CHARLES DICKENS

OLIVER TWIST

AVENTURA
CORINT JUNIOR

Charles Dickens

Oliver Twist

Ediţia a II-a

Traducere şi note de
Irina Benea

(V.F)
Editura Leda
2012

Redactor:
Cristina Jinga

Coperta:
Walter Riess

Ilustrații din ediția originală

versiune finală

Charles John Huffam Dickens (1812-1870), considerat unul dintre cei mai mari scriitori englezi, şi-a câştigat o enormă popularitate încă din timpul vieții, datorită inepuizabilului său talent de povestitor şi de creator al unor personaje memorabile, atât în articolele şi povestirile publicate în foileton, în diverse reviste şi ziare, cât şi în romanele sale. Narațiunea alertă, într-un stil plin de vervă şi de umor, este contrabalansată cu descrieri plastice de o mare sensibilitate şi cu analize psihologice subtile, care conferă veridicitate personajelor.

Romanele lui Dickens sunt încă foarte apreciate, atât de cititorii ocazionali, cât şi de cei cu pregătire superioară. Nenumăratele articolele academice şi cărțile despre autor şi opera lui, confirmă cu prisosință geniul celui care a dăruit tezaurului universal comori nemuritoare, dintre care vom aminti numai: *Nicholas Nickelby*, *Prăvălia de antichități*, *Barnaby Rudge*, *Note din America*, *Martin Chuzzlewit*, *Dombey şi fiul*, *David Copperfield*, *Timpuri grele*, *Micuța Dorrit*, *Marile speranțe*, *Prietenul nostru comun*.

Considerat clasic încă de la apariție, *Oliver Twist* este unul dintre cele mai cunoscute şi mai îndrăgite romane ale lui Dickens, de mai multe ori ecranizat, de-a lungul timpului (prima oară, într-un film mut din 1909, ultima oară în 2005, în regia lui Roman Polanski), adaptat pentru seriale de televiziune, desene animate, ba chiar transpus într-un muzical pe Broadway.

I

Se prezintă cititorului locul şi împrejurările în care s-a născut Oliver Twist

Printre alte clădiri publice, dintr-un oraş al cărui nume, din numeroase motive, ar fi mai bine să rezist ispitei de a-l menționa şi căruia nici nu-i voi atribui un nume fictiv, există una care poate fi întâlnită, din vremuri străvechi, în majoritatea oraşelor, mai mari sau mai mici, şi anume un azil de săraci. În acest stabiliment s-a născut, într-o zi şi într-un an pe care nu trebuie să mă mai ostenesc a le repeta, întrucât dacă nu le va afla, cititorul nu va fi păgubit în niciun fel - în orice caz, nu în acest moment al povestirii -, acel muritor al cărui nume este anunțat la începutul acestui capitol.

Mult timp după ce medicul parohiei l-a adus pe această lume de lacrimi şi durere, a rămas o chestiune cu totul îndoielnică dacă pruncul va reuşi să supraviețuiască pentru a i se da barem un nume - ceea ce, dacă nu s-ar fi întâmplat, foarte probabil că aceste memorii nu s-ar mai fi scris. Sau, dacă s-ar fi scris, ar fi fost concentrate în cel mult două pagini, adică ar fi avut neprețuitul merit de a fi un exemplu al celei mai concise şi mai fidele biografii, apărute vreodată în literatura din toate timpurile şi din toate țările.

Deşi nu pot să susțin că a te naşte într-un azil de săraci este, în sine, o împrejurare cum nu se poate mai norocoasă şi mai de invidiat pentru o ființă umană, totuşi, în cazul de față, afirm cu tărie că a fost cel mai bun lucru care i se putea întâmpla lui Oliver Twist. Adevărul este că a-l convinge pe Oliver să îşi asume îndatorirea de a respira a fost o treabă extrem de dificilă - respirația fiind o practică obositoare, însă una care, cu vremea, ne-a devenit un obicei necesar pentru a ne uşura existența. Un timp, el

a zăcut gâfâind pe o salteluță de lână, cumpănind între această lume şi lumea de dincolo, balanța înclinând în mod hotărât în favoarea celei din urmă. Dacă pe parcursul acestei scurte perioade, Oliver ar fi fost înconjurat de bunicuțe grijulii, mătuşi nelinişti te, moaşe experimentate şi doctori savanți, ei bine, atunci, inevitabil şi indubitabil, ar fi murit cât ai clipi. Lângă el, însă, nu au fost decât o bătrână săracă, şi aceea aflată într-o stare destul de confuză, din pricina unei porții de bere mai mari ca de obicei, şi un medic al parohiei, silit prin contract să se ocupe şi de astfel de treburi - aşadar problema vieții sau a morții a fost decisă prin luptă directă între Oliver şi Natură. Rezultatul a fost că, după câteva sforțări, Oliver a respirat, a strănutat şi a început să-şi anunțe tovarăşii de la azil că în spinarea parohiei a mai căzut o povară, slobozind un strigăt puternic - pe cât de puternic te puteai aştepta din partea unui băiețel nou-născut, care nu intrase în posesia acelei foarte folositoare funcții secundare, vocea, de mai mult de trei minute şi un sfert.

În momentul în care Oliver a oferit prima dovadă a unei acțiuni libere şi în bună regulă a plămânilor săi, păturica peticită care fusese azvârlită într-o doară peste patul de fier din încăpere începu să se agite. Chipul palid al unei tinere femei se ridică uşor de pe pernă, iar o voce slabă abia articulă cuvintele:

- Lăsați-mă să văd copilul şi apoi să mor.

Doctorul stătea cu fața întoarsă la foc, încălzindu-şi palmele şi frecându-le, pe rând. Când tânăra vorbi, se ridică şi, înaintând până la capul patului, spuse, cu mai multă bunătate decât te-ai fi aşteptat din partea lui:

- O, nu trebuie să vorbeşti despre moarte încă.

- Nu, Domnul să te aibă în pază, nu! interveni moaşa, strecurându-şi cu repeziciune în buzunar o sticlă verde, din al cărei conținut gustase, într-un colț, cu o vădită satisfacție.

- Domnul s-o aibă în pază! Când o trăi cât am trăit eu, domnule doctor, şi o avea treisprezece copii, cu toţii morţi, mai puţin doi, dar şi ăia aicea, la azil, cu mine, atunci n-o să mai vorbească ea aşa, Domnul s-o aibă în pază! Gândeşte-te mai bine la ce înseamnă să fii mamă, că ai aci un mieluşel drăguţ, păi dară!

Se pare însă că această perspectivă consolatoare despre ce îi rezerva viitorul unei mame nu reuşi să-şi facă efectul. Pacienta dădu din cap şi îşi întinse mâna către copil.

Doctorul i-l aşează în braţe. Ea îşi lipi cu ardoare buzele reci şi albe de fruntea pruncului, îşi trecu mâinile peste faţă, se uită răvăşită în jur, se cutremură, se lăsă pe spate - şi muri. Îi fricţionară pieptul, mâinile şi tâmplele, însă sângele ei încetase pe veci să mai curgă. I se vorbise despre speranţă şi mângâiere, dar de prea multă vreme ea nu avusese parte nici de una, nici de alta.

- Totul s-a sfârşit, doamnă Nu-ştiu-cum! zise doctorul, în cele din urmă.

- Vai, sărmana de ea, aşa este! spuse moaşa, ridicând de pe pernă dopul sticlei verzi, care îi căzuse când se aplecase să ia copilul. Sărmana de ea!

- Nu trebuie să te osteneşti să trimiţi după mine, moaşă, dacă plânge copilul, continuă doctorul, punându-şi mănuşile foarte tacticos. Mai mult ca sigur că *o să fie* gălăgios. Şi-atunci îi dai un pic de terci.

Îşi puse pălăria şi, oprindu-se lângă pat, în drum spre uşă, adăugă:

- Şi era o fată frumoasă, de unde o fi venit?

- A fost adusă noaptea trecută, răspunse bătrâna, din ordinul supraveghetorului. Au găsit-o zăcând pe stradă. Mersese pe jos destul de mult, căci încălţările îi erau ferfeniţă. Da' de unde venea sau unde se ducea, nimeni nu ştie.

Doctorul se aplecă deasupra trupului neînsufleţit şi îi ridică braţul stâng.

- Vechea poveste, spuse el, clătinând din cap, nu are verighetă. Înțeleg. Ei, noapte bună!

Domnul doctor plecă să-şi ia cina, iar moaşa, după ce îşi mai îndreptă o dată atenția către sticlă, se aşeză pe un scăunaş scund din fața focului şi începu să înfeşe copilaşul.

Haina-l face pe om - ce exemplu minunat a fost micul Oliver Twist pentru această vorbă de duh! Înfăşurat în pătura care până atunci îi fusese singurul acoperământ, ar fi putut să fie copilul unui nobil sau al unui cerşetor. Chiar şi pentru cel mai subtil şi pretențios observator străin ar fi fost greu să îi atribuie poziția corectă în societate. Acum însă, când fusese înfăşat în vechile scutece de stambă, îngălbenite de atâta folosință, i se pusese pecetea şi fusese trimis pe dată la locul său: era un copil al parohiei, orfanul dintr-un azil de săraci, un umil cal de corvoadă, pe jumătate mort de foame, pradă loviturilor şi înghiontelilor lumii întregi, disprețuit de toți şi de nimeni căinat.

Oliver plânse din răsputeri. Dar dacă ar fi putut şti că este un orfan lăsat la mila epitropilor şi supraveghetorilor, poate că ar fi plâns şi mai tare.

II

Se descriu creşterea, educaţia, casa şi masa de care a avut parte Oliver Twist

Pentru următoarele opt sau zece luni, Oliver a fost victima unui şir neîntrerupt de înşelăciuni şi dezamăgiri. N-a crescut la pieptul unei mame. Situaţia micuţului orfan, înfometat şi nevoiaş, a fost raportată conştiincios de autorităţile azilului de săraci către autorităţile parohiale. Autorităţile parohiale s-au interesat, cu demnitate, la autorităţile azilului de săraci dacă nu exista, în acel moment, vreo femeie domiciliată în „cămin" care să fie în stare de a-i acorda lui Oliver Twist mângâierea şi hrana de care ducea lipsă. Autorităţile azilului de săraci au răspuns cu umilinţă că nu exista. La acestea, autorităţile parohiale au decis, cu mărinimie şi deosebită omenie, ca Oliver să fie trimis la „crescătorie" sau, mai bine spus, să fie expediat la un azil-anexă, cam la trei mile depărtare, unde douăzeci sau treizeci de alţi prunci care încălcaseră legea celor săraci se tăvăleau pe podele, cât era ziua de lungă, lipsiţi de neplăcerea de a avea prea multă hrană sau îmbrăcăminte, sub părintească supraveghere a unei femei în vârstă, care îi primea pe pârâţi în schimbul şi mai ales datorită sumei de şapte pence şi jumătate pe cap de micuţ pe săptămână. Şapte pence şi jumătate pe săptămână ajung pentru o dietă completă a unui copil. Se poate cumpăra multă mâncare cu şapte pence şi jumătate, destul cât să-i încarci stomacul până la refuz şi să-l faci să se simtă chiar rău. Dar bătrâna era o femeie înţeleaptă şi cu multă experienţă. Ştia ce e mai bine pentru copii şi, de asemenea, ştia foarte clar ce e mai bine pentru ea. De aceea îşi însuşea întru propriul său folos cea mai mare parte din alocaţia săptămânală, micşorând şi mai abitir „generoasa" sumă prevăzută iniţial de parohie pentru

creşterea micuților. Prin urmare, izbutind să stoarcă o agoniseală şi de unde bruma nu-i, femeia se dovedea un mare filosof utilitarist.

Toată lumea cunoaşte povestea acelui filosof utilitarist, care lansase strălucita teorie că un cal este în stare să trăiască fără să mănânce, teorie pe care a şi demonstrat-o, atât de bine încât ajunsese să îi dea calului său un singur pai pe zi. Şi aproape nu încape îndoială că ar fi făcut din el un bidiviu focos şi sprinten, cu o nimica toată, dacă bietul animal n-ar fi murit, cu doar douăzeci şi patru de ore înainte de ziua în care trebuia să se bucure de prima sa rație consistentă de aer pur. Din păcate pentru filosofia utilitaristă a femeii în a cărei grijă fusese încredințat Oliver Twist, şi punerea în practică a sistemului *ei* avea, de obicei, un rezultat similar. Căci de fiecare dată când un copil îşi punea în minte să supraviețuiască, fie şi cu cea mai mică porție posibilă din cea mai lungă zeamă posibilă, se întâmpla să-şi vâre necuratul coada şi, în opt cazuri şi jumătate din zece, ba se îmbolnăvea din pricina lipsurilor sau a frigului, ba cădea în foc din pricina neglijenței, ba se sufoca accidental. În fiecare dintre aceste cazuri, nefericitul prunc era chemat pe lumea cealaltă, acolo unde se întâlnea cu părinții pe care nu îi cunoscuse niciodată pe lumea aceasta.

Se mai întâmpla, uneori, să se stârnească vreo anchetă neobişnuit de stăruitoare în privința unui copil al parohiei care fusese scăpat din vedere când se întorsese salteaua de la pat sau care murise opărit din greşeală pe când făcea baie - chiar dacă un accident ca acesta din urmă era foarte rar, căci orice formă de baie era un eveniment cu totul excepțional la acea creşă -, şi atunci juriul se încăpățâna să pună întrebări stânjenitoare sau membrii parohiei îşi treceau cu îndărătnicie semnătura pe vreo reclamație. Însă aceste insolențe erau înăbuşite cu repeziciune de dovezile aduse de medic şi de mărturia intendentului, primul dintre aceştia deschizând întotdeauna trupul neînsuflețit

şi negăsind nimic înăuntru (lucru care, într-adevăr, era foarte probabil), iar cel din urmă invariabil declarând sub jurământ orice dorea parohia şi arătându-şi astfel marele devotament față de ea. În plus, tutorii făceau vizite periodice la fermă şi îl trimiteau, fără abatere, pe intendent cu o zi înainte, ca să anunțe că vor veni. Copiii erau aranjați şi curați în momentul în care descindeau *ei* şi ce altceva mai puteai cere!

De la o astfel de crescătorie, cu un asemenea sistem, nu te aştepți să producă o recoltă extraordinară sau îmbelşugată. În ziua când împlini nouă ani, Oliver Twist era un copil palid şi firav, oarecum mărunt de statură şi în mod cert slab. Însă natura sau vreo trăsătură moştenită îi sădise în piept, adică acolo unde avea loc suficient să se extindă, grație dietei economicoase a stabilimentului, o inimă foarte dârză. Şi poate tocmai de aceea ajunsese la vârsta de nouă ani. Oricum, în ziua în care împlinea nouă ani se afla încuiat în pivnița de cărbuni, în compania foarte selectă a altor doi tineri domni care, după ce încasaseră deopotrivă cu el o bătaie zdravănă, fuseseră închişi acolo, din pricină că pretinseseră, în mod mârşav, că le-ar fi foame. Tocmai atunci, doamna Mann, buna stăpână a casei, fu luată prin surprindere de sosirea domnului Bumble, intendentul, care încerca din răsputeri să deschidă zăvorul de la poarta grădinii.

- Doamne, Dumnezeule! Dumneavoastră sunteți, domnule Bumble? zise doamna Mann, scoțându-şi capul pe geam cu manifestări foarte bine mimate de o nespusă bucurie. (Susan, du-i sus pe Oliver şi pe ceilalți doi păcătoşi şi spală-i numaidecât!) Doamne sfinte! Domnule Bumble, ce bucuroasă sunt să vă văd, zău aşa!

Ei bine, domnul Bumble era un om gras şi coleric, astfel că, în loc de a răspunde acestui bun-venit urat din toată inima într-o dispoziție aidoma, zgâlțâi îngrozitor zăvorul de la poartă, după care o blagoslovi cu un şut aşa cum numai un picior de intendent ar fi putut să sloboadă.

- Doamne, de necrezut, continuă doamna Mann, ieşind afară în fugă - căci între timp cei trei băieți fuseseră duşi din pivniță - cu totul de necrezut! Am uitat că poarta este zăvorâtă pe dinăuntru, din cauza copiilor, dragii de ei! Poftim înăuntru, domnule, poftim, rogu-vă, domnule Bumble.

Deşi această invitație fusese însoțită de o curtoazie care ar fi putut să înmoaie inima oricui, chiar şi unui epitrop, pe intendent nu îl îmblânzi defel.

- Gândeşti că acesta este un comportament respectuos sau cumsecade, doamnă Mann, întrebă domnul Bumble, strângând bastonul în mână, să faci demnitarii parohiali să aştepte la poarta grădinii dumitale, când aceştia vin cu treburi ale parohiei, legate de orfanii parohiei? Îți dai seama, doamnă Mann, că dumneata eşti, cum s-ar spune, în slujba parohiei şi că eşti plătită de aceasta?

- Sunt convinsă că aşa este, domnule Bumble. Dar tocmai ce le spuneam câtorva copii că o să veniți, dragii de ei, căci țin tare mult la dumneavoastră, răspunse doamna Mann, cu mare umilință.

Domnul Bumble avea o părere foarte bună despre calitățile sale de orator şi despre importanța sa. Cum pe primele şi le afişase şi pe cealaltă şi-o revendicase, se relaxă.

- Bine, bine, doamnă Mann, răspunse pe un ton mai calm, se prea poate să fie cum spui dumneata, se prea poate. Condu-mă înăuntru, doamnă Mann, căci am venit cu treburi şi am să-ți spun ceva.

Doamna Mann îl conduse pe intendent într-un salonaş cu pardoseală de cărămidă, îi aduse un scaun şi, plină de zel îndatoritor, îi aşeză tricornul şi bastonul dinaintea sa pe masă. Domnul Bumble, înfierbântat de mersul pe jos până acolo, îşi şterse năduşeala de pe frunte, îşi privi mulțumit tricornul şi zâmbi. Da, zâmbi! Intendenții sunt şi ei oameni. Iar domnul Bumble zâmbi.

- Acum să nu vă supărați de ce-o să vă spun, remarcă doamna Mann, cu o dulceață cuceritoare în glas. Ați mers mult pe jos, înțelegeți dumneavoastră, că altfel n-aş fi pomenit despre asta. Ei bine, nu vreți să gustați un strop de ceva, domnule Bumble?

- Niciun strop. Niciun strop, zise domnul Bumble, făcând semn cu mâna dreaptă într-un mod demn, dar îngăduitor.

- Ba eu cred că o să gustați, spuse doamna Mann, care prinsese tonul refuzului său şi gestul care-l însoțise. Numai un strop, unul mic, cu puțintică apă rece şi o bucățică de zahăr.

Domnul Bumble tuşi.

- Haideți, doar un strop, unul mic, spuse doamna Mann şi mai convingătoare.

- Ce este? întreabă intendentul.

- Ei, este ceea ce sunt nevoită eu să țin în casă, ca să pun câte un pic în leacurile pentru drăguții de copilaşi, când se simt rău, domnule Bumble, răspunse doamna Mann, deschizând un dulap din colț şi scoțând o sticlă şi un pahar. Este gin. N-o să vă ascund, domnule Bumble, că este gin.

- Le dai copiilor şi leacuri cu gin, doamnă Mann? întrebă Bumble, urmărind cu privirea interesantul proces de amestecare.

- Oh, Dumnezeu să-i binecuvânteze, le dau, drăguții de ei, răspunse protectoarea copiilor. N-aş putea suporta să-i văd suferind sub ochii mei, înțelegeți dumneavoastră, domnule.

- Nu, zise domnul Bumble cu convingere, n-ai putea. Eşti o femeie omenoasă, doamnă Mann. (În acest moment, femeia îi puse în față paharul.) O să mă folosesc de primul prilej ca să spun acest lucru consiliului, doamnă Mann. (Bărbatul trase paharul către el.) Ai suflet de mamă, doamnă Mann. (Agită amestecul de gin şi apă.) Beau... beau cu bucurie în sănătatea dumitale, doamnă Mann.

Şi înghiți jumătate.

- Şi acum, să trecem la treburile pentru care am venit, spuse intendentul, scoțându-şi carnetul de notițe, legat în piele. Copilul care a fost botezat în grabă Oliver Twist împlineşte astăzi nouă ani.

- Dumnezeu să-l binecuvânteze, interveni doamna Mann, înroşindu-şi ochiul stâng cu colțul şorțului.

- Şi, în ciuda unei recompense de zece lire sterline, care a fost ulterior ridicată la douăzeci de lire sterline, în ciuda supremelor şi, aş putea spune, supranaturalelor străduințe din partea parohiei, nu am reuşit niciodată să aflăm cine este tatăl lui sau de unde a venit mama sa, care a fost numele şi con…condiția ei socială.

Doamna Mann îşi ridică brațele uluită, dar adăugă, după un moment de gândire:

- Atunci, cum se face că are totuşi un nume?

Intendentul îşi îndreptă spatele cu mare mândrie şi spuse:

- Eu l-am inventat.

- Dumneavoastră, domnule Bumble?!

- Eu, doamnă Mann. Le dăm nume drăguților noştri, în ordine alfabetică. Înainte de el fusese un *S* - Swubble, eu i-am dat numele. El a fost un *T* - Twist, tot eu i-am dat numele şi *lui*. Următorul care va veni va fi Unwin, iar următorul, Vilkins. Am nume pregătite până la sfârşitul alfabetului şi apoi din nou de la capăt, când o să ajungem la Z.

- Ei, dar dumneavoastră aveți o adevărată fire de scriitor, domnule! spuse doamna Mann.

- Da, da, zise intendentul, în mod vădit măgulit de compliment, se prea poate. Se prea poate să am, doamnă Mann.

Termină paharul de gin cu apă şi adăugă:

- Cum Oliver este acum prea mare pentru a mai rămâne aici, consiliul tutelar a hotărât să fie adus înapoi

la azil. Am venit în persoană pentru a-l lua. Aşa că vreau să-l văd imediat.

- Vi-l aduc de îndată, spuse doamna Mann, părăsind încăperea.

Oliver, căruia între timp i se îndepărtase un strat de murdărie - atât cât putea să fie răzuit dintr-o singură spălare -, cel de deasupra, care i se întărise pe faţă şi pe mâini, fu condus în odaie de către binevoitoarea sa protectoare.

- Fă o plecăciune în faţa domnului, zise doamna Mann.

Oliver făcu o plecăciune, jumătate către intendentul de pe scaun şi jumătate către tricornul de pe masă.

- Vrei să mergi cu mine, Oliver? spuse domnul Bumble, cu o voce plină de măreţie.

Oliver era gata să spună că ar pleca bucuros de acolo cu oricine, dar, ridicându-şi privirile, o zări pe doamna Mann în spatele scaunului intendentului, agitându-şi pumnul către el, cu o înfăţişare furioasă. Copilul pricepu numaidecât semnul, căci acel pumn îi fusese de mult prea multe ori înfipt în spinare pentru a nu-i rămâne profund înfipt şi în amintire.

- Merge şi *dumneaei*? întrebă bietul Oliver.

- Nu, dumneaei nu poate veni, răspunse domnul Bumble. Însă va veni să te vadă, din când în când.

Aceasta nu însemna cine ştie ce consolare pentru băiat, care, chiar şi la vârsta lui fragedă, avu suficientă înţelepciune ca să simuleze un sentiment de profund regret pentru faptul că pleacă. De altfel, nici nu era prea greu să-şi aducă lacrimile în ochi. Foamea şi o bătaie cruntă primită de curând îţi pot fi de mare ajutor, dacă vrei să plângi - iar Oliver plânse, într-adevăr, cu multă naturaleţe. Doamna Mann îi dădu mii de îmbrăţişări şi, ceea ce Oliver îşi dorea mai mult, o bucată de pâine cu unt, ca să nu arate prea înfometat când va ajunge la azil. Cu felia de pâine în mână şi cu şepcuţa din pânză cafenie, de orfan al parohiei, pe cap, Oliver fu luat de domnul Bumble

din acea casă nenorocită, în care niciun cuvânt bun sau vreo privire blândă nu îi luminase vreodată neagra sa copilărie. Şi, cu toate acestea, când poarta magherniței se închise în urma lui, izbucni într-un plâns sfâşietor. Cât de sărmani ar fi fost micii lui tovarăşi de nefericire pe care îi lăsa acum în urmă, ei fuseseră totuşi singurii prieteni pe care îi avusese şi, pentru întâia oară, inima lui de copil fu copleşită de sentimentul că a rămas singur în lumea aceasta mare.

Domnul Bumble mergea cu paşi mari. Micuțul Oliver, strângându-l de manşeta cusută cu fir, tropăia pe lângă el cu paşi mărunți, întrebând la sfârşitul fiecărui sfert de milă dacă „mai e mult". La aceste întrebări domnul Bumble răspundea foarte scurt şi repezit, căci blândețea de moment, pe care amestecul de gin şi apă îl trezeşte în unele suflete, i se evaporase deja şi redevenise intendentul dintotdeauna.

Oliver nu se afla nici de un sfert de oră între zidurile azilului de săraci şi nici nu apucase să ducă la bun sfârşit devorarea unei a doua felii de pâine, când domnul Bumble, care îl lăsase în grija unei bătrâne, se întoarse spunându-i că în seara aceea se întrunea consiliul şi consiliul ceruse să-l vadă fără întârziere.

Cum nu îi era foarte clar ce însemna un consiliu, Oliver rămase surprins de această veste, neştiind dacă ar trebui să râdă sau să plângă. Dar nu avu timp să se gândească prea mult la această problemă, căci domnul Bumble îl pocni o dată în cap cu bastonul, ca să-l trezească, şi o dată pe spate, ca să-l învioreze, apoi, poruncindu-i să-l urmeze, îl duse într-o încăpere largă, văruită, unde stăteau în jurul unei mese opt sau zece domni graşi. În capul mesei, aşezat într-un jilț ceva mai înalt decât restul, stătea un domn deosebit de gras, cu o față foarte rotundă şi roşie.

- Înclină-te în fața consiliului, spuse Bumble.

Oliver îşi îndepărtă cele două sau trei lacrimi care-i atârnau de pleoape şi, neînţelegând care este consiliul, se înclină totuşi, din fericire, către masă.

- Cum te numeşti, băiete? întrebă domnul din jilţul înalt.

Oliver, speriat la vederea atâtor domni, tremura din toate încheieturile, iar când intendentul îi dădu încă un ghiont în spate, începu să plângă. Aceste două pricini laolaltă îl făcură să răspundă cu o voce foarte firavă şi nesigură, drept pentru care un domn cu jiletcă albă îl făcu prost. Ce-i drept, un mod nemaipomenit de a-i ridica moralul şi de a-l ajuta să se simtă în largul său.

- Ascultă, băiete, spuse domnul din jilţul cel înalt. Cred că ştii că eşti un orfan, nu?

- Ce înseamnă asta, domnule? întrebă bietul Oliver.

- Chiar că-i prost băiatul ăsta, cum am zis eu, spuse domnul cu jiletcă albă.

- Sst! zise domnul care vorbise cel dintâi. Ştii că nu ai nici mamă, nici tată şi că ai fost crescut de parohie, nu-i aşa?

- Da, domnule, răspunse Oliver, plângând amarnic.

- De ce plângi? întrebă domnul cu jiletcă albă.

De bună seamă era ceva nemaipomenit: ce motive ar fi putut avea băiatul acela să plângă?

- Sper că îţi spui rugăciunile în fiecare seară, zise alt domn, cu o voce tăioasă, şi că te rogi pentru oamenii care te hrănesc şi care au grijă de tine - ca un adevărat creştin.

- Da, domnule, se bâlbâi băiatul.

Domnul care vorbise la urmă avea, fără să ştie, dreptate. Desigur că ar fi fost foarte creştineşte dacă Oliver s-ar fi rugat pentru oamenii care îl hrăneau şi aveau grijă de el, şi asta l-ar fi făcut un adevărat bun creştin. În realitate n-o făcea, pentru că nu-l învăţase nimeni.

- Bine! Ai venit aici pentru a fi educat şi ca să înveţi o meserie folositoare, zise domnul cu faţa roşie, din jilţul cel înalt.

- Prin urmare, o să te apuci de scărmănat câlți, mâine dimineață, la ora şase, adăugă domnul ursuz cu jiletcă albă.

Pentru că primise aceste două binecuvântări, îmbinate într-un unic proces de scărmănare a câlților, Oliver se înclină adânc, după cum îi porunci intendentul, şi fu scos repede afară, dus într-o sală mare unde, pe un pat aspru şi tare, plânse în hohote până când adormi. Dar ce nobilă exemplificare a blândelor legi ale Angliei! Le îngăduiau săracilor chiar să se culce!

Bietul Oliver! Nici nu bănuia el, pe când dormea într-o fericită uitare a tot ce se afla în jurul său, că în aceeaşi zi consiliul luase o decizie care avea să-i influențeze covârşitor viitorul. Dar decizia fusese luată. Iar aceasta era după cum urmează...

Trebuie să vă spun că membrii consiliului erau nişte oameni foarte înțelepți, cu o gândire profund filosofică. Iar când ei îşi îndreptaseră atenția către azilul de săraci, observaseră imediat ceva ce oamenii de rând n-ar fi descoperit nicicând: săracilor le plăcea acolo! Era un local obişnuit de distracție publică pentru clasele nevoiaşe, o cârciumă unde nu se plătea pentru nimic, unde se găsea un mic dejun, un prânz, un ceai şi o cină cât era anul de lung, un rai pe pământ, unde totul era numai distracție şi muncă ioc. „Oho!" ziseseră membrii consiliului, ca nişte oameni foarte pricepuți ce erau, „noi suntem cei care trebuie să facă ordine. O să punem capăt la toate acestea, fără întârziere." Şi astfel instituiseră regula ca toți săracii să poată alege (căci, de obligat, ei n-ar fi obligat niciodată pe nimeni): fie să moară de foame acolo, în azil, printr-un proces mai lung, fie printr-unul rapid, în afara acestuia. În acest sens, se învoiseră cu sacagiii, care să le pună la dispoziție o rezervă nelimitată de apă, şi cu negustătorii de porumb, care să le livreze periodic mici cantități de făină de ovăz. Obținuseră astfel trei mese cu terci lung pe zi, cu o ceapă de două ori pe săptămână şi o jumătate de chiflă

duminica. Elaboraseră apoi multe alte reguli înțelepte şi omenoase în privința femeilor, pe care nu mai este necesar să le repetăm. Îşi asumaseră, cu multă bunătate, responsabilitatea de a-i divorța ei înşişi pe săraci, ca să-i scutească de cheltuielile peste posibilități pe care le presupunea un proces - astfel, în loc să constrângă un bărbat să-şi întrețină familia, cum făcuseră până atunci, îi luau familia de lângă el şi îl făceau iarăşi burlac! N-aş putea spune câți ar fi fost aceia, din toate păturile societății, care ar fi solicitat să fie eliberați de aceste poveri, dacă regula nu ar fi fost valabilă decât pentru azilul de săraci. Fiindcă membrii consiliului erau nişte oameni foarte prevăzători, aşa că avuseseră în vedere această dificultate: eliberarea era inseparabil legată de azil şi de terci - şi asta îi speria pe amatori.

În primele şase luni după sosirea lui Oliver Twist, sistemul a funcționat ca pe roate. A fost destul de costisitor, la început, ca urmare a creşterii notei de plată a antreprenorului de pompe funebre şi a necesității de a strâmta mereu îmbrăcămintea tuturor săracilor, care flutura lălâie pe trupurile lor scheletice, intrate la apă de tot, după o săptămână-două de terci. Însă numărul locatarilor din azil se subția şi el, iar consiliul era în extaz.

Încăperea unde mâncau orfanii era o sală mare de piatră, cu un cazan într-un capăt, din care bucătarul, după ce îşi punea un şorț, scotea terciul cu un polonic, la ora meselor, asistat de una sau două femei. Din această mâncare aleasă, fiecare băiat primea o strachină şi nimic mai mult - cu excepția ocaziilor de mare sărbătoare, când primeau în plus două uncii şi un sfert de pâine. Nu era niciodată nevoie ca străchinile să fie spălate: băieții le curățau cu lingurile de le făceau lună. Şi după ce executau această operațiune (ceea ce nu dura niciodată prea mult, căci lingurile erau aproape la fel de mari ca şi străchinile), stăteau şi se holbau la cazan, cu nişte priviri atât de lacome, încât ar fi putut să-l devoreze cu totul, extrem de

preocupați, în acelaşi timp, să-şi lingă degetele nespus de sârguincioşi, ca nu cumva să le scape vreun strop de terci de pe ele. Băieții au în general o remarcabilă poftă de mâncare. Oliver Twist şi tovarăşii lui fuseseră supuşi chinurilor de înfometare lentă timp de trei luni. În cele din urmă, ajunseseră atât de hămesiți şi de înnebuniți de foame, încât unul dintre ei, destul de solid pentru vârsta sa şi care nu fusese obişnuit cu asemenea lucruri (căci tatăl său ținuse un mic birt), începuse să facă nişte aluzii sumbre pe lângă tovarăşii săi, cum că în cazul în care nu mai primeşte un castron în plus pe zi, tare se teme că într-o noapte ar putea, aşa, din întâmplare, să îl mănânce pe băiatul care dormea alături de el şi care se nimerise a fi un copil plăpând şi mai mic decât el. Cum avea nişte ochi sălbatici şi înfometați, ceilalți l-au crezut fără să se îndoiască o clipă. Au ținut sfat şi s-a tras la sorți cine să se ducă la bucătar, după masa din seara aceea, pentru a cere un supliment, iar sorții au căzut pe Oliver Twist.

A sosit seara şi băieții s-au aşezat la masă, fiecare la locul său. Bucătarul, în uniforma sa obişnuită, s-a postat în fața cazanului. Ajutoarele sale, alți săraci, s-au aliniat în spatele său. Apoi fu servit terciul, dându-se glas unei lungi rugăciuni de mulțumire pentru zeama aceea deopotrivă de lungă. Terciul dispăru. Băieții începură să şuşotească între ei, făcând semne cu ochiul către Oliver, iar cei de lângă el îi tot dădeau câte un ghiont. Deşi doar un copil, era destul de disperat din cauza foamei, iar mizeria îi dădea un curaj nesăbuit. Se ridică de la masă şi, înaintând către bucătar cu lingura şi castronul în mână, spuse, cumva speriat de propria-i îndrăzneală:

- Vă rog, domnule, mai vreau.

Bucătarul era un om gras, plesnind de sănătate. Deveni însă extrem de palid. Pentru câteva clipe, rămase holbându-se uluit la micul rebel, ținându-se cu o mână de cazan, ca să nu cadă. Ajutoarele erau şi ele înmărmurite de uimire, iar băieții, de frică.

- Ce? îngăimă bucătarul, în cele din urmă, cu o voce pierdută.

- Vă rog, domnule, repetă Oliver, mai vreau.

Bucătarul îi dădu lui Oliver o lovitură cu polonicul, drept în moalele capului, îl înşfăcă în braţe şi prinse a răcni după intendent.

Consiliul director tocmai se afla într-o şedinţă foarte importantă, când domnul Bumble se repezi în încăpere, extrem de agitat, şi, adresându-se domnului din jilţul cel înalt, zise:

- Domnule Limbkins, vă rog să mă iertaţi, domnule! Oliver Twist a zis că mai vrea!

Toată lumea a tresărit. Groaza era întipărită pe chipul tuturor.

- Că *mai* vrea? făcu domnul Limbkins. Vino-ţi în fire, Bumble, şi răspunde-mi clar. Înţeleg eu bine că a zis că mai vrea, adică după ce a mâncat cina care i-a fost alocată, conform regulamentului?

- Da, domnule, răspunse Bumble.

- Băiatul acela o să ajungă să atârne în ştreang, spuse domnul cu jiletcă albă. Sunt convins că o să fie spânzurat.

Nimeni nu tăgădui profeţia acestui domn. S-a stârnit o discuţie aprinsă. S-a dat ordin ca Oliver să fie închis fără întârziere, iar, în dimineaţa următoare, s-a lipit un anunţ pe poartă prin care se oferea o recompensă de cinci lire sterline oricui ar fi vrut să îl ia pe Oliver Twist din grija parohiei. Cu alte cuvinte, în schimbul a cinci lire, Oliver Twist era oferit oricărui bărbat sau femei care voia să aibă un ucenic, fără deosebire de meserie, negoţ sau îndeletnicire.

- Niciodată n-am fost mai convins de ceva în viaţa mea, spuse domnul cu jiletcă albă, în dimineaţa următoare, în timp ce bătea cu bastonul în poartă şi citea anunţul: în viaţa mea n-am fost mai convins ca acum, că băiatul ăsta o să sfârşească la spânzurătoare.

N-am să dezvălui dacă domnul în jiletcă albă a avut sau nu dreptate, căci aş tulbura probabil interesul cititorului pentru această povestire (presupunând că există unul), aventurându-mă să spun încă de pe acum dacă viața lui Oliver Twist a cunoscut sau nu un astfel de sfârşit violent.

- Vă rog, domnule, repetă Oliver, mai vreau.

III

Se povesteşte cum a fost Oliver Twist foarte aproape de a-şi găsi un loc de muncă, deşi n-ar fi fost tocmai o sinecură

Timp de o săptămână după comiterea ticăloasei şi hulitoarei nelegiuiri de a spune că mai vrea de mâncare, Oliver a fost ținut sub cheie, prizonier într-o încăpere întunecată şi retrasă, din mila şi prevederea consiliului. La prima vedere, s-ar fi putut presupune - şi nu fără îndreptățire - că, dacă ar fi nutrit, aşa cum s-ar fi cuvenit, de altfel, un sentiment de respect față de predicția domnului cu jiletcă albă, i-ar fi confirmat, o dată pentru totdeauna, calitățile profetice, legându-şi batista cu un capăt de un cârlig din tavan şi, cu celălalt, de propriul său grumaz. În calea săvârşirii unei asemenea isprăvi se afla însă un obstacol, şi anume faptul că batistele - fiind categoric socotite nişte articole de lux - fuseseră înlăturate, în vecii vecilor, de la nasul săracilor, prin ordinul expres al consiliului, reunit în şedință extraordinară, ordin pronunțat solemn şi parafat în unanimitate. Apoi exista un obstacol şi mai mare: tinerețea şi naivitatea lui Oliver. Întreaga zi nu putea face altceva decât să plângă amarnic, iar, când se lăsa noaptea cea lungă şi întunecată, îşi punea mânuțele la ochi ca să nu mai vadă întunericul şi se ghemuia într-un colț, încercând să doarmă. Din când în când, se trezea tresărind şi tremurând, şi se trăgea din ce în ce mai aproape de perete, de parcă zidul acela rece şi tare însemna totuşi o protecție împotriva întunericului şi a singurătății din jur.

Să nu lăsăm loc pentru presupuneri din partea duşmanilor „sistemului" cum că, pe parcursul acestei perioade de încarcerare, lui Oliver nu i s-ar fi dat voie să se bucure de efectele benefice ale exercițiilor fizice, de

plăcerile societății sau de mângâierea binecuvântărilor religioase. În ceea ce priveşte exercițiul, cum era o vreme foarte rece, i s-a permis să se spele în fiecare dimineață sub pompă, în curtea de piatră, în prezența domnului Bumble, ceea ce îl ferea de o posibilă răceală şi îi dădea furnicături în tot trupul, de la loviturile cu bastonul primite. În ceea ce priveşte compania semenilor, din două în două zile era dus în sala de mese a băieților, unde era biciuit de față cu toată lumea, ca să servească drept pildă şi avertisment. Şi nici vorbă să-i fie refuzate mângâierea binecuvântărilor religioase: era dus, în şuturi, în aceeaşi sală de mese, în fiecare seară, la vremea rugăciunii, şi i se permitea să asculte şi să-şi limpezească mintea cu o rugăciune spusă în cor de băieți, care conținea un pasaj special, inserat acolo de către autoritatea consiliului, prin care toți cereau divinității să-i facă buni, virtuoşi, mulțumiți şi supuşi, şi să fie izbăviți de păcatele şi viciile lui Oliver Twist - pe care rugăciunea îl declara, în mod răspicat, ca aflându-se sub patronajul exclusiv şi sub protecția forțelor răului, unealtă şi lucrare nemijlocită a Diavolului însuşi.

Întâmplarea a făcut ca, într-o dimineață, pe când situația lui Oliver se afla sub această zodie norocoasă şi tihnită, domnul Gamfield, coşarul, să treacă în drumul său pe High Street, meditând profund asupra mijloacelor şi modalităților prin care ar putea să-şi plătească datoriile la chirie, pentru care proprietarul său începuse să fie un pic cam stăruitor. Cele mai optimiste estimări ale domnului Gamfield asupra resurselor sale financiare rămâneau însă cu cinci lire sterline sub suma dorită şi, într-un soi de disperare matematică, îşi bătea, pe rând, ba creierii, ba măgarul, moment în care, trecând pe lângă azilul de săraci, dădu cu ochii de anunțul din poartă.

- Ho, ho! îi zise domnul Gamfield măgarului.

Cum gândurile măgarului rătăceau foarte departe, întrebându-se, probabil, dacă soarta îi va rezerva un festin

cu nişte cotoare de varză, după ce se va elibera de cei doi saci de funingine care alcătuiau încărcătura micii sale căruțe, nici nu băgă de seamă porunca, mergând tot înainte, în pasul său săltat.

Domnul Gamfield tună un blestem aprig la adresa măgarului în general şi la ochii acestuia, în mod special, şi, alergând după el, îl blagoslovi cu o lovitură în cap, care fără îndoială că ar fi crăpat orice căpățână, mai puțin una de măgar. Apoi, prinzându-l de căpăstru, îl smuci zdravăn, lovindu-l cu hățul peste falcă, un fel de tandră aducere aminte că nu era de capul lui, şi, prin aceste mijloace, îl întoarse din drum. După care îi dădu încă o lovitură în căpățână, ca să fie sigur că rămâne buimac până la întoarcerea sa. Odată desăvârşite aceste pregătiri, se îndreptă către poartă, ca să citească anunțul.

Domnul cu jiletcă albă stătea la poartă, cu mâinile la spate, după ce dăduse frâu liber unor sentimente profunde în sala de consiliu. Cum fusese martor la mica dispută dintre domnul Gamfield şi măgar, zâmbi înveselit când coşarul se apropie să citească anunțul, căci îşi dădu seama de la prima privire că acesta era exact genul de stăpân de care avea nevoie Oliver Twist. Domnul Gamfield, examinând cu atenție documentul, zâmbi şi el. Căci cinci lire sterline era exact suma de care avea nevoie, iar, în ceea ce privea băiatul care se afla în calea obținerii ei, domnul Gamfield, cunoscând dieta de la azilul de săraci, ştia prea bine că urma să fie un specimen micuț de toată frumusețea, numai bun pentru curățat sobele. Astfel că mai buchisi o dată anunțul de la cap la coadă, după care, atingându-şi căciula de blană în semn de smerenie, îl abordă pe domnul cu jiletcă albă.

- Domnule, aici zice că e un băiat pe care parohia vrea să-l dea în ucenicie, începu domnul Gamfield.

- Chiar aşa, omule, răspunse domnul cu jiletcă albă, zâmbind cu îngăduință. Ce-i cu el?

- Dacă parohia ar vrea ca el să învețe o meserie cinstită şi plăcută, în îndeletnicirea respectabilă a curățării coşurilor, spuse domnul Gamfield, mie îmi trebuie un ucenic şi sunt gata să-l iau.

- Vino înăuntru, spuse domnul în jiletcă albă.

Domnul Gamfield mai zăbovi o clipă, întorcându-se pentru a-i da măgarului încă o lovitură în cap şi a-l mai zgâlțâi o dată de falcă - preventiv, ca nu cumva să fugă în timpul absenței sale -, după care îl urmă pe domnul în jiletcă albă în sala de întrunire a consiliului, unde şi Oliver îl văzuse pentru prima dată.

- Este o meserie murdară, zise domnul Limbkins, când Gamfield îşi exprimă din nou dorința.

- Au mai fost băieți de vârste fragede care s-au sufocat curățând coşuri, zise un alt domn.

- Asta pen' că au udat paiele 'nainte să le dea foc pe coş, ca să-l facă pe băiat să coboare mai iute, zise Gamfield. Iar asta 'nseamnă numa' fum fără foc şi n-ai ce să faci cu fumu', dacă vrei să-l sileşti pe băiat să se dea jos, că fumu-i face somn, iar băiatului îi place somnul. Băieții sunt foarte încăpățânați şi foarte leneşi, domnilor, şi dacă vrei să coboare cât ai zice peşte, numa' un foc bun îi dă jos mintenaş. Şi e şi o faptă de omenie, domnilor, că, dacă s-au înțepenit pe coş, frigându-i oleacă la tălpi, îi faci să se zbată ca să iasă singuri de-acolo.

Domnul în jiletcă albă păru foarte amuzat de această explicație, dar veselia îi fu rapid înăbuşită de o privire severă a domnului Limbkins. Membrii consiliului discutară apoi între ei timp de câteva minute, însă cu voci atât de scăzute, încât numai „micşorarea cheltuielilor", „să examinăm foarte bine registrele de plată" şi „să întocmim un raport scris şi să-l facem public" putură fi auzite. Într-adevăr, acestea răzbătură dinspre ei doar din întâmplare, poate pentru că fuseseră repetate foarte adesea şi foarte apăsat.

În cele din urmă, şuşotelile încetară, membrii consiliului îşi reluară locurile şi aerul lor grav, iar domnul Limbkins zise:

- Am analizat propunerea dumitale şi nu o aprobăm.

- În niciun caz, spuse domnul în jiletcă albă.

- În mod hotărât nu, adăugară ceilalți membri.

Întrucât domnului Gamfield chiar i se atribuia vina - măruntă, de altfel - de a fi bătut deja vreo trei sau patru băieți până muriseră, acestuia îi trecu prin minte că, probabil, consiliul, din nu ştiu ce toană, s-a lăsat influențat în decizia sa de vreuna dintre aceste neînsemnate întâmplări. Ar fi fost cu totul neobişnuit pentru stilul parohiei de a aborda problemele, dacă acesta ar fi fost cazul. Totuşi, nedorind câtuşi de puțin să reînvie acele zvonuri defăimătoare, îşi frământă căciula în mâini şi se îndepărtă încet de masă.

- Carevasăzică, nu vreți să mi-l dați, domnilor? spuse domnul Gamfield, oprindu-se lângă uşă.

- Nu, repetă domnul Limbkins, sau, cel puțin, întrucât este o meserie murdară, considerăm că ar trebui să primeşti ceva mai puțin decât răsplata pe care am anunțat-o.

Chipul domnului Gamfield se lumină. Se întoarse iute lângă masă şi întrebă:

- Cât dați, domnilor? Haide! Nu fiți prea aspri cu un om sărman. Cât dați?

- Eu aş zice că trei lire şi zece şilingi este mai mult decât suficient, spuse domnul Limbkins.

- Şi zece şilingi e chiar prea mult, spuse domnul în jiletcă albă.

- Haide! zise Gamfield. Ziceți patru lire, domnilor! Ziceți patru lire sterline şi o să scăpați de el pentru vecie, asta-i!

- Trei lire şi zece, repetă cu hotărâre domnul Limbkins.

- Haide! Mai las din preț, domnilor, stărui Gamfield. Trei lire şi cincisprezece.

- Nicio lețcaie în plus, fu răspunsul hotărât al domnului Limbkins.

- Sunteți amarnic de aspri cu mine, domnilor, spuse Gamfield, şovăind.

- Pfui, pfui! Prostii! zise domnul în jiletcă albă. Chiar şi pe degeaba, fără nicio recompensă, şi tot ar fi ieftin. Ia-l, om fără minte! E tocmai băiatul care-ți trebuie! Mai cere el, din când în când, bățul pe spinare, dar o să-i prindă bine, iar pe hrana lui nu trebuie să cheltui prea mult, căci de când s-a născut nu a fost ghiftuit. Ha, ha, ha!

Domnul Gamfield îşi trecu privirile peste fețele celor de la masă şi, observând zâmbetul întipărit pe toate, încetul cu încetul, zâmbi şi el. Târgul era încheiat. Domnul Bumble primi numaidecât instrucțiuni ca Oliver Twist şi hârtiile de dare în ucenicie să fie prezentate în fața judecătorului, pentru aprobare şi semnătură, chiar în acea după-amiază.

Ca urmare a aceste decizii, micul Oliver, spre nemărginita sa mirare, fu eliberat din captivitate, poruncindu-i-se să îmbrace o cămaşă curată. Nici nu isprăvi bine acest exercițiu fizic atât de neobişnuit pentru el, că domnul Bumble îi aduse, cu mâinile lui, un castron cu terci şi suplimentul de sărbătoare, de două uncii şi un sfert de pâine. În fața acestei privelişti nemaipomenite, Oliver începu să plângă cu jale, gândindu-se - ceea ce nu era de neînțeles -, că membrii consiliului hotărâseră să-l ucidă, urmărind cine ştie ce câştig, altminteri în niciun caz n-ar fi început să-l pună la îngrăşat în felul acela.

- Nu-ți înroşi ochii, Oliver, ci mănâncă-ți porția şi fii recunoscător, spuse domnul Bumble, pe un ton pompos, impresionant. O să intri în ucenicie, Oliver.

- Ucenicie, domnule? zise copilul, tremurând.

- Da, Oliver, spuse domnul Bumble. Domnii cei buni şi milostivi, care ți-au fost şi mamă, şi tată, Oliver, când tu nu aveai aşa ceva, te dau în ucenicie, îți fac un rost în viață, ca să scoată un om din tine, cu toate că parohia

cheltuieşte trei lire şi zece şilingi! Trei lire şi zece şilingi, Oliver! - şaptezeci de şilingi! o sută patruzeci de monede de şase pence! - totul pentru un orfan neascultător, pe care nimeni nu-l poate iubi!

În vreme ce domnul Bumble se întrerupse pentru a-şi recăpăta suflul, după ce rostise aceste vorbe cu un glas fioros, lacrimile şiroiau pe obrajii bietului copil, zguduit de un plâns amarnic.

- Haide, zise domnul Bumble, ceva mai puțin afectat, căci era foarte măgulitor pentru orgoliul său să observe efectul pe care îl produsese elocvența sa. Haide, Oliver! Şterge-ți ochii cu mâneca şi nu-ți umple terciul de lacrimi, căci faci o mare prostie, Oliver.

Aici avea dreptate, căci şi aşa terciul acela era mai mult apă chioară.

Pe drum spre judecător, domnul Bumble îl instrui pe Oliver că tot ce trebuia să facă era să pară foarte fericit şi să răspundă, când acel domn îl va întreba dacă voia să devină ucenic, că şi-ar dori din toată inima. Oliver făgădui să se supună ambelor porunci, asta după ce domnul Bumble îi sugeră cu blândețe că, dacă va da cumva greş, nici n-are cuvinte să-i spună ce urmează să pățească. Când ajunseră la biroul judecătorului, Oliver fu lăsat singur într-o odaie, domnul Bumble punându-i în vedere să nu se mişte din loc până nu se va întoarce să-l ia.

Rămase acolo, cu inima bătându-i tare, vreo jumătate de oră. După scurgerea acestui răstimp, domnul Bumble îşi vârî capul pe uşă, fără podoaba sa obişnuită, tricornul, şi spuse cu voce tare:

- Şi acum, Oliver, dragul meu, vino la domnul judecător!

Cu acestea, domnul Bumble îi aruncă un rânjet şi o privire amenințătoare, adăugând, în şoaptă:

- Ia aminte la ce ți-am spus, ticălos mic ce eşti!

Oliver îl privi cu o uimire plină de candoare, nedumerit de contrastul dintre chipul său şi modul de adresare. Nu

apucă însă să se lămurească, întrucât distinsul domn îl duse fără întârziere într-o încăpere alăturată, a cărei uşă era deschisă. Era o cameră încăpătoare, cu o fereastră mare. În spatele unui birou, se aflau doi domni bătrâni, cu peruci pudrate. Unul dintre aceştia citea o gazetă, iar celălalt examina atent, printr-o pereche de ochelari cu rame de baga, o mică bucată de pergament, aşezată înaintea sa. Domnul Limbkins stătea în picioare, în faţa biroului, într-o parte, iar în cealaltă, domnul Gamfield, cu obrazul parţial curăţat de funingine. Alţi vreo doi-trei bărbaţi, cu cizme înalte şi cu nişte chipuri ursuze, trândăveau prin preajmă.

Bătrânul domn cu ochelari aţipise, încetul cu încetul, aplecat deasupra bucăţii de pergament, astfel că, după ce Oliver fu postat de către domnul Bumble în faţa pupitrului, urmă un moment de pauză.

- Acesta este băiatul, Înălţimea Voastră, zise domnul Bumble.

Bătrânul domn care citea ziarul îşi ridică pentru o clipă capul şi-l trase de mânecă pe celălalt bătrân domn, drept pentru care acesta din urmă se trezi, tresărind.

- Oh, acesta este băiatul? întrebă bătrânul domn.

- Acesta este, Înălţimea Voastră, răspunse domnul Bumble. Fă o plecăciune în faţa judecătorului, dragul meu.

Oliver se ridică şi făcu cea mai frumoasă plecăciune de care era în stare. Tocmai se întreba, cu ochii aţintiţi la perucile pudrate ale judecătorilor, dacă toţi magistraţii se născuseră cu lâna aceea albă pe cap şi dacă nu cumva tocmai din cauza ei deveniseră magistraţi.

- Ei bine, continuă bătrânul domn, presupun că abia aşteaptă să cureţe coşurile?

- Se dă în vânt după asta, Înălţimea Voastră, răspunse Bumble, ciupindu-l pe nevăzute pe Oliver, pentru a-i atrage atenţia să nu zică pe dos.

- Şi *îşi doreşte* să fie coşar, nu-i aşa? întrebă bătrânul domn.

- Dacă, mâine, l-am pune să facă altă meserie, ar fugi cât l-ar ține picioarele, Înălțimea Voastră, răspunse Bumble.

- Iar acest om, care urmează să fie stăpânul lui... Dumneata, domnule, te vei purta frumos cu el, îl vei hrăni şi toate celelalte, nu-i aşa? îl întrebă pe Gamfield bătrânul domn.

- Când eu zice că da, chiar aşa o să face, răspunse domnul Gamfield, arțăgos.

- Vorbeşti din topor, omule, însă pari un om cinstit şi sincer, spuse bătrânul domn, îndreptându-şi ochelarii spre candidatul la recompensa pentru Oliver, pe a cărui figură abjectă stătea scris „cruzime", cu litere de-o şchioapă. Judecătorul însă era pe jumătate orb şi pe jumătate naiv, aşa că, pe bună dreptate, nu te puteai aştepta de la el să desluşească tot ceea ce alții vedeau limpede.

- Trag nădejde că sunt, spuse domnul Gamfield, cu o căutătură lacomă, hidoasă.

- Nu am nicio îndoială că eşti, prietene, răspunse bătrânul domn, potrivindu-şi cu şi mai mare fermitate ochelarii pe nas şi uitându-se în jur, după călimară.

Acesta fu un moment crucial pentru soarta lui Oliver. În cazul în care călimara ar fi fost acolo unde bătrânul domn credea că este, şi-ar fi înmuiat penița în ea, ar fi semnat actul de dare în ucenicie, iar Oliver ar fi fost expediat numaidecât. Însă, întâmplarea a făcut ca aceasta să fie chiar sub nasul său, iar urmarea a fost, cum era şi firesc, că judecătorul a căutat-o peste tot pe pupitru, fără s-o găsească. Şi s-a mai întâmplat, tot căutând aşa, să se uite chiar în fața sa şi să dea cu ochii de chipul palid şi îngrozit al lui Oliver Twist, care, în ciuda tuturor privirilor dojenitoare şi ciupiturilor pe care i le administra Bumble, cerceta înfățişarea dezgustătoare a viitorului său stăpân, afişând o expresie în care se amestecau oroarea şi teama,

mult prea fățişe ca să nu fie recunoscute până şi de un judecător pe jumătate orb.

Bătrânul domn se opri, puse pana jos şi îşi mută privirea de la Oliver la domnul Limbkins, care se pregătea să tragă o priză de tutun, părând foarte vesel şi fără nicio grijă.

- Dragă băiete! zise judecătorul, aplecându-se peste pupitru.

Oliver tresări auzindu-l, dar putea să fie iertat pentru asta, căci cuvintele fuseseră rostite cu bunătate, iar sunetele neobişnuite înspăimântă pe oricine. Băiatul începu să tremure foarte tare şi izbucni în plâns.

- Dragă băiete, reluă bătrânul domn, arăți palid şi speriat. Ce s-a întâmplat?

- Dă-te un pic mai departe de el, intendentule, ceru celălalt magistrat, punând deoparte gazeta şi aplecându-se în față, curios. Ei, hai, băiete, spune-ne ce s-a întâmplat, nu-ți fie teamă!

Oliver căzu în genunchi şi, împreunându-şi mâinile, îi imploră ca mai degrabă să-l încuie înapoi, în camera fără lumină, să nu-i mai dea de mâncare, să-l bată, să-l omoare, dacă poftesc, numai să nu-l trimită cu omul acela îngrozitor.

- Ei, poftim! spuse domnul Bumble, ridicându-şi mâinile şi privirea cu un aer solemn, nespus de impresionant. Ei, poftim! Dintre toți orfanii prefăcuți şi puşi pe rele pe care i-am văzut vreodată, tu, Oliver, eşti cel mai neobrăzat.

- Ține-ți gura, intendentule! spuse cel de-al doilea bătrân domn, în momentul în care domnul Bumble slobozi acest epitet.

- Să mă ierte Înălțimea Voastră, spuse domnul Bumble, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. Înălțimea Voastră a vorbit cu mine?

- Da, ține-ți gura!

Domnul Bumble amuți de stupefacție. Unui intendent să i se ordone să-şi țină gura! O adevărată revoluție morală!

Bătrânul domn cu ochelarii de baga se uită la colegul său şi dădu din cap cu înțeles.

- Refuzăm să aprobăm aceste acte de dare în ucenicie, spuse bătrânul domn şi dădu la o parte bucata de pergament.

- Am nădejdea, bolborosi domnul Limbkins, am nădejdea că domnii judecători nu vor considera că autoritățile parohiale s-au făcut vinovate de vreun comportament necorespunzător, pe baza mărturiei fără temei a unui copil.

- Nu este de datoria judecătorilor să se pronunțe cu privire la această chestiune, spuse tăios cel de-al doilea bătrân domn. Duceți băiatul înapoi, la azilul de săraci, şi purtați-vă omenos cu el. Pare să aibă nevoie de asta.

În aceeaşi seară, domnul în jiletcă albă a afirmat, cum nu se poate mai hotărât şi sigur de sine, nu doar că Oliver va fi spânzurat, dar că va fi înecat şi ciopârțit pe deasupra. Domnul Bumble dădu din cap enigmatic, cu o expresie macabră, şi spuse că şi-ar dori ca băiatul să se îndrepte pe calea cea bună, la care domnul Gamfield răspunse că el şi-ar dori să se îndrepte către el, ceea ce, deşi era de acord cu intendentul în cele mai multe privințe, părea să fie o dorință total opusă.

În dimineața următoare, opinia publică era încă o dată informată că Oliver Twist era „De dat” şi că i se vor plăti cinci lire sterline oricui îl va lua.

Oliver căzu în genunchi şi îi imploră să nu-l trimită cu omul acela îngrozitor.

IV

Oliver, dat în ucenicie la alt stăpân, îşi face intrarea în viaţa publică

În familiile numeroase, atunci când pentru un tânăr în pragul maturităţii nu se întrevede o soluţie convenabilă pentru a-şi face o situaţie, fie că este vorba de a obţine o avere, vreo retrocedare, vreo moştenire sau măcar perspectivele unui viitor asigurat, există obiceiul general răspândit ca acesta să fie trimis pe mare. Membrii consiliului, procedând conform acestui exemplu înţelept şi bine-venit, se sfătuiră asupra expedierii pe mare a lui Oliver Twist, pe vreunul dintre micile vase de negoţ întâlnite prin porturile insalubre. Li se părea că într-adevăr nu puteau găsi ceva mai potrivit pentru el, căci numai aşa avea toate şansele ca, într-o bună zi, după masa de seară, când căpitanul s-ar fi aflat într-o dispoziţie mai poznaşă, să-l omoare în bătaie sau să-i crape capul cu un drug de fier, ambele distracţii fiind, după cum este cunoscut, extrem de apreciate şi foarte obişnuite printre domnii din această breaslă. Cu cât analizau mai temeinic această variantă din perspectiva sus-amintită, cu atât mai felurite le apăreau avantajele unei astfel de acţiuni, aşadar traseră concluzia că singura modalitate de a-l căpătui pe Oliver era să-l trimită pe mare fără întârziere.

Domnul Bumble a fost însărcinat să facă diverse cercetări prealabile, în vederea găsirii vreunui căpitan care să vrea să ia un copil al nimănui ca mus. Când se întoarse la azil pentru a comunica rezultatele misiunii sale, se întâlni, chiar în poartă, cu domnul Sowerberry, antreprenorul de pompe funebre al parohiei.

Domnul Sowerberry era un om înalt, ciolănos, îmbrăcat într-un costum negru, ponosit, cu ciorapi din bumbac cârpiţi, de aceeaşi culoare, şi pantofi în ton.

Trăsăturile lui nu erau de la natură menite să înflorească într-un zâmbet, însă el era în general înclinat spre voia bună a profesiei sale. Pasul îi era sprințar, iar chipu-i vădea o veselie lăuntrică în momentul în care se îndreptă spre domnul Bumble, strângându-i prieteneşte mâna.

- Am luat măsurile celor două femei care au murit azi-noapte, domnule Bumble, spuse antreprenorul.

- Vei face avere, domnule Sowerberry, zise intendentul, în timp ce îşi vâra degetul mare şi arătătorul în cutia cu tutun pe care i-o întinsese antreprenorul, cutie care reproducea, în mod ingenios, un sicriu în miniatură. Îți spun eu c-o să faci avere, domnule Sowerberry, repetă domnul Bumble, bătându-l prieteneşte pe umăr, cu bastonul, pe antreprenor.

- Crezi? făcu acesta pe un ton care pe jumătate recunoştea şi pe jumătate tăgăduia probabilitatea acestei reuşite. Prețurile acordate de consiliu sunt foarte mici, domnule Bumble.

- La fel sunt şi sicriele, răspunse intendentul, cu exact atâta spirit de glumă cât îi este îngăduit unui înalt demnitar să manifeste.

Domnul Sowerberry fu extrem de amuzat de această remarcă, după cum se şi cuvenea, şi râse îndelung.

- Ei, bine, domnule Bumble, zise antreprenorul, în cele din urmă, nu neg că, de când a fost instituit noul sistem de acordare a hranei în azile, sicriele sunt ceva mai înguste şi ceva mai puțin înalte decât erau înainte. Însă trebuie să avem şi noi un profit, domnule Bumble. Lemnul bine uscat este o marfă scumpă, domnule, iar toate mânerele de fier sunt aduse, cu vasul, pe canal, tocmai de la Birmingham.

- Da, da, spuse domnul Bumble, fiecare negustorie are neajunsurile ei. Un profit onest, fără îndoială, este permis.

- Fără îndoială, fără îndoială, răspunse antreprenorul. Şi dacă nu obțin un profit de pe urma uneia sau alteia

dintre mărfuri, ei bine, tot mă aleg cu ceva până la urmă, vezi şi dumneata - he! he! he!

- Întocmai, zise domnul Bumble.

- Deşi aş putea zice, continuă antreprenorul, reluând cursul considerațiunilor întrerupt de către intendent, deşi aş putea zice, domnule Bumble, că trebuie să mă lupt cu un mare dezavantaj, şi anume, că oamenii zdraveni la trup mor printre primii. Cei care au dus-o bine şi au plătit taxele ani mulți de-a rândul sunt primii care se sting din viață când ajung la azil. Şi, dă-mi voie să-ți spun, domnule Bumble, că o eroare de cinci-şase centimetri în calculele omului fac o mare gaură în profit, mai ales când are de întreținut o familie, domnule.

Cum domnul Sowerberry rosti acestea cu o obidă de înțeles pentru un om nedreptățit astfel şi cum domnul Bumble simți că de aici s-ar putea naşte cine ştie ce cugetare, care să aducă atingere onoarei parohiei, intendentul se gândi că este mai nimerit să schimbe vorba. Iar cum Oliver Twist era preocuparea sa de căpătâi, îl aruncă în discuție.

- Că tot veni vorba, spuse domnul Bumble, nu cunoşti pe cineva care să vrea un ucenic, nu? Un orfan de la azil, care în momentul de față este o povară, o piatră de moară, aş putea zice, legată de gâtul parohiei? La un preț de nimic, domnule Sowerberry, de nimic!

Şi spunând acestea, îşi ridică bastonul spre anunțul de pe poartă şi dădu trei lovituri apăsate pe cuvintele „cinci lire", care erau tipărite cu litere îngroşate de dimensiuni uriaşe.

- Doamne sfinte! zise antreprenorul, apucându-l pe domnul Bumble de mâneca tivită cu fir de aur a hainei sale de demnitar. Chiar despre asta voiam să-ți vorbesc. Ştii dumneata... Vai de mine, ce nasturi eleganți, domnule Bumble! Nu ți i-am mai văzut până acum.

- Da, destul de frumuşei, cred, zise intendentul, privind țanțos în jos, la nasturii mari de alamă care îi

împodobeau haina. Au acelaşi model ca pecetea parohială: bunul samaritean îngrijindu-i pe cei bolnavi şi oropsiți. Consiliul mi-a înmânat această haină în dimineața Anului Nou, domnule Sowerberry. Am îmbrăcat-o, țin minte, pentru prima dată atunci când m-am ocupat de ancheta legată de acel negustor scăpătat, care a murit la miezul nopții, în pragul unei case.

- Mi-aduc aminte, spuse antreprenorul. Jurații au decis: „Mort din cauza expunerii la frig şi din lipsa celor necesare traiului", nu-i aşa?

Domnul Bumble încuviință cu un semn din cap.

- Şi au pronunțat un verdict mai neobişnuit, cred, spuse antreprenorul, adăugând ceva în sensul că, dacă epitropul ar fi...

- Ptiu! Prostii! îl întrerupse intendentul. Dacă ar sta consiliul să plece urechea la toate bazaconiile pe care le scornesc jurații aceia nepricepuți, n-ar mai putea să facă nimic.

- Cum nu se poate mai adevărat, zise antreprenorul, chiar aşa.

- Jurații, zise domnul Bumble, strângându-şi cu putere bastonul în mână, după cum îi era obiceiul, când se aprindea, jurații sunt nişte nenorociți, ordinari şi abjecți.

- Chiar aşa, zise antreprenorul.

- Nici măcar atât nu au vreo idee de filosofie sau de economie politică, zise intendentul, pocnindu-şi degetele cu dispreț.

- Nici măcar atât, consimți intendentul.

- Îi disprețuiesc, zise intendentul, devenind foarte roşu la față.

- Şi eu, îl îngână antreprenorul.

- Mi-aş dori nespus, zise intendentul cu obidă, să ajungă la noi, la azil, nişte juraţi dintr-ăştia, independenți, numai aşa, pentru vreo săptămână sau două, că regulamentul şi regimul nostru le-ar pune spiritul de independență cu botul pe labe.

- Hai să-i lăsăm în plata Domnului, răspunse intendentul.

Şi, rostind acestea, zâmbi aprobator, pentru a domoli mânia din ce în ce mai aprinsă a demnitarului parohial.

Domnul Bumble îşi ridică tricornul, scoase o batistă din calotă, îşi şterse năduşeala care îi şiroia pe frunte din cauza furiei, îşi aşează din nou tricornul pe cap şi, întorcându-se către antreprenor, spuse, cu o voce mai calmă:

- Aşa, şi ce ziceai de băiat?

- O! răspunse antreprenorul. Păi, ştii, domnule Bumble, eu plătesc o sumă destul de frumuşică pentru săraci...

- Hm! zise domnul Bumble. Şi?

- Şi, răspunse antreprenorul, mă gândeam că, dacă tot sunt silit să plătesc atât de scump pentru ei, am tot dreptul să scot de pe urma lor cât pot de mult, domnule Bumble, aşadar... aşadar... cred că o să-l iau chiar eu pe băiat.

Domnul Bumble îl înşfăcă de braţ pe antreprenor şi-l conduse în clădire. Domnul Sowerberry se închise laolaltă cu membrii consiliului timp de cinci minute şi căzură la învoială ca Oliver să meargă la el, în acea seară, „de probă" - sintagmă care însemna, în cazul unui ucenic parohial, că, dacă stăpânul descoperea, în scurta perioadă de probă, că putea să-l muncească suficient, fără să cheltuiască prea mult cu hrana lui, avea dreptul să-l păstreze câţiva ani şi să facă tot ce poftea cu persoana lui.

Când micul Oliver fu adus înaintea „domnilor", în acea seară, şi informat că urmează să plece, în noaptea aceea, ca băiat bun la toate la meşterul de sicrie, şi că, dacă se va plânge cumva de soarta sa, fie se va întoarce la parohie, fie va fi trimis pe mare, acolo unde o să sfârşească sau înecat, sau cu capul crăpat - după caz -, păru atât de puţin afectat încât toţi cei de faţă îl declarară, în unanimitate, un ticălos mic şi înrăit, poruncindu-i domnului Bumble să-l scoată imediat afară.

Vedeți dumneavoastră, deşi era firesc ca tocmai membrii consiliului tutelar, mai mult decât oricare alți oameni de pe lume, să fie cuprinşi de uimire şi de indignare pline de virtute, la cel mai mic semn de lipsă de simțire din partea cuiva, în cazul de față erau destul de departe de adevăr. Căci realitatea era pur şi simplu pe dos: Oliver nu era nesimțitor, ci, dimpotrivă, era mult prea afectat, şi asta îl aruncase, fără îndoială, riscând să rămână astfel pe viață, într-o stare de nepăsare sălbatică şi de închistare, din cauza abuzurilor la care era supus. Ascultă fără nicio vorbă veştile cu privire la plecarea sa, îşi strânse lucruşoarele - deloc greu de dus, căci toate încăpeau într-un pachet, învelit în hârtie cafenie, nu mai lung de cincisprezece centimetri şi nu mai înalt de şase -, îşi trase şapca pe ochi şi, prinzându-se încă o dată de manşeta hainei domnului Bumble, se lăsă condus de către demnitar la noul său lăcaş de suferință.

Pentru o vreme, domnul Bumble îl târî pe Oliver pe lângă el, fără să-l bage în seamă sau să-i adreseze vreun cuvânt. Căci intendentul mergea cu capul foarte ridicat, aşa cum trebuie să meargă întotdeauna un intendent şi, în ziua aceea suflând puternic vântul, micul Oliver era înfăşurat cu totul în pulpanele hainei domnului Bumble, care fluturau neîncheiate, lăsând să se vadă foarte frumos vesta răsfrântă şi pantalonii până la genunchi, din pluş cenuşiu. Totuşi, când se mai apropiară de destinație, domnul Bumble se gândi că ar fi indicat să-şi coboare privirile - pentru a vedea dacă băiatul era pregătit corespunzător pentru a se prezenta în fața noului său stăpân -, ceea ce în consecință şi făcu, având o expresie foarte nimerită de bunăvoință protectoare.

- Oliver, zise domnul Bumble.

- Da, domnule, răspunse Oliver, cu o voce slabă, tremurătoare.

- Dă-ți la o parte şapca aceea de pe ochi şi ține-ți capul sus, domnule.

Deşi Oliver făcu pe dată cum i se ceruse, trecându-şi energic peste față dosul palmei libere, o lacrimă îi mai rămase încă în ochi, când şi-i ridică spre însoțitorul său. În vreme ce domnul Bumble îl privea cu asprime, lacrima i se rostogoli pe obraz. Fu urmată de încă una şi apoi de încă una. Zadarnic se străduia copilul să şi le stăpânească. Retrăgându-şi cealaltă mână dintr-a domnului Bumble, îşi acoperi fața cu amândouă şi plânse până când lacrimile îi curseră de sub bărbie printre degetele numai piele şi os.

- Ei, poftim! exclamă domnul Bumble, oprindu-se brusc şi săgetându-şi mica victimă cu o privire plină de ură. Ei, poftim! Dintre toți băieții nerecunoscători şi fără simțire pe care i-am văzut la viața mea, tu, Oliver, eşti cel mai...

- Nu, nu, domnule, suspină Oliver, agățându-se de mâna care ținea bine cunoscutul baston. Nu, nu, domnule, o să fiu bun, chiar o să fiu, chiar o să fiu, domnule! Sunt un băiat tare mic, domnule, şi sunt atât de... atât de...

- Atât de cum? întrebă domnul Bumble uimit.

- Atât de singur, domnule! Atât de groaznic de singur! strigă copilul. Toată lumea mă urăşte. O, domnule, rogu-vă, nu fiți nemilos cu mine!

Copilul se bătea cu pumnii în piept şi se uita la intendent cu ochii înotând în lacrimi născute dintr-o adevărată disperare.

Pentru câteva clipe, domnul Bumble privi chipul jalnic şi neajutorat al lui Oliver cu o oarecare mirare, îşi drese de vreo trei-patru ori glasul cu putere şi, după ce mormăi ceva legat de „tusea aceea supărătoare" a lui, îi porunci lui Oliver să-şi şteargă ochii şi să fie băiat cuminte. După care îl luă din nou de mână şi merseră mai departe, în tăcere.

Când intrară în prăvălia antreprenorului, acesta, care tocmai trăsese obloanele, nota ceva în catastiful său de socoteli zilnice, la lumina plăpândă - cuviincioasă - a unei lumânări.

- Aha! zise antreprenorul, ridicându-şi ochii din catastif şi oprindu-se în mijlocul cuvântului scris. Dumneata eşti, Bumble?

- Nimeni altul, domnule Sowerberry, răspunse intendentul. Uite! Ți-am adus băiatul.

Oliver făcu o plecăciune.

- O! Ăsta-i băiatul, aşadar? zise antreprenorul, ridicând lumânarea deasupra capului, ca să îl vadă mai bine pe Oliver. Doamnă Sowerberry! Eşti atât de bună să vii o clipă, draga mea?

Dintr-o încăpere micuță din spate apăru doamna Sowerberry - o femeie scundă, slabă şi scofâlcită, cu o expresie țâfnoasă.

- Draga mea, spuse domnul Sowerberry respectuos, acesta este băiatul de la azil, despre care ți-am povestit.

Oliver făcu încă o plecăciune.

- Vai, Doamne! spuse soția antreprenorului. E foarte pirpiriu.

- Ei, da, e cam mic, răspunse domnul Bumble, privindu-l pe Oliver de parcă ar fi fost vina băiatului că nu era mai mare. E pirpiriu, nu pot să zic că nu e. Dar o să crească, doamnă Sowerberry, o să crească.

- Ah! Ba bine că nu, răspunse supărată doamna, o să crească din hrana noastră şi din băutura noastră. Eu, una, nu văd deloc cum te-ar scuti de cheltuieli orfanii parohiali, zău aşa, că totdeauna ca să-i ții te costă mai mult decât fac. Dar, asta e, bărbații totdeauna cred că ştiu ei mai bine. Haide! Coboară scările astea, săculeț cu oase ce-mi eşti!

Cu acestea, soția antreprenorului deschise o uşă lăturalnică şi îl împinse pe Oliver în jos, pe nişte scări abrupte, într-o hrubă de piatră, umedă şi întunecoasă, care era un soi de vestibul al pivniței de cărbuni şi care era numită „bucătărie”. Acolo se afla o fată jigărită, cu pantofii scofâlciți şi ciorapi albaştri de lână, găuriți.

- Uite, Charlotte, zise doamna Sowerberry, care coborâse în urma lui Oliver, dă-i băiatului ăstuia ceva din

bucățile alea reci de friptură, pe care le pusesem deoparte pentru Trip, fiindcă golanul nu s-a întors acasă de azi-dimineață, aşa că poate să stea şi fără ele. Aş zice că băiatul ăsta nu-i atât de gingaş, ca să facă mofturi la mâncare... Nu-i aşa, băiete?

Oliver, căruia îi sticliseră ochii auzind pomenindu-se de carne şi care tremura de nerăbdare să o devoreze, răspunse că nu şi atunci i se aşeză în față o strachină plină cu resturi.

Mi-ar fi plăcut atunci ca un filosof bine hrănit, în pântecele căruia carnea şi băutura se transformă în fiere, care are sângele înghețat în vine şi inima împietrită, să-l fi văzut pe Oliver Twist cum înfuleca acele delicatese, pe care câinele le disprețuise. Aş fi vrut să fi asistat la acea îngrozitoare lăcomie, de o sălbăticie pe care numai foamea o poate naşte, cu care Oliver sfâşia ciozvârtele. Şi un lucru mi-ar fi plăcut şi mai mult, şi anume să-l văd pe filosof având el însuşi parte de o astfel de cină, pe care să o mănânce cu aceeaşi poftă.

- Ei, îl întrebă nevasta antreprenorului când Oliver sfârşi de mâncat tot ce i se dăduse, timp în care aceasta îl privise cu o groază mută, măcinată de presimțiri sumbre despre lăcomia lui. Gata, ai terminat?

Nemaifiind nimic de înghițit în fața lui, Oliver răspunse că da.

- Atunci, hai cu mine, spuse doamna Sowerberry, luând o lampă murdară, care abia dacă lumina, conducându-l sus, pe scări. Patul tău este sub tejghea. Cred că n-ai nimic împotrivă să dormi printre sicrie, nu? Oricum, nu prea contează dacă ai sau nu, că tot n-ai unde să dormi în altă parte. Hai, nu mă ține aci toată noaptea!

Oliver nu mai zăbovi, ci o urmă supus pe noua sa stăpână.

V

Oliver participă la activitățile celor printre care trăieşte. Ajungând pentru prima oară la o înmormântare, îşi face o părere proastă despre îndeletnicirea stăpânului său

Oliver, rămas singur în prăvălia antreprenorului, puse lampa pe o masă de lucru şi începu să privească sfios în jur, cu un sentiment de venerație şi în acelaşi timp de groază, care, pentru mulți oameni în toată firea, n-ar fi fost deloc de neînțeles. Un sicriu neterminat, aşezat pe nişte capre negre, în mijlocul prăvăliei, arăta atât de sumbru şi de pe altă lume, încât îl străbătea un fior de gheață de fiecare dată când privirile îi rătăceau în direcția sinistrului obiect, din care aproape că se aştepta să vadă o siluetă înspăimântătoare ridicându-se încet în capul oaselor şi înnebunindu-l de groază. Pe lângă perete era aranjat, ca la expoziție, un lung şir de scânduri de ulm, tăiate în una şi aceeaşi formă şi arătând, în lumina slabă, aidoma unor stafii cu umerii ridicați şi cu mâinile vârâte în buzunarele pantalonilor. Capace de coşciuge, aşchii de lemn, cuie cu floarea strălucitoare şi fâşii de pânză neagră stăteau împrăştiate pe podea, iar peretele din spatele tejghelei era împodobit cu o reprezentare foarte sugestivă a doi ciocli cu nişte gulere foarte bățoase, stând de pază în fața unei uşi mari, din spate apropiindu-se un dric tras de patru cai negri. În prăvălie aerul era închis şi înăbuşitor. Firida de sub tejghea, în care era înghesuită salteaua sa de fulgi, arăta ca un mormânt.

Dar nu doar aceste simțăminte sumbre îi împovărau inima lui Oliver: era singur într-un loc străin şi ştim cu toții cât de abătuți şi descurajați se simt chiar şi cei mai puternici dintre noi într-o asemenea împrejurare. Băiatul nu avea pe nimeni care să îi fie drag sau căruia să-i fie

drag. Nu păstra în minte nicio despărțire petrecută de curând. Nici absența chipului bine cunoscut al vreunei persoane iubite nu îi strângea dureros inima. Cu toate acestea, sufletul îi era *greu* şi îşi dori, pe când se strecură în strâmtu-i pat, ca acela să-i fi fost sicriul, în care să se poată întinde şi dormi un somn lung şi tihnit, în pământul cimitirului, cu fire înalte de iarbă unduindu-i-se blând deasupra capului şi cu sunetul profund al vechiului clopot alinându-l în odihna sa.

A doua zi dimineață, Oliver fu deşteptat de nişte bocănituri puternice la uşa de la intrare a prăvăliei, care se repetară cu furie impetuoasă, de vreo douăzeci şi cinci de ori, mai înainte să apuce să-şi tragă hainele pe el. Când începu să desfacă lanțul, picioarele de afară încetară a mai izbi în uşă, auzindu-se în schimb o voce.

- Deschide uşa asta odată! strigă vocea mânioasă a nerăbdătorului vizitator matinal.

- O deschid, asta fac, domnule, răspunse Oliver, scoțând lanțul şi întorcând cheia în broască.

- Bănuiesc că tu eşti băiatul ăl nou, ai? zise vocea prin gaura cheii.

- Da, domnule, răspunse Oliver.

- Câți ani ai? întrebă vocea.

- Zece, domnule, răspunse Oliver.

- Atunci o să te rup în bătaie când oi intra, zise vocea, să vezi tu de n-o s-o pățeşti, plod de azil!

Odată făcută această promisiune plină de bunăvoință, vocea se puse pe fluierat.

Oliver trecuse de prea multe ori prin situații în care amenințările şuierate printre dinți, pe care le auzea la un moment dat, să fie prea sugestive ca să aibă vreo îndoială că stăpânul vocii, oricine ar fi fost, se va ține de cuvânt în modul cel mai onorabil. Cu o mână tremurătoare, trase zăvorul şi deschise uşa.

Vreme de o secundă sau două, Oliver privi pe stradă, în sus, în jos şi peste drum, având impresia că

necunoscutul care îi vorbise prin gaura cheii făcuse câțiva paşi mai încolo, ca să se încălzească. Asta pentru că nu văzu pe nimeni, în afară de un băiat cerşetor, care stătea pe o bornă din fața casei, mâncând o felie de pâine cu unt, pe care o tăia cu briceagul în dumicate tocmai potrivite pentru gura lui şi pe care le înghițea apoi cu mare abilitate.

- Îmi cer iertare, domnule, spuse Oliver într-un târziu, văzând că niciun alt oaspete nu îşi făcea apariția. Dumneavoastră ați bătut?

- Eu am dat şuturi în uşă, răspunse cerşetorul.

- Aveți nevoie de un sicriu, domnule? întrebă Oliver, cu nevinovăție.

Auzind acestea, cerşetorul îi aruncă o privire cumplit de fioroasă şi spuse că Oliver va avea nevoie de unul cât de curând, dacă mai face asemenea glume cu superiorii săi.

- Au tu nu ştii cine sunt eu, progenitură de azil? continuă cerşetorul, sărind de pe bornă, cu o seriozitate grăitoare.

- Nu, domnule, răspunse Oliver.

- Sunt domnul Noah Claypole, zise cerşetorul, iar tu eşti subalternul meu. Coboară obloanele, ticălos mic şi puturos ce eşti!

Cu aceste vorbe, domnul Claypole îi trase lui Oliver o lovitură de picior şi intră în prăvălie cu un aer plin de demnitate, pentru care i se cuvine toată cinstea. Căci cuiva tânăr, cu un cap mare, ochii mici, o înfățişare stângace şi un chip grosolan îi vine oricum greu să aibă un aer demn, însă este cu mult mai dificil când, pe lângă aceste farmece personale, mai este înzestrat şi cu un nas roşu şi cu pantaloni scurți, galbeni.

Oliver, după ce coborî obloanele şi sparse un geam, în eforturile sale de a-l târî pe cel dintâi şi împleticindu-se sub greutatea lui, într-o curticică de alături de casă, unde erau ținute pe timpul zilei, primi o mână de ajutor binevoitoare din partea lui Noah, care îl consolă pentru geam, încredințându-l c-o s-o încaseze.

Domnul Sowerberry îşi făcu apariţia curând după aceea, iar Oliver, după ce o încasă, împlinind astfel profeţia lui Noah, îl urmă pe tânărul domn, coborând la bucătărie, pentru a lua micul dejun.

- Vino lângă foc, Noah, zise Charlotte. Ţi-am păstrat o bucăţică bună de şuncă de la masa stăpânului. Oliver, închide uşa în urma domnului Noah şi ia resturile alea pe care le-am pus pe capacul coşului de pâine. Uite şi ceaiul tău, ia-l de pe lada aia şi bea-l aici, dar grăbeşte-te, pentru că trebuie să ai grijă de prăvălie. Auzişi?

- Auzişi, copil de pripas? repetă Noah Claypole.

- Doamne, Noah, zise Charlotte, şugubăţ mai eşti! De ce nu laşi băiatul în pace?

- Să-l las în pace? zise Noah. Ei, oricum toată lumea îl lasă destul în pace, dacă e s-o luăm aşa. Nici tatăl lui, nici mama lui nu se vor băga vreodată în viaţa lui. Toate rubedeniile îl vor lăsa de capul lui, nu-i aşa, Charlotte? He! he! he!

- O, nebunatic ce eşti! spuse Charlotte, izbucnind într-un râs cu hohote, la care i se alătură şi Noah.

După aceasta, amândoi se uitară plini de dispreţ la bietul Oliver Twist, care şedea tremurând, pe ladă, în cel mai rece colţ al odăii, mâncând resturile uscate care îi fuseseră special rezervate.

Noah era cerşetor, dar nu un orfan de la azilul de săraci. Şi nici copil din flori nu era, căci putea să-şi traseze arborele genealogic, identificându-şi părinţii, care locuiau nu departe, mamă-sa fiind spălătoreasă, iar tatăl său, un soldat beţiv, lăsat la vatră, cu un picior de lemn şi cu o pensie zilnică de doi pence şi jumătate, plus o fracţiune imposibil de specificat. De mult timp, băieţii de prăvălie de prin vecini căpătaseră obiceiul de a-l saluta pe Noah, în plină stradă, cu umilitoarele epitete de „nădragi de piele”, „milogul” şi altele asemenea, iar Noah le îndura fără să cârtească. Acum, însă, fiindcă destinul îi scosese în cale un orfan, un copil al nimănui, pe care până şi cel mai umil

dintre cei umili putea să îl batjocorească arătându-l cu degetul, se repezi asupra lui cu înverşunare. Iar acesta este un minunat subiect de meditație: ne arată cât de uimitoare este uneori firea omenească şi cum, fără părtinire, aceleaşi rare calități sufleteşti răsar în cel mai distins lord ca şi în cel mai mizer cerşetor.

Trecuse aproape o lună de când Oliver se afla la antreprenor. Prăvălia fiind închisă, domnul şi doamna Sowerberry îşi luau cina în salonaşul din spate, când domnul Sowerberry, după câteva priviri respectuoase îndreptate spre nevasta sa, zise:

- Draga mea...

Ar fi vrut să spună multe. Se opri însă brusc, când o văzu pe doamna Sowerberry ridicându-şi privirea, având zugrăvită pe chip o expresie care nu prevestea nimic bun.

- Ei? întrebă doamna Sowerberry, tăios.

- Nimic, draga mea, nimic, zise domnul Sowerberry.

- Pfui! Dobitoc ce eşti! făcu doamna Sowerberry.

- Nu, chiar nu e nimic, draga mea, spuse domnul Sowerberry, cu umilință. M-am gândit că nu ai vrea să ştii, draga mea. Voiam doar să zic...

- Uf, nu-mi spune ce voiai să zici, i-o reteză doamna Sowerberry. Eu sunt o nimeni, nu ține seama de părerea mea, rogu-te. *Eu* nu vreau să mă amestec în secretele tale.

Şi, spunând acestea, doamna Sowerberry izbucni într-un râs isteric, care anunța furtuna.

- Dar, draga mea, zise Sowerberry, eu vreau să-ți cer sfatul.

- Nu, nu, nu mă întreba pe mine, răspunse doamna Sowerberry, pe un ton foarte afectat, întreabă pe altcineva.

Şi din nou izbucni într-un râs isteric, care îl înfricoşă grozav pe domnul Sowerberry.

Acesta este un comportament foarte răspândit şi apreciat printre femeile măritate, care, adesea, este şi foarte eficient. Căci, dintr-o singură mişcare, doamna Sowerberry îl aduse pe domnul Sowerberry în situația de a

se milogi de ea ca să îi îngăduie, ca pe un hatâr extraordinar, să îi spună ceea ce de fapt ea ardea de curiozitate să afle. După o scurtă ceartă, care a durat ceva mai puțin de trei sferturi de oră, soțul primi, cu o deosebită îngăduință, permisiunea să vorbească.

- Voiam să-ți vorbesc doar despre tânărul Twist, draga mea, zise domnul Sowerberry. Un băiat foarte frumuşel, da, draga mea.

- Era şi cazul să fie, că mănâncă destul, remarcă doamna.

- Chipul lui are o expresie melancolică, draga mea, reluă domnul Sowerberry, care e foarte interesantă. Ar fi un priveghetor minunat, scumpa mea.

Doamna Sowerberry îl privi cu o expresie nespus de mirată. Domnul Sowerberry băgă de seamă acest lucru şi, fără să îi dea timp bunei doamne de a mai spune ceva, continuă:

- Nu mă refer la un priveghetor adevărat, care să stea pe lângă oamenii mari, draga mea, ci doar în cazul copiilor. Ar fi ceva cu totul nou să avem un priveghetor potrivit ca vârstă cu morții-copii, draga mea. Poți fi sigură c-ar avea un efect minunat.

Doamna Sowerberry, care avea foarte mult bun-gust în privința ritualului de îngropăciune, fu extrem de impresionată de noutatea acestei idei. Însă demnitatea ei ar fi avut foarte mult de suferit, dacă ar fi recunoscut asta în fața soțului, astfel că se mulțumi să-l întrebe, pe un ton foarte ursuz, de ce nu-i venise mai devreme ideea aceasta, atât de la îndemână. Domnul Sowerberry interpretă corect acest răspuns, ca pe o consimțire la propunerea sa, hotărând prin urmare, în două vorbe, că Oliver trebuia inițiat fără întârziere în secretele meseriei şi că, în acest scop, trebuia să îl însoțească pe stăpânul său cu prima ocazie în care antreprenorului i se vor solicita serviciile.

Ocazia nu se lăsă prea mult aşteptată. La o jumătate de oră după micul dejun, în dimineața următoare, intră în

prăvălie domnul Bumble, care, sprijinindu-şi bastonul de tejghea, îşi scoase din buzunar carnetul cel mare, îmbrăcat în piele, din care dădu la iveală un petic de hârtie, înmânându-i-l lui Sowerberry.

- Aha! zise antreprenorul, privind biletul cu o expresie vioaie. O comandă pentru un sicriu, nu?

- Mai întâi pentru un sicriu şi apoi pentru o înmormântare parohială, răspunse domnul Bumble, închizând cataramele carnețelului, care, aidoma posesorului, era foarte pântecos.

- Bayton, zise antreprenorul, mutându-şi privirea de la bucata de hârtie la Bumble. N-am mai auzit de numele ăsta.

Bumble clătină din cap şi răspunse:

- Oameni îndărătnici, domnule Sowerberry, foarte îndărătnici. Şi, mă tem că şi trufaşi, pe deasupra, domnule.

- Trufaşi, zici? exclamă domnul Sowerberry, zâmbind batjocoritor. Nu, că asta e prea mult!

- O, ți se face şi greață, răspunse intendentul. E de-a dreptul *antimonial*[1], domnule Sowerberry!

- Aşa e, consimți antreprenorul.

- Abia acum două seri am auzit de familia asta, zise intendentul, şi n-am fi aflat nimic de ea nici atunci, dacă o femeie care locuieşte în aceeaşi casă n-ar fi scris o cerere comitetului, ca să fie trimis un doctor de la parohie să vadă o femeie foarte rău bolnavă. Doctorul era plecat la cină, dar ucenicul lui - un flăcău tare isteț - le-a trimis nişte doctorii, într-o sticlă fumurie, fără alte vorbe.

- O, aşa da promptitudine, spuse antreprenorul.

- Promptitudine, într-adevăr, întări intendentul. Dar ştii ce s-a întâmplat apoi? Care a fost purtarea plină de nerecunoştință a acestor răzvrătiți, domnule? Ei bine, soțul a trimis vorbă că doctoria nu este potrivită pentru

1 Vomitiv pe bază de tartar sibiat, numit şi antimonium tartarum sau „vin antimonial", folosit şi ca otravă.

suferința nevestei sale, aşa că ea nu o va lua... Da, a zis că ea nu o va lua, domnule! O doctorie bună, tare, binefăcătoare - care le fusese dată, cu rezultate dintre cele mai bune, cu doar o săptămână în urmă, la doi plugari irlandezi şi unui cărbunar - trimisă pe degeaba, într-o sticlă fumurie -, iar el întoarce vorbă că nevasta lui n-o s-o ia, domnule!

În momentul în care această grozăvie i se înfățişă pe de-a întregul în ochii minții, domnul Bumble lovi puternic cu bastonul în tejghea şi se împurpură de indignare.

- Ei bine, zise antreprenorul, eu-nici-o-da-tă...

- Niciodată, domnule! exclamă intendentul. Nu, şi nimeni, niciodată nu a mai pomenit aşa ceva. Acum însă ea este moartă şi noi trebuie s-o îngropăm - aşa am primit ordin - şi, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Spunând acestea, domnul Bumble îşi trânti pe cap tricornul cu partea din spate în față - răvăşit de un val de revoltă parohială - şi se repezi afară din prăvălie.

- Ei, poftim! S-a mâniat atât de rău, că nici n-a mai întrebat de tine, Oliver! zise domnul Sowerberry, privind în lungul străzii după intendentul care se îndepărta cu paşi mari.

- Da, domnule, răspunse Oliver, care avusese grijă să stea deoparte cât timp avusese loc întrevederea şi care tremura din cap până în picioare numai fiindcă auzise vocea domnului Bumble.

Însă nu fusese nevoie să se ferească de privirile domnului Bumble, căci funcționarul, asupra căruia predicția domnului cu jiletcă albă făcuse o puternică impresie, considera că, de vreme ce antreprenorul îl luase pe Oliver în ucenicie de probă, era mai bine să evite subiectul, până când băiatul avea să-i fie încredințat, cu acte în regulă, pentru o perioadă de şapte ani şi, astfel, orice pericol ca pacostea să cadă iar pe capul parohiei să fie eliminat în mod eficient şi legal.

- Ei bine, zise domnul Sowerberry, luându-şi pălăria, cu cât se face mai repede treaba, cu atât mai bine. Noah, ai grijă de prăvălie! Oliver, pune-ți şapca şi vino cu mine!

Oliver se supuse şi îşi urmă stăpânul în misiunea pe care i-o impunea meseria sa.

Străbătură, pentru un timp, cea mai aglomerată şi populată parte a oraşului, după care, apucând-o pe o ulicioară strâmtă, cea mai murdară şi mai nenorocită dintre toate de până atunci, se opriră pentru a căuta adresa de pe bilet. Şi pe o parte şi pe cealaltă a drumului se aflau case înalte şi mari, dar foarte vechi, închiriate de oameni din cea mai săracă pătură a societății, aşa cum o dovedea aspectul lor neîngrijit, fără a mai fi nevoie de mărturia suplimentară a înfățişării mizere a celor câțiva trecători, bărbați şi femei, care, cu mâinile încrucişate peste piept şi cu trupurile pe jumătate încovoiate, îşi făceau apariția, din când în când. Foarte multe dintre aceste maghernițe, deşi aveau prăvălii la stradă, însă bine zăvorâte şi căzute în paragină, erau locuite numai în odăile de deasupra. Ca să nu se prăbuşească, unele hardughii dărăpănate de vreme erau proptite cu nişte imenşi stâlpi de lemn, înfipți adânc în pământ. Dar până şi aceste dărâmături groteşti părea să fi fost alese drept sălaşe nocturne de nişte nenorociți fără adăpost, căci multe dintre scândurile bătute-n cuie, care țineau loc de uşi şi ferestre, fuseseră smulse, ca să creeze o deschizătură suficient de mare pentru a trece prin ea un trup omenesc. Rigolele din fața imobilelor erau pline de apă stătută şi de mizerie. Până şi şobolanii, care zăceau pe ici, pe colo, putrezind în apa puturoasă din ele, arătau hidos din cauza foamei.

Uşa în fața căreia se opriră Oliver şi stăpânul său nu avea nici ciocănel de bătut, nici clopoțel pentru a suna, aşa că, bâjbâind cu grijă prin coridorul întunecat şi poruncindu-i lui Oliver să se țină aproape de el şi să nu-i

fie frică, antreprenorul urcă până la primul palier. Ajungând acolo şi poticnindu-se de o uşă, ciocăni.

Îi deschise o fetiță de treisprezece sau paisprezece ani. Antreprenorul văzu dintr-o privire tot ce se afla în odaie, pentru a şti că acela era locul către care fusese îndrumat. Păşi înăuntru, iar Oliver îl urmă.

În odaie nu ardea niciun foc, totuşi un bărbat stătea ghemuit, din instinct, lângă soba goală. Alături de el şedea o bătrână, care, şi ea, îşi trăsese un scăunel lângă vatra cea înghețată. În alt colț, erau nişte copii zdrențăroşi, iar într-o mică firidă, vizavi de uşă, zăcea pe jos ceva acoperit cu un pled vechi. Când Oliver dădu cu ochii de acea grămăjoară, fu străbătut de un fior şi se trase fără să vrea mai aproape de stăpânul său, căci, în pofida pledului de deasupra, îşi dădu seama că era un trup neînsuflețit.

Bărbatul avea o față trasă şi foarte palidă, părul şi barba îi erau cărunte, iar ochii, injectați. Bătrâna avea fața zbârcită, cei doi dinți care îi mai rămăseseră îi ieşeau peste buza de jos, iar ochii îi erau sticloşi şi sfredelitori. Lui Oliver îi era frică să se uite şi la ea, şi la bărbat: semănau atât de mult cu şobolanii pe care îi văzuse afară.

- Nu se apropie nimeni de ea, strigă bărbatul, sărind în picioare cu sălbăticie, în momentul în care antreprenorul se îndreptă spre firidă. Stai pe loc! Fir-ai tu... stai pe loc, dacă ții la viața ta!

- Prostii, omule, zise antreprenorul, care era destul de obişnuit cu chipul hâd al mizeriei, în toate formele ei. Prostii!

- Îți repet, zise bărbatul, strângându-şi pumnii şi bătând furios din picior, îți repet că n-o să dau voie să fie pusă în pământ. Nu s-ar putea odihni acolo. Viermii ar necăji-o, că, de mâncat, n-ar avea ce să mănânce din ea: e atât de slabă.

Antreprenorul nu răspunse acestui acces de nebunie, ci, scoțând din buzunar o ruletă, îngenunche o clipă lângă leş.

- Oh, făcu bărbatul, izbucnind în plâns şi căzând în genunchi la picioarele moartei. În genunchi, în genunchi... cădeți cu toții în genunchi în jurul ei şi luați aminte la cuvintele mele! Vă zic că a murit de foame. N-am ştiut niciodată cât de rău îi era, până ce n-a dat febra peste ea. Îi ieşeau oasele prin piele. N-a avut nici foc, nici lumânare, a murit în beznă... în beznă! Nu a putut să vadă nici măcar chipurile copilaşilor ei, deşi am auzit-o cum le rostea numele, cu răsuflarea tăiată. Am cerşit pe străzi pentru ea şi m-au trimis la închisoare. Când m-am întors, ea era pe moarte şi mi-a secat inima că au lăsat-o să moară de foame. Jur în fața lui Dumnezeu care le vede pe toate! Au lăsat-o să moară de foame!

Îşi încleştă mâinile în păr şi, cu un răcnet puternic, începu să se târască şi să se tăvălească pe podea, cu ochii ficşi şi cu spume la gură.

Copiii, înspăimântați, se puseră pe bocit, însă bătrâna, care până atunci nu scosese niciun cuvânt, de parcă ar fi fost complet surdă şi străină de tot ceea ce se petrecea, le făcu semne amenințătoare să tacă. După ce îl descheie la gât pe bărbatul încă întins pe jos, se îndreptă clătinându-se către antreprenor.

- Era fata mea, zise bătrâna, arătând cu capul către cadavru şi având o căutătură smintită, mai înfiorătoare chiar decât prezența morții într-un loc ca acela. Doamne, Doamne! Vezi, e *tare* ciudat că eu, care i-am dat viață şi care eram atunci femeie în toată firea, trăiesc bine şi fericită acum, iar ea zace acolo, atât de rece şi de țeapănă. Doamne, Doamne!... Numai când te gândeşti la asta... e mai ceva ca la teatru... mai ceva ca la teatru...

În vreme ce nenorocita creatură îndruga acestea şi chicotea în veselia ei cumplită, antreprenorul se întoarse să plece.

- Stai, stai! zise femeia, ridicându-şi vocea şoptită. O să fie înmormântată mâine, sau poimâine, sau diseară? Am spălat-o şi am pregătit-o şi... trebuie să merg şi eu, ştii.

Trimite-mi o manta mare şi călduroasă, că afară e un frig de crapă pietrele. Şi ne mai trebuie şi cozonac, şi vin, înainte de a pleca! Dar nu contează, trimite nişte pâine, doar o pâine şi un pahar cu apă. Se poate să ne dai nişte pâine, dragul meu? zise ea, cu lăcomie, apucându-se de haina antreprenorului, care dădu încă o dată să se îndrepte către uşă.

- Da, da, zise antreprenorul, sigur că da, orice! Tot ce vrei! şi se eliberă din strânsoarea bătrânei, apoi, trăgându-l pe Oliver după el, ieşi în grabă.

A doua zi (familia fusese între timp alinată cu o jumătate de pâine de patru livre şi o bucată de brânză, aduse de domnul Bumble în persoană), când Oliver şi stăpânul său se întoarseră la mizerul sălaş, domnul Bumble îi aştepta, însoţit de patru bărbaţi de la azilul de săraci, care urmau să îndeplinească rolul de ciocli. Peste hainele zdrenţuite ale bătrânei şi ale bărbatului moartei aruncaseră câte o manta veche, neagră şi, odată bătut în cuie capacul peste sicriul lipsit de orice podoabă, cioclii îl săltară pe umeri şi îl scoaseră în stradă.

- Ei, trebuie să grăbeşti pasul, mamaie! îi şopti bătrânei la ureche domnul Sowerberry. Am cam întârziat şi nu se face să-l lăsăm pe preot să aştepte. Hai, oameni buni, porniţi... Cât de iute puteţi!

Cu aceste instrucţiuni, cioclii o luară la picior, împleticindu-se sub povara nu prea grea, iar cei doi îndoliaţi se ţinură după ei cum putură. Domnul Bumble şi domnul Sowerberry mergeau cu pas vioi în faţă, iar Oliver, al cărui pas nu era la fel de lung ca al stăpânului său, alerga de-a binelea pe lângă el.

Nu era însă nevoie să se grăbească atât, cum pretinsese domnul Sowerberry, căci, în momentul în care ajunseră în colţul îndepărtat al cimitirului, acolo unde cresc din belşug urzicile şi unde îşi au locul mormintele săracilor parohiei, preotul nu sosise, iar dascălul, care se încălzea la focul din sacristie, părea încredinţat că o să

treacă şi o oră până să vină părintele. Lăsară coşciugul pe marginea gropii şi cei doi îndoliaţi aşteptară răbdători, în noroi, sub o burniţă măruntă şi deasă, în timp ce nişte copii în zdrenţe, atraşi de spectacol în curtea cimitirului, se jucau de-a v-aţi ascunselea printre pietrele de mormânt, făcând mare hărmălaie, iar, din când în când, îşi variau distracţia sărind, înainte şi înapoi, peste sicriu. Domnul Sowerberry şi domnul Bumble, fiind prieteni buni cu dascălul, se aşezară la foc, alături de acesta, şi citiră jurnalul.

Într-un târziu, după mai bine de o oră, domnul Bumble, domnul Sowerberry şi dascălul se iviră iar în cimitir, îndreptându-se în goana mare spre mormânt. Imediat după ei, apăru preotul, punându-şi odăjdiile din mers. Domnul Bumble îi altoi pe câţiva dintre băieţi, ca să salveze aparenţele, iar reverendul, după ce citi puţin din slujba de înmormântare - scurtată la doar patru minute -, îi dădu dascălului odăjdiile şi plecă.

- Hai, Bill! îi zise Sowerberry groparului. Umple-o!

N-a fost o treabă prea grea, căci groapa era deja atât de plină cu pământ încât partea de sus a sicriului venea la mai puţin de un metru de suprafaţă. Groparul aruncă vreo câteva cazmale pământ, îl bătători puţin cu picioarele, îşi puse cazmaua pe umăr şi plecă, urmat de băieţi, care se plângeau în gura mare că distracţia se terminase atât de repede.

- Vino, prietene! zise Bumble către văduv, bătându-l pe spate. Vor să închidă cimitirul.

Bărbatul, care nu se mişcase deloc de când îşi ocupase locul la marginea gropii, tresări, îşi înălţă capul şi se uită lung la cel care îi vorbise, făcu vreo câţiva paşi, dar căzu, leşinat. Bătrâna nebună era mult prea ocupată să-şi jelească pierderea mantalei (căci antreprenorul i-o luase înapoi) ca să-i dea vreo atenţie. Atunci, aruncară o căldare de apă rece peste el şi, imediat ce îşi reveni, îl scoaseră din

cimitir, ca să fie siguri, ferecară poarta şi plecară, fiecare pe drumul său.

- Ei, Oliver, zise Sowerberry, în vreme ce mergeau spre casă, ți-a plăcut?

- A fost destul de frumos, mulțumesc, domnule, răspunse Oliver, adăugând, după ce şovăi o bună bucată de vreme: Nu prea mi-a plăcut, domnule.

- Ei, cu timpul, o să te obişnuieşti, Oliver, spuse Sowerberry. Este o nimica toată, atunci când *eşti* obişnuit cu asta, băiatul meu.

Oliver se întrebă, în sinea sa, dacă domnului Sowerberry îi luase mult ca să se obişnuiască, dar socoti că era mai bine să nu îi pună această întrebare şi, pe tot drumul de întoarcere la prăvălie, chibzui la tot ceea ce văzuse şi auzise.

VI

Oliver, întărâtat de batjocurile lui Noah, ripostează de-adevăratelea şi îl uimeşte pe acesta din cale-afară

Odată sfârşită luna de probă, Oliver fu luat ca ucenic cu acte în regulă. Chiar atunci se nimeri să fie o perioadă foarte bună pentru antreprenori, bolile făcând ravagii. În termeni negustoreşti, sicriele erau la mare căutare şi, în decurs de câteva săptămâni, Oliver căpătă foarte multă experiență. Succesul speculațiilor ingenioase ale domnului Sowerberry îi întrecură până şi cele mai avide aşteptări. Nici cei mai bătrâni dintre localnici nu-şi aduceau aminte să mai fi fost vreodată o perioadă în care pojarul să fi fost atât de răspândit şi atât de necruțător cu viețile pruncilor. Prin urmare, se desfăşurară multe procesiuni funebre, cu micul Oliver în frunte, a cărui panglică de doliu de la pălărie îi ajungea până la genunchi, spre neţărmurita admirație şi emoție a tuturor mamelor din oraş. Cum Oliver îl însoțea pe stăpânul său şi la mai toate înmormântările celor vârstnici, pentru a dobândi acel sânge rece şi acea stăpânire de sine care sunt esențiale pentru un antreprenor desăvârşit, avu numeroase ocazii de a observa impresionanta resemnare şi tăria de caracter cu care unii oameni, cu sufletul călit, îşi înfruntau grelele încercări ale sorții la pierderea celor dragi.

De exemplu, când domnul Sowerberry primea o comandă pentru înmormântarea vreunei bogate lady sau a vreunui gentleman înstărit, care fusese înconjurat de o sumedenie de nepoți şi nepoate, cu toții de neconsolat cât durase boala de dinainte de moartea sa, şi a căror durere fusese absolut imposibil de stăpânit, chiar şi în ocaziile cu caracter public - Oliver vedea cum aceiaşi oameni erau cât se poate de fericiți când rămâneau între ei, veseli şi

mulțumiți, discutând în voie şi cu bună dispoziție, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic care să le tulbure liniştea. Soții înfruntau pierderea soțiilor cu un calm de-a dreptul eroic. Soțiile, la fel, îşi îmbrăcau doliul pentru soții lor de parcă nici vorbă nu era să sufere în aceste veşminte ale durerii, ci părând mai degrabă hotărâte să facă din ele cele mai elegante şi mai atrăgătoare haine cu putință. Tot astfel, vedea că doamnele şi domnii care se aflau pe culmile agoniei, în timpul ceremoniei funerare, îşi reveneau aproape de îndată ce ajungeau înapoi acasă şi îşi recăpătau seninătatea mai înainte de a-şi termina ceaiul. Era foarte plăcut şi educativ să vezi toate acestea, iar Oliver le privea cu mare admirație.

E posibil - dar n-aş putea spune cu siguranță, chiar dacă îi sunt biograf - ca Oliver Twist să fi învățat să se resemneze cu soarta lui, grație exemplului acestor oameni de ispravă. Cert este însă că multe luni în şir s-a supus, fără să crâcnească, tiraniei şi persecuțiilor lui Noah Claypole, care acum se purta mult mai rău decât înainte, gelos că băiatul cel nou fusese promovat la baston negru şi panglică la pălărie, în vreme ce el, de atâta vreme în slujbă, rămăsese cu basca şi pantalonii săi de piele dintotdeauna. Şi Charlotte se purta urât cu Oliver, pentru că aşa se purta Noah; iar doamna Sowerberry îi era dușman declarat, pentru că domnul Sowerberry se arăta prietenos cu el. Astfel, prins între prigoana celor trei, pe de-o parte, şi droaia de înmormântări, pe de altă parte, Oliver n-o ducea ca-n sânul lui Avram.

Şi iată-ne acum ajunşi la un episod foarte important din povestea vieții lui Oliver, căci trebuie să relatez o întâmplare, poate măruntă şi lipsită de importanță, în aparență, dar care a dus la o schimbare însemnată în tot ce a urmat în existența sa.

Într-o zi, Oliver şi Noah coborâseră în bucătărie, ca de obicei, la ora cinei, pentru a se ospăta cu o bucată de carne de oaie - o livră şi jumătate din cea mai proastă

parte, de la gât. Charlotte era afară, cu treburi, astfel că trecu un scurt interval de timp pe care Noah Claypole, înfometat şi ranchiunos, socoti că nu-l putea dedica vreunei îndeletniciri mai de folos decât aceleia de a-l sâcâi şi a-l chinui pe micul Oliver Twist.

Chitit întru această distracţie nevinovată, Noah îşi puse picioarele pe masă, îl trase pe Oliver de păr şi de urechi, exprimându-şi opinia că e un „prefăcut", ba, mai mult, anunţându-şi intenţia de a veni să vadă cum o să fie spânzurat, oricând o fi să se întâmple fericitul eveniment. Abordă apoi diverse alte subiecte, toate menite să-l necăjească pe Oliver, ca un cerşetor răutăcios şi mojic ce era. Cum însă niciuna dintre ocări nu dădu rezultat - să-l facă pe Oliver să plângă -, Noah încercă să fie încă şi mai glumeţ şi, în acest scop, trecu la ceea ce multe persoane spirituale, cu un renume mult mai onorabil decât Noah, recurg chiar şi în ziua de astăzi, atunci când vor să aibă haz: zgândărirea punctelor sensibile ale victimei.

- Azilantule, zise Noah, ce mai face maică-ta?

- A murit, răspunse Oliver, şi să nu vorbeşti de ea în faţa mea!

Spunând acestea, Oliver se îmbujoră şi începu să gâfâie, în timp ce gura şi nările îi fremătau într-un mod cu totul neobişnuit, semn sigur - gândi domnul Claypole - al unei izbucniri furtunoase în plâns. Încredinţat de aceasta, atacă din nou.

- Din ce cauză a murit, plod de pripas? zise Noah.

- De inimă rea, aşa mi-au zis nişte moaşe bătrâne, răspunse Oliver, vorbind mai mult pentru sine decât pentru Noah. Cred că ştiu ce înseamnă să mori din cauza asta!

- Văleu, văleu, văleleu, prăsilă de azil, făcu Noah, văzând că lui Oliver i se rostogolea o lacrimă pe obraz. Şi de ce mi te-ai pus acuma pe smiorcăit?

- Nu din pricina *ta*, îi răspunse Oliver, ştergându-şi iute lacrima. Nici să nu te gândeşti.

- O, nu din pricina mea, ai? rânji Noah batjocoritor.

- Nu, nu din pricina ta, replică Oliver, tăios. Gata, ajunge! Nu mai rosti niciun cuvânt despre mama în fața mea, ai grijă!

- Să am grijă! exclamă Noah. Alta! Să am grijă! Mă, copil de bogdaproste, nu fi neruşinat! Că o neruşinată a fost şi maică-ta! Da, da, şi ce neruşinată! O, Doamne!

Şi la aceste cuvinte, Noah dădu din cap cu înțeles şi îşi încreți cât putu de mult nasul lui cel mic şi roşu, ca să fie mai sugestiv.

- Dar ştii, mă, zgâmboi de la azil, continuă Noah, încurajat de tăcerea lui Oliver, pe un ton batjocoritor de milă prefăcută - cel mai jignitor dintre toate tonurile posibile - ştii că nu se mai poate face nimic acum, aşa că nici tu n-ai ce-i face. Da, şi mie-mi pare tare rău. Da, tuturor ne pare foarte rău şi ne e tare milă de ea. Însă trebuie să afli şi tu, mă, oploşit parohial, că maică-ta a fost o mare stricată.

- Ce-ai zis? întrebă Oliver, ridicându-şi brusc privirea.

- O mare stricată, da, plod de pripas, repetă Noah, cu răceală. Şi este cu mult mai bine, mă, copil de azil, că a murit când a murit, că altminteri ar fi fost trimisă la muncă silnică prin Bridewell, ori deportată, ori, de fapt mai sigur, spânzurată!

Roşu ca focul de furie, Oliver sări în picioare, răsturnând scaunul şi masa, îl prinse pe Noah de beregată şi îl zgâlțâi, în revărsarea lui de mânie, de-l făcu să-i clănțăne dinții în gură, apoi, adunându-şi toate puterile într-o singură lovitură, îl trânti la pământ.

Cu un minut în urmă, nu era decât acel băiețel tăcut, sfios şi descurajat, cum ajunsese după viața aspră pe care o trăise. Însă, acum îi fuseseră răscolite sentimentele. Cruda insultă față de răposata sa mamă îi făcu sângele să-i fiarbă în vine. Pieptul i se umflă, umerii şi spinarea i se îndreptară, ochii începură să arunce flăcări, întreaga sa făptură se schimbă, în timp ce privea de sus la cel laş,

care îl chinuise atâta şi care acum zăcea ghemuit la picioarele lui, pe care îl înfrunta cu o energie necunoscută până atunci.

- Mă omoară! răcnea Noah, printre hohote de plâns. Charlotte! Stăpână! Mă omoară băiatul cel nou! Săriți! Săriți! S-a smintit Oliver! Charlotte!

Zbieretele lui Noah îşi găsiră ecoul într-un țipăt ascuțit din partea servitoarei şi unul şi mai ascuțit din partea stăpânei, prima dând buzna în bucătărie printr-o uşă lăturalnică, în timp ce a doua nu se clinti din vârful scărilor, până ce nu se încredință că, înaintând, nu contrazicea instinctul de conservare pe care îl deține orice ființă.

- O, stârpitură nenorocită! strigă Charlotte, apucându-l pe Oliver cu toată puterea, aproape egală cu a unui bărbat bine-făcut şi într-o formă fizică excelentă. O, ne-mer-nic, ne-re-cu-nos-cător şi cri-mi-nal!

La fiecare silabă, Charlotte îi dădea lui Oliver câte un pumn cu toată forța, însoțindu-şi fiecare lovitură cu un strigăt, ca să se ştie.

Charlotte, cum spuneam, nu avea deloc o mână prea uşoară, însă doamna Sowerberry, ca să fie sigură că îi potoleşte turbarea lui Oliver, se năpusti în bucătărie ca o vijelie şi trecu şi ea la treabă, apucându-l strâns cu o mână şi zgâriindu-l pe față cu cealaltă. Văzând această favorabilă răsturnare de situație, Noah se ridică de la pământ şi începu să-i burduşească rivalului spinarea cu pumnii.

Exercițiul acesta era însă mult prea obositor ca să dureze. Când se simțiră sleiți de puteri, nemaifiind în stare nici să-l bată, nici să-l zgârie, îl târâră pe Oliver, care încă se zbătea şi icnea la fel de neîmblânzit, până în pivnița de cărbuni şi-l încuiară acolo. După aceasta, doamna Sowerberry se trânti pe un scaun şi izbucni în plâns.

- Doamne sfinte, o să leşine! spuse Charlotte. Un pahar cu apă, Noah, dragule! Repede!

- O, Charlotte, îngăimă doamna Sowerberry, cu răsuflarea tăiată de oboseală şi de găleata cu apă rece pe care Noah i-o turnase, cu generozitate, în cap. Charlotte, ce noroc am avut că nu am fost omorâți cu toții, noaptea, în paturile noastre!

- Ah, într-adevăr mare noroc, doamnă, veni răspunsul. Nădăjduiesc că asta o să-i fie învățătură de minte stăpânului, ca să nu mai ia spurcăciuni de soiul ăsta, menite chiar din leagăn să ajungă ucigaşi şi hoți. Bietul Noah! Când am intrat eu, mai avea puțin şi-l omora!

- Sărmanul, îl căină doamna Sowerberry pe Noah.

Auzindu-se astfel compătimit, Noah - căruia Oliver abia dacă-i ajungea până la piept - se frecă zelos cu mâinile la ochi, reuşind să scoată câteva lacrimi şi suspine prefăcute.

- Ce ne facem acum?! exclamă doamna Sowerberry. Stăpânul vostru nu e acasă, nu avem niciun bărbat să ne apere, iar bestia asta, în zece minute, o să spargă uşa.

După izbiturile viguroase ale lui Oliver în bucata de lemn în chestiune, acest lucru părea foarte probabil.

- Vai de mine, vai de mine! Nu ştiu, doamnă, zise Charlotte, doar să trimitem după polițai.

- Sau după soldați, sugeră domnul Claypole.

- Nu, nu, spuse doamna Sowerberry, amintindu-şi de vechea cunoştință a lui Oliver. Dă fuga la domnul Bumble, Noah, şi spune-i să vină degrabă aici, fără să mai piardă nicio clipă. Lasă şapca, dă fuga! Să-ți ții un cuțit pe ochiul ăla învinețit, în timp ce alergi, ca să nu se umfle prea tare.

Noah nu zăbovi să-i dea vreun răspuns, ci o luă la sănătoasa, alergând cât îl țineau picioarele, spre marea mirare a trecătorilor de pe drum, când vedeau un cerşetor gonind val-vârtej pe străzi, fără şapcă pe cap şi cu un cuțit la ochi.

La fiecare silabă, Charlotte îi dădea lui Oliver câte un pumn cu toată forța...

VII

Oliver rămâne răzvrătit

Noah Claypole străbătu străzile în cea mai mare viteză, fără să se oprească să-şi tragă suflul. Abia când ajunse la poarta azilului de săraci, se opri un minut sau două, cât să prindă puteri pentru nişte hohote de plâns straşnice şi un rol de copil îngrozit. Bătu apoi cu putere în poartă, luându-şi o mutră atât de jalnică, încât până şi moşneagul nevoiaş care îi deschise şi care numai chipuri jalnice văzuse în jurul său chiar şi în vremurile lui bune, se dădu înapoi, speriat.

- Ei, dar ce s-a întâmplat cu băiatul ăsta?! zise moşneagul nevoiaş.

- Domnul Bumble, domnul Bumble! guiță Noah, cu o groază bine simulată şi pe un ton atât de ridicat şi de agitat, încât țipetele sale nu doar că ajunseră la urechile domnului Bumble însuşi, care din întâmplare se afla prin apropiere, dar îl şi alarmară atât de tare, încât se repezi în curte, fără să-şi mai pună pe cap tricornul - ceea ce era o situație foarte stranie şi ieşită din comun, care dovedea că până şi un intendent, reacționând la un impuls puternic şi neaşteptat, putea să cadă pradă unei zăpăceli de moment, uitând de demnitatea personală.

- O, domnule Bumble! zise Noah. Oliver, domnule... Oliver a...

- Ce-a făcut, ce-a făcut? îl întrerupse domnul Bumble, c-un licăr de bucurie în ochii săi ca de gheață. Că doar n-a fugit, nu-i aşa, Noah, n-a fugit, nu?

- Nu, domnule, nu. N-a fugit, dar şi-a dat arama pe față, răspunse Noah. A încercat să mă ucidă, domnule şi dup'aia a încercat să o ucidă pe Charlotte, şi dup'aia pe doamna. Vai, ce durere grozavă! Mă doare de-mi vine să mor, dacă nu vă supărați, domnule!

Şi cu acestea, Noah începu să se zvârcolească şi să-şi sucească trupul în cele mai felurite chipuri, ca peştele pe uscat, dorind să-i arate astfel domnului Bumble că, din pricina violentului şi sângerosului atac al lui Oliver Twist, se alesese cu răni lăuntrice şi vătămări grave, care acum îl făceau să sufere cele mai crunte cazne.

Văzând că domnul Bumble rămăsese înlemnit de veştile pe care i le adusese la cunoştinţă, Noah prinse şi mai mult curaj, jelindu-şi rănile dureroase de zece ori mai zgomotos. Iar, când observă un alt domn în jiletcă albă traversând curtea, îşi spori patima tânguielilor, închipuindu-şi, şi pe bună dreptate, că acesta era cel mai nimerit mijloc prin care să atragă atenţia şi să stârnească indignarea domnului respectiv.

Într-adevăr, domnul, care abia dacă apucase să facă trei paşi în curte, se întoarse mânios pe călcâie şi întrebă pentru ce răgea mişelul acela şi de ce domnul Bumble nu îl ajuta să-şi interpreteze corect durerea, oferindu-i motive veritabile să urle.

- E un biet băiat de la şcoala săracilor, domnule, răspunse domnul Bumble, care aproape că a fost omorât - ucis şi mai multe nu - de micul Twist.

- Pe toţi sfinţii! exclamă domnul cu jiletcă albă, oprindu-se brusc. Ştiam eu! Am avut o presimţire ciudată, încă de la început, că sălbaticul acela mic şi neobrăzat va sfârşi la spânzurătoare.

- A încercat, de asemenea, domnule, să o omoare şi pe servitoare, spuse domnul Bumble, palid ca ceara.

- Şi pe stăpâna lui, interveni domnul Claypole.

- Şi pe stăpânul lui, parcă aşa ai zis, nu, Noah? adăugă domnul Bumble.

- Nu, el nu e acasă, altminteri l-ar fi omorât şi pe el, răspunse Noah. A zis că vrea să-l omoare şi pe el.

- Ah! A zis că vrea să-l omoare şi pe el, zău aşa, băiatul meu? întrebă domnul cu jiletcă albă.

- Da, domnule, răspunse Noah. Şi, vă rog, domnule, stăpâna vrea să ştie dacă domnul Bumble poate să-şi facă timp şi să vină direct la dânsa, neîntârziat, ca să-i tragă lui Oliver o mamă de bătaie, că stăpânul nu-i acasă.

- Desigur, băiatul meu, desigur, zise domnul în jiletcă albă, zâmbind blajin şi bătându-l uşor pe creştet pe Noah, care era cu o palmă mai înalt decât el. Tu eşti un băiat bun, un băiat tare bun. Uite, ține un penny. Bumble, dă fuga până la Sowerberry acasă, cu bastonul tău, şi vezi ce-i de făcut. Nu şovăi să-ți foloseşti bastonul, Bumble.

- Nu, domnule, nu voi şovăi, răspunse intendentul, potrivind şfichiul ceruit care era înfăşurat la capătul bastonului, pentru a folosi la biciuirea parohială.

- Spune-i şi lui Sowerberry să nu şovăie. Fără bătaie n-o s-o scoată niciodată la capăt cu el, zise domnul cu jiletcă albă.

- O să am eu grijă, domnule, răspunse intendentul.

Şi, după ce tricornul şi bastonul îşi reluară locul cuvenit, spre mulțumirea proprietarului, domnul Bumble şi Noah Claypole se îndreptară, cât putură de repede, către prăvălia antreprenorului.

Acolo, starea de lucruri nu se îmbunătățise deloc. Sowerberry nu se întorsese încă, iar Oliver continua să bată cu picioarele în uşa pivniței, cu aceeaşi forță nedomolită. Cum ferocitatea băiatului fusese zugrăvită de doamna Sowerberry şi de Charlotte într-o manieră surprinzătoare, domnul Bumble socoti că ar fi mai sigur să-i țină o cuvântare, înainte de a deschide uşa. Prin urmare, dădu un picior în uşă, pe dinafară, în chip de introducere. Apoi, aplecându-se până ajunse cu gura la gaura cheii, spuse, cu o voce gravă şi patetică:

- Oliver!

- Haide, dă-mi drumul! răspunse Oliver, de dinăuntru.

- Ştii cine-ți vorbeşte acum, Oliver? întrebă domnul Bumble.

- Da, răspunse Oliver.

- Şi nu ți-e frică, domnule? Nu tremuri când îți vorbesc eu, domnule? se interesă domnul Bumble.

- Nu, răspunse Oliver, cu îndrăzneală.

Un răspuns atât de hotărât opus celui pe care se aştepta să-l obțină - şi pe care era obişnuit să primească - îl descumpăni nespus pe domnul Bumble. Se dădu un pas înapoi de la gaura cheii, îşi îndreptă spatele şi se uită, pe rând, la cei trei martori, mut de uimire.

- O, vedeți, domnule Bumble, cred că a înnebunit, spuse doamna Sowerberry. Ce copil cât de cât întreg la minte ar cuteza să vă vorbească astfel?

- Asta nu e nebunie, doamnă, răspunse domnul Bumble, după câteva momente de profundă meditație, este carne.

- Ce? exclamă doamna Sowerberry.

- Carne, doamnă, carne, repetă răspicat Bumble. L-ați îmbuibat, doamnă. Ați stârnit în el un suflet şi o conştiință, doamnă, care nu sunt potrivite pentru cineva de condiția lui, după cum v-ar putea spune şi consiliul parohial, doamnă Sowerberry, căci oamenii aceia sunt adevărați filosofi şi cunoscători într-ale vieții. Ce le trebuie săracilor sufletul sau conştiința? Este destul că îi lăsăm să aibă trupuri vii. Dacă l-ați fi ținut pe băiat numai pe terci, doamnă, aşa ceva nu s-ar fi întâmplat.

- Doamne, Doamne, izbucni doamna Sowerberry, ridicându-şi cu evlavie privirile spre tavanul bucătăriei, iată unde te duce mărinimia!

Mărinimia doamnei Sowerberry față de Oliver constase în faptul că-i dăduse, fără oprelişti, toate lăturile şi resturile la care nu s-ar fi uitat nimeni altcineva. Aşadar vădea multă umilință şi pietate, când se lăsa acuzată astfel de domnul Bumble - acuzație de care, pentru a-i face dreptatea cuvenită, era cu totul nevinovată, cu gândul, cuvântul sau cu fapta.

- Oh! zise domnul Bumble, când doamna îşi coborî din nou privirea pe pământ. Singurul lucru ce se mai poate

face acum, din câte ştiu eu, este să-l ţineţi închis în privinţă o zi, două, până când o să devină oleacă înfometat, după care să îl scoateţi afară şi să îi daţi numai terci, tot timpul cât o să-l mai aveţi ucenic. Se trage dintr-o familie proastă - firi nervoase, doamnă Sowerberry! Şi doctorul, şi moaşa au spus că maică-sa a bătut un drum lung până la azil, înfruntând greutăţi şi dureri care ar fi răpus orice altă femeie zdravănă, cu mult înainte să apuce să ajungă.

Când rosti acestea, Oliver prinsese deja destule frânturi din discursul domnului Bumble ca să-şi dea seama că iarăşi se vorbea despre mama sa, şi începu să lovească din nou cu picioarele în uşă, cu atâta furie că nu se mai putea auzi om cu om. Chiar în momentul acela se întoarse Sowerberry. După ce doamnele îi povestiră atacul lui Oliver, exagerând atât cât au socotit ele nimerit ca să-i stârnească mânia, domnul Sowerberry se repezi şi descuie uşa pivniţei, trăgându-l de guler afară pe ucenicul său rebel.

Hainele lui Oliver fuseseră făcute zdrenţe în timpul bătăii pe care o primise, faţa îi era plină de vânătăi şi zgârieturi, iar părul îi stătea vâlvoi pe frunte. Valul de revoltă nu i se domolise însă şi, în momentul în care fu scos din captivitate, îi aruncă lui Noah o privire încruntată, fără să se ferească, părând cu totul neînfricat.

- Ei, acum te cumineşti, nu-i aşa? zise Sowerberry, zgâlţâindu-l pe Oliver şi trăgându-i o palmă peste ceafă.

- El a vorbit urât de mama, răspunse Oliver.

- Păi, şi ce dacă a vorbit urât, ticălos mic şi nerecunoscător? spuse doamna Sowerberry. Ea merită toate ocările pe care le-a zis el, ba chiar şi altele mai rele.

- Ba nu merită, spuse Oliver.

- Ba da, spuse doamna Sowerberry.

- E o minciună! strigă Oliver.

Doamna Sowerberry izbucni în plâns, lacrimile curgându-i râu pe obraz. Care râu de lacrimi îl făcu pe domnul Sowerberry să nu aibă de ales, căci, dacă ar fi

şovăit vreo clipă să-l pedepsească mai aspru pe Oliver, orice cititor cu experienţă îşi dă seama că, potrivit tuturor celor stabilite mai înainte în certurile conjugale, s-ar fi dovedit doar o bestie, un soţ denaturat, o făptură de ruşine, un om de nimic - primind multe alte calificative la fel de plăcute, prea multe pentru a le înşira pe toate în paginile acestea. Ca să fim drepţi faţă de el, trebuie să spunem că, atât cât îi stătea în putere - ceea ce nu însemna prea mult - se purta îngăduitor cu băiatul, poate pentru că aşa credea că e mai câştigat sau poate tocmai pentru că soţia sa nu îl plăcea. Râul de lacrimi, însă, îl dezarmă complet. Astfel că îi dădu lui Oliver, fără zăbavă, o ciomăgeală atât de zdravănă, că până şi doamna Sowerberry se declară mulţumită, ceea ce făcu de-a dreptul inutilă întrebuinţarea bastonului parohial al domnului Bumble, de imediat după aceea. Oliver fu închis în bucătăria din spate pentru tot restul zilei, având la dispoziţie doar o cişmea şi o coajă de pâine. Când se lăsă seara, doamna Sowerberry, după ce făcu, de dincolo de uşă, diverse remarci deloc măgulitoare la adresa mamei lui, îşi băgă capul înăuntru şi îi porunci să se ducă sus, în sumbrul său culcuş, în timp ce Noah şi Charlotte rânjeau şi îl arătau cu degetul.

Abia când fu lăsat singur, în tăcutul şi încremenitul atelier al antreprenorului, Oliver dădu frâu liber sentimentelor pe care era firesc să le trezească în sufletul oricărui copil nişte chinuri ca acelea la care fusese el supus în acea zi. Ascultase batjocurile lor cu dispreţ, îndurase loviturile fără să scoată un geamăt, căci inima îi clocotea de o mândrie în stare să-i înăbuşe orice vaiet, chiar de l-ar fi jupuit de viu. Acum însă, când nu mai era nimeni să-l vadă ori să-l audă, se prăbuşi în genunchi şi, ascunzându-şi faţa în palme, vărsă lacrimi atât de amare, cum rareori îngăduie Dumnezeu să vadă de la copii de o vârstă atât de fragedă.

Multă vreme, Oliver rămase în aceeaşi poziție. Când se ridică în picioare, lumânarea abia mai pâlpâia, topită aproape de tot. După ce se uită cu grijă în jur şi ascultă cu urechile ciulite, trase uşor zăvorul uşii, deschizând-o şi privind afară.

Era o noapte rece şi întunecoasă. Uitându-se la stele, i se părură mai îndepărtate de pământ ca niciodată, iar umbrele negre pe care copacii le aşterneau pe pământ aveau în nemişcarea lor un aer funebru. Închise încetişor uşa la loc. Profitând de ultimele pâlpâiri ale lumânării ca să-şi adune într-o bocceluță puținele lucruri pe care le avea, se întinse pe o băncuță, în aşteptarea dimineții.

La primele raze ale răsăritului care au pătruns prin crăpăturile obloanelor, Oliver se ridică şi deschise din nou uşa. O privire sfioasă împrejur, o clipă de şovăire, după care, ieşind în stradă, închise uşa în urma lui.

Se uită în dreapta, se uită în stânga, neştiind încotro s-o apuce. Îşi aminti că văzuse căruțele care ieşeau din oraş urcând cu greu dealul. O luă şi el într-acolo şi, ajungând la un drumeag care tăia câmpul, o porni grăbit pe acesta, ştiind că, după o oarecare distanță, dădea din nou la drumul mare.

Oliver încă vedea în minte cum, pe aceeaşi cărare, se ținuse cu paşi mărunți de domnul Bumble, atunci când fusese dus pentru prima dată de la creşa din provincie la azilul de săraci. Drumeagul pe care o luase trecea chiar prin fața casei țărăneşti. Inima începu să-i bată cu putere când îşi dădu seama de asta şi aproape că îi veni să se întoarcă. Mersese însă cale destul de lungă şi ar fi pierdut prea mult timp, până să ajungă înapoi. În plus, era atât de devreme, încât nu avea de ce să se teamă că va fi zărit. Astfel că merse mai departe.

Ajunse la creşă. Nu se zărea niciun semn că tovarăşii săi ar fi fost treji la ora aceea. Oliver se opri şi trase cu ochiul în grădină. Un copil plivea pe unul dintre răzoare şi, oprindu-se la un moment dat, îşi ridică obrazul palid. Era

unul dintre vechii lui tovarăşi de suferinţă şi Oliver se bucură să-l mai vadă o dată, înainte de plecare. Deşi mai mic decât el, fusese prietenul său, şi de nenumărate ori fuseseră bătuţi, înfometaţi şi închişi împreună.

- Ssst, Dick! zise Oliver, în timp ce băiatul alerga către poartă, întinzându-şi braţul subţire printre zăbrele, salutându-l. S-a mai sculat cineva?

- Nimeni, în afară de mine, răspunse băiatul.

- Trebuie să nu spui nimănui că m-ai văzut, Dick. Fug în lume. Mă bat şi mă chinuiesc, Dick. Mă duc să-mi caut norocul, undeva departe de aici, nu ştiu unde. Doamne, ce palid eşti!

- L-am auzit pe doctor spunându-le că sunt pe moarte, răspunse copilul, zâmbind uşor. Sunt foarte bucuros să te văd, dragul meu, dar acum nu mai sta, nu mai sta!

- Nu, nu, stau doar cât să-mi iau rămas-bun de la tine, zise Oliver. O să ne mai vedem, Dick. Sunt sigur că o să ne mai vedem! O să te faci bine şi o să fii fericit!

- Sper, răspunse copilul. Dar după ce-o să mor, nu înainte. Ştiu că doctorul nu minte, Oliver, că prea des visez Raiul, cu îngeri şi chipuri blânde cum nu văd niciodată când sunt treaz. Îmbrăţişea- zăă-mă, zise Dick, căţărându-se pe poartă şi cuprinzându-l pe Oliver de gât cu braţele sale micuţe. La revedere, dragul meu! Dumnezeu să te binecuvânteze!

Acea binecuvântare, venită din gura unui copil, era cea dintâi pe care o auzea Oliver rostită pentru el. Şi, de-a lungul întregii sale vieţi, în pofida tuturor zbaterilor, suferinţelor, necazurilor şi prefacerilor, nu a uitat-o niciodată.

VIII

Oliver merge pe jos până la Londra. Pe drum, întâlneşte un tânăr domn foarte ciudat

Oliver ajunse la pârleazul din capătul cărăruii şi o apucă din nou pe drumul cel mare. Se făcuse ora opt. Deşi se îndepărtase cu aproape cinci mile de oraş, continuă să înainteze ba alergând, ba tupilându-se pe după gardurile de nuiele, de teamă că ar putea fi urmărit şi prins, şi o ținu tot aşa, până la ora prânzului. Abia atunci se aşeză pe o bornă să-şi tragă sufletul şi se întrebă, pentru prima dată, unde ar fi mai bine să se ducă şi să încerce să-şi găsească vreun rost.

Pe borna pe care se aşezase stătea scris, cu litere de-o şchioapă, că de acolo până la Londra mai erau şaptezeci de mile. Londra! Acest nume trezi în mintea băiatului nişte idei cu totul noi. Londra, marele oraş!... Nimeni, nici măcar domnul Bumble, n-ar mai fi putut să-l dibuiască acolo vreodată! În plus, îi auzise adesea pe bătrânii de la azilul de săraci spunând că în Londra niciun tânăr descurcăreț nu duce lipsă de ceva şi că există o sumedenie de mijloace de a-ți câştiga existența, pe care cei crescuți la țară nici nu le bănuiesc. Era locul cel mai potrivit pentru un băiat fără o casă şi o familie, sortit să moară pe străzi, dacă nu-i întindea nimeni vreo mână de ajutor. Spunându-şi acestea, sări în picioare şi porni iarăşi, voiniceşte, la drum.

Scurtase deja cu vreo patru mile distanța care îl despărțea de Londra, până să-şi dea seama cât mai avea, de fapt, de mers. Când înțelese acest lucru, îşi încetini paşii, începând să chibzuiască la cum să facă el să ajungă până acolo. În bocceluță avea doar o coajă de pâine, o cămaşă de postav şi două perechi de ciorapi. Avea şi un penny în buzunar, primit în dar de la Sowerberry, după o

înmormântare la care fusese mai mulțumit de el decât de obicei. „O cămaşă curată”, îşi zise Oliver, „prinde foarte bine, ca şi două perechi de ciorapi cârpiți, başca un penny. Însă nu sunt de prea mare ajutor, când ai de făcut pe jos de şaizeci şi cinci de mile, pe timp de iarnă.”

Dacă mintea lui descoperise repede şi fără greş toate aceste neajunsuri, ei bine, aidoma minții celor mai mulți oameni, se vădi cu totul neputincioasă de a născoci vreo cale de a le înlătura. Astfel, după ce-şi munci o vreme creierii, fără să întrezărească vreo soluție, îşi schimbă bocceluța de pe un umăr pe celălalt şi merse mai departe.

Străbătu douăzeci de mile în ziua aceea, fără să pună în gură altceva decât coaja de pâine uscată şi câteva înghițituri de apă, pe care le cerşise pe la uşile caselor de pe marginea drumului. Când se lăsă seara, intră într-o fâneață şi se ghemui lângă o claie de fân, hotărât să rămână acolo până dimineața. Vântul care gemea sumbru peste câmpurile pustii îl umplu de spaimă, la început. Îi era frig şi foame, şi se simțea mai singur ca niciodată. Fiind însă foarte obosit de atâta mers, adormi curând, uitând de toate necazurile.

Când se trezi a doua zi dimineață, era rebegit, înțepenit şi atât de flămând, încât fu nevoit să-şi cheltuiască singurul penny pe o pâinică, în primul sat care-i ieşi în cale. Nu izbuti să facă decât vreo douăsprezece mile, în ziua aceea. Tălpile îi erau tot o rană, iar picioarele îi tremurau de slăbiciune. Încă o noapte petrecută în aerul rece şi umed îl istovi şi mai rău, astfel că, în ziua următoare, când porni din nou la drum, abia de se mai putea târî.

Aşteptă la poalele unui deal abrupt până când veni un poştalion, rugându-se de călători să îi dea ceva de pomană, dar prea puțini îl luară în seamă. Iar cei care o făcură totuşi, îi cerură să aştepte până vor ajunge ei în vârful dealului şi apoi să le arate cât de repede putea el să alerge pentru o jumătate de penny. Bietul Oliver încercă să țină

pasul cu poştalionul, dar nu prea mult, căci era frânt şi-l dureau picioarele îngrozitor. Văzând aşa, călătorii îşi puseră bănuţul la loc în buzunar, strigându-i că nu era decât o puşlama leneşă, care nu merita nimic. După care poştalionul s-a îndepărtat, hurducăind, lăsând în urmă doar un nor de praf.

În unele sate, erau nişte plăcuţe pe care scria că oricine va cerşi în ţinut va fi băgat la închisoare. Asta îl speria foarte tare pe Oliver, care nu ştia cum să iasă mai iute din acele sate. În altele, dădea târcoale pe la curţile hanurilor, uitându-se jalnic la toţi cei care intrau şi ieşeau, ceea ce se termina, de regulă, când hangiţa îi poruncea vreunuia dintre surugiii care pierdeau vremea pe acolo să îl alunge pe băiatul străin, căci negreşit venise la furat. Dacă mai cerşea pe la casa vreunui fermier, din zece, numai unul nu-l ameninţa că asmute câinele asupra lui. Iar când îşi băga nasul într-o prăvălie, auzea vorbindu-se despre intendentul azilului şi imediat simţea un nod dureros în gât, foarte adesea acesta rămânându-i singurul lucru de înghiţit, ore de-a rândul.

Într-adevăr, dacă n-ar fi fost un paznic de barieră cu suflet bun şi o bătrână doamnă binevoitoare, necazurile lui Oliver ar fi fost curmate în acelaşi fel ca ale mamei sale, cu alte cuvinte, mai mult ca sigur că ar fi căzut mort, în mijlocul drumului. Paznicul însă i-a dat să mănânce nişte brânză cu pâine, iar bătrâna doamnă, care avea un nepot naufragiat, rătăcind desculţ prin cine ştie ce colţ îndepărtat al lumii, îşi făcu pomană cu bietul orfan, dându-i puţin din puţinul pe care-l avea, dar ceea ce a contat mai mult, dăruindu-i asemenea cuvinte blânde şi aşa nişte lacrimi de milă şi compătimire, că îl impresionară mai adânc decât toate suferinţele pe care le îndurase.

În cea de-a şaptea zi după plecarea din locurile natale, dis-de-dimineaţă, Oliver intră încet, şchiopătând, în orăşelul Barnet. Obloanele erau închise, străzile pustii şi niciun suflet de om nu se trezise pentru a se apuca de

treburile zilei. Soarele se ridica pe cer în toată splendoarea sa, dar lumina aceea parcă nu făcea decât să îi arate şi mai clar băiatului nefericirea şi singurătatea lui, aşa cum stătea aşezat pe treptele unei case, cu picioarele sângerânde şi pline de praf.

Încetul cu încetul, obloanele se deschiseră, storurile se ridicară, iar oamenii începură să forfotească încoace şi încolo. Unii se opreau o clipă în faţa lui Oliver, iar alţii se întorceau pentru a se holba la el în timp ce treceau grăbiţi. Niciunul însă nu îi întinse o mână de ajutor, niciunul nu se osteni măcar să-l întrebe cum ajunsese acolo. Nici să cerşească nu îndrăznea. Rămase aşezat şi tăcut.

Stătea de ceva vreme ghemuit, pe trepte, minunându-se de câte cârciumi vedea (în Barnet, la fiecare pas răsare câte o cârciumă, mai mare sau mai mică), privind lung trăsurile care goneau pe drum şi gândindu-se cât de ciudat era faptul că ele puteau străbate în doar câteva ore drumul care lui îi luase o săptămână întreagă de curaj şi de hotărâre cu mult peste puterile vârstei sale. La un moment dat, se trezi din amorţeală, observând că un băiat, care trecuse nepăsător prin faţa lui, cu câteva minute mai devreme, se întorsese şi acum îl cerceta, curios, de pe partea cealaltă a drumului. La început, nu-l luă în seamă, dar băiatul rămase cu ochii aţintiţi asupra lui atât de mult, încât Oliver îşi ridică până la urmă capul, înfruntându-i privirea. În clipa aceea, băiatul traversă şi, apropiindu-se de Oliver, zise:

- Noroc, bobocule! Ce-ai păţit?

Băiatul care-i punea această întrebare micului nostru drumeţ era cam de o vârstă cu el, dar cu cea mai bizară înfăţişare pe care-o văzuse vreodată Oliver. Avea nasul cârn, fruntea teşită şi trăsături grosolane. Era nespus de murdar, dar afişa aerele şi manierele unui gentleman. Cam scund pentru vârsta lui, avea picioare crăcănate şi ochi mici, tăioşi şi urâţi. Pălăria abia i se ţinea în creştetul capului, veşnic gata să-i cadă - ceea ce s-ar fi întâmplat

foarte adesea, dacă stăpânul ei nu s-ar fi priceput ca, din când în când, să scuture scurt din cap şi s-o aducă la locul său. Purta o haină de om mare, care aproape că-i ajungea la călcâie. Ca să-i iasă mâinile afară din mâneci, şi le suflecase până la jumătate, parcă pentru a şi le vârî cât mai adânc în buzunarele pantalonilor de catifea reiată. Era, aşadar, din cap până-n picioare, cel mai fudul şi mai țanțoş domnişor care se proțăpise vreodată cu botinele lui în colbul lumii acesteia.

Cum spuneam, acest ciudat domnişor îl întrebase pe Oliver:

- Noroc, bobocule! Ce-ai pățit?

- Mi-e foarte foame şi sunt obosit, răspunse Oliver, cu lacrimile jucându-i în ochi. Am mers mult. De şapte zile sunt pe drum.

- De şapte zile! exclamă tânărul domn. Aha, am înțeles! Din ordinul *ciocului*, ai? Ei - adăugă el, observând figura surprinsă a lui Oliver -, mi se pare că nu ştii ce e ăla un *cioc*, prietene.

Oliver îi răspunse, cu naivitate, că nu ştia să însemne altceva decât gura unei păsări.

- Sări-mi-ar ochii, ce papă-lapte! exclamă tânărul domn. Păi, *cioc* înseamnă *magistrat*, iar când mergi din ordinul ciocului, nu mai mergi cu picioarele tale pe drum, ci eşti săltat de alții, da' făr' să te mai pună jos. Ce, n-ai fost niciodată la mititica, piciule?

- Care mititică? întrebă Oliver.

- Care mititică?! Păi, *mititica* - aia care-i atât de strâmtă că te simți în ea ca într-o pârnaie cu capac şi care-i plină-ochi, când bate vânt potrivnic prin lume, că dacă bate vânt prielnic, atunci nu-i mai pot *ei* înhăța pe lucrători. Acu' hai cu mine - zise tânărul domn -, ai nevoie de haleală şi-o s-o capeți. Şi eu sunt pe drojdie... n-am decât o pataşcă de-un şiling şi-o para de juma' de penny, dar *cât* timp merge *treaba*, mă scobesc în buzunar şi pun

totu' la bătaie. Hai, sus, pe sfârlezele alea ale tale! Aşa, vezi? Dă-i drumul!

După ce-l ajută să se ridice, domnişorul îl duse pe Oliver la dugheana unui băcan din apropiere, de unde cumpără un pic de şuncă şi o pâine de două livre sau, după cum o numi el, „o pită de patru gologani". Graţie unei metode ingenioase, avu grijă să nu murdărească sau să prăfuiască şunca, pe care o îndesă în mijlocul pâinii, după ce făcu o gaură în ea, scoţând o bucată de miez. Luând pâinea la subsuoară, tânărul domn intră într-o cârciumioară, făcându-şi loc până la o odăiţă din spate, de lângă bucătărie. Aici, la comanda misteriosului tânăr, li se aduse o halbă de bere. Iar Oliver, la îndemnul noului său prieten, repezindu-se la mâncare, avu parte de o lungă şi îmbelşugată masă, timp în care băiatul cel ciudat îl cerceta, din când în când, cu mare atenţie.

- Mergi la Londra? întrebă băiatul ciudat, când Oliver termină de mâncat.

- Da.

- Ai unde sta?

- Nu.

- Bani?

- Nu.

Băiatul cel ciudat fluieră şi îşi vârî mâinile în buzunare, cât de mult îi dădură voie mânecile sale uriaşe.

- Tu stai la Londra? întrebă Oliver.

- Da, când e de stat acasă, răspunse băiatul. Cred c-ai vrea un loc unde să dormi la noapte, este?

- Da, aşa e, răspunse Oliver. N-am mai avut un acoperiş deasupra capului de când am plecat la drum.

- Ei, lasă, nu mai bâzâi pentru atâta lucru, zise domnişorul. Eu trebuie să fiu oricum la Londra în seara asta şi acolo ştiu eu un bătrân domn respectabil, care-ţi va da un adăpost pe degeaba, fără să-ţi ceară nimic - vreau să zic, dacă i te prezintă un domn de-l cunoaşte el. Ei, şi

nu mă cunoaşte el pe mine? Aş, de unde? Nici pomeneală! În niciun caz! Nici gând!

Tânărul domn zâmbea, dându-i de înțeles că ultima parte a discursului său nu fusese decât o glumă, terminându-şi în acelaşi timp şi cana de bere.

Neaşteptata propunere a unui adăpost era mult prea ispititoare ca Oliver să-i poată rezista, mai ales că după aceea primi şi încredințarea că domnul cel bătrân îi va găsi, în cel mai scurt timp, şi o slujbă bună. De aici, urmă o conversație mai prietenească şi mai sinceră, din care Oliver află că prietenul său se numea Jack Dawkins şi că era preferatul şi protejatul domnului mai în vârstă.

Înfățişarea domnişorului Dawkins nu pleda prea mult în favoarea confortului de care se bucurau cei aflați sub protecția patronului său, dar, cum turuia fără oprire şi dezlânat, ba, mai mult, cum el însuşi mărturisi că prietenii săi buni îl porecliseră „Dibaciul Şmecher", Oliver trase concluzia că, de vreme ce se arăta uşuratic şi nepăsător, însemna că binefăcătorul său îşi risipea zadarnic eforturile de a-l educa frumos. Pradă acestei iluzii, se hotărî în taină să câştige cât mai degrabă o bună impresie din partea bătrânului domn şi, în cazul în care va vedea că Şmecherul nu are nicio şansă de îndreptare, fapt de care era aproape sigur, să se lipsească de onoarea de a-i fi în continuare tovarăş.

Cum Jack Dawkins se împotrivi să intre în Londra înainte de înnoptat, se făcuse aproape unsprezece seara când ajunseră la barieră, la Islington. Trecură din Angel pe strada Saint John, coborâră pe străduța care dădea la teatrul Sadler's Wells, apoi o luară pe strada Exmouth şi pe Coppice Row, pe lângă micuța curte de lângă azilul de săraci, străbătură bine-cunoscutul loc care se numea odinioară Hockley-in-the-Hole, de acolo dealul Micul Saffron, şi mai departe, dealul Marele Saffron, de-a lungul căruia Şmecherul grăbi pasul, cerându-i lui Oliver să se țină aproape de el.

Cu toate că Oliver trebuia să nu-şi piardă din ochi călăuza, nu rezistă tentației de a arunca, din mers, câteva priviri fugare de o parte şi de alta a drumului. Niciodată nu mai văzuse un loc atât de murdar şi părăginit. Ulița era foarte îngustă şi noroioasă, iar aerul, plin de miasme îngrozitoare. Erau nenumărate prăvălioare, dar singura marfă ce părea să se vândă în ele era o grămadă de copii care, chiar şi la acea oră târzie din noapte, mişunau intrând şi ieşind pe uşi sau țipau dinăuntru. Singurele care păreau să prospere, în mijlocul mizeriei generale, erau cârciumile, iar în acestea, irlandezi de cea mai joasă speță se certau, răcnind cât îi țineau puterile. Ganguri şi curți acoperite, care se desprindeau, din loc în loc, din strada principală, dădeau la iveală mici pâlcuri de case, unde femei şi bărbați beți se bălăceau în toată puterea cuvântului în murdărie, iar pe unele uşi se strecurau afară, după ce se uitau în stânga şi-n dreapta, nişte indivizi cu înfățişări mai mult decât fioroase, plecând cu nişte treburi - după toate aparențele - deloc paşnice sau nevinovate.

Oliver tocmai se întreba dacă nu era mai bine s-o ia la sănătoasa, când ajunseră la poalele dealului. Călăuza sa, apucându-l de braț, dădu de perete uşa unei case de lângă Field Lane şi, trăgându-l în hol, o închise în urma lui.

- Ei, cine-i acolo? strigă o voce de dedesubt, ca răspuns la fluieratul Şmecherului.

- Punct ochit, punct lovit! veni răspunsul.

Aceasta părea să fie un fel de parolă sau semnal cum că totul este în regulă, căci la capătul coridorului se văzu pe perete lumina palidă a unei lumânări şi, de după balustrada ruptă a scărilor care dădeau cândva în bucătărie, se ivi chipul unui bărbat.

- Sunteți doi, zise omul, întinzând într-o parte mâna în care ținea lumânarea, pe cealaltă punându-şi-o streaşină la ochi. Cine-i celălalt?

- Un nou tovarăş, răspunse Jack Dawkins, împingându-l în față pe Oliver.

- De unde vine?
- Din țara ageamiilor. Fagin e sus?
- Da, alege ştergătoarele. Urcați!

Lumânarea se retrase, iar chipul dispăru.

Oliver, bâjbâind cu o mână prin beznă şi ținându-se zdravăn cu cealaltă de tovarăşul său, sui cu greu treptele putrede şi descleiate, pe care călăuza lui le urca sprinten şi fără ezitare, ceea ce dovedea că era obişnuit cu ele. Deschizând larg uşa unei odăi din capăt, îl trase pe Oliver după el.

Tavanul şi pereții acelei odăi erau negri de vreme şi de murdărie. În fața focului era o masă de brad, pe care se aflau o lumânare înfiptă într-o sticlă de bere, vreo două oale de cositor, o pâine, nişte unt şi o farfurie. Într-o tigaie de pe foc, legată, ca să nu se răstoarne, de prichiciul căminului, se prăjeau câțiva cârnați. Lângă ei, cu o furculiță în mână, stătea să-i păzească un evreu bătrân şi zbârcit, al cărui chip parşiv şi respingător era ascuns, în mare parte, de o claie de păr roşu, încâlcit. Era îmbrăcat într-un halat slinos din flanelă, descheiat la piept, şi părea să-şi împartă atenția între tigaie şi un uscător de rufe, pe care erau agățate foarte multe batiste de mătase. Mai multe saltele grosolane, făcute din saci vechi, erau îngrămădite pe podea. Aşezați la masă, stăteau vreo patru-cinci băieți, niciunul mai vârstnic decât Şmecherul, toți fumând din lulele de lut şi bând rachiu cu aerul unor bărbați în toată firea. Cu toții se înghesuiră în jurul tovarăşului lor, când acesta se aplecă pentru a-i şopti evreului câteva vorbe, după care se întoarseră, rânjind către Oliver. Evreul, cu furculița în mână, se întoarse şi el.

- Iată, Fagin, zise Jack Dawkins, acesta este prietenul meu, Oliver Twist.

Evreul rânji şi, făcând o plecăciune adâncă în fața lui Oliver, îi strânse mâna şi îi mărturisi că nădăjduieşte să aibă onoarea de a-l cunoaşte mai îndeaproape. În acel moment, tinerii domni fumători de lulea îl înconjurară şi

dădură mâna cu el, scuturându-i cu putere ambele brațe, în special acela în care-şi ținea bocceluța. Unul dintre domnişori se grăbi să îi ia şapca din cap, pentru a i-o atârna în cui, iar altul, foarte îndatoritor, îşi băgă mâinile în buzunarele lui, ca să-l scutească de osteneala de a şi le goli el singur, înainte de culcare.

Aceste amabilități ar fi fost probabil duse mult mai departe, dacă evreul n-ar fi început să împartă, cu larghețe, o ploaie de lovituri cu furculița peste capetele şi umerii tinerilor atât de prietenoşi.

- Suntem foarte bucuroşi să te cunoaştem, Oliver, foarte bucuroşi, spuse evreul. Şmechere, scoate cârnații şi pune o ladă lângă foc, pentru Oliver. O, te uiți lung la batiste, dragul meu? Sunt o grămadă, nu? Păi, tocmai le pregăteam să le dăm la spălat. Atâta tot, Oliver, asta-i! Ha, ha, ha!

Tinerele speranțe care-şi făceau ucenicia la bătrânul domn cel vesel aclamară ultima parte a acestui discurs cu strigăte nestăpânite de veselie, în mijlocul cărora se aşezară la masă.

Oliver îşi mâncă porția oferită, după care evreul îi pregăti un pahar fierbinte de gin-cu-apă, spunându-i că trebuie să-l bea pe tot dintr-odată, întrucât de acelaşi pahar avea nevoie următorul domn care aştepta la rând. Oliver făcu precum i se ceruse. Imediat după aceea, simți că este ridicat uşurel şi întins pe una dintre saltelele de saci, unde se cufundă într-un somn adânc.

- Iată, Fagin, zise Jack Dawkins, acesta este prietenul meu, Oliver Twist.

IX

Cuprinde mai multe amănunte cu privire la bătrânul domn cel hazliu şi la tinerele speranţe pe care le avea în ucenicie

Se făcuse deja târziu când Oliver se trezi, a doua zi dimineaţă, dintr-un somn lung şi profund. În odaie nu mai era decât bătrânul evreu, care fierbea într-un ibric nişte cafea pentru micul dejun, fluierând încetişor, în vreme ce amesteca în vas continuu, cu o lingură de fier. Din timp în timp, când de jos se auzea vreun zgomot cât de slab, se oprea şi ciulea urechea, iar după ce se încredinţa că totul era în regulă, o lua de la capăt, fluierând şi amestecând în cafea, la fel ca înainte.

Deşi deschisese ochii, Oliver nu era treaz pe deplin. Există o stare de amorţeală, la jumătatea drumului dintre vis şi veghe, când, în doar cinci minute, cu ochii întredeschişi şi numai pe jumătate conştient de ceea ce se întâmplă în jurul tău, visezi mai mult decât ai putea să visezi în cinci nopţi, cu ochii bine închişi şi în întregime rupt de realitate. În acele clipe îşi dă seama omul cum funcţionează mintea lui, şi îşi formează o idee despre puterile nebănuite ale acesteia, despre cât de puţin legată este de acest pământ şi cât de uşor străbate timpul şi spaţiul, odată ce scapă din învelişul tovarăşului său, trupul.

Oliver se afla tocmai într-o astfel de stare. Cu ochii semideschişi îl vedea pe evreu, îl auzea fluierând încetişor şi recunoştea sunetul pe care îl făcea lingura când se lovea de pereţii ibricului, totuşi, în acelaşi timp, aceleaşi simţuri lucrau, mintal, cu aproape toţi oamenii pe care îi cunoscuse vreodată.

Când fu gata cafeaua, evreul trase ibricul la o parte de pe plită. Rămase apoi, pentru câteva minute, nehotărât, ca

şi cum n-ar fi ştiut ce să facă mai departe, după care se întoarse şi se uită la Oliver, strigându-l pe nume. El nu-i răspunse; după toate aparenţele, dormea adânc.

După ce se convinse de acest lucru, evreul se îndreptă uşor către uşă şi o încuie. Apoi, deschizând un fel chepeng din podea, după cum i se păru lui Oliver, scoase o cutiuţă, pe care o puse cu grijă pe masă. Cu ochii sclipind, îi deschise capacul şi se uită înăuntru. Trăgând lângă masă un scaun vechi, se aşeză şi luă din cutie un splendid ceas de aur, bătut cu pietre scumpe.

- Aha! zise evreul, ridicându-şi umerii şi schimonosindu-şi faţa într-un rânjet hidos. Isteţi băieţi! Isteţi băieţi! Credincioşi până în pânzele albe! Nu i-au spus bunului pastor unde sunt lucrurile. Nu l-au turnat pe bătrânul Fagin. Şi de ce ar fi făcut-o? Asta nu le-ar fi dat niciun minut în plus, ştreangul tot ştreang le-ar fi fost. Nu, nu, nu! Straşnici flăcăi! Straşnici flăcăi!

Mormăind acestea şi alte cugetări de acelaşi soi, evreul aşează grijuliu ceasul la locul lui. Din aceeaşi cutie, mai scoase pe puţin o jumătate de duzină de ceasuri, pe care le cercetă, unul câte unul, cu aceeaşi plăcere, şi multe inele, brăţări şi alte bijuterii, din materiale atât de preţioase şi de o lucrătură atât de scumpă, că Oliver n-avea habar nici măcar cum se numesc.

După ce puse la loc toate aceste podoabe, evreul scoase încă un giuvaier, atât de mic încât îl ţinea în podul palmei. Părea că avea gravată pe el o inscripţie cu litere mărunte, căci evreul îl aşeză pe masă şi, umbrindu-l cu mâna, îl studie cu mare atenţie timp îndelungat, foarte pătruns. Într-un târziu, îl puse în cutie, ca şi cum şi-ar fi pierdut nădejdea că mai poate izbândi şi, lăsându-se pe spate în scaun, bombăni:

- Ce minunat lucru este şi pedeapsa asta cu moartea! Morţii nu au niciodată remuşcări, morţii nu mai dezvăluie poveşti neplăcute. Ah, este o treabă grozavă pentru negustoria mea! Cinci inşi spânzuraţi odată, nici unul

rămas să mă toarne ca să-şi scape pielea ori să dea înapoi de frică.

Rostind acestea, ochii săi cei negri şi sticloşi, până atunci aţintiţi în gol, drept înainte, căzură deodată asupra lui Oliver. Privirea băiatului era fixată asupra sa, cu o curiozitate mută şi fu de ajuns doar o clipă, o străfulgerare, pentru ca bărbatul să-şi dea seama că fusese urmărit. Trânti capacul cutiei cu o pocnitură puternică şi, punând mâna pe un cuţit de pâine de pe masă, se ridică furios de pe scaun. Tremura însă foarte tare, căci şi Oliver, aşa speriat cum era, putea vedea cuţitul cum sălta în aer.

- Ce-nseamnă asta? zise evreul. Pentru ce mă iscodeşti? Când te-ai trezit? Ce-ai văzut? Vorbeşte, băiete! Iute-iute, dacă ţii la viaţa ta!

- N-am mai putut să dorm, domnule, răspunse Oliver, cu sfială. Îmi pare foarte rău că v-am tulburat, domnule.

- Şi-acum o oră erai treaz? întrebă evreul, încruntându-se fioros la Oliver.

- Nu - zău că nu! răspunse Oliver.

- Eşti sigur? strigă evreul, cu o privire încă şi mai cruntă ca înainte şi luând o poziţie ameninţătoare.

- Pe cuvântul meu că nu eram treaz, domnule, răspunse Oliver. Dormeam, zău dormeam, domnule.

- Ţţţ-ţţţ-ţţţ, drăguţule! zise evreul, reluându-şi brusc vechea atitudine şi jucându-se un pic cu cuţitul înainte de a-l lăsa jos, ca pentru a arăta că nu-l luase decât în glumă. Fireşte că ştiam, drăguţule! Am vrut doar să te sperii nţel. Eşti un băiat curajos. Ha! Ha! Eşti un băiat inimos, Oliver!

Evreul îşi frecă mâinile chicotind, totuşi aruncând, nelinişţit, o ocheadă spre cutie.

- Ai văzut vreunul dintre lucruşoarele acestea frumoase, drăguţule? întrebă evreul, după o scurtă tăcere, aşezându-şi mâna pe cutie.

- Da, domnule, răspunse Oliver.

- Ah! exclamă evreul, devenind alb ca varul. Lucruşoarele astea... lucruşoarele astea sunt ale mele,

Oliver, sunt mica mea avere. Tot ce am agonisit ca să-mi duc bătrâneţile. Oamenii zic că sunt zgârcit, drăguţule. Da, zgârcit, aşa zic.

Oliver se gândi că de bună seamă bătrânul domn era zgârcit, de vreme ce trăia într-o asemenea mizerie, când avea atât de multe ceasuri. Dar, gândindu-se că probabil grija şi dragostea sa pentru Şmecher şi ceilalţi băieţi îl costau o grămadă de bani, se mulţumi să-l privească plin de respect şi să-l întrebe dacă avea voie să se scoale.

- Desigur, dragul meu, desigur, răspunse bătrânul domn. Uite, e un ulcior cu apă acolo, în colţ, după uşă. Adu-l aici şi o să-ţi dau şi un lighean în care să te speli, drăguţule.

Oliver se ridică, traversă odaia şi se opri o clipă, ca să ridice ulciorul. Când se întoarse, cutia dispăruse.

Abia apucase să se spele şi să pună totul în ordine, aruncând pe fereastră conţinutul ligheanului, potrivit indicaţiilor evreului, când se ivi Şmecherul, însoţit de un tânăr prieten plin de voioşie, pe care Oliver îl văzuse fumând, cu o seară înainte, şi care acum îi fu prezentat drept Charley Bates. Toţi patru se aşezară la micul dejun, bând cafea şi mâncând cornurile calde şi şunca pe care le adusese Şmecherul, în pălărie.

- Ei, zise evreul, privind viclean la Oliver şi adresându-se Şmecherului, nădăjduiesc că voi doi aţi muncit în dimineaţa asta, dragii mei, nu?

- Din greu, răspunse Şmecherul.

- Fără milă, adăugă Charley Bates.

- Bravo, băieţi, bravo! zise evreul. Şi ce-ai adus *tu*, Şmechere?

- Vreo două portofele, răspunse tânărul domn.

- Grase? întrebă evreul, cu lăcomie.

- Destul de grase, răspunse Şmecherul, scoţând două portofele, unul verde, celălalt roşu.

- Puteau fi şi mai grele, zise evreul, după ce le cercetă cu mare atenție conținutul, dar sunt curățele şi frumos lucrate. Un meşter priceput, nu-i aşa, Oliver?

- Foarte priceput, domnule, încuviință Oliver.

La aceste cuvinte, domnul Charley Bates râse zgomotos, ceea ce îl uimi peste măsură pe Oliver, care nu vedea nimic de râs în ceea ce răspunsese.

- Iar tu ce ai adus, dragul meu, îl întrebă Fagin pe Charley Bates.

- Ştergătoare, răspunse jupânul Bates, scoțând la iveală patru batiste.

- Bine, spuse evreul, studiindu-le îndeaproape, sunt foarte bune, de calitate. Totuşi nu le-ai brodat inițialele cum trebuie, Charley, aşa că o să le descoasem cu acul. O să-l învățăm pe Oliver cum să facă, nu-i aşa, Oliver, ce zici? Ha! ha! ha!

- Dacă doriți, domnule, zise Oliver.

- Ți-ar plăcea să poți să faci batiste la fel de uşor ca şi Charley Bates, nu-i aşa că ți-ar plăcea, dragul meu? spuse evreul.

- Mi-ar plăcea foarte mult, într-adevăr, dacă vreți să mă învățați, domnule, răspunse Oliver.

Jupânul Bates găsi acest răspuns din cale-afară de hazliu şi izbucni într-un alt hohot de râs, dar, cum tocmai înghițea o gură de cafea, îi intră pe partea cealaltă, înecându-l şi tăindu-i răsuflarea, de fu cât pe ce să moară sufocat.

- Este aşa de caraghios de neştiutor! zise Charley, când îşi reveni, ca o scuză față de ceilalți pentru purtarea sa lipsită de politețe.

Şmecherul nu spuse nimic, ci îl mângâie doar pe Oliver pe cap, asigurându-l că va învăța el totul, încetul cu încetul. Bătrânul, văzând că Oliver se înroşise, schimbă vorba şi întrebă dacă se adunase multă lume la execuția din acea dimineață. Oliver rămase şi mai uimit, căci era limpede, din răspunsurile pe care le dădeau, că amândoi

trecuseră pe acolo, iar el se întreba cum de mai avuseseră oare timp să fie şi atât de harnici.

După ce terminară cu masa de dimineață, bătrânul domn cel vesel şi cei doi protejați ai săi jucară un joc foarte ciudat, cum Oliver nu mai văzuse vreodată. Şi anume, bătrânul cel poznaş îşi vârî o tabacheră într-un buzunar al pantalonilor şi un portofel în celălalt, un ceas în buzunarul jiletcii, cu un lănțişor de siguranță petrecut peste gât, şi un ac de cravată, cu diamant fals, la cămaşă; apoi, încheindu-şi bine haina şi punându-şi în buzunare tocul pentru ochelari şi batista, începu să păşească în lung şi-n lat prin odaie, învârtind un baston în mână, precum domnii bătrâni pe care-i vezi plimbându-se pe stradă, la orice oră din zi. Se oprea uneori în dreptul focului, alteori la uşă, prefăcându-se că priveşte, cu mare atenție, la vitrinele prăvăliilor. Când făcea asta, se uita neîncetat în jurul lui, parcă de teama hoților, bătându-se peste buzunare, rând pe rând, ca să se asigure că nu pierduse nimic. Era atât de hazliu şi de natural, încât Oliver râse până îi dădură lacrimile. În tot acest timp, cei doi băieți se țineau după el, îndeaproape, dar, ori de câte ori bătrânul se întorcea în loc, se fereau din ochii lui cu atâta iuțeală, încât era cu neputință să le urmăreşti mişcările. La un moment dat, Şmecherul fie îl călca pe picior, fie se împiedica, fără să vrea, de ghetele bătrânului, în vreme ce, din spate, Charley Bates dădea peste el. Ei, exact în acel moment, îi luau, cu o rapiditate ieşită din comun, şi tabachera, şi portofelul, şi ceasul cu lănțişor, şi acul de cravată, şi batista, şi tocul de ochelari. Dacă bătrânul domn simțea o mână în vreunul dintre buzunarele sale, striga, numind locul, şi luau jocul de la început.

După ce jucară acest joc de nenumărate ori, veniră două tinere doamne, pe nume Bet şi Nancy, în vizită pe la tinerii domni. Amândouă aveau o claie de păr des şi lung, prins nu foarte îngrijit într-un coc, iar pantofii şi ciorapii lor erau cam murdari. Nu s-ar fi putut spune că erau

frumoase, dar obrajii le erau plini de culoare şi arătau destul de vioaie şi pline de viaţă. Cum se purtau foarte prietenos şi liber, Oliver le socoti nişte fete cu adevărat drăguţe. Şi, fără îndoială, chiar aşa erau.

Musafirele stătură mult. Când una dintre tinere se plânse că simţea o răceală în măruntaie, gazdele scoaseră rachiul, şi conversaţia se însufleţi văzând cu ochii. În cele din urmă, Charley Bates fu de părere că se făcuse timpul să-şi tocească pingelele. Ceea ce, îşi zise Oliver în mintea lui, trebuia să însemne „a se plimba", pe franţuzeşte, pentru că, imediat după aceea, Şmecherul, Charley şi cele două tinere doamne plecară împreună, iar bătrânul evreu, plin de amabilitate, le dădu cu generozitate bani de cheltuială.

- Ce zici, drăguţule, întrebă Fagin, nu-i o viaţă foarte plăcută? Acum au ieşit pe-afară, la distracţie, pentru tot restul zilei.

- Şi-au isprăvit treaba, domnule? se miră Oliver.

- Da, zise evreul. Cel puţin, dacă nu li se iveşte ceva pe neaşteptate, cât sunt pe-afară. Şi dacă le iese în cale, nu se feresc să treacă la treabă, crede-mă. Ia exemplu de la ei, drăguţule! Ia exemplu, îl îndemnă evreul, lovind cu lopata de cărbuni peste vatră, ca să-şi întărească spusele. Să faci tot ce-ţi cer ei şi să le urmezi sfaturile în toate privinţele, mai ales s-asculţi de Şmecher, drăguţule. O s-ajungă un mare om şi-o să facă şi din tine unul, dacă îl iei drept exemplu. Îmi atârnă batista din buzunar, drăguţule? întrebă evreul, schimbând vorba dintr-odată.

- Da, domnule, zise Oliver.

- Vezi dacă poţi s-o scoţi, fără să simt eu, cum ai văzut că făceau ei, când ne jucam azi-dimineaţă.

Oliver ridică de fundul buzunarului cu o mână, cum îl văzuse pe Şmecher făcând, şi trase afară uşurel batista cu cealaltă.

- Ai luat-o? strigă evreul.

- Iat-o, domnule, zise Oliver, arătându-i-o.

- Eşti un băiat isteț, drăguțule, zise bătrânul domn pus pe joacă, bătându-l uşor pe creştet. N-am mai pomenit un băiat aşa de ager. Ține un şiling. Dacă o s-o ții tot aşa, o să ajungi cel mai mare om al vremurilor tale. Şi acum, vino încoace, să te învăț cum să descoşi inițialele de pe batiste.

Oliver se întreba ce legătură să fie între joaca de-a scosul batistei din buzunarul bătrânului domn şi şansa lui de a deveni un om mare. Gândindu-se însă că evreul, fiind cu mult mai în vârstă, nu se putea să nu ştie mai bine, îl urmă în tăcere până la masă şi, curând, era cufundat cu totul în învățarea noii sale îndeletniciri.

X

Oliver începe să-i cunoască mai bine pe noii săi tovarăşi şi capătă o experienţă pe care o plăteşte scump. Este un capitol scurt, dar foarte important al poveştii de faţă

Timp de mai multe zile, Oliver rămase în odaia evreului, descosând iniţialele de pe batiste (care erau aduse acasă în număr foarte mare), şi uneori luând parte la jocul pe care l-am descris mai sus şi pe care cei doi băieţi şi evreul îl jucau, de regulă, în fiecare dimineaţă. În cele din urmă, începu să tânjească după aer curat, rugându-l fierbinte pe bătrânul domn, de fiecare dată când i se ivea prilejul, să-i dea şi lui voie să iasă la muncă, împreună cu ceilalţi doi băieţi.

Oliver era şi mai nerăbdător să se apuce de muncă, după ce văzuse severele principii morale ale bătrânului domn. De fiecare dată când Şmecherul sau Charley Bates veneau seara acasă cu mâinile goale, le ţinea o lungă şi aspră cuvântare despre nenorocirea care se naşte din lene şi din obiceiurile trândăvelii, şi, ca să-i convingă de necesitatea de a duce o viaţă activă, îi trimitea nemâncaţi la culcare. O dată, a mers atât de departe încât i-a îmbrâncit pe amândoi de-a dura pe scări - dar se întâmpla rar să-şi ducă preceptele pline de virtute până într-acolo.

În sfârşit, într-o bună dimineaţă, Oliver căpătă învoire pentru a ieşi cu băieţii. De vreo două sau trei zile, nu mai erau batiste la care să lucreze, iar mesele deveniseră sărăcăcioase. Se prea poate ca acestea să fi fost motivele pentru care bătrânul domn se înduplecă, însă, fie acestea, fie altele, cert este că i-a spus lui Oliver că se putea duce în oraş, lăsându-l sub supravegherea lui Charley Bates şi, în aceeaşi măsură, a prietenului său, Şmecherul.

Cei trei băieți porniră la drum. Şmecherul, ca de obicei, cu mânecile hainei suflecate şi cu pălăria în creştetul capului, jupânul Bates păşind alene, cu mâinile în buzunare, iar Oliver între ei, întrebându-se încotro merg şi în ce meşteşug va fi inițiat, pentru început.

Mergeau într-un pas de hoinăreală, atât de leneş şi de trândav, încât Oliver începu curând să creadă că tovarăşii săi voiau să-l înşele pe bătrânul domn şi să nu se ducă deloc la muncă. Şmecherul avea, de asemenea, şi-o apucătură urâtă, smulgând băieților mai mici şepcuțele de pe cap şi azvârlindu-le pe jos, în vreme ce Bates dădea dovadă de o viziune destul de libertină asupra dreptului de proprietate, şterpelind mere şi cepe de pe tarabele de la marginea canalului şi strecurându-le în buzunarele sale, uimitor de încăpătoare, care păreau că se întind pe sub întreaga-i îmbrăcăminte, în toate direcțiile posibile. Aceste fapte i se păreau lui Oliver atât de urâte, încât se afla pe punctul de a le declara celor doi că el unul se va întoarce acasă, cum o şti mai bine, însă dintr-odată Şmecherul începu, în mod misterios, să se poarte cu totul altfel, abătându-i atenția.

Tocmai ieşeau dintr-o curte strâmtă, nu departe de piața din Clerkenwell, care se mai numea, cu totul de neînțeles, şi „Cea Verde", când Şmecherul se opri brusc şi, punându-şi degetul la gură, îi împinse înapoi pe tovarăşii lui, cu multă grijă şi băgare de seamă.

- Ce s-a întâmplat? întrebă Oliver.

- Sst! răspunse Şmecherul. Vezi individul ăla bătrân, de la taraba cu cărți?

- Domnul cel bătrân de peste drum? zise Oliver. Da, îl văd.

- Îl facem, zise Şmecherul.

- De mâna-ntâi, remarcă jupânul Charley Bates.

Oliver se uita când la unul, când la altul, mirat din cale-afară, neavând însă vreme să întrebe ceva, căci cei doi băieți traversară tiptil strada, furişându-se foarte aproape

în spatele bătrânului domn, care le atrăsese atenția. Oliver se luă după ei, dar, neştiind dacă să mai meargă sau să se retragă, stătu privind mut de uimire.

Bătrânul domn era o persoană cu o înfățişare foarte respectabilă, cu perucă pudrată şi ochelari cu rame de aur. Era îmbrăcat cu o haină verde-închis, cu guler de catifea neagră, purta pantaloni albi şi ținea sub braț un baston elegant, din bambus. Luase o carte de pe tarabă şi se cufundase în lectura ei, de parcă s-ar fi aflat la el acasă, în fotoliu. Şi se prea poate chiar acolo să fi fost, în închipuirea lui, căci era clar, după totala sa absență, că nu mai vedea nici taraba de cărți, nici strada, nici băieții, pe scurt, nimic în afară de cartea pe care o citea, rând cu rând, întorcând pagina când ajungea la capăt şi trecând la următoarea, iarăşi şi iarăşi, cu mare interes şi râvnă.

Mare fu uluirea şi groaza lui Oliver, cum stătea la câțiva paşi mai în spate, cu ochii holbați de mai să-i sară din orbite, văzându-l pe Şmecher afundându-şi mâna în buzunarul bătrânului domn şi scoțându-i batista! Şi văzându-l apoi cum i-o dă lui Charley Bates şi, în sfârşit, cum țâşnesc amândoi ca săgeata, dispărând după colț.

Într-o clipă, întregul mister al batistelor, ceasurilor şi bijuteriilor evreului i se dezvălui băiatului. Rămase, pentru un moment, nemişcat de groază, cu sângele zvâcnindu-i prin vene de parcă tot trupul îi era cuprins de văpaie, după care, buimăcit şi speriat, se întoarse pe călcâie şi, fără să-şi dea seama, o rupse la fugă.

Toate acestea s-au petrecut într-o clipă. Chiar în momentul în care Oliver începu să fugă, bătrânul domn, ducându-şi mâna la buzunar şi descoperind că îi lipseşte batista, se întoarse dintr-odată. Văzând băiatul depărtându-se cu atâta grabă, în mod foarte firesc crezu că el era pungaşul şi, strigând din toate puterile „Prindeți hoțul!”, o luă la goană după el, cu tot cu cartea din mână.

Bătrânul domn însă nu era singurul care dăduse alarma pentru prinderea hoțului. Şmecherul şi jupânul

Bates, nedorind să atragă atenția trecătorilor, alergând în plină stradă, nu făcuseră altceva decât să se adăpostească în primul gang întâlnit după colț. Auzind strigătele şi văzându-l pe Oliver alergând, îşi dădură seama pe dată cum stă treaba şi trecură la acțiune neîntârziat, strigând şi ei „Prindeți hoțul!" şi alăturându-se urmăritorilor, ca nişte buni cetățeni ce erau.

În ciuda faptului că Oliver fusese crescut de nişte filosofi, printre cunoştințele sale teoretice nu se afla frumoasa axiomă a instinctului de conservare, care este legea fundamentală a naturii. Dacă ar fi ştiut-o, poate că ar fi fost pregătit pentru ceea ce i se întâmpla. Dar nefiind pregătit, se sperie mai tare şi o luă la fugă ca vântul şi ca gândul, cu bătrânul domn şi cei doi băieți zbierând şi urlând pe urmele sale.

„Prindeți hoțul! Opriți hoțul!" - aceste cuvinte au puteri miraculoase: negustorul îşi părăseşte taraba; căruțaşul, căruța; măcelarul îşi lasă jos cuțitul; brutarul, coşul; lăptarul, găleata; băiatul cu comisioanele, pachetele; şcolarul, arşicele; pietrarul, târnăcopul; copilul, sabia de jucărie. O rup la fugă cu toții de-a valma, alandala, care cum se nimereşte, îmbrâncind, strigând, zbierând, trântind la pământ trecătorii când ajung la vreun colț de stradă, asmuțind câinii şi înspăimântând găinile, iar străzile, piețele şi curțile răsună toate de acelaşi strigăt.

„Prindeți hoțul! Opriți hoțul!" Sute de voci preiau acest strigăt, iar mulțimea se îngroaşă la fiecare răspântie. Aleargă tot înainte, pleoscăind prin noroi şi tropăind pe trotuare. Ferestrele se deschid, oamenii se reped afară şi gloata îi ia pe sus. Toți gură-cască de la teatrul de marionete din târg îl părăsesc pe Țăndărică în toiul acțiunii şi, alăturându-se mulțimii în goană, amplifică strigătul, cu forțe proaspete: „Prindeți hoțul! Opriți hoțul!"

„Prindeți hoțul! Prindeți hoțul!" Există pasiunea de *a vâna*, sădită undeva adânc în sufletul omenesc. Un copil nenorocit, gâfâind cu răsuflarea tăiată, cu groaza oglindită

pe chip, cu ochii rătăciți, cu broboane mari de sudoare curgându-i pe față, sforțându-se cu ultimele puteri să nu fie ajuns de cei care-l hăituiesc, iar aceştia, ținându-se fără încetare pe urmele sale şi apropiindu-se de el cu fiecare clipă, urlă şi mai puternic, pe măsură ce puterile îl părăsesc pe cel încolțit, însoțindu-şi strigătele cu chiote de bucurie: „Prindeți hoțul! Opriți hoțul!" Da, prindeți-l, opriți-l, pentru numele lui Dumnezeu, măcar de milă!

În sfârşit, a fost oprit! O lovitură ingenioasă. Este jos, căzut pe caldarâm, iar mulțimea se strânge curioasă în jurul său, fiecare nou-venit înghiontindu-se şi înghesuindu-se printre ceilalți, ca să poată arunca o privire.

- Mai în spate!
- Lăsați-l să respire un pic!
- Prostii! Nu merită!
- Unde este domnul?
- Uite-l că vine acu', pe stradă.
- Faceți loc domnului!
- Acesta-i băiatul, domnule?
- Da.

Oliver zăcea pe jos, plin de noroi şi de praf, cu sângele şiroindu-i din gură, privind sălbatic la puzderia de fețe care-l înconjurau, când bătrânul domn fu adus şi împins, cu slugărnicie, în mijlocul cercului, de către hăitaşii cei mai sârguincioşi.

- Da, zise domnul. Mi-e teamă că el este.
- Îi e teamă! murmură gloata. Asta-i bună!
- Bietul băiat! zise domnul. S-a lovit!
- *Eu* am făcut-o, domnule, spuse un ins mare şi greoi, păşind în față. Dar ce mi-am julit pumnul în gura lui! *Eu* l-am oprit, domnule.

Şi îşi duse mâna la pălărie rânjind, aşteptându-se să primească o răsplată pentru osteneala sa. Bătrânul domn însă, aruncându-i o privire plină de dezgust, se uita neliniştit în jur, ca şi cum ar fi avut de gând să o ia la fugă

el însuşi. Şi nu încape îndoială că asta ar fi încercat să facă, oferind astfel prilejul unei noi urmăriri, dacă un poliţist (care, în general, este ultima persoană care soseşte în asemenea împrejurări) nu şi-ar fi făcut chiar în acel moment loc prin mulţime, apucându-l de guler pe Oliver.

- Hai, ridică-te, îi zise agentul, cu asprime.

- Nu, n-am fost eu, domnule. Zău că nu, n-am fost eu, au fost alţi doi băieţi, zise Oliver, împreunându-şi mâinile cu disperare şi privind în jur. Sunt pe-aici, pe undeva.

- Ei, şi ce să vezi, iaca nu-s, zise poliţistul.

El ar fi vrut să fie ironic, însă rostise un adevăr. Căci Şmecherul şi Charley Bates se făcuseră nevăzuţi, strecurându-se unul după celălalt, în prima fundătură care le ieşise în cale.

- Hai, ridică-te!

- Nu-l lovi, spuse bătrânul domn, înduioşat.

- Oh, nu, n-o să-l lovesc, răspunse poliţaiul, smulgându-i băiatului pe jumătate surtucul din spinare, pentru a-şi întări spusele.

Oliver, care abia se ţinea pe picioare, se ridică anevoie şi fu luat de guler şi târât pe străzi, în pas grăbit. Domnul veni şi el, pe lângă poliţist, iar câţiva din mulţime izbutiră să le-o ia înainte, întorcând din când în când capul, ca să se uite la Oliver. Băieţii chiuiau victorioşi, însoţindu-i, astfel, pe tot drumul.

Mare fu uluirea şi groaza lui Oliver... văzându-l pe Şmecher afundându-şi mâna în buzunarul bătrânului domn.

XI

Se vorbeşte despre domnul Fang, judecător, şi se dă un mic exemplu despre cum împărțea dumnealui dreptatea

Fărădelegea fusese săvârşită într-o zonă din custodia unui foarte însemnat birou de poliție a capitalei şi în imediata sa apropiere. Mulțimea n-avu parte de bucuria de a-l însoți pe Oliver decât de-a lungul a vreo două sau trei străzi, până într-un loc numit Mutton Hill, unde fu târât pe sub arcada joasă a unei porți într-o curte murdară şi apoi în lăcaşul unde dreptatea se împărțea fără prea multă vorbă. În curtea mică şi pavată, se întâlniră cu un bărbat robust, cu favoriți stufoşi pe obraji şi cu o grămadă de chei în mână.

- Ce s-a mai întâmplat? întrebă omul, nepăsător.

- Un hoț de batiste, răspunse polițistul care îl ținea pe Oliver.

- Dumneavoastră sunteți păgubaşul, domnule? întrebă omul cu cheile.

- Da, eu sunt, răspunse bătrânul domn, dar nu sunt sigur că acesta este într-adevăr băiatul care mi-a furat batista. Eu... eu mai bine renunț la plângere.

- Acum trebuie să vă înfățişați judecătorului, domnule, răspunse paznicul. Înălțimea Sa o să fie liber peste câteva clipe. Hai, pui de spânzurat!

Aceasta din urmă era o invitație pentru Oliver de a intra pe uşa pe care paznicul o deschisese între timp şi care dădea într-o celulă mică, de piatră. Înăuntru, îl percheziționă şi, negăsind nimic asupra lui, îl încuie.

Celula semăna ca formă şi mărime cu o pivniță, doar că puțin mai luminoasă şi de o mizerie de nedescris, fiindcă era luni dimineață şi abia de fuseseră mutați cei şase bețivi care fuseseră găzduiți în ea încă de sâmbătă

noaptea. Dar asta-i un fleac. În secțiile noastre de poliție, bărbați şi femei sunt închişi noapte de noapte, pe baza celor mai neînsemnate *acuzații* - cuvânt care nu mai înseamnă nimic -, în temnițe față de care cele din *Newgate*[2], populate de criminalii cei mai fioroşi, judecați, găsiți vinovați şi condamnați la moarte, sunt nişte palate. Cine se îndoieşte de acest fapt, n-are decât să se convingă singur, vizitându-le.

În momentul în care cheia scrâşni în încuietoare, bătrânul gentleman păru la fel de îndurerat ca şi Oliver. Îşi întoarse ochii, cu un oftat, la cartea din mâna sa, pricina nevinovată a întregului scandal.

„Este ceva pe chipul acestui băiat", îşi spuse bătrânul domn, îndepărtându-se încet şi lovindu-se gânditor cu cartea de bărbie. „Ceva care mă înduioşează şi îmi stârneşte curiozitatea. *Oare* este nevinovat? După cum arată, aşa se pare... Dar, ia stai!" exclamă bătrânul domn, oprindu-se brusc şi privind în sus, către cer. „Doamne! Unde am mai văzut eu un chip care semăna cu al lui?"

După ce cugetă vreo câteva minute, bătrânul domn se duse, cu aceeaşi figură preocupată, într-o anticameră care dădea în curte. Acolo, aşezându-se într-un colț, îşi reînvie în minte o vastă suită de chipuri peste care se lăsase, de foarte mulți ani, o cortină întunecată.

„Nu", îşi spuse bătrânul domn, clătinând din cap, „mi se năzare mie."

Şi trecu din nou în revistă acele figuri. Şi le readucea în fața ochilor, dar nu era deloc uşor să dea la o parte giulgiul uitării care le ascunsese o vreme atât de lungă. Erau şi chipuri de prieteni, dar şi de duşmani şi de străini, care se iveau pe nepoftite din mulțimea celorlalte. Erau chipuri de fete tinere şi înfloritoare, care acum erau femei bătrâne. Erau chipuri atinse de mâna morții, dar pe care mintea, mai puternică decât neființa, le zugrăvea la fel de

2 Vestită închisoare din Londra.

fragede şi de frumoase cum fuseseră odinioară, cu sclipirea din ochii lor şi strălucirea din zâmbetul lor. Lumina sufletului lor răzbătea prin masca de lut, şoptind despre frumusețea de dincolo de mormânt, care fusese alterată doar pentru a căpăta o nouă aură, luată de pe acest pământ doar pentru a fi prefăcută în faclă călăuzitoare, luminând blând calea către Rai.

Dar bătrânul domn nu îşi aminti de niciun chip care să aibă trăsături asemănătoare cu ale lui Oliver. Atunci slobozi un oftat, stârnit de amintirile pe care le readusese la viață. Însă fiind, din fericire pentru el, un bătrân domn distrat, se apucă să citească şi le îngropă din nou în paginile mucezite ale cărții.

Fu smuls din lectură de o atingere pe umăr şi-o invitație din partea omului cu cheile de a-l urma în birou. Închise în grabă cartea şi fu condus pe dată în fața impozabilei persoane a renumitului judecător Fang.

Biroul era un salon cu vedere la stradă şi avea pereții lambrisați. Domnul Fang se afla la pupitru, în capătul încăperii, iar într-o parte, într-un soi de cutie de lemn, fusese vârât bietul Oliver, tremurând ca varga, speriat de decorul solemn.

Domnul Fang era un om de statură mijlocie, uscățiv, cu spatele drept şi gâtul scurt, fără prea mult păr pe cap, iar puținul pe care-l avea îi creştea pe ceafă şi pe lângă urechi. Fața îi era colțuroasă şi foarte roşie. Dacă n-ar fi avut obiceiul de a bea mai mult decât îi făcea bine, ar fi putut să-şi dea în judecată chipul sub acuzația de calomnie şi ar fi câştigat nişte despăgubiri însemnate.

Bătrânul domn făcu o plecăciune respectuoasă şi, înaintând către biroul judecătorului, spuse, înmânând totodată şi cartea sa de vizită:

- Acestea sunt numele şi adresa mea, domnule.

Se dădu apoi vreo doi paşi în spate şi, cu încă o înclinare politicoasă şi distinsă a capului, aşteptă să fie întrebat.

Ei bine, întâmplarea a făcut ca, în acel moment, domnul Fang să fie adâncit în lectura unui articol de pe prima pagină a ziarului de dimineață, care critica o anumită decizie a sa, recomandând, pentru a trei sute cincizecea oară, de a fi supus cercetării amănunțite din partea Secretarului de stat al Afacerilor Interne. Era furios şi îşi ridică privirea, încruntat.

- Cine eşti dumneata? începu domnul Fang.

Bătrânul domn, oarecum surprins, îi făcu semn către cartea sa de vizită.

- Poliţai, zise domnul Fang, dând la o parte, disprețuitor, cartea de vizită cu ziarul, cine este specimenul?

- Numele meu, domnule, spuse atunci bătrânul domn, vorbind întocmai ca un gentleman, numele meu, domnule, este Brownlow. Daţi-mi voie să întreb care este numele magistratului care adresează o insultă gratuită şi cu totul neîndreptățită unei persoane respectabile, folosindu-se de protecția scaunului judecătoresc?

Rostind acestea, domnul Brownlow se uită de jur împrejur prin birou, ca şi cum ar fi căutat pe cineva care să-i ofere informația solicitată.

- Poliţai! zise domnul Fang, zvârlind ziarul cât acolo. De ce anume este acuzat individul ăsta?

- Nu este acuzat de nimic, Înălțimea Voastră, răspunse poliţaiul. Depune reclamație împotriva băiatului, Înălțimea Voastră.

Înălțimea Sa ştia acest lucru foarte bine, dar era convins că nu strica niciodată să fie nepoliticos, mai ales când nu avea de suportat consecințele.

- A, depune reclamație împotriva băiatului? zise Fang, măsurându-l cu dispreț pe domnul Brownlow din cap până-n picioare. Să depună jurământ!

- Înainte de a depune jurământul, trebuie să vă cer îngăduința de a spune un cuvânt, zise domnul Brownlow.

Vreau să spun că eu, de fapt, niciodată, până acum, n-aş fi crezut...

- Ține-ți gura, domnule! spuse domnul Fang, pe un ton poruncitor.

- Ba am să vorbesc, domnule! răspunse bătrânul domn.

- Ține-ți gura în momentul ăsta sau pun să te scoată din birou! se răsti domnul Fang. Eşti un individ obraznic şi impertinent. Cum îndrăzneşti să sfidezi un magistrat?

- Cum? exclamă bătrânul domn, înroşindu-se la față.

- Pune-l pe acest cetățean să depună jurământul, îi ceru domnul Fang aprodului. Să nu mai aud niciun cuvânt. Pune-l să depună jurământul!

Domnul Brownlow clocotea de indignare, însă, gândindu-se probabil că, dacă i-ar da frâu liber, i-ar putea face mai mult rău băiatului, îşi înăbuşi mânia şi consimți să depună imediat jurământul.

- Ei, şi acum, zise Fang, ce acuzație i se aduce acestui băiat? Ce ai de declarat, domnule?

- Stăteam la o tarabă de cărți..., începu domnul Brownlow.

- Ține-ți gura, domnule! strigă domnul Fang. Polițistul! Unde este polițistul? Haide, polițistul să depună jurământul. Şi acum zi, polițistule, cum s-a întâmplat?

Polițistul, cu umilința cuvenită, povesti cum făcuse arestarea, cum îl percheziționase pe Oliver, dar nu găsise nimic asupra lui, şi cum asta era tot ce ştia.

- Există vreun martor? întrebă domnul Fang.

- Niciunul, Înălțimea Voastră, răspunse polițistul.

Domnul Fang rămase tăcut pentru câteva clipe, după care, întorcându-se către reclamant, zise, înfuriindu-se la fiece cuvânt:

- Omule, ai de gând să depui plângere împotriva acestui băiat sau nu? Eşti sub jurământ. Acuma, dacă stai acolo şi refuzi să prezinți dovezile, o să te pedepsesc pentru sfidarea curții. Da, lua-te-ar...

Ce sau cine, nimeni nu mai ştie, căci aprodul şi paznicul fură apucați, la țanc, de un acces de tuse nemaipomenită, ba cel dintâi mai şi scăpă pe jos o carte voluminoasă - din greşeală, desigur -, împiedicând astfel ca acel cuvânt să fie auzit.

Întrerupt adesea şi insultat în repetate rânduri, domnul Brownlow izbuti să-şi dea declarația, arătând că, luat prin surprindere, alergase după băiat fiindcă îl văzuse pe el că o luase la fugă. Mai spuse că nădăjduia că, în cazul în care domnul judecător va considera că băiatul, deşi nu era el însuşi hoțul, se făcea totuşi vinovat de complicitate, îl va trata pe Oliver cu cea mai mare indulgență pe care o îngăduia legea.

- Deja a fost lovit, spuse bătrânul domn, în încheiere. Şi mi-e teamă, adăugă el cu multă înflăcărare, privind către boxa acuzatului, tare mi-e teamă că este bolnav.

- Da, da, vezi să nu! spuse domnul Fang, rânjind batjocoritor. Haide, lasă şiretlicurile, vagabond mic ce eşti, aici n-o să-ți meargă. Cum te cheamă?

Oliver încercă să răspundă, însă nu putu să deschidă gura. Era galben ca ceara şi i se părea că totul se învârte în jurul său.

- Cum te cheamă, pungaş îndărătnic? întrebă domnul Fang. Gardian, cum îl cheamă?

Întrebarea fusese adresată unui bătrânel cu o față deschisă, îmbrăcat cu o jiletcă vărgată, care stătea lângă boxa acuzatului. Se aplecă asupra lui Oliver şi repetă întrebarea. Însă, constatând că băiatul era absolut incapabil s-o înțeleagă şi ştiind că, dacă nu îi va da răspunsul magistratului, acesta se va înfuria şi mai rău, spuse ce-i trecu prin minte.

- Zice că îl cheamă Tom White, Înălțimea Voastră, anunță mărinimosul gardian de pungaşi.

- A, deci nu vrea să spună cu voce tare? zise Fang. Prea bine, atunci, prea bine. Unde locuieşte?

- Pe unde poate, Înălțimea Voastră, răspunse funcționarul, prefăcându-se din nou că Oliver i-a dat acest răspuns.

- Are părinți? întrebă domnul Fang.

- Spune că au murit când era el mic, Înălțimea Voastră, îndrăzni să născocească funcționarul, dând răspunsul cel mai des întâlnit în astfel de împrejurări.

În acest moment al interogatoriului, Oliver îşi înălță capul şi, privind în jur cu ochi rugători, ceru în şoaptă să i se dea o gură de apă.

- Mofturi! zise domnul Fang. Nu încerca să mă păcăleşti pe mine.

- Cred că într-adevăr este bolnav, Înălțimea Voastră, încercă funcționarul să-i ia apărarea.

- Las' că ştiu eu mai bine, zise domnul Fang.

- Ai grijă, domnule gardian, spuse bătrânul domn, întinzându-şi mâinile în mod instinctiv. O să cadă!

- Rămâi pe loc, gardian! strigă Fang. Lasă-l să cadă, dacă vrea.

Oliver profită de această încuviințare generoasă şi căzu la pământ, leşinat. Oamenii din birou se uitară unul la celălalt, însă niciunul nu îndrăzni să facă vreo mişcare.

- Ştiam eu că se preface, zise Fang, ca şi cum leşinul era o dovadă de netăgăduit. Lăsați-l să zacă acolo. O să se sature, curând, de stat aşa.

- Ce decizie luați în acest caz, domnule? întrebă grefierul, cu voce joasă.

- Sumară, răspunse domnul Fang. O să stea la închisoare trei luni... muncă silnică, desigur. Eliberați biroul!

Uşa fu deschisă şi doi bărbați se pregătiră să ducă sentința la îndeplinire, luându-l pe sus pe băiatul leşinat, când un om mai în vârstă, îmbrăcat sărăcăcios, dar cuviincios, într-un vechi costum negru, intră în mare grabă în birou şi se apropie de pupitrul judecătorului.

- Stați! Opriți! Nu-l luați! Pentru numele lui Dumnezeu, opriți-vă o clipă! strigă nou-sositul, cu răsuflarea tăiată de alergătură.

Cu toate că divinitatea care prezidează în sălile de judecată precum cea de față are o putere atotcuprinzătoare şi arbitrară asupra libertăților, bunului renume, reputației şi aproape a vieților înseşi ale supuşilor Majestății Sale, în special asupra celor din pătura săracă, şi cu toate că între aceşti pereți se joacă zilnic drame neînchipuite, care ar stoarce lacrimi până şi îngerilor din cer, totuşi publicul nu este îngăduit, aflând de ele doar din ziare. Prin urmare, domnul Fang era în culmea indignării la vederea unui oaspete nepoftit, încălcând rânduiala şi dând buzna cu atâta lipsă de respect în sanctuarul său.

- Ce înseamnă asta? Cine e ăsta? Dați-l afară pe acest om! Eliberați biroul! strigă domnul Fang.

- *Ba* am să vorbesc, strigă omul. N-o să fiu dat afară. Am văzut totul. Eu țin taraba cu cărți. Solicit să fiu pus sub jurământ. Nu mă veți opri. Domnule Fang, trebuie să mă ascultați. Nu se poate să mă refuzați, domnule.

Omul avea dreptate. Era îndrăzneț şi foarte hotărât, iar chestiunea devenise prea serioasă ca să mai poată fi înăbuşită.

- Puneți-l pe individ să jure, mârâi domnul Fang, în silă. Ei, şi-acuma, omule, zi ce ai de zis!

- Iată, începu bărbatul. Am văzut trei băieți, arestatul de față şi alți doi, care umblau haihui pe partea cealaltă a străzii, în vreme ce acest domn citea. Hoția a fost săvârşită de alt băiat. L-am văzut când a făcut-o şi l-am văzut pe băiatul de față cum a rămas cu gura căscată şi speriat de fapta celuilalt.

Pentru că între timp îşi recăpătase răsuflarea, acest vrednic neguțător de cărți începu să istorisească, într-un mod mai desluşit, cum se petrecuse exact tâlhăria.

- De ce n-ai venit mai devreme? întrebă Fang, după un moment de tăcere.

- N-am avut pe cine să las să-mi păzească taraba, răspunse bărbatul. Toți cei care m-ar fi putut ajuta o luaseră la goană după copil. Nu am putut să găsesc pe nimeni, până acum cinci minute, dar am venit într-un suflet până aici.

- Reclamantul citea, nu-i aşa? întrebă Fang, după un alt moment de tăcere.

- Da, răspunse bărbatul. Chiar din cartea pe care o ține acum în mână.

- Aha, cartea aceea! zise Fang. A plătit-o?

- Nu, nu a plătit-o, răspunse omul, zâmbind.

- Vai de mine, am uitat complet de asta! exclamă, cu nevinovăție, bătrânul domn cel distrat.

- Halal om cinstit care să aducă acuzații unui biet băiat! zise Fang, făcând un efort caraghios de a părea înduioşat. Socotesc, domnule, că ai intrat în posesia acestei cărți în nişte împrejurări foarte îndoielnice şi ruşinoase, şi ar trebui să te consideri foarte norocos că proprietarul de drept al acestui bun nu doreşte să te pună sub acuzare. Să-ți fie învățătură de minte, omule, că altă dată justiția te va pedepsi negreşit! Băiatul este eliberat. Goliți biroul!

- Ei, drăcie! strigă bătrânul domn, dând frâu liber furiei pe care o înăbuşise atâta timp. Ei, drăcie! O să...

- Eliberați biroul! răcni magistratul. Aprod, gardian, nu auziți? Eliberați biroul!

Porunca fu îndeplinită, iar domnul Brownlow cel indignat fu scos pe uşă afară, într-o mână ținând cartea, iar în cealaltă, bastonul de bambus, turbat de mânie şi revoltă. Ajuns în curte, furia i se risipi într-o clipă. Micul Oliver Twist zăcea pe caldarâm, cu cămaşa descheiată şi fruntea scăldată de sudoare. Fața îi era albă ca varul şi întreg trupul îi era scuturat de friguri.

- Bietul băiat, bietul băiat! zise domnul Brownlow, aplecându-se asupra lui. Să cheme cineva o trăsură, rogu-vă. Iute!

Se găsi o trăsură şi Oliver fu aşezat pe una dintre perne cu mare grijă, după care bătrânul domn se urcă şi el, pe cealaltă.

- Pot să vă însoțesc? întrebă negustorul de cărți, privind înăuntru.

- Doamne sfinte, da, dragul meu domn, spuse în grabă domnul Brownlow. Am uitat de dumneata. Doamne, Doamne! Încă mai țin în mână cartea asta nenorocită! Urcă! Bietul băiat! Nu-i timp de pierdut.

Negustorul de cărți se urcă şi trăsura plecă.

XII

În care se arată cum Oliver a fost îngrijit mai bine ca oricând în viața lui. Şi în care povestirea se întoarce la bătrânul domn cel şugubăț şi tinerii săi ucenici

Trăsura coborî huruind pe Mount Pleasant şi coti pe strada Exmouth, străbătând aproape acelaşi drum pe care Oliver îl făcuse când intrase pentru prima dată în Londra, însoțindu-l pe Şmecher, dar, după ce ajunse la Angel, în Islington, o luă într-o altă direcție, pentru a se opri, în cele din urmă, în fața unei case frumoase, pe o stradă liniştită şi retrasă, de lângă Pentonville. Aici fu pregătit de îndată un pat, iar domnul Brownlow avu grijă ca micul său protejat să fie confortabil instalat, şi înconjurat cu o bunătate şi o atenție fără margini.

Timp de mai multe zile însă, Oliver nu ştiu nimic despre toată această bunătate pe care i-o arătau noii săi prieteni. Soarele răsări şi apuse în mai multe rânduri, dar băiatul continua să zacă pe patul său de suferință, chinuit de arşița cumplită a febrei. Mai multă îndurare arată viermele ce roade din trupul mort, decât această văpaie mocnită, din trupul cel viu.

Fără vlagă, slăbit şi palid, se trezi în cele din urmă din ceea ce i se părea că fusese un somn lung şi zbuciumat. Ridicându-se cu greu în pat, sprijinindu-şi capul pe mâna tremurândă, se uită nedumerit în jur.

- Ce cameră este asta? Unde am fost adus? spuse Oliver. Nu este locul în care dorm de obicei.

Fiind foarte plăpând şi sleit de puteri, rostise aceste vorbe cu o voce firavă. Cuvintele-i însă îi fură auzite fără întârziere. Perdeaua de la capul patului fu dată în grabă la o parte şi o doamnă în vârstă, cu un chip blajin, îmbrăcată

foarte curat şi îngrijit, se ridică de pe un fotoliu de lângă pat, în care stătuse cosând.

- Sst, dragul meu, zise bătrâna doamnă, cu blândeţe. Trebuie să nu vorbeşti deloc, altfel o să te îmbolnăveşti din nou. Şi ai fost tare bolnav... Cum nu se putea mai rău, de era cât pe ce. Întinde-te din nou. Fii cuminte!

Cu aceste cuvinte, bătrâna doamnă îi aşează uşor capul lui Oliver pe pernă şi, dându-i la o parte părul de pe frunte, îi privi chipul atât de drăgăstos, încât Oliver nu rezistă tentaţiei de a îi lua mâna în palmele lui micuţe şi istovite, sărutând-o.

- Doamne sfinte! zise bătrâna doamnă, cu lacrimi în ochi. Ce băieţel plin de recunoştinţă. Copil scump! Ce ar fi fost în sufletul mamei tale, dacă ar fi stat alături de tine, cum am stat eu, iar acum te-ar fi văzut aşa!

- Poate că mă vede, şopti Oliver, împreunându-şi mâinile, poate chiar a stat alături de mine. Aproape că am simţit că a stat.

- Asta din cauza febrei, dragul meu, spuse bătrâna doamnă, blajin.

- Cred că da, răspunse Oliver, căci Raiul este foarte departe, iar cei de acolo sunt prea fericiţi, ca să coboare la căpătâiul unui băiat sărac. Dar dacă ea ar fi ştiut că sunt bolnav, m-ar fi căinat, chiar şi acolo fiind, pentru că şi ea a fost foarte bolnavă, înainte să moară. Totuşi acum nu mai poate şti nimic de mine, adăugă Oliver, după un moment de tăcere. Dacă m-ar fi văzut lovit, s-ar fi mâhnit, pe când în visele mele chipul ei este întotdeauna zâmbitor şi fericit.

Bătrâna doamnă nu spuse nimic, ci, ştergându-şi întâi ochii şi apoi ochelarii, care se aburiseră pe cuvertură, de parcă ar fi făcut şi ei parte din fiinţa sa, îi aduse lui Oliver o băutură răcoritoare. După aceea, mângâindu-l uşurel pe obraz, îl îndemnă să stea culcat şi să nu mai vorbească, altminteri se va îmbolnăvi din nou.

Astfel, Oliver nu mai scoase niciun cuvânt, în parte pentru că voia s-o asculte pe bătrâna doamnă şi, în parte,

ca să fim sinceri, pentru că era complet stors de puteri după cele câteva cuvinte pe care le spusese deja. Curând se cufundă într-o plăcută amorțeală, din care se trezi când lumina unei lumânări se apropie de pat şi, odată cu ea, un domn care ținea în mână un ceas mare de aur, ce ticăia puternic. Domnul acela, după ce îi luă pulsul, spuse că îl găsea mult mai bine.

- *Chiar* te simți mult mai bine, nu-i aşa, dragul meu? zise domnul.

- Da, mulțumesc, domnule, răspunse Oliver.

- Da, ştiu şi eu că ți-e mai bine, spuse domnul. Eşti şi flămând, nu-i aşa?

- Nu, domnule, răspunse Oliver.

- Hm! zise domnul. Nu, ştiu că nu eşti flămând. Nu-i este foame, doamnă Bedwin, spuse domnul, cu un aer foarte savant.

Bătrâna doamnă îşi înclină capul respectuos, ceea ce arăta că îl consideră pe doctor foarte inteligent, cum şi doctorul însuşi părea încredințat de acelaşi lucru.

- Ți-e somn, nu-i aşa, dragul meu? spuse doctorul.

- Nu, domnule, răspunse Oliver.

- Nu, spuse doctorul, cu o expresie foarte şireată şi mulțumită. Nu ți-e somn. Nici sete nu ți-e. Sau îți e?

- Da, domnule, mi-e puțin sete, răspunse Oliver.

- Exact cum mă aşteptam, doamnă Bedwin, spuse doctorul. Este foarte firesc să-i fie sete. Poți să-i dai un pic de ceai, doamnă, şi nişte pâine prăjită bine, fără unt. Vrei să fii atât de bună, doamnă, şi să nu-l ții prea înfofolit, dar cu băgare de seamă, ca să nu-i fie nici prea frig?

Bătrâna doamnă făcu o scurtă reverență. Doctorul, după ce gustă băutura întăritoare şi rosti un cuvânt de aprobare, ca unul care se pricepea, se grăbi să plece, pantofii săi scârțâind pe scări într-un mod foarte important şi demn.

Curând după aceea, Oliver adormi din nou. Când se trezi, era aproape douăsprezece noaptea. Bătrâna doamnă

îi ură drăgăstos somn uşor, lăsându-l în grija unei femei bătrâne şi grase, care tocmai sosise şi care îşi adusese, într-o bocceluță, o carte de rugăciuni mică şi o scufie de noapte mare. Punându-şi scufia pe cap şi cărticica pe masă, bătrâna, după ce îl anunță pe Oliver că a venit să-l vegheze peste noapte, îşi trase scaunul lângă foc şi se puse pe nişte scurte reprize de moțăit, curmate foarte adesea când capul îi cădea în piept, momente în care scotea diverse gemete şi fornăieli. Cu toate acestea, întreruperile nu păreau s-o tulbure prea tare, căci, după ce îşi freca puțin nasul, adormea la loc.

Şi astfel noaptea se scurgea încet. O vreme, Oliver rămase treaz, numărând cercurile micuțe pe care lumina lumânării le desena pe tavan sau urmărind cu o privire leneşă desenul complicat de pe tapet. Întunericul şi tăcerea profundă îi dădeau impresia că moartea, în mijlocul căreia petrecuse atâtea zile şi nopți la rând, în casa antreprenorului, bântuia şi în încăperea aceasta şi că încă îl împresura cu prezența ei înfricoşătoare, drept pentru care Oliver îşi afundă fața în pernă şi se rugă fierbinte.

Încetul cu încetul, se cufundă în acel somn adânc şi liniştit, aşa cum numai uşurarea de după o proaspătă suferință poate să aducă, în acea odihnă liniştită şi senină pe care numai alinarea neaşteptată a durerii o zămisleşte. Dacă aşa este moartea, cine ar mai dori oare să se trezească vreodată, ca să înfrunte toate bătăliile şi tot zbuciumul vieții, grijile ei pentru prezent şi neliniştile pentru viitor şi, mai mult decât orice, amintirile ei apăsătoare din trecut?

Când Oliver deschise ochii, se făcuse de mult ziuă. Se simțea vesel şi fericit. Trecuse cu bine peste momentul de răscruce al bolii. Aparținea, din nou, acestei lumi.

După alte trei zile, putea să stea într-un fotoliu, dacă era sprijinit cu perne. Cum încă nu-şi recăpătase forțele într-atât încât să stea în picioare sau meargă, doamna

Bedwin îl duse în brațe jos, în cămăruța ei. Aşezându-l acolo, lângă foc, buna doamnă se aşeză şi ea şi, foarte încântată că starea lui de sănătate se îmbunătățise, începu să plângă nestăvilit, cu lacrimi mari de bucurie.

- Nu mă lua în seamă, dragul meu, spuse bătrâna doamnă. Plâng şi eu, aşa. Gata, acum mi-a trecut şi m-am liniştit.

- Sunteți foarte, foarte bună cu mine, doamnă, zise Oliver.

- Ei, nu trebuie să-ți baţi tu capul cu asta, dragul meu, spuse bătrâna doamnă. Asta nu are nicio legătură cu supa ta, pe care ar cam trebui să o mănânci repejor, pentru că doctorul a spus că domnul Brownlow poate să vină în dimineața asta, să te vadă, iar noi trebuie să arătăm cât putem mai bine, deoarece, cu cât vom arăta noi mai bine, cu atât mai mulțumit va fi domnul.

Spunând acestea, bătrâna doamnă se apucă să încălzească supa, într-o oală micuță, din care umplu un castron - lui Oliver i se păru suficient de multă şi de groasă încât, dacă ar fi fost lungită cu apă, ca la azil, să fi săturat pe puțin trei sute cincizeci de săraci.

- Îți plac tablourile, dragul meu? întrebă bătrâna doamnă, văzând că Oliver nu-şi mai dezlipea privirile de la un portret atârnat pe perete, chiar în fața scaunului său.

- Nu prea ştiu, doamnă, spuse Oliver, neluându-şi ochii de la pânză. Am văzut atât de puține, că nu-mi dau seama. Ce chip frumos şi blând are doamna aceasta!

- Ah, copile, spuse bătrâna doamnă, pictorii fac întotdeauna doamnele mai frumoase decât sunt, că altfel n-ar avea cumpărători. Omul care a inventat maşinăria aceea care pozează chipul întocmai ar fi putut să-şi dea seama că nu va avea niciodată succes: e mult prea cinstită. Mult prea cinstită, repetă bătrâna doamnă, râzând din toată inima, mândră de propria ascuțime a minții.

- Acela... acela este un portret, doamnă? zise Oliver.

- Da, spuse bătrâna doamnă, ridicându-şi pentru o clipă privirea de la supă. Acesta este un portret.

- Al cui, doamnă? întrebă Oliver.

- Păi, uite, chiar nu ştiu, răspunse bătrâna doamnă, amuzată. Nu este portretul cuiva pe care să-l cunoaştem noi. Dar mi se pare că ți-a stârnit interesul, dragul meu.

- Este atât de frumoasă, răspunse Oliver.

- Ei, dar sigur nu ți-e teamă de ea? întrebă doamna, observând, surprinsă, că băiatul se uita la tablou cu o privire înspăimântată.

- O, nu, nu, răspunse Oliver iute. Însă ochii ei arată foarte îndurerați şi, de aici de unde stau eu, mi se pare că sunt ațintiți asupra mea. Îmi face inima să tresalte, adăugă Oliver în şoaptă. Parcă e vie şi vrea să-mi vorbească, dar nu poate.

- Doamne fereşte! exclamă bătrâna doamnă, tresărind. Nu vorbi aşa, copile. Eşti slăbit şi cu nervii zdruncinați după boala de care ai suferit. Hai să-ți rotesc scaunul spre partea cealaltă, ca să nu-l mai vezi. Uite-aşa! spuse bătrâna doamnă, făcând precum spusese. Acum n-o să te mai sperie.

Dar Oliver îl mai vedea încă aievea în mintea sa, ca şi cum nu şi-ar fi schimbat poziția. Se gândi însă că ar fi mai bine să nu-i dea bătrânei doamne motive de îngrijorare, aşa că îi zâmbi cu drăgălăşenie când se uită la el, iar doamna Bedwin, mulțumită că-l făcuse să se simtă mai bine, puse sare şi bucăți mici de pâine prăjită în supă, cu toată seriozitatea ce se cuvenea acestui ritual. Oliver isprăvi de mâncat neobişnuit de repede. Nici nu terminase bine de sorbit ultima lingură, când se auzi o bătaie uşoară în uşă.

- Intrați, spuse bătrâna doamnă.

Înăuntru păşi domnul Brownlow.

Bătrânul domn intră cu destulă vioiciune, dar de îndată ce-şi ridică ochelarii pe frunte, ducându-şi mâinile la spate, ca să îl studieze cum se cuvine pe Oliver, pe chip

începură să i se perinde tot soiul de expresii ciudate. Oliver arăta foarte slăbit şi tras la faţă după boală şi, din respect pentru binefăcătorul său, încercă să se ridice în picioare, dar în zadar, căci se prăbuşi istovit la loc, în fotoliu. Iar adevărul este că domnului Brownlow, care avea o inimă destul de mare cât pentru şase domni ca el, la fel de buni la suflet, începură să-i curgă fără să vrea şiroaie de lacrimi pe obraz, grație unui proces hidraulic pe care nu suntem îndeajuns de buni cunoscători ai minții omeneşti ca să-l explicăm.

- Bietul băiat, bietul băiat! spuse domnul Brownlow, dregându-şi glasul. Sunt cam răguşit în dimineața asta, doamnă Bedwin. Mi-e teamă c-am răcit.

- Nădăjduiesc că nu, domnule, îi răspunse doamna Bedwin. Toată rufăria dumneavoastră a fost bine uscată.

- Nu ştiu ce să zic, Bedwin. Nu ştiu ce să zic, continuă domnul Brownlow. Înclin să cred că am avut un şervet umed ieri-seară, la cină, dar nu contează asta. Cum te simți, dragul meu?

- Foarte fericit, domnule, răspunse Oliver. Şi vă sunt din tot sufletul recunoscător, domnule, pentru bunătatea pe care mi-o arătați.

- Bravo, spuse domnul Brownlow, apăsat. I-ai dat ceva de mâncare, Bedwin? Vreo zeamă, ceva?

- Tocmai a mâncat o porție de supă groasă, domnule, răspunse doamna Bedwin, ridicându-se un pic pe vârfuri şi stăruind asupra cuvântului supă, pentru a-l lămuri că între o zeamă şi o supă consistentă nu există absolut nicio legătură, darămite vreo asemănare.

- Oh! făcu domnul Brownlow, ridicând uşor din umeri. Câteva pahare de vin de Porto i-ar fi prins mai bine. Nu-i aşa, Tom White?

- Numele meu este Oliver, domnule, răspunse micul convalescent, cu o figură mirată.

- Oliver, spuse domnul Brownlow. Oliver şi mai cum? Oliver White, nu?

- Nu, domnule, Twist - Oliver Twist.

- Ciudat nume! zise bătrânul domn. Dar ce te-a apucat să-i spui judecătorului că te cheamă White?

- Nu i-am spus niciodată asta, domnule, îi răspunse Oliver, şi mai mirat.

Cum aceasta aducea cu o minciună, bătrânul domn îl privi în ochi pe Oliver cu o oarecare severitate. Însă era cu neputință să pună cuvintele băiatului la îndoială: fiecare trăsătură a feței sale reflecta sinceritate.

- O fi fost vreo greşeală, zise domnul Brownlow, cu toate acestea continuând să se uite țintă la Oliver, dar nu pentru că ar fi rămas bănuitor, ci pentru că gândul din prima zi în care-l văzuse, că băiatul seamănă foarte bine cu cineva cunoscut, îi revenise cu atâta stăruință în minte, încât nu-şi mai putea lua ochii de la el.

- Sper că nu sunteți supărat pe mine, domnule? zise Oliver, ridicându-şi privirile implorator.

- Nu, nu, răspunse bătrânul domn. Ei! Dar ce este asta? Bedwin, ia priveşte colo!

Spunând acestea, îşi îndreptă cu iuțeală degetul spre portretul de deasupra capului lui Oliver şi apoi către băiat. Era copia fidelă, în carne şi oase, a chipului din tablou. Ochii, capul, gura, fiecare trăsătură era la fel. În clipa aceea, expresia celor două chipuri era cu desăvârşire identică, încât şi cea mai mică linie părea copiată cu o precizie uimitoare.

Oliver nu află cauza acestei exclamații, întrucât leşină, nefiind destul de întremat ca să facă față emoției. Această slăbiciune a personajului oferă povestitorului prilejul de a-l scoate pe cititor din suspans, întorcându-l la cei doi tineri protejați ai bătrânului domn cel vesel.

****

În momentul în care Şmecherul şi bunul său prieten, jupânul Bates, se alăturaseră gloatei urlătoare asmuțite pe urmele lui Oliver, din pricină că ei doi îşi însuşiseră acel bun personal al domnului Brownlow, după cum am arătat,

o făcuseră îmboldiți de o foarte sănătoasă şi nimerită considerație pentru ei înşişi. De altfel, având în vedere că libertatea cetățeanului şi a individului constituie privilegiile de căpătâi, cu care se făleşte orice englez adevărat, cititorul va remarca, fără să fie nevoie de sublinierile noastre, că această faptă ar trebui să-i ridice în ochii publicului şi ai tuturor oamenilor cu simț patriotic, aproape la fel cum aceeaşi faptă, o dovadă certă a instinctului lor de conservare şi a grijii de a se pune la adăpost, vine în întărirea acelor legi exprimate în câteva cuvinte, pe care câțiva filosofi profunzi şi cu o solidă judecată le-au declarat principalul motiv al tuturor faptelor sau acțiunilor Naturii. Sus-numiții filosofi au redus, cu foarte mare înțelepciune, tot ce face doamna Natură la maxime şi teorii şi, printr-un compliment foarte frumos şi cuviincios la adresa înțelegerii şi înțelepciunii ei superioare, au înlăturat orice referire la inimă, pornire generoasă ori simțire - pentru că aceste chestiuni sunt cu desăvârşire nedemne de o doamnă unanim recunoscută ca fiind cu mult deasupra numeroaselor mici metehne şi slăbiciuni ale sexului din care face parte.

Dacă aş fi vrut să ofer încă o dovadă că purtarea acelor tineri domni în respectiva împrejurare, atât de grea şi delicată, a fost de natură strict filosofică, aş fi găsit-o imediat în faptul (consemnat, de asemenea, mai devreme în cadrul acestei povestiri) că au renunțat la urmărire, în clipa în care atenția generală era îndreptată către Oliver şi că au luat-o înapoi spre casă pe drumul cel mai scurt. Deşi nu vreau să susțin că practica obişnuită a înțelepților iluştri şi învățați este de a scurta drumul până la orice concluzie măreață (căci apucătura lor este, dimpotrivă, aceea de a lungi distanța, prin digresiuni şi ocolişuri declamative, aidoma beților când se simt năpădiți de prea multe idei odată), vreau să spun, totuşi, şi chiar foarte răspicat, că năravul foarte multor filosofi de vază, când îşi susțin teoriile, este acela de a da dovadă de o

mare înțelepciune şi prevedere, dacă e vorba de a pleda împotriva oricărei împrejurări care ar putea să-i afecteze în vreun fel pe ei înşişi. Astfel, pentru a face un mare bine, ți se îngăduie să faci şi un pic de rău, şi te poți folosi de orice mijloace pentru atingerea scopului pe care ți l-ai propus. Măsura binelui şi a răului sau chiar deosebirea dintre ele rămân la aprecierea filosofului respectiv - el e singurul care le stabileşte şi le determină, potrivit accepțiunii sale clare, cuprinzătoare şi nepărtinitoare asupra propriului caz.

Numai după ce străbătură un labirint grozav de întortocheat de străzi înguste şi fundături, cei doi băieți riscară să se oprească, sub o intrare boltită şi întunecoasă. Păstrând o vreme tăcerea, până să-şi recapete suflul ca să poată articula, jupânul Bates scoase întâi un chiot de veselie şi încântare, apoi, izbucnind într-un hohot nestăpânit de râs, se prăbuşi pe treptele de la intrare, tăvălindu-se pe jos, ținându-se cu mâinile de burtă.

- Ce s-a întâmplat? întrebă Şmecherul.

- Ha! Ha! Ha! hohotea Charley Bates.

- Ciocu' mic, îl certă Şmecherul, uitându-se îngrijorat împrejur. Vrei să ne înhațe, prostule?

- Nu mă pot abține, spuse Charley, nu mă pot abține! Când ştiu cum a rupt-o la fugă de-i sfârâiau călcâiele, repezindu-se pe după fiecare colț, ciocnindu-se de stâlpi şi luând-o din nou la picior, de parc-ar fi fost din fier ca şi ei, iar eu, cu batista în buzunar, zbierând după el... Vai, o să crăp de râs!

Imaginația bogată a jupânului Bates îi zugrăvea în minte această scenă în culori atât de vii încât, ajungând la acest punct, începu din nou să se tăvălească pe jos şi să râdă încă şi mai tare ca înainte.

- Ce-o să zică Fagin? întrebă Şmecherul, profitând de primul prilej în care prietenul său se opri, silit să-şi tragă răsuflarea, pentru a-i pune întrebarea.

- Ce? repetă Charley Bates.

- Ei, da, ce? spuse Şmecherul.

- Păi, ce să zică? întrebă Charley, curmându-şi destul de brusc explozia de veselie, impresionat de tonul Şmecherului.

Domnul Dawkins fluieră vreo câteva minute, după care, scoţându-şi pălăria, se scărpină în creştet şi dădu din cap de trei ori.

- Ce vrei să spui? întrebă Charley.

- A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi nu s-ar mai povesti, ş-am încălecat pe-o şa şi v-am spus povestea-aşa, răspunse Şmecherul, cu un uşor zâmbet batjocoritor întipărit pe faţa-i de cunoscător.

Un răspuns lămuritor, dar nu mulţumitor. Cu această impresie, jupânul Bates întrebă din nou:

- Ce vrei să spui?

Şmecherul nu mai zise nimic, ci, punându-şi din nou şapca pe cap şi adunându-şi sub braţ pulpanele lungi ale hainei, îşi umflă un obraz cu limba, îşi dădu câteva bobârnace peste nas, într-un stil familiar şi grăitor, după care, întorcându-se pe-un călcâi, ieşi din gang, mergând furişat. Jupânul Bates îl urmă, dus pe gânduri.

Câteva minute mai târziu, zgomotul paşilor pe scările ce scârţâiau îl ridică de pe scaun pe bătrânul domn cel vesel, care stătea lângă foc cu un cârnăcior şi o chiflă în mâna stângă şi cu un briceag în cea dreaptă, păzind o cană de cositor aşezată pe pirostrii. Îşi întoarse faţa gălbejită cu un zâmbet perfid întipărit pe ea şi, privind tăios pe sub sprâncenele stufoase şi roşcovane, îşi aplecă urechea spre uşă, ascultând atent.

- Ei, da' cum vine asta? bombăni evreul, schimbându-se la faţă. Numai doi? Unde-i al treilea? Nu se poate să fi intrat în bucluc. Ia!

Paşii se apropiau din ce în ce mai mult, până când ajunseră pe palier. Uşa se deschise încet, iar Şmecherul şi Charley Bates intrară, închizând-o binişor în urma lor.

Bătrânul domn intră cu destulă vioiciune, ducându-şi mâinile la spate, ca să îl studieze cum se cuvine pe Oliver...

XIII

Sunt prezentate cititorului nostru inteligent câteva noi personaje, despre care se povestesc mai multe întâmplări plăcute, în legătură cu istorisirea noastră

Unde-i Oliver? întrebă evreul, ridicându-se, cu o înfățișare amenințătoare. Unde-i băiatul?

Tinerii hoți îl priviră pe îndrumătorul lor parcă speriați de mânia sa, uitându-se neliniştiți unul la celălalt, dar fără să-i răspundă.

- Ce s-a întâmplat cu băiatul? strigă evreul, apucându-l strâns de guler pe Şmecher, cu un potop de blesteme crunte. Răspunde, că altfel te strâng de gât!

Domnul Fagin dădea impresia că vorbeşte foarte serios, aşadar Charley Bates, care era de părere că, în orice împrejurare, era mai bine să fie la adăpost, şi care îşi dădea seama că nu era deloc exclus să fie el următorul care va fi strâns de gât, se prăbuşi în genunchi şi slobozi un răcnet puternic, prelung şi continuu - care aducea a muget de taur înjunghiat şi a strigăt marinăresc prin pâlnie.

- Ai de gând să vorbeşti? tună evreul, zgâlțâindu-l atât de tare pe Şmecher încât părea de-a dreptul miraculos că nu-l scosese încă din haina lui cea lălâie.

- Păi, au pus sticleții mâna pe el, asta e tot, zise Şmecherul, posac. Hai, dă-mi drumul!

Şi, răsucindu-se, se strecură dintr-o smucitură afară din haina cea lălâie, pe care o lepădă în mâinile evreului, după care înşfăcă furculița şi făcu o mişcare de asalt spre vesta bătrânului domn cel vesel, care, dacă i-ar fi reuşit, i-ar cam fi tăiat cheful de veselie şi nu şi-ar fi revenit prea lesne.

În această situație neprevăzută, evreul se dădu înapoi cu mai multă sprinteneală decât te-ai fi aşteptat de la un bătrân atât de şubred cum arăta el şi, punând mâna pe cana de cositor, se pregăti să o azvârle în capul atacatorului. În clipa aceea însă, Charley Bates îi devie atenția printr-un urlet îngrozitor, iar bătrânul îşi schimbă brusc ținta, aruncând-o spre acel tânăr domn.

- Ei, ce dracu' se mai întâmplă acum! mârâi o voce gravă. Cine a aruncat cu asta în mine? Bine că m-a nimerit numai berea, nu şi cana, că altfel îi luam cuiva piuitul. Trebuia să-mi dau seama că nimeni, în afară de un evreu bătrân, dat dracului, bogat, hoț şi turbat, nu şi-ar fi putut permite să arunce cu o băutură care nu e apă şi nici cu aceea, dacă n-a stors-o, litră cu litră, pe degeaba, de la Compania apelor. Care-i treaba, Fagin? Fir-aş al naibii, mi-e cravata leoarcă de bere! Haide, intră, javră ticăloasă, pentru ce te-ai oprit afară, de parcă ți-ar fi ruşine de stăpânul tău? Haide, intră!

Bărbatul care mârâise aceste cuvinte era un ins bine făcut, de vreo treizeci şi cinci de ani, îmbrăcat într-o haină de catifea, pantaloni de culoare maro-gălbui foarte soioşi, ghete cu şireturi şi ciorapi cenuşii de bumbac, care acopereau o pereche de picioare butucănoase, cu nişte pulpe mari şi umflate - acel gen de picioare care, într-o asemenea costumație, au întotdeauna un aspect incomplet şi nedesăvârşit, dacă nu sunt împodobite şi cu nişte cătuşe. Pe cap avea o pălărie maro şi o basma jegoasă la gât, cu colțurile zdrențuite, cu care îşi ştergea berea de pe față, în timp ce vorbea. Terminând de făcut asta, dădu la iveală o figură lătăreață şi grosolană, cu o barbă nerasă de trei zile şi doi ochi mânioşi, dintre care unul prezenta diverse urme multicolore, semn că încasase de curând o lovitură.

- Intră, n-auzi? mârâi „atrăgătorul" bandit.

Un câine alb şi flocos, cu botul zgâriat şi tăiat peste tot, se strecură în odaie.

- De ce nu ai venit mai-nainte? zise bărbatul. Nu cumva te-ai făcut prea mândru ca să recunoşti în faţa lumii că eu sunt stăpânul tău? Culcat!

Porunca a fost însoţită de o lovitură cu piciorul, care îl trimise pe animal drept în capătul celălalt al încăperii. Cu toate acestea, câinele părea obişnuit cu astfel de mângâieri, căci se făcu covrig într-un colţ, fără să scoată un sunet şi, clipind des din ochii lui urâţi, păru să cerceteze atent odaia.

- Ce făceai aici? Îi băteai pe băieţi, şarlatan bătrân şi hrăpăreţ, zgârcit şi ne-să-tul? întrebă omul, aşezându-se ca la el acasă. Mă mir că nu te-au omorât până acu'! În locul lor, eu aş fi făcut-o. Dacă aş fi fost ucenic la tine, aş fi făcut-o de mult şi... nu, nu te-aş fi scos la mezat după aceea, că nu eşti bun de nimic altceva decât să fii păstrat la bâlci, ca urâţenie nemaivăzută, într-un borcan de sticlă, şi presupun că nu se fac borcane aşa de mari.

- Sst! Sst! Domnule Sikes! spuse evreul, tremurând. Nu vorbi atât de tare.

- Ia nu mă lua tu pe mine cu domnule. Întotdeauna pui la cale ceva de rău, când mă iei aşa. Ştii cum mă cheamă, spune-mi pe nume! N-o să-l fac de ruşine, când mi-o veni sorocul.

- Bine, bine, atunci - Bill Sikes, spuse evreul, cu o umilinţă josnică. Se pare că eşti prost dispus, Bill.

- Poate că sunt, răspunse Sikes. Aş zice că şi *tu* erai scos din minţi adineauri, că doar nu vrei să-mi spui c-ai aruncat în joacă ulcica, de m-ai nimerit pe mine, la fel cum te-ai jucat şi atunci când ai turnat şi...

- Ai înnebunit? zise evreul, apucându-l pe vizitator de mânecă şi făcându-i semn către băieţi.

Domnul Sikes se mulţumi să-şi lege un nod imaginar sub urechea stângă şi să-şi plece brusc capul pe umărul drept: o mică pantomimă, pe care evreul păru că o pricepe foarte bine. Apoi, în termeni cifraţi, de care vorbirea lui era

plină, dar care ar fi de neînțeles, dacă i-aş repeta aici, îi ceru un pahar de rachiu.

- Şi ai grijă să nu pui otravă în el, zise domnul Sikes, aşezându-şi pălăria pe masă.

O spusese ca pe o glumă, dar dacă ar fi putut vedea rânjetul drăcesc cu care evreul îşi muşcă buzele livide, când se întoarse spre bufet, şi-ar fi dat seama că avertismentul nu era cu totul fără rost, căci dorința (cel puțin) de a-şi îmbunătăți în acest sens practica de a scoate licori din alambic nu era cu totul străină de inima cea veselă a bătrânului domn.

După ce dădu pe gât două-trei pahare de rachiu, domnul Sikes catadicsi să îi bage în seamă pe domnii cei tineri, gest plin de bunăvoință, care a condus la o conversație în care motivul şi împrejurările în care fusese prins Oliver fură descrise în amănunt, dar cu toate înfloriturile şi denaturările ce i se părură Şmecherului de folos în situația dată.

- Mi-e teamă, spuse evreul, că ar putea să spună ceva care să ne bage în bucluc.

- Se prea poate, răspunse Sikes, cu un rânjet răutăcios. Ai zbârcit-o rău, Fagin.

- Şi mi-e teamă, vezi tu - adăugă evreul, ca şi cum nu ar fi băgat de seamă întreruperea şi privindu-l stăruitor pe celălalt -, mi-e teamă că, dacă intrăm noi la apă, e posibil să tragem după noi la fund şi pe mulți alții şi s-ar putea, dragul meu, să iasă mai rău pentru tine decât pentru mine.

Omul tresări şi se întoarse către evreu. Acesta însă avea umerii ridicați până la urechi, iar ochii îi rătăceau în gol, pe zidul din fața sa.

Urmă o lungă tăcere. Fiecare membru al respectabilei asociații părea să fie cufundat în propriile gânduri. Nici câinele nu făcea excepție - lingându-şi botul cu un aer răutăcios, dădea impresia că pune la cale să atace picioarele primei persoane, fie ea doamnă sau domn, pe care ar fi întâlnit-o pe stradă, ieşind de acolo.

- Cineva trebuie să afle ce s-a întâmplat la poliție, spuse domnul Sikes, pe un ton mult mai potolit decât cel pe care îl avusese până atunci.

Evreul dădu din cap, aprobator.

- Dacă nu a ciripit deja şi este închis, nu avem niciun motiv să ne temem până când iese din nou, spuse domnul Sikes. Dar atunci trebuie s-aveți grijă de el. Trebuie să puneți mâna pe el, într-un fel sau altul.

Evreul dădu iarăşi din cap.

Era limpede că acesta era un plan foarte prudent, însă, din nefericire, exista o singură piedică, foarte puternică, împotriva punerii lui în fapt. Şi anume că, din întâmplare, atât Şmecherul sau Charley Bates, cât şi Fagin sau domnul William Sikes aveau o antipatie profundă şi de mult înrădăcinată față de apropierea de o secție de poliție, indiferent cu ce motiv sau sub ce pretext.

Cât timp or fi stat astfel, uitându-se unii la alții, într-o stare de nesiguranță nu tocmai plăcută, este greu de ghicit. Dar nu este nevoie să facem vreo presupunere în această direcție, pentru că apariția neaşteptată a celor două tinere doamne, pe care Oliver le văzuse într-o altă împrejurare, a redeschis discuția.

- Exact ceea ce aveam nevoie! exclamă evreul. O să se ducă Bet, nu-i aşa, draga mea?

- Unde? întrebă tânăra doamnă.

- Să dai o fugă până la poliție, draga mea, îi spuse evreul, mieros.

Putem recunoaşte, spre lauda tinerei doamne, că nu a afirmat răspicat că n-o să se ducă, ci şi-a exprimat doar o dorință, fierbinte şi categorică, de a se duce mai degrabă dracului - o eschivare politicoasă şi plină de delicatețe de la ceea ce i se propunea să facă, dovadă că tânăra doamnă se afla în posesia acelei bune-creşteri înnăscute, care nu suportă să provoace o suferință vreunui semen, refuzându-l fățiş.

Chipul evreului se întunecă. Îşi luă privirile de la tânăra doamnă, care era îmbrăcată ţipător, ca să nu zicem orbitor, cu o rochie roşie, botine verzi şi zulufi învârtiţi pe hârtiuţe galbene, întorcându-se către cealaltă:

- Nancy, drăguţă, începu el, linguşitor, tu ce zici?

- N-o să meargă, aşa că n-are niciun rost să încerci să mă convingi, Fagin, răspunse Nancy.

- Ce vrei să zici cu asta? întrebă domnul Sikes, privind-o ursuz.

- Întocmai ce am zis, Bill, răspunse doamna, cu calm.

- Păi, tu eşti chiar persoana potrivită pentru asta, îi explică domnul Sikes. Nimeni de pe aici nu ştie ceva despre tine.

- Şi aşa vreau să rămână, răspunse Nancy, la fel de calmă. D-aia am şi spus nu, Bill.

- O să se ducă ea, Fagin, spuse Sikes.

- Ba nu, ea n-o să se ducă, zise Nancy.

- Ba o să se ducă, Fagin, repetă Sikes.

Şi domnul Sikes avu dreptate. Mai cu ameninţări, mai cu promisiuni şi momeli, doamna în chestiune fu convinsă, în cele din urmă, să primească această însărcinare. Ce-i drept, pe ea nu o împiedicau aceleaşi motive ca pe încântătoarea sa prietenă, căci, fiind de curând venită în Field Lane, din îndepărtata, dar distinsa mahala Ratcliffe, nu plutea asupra ei ameninţarea de a fi recunoscută de vreuna dintre numeroasele ei cunoştinţe.

În consecinţă, încingându-şi peste rochie un şorţ alb, curat, şi prinzându-şi moaţele sub o boneţică de pai - ambele articole vestimentare provenind din recuzita extrem de bogată a evreului - domnişoara Nancy se pregăti să purceadă la îndeplinirea misiunii.

- Stai o clipă, drăguţă, zise evreul, scoţând un coşuleţ cu capac. Ţine ăsta într-o mână. Îţi dă o înfăţişare mai respectabilă, drăguţă.

- Dă-i şi o cheie, s-o ţină în mâna cealaltă, Fagin, zise Sikes. Aşa o să arate şi mai natural.

- Da, da, drăguță, aşa este, zise evreul, atârnându-i la mâna dreaptă, de degetul arătător, o uriaşă cheie de poartă. Uite-aşa, foarte bine! Chiar foarte bine, drăguță! zise evreul, frecându-şi mâinile.

- Vai, frățiorul meu! Bietul, dragul, scumpul şi nevinovatul meu frățior! exclamă Nancy, izbucnind în lacrimi şi frământând în mâini, plină de nelinişte şi suferință, coşulețul şi cheia. Ce s-a întâmplat cu el? Unde mi l-au dus? Vai, aveți milă, domnilor, şi spuneți-mi ce s-a întâmplat cu iubitul meu frățior. Spuneți-mi, domnilor, rogu-vă, domnilor!

Rostind aceste vorbe cu o voce tânguitoare şi sfâşietoare, spre nemăsurata încântare a celor care o ascultau, domnişoara Nancy se opri, făcu cu ochiul şi câteva plecăciuni din cap, zâmbitoare, către publicul său, după care ieşi.

- Ah, este o fată isteață, dragii mei, spuse evreul, întorcându-se către tinerii săi prieteni şi clătinând grav din cap, de parcă le-ar fi dat, fără cuvinte, povața de a urma exemplul pe care tocmai îl văzuseră.

- Face cinste tagmei femeieşti, recunoscu domnul Sikes, umplându-şi paharul şi bătând o dată în masă, cu pumnul său enorm. Uite, beau în sănătatea ei şi le doresc tuturor celorlalte să-i semene!

În vreme ce numeroase alte elogii de acelaşi fel îi erau aduse desăvârşitei Nancy, această tânără doamnă se grăbea către comisariatul poliției, unde ajunse curând, absolut teafără şi nevătămată, dacă e să nu punem la socoteală uşoara sfială, firească, având în vedere că umblase pe străzi singură şi fără apărare.

Intrând în comisariat pe poarta din dos, bătu uşor cu cheia în uşa uneia dintre celulele de arest şi ascultă. Nu se auzea nimic dinăuntru, astfel că tuşi, după care ciuli din nou urechea. Neprimind nici acum răspuns, se hotărî să vorbească.

- Nolly, dragule, murmură Nancy, cu glas suav. Nolly!

Înăuntru nu era decât un amărât de delincvent desculț, arestat deoarece cântase din fluier şi care, după ce această crimă împotriva societății fusese limpede dovedită, fusese condamnat, cum se cuvenea, de către domnul Fang la o lună de închisoare corecțională, împreună cu observația foarte nimerită şi amuzantă că, din moment ce avea atâta surplus de suflu, o să-l poată întrebuința mai cu folos la învârtitul roții de moară, decât să-l risipească pe un instrument muzical. Preocupat să jelească în minte pierderea fluierului, care-i fusese confiscat întru folosul comunității, omul nu-i răspunse; atunci Nancy trecu la următoarea celulă, bătând la uşă.

- Ce-i? strigă slab o voce frântă.

- E vreun băiețel pe-acolo? întrebă Nancy, slobozind întâi un suspin.

- Nu, răspunse vocea. Doamne fereşte!

Vocea era a unui vagabond de şaizeci şi cinci de ani, trimis la închisoare pentru că *nu* cântase din fluier sau, cu alte cuvinte, pentru că cerşise pe străzi şi nu făcuse nimic ca să-şi câştige traiul. În celula următoare era un alt om, care avea să ajungă la aceeaşi închisoare, pentru că vânduse tigăi de cositor fără autorizație, cu alte cuvinte, pentru că făcuse ceva pentru a-şi câştiga pâinea, dar în dauna timbrului fiscal.

Cum însă niciunul dintre aceşti arestați nu răspunse la numele de Oliver, nici nu ştiu să-i spună ceva despre el, Nancy se duse direct la temnicerul cu jiletcă vărgată şi, printre suspine şi vaiete grozav de înduioşătoare - şi mai de efect grație întrebuințării potrivite şi cu mare dibăcie a cheii şi a coşulețului -, îl întrebă de scumpul ei frățior.

- Nu este aici, draga mea, spuse bătrânul.

- Dar unde? strigă Nancy, cu disperare.

- Păi, l-a luat domnul, răspunse polițistul.

- Care domn? O, Doamne Dumnezeule! Care domn? exclamă Nancy.

Drept răspuns la această ploaie de întrebări, bătrânul o lămuri pe surioara profund îndurerată că Oliver leşinase în biroul judecătorului şi fusese eliberat, întrucât un martor dovedise că tâlhăria fusese comisă de un alt băiat, unul care nu fusese arestat; apoi reclamantul îl luase pe Oliver, aşa leşinat cum era, acasă la el, despre care toate informaţiile sale erau că se afla pe undeva prin Pentonville, căci auzise rostindu-se acest nume, când domnul îi spusese birjarului unde să-i ducă.

Într-o stare îngrozitoare de confuzie şi nesiguranţă, îndurerata tânără se împletici până la poartă. De acolo, schimbă mersul şovăielnic cu un pas alergător, întorcându-se la casa evreului pe cea mai întortocheată şi mai ocolită cale care-i dădu prin minte.

După ce domnul Sikes ascultă raportul despre expediţia întreprinsă, îşi chemă câinele alb şi, punându-şi pălăria, plecă în mare grabă, fără a mai pierde vremea cu formalităţile de rămas-bun pentru cei de faţă.

- Trebuie să aflăm unde este, dragilor, trebuie să-l găsim, spuse evreul foarte agitat. Charley, du-te şi iscodeşte şi să nu te întorci acasă fără veşti despre el! Nancy, draga mea, trebuie să-l găsesc. Am încredere în voi, draga mea, în tine şi în Şmecher mi-e toată nădejdea! Staţi, staţi! adăugă el, descuind cu mână tremurătoare un sertar. Luaţi nişte bani, dragii mei. În noaptea asta, o să încui prăvălia. Ştiţi unde mă găsiţi! Nu mai zăboviţi niciun minuţel, nicio clipită, dragii mei!

Cu aceste cuvinte, îi împinse afară din odaie şi încuie cu grijă uşa în urma lor, de două ori, punând şi zăvorul pe deasupra, după care scoase din ascunzătoare cutia pe care o văzuse Oliver, fără să vrea, şi începu să-şi vâre ceasurile şi bijuteriile în buzunare.

O bătaie în uşă îl făcu să tresară, întrerupându-l din această îndeletnicire.

- Cine-i acolo? strigă el, cu o voce ascuţită.

- Eu! se auzi vocea Şmecherului, prin gaura cheii.

- Ce mai vrei? strigă evreul, scos din răbdări.

- Nancy întreabă dacă să-l ducem în celălalt bârlog, după ce-l răpim.

- Da, spuse evreul, imediat ce puneți mâna pe el. Găsiți-mi-l, găsiți-mi-l şi atâta tot! Ştiu eu ce să fac apoi cu el, nicio grijă!

Băiatul mormăi c-a înțeles şi se repezi pe scări în sus, după tovarăşii săi.

- N-a ciripit până acum, spuse evreul, reluându-şi îndeletnicirea. Dar dacă are de gând să ne trădeze noilor lui prieteni, încă mai putem să-i închidem pliscul.

XIV

Care cuprinde noi amănunte cu privire la şederea lui Oliver în casa domnului Brownlow şi profeția extraordinară pe care un oarecare domn Grimwig a făcut-o în legătură cu băiatul, când acesta a fost trimis cu o solie

Oliver îşi reveni curând din leşinul provocat de exclamația neaşteptată a domnului Brownlow şi atât bătrânul domn, cât şi doamna Bedwin avură grijă să nu mai aducă vorba despre acel tablou, nici să facă vreo referire la trecutul sau viitorul lui Oliver, mărginindu-se numai la acele subiecte care ar fi putut să-l înveselească, fără a-l tulbura. Era încă prea slăbit ca să se ridice pentru a lua micul dejun, dar când a coborât, a doua zi, în camera menajerei, primul lucru pe care l-a făcut a fost să-şi arunce privirile cu jind către perete, în speranța că va putea vedea din nou chipul frumoasei doamne. Rămase însă dezamăgit, căci tabloul nu se mai afla acolo.

- Ah, spuse menajera, urmărind direcția în care erau îndreptați ochii lui Oliver. Nu mai este, după cum vezi.

- Văd, doamnă, răspunse Oliver. De ce a fost luat?

- A fost dat jos, puişor, pentru că domnul Brownlow a zis că se pare că te tulbură, ceea ce te-ar putea împiedica să te faci bine, răspunse bătrâna doamnă.

- O, nu, nicidecum! Nu mă tulbura, doamnă, zise Oliver. Îmi plăcea să-l văd. Ba chiar mi-era drag.

- Bine, bine! spuse bătrâna doamnă, cu veselie. Tu fă-te sănătos cât poți de repede şi o să fie pus la loc. Uite! Îți promit eu! Şi acum hai să vorbim despre altceva.

Aceasta a fost tot ce-a putut afla Oliver în acel moment în legătură cu tabloul. Cum bătrâna doamnă fusese atât de bună cu el cât zăcuse bolnav, se strădui să nu se mai gândească deocamdată la el. Astfel, ascultă cu mare

atenție o sumedenie de poveşti pe care i le istorisi bătrâna, despre o bună şi frumoasă fiică a ei, care era măritată cu un om bun şi frumos, locuind amândoi la țară; şi despre un fiu care lucra la un negustor în Indiile de Vest şi care era, de asemenea, un tânăr foarte bun, şi care scria, de patru ori pe an, nişte scrisori atât de drăgăstoase, încât numai vorbind despre ele şi bătrânei doamne îi dădeau lacrimile. După ce femeia îi înfățişă, de-a fir a păr, virtuțile copiilor ei, lăudând, deopotrivă, şi calitățile bunului şi blândului său soț - dus de mult pe lumea cealaltă, sărmanul!, în urmă cu douăzeci şi şase de ani - sosi, în sfârşit, şi vremea ceaiului. După ceai, bătrâna începu să-l învețe pe Oliver să joace *cribbage*, iar băiatul deprinse jocul acesta de cărți nespus de iute, continuând amândoi să joace, cu mare interes şi seriozitate, până când se făcu timpul ca micul convalescent să bea nişte vin cald subțiat cu apă şi să mănânce o felie de pâine bine prăjită, pentru ca apoi să se bage în pat, la odihnă.

Tare fericite au mai fost acele zile în care Oliver îşi recăpătă sănătatea! Toate erau atât de liniştite, de curate şi de la locul lor. Toți erau atât de buni şi blânzi încât, după gălăgia şi amenințările în mijlocul cărora trăise de când se ştia, i se părea că ajunsese cu adevărat în Rai. Nu mai trecu mult până ce fu în stare să se îmbrace de unul singur, astfel că domnul Brownlow îi comandă un costum nou, o şepcuță nouă şi o pereche nouă de pantofi. Şi pentru că i se spusese că poate să facă orice doreşte cu vechile sale haine, Oliver i le dărui unei slujnice care se purtase frumos cu el, punând-o să le vândă vreunui telal şi să păstreze ea banii. Ceea ce femeia făcu de îndată, iar Oliver, văzându-l pe fereastra salonaşului pe evreul care le împăturise, le vârâse în traistă şi plecase, se simți încântat la gândul că scăpase de ele pentru totdeauna şi că nu mai avea a se teme că le va mai purta vreodată. Ca să spunem drept, erau doar nişte zdrențe jalnice, iar Oliver avea pentru prima dată în viața lui un costum nou de haine.

Într-o seară, cam la vreo săptămână după întâmplarea cu tabloul, în vreme ce stătea cu doamna Bedwin, sosi vorbă din partea domnului Brownlow că, dacă Oliver Twist se simțea destul de bine, ar dori să-l vadă în cabinetul său şi să stea puțin de vorbă cu el.

- Doamne apără şi păzeşte! Spală-te pe mâini şi hai să te pieptăn şi să-ți fac o cărare frumoasă, puişor, spuse doamna Bedwin. Bată-te norocul să te bată! Dacă aş fi ştiut că o să te cheme, ți-aş fi pus un guler curat şi te-aş fi dichisit ca pe un prinț!

Oliver făcu precum îi ceruse bătrâna doamnă şi, deşi ea se văită tot timpul, de mama focului, că n-are vreme nici măcar să-i pliseze volănaşul de la gulerul cămăşii, arăta atât de grațios şi de chipeş, chiar şi în lipsa acestei podoabe capitale, încât femeia recunoscu, în cele din urmă, măsurându-l mulțumită din cap până-n picioare, că să fi avut şi tot timpul din lume şi tot n-ar fi putut să-l facă mai frumos de atât.

Încurajat astfel, Oliver bătu la uşa camerei de lucru a stăpânului casei. După ce domnul Brownlow îl pofti să intre, păşi într-o mică încăpere din partea din spate a casei, înțesată de cărți, cu o fereastră care dădea spre o grădină mică şi atrăgătoare. Lângă fereastră era aşezată o masă, la care stătea domnul Brownlow, citind. Când îl văzu pe Oliver, domnul lăsă cartea deoparte şi îi spuse să se apropie şi să se aşeze. Oliver se supuse, mirându-se cum de există pe lume asemenea oameni, care să citească aşa de multe cărți, ce par scrise pentru a face lumea mai înțeleaptă - lucru de care nu încetează să se mire şi alții, cu mult mai cunoscători într-ale vieții decât Oliver Twist.

- O mulțime de cărți pe aici, nu-i aşa, băiatul meu? spuse domnul Brownlow, observând curiozitatea cu care Oliver cerceta rafturile care umpleau pereții din podea până în tavan.

- O mulțime, domnule, răspunse Oliver. Niciodată n-am mai văzut atâtea.

- O să le citeşti şi tu, dacă o să fii cuminte, spuse bătrânul domn, cu blândeţe. Şi asta o să-ţi placă mai mult decât să te uiţi la ele de afară... cel puţin, în unele cazuri, pentru că *există* şi cărţi din care cotorul şi copertele sunt singurele lucruri bune.

- Ca acelea grele, de colo? zise Oliver, arătând către nişte volume mari, ale căror coperte erau din belşug aurite.

- Nu neapărat, spuse bătrânul domn, bătându-l uşor pe creştet şi zâmbind. Sunt şi altele, la fel de grele, deşi de dimensiuni mult mai mici. Ce-ai zice să te faci un om învăţat, când o să fii mare, şi să scrii şi tu cărţi?

- Cred că mi-ar plăcea mai mult să le citesc, domnule, răspunse Oliver.

- Cum? Nu ţi-ar plăcea să fii scriitor? se miră bătrânul domn.

Oliver se gândi puţin, răspunzând apoi că el socoteşte c-ar fi mai bine să se facă vânzător de cărţi, la care bătrânul domn râse din toată inima şi declară că spusese un lucru foarte cuminte. Iar Oliver se bucură, deşi n-avea habar care fusese lucrul acela.

- Bine, bine, spuse bătrânul domn, luându-şi o figură serioasă. Nu-ţi fie teamă! N-o să facem din tine un scriitor, câtă vreme mai există şi alte meserii cinstite pe care să le deprinzi.

- Vă mulţumesc, domnule, spuse Oliver.

Însufleţirea cu care-i răspunse îl făcu pe bătrânul domn să izbucnească din nou în râs şi să spună ceva despre curiozităţile instinctului, la care Oliver, nepricepând despre ce era vorba, nu îi dădu prea mare atenţie.

- Iar acum - zise domnul Brownlow, pe un ton şi mai blând ca până atunci, dacă era cu putinţă, dar în acelaşi timp mai serios decât i se adresase vreodată cineva lui Oliver - acum vreau să fii foarte atent, băiatul meu, la ceea ce-ţi voi spune. O să-ţi vorbesc fără ocolişuri, pentru că

sunt convins că mă poți înțelege, cum m-ar înțelege cineva mai mare decât tine.

- O, nu-mi spuneți că trebuie să plec de aici, domnule, vă implor! exclamă Oliver, speriat de tonul grav cu care începuse bătrânul domn. Nu mă dați pe uşă afară, să rătăcesc din nou pe străzi! Lăsați-mă să stau aici şi să fiu servitor. Nu mă trimiteți înapoi, în locurile acelea groaznice din care am venit. Aveți milă de un biet băiat, domnule!

- Copilul meu drag, spuse bătrânul domn, înduioşat de ardoarea rugăminților lui Oliver. Nu trebuie să-ți fie teamă că te voi alunga, cât timp n-o să-mi dai niciun motiv pentru asta.

- Niciodată, niciodată n-am să vă dau, domnule, îl întrerupse Oliver.

- Sper că nu, răspunse bătrânul domn, şi eu cred că nu-mi vei da niciodată. Am mai fost înşelat, alte dăți, când m-am străduit să fac bine, cu toate acestea, însă, sunt încredințat că pot avea încredere în tine şi îmi pasă mai tare de soarta ta decât vreau eu să recunosc. Toate ființele pe care le-am iubit din tot sufletul zac acum în mormânt şi, deşi fericirea şi bucuria mea au fost şi ele îngropate odată cu ele, am avut grijă să nu-mi fac din inimă un sicriu şi să-mi îngrop în ea, pentru totdeauna, cele mai duioase simțăminte ale mele. Mâhnirea adâncă n-a făcut altceva decât să mi le întărească şi să mi le înnobileze.

Bătrânul domn rosti aceste vorbe în şoaptă, mai mult pentru sine decât pentru Oliver, care nu scoase niciun sunet. Apoi, câteva clipe, păstrară amândoi tăcerea.

- Ei, uite-aşa! zise bătrânul domn, în cele din urmă, pe un ton mai vesel. Am spus şi eu asta pentru că ai în piept o inimă tânără şi, ştiind că am trecut prin mari suferințe şi dureri, vei avea, poate, mai multă grijă să nu mă răneşti şi tu. Ai zis că eşti orfan, fără nimeni pe lumea asta. Toate cercetările pe care am putut să le fac ți-au adeverit spusele. Vreau să aud acum povestea vieții tale: de unde eşti, cine te-a crescut şi cum ai ajuns în tovărăşia celor cu care

te-am găsit eu. Spune adevărul şi n-o să mai fii niciodată singur pe lume, cât trăiesc eu.

Timp de câteva minute, Oliver nu izbuti să vorbească, gâtuit de suspine. Tocmai când se afla pe punctul de a istorisi cum fusese crescut la creşă şi apoi dus la azilul de săraci de către domnul Bumble, se auziră două bătăi scurte şi deosebit de nerăbdătoare la uşa dinspre stradă, iar servitoarea, urcând scările în fugă, îl anunță pe domnul Grimwig.

- Vine aici, sus? întrebă domnul Brownlow.

- Da, domnule, răspunse servitoarea. A întrebat dacă avem prăjiturele şi, când i-am spus că da, a zis că o să rămână la noi la ceai.

Domnul Brownlow zâmbi şi, întorcându-se către Oliver, îi spuse că domnul Grimwig este un vechi prieten de-al lui şi nu trebuie să ia în seamă faptul că se poartă mai puțin delicat, căci, în adâncul sufletului său, este un om foarte cumsecade, fapt de care el avusese ocazia să se convingă.

- Să mă duc jos, domnule? întrebă Oliver.

- Nu, răspunse domnul Brownlow. Aş vrea să rămâi aici.

În momentul acela, intră în odaie un bătrân domn robust, sprijinindu-se într-un baston gros, şchiopătând uşor de un picior, purtând o haină albastră, jiletcă vărgată, pantaloni şi ghetre de nanchin, şi o pălărie albă, cu boruri largi, cu margini verzi, răsfrânte. Un jabou cu pliuri mărunte îi ieşea de sub jiletcă şi, pe burtă, îi atârna un lanț de ceas foarte lung, din oțel, care n-avea la capăt decât o cheie, legănându-se într-o parte şi-n alta. Capetele cravatei sale albe erau legate cu un nod de mărimea unei portocale. Sumedenia de expresii pe care le lua chipul său sfidează orice descriere. Avea obiceiul de a-şi răsuci capul într-o parte, în timp ce vorbea, uitându-se totodată cu coada ochiului la tine, încât te ducea cu gândul la un papagal. În această atitudine se proțăpi în odaie, de cum intră pe uşă, întinzând mâna în care ținea o bucățică de

coajă de portocală şi exclamă, cu o voce nemulțumită şi arțăgoasă:

- Uite! Vezi asta? N-am mai pomenit aşa ceva, să nu pot să intru într-o casă de om, fără să găsesc pe scări o bucată de-asta, prietenă de nădejde a chirurgilor săraci! M-a mai schilodit o dată o coajă de portocală şi sunt convins că, în cele din urmă, tot de la o coajă de portocală mi se va trage şi sfârşitul. Da, da, aşa o să fie domnule! Negreşit o să mor din pricina unei coji de portocală, de nu, să-mi înghit eu capul, domnule!

Aceasta era atractiva propunere cu care domnul Grimwig îşi susținea şi întărea aproape fiecare afirmație pe care o făcea, o propunere destul de stranie întrucât, chiar admițând de dragul discuției că ştiința va ajunge vreodată la asemenea performanțe, încât să facă posibil ca un domn să îşi mănânce propriul cap, dacă aşa are el poftă, capul domnului Grimwig era atât de mare, că nici cel mai flămând om de pe pământ n-ar fi putut să spere măcar c-o să-l poată dovedi pe tot odată, nemaipunând deloc la socoteală stratul gros de pudră cu care era asezonat.

- Da, domnule, să-mi înghit eu capul dacă nu, repetă domnul Grimwig, bătând cu bastonul în podea. Hei, dar ce se întâmplă? exclamă el, privindu-l pe Oliver şi dându-se vreo doi paşi mai înapoi.

- El este tânărul Oliver Twist, despre care ți-am vorbit, zise domnul Brownlow.

Oliver se înclină.

- Doar nu vrei să spui că acesta este băiatul care a avut febră? zise domnul Grimwig, mai făcând încă vreo doi paşi îndărăt. Stai aşa! Nu-mi spune nimic! Stop! - continuă domnul Grimwig, succesul acestei descoperiri făcându-l să uite cu desăvârşire de spaima de a se molipsi de febră. El e băiatul care a mâncat portocala! Dacă n-a mâncat el portocala şi n-a aruncat el coaja asta pe scări, să-mi înghit eu capul, domnule, şi să-l înghit şi pe-al lui, pe deasupra!

- Nu, nu, el n-a mâncat nicio portocală, spuse domnul Brownlow râzând. Haide! Dă-ți pălăria jos şi vorbeşte cu tânărul meu prieten.

- Ba ştiu eu prea bine cum stau lucrurile, domnule, spuse bătrânul domn supărăcios, scoţându-şi mănuşile. Nu e trotuar pe străzile noastre unde să nu fie măcar o coajă de portocală şi eu *ştiu* că băiatul chirurgului de după colţ le pune dinadins. O tânără femeie a alunecat, aseară, pe o bucată de coajă, a căzut şi s-a lovit de gardul grădinii mele. Imediat ce s-a ridicat, am văzut-o privind spre afurisitul de felinar roşu, care luminează firma doctorului. „Nu te duce la el!", i-am strigat eu de la fereastră, „E un asasin! E un şarlatan!" Şi chiar este, de nu, să-mi...

Aici, bătrânul domn nervos izbi puternic cu bastonul în podea, gest prin care prietenii săi apropiaţi înţelegeau că îşi exprima, fără cuvinte, obişnuita sa propunere. După aceea, ţinând încă bastonul în mână, se aşeză şi, deschizându-şi monoclul cu două lentile, pe care-l purta legat de gât cu o panglică lată, de culoare neagră, începu să-l măsoare pe Oliver din cap până-n picioare. Băiatul, văzându-se astfel examinat, se îmbujoră la faţă şi făcu încă o plecăciune.

- Vasăzică, el e băiatul, da? spuse domnul Grimwig, în cele din urmă.

- El este băiatul, răspunse domnul Brownlow.

- Cum te mai simţi, băiete? îl întrebă domnul Grimwig.

- Mult mai bine, mulţumesc, domnule, răspunse Oliver.

Domnul Brownlow, parcă temându-se că originalul său prieten o să spună ceva neplăcut, îi ceru lui Oliver să se ducă până jos şi s-o anunţe pe doamna Bedwin că erau gata pentru ceai, băiatul plecând numaidecât, cu dragă inimă, dat fiind că nu era deloc încântat de purtarea musafirului.

- E un băiat tare frumuşel, nu-i aşa? întrebă domnul Brownlow.

- Nu ştiu, răspunse domnul Grimwig, morocănos.

- Nu ştii?

- Nu. Nu ştiu. Pentru mine, toţi băieţii sunt la fel. Eu nu cunosc decât două feluri de băieţi. Băieţii cu faţa albă ca făina şi băieţii cu faţa roşie ca racul.

- Iar Oliver de care este?

- Făinos. Cunosc un prieten care are un băiat cu faţa roşie ca racul. El zice că-i un băiat grozav. Are capul rotund, obrajii rumeni şi ochii sticloşi. Un băiat oribil, cu trupul, mâinile şi picioarele aşa de umflate, că stau să plesnească hainele sale albastre pe la cusături. Cu o voce de cârmaci şi un apetit de lup. Îl ştiu eu! Mizerabilul!

- Hai, lasă, zise domnul Brownlow, descrierea nu se potriveşte deloc cu tânărul Oliver Twist, aşa că n-ai de ce să te înfurii.

- Nu se potriveşte, răspunse domnul Grimwig. Poate că el e şi mai rău.

La acestea, domnul Brownlow tuşi, pierzându-şi răbdarea, ceea ce îl încântă nespus pe domnul Grimwig.

- Poate că el e şi mai rău, zic eu, repetă domnul Grimwig. De unde vine? Cine este el? Ce este el? A avut febră. Şi ce-i cu asta? Febra nu este ceva care li se întâmplă numai celor buni, nu-i aşa? Şi cei răi au uneori febră, nu-i aşa? Aud? Am cunoscut un om care a fost spânzurat, în Jamaica, pentru că şi-a ucis stăpânul. A avut febră de şase ori şi n-a fost propus pentru nicio graţiere din pricina asta. Pfui! Prostii!

Ei bine, adevărul este că, în adâncul sufletului său, domnul Grimwig era înclinat să recunoască faptul că înfăţişarea şi purtările lui Oliver îi făcuseră o impresie chiar foarte bună, însă avea o poftă irezistibilă de a contrazice, întărâtată, în momentul de faţă, şi de coaja de portocală descoperită pe scări. În plus, fiind convins în sinea sa că niciun om pe lumea asta nu-i va dicta lui că un copil este drăgălaş sau nu, se hotărâse, de la bun început, să nu fie de acord cu prietenul său. Când domnul Brownlow îi mărturisi că nu avea niciun răspuns

mulțumitor pentru vreuna dintre întrebările sale şi că amânase orice cercetare în legătură cu trecutul lui Oliver, până în momentul în care avea să fie destul de întremat ca să suporte un interogatoriu, domnul Grimwig chicoti răutăcios şi-l întrebă, cu un rânjet batjocoritor, dacă menajera avea obiceiul de a număra vesela în fiecare seară, întrucât, dacă n-o să descopere într-o bună dimineață că au dispărut vreo două linguri, ei bine, el o să-şi înghită capul...

Domnul Brownlow, deşi el însuşi o fire destul iute, cunoştea bine ciudățeniile prietenului său, astfel că-i primi toate răutățile cu o nesmintită bună dispoziție. Când domnul Grimwig, la ceai, fu atât de mulțumit, încât lăudă fără reținere prăjiturelele servite, încordarea se risipi, iar Oliver, care lua şi el parte, începu să se simtă mult mai în largul său decât până atunci în prezența fiorosului domn.

- Şi când urmează să asculți o poveste completă, adevărată şi amănunțită a vieții şi peripețiilor lui Oliver Twist? îl întrebă Grimwig pe domnul Brownlow, la sfârşitul mesei, privind pieziş la Oliver în timp ce rostea aceste cuvinte.

- Mâine dimineață, îi răspunse domnul Brownlow. Aş prefera să fim numai noi doi. Să vii la mine, mâine dimineață, la ora zece, dragul meu.

- Da, domnule, răspunse Oliver, cu o oarecare şovăială, zăpăcit de uitătura aspră cu care-l pironea domnul Grimwig.

- Ascultă-mă pe mine, îi şopti acesta din urmă domnului Brownlow. N-o să vină la tine, mâine dimineață. L-am văzut cum a ezitat. Te înşală, dragul meu prieten.

- Pot să jur că nu, răspunse domnul Brownlow, blând.

- Dacă n-o fi aşa, zise domnul Grimwig, atunci să-mi...

Şi, din nou, bastonul izbi în podea.

- Mă pun chezaş cu viața mea pentru sinceritatea băiatului! spuse domnul Brownlow, lovind cu pumnul în masă.

- Iar eu îmi pun capul că este un mincinos! nu se lăsă mai prejos domnul Grimwig, lovind şi el cu pumnul în masă.

- O să vedem noi, zise domnul Brownlow, înfrânându-şi mânia, din ce în ce mai năvalnică.

- O să vedem, răspunse domnul Grimwig, cu un zâmbet provocator. O să vedem!

Ca şi cum ar fi fost mâna sorții, chiar în clipa aceea doamna Bedwin aduse un mic pachet cu cărți, pe care domnul Brownlow le cumpărase în acea dimineață, de la acelaşi librar despre care am mai vorbit în povestirea noastră. Lăsându-le pe masă, se pregăti să iasă din încăpere.

- Nu lăsa băiatul librarului să plece, doamnă Bedwin, îi ceru domnul Brownlow. Am ceva să-i dau înapoi.

- A plecat deja, domnule, răspunse doamna Bedwin.

- Strigă după el, zise domnul Brownlow, e important. Librarul este un om sărman şi nu am plătit pentru cărțile acestea. În plus, trebuie să-i mai dau vreo câteva înapoi.

Uşa de la intrare era deschisă: Oliver alergă într-o direcție, slujnica în cealaltă, iar doamna Bedwin rămase în capul scărilor, strigând după băiat. Băiatul se făcuse însă nevăzut. Oliver şi slujnica se întoarseră, cu răsuflarea tăiată, ca să raporteze că nu-i putuseră da de urmă.

- Of, Doamne, îmi pare foarte rău că s-a întâmplat aşa! exclamă domnul Brownlow. Țineam în mod deosebit să-i înapoiez cărțile astă-seară.

- Trimite-l pe Oliver cu ele, spuse domnul Grimwig, cu un zâmbet ironic. Nu încape îndoială că o să le ducă în bună regulă, nu?

- Da, lăsați-mă să le duc eu, vă rog, domnule, zise Oliver. Mă duc tot într-o fugă, domnule.

Bătrânul domn tocmai se pregătea să spună că Oliver nu trebuie să iasă din casă sub niciun motiv, când domnul Grimwig tuşi nespus de răutăcios, ceea ce îl determină pe domnul Brownlow să-l lase să se ducă şi să-i demonstreze

astfel prietenului său, când băiatul se va întoarce degrabă, după ce-şi va fi dus cu bine însărcinarea la îndeplinire, cât de nedrepte erau bănuielile sale, cel puțin în această privință.

- Da, du-te, dragul meu, spuse bătrânul domn. Cărțile sunt pe un scaun, lângă masa mea de lucru. Adu-le jos!

Oliver, bucuros să fie de ajutor, luă în mare grabă cărțile la subsuoară şi aşteptă, cu şapca în mână, să i se spună mesajul pe care să îl transmită.

- Ai să spui, începu domnul Brownlow, privindu-l stăruitor pe Grimwig, ai să spui că îi înapoiezi aceste cărți şi că ai venit să îi plăteşti cele patru lire şi zece şilingi pe care îi datorez. Ai aici o bancnotă de cinci lire, aşa că o să-mi aduci un rest de zece şilingi.

- Nu durează nici zece minute, domnule, răspunse Oliver, cu vioiciune.

După ce împături bancnota şi o băgă în buzunarul hăinuței, încheind-o cu grijă la nasturi, luă cărțile la subsuoară, făcu o plecăciune plină de respect şi părăsi odaia. Doamna Bedwin îl conduse până la uşa de la intrare, dându-i nenumărate lămuriri cu privire la cel mai scurt drum, la numele librarului şi numele străzii, punându-l pe Oliver să repete, până când se încredință că le înțelesese foarte bine. După ce adăugă o sumedenie de alte sfaturi, să nu cumva să capete vreo răceală, bătrâna doamnă îl lăsă, în sfârşit, să plece.

- Tare frumuşel mai e, Dumnezeu să-l aibă în pază! zise bătrâna doamnă, privind în urma lui. Of, că nu-mi vine deloc să-l las să-mi scape din ochi!

În clipa aceea, ajuns la colțul străzii, Oliver întoarse capul, vesel, făcându-i semn cu mâna înainte de a coti. Bătrâna doamnă îi întoarse şi ea, zâmbind, salutul, după care închise uşa şi se duse în camera ei.

- Ia să vedem! În cel mult douăzeci de minute se va întoarce, spuse domnul Brownlow, scoțându-şi ceasul şi aşezându-l pe masă. Până atunci, o să se întunece deja.

- O, carevasăzică, tu chiar crezi că o să se întoarcă, nu? întrebă domnul Grimwig.

- Tu, nu? întrebă zâmbind domnul Brownlow.

În acel moment, spiritul de contradicție al domnului Grimwig era deja foarte aţâţat, dar fu şi mai mult stârnit de zâmbetul plin de siguranță al prietenului său.

- Nu! spuse el, izbind cu pumnul în masă. Nu cred. Băiatul are un costum nou, un teanc de cărți valoroase sub braț şi o bancnotă de cinci lire în buzunar. O să se însoțească iarăşi cu prietenii lui, hoții, şi o să râdă de tine. Dacă se va mai întoarce vreodată băiatul în casa asta, să-mi înghit eu capul!

Acestea fiind spuse, îşi trase scaunul mai aproape de masă. Cei doi prieteni rămaseră aşa, aşteptând, fără să scoată o vorbă, cu ceasul la mijloc.

Este demn de precizat - ca dovadă a importanței pe care o dăm părerilor noastre când judecăm pe cineva şi a mândriei cu care ne susținem cele mai pripite şi nechibzuite opinii - că domnul Grimwig, deşi nu era defel un om rău la suflet şi i-ar fi părut în mod sincer rău să-l vadă înşelat şi amăgit pe prietenul său, căruia îi purta un adânc respect, ei bine, în acel moment spera din tot sufletul ca Oliver Twist să nu se mai întoarcă.

Se întunecă din ce în ce mai tare, încât aproape că nici nu se mai puteau zări cifrele de pe cadran, dar cei doi bătrâni domni continuau să stea, în tăcere, cu ceasornicul între ei.

XV

În care se arată cât de mult țineau la Oliver Twist bătrânul evreu cel vesel şi domnişoara Nancy

Într-un salon întunecos, dintr-o speluncă mizerabilă, din cea mai mizeră parte a mahalalei Little Saffron Hill, un bârlog sumbru şi mohorât, unde, pe timp de iarnă, pâlpâia cât era ziua de lungă flacăra unei lămpi cu gaz şi unde, pe timp de vară, nu pătrundea niciodată vreo rază de soare, şedea la o masă, cufundat în gânduri dinaintea unei căni micuțe de cositor şi a unui păhărel, un bărbat duhnind puternic a rachiu, îmbrăcat cu o haină de velur, pantaloni de postav bej, ciorapi şi cizme până la jumătatea pulpei - un bărbat pe care nici cel mai novice agent de poliție n-ar fi şovăit să-l identifice, chiar şi la lumina aceea slabă, drept domnul William Sikes. La picioarele sale, stătea un câine cu blană albă şi ochii roşii, care se îndeletnicea, pe rând, când cu privitul către stăpânul său, clipind din ambii ochi, când cu linsul unei răni mari şi proaspete de pe bot, care părea să fie rezultatul unei încăierări recente.

- Mai stai locului, javră! Stai locului! se răsti domnul Sikes, rupând brusc tăcerea.

Fie că meditațiile lui erau atât de profunde, încât îi fuseseră tulburate de ocheadele câinelui, fie că simțurile îi erau atât de încordate din pricina gândurilor încât a simțit o nevoie imperioasă să se răcorească lovind un animal inofensiv, iată nişte lucruri ce vor rămâne sub semnul întrebării. Indiferent de cauză însă, efectul constă într-o lovitură cu piciorul şi o înjurătură, abătute asupra câinelui în acelaşi timp.

Câinii, în general, nu sunt în măsură să se răzbune pentru loviturile pe care le încasează de la stăpânii lor, dar câinele domnului Sikes, având năravul de a semăna cu

stăpânul său şi, în plus, în clipa aceea fiind cuprins probabil de un puternic simț al nedreptății, nu stătu deloc pe gânduri, ci îşi înfipse colții într-una dintre ghetele omului. După ce o zgâlțâi cu îndârjire, se retrase, mârâind, sub o bancă de lemn, scăpând ca prin urechile acului de cana de cositor pe care domnul Sikes voise să i-o arunce în cap.

- Aşa, carevasăzică, de-ăsta-mi eşti? spuse Sikes, apucând cu o mână vătraiul şi cu cealaltă desfăcând pe îndelete un briceag mare, pe care-l scosese din buzunar. Vino-ncoace, drac împielițat! N-auzi? Vino-ncoace!

Câinele fără îndoială că auzea, căci domnul Sikes răcnea cât îl ținea gura. Cum însă, lucru ciudat, părea să nu dorească să i se ia gâtul, rămase pe loc şi mârâi încă şi mai fioros ca înainte, apucând în acelaşi timp cu colții de capătul vătraiului şi muşcând din el ca o fiară sălbatică.

Această împotrivire nu făcu altceva decât să-l înfurie şi mai tare pe domnul Sikes, care, lăsându-se în genunchi, începu să atace înverşunat animalul. Câinele sărea când într-o parte, când în cealaltă, muşcând, mârâind şi lătrând, iar bărbatul, împungând cu briceagul şi înjurând, lovea şi blestema. Om şi animal ajunseseră, deopotrivă, într-un punct critic, când uşa se deschise deodată, iar câinele se repezi afară, lăsându-l pe Bill Sikes cu briceagul într-o mână şi cu vătraiul în cealaltă.

Pentru o ceartă este întotdeauna nevoie de doi adversari, spune o veche zicală. Domnul Sikes, dezamăgit fiind de fuga câinelui, îi atribui pe dată nou-venitului rolul părții adverse.

- De ce dracu' te bagi între mine şi câinele meu? se rățoi Sikes, făcând un gest amenințător.

- N-am ştiut, dragul meu, n-am ştiut, răspunse Fagin, cu umilință, căci nou-venitul era chiar evreul.

- N-ai ştiut, pungaş mişel? mârâi Sikes. N-ai auzit hărmălaia?

- Nici măcar un sunet, pe viața mea, Bill, răspunse evreul.

- O, nu! Sigur că n-ai auzit nimic, ripostă Sikes, cu un rânjet înfiorător. Te furişezi de colo până colo, ca să nu te audă nimeni când vii sau când pleci. Ce-aş fi vrut să fi fost tu în locul câinelui, Fagin, un pic mai devreme!

- De ce? întrebă evreul, cu un zâmbet silit.

- Pentru că ocârmuirea, care are grijă de viața unor oameni de teapa ta, care n-au vână nici pe jumătate cât o potaie, îngăduie oricui să ucidă un câine, după cum pofteşte, răspunse Sikes, închizând briceagul cu o privire grăitoare. Uite d-aia!

Evreul îşi frecă mâinile şi, aşezându-se la masă, râse prefăcut la gluma prietenului său. Cu toate acestea, se vedea limpede că nu se simțea deloc în largul său.

- Du-te d-aici cu rânjetul tău, spuse Sikes, punând vătraiul la loc şi măsurându-l pe tovarăşul său cu un dispreț cumplit. Du-te d-aici cu rânjetul tău, că de mine n-ai să râzi tu vreodată, poate doar când nu te-oi vedea eu, pe sub scufia ta de noapte. Te am la mână, Fagin, şi, să fiu al focului, o să țin cu dinții de tine. Uite-aşa! Dacă pic eu, pici şi tu, aşa că ai grijă cu mine.

- Bine, bine, dragă, zise evreul, ştiu toate astea. Noi doi... noi doi avem un interes comun, Bill... Un interes comun...

- Aş! făcu Sikes, de parcă acel interes ar fi fost mai mult al evreului decât al său. Ei, ce-ai să-mi spui?

- Totul a trecut cu bine pe la topitorie, răspunse Fagin. Am aici partea ta. E chiar ceva mai mult decât ar fi trebuit, dragul meu, dar, cum ştiu că o să-mi întorci tu favorul altă dată şi...

- Tacă-ți pliscul, îl întrerupse tâlharul, cu nerăbdare. Unde sunt? Dă-i încoace!

- Da, da, Bill. Stai puțin, stai puțintel, răspunse evreul, împăciuitor. Uite-aici! Totul e în siguranță!

Zicând acestea, scoase din sân o batistă veche şi, desfăcând un nod mare de la unul dintre capete, dădu la iveală un pachețel învelit în hârtie cafenie. Sikes, smulgându-i-l din mână, îl deschise la repezeală şi începu să numere monezile de aur dinăuntru.

- Asta e tot, da? întrebă Sikes.

- Tot, răspunse evreul.

- Nu cumva ai desfăcut pachetul şi ai înghițit una-două pe drum? întrebă Sikes, bănuitor. Nu te uita la mine de parc-ai fi jignit de întrebare, că ai făcut-o de multe ori. Dă din zurgălăi!

Aceste cuvinte, în traducere liberă, însemnau că îi poruncea să sune clopoțelul. La chemare răspunse un alt evreu, mai tânăr decât Fagin, dar cu o înfățişare aproape la fel de abjectă şi respingătoare.

Bill Sikes nu făcu altceva decât să arate cu degetul către cana goală. Evreul, pricepând gestul, o luă pentru a o umple, nu înainte de a-i arunca lui Fagin o privire cu înțeles, în vreme ce acesta îşi ridică ochii doar o clipă, ca şi cum ar fi aşteptat-o, şi clătină din cap în semn de răspuns, atât de discret, încât ar fi fost aproape imposibil de observat de altcineva din afară. Îi scăpă şi lui Sikes, care se aplecase pentru un moment ca să-şi lege şireturile, pe care i le desfăcuse câinele. Poate că, dacă ar fi văzut acel scurt schimb de priviri, şi-ar fi dat seama că nu prevestea nimic bun pentru el.

- E cineva pe-aici, Barney? întrebă Fagin, fără să-şi ridice privirile din podea, fiindcă acum Sikes se uita la ei.

- *Niş' pişior* de om, răspunse Barney, fără să fie prea clar de unde îşi rostea cuvintele, de sub limbă, din gâtlej sau din altă parte, dar fiind evident că le scotea şuierate.

- Nimeni? întrebă Fagin, cu o voce surprinsă, care avea semnificația, probabil, că Barney era liber să spună adevărul.

- Nimenea, afar' de don'şoara *Nanşi*, răspunse Barney.

- Nancy! strigă Sikes. Unde-i? Să-mi sară mie ochii, dacă n-oi cinsti-o pe fata asta, că este un talent înnăscut.

- A *şerut* să *mănânşe* o porție de rasol de vacă la *teşghea*, bolborosi Barney.

- Trimite-o aici, zise Sikes, turnându-şi un pahar de lichior. Trimite-o aici!

Barney se uită sfios la Fagin, parcă cerându-i voie. Văzând că bătrânul nu scoate niciun cuvânt şi nu-şi ridică privirile din podea, ieşi din odaie, întorcându-se de îndată împreună cu Nancy, încă la fel costumată, cu boneta, şorțul, coşul şi cheia cea mare.

- I-ai luat urma, nu-i aşa, Nancy? întrebă Sikes, oferindu-i paharul.

- Da, i-am luat-o, Bill, răspunse domnişoara, dând paharul pe gât până la fund. Şi sunt cam obosită. Puştiul ăla a fost bolnav, şi a stat închis în casă, şi...

- O, Nancy, drăguță! zise Fagin, ridicându-şi ochii.

Ei bine, n-are prea mare importanță dacă evreul, încruntându-şi sprâncenele roşcate şi mijindu-şi ochii, privind-o țintă, îi dădea de înțeles domnişoarei Nancy că e pe cale de-a se arăta un pic cam vorbăreață. Tot ceea ce ne interesează aici este rezultatul, iar rezultatul a fost că fata s-a oprit dintr-odată şi, adresându-i domnului Sikes câteva zâmbete pline de grație, schimbă subiectul. Cam la vreo zece minute după aceasta, domnul Fagin fu apucat de o tuse grozavă, iar Nancy, punându-şi imediat şalul pe umeri, anunță că era timpul să plece. Domnul Sikes, dându-şi seama că aveau de mers în aceeaşi direcție pentru o bucată de drum, îşi exprimă dorința de a o însoți. Plecară împreună, urmați, la mică distanță, de câine, care se furişă din curte imediat ce îl pierdu din ochi pe stăpânul său.

După ce ieşi Sikes, evreul îşi scoase capul afară pe uşă şi îl privi cum străbate ulicioara întunecoasă. Mai întâi îşi agită pumnul, bombănind o înjurătură crâncenă, după care, cu un rânjet sinistru, se aşeză din nou la masă, unde

curând se cufundă în lectura interesantului articol din gazetă, intitulat „Prindeți hoțul”.

În acest răstimp, Oliver Twist, negândindu-se măcar o clipă că se află atât de aproape de bătrânul domn cel vesel, se îndrepta către taraba cu cărți. Când intră în Clerkenwell, o luă din greşeală pe o străduță care îl abătea puțin din drumul său, dar, cum nu-şi dădu seama de asta decât după ce o străbătuse deja până la jumătate şi socotind că duce, totuşi, în direcția bună, se gândi că n-avea rost să se întoarcă. Astfel că o ținu tot înainte, cu pas grăbit şi cărțile la subsuoară.

Mergea astfel, gândindu-se cât de fericit şi mulțumit s-ar cuveni să fie şi cât n-ar da ca să-l mai vadă o dată pe micuțul şi sărmanul Dick, care, înfometat şi bătut, probabil că plângea amarnic chiar în acel moment, când, deodată, strigătul ascuțit al unei femei îl făcu să tresară.

- O, dragul meu frate!

Nici n-apucă să-şi ridice privirile, ca să vadă ce se întâmplă, când se pomeni oprit în loc, cu două brațe încolăcite strâns în jurul gâtului.

- Nu, strigă Oliver, zbătându-se. Dă-mi drumul! Cine eşti? Pentru ce mă opreşti?

Singurul răspuns pe care-l primi la aceste întrebări fu doar un lung şir de tânguiri din partea tinerei femei care îl luase în brațe şi care ținea în mână un coşuleț şi o cheie mare.

- Of, Doamne sfinte! spuse tânăra femeie. L-am găsit! Of! Oliver! Oliver! Of, copil neastâmpărat ce eşti, să mă faci să mor de grija ta! Hai, dragule, hai! Of, l-am găsit. Mulțumescu-ți ție, Doamne, l-am găsit!

Rostind aceste exclamații fără şir, tânăra femeie izbucni într-un alt hohot de plâns, apucată de o criză de nervi atât de puternică, încât vreo câteva cumetre, care tocmai treceau pe acolo, îl întrebară pe băiatul de la măcelărie - cu un cap lucios de la părul plin de seu, care stătea şi se uita -, dacă nu crede c-ar fi mai bine să dea

fuga după un doctor. Dar băiatul de la măcelărie, care părea cam moleşit, ca să nu spunem bolnav de trândăvie, răspunse că nu crede.

- Ah, nu, nu, nu vă faceți griji, spuse şi tânăra, apucându-l de mână pe Oliver. Mă simt mai bine acum. Vino imediat acasă, băiat fără suflet ce eşti! Vino!

- Ce s-a întâmplat, doamnă? întrebă una dintre femei.

- Vai, doamnă, răspunse tânăra, a fugit, acum vreo lună, de la părinții lui, care sunt nişte oameni muncitori şi respectabili, şi a intrat în cârdăşie cu nişte hoți şi nişte ticăloşi. I-a frânt inima mamei sale!

- Puşlama mică! zise o cumătră.

- Hai, du-te acasă, copil rău ce eşti, zise cealaltă.

- Nu sunt copilul rău al nimănui, răspunse Oliver, foarte speriat. N-o cunosc. N-am nicio soră, nici tată, nici mamă. Sunt orfan şi locuiesc în Pentonville.

- Auziți la el, cum se împotriveşte! strigă Nancy.

- Hei, dar tu eşti Nancy! exclamă Oliver, care acum îi zări fața pentru prima oară, dându-se fără să vrea câțiva paşi mai înapoi, de uimire.

- Vedeți, mă cunoaşte! strigă Nancy, adresându-se privitorilor. S-a dat de gol. Ajutați-mă să-l duc acasă, oameni buni, altfel draga lui mamă şi scumpul lui tată or să moară de inimă rea, iar mie o să-mi rupă inima!

- Ce dracu' e asta? strigă un bărbat, repezindu-se afară dintr-o prăvălie de bere, urmat la picior de un câine alb. Micul Oliver! Treci acasă, la biată mamă-ta, secătură ce eşti! Treci acasă imediat!

- Nu sunt rudele mele. Nu-i cunosc. Ajutor! Ajutor! strigă Oliver, zbătându-se să scape din strânsoarea puternică a brațelor bărbatului.

- Ajutor? repetă bărbatul. Ei, las' că-ți dau eu ție ajutor, pui de lele! Ce cărți sunt astea? Le-ai furat, nu-i aşa? Dă-le încoace!

Cu aceste cuvinte, bărbatul îi smulse cărțile de sub braț şi-i dădu o lovitură puternică în creştet.

- Bine-i face! strigă unul dintre privitori, de la geamul unei mansarde. Numai aşa poate să-l aducă înapoi pe drumu' ăl bun!

- Fără-ndoială! strigă un tâmplar cu o față adormită, aruncând o privire aprobatoare spre cel de la mansardă.

- O să-i priască, ziseră cele două cumetre.

- Şi o s-o încaseze, negreşit, adăugă bărbatul, administrându-i încă o lovitură şi înşfăcându-l de guler. Haide, puşlama mică! Vin-aici, Ochi-răi, păzeşte-l, băiete! Păzeşte-l!

Slăbit încă de boală, buimăcit de lovituri şi de asaltul neaşteptat, îngrozit de mârâielile fioroase ale câinelui şi de cruzimea bărbatului, copleşit de convingerea fățişă a privitorilor că el nu era decât un ticălos mic şi înrăit, aşa cum fusese descris - ce mai putea face bietul copil? Se întunecase, se afla într-o mahala rău famată, nu era nimeni în preajmă care să-i sară în ajutor şi orice împotrivire părea zadarnică. În clipa următoare, era târât printr-un labirint de ganguri înguste şi întunecoase şi silit să le străbată cu o asemenea viteză, încât din cele câteva țipete pe care se încumetă să le scoată nu se înțelese mai nimic. Dar nici nu avea prea mare importanță dacă se înțelegeau sau ba, căci oricum nu era nimeni căruia să-i pese de ele, chiar de-ar fi fost cum nu se poate mai desluşite.

****

Felinarele se aprinseseră. Doamna Bedwin aştepta îngrijorată, în pragul uşii larg deschise. Slujnica dăduse fuga până în capătul străzii de douăzeci de ori ca să vadă dacă nu se zărea Oliver, iar cei doi bătrâni domni încă mai stăteau, cu încăpățânare, la masă, în salonul întunecat, cu ceasul între ei.

XVI

Se povesteşte ce a păţit Oliver Twist după ce l-a prins Nancy

În cele din urmă, străzile şi fundăturile înguste se sfârşiră, iar fugarii ieşiră într-un spaţiu larg deschis, unde, după ţarcurile pentru animale împrăştiate peste tot şi după alte semne, se vedea că se aflau într-un târg de vite. Odată ajunşi acolo, Sikes îşi domoli pasul, căci fata chiar nu mai avea putere să meargă la fel de iute ca până atunci. Întorcându-se către Oliver, îi porunci cu asprime s-o ia pe Nancy de mână.

- N-auzi? mârâi Sikes, văzându-l pe Oliver şovăind şi uitându-se în jur.

În momentul acela, oborul nu era decât un tăpşan întunecos şi pustiu, ferit de ochii trecătorilor. Oliver îşi dădu seama, cum nu se poate mai limpede, că n-ar fi avut nicio şansă, dacă s-ar fi împotrivit. Întinse mâna, pe care Nancy i-o strânse într-a ei.

- Dă-mi-o mie pe cealaltă, îi ceru Sikes lui Oliver, apucându-i mâna liberă. Vino aici, Ochi-răi!

Câinele îşi ridică botul şi mârâi.

- Uite-aci, băiete! zise Sikes, înfigându-şi cealaltă mână în gâtul lui Oliver. Dacă scoate şi cel mai mic sunet, înşfacă-l! Ai priceput?

Câinele mârâi din nou şi, lingându-se pe bot, îi aruncă o căutătură lui Oliver ca şi cum ar fi fost nerăbdător să i se agaţe de beregată.

- E gata să-mi asculte porunca, e supus ca un mieluşel, să-mi sară ochii de nu-i aşa! zise Sikes, privind către animal cu un soi de încuviinţare cruntă şi sălbatică. Acum, că ştii ce te aşteaptă, domnişorule, poţi să încerci să strigi cât pofteşti, căci dulăul meu n-o să stea pe gânduri ca să-ţi ia piuitul. Hai, mişcă, ţâncule!

Ochi-răi dădu din coadă, semn că aproba aceste vorbe neobişnuit de afectuoase şi, slobozind un alt mârâit ameninţător către Oliver, o luă vioi înainte.

Treceau prin Smithfield, dar cum Oliver nu cunoştea deloc împrejurimile, putea să fi fost şi-n Grosvenor Square. Noaptea era întunecată, ceţoasă. Luminile din ferestre răzbăteau cu greu prin negura groasă, care se îndesea cu fiecare clipă şi învăluia străzile şi casele într-un giulgiu mohorât, făcând acel loc necunoscut şi mai straniu în ochii lui Oliver şi sporindu-i nesiguranţa, descurajarea şi tristeţea.

Se zoriseră câtva timp, când dangătul grav al unui clopot de biserică anunţă ora. La prima bătaie, cei doi însoţitori ai lui Oliver se opriră, întorcând capul în direcţia de unde venea sunetul.

- S-a făcut opt, Bill, spuse Nancy, când clopotul tăcu.

- La ce bun îmi spui asta? Doar aud şi eu, nu? răspunse Sikes.

- Mă întreb dacă *ei* îl aud, zise Nancy.

- Bineînţeles că-l aud, răspunse Sikes. Cam de Sf. Bartolomeu am intrat şi eu la pârnaie şi nu era o trompetă în tot bâlciul pe care să n-o aud. Iar când eram închis peste noapte, după larma şi tărăboiul de afară, făceau ca blestemata aceea de temniţă să mi se pară atât de tăcută, încât îmi venea să mă dau cu capul de uşa ei de fier.

- Bieţii băieţi! zise Nancy, cu capul întors încă în direcţia din care răsunase clopotul. O, Bill, aşa nişte băieţi tineri şi frumoşi!

- Da, doar la atâta vă gândiţi voi, femeile, răspunse Sikes. Băieţi tineri şi frumoşi! Ei bine, acum sunt ca şi morţi, aşa că asta nu prea mai are importanţă.

Cu această consolare, domnul Sikes păru că-şi înăbuşă o pornire de gelozie şi, strângându-l şi mai tare pe Oliver de încheietură, îi ceru să pornească din nou la drum.

- Stai un pic! spuse fata. Eu nu m-aş grăbi, dacă ai fi tu cel care urmează să păşească spre spânzurătoare, mâine dimineaţă, când or bate clopotele de ora opt, Bill. M-aş învârti în acest loc, iarăşi şi iarăşi, până m-aş prăbuşi, chiar de ar fi zăpadă pe jos şi n-aş avea niciun şal cu care să mă acopăr.

- Şi la ce ar folosi asta? întrebă nesimţitorul domn Sikes. Dacă n-ai avea cum să-mi strecori înăuntru o pilă şi o frânghie sănătoasă de vreo douăzeci de iarzi lungime, ai putea tu să mergi şi cincizeci de mile sau să nu faci un pas, că tot aia ar fi pentru mine. Fă bine şi dă-i drumul, nu mai sta să-mi ţii mie predici.

Fata izbucni în râs, se înfăşură mai bine cu şalul peste umeri şi porniră mai departe. Oliver însă îi simţea mâna tremurând şi, ridicându-şi ochii spre faţa ei, când trecură pe sub un felinar, văzu că se făcuse albă ca varul.

Merseră în continuare, pe nişte uliţe pustii şi mocirloase, timp de o jumătate de oră încheiată, întâlnindu-se cu foarte puţini oameni, care şi aceia, după înfăţişare, păreau să ocupe aceeaşi poziţie în societate ca şi domnul Sikes. În cele din urmă, intrară pe o stradă foarte îngustă şi murdară, cu prăvălii de haine vechi aproape la tot pasul. Câinele, care alerga în frunte, ca şi cum ar fi ştiut că nu mai era nevoie să stea de pază, se opri în faţa uşii unei dughene închise, care părea pustie. Casa era foarte dărăpănată, iar de uşă era bătută în cuie o pancartă, pe care scria că era de închiriat şi care părea că atârnă acolo de foarte mulţi ani.

- E-n regulă! zise Sikes, scrutând împrejurimile.

Nancy se aplecă pe sub obloane, iar Oliver auzi sunând un clopoţel. Trecură pe partea cealaltă a străzii şi stătură pentru câteva clipe sub un felinar. Răzbătu până la ei un hârşâit, ca şi cum s-ar fi deschis o vizetă şi, curând după aceea, uşa se deschise încet. Fără să stea pe gânduri, domnul Sikes îl apucă de guler pe băiatul îngrozit şi toţi trei intrară repede în casă.

În hol era întuneric beznă. Aşteptară până când persoana care le deschisese puse lanțul şi drugul la uşă.

- Nu e nimeni aici? întrebă Sikes.

- Nu, răspunse un glas, care lui Oliver i se păru că-l mai auzise cândva.

- Nici bătrânul nu-i aici? întrebă tâlharul.

- Ba da, răspunse vocea, dar n-a fost deloc în apele lui. Întreabă-mă numai dac-o să se bucure că te vede! Aş, de unde!

Stilul acestui răspuns, ca şi glasul care-l rostise, îi păreau cunoscute lui Oliver, dar nu putea desluşi prin bezna aceea nici măcar silueta celui care vorbise.

- Dă-ne o geană de lumină, spuse Sikes, altminteri ne frângem gâtul sau călcăm pe câine. Feriți-vă picioarele, nădejdea aia. Altceva nu pot să spun.

- Stați pe loc puțin şi vă aduc o lumânare, răspunse glasul.

Paşii celui care le vorbise se auziră îndepărtându-se şi, peste un minut, apăru domnul John Dawkins, zis şi Şmecherul Dibaci. În mâna dreaptă ținea o lumânare de seu, înfiptă într-un băț care avea capătul despicat în două.

Tânărul domn nu zăbovi ca să-i arate lui Oliver vreun alt semn de recunoaştere, decât un rânjet mucalit, şi, întorcându-se pe călcâie, le făcu semn musafirilor să îl urmeze, coborând pe nişte scări. Trecură printr-o bucătărie goală şi apoi, deschizând uşa unei odăi scunde, cu miros de pământ, care părea să fie construită într-o curticică dosnică, fură întâmpinați de un râs zgomotos.

- O, p-onoarea mea, ce mai mutră! strigă jupânul Charley Bates, printre hohotele de râs. Iacătă-l! Vai de mine, aoleu, iacătă-l! O, Fagin, uită-te la el! Fagin, zău, uită-te la el! Nu mai pot, e aşa de caraghios, o să crăp! Țineți-mă, careva, că mor de râs.

În această izbucnire de veselie nebună, jupânul Bates se întinse cât era de lung pe podea, dând din picioare şi tăvălindu-se de râs timp de cinci minute încheiate. La

urmă, sărind în picioare, îi smulse Şmecherului din mână bățul cu lumânarea şi se apropie de Oliver, învârtindu-se în jurul lui şi cercetându-l cu atenție, în vreme ce evreul, scoțându-şi scufia de noapte, îi făcea temenele adânci băiatului mut de uimire. În acelaşi timp, Dibaciul, mai posac din fire, căruia foarte rar îi ardea de veselie când avea treabă, scotocea cu osârdie prin buzunarele lui Oliver.

- Ia priveşte la țoalele astea, Fagin! zise Charley, aducând lumânarea atât de aproape de noua hăinuță a lui Oliver, încât mai că îi dădu foc. Uită-te la țoalele astea! Stofă prima-ntâia şi o croială ce n-ai văzut! O, pe cinstea mea, ce caraghioslâc! Şi are şi cărți! Ce să mai, un domnişor sadea!

- Sunt încântat să văd că arăți atât de bine, drăguță, zise evreul, plecându-se umil, în bătaie de joc. Dibaciul o să-ți dea un alt costum, drăguță, ca nu cumva să-l murdăreşti pe acesta de duminică. De ce nu ne-ai scris un bilet, drăguță, ca să ne anunți că vii? Am fi pregătit o mâncare caldă pentru cină.

La acestea, jupânul Bates izbucni din nou în hohote, atât de nestăvilite încât Fagin însuşi se binedispuse. Ba chiar şi Şmecherul zâmbi, dar, cum exact în clipa aceea, scosese la iveală bancnota de cinci lire, nu se ştie dacă se lăsase molipsit de explozia de veselie a jupânului Bates sau îl încântase această descoperire.

- Hei, da' ce înseamnă asta?! exclamă Sikes, îndreptându-se către evreu, care apucase bancnota. E a mea, Fagin!

- Nu, nu, dragul meu, spuse evreul. E a mea, Bill, a mea. Tu o să iei cărțile.

- Dacă nu mi-o dai mie, zise Bill Sikes, punându-şi pălăria cu un aer foarte hotărât, adică mie şi lui Nancy, duc băiatul înapoi!

Evreul tresări. Tresări şi Oliver, deşi din motive total diferite, întrucât băiatul chiar spera să fie dus înapoi, ca urmare a acelei sfade.

- Haide! Dă-o încoace, haide! zise Sikes.

- Dar nu-i drept, Bill, nu-i drept, nu-i aşa, Nancy? se apără evreul.

- Drept-nedrept, i-o întoarse Sikes, dă-o încoace, îţi spun! Tu crezi că Nancy şi cu mine n-avem nimic mai bun de făcut cu timpul nostru preţios, decât să-l irosim căutând şi răpind fiecare băiat pe care au pus mâna copoii din pricina ta? Dă-o încoace, ciolpan bătrân şi zgârcit ce eşti, dă-o încoace!

Cu această dojană blajină, domnul Sikes îi smulse evreului bancnota pe care o ţinea între degetul mare şi arătător, apoi, privindu-l cu răceală pe bătrân în ochi, o împături de mai multe ori şi o înnodă în basmaua de la gât.

- Asta-i pentru cât am muncit noi, zise Sikes, şi oricum nu-i nici jumătate din ce ni se cuvine. Poţi să păstrezi cărţile, dacă te dai în vânt după citit. Dacă nu, vinde-le!

- Sunt foarte drăguţe, zise Charley Bates, care, cu felurite schimonoseli, se prefăcea că citeşte una dintre ele. Că frumos mai scrie aici, nu-i aşa Oliver?

Zărind expresia disperată cu care Oliver se uita la călăii săi, jupânul Bates, care era dăruit cu un foarte dezvoltat simţ al umorului, izbucni într-o altă serie de hohote, încă şi mai gălăgioase ca până atunci.

- Sunt ale bătrânului gentleman, zise Oliver, frângându-şi mâinile, ale bunului şi blândului gentleman care m-a luat la el acasă şi care a pus să fiu îngrijit, când era să mor din cauza febrei. O, vă rog să i le trimiteţi înapoi, vă rog să-i trimiteţi înapoi şi cărţile, şi banii. Ţineţi-mă pe mine aici cât oi trăi, dar vă rog să i le trimiteţi înapoi! O să creadă că le-am furat. Şi el, şi bătrâna doamnă, şi toţi cei care au fost atât de buni cu mine, da, or să creadă că le-am furat. O, vă rog, fie-vă milă de mine, trimiteţi-le înapoi!

Rostind aceste cuvinte cu toată patima izvorâtă din durerea-i chinuitoare, Oliver îngenunche la picioarele

evreului, împreunându-şi mâinile cu o disperare nemărginită.

- Băiatul are dreptate, zise Fagin, furişând o privire vicleană în jurul său şi încruntând din sprâncenele-i stufoase. Ai dreptate, Oliver, ai dreptate. *Într-adevăr*, or să creadă că le-ai furat. Hi! Hi! chicoti evreul, frecându-şi mâinile. Nici că s-ar fi putut să iasă mai bine, oricât ne-am fi muncit noi minţile!

- Bineînţeles că nu se putea mai bine, răspunse Sikes. Mi-am dat seama de asta de cum l-am văzut venind pe Clerkenwell, cu cărţile la subsuoară. E cum nu se poate mai bine. Ăia trebuie să fie nişte oameni cucernici şi milostivi, că altminteri nu l-ar fi luat la ei. N-or să pună niciun fel de întrebări la poliţie despre dispariţia lui, de teamă că vor fi nevoiţi să-l învinuiască şi, astfel, să-l arunce în temniţă. Aşa că nu e niciun pericol din partea asta.

Cât timp avu loc acest schimb de replici, Oliver se uită când la unul, când la celălalt, de parcă ar fi fost uluit şi n-ar fi priceput o iotă din ceea ce spuneau. Însă când Bill Sikes rosti ultimele cuvinte, sări deodată în picioare, se năpusti ca ieşit din minţi afară din odaie şi ţipă după ajutor, strigătele lui răsunând în toată casa, până la acoperiş.

- Ţine-ţi câinele, Bill! strigă Nancy, ţâşnind în faţa uşii şi închizând-o în urma evreului şi a celor doi ucenici ai săi, care porniseră după Oliver. Ţine-ţi câinele, că altfel îl sfâşie pe băiat!

- Aşa-i trebuie! strigă Sikes, zbătându-se să se elibereze din strânsoarea fetei. Dă-te la o parte, că-ţi crăp capul de perete!

- Nu-mi pasă, Bill, nu-mi pasă, urlă fata, luptându-se din greu cu banditul. Va trebui să mă omori pe mine mai întâi, altfel n-o să las câinele să-l sfâşie pe băiat.

- Nu, zău! făcu Sikes, scrâşnind din dinţi. Chiar asta o să păţeşti, dacă nu te dai în lături!

Tâlharul o îmbrânci pe fată, azvârlind-o până în capătul celălalt al odăii. În clipa aceea, evreul şi cei doi băieți se întoarseră, târându-l pe Oliver după ei.

- Ce se întâmplă aici? întrebă Fagin, uitându-se în jur.

- Cred că fata a-nnebunit, răspunse Sikes, sălbatic.

- Ba n-am înnebunit deloc, zise Nancy, palidă şi cu respirația tăiată din cauza luptei. Nu, Fagin, n-am înnebunit, să nu-l crezi.

- Atunci ține-ți gura, auzi? zise evreul, cu o privire amenințătoare.

- Ba nu, nici asta n-am să fac, răspunse Nancy, ridicând tonul. Ei? Ce zici de asta?

Domnul Fagin cunoştea prea bine moravurile şi obiceiurile acelei tagme omeneşti din care făcea parte Nancy, ca să nu-şi dea seama că n-ar fi fost tocmai lipsit de pericole să continue cearta cu ea, în acel moment. Pentru a abate atenția celorlalți, se întoarse către Oliver.

- Deci voiai să-mi fugi, drăguțule, da? zise evreul, apucând un retevei mare şi noduros, dintr-un colț al vetrei. Ai?

Oliver nu-i răspunse, dar urmărea cu ochii mari mişcările evreului, gâfâind.

- Voiai să capeți ajutor, să chemi poliția, nu-i aşa? rânji evreul, prinzându-l pe Oliver de braț. Ei, stai că te lecuim noi de asta, domnişorule.

Şi Fagin îi dădu cu sete o lovitură peste umeri cu ciomagul, dar, când ridică brațul pentru a-i mai da o lovitură, fata, repezindu-se la el, i-l smulse din mână şi îl azvârli în foc, cu atâta putere, încât cărbunii aprinşi se împrăştiară prin toată odaia.

- N-o să stau să mă uit cum faci tu asta, Fagin, strigă fata. Ai pus mâna pe băiat, ce mai vrei? Dă-i pace - dă-i pace, că altfel o să las eu nişte urme pe câțiva dintre voi, chit c-or să mă ducă la spânzurătoare mai înainte de vreme.

Rostind această amenințare, fata bătu cu mânie din picior, mutându-şi privirile când spre evreu, când spre celălalt bandit, cu buzele strânse şi pumnii încleştați, cu obrazul livid din pricina furiei care crescuse în ea, încetul cu încetul.

- Vai, Nancy! zise evreul, pe un ton împăciuitor, după câteva momente de tăcere, în care el şi domnul Sikes se uitaseră unul la altul, nedumeriți. Eşti... eşti mai isteață ca oricând în seara asta. Ha! Ha! Da, drăguța mea, îți joci rolul minunat.

- Vezi bine! zise fata. Ai grijă să nu mă întrec pe mine! Că atunci o să dai de greu, aşa că-ți spun din timp să nu-mi stai împotrivă.

În izbucnirea unei femei există ceva, mai ales dacă la toate celelalte patimi năvalnice ale ei se adaugă şi imboldul nestăpânit al orbirii şi-al disperării, pe care puțini bărbați se încumetă să-l înfrunte. Evreul îşi dădu seama că în zadar s-ar mai fi prefăcut că nu crede adevărată furia domnişoarei Nancy. Retrăgându-se, fără să vrea, cu vreo doi-trei paşi, îi aruncă o privire lui Sikes, pe jumătate rugătoare, pe jumătate laşă, de parcă ar fi vrut să-i dea de înțeles că ar fi mai nimerit să poarte el discuția mai departe.

Domnul Sikes, solicitat fiind în acest mod tacit şi simțind, poate, că erau în joc mândria şi puterea lui de influență ca s-o readucă fără întârziere cu picioarele pe pământ pe domnişoara Nancy, slobozi pe nerăsuflate câteva zeci de înjurături şi blesteme, care dovedeau cu prisosință marea bogăție a imaginației sale. Cum însă nu reuşi să producă niciun efect vizibil asupra persoanei împotriva căreia erau îndreptate, recurse la nişte argumente mult mai palpabile.

- Ce vrei să spui cu asta? răcni Sikes, însoțindu-şi întrebarea cu un blestem referitor la cel mai frumos element al chipului omenesc, îndeobşte atât de des repetat încât, dacă i s-ar da ascultare în ceruri, măcar o dată la

cincizeci de mii de ori, orbirea ar ajunge o boală la fel de obişnuită ca pojarul. Ce vrei să spui cu asta? Pe toți dracii! Ai uitat cine şi ce eşti?

- Oh, nu. Ştiu prea bine, răspunse fata, râzând nervos şi clătinându-şi capul, străduindu-se, fără prea mare succes, să pară indiferentă.

- Bine, atunci, taci din gură, mârâi Sikes, cu tonul cu care obişnuia să i se adreseze câinelui. Ca să nu ți-o închid eu, pentru mult timp de aci înainte.

Fata râse din nou, şi mai nestăpânit decât mai devreme şi, săgetându-l pe Sikes cu o privire fugară, îşi întoarse fața în partea cealaltă, muşcându-şi buzele până la sânge.

- Frumos îți şade, adăugă Sikes, măsurând-o cu un aer disprețuitor, să te dai miloasă şi generoasă! Taman persoana potrivită pentru copil, cum îi spui tu, să-şi facă un prieten.

- Dumnezeule mare, chiar sunt! strigă fata cu ardoare. Rău îmi pare că n-am căzut trăsnită în mijlocul străzii sau că n-am fost în locul celor pe lângă care am trecut în seara asta, ca să nu vă mai ajut pe voi să-l aduceți aici. De acum încolo, începând chiar din seara asta, nu mai e decât un hoț, un mincinos, un diavol, tot ce este rău pe lume. Nu-i destul pentru boşorogul ăsta nemernic, trebuie să-l mai şi bată?

- Haide, lasă, Sikes, spuse mustrător evreul şi făcându-i semn către băieți, care urmăreau cu ochii-n patru tot ce se petrecea. Trebuie să vorbim cuviincios. Cuviincios, Bill.

- Cuviincios? strigă fata, desfigurată de furie. Cuviincios, nemernicule? Da, că tu chiar meriți să-ți vorbesc eu cuviincios. Am furat pentru tine de când eram un copil pe jumătate cât el! arătă ea spre Oliver. De atunci, de doisprezece ani încheiați, am tot făcut asta şi te-am tot slugărit. Poți s-o tăgăduieşti? Spune! Poți s-o tăgăduieşti?

- Bine, bine, răspunse evreul, încercând să fie împăciuitor. Şi ce dacă ai făcut-o? Doar din asta trăieşti!

- Vai mie, adevărat! răspunse fata, care nu mai rostea cuvintele, ci le înşira într-un țipăt neîntrerupt şi sfidător. Din asta trăiesc! Şi străzile înghețate, ude şi murdare sunt casa mea! Şi tu eşti nemernicul care m-a împins pe străzile astea de mult şi care o să mă țină pe străzile astea zi şi noapte, zi şi noapte, pân-o să mor!

- Las' că te aranjez eu şi mai şi, o întrerupse evreul, ațâțat de aceste reproşuri. O să te nenorocesc mai rău de-atât, dacă mai scoți o vorbă!

Fata nu mai spuse nimic ci, sfâşiindu-şi hainele şi smulgându-şi părul, se năpusti cu atâta furie asupra lui, încât fără îndoială că i-ar fi lăsat pe obraz semnele răzbunării ei, dacă Sikes n-ar fi prins-o la vreme de mâini. Se mai zbătu puțin, fără izbândă, după care leşină.

- Gata, s-a liniştit, zise Sikes, aşezând-o jos, într-un colț. Are o putere de necrezut în brațe, când se aprinde aşa.

Evreul îşi şterse năduşeala de pe frunte şi zâmbi, parcă uşurat că scandalul luase sfârşit. Dar nici el, nici Sikes, nici câinele, nici băieții nu păreau s-o considere altfel decât o întâmplare oarecare, obişnuită în meseria lor.

- E cel mai rău să ai de-a face cu femeile, spuse Fagin, punând ciomagul la locul lui. Dar sunt agere la minte şi nu ne putem descurca, în meseria noastră, fără ele. Charley, du-l pe Oliver la culcare!

- Cred că ar fi mai bine ca mâine să nu poarte hainele lui cele bune, nu-i aşa, Fagin? întrebă Charley Bates.

- Fireşte, răspunse evreul, întorcându-i rânjetul cu care Charley pusese întrebarea.

Jupânul Bates, care părea foarte încântat de însărcinarea pe care o primise, luă bățul cu lumânarea şi îl duse pe Oliver într-o bucătărie de alături, unde se aflau vreo două sau trei paturi, pe care mai dormise şi înainte. Iar acolo, printre hohote nestăpânite de râs, scoase la iveală chiar vechile haine de care Oliver se bucurase atât

de tare că scăpase, în casa domnului Brownlow. Iar pentru Fagin, când le văzuse din întâmplare la un telal, de la care le răscumpărase, ele fuseseră primul semn după care îi putuse da de urmă.

- Jos cu ţoalele elegante, zise Charley. O să i le dau lui Fagin, ca să aibă grijă de ele. P-onoarea mea, ce distracţie!

Bietul Oliver se supuse, dar fără nicio tragere de inimă. Jupânul Bates împături hainele cele noi, le luă la subsuoară şi părăsi odaia, încuind uşa în urma lui şi lăsându-l pe Oliver în întuneric.

Larma hohotelor lui Charley şi vocea domnişoarei Betsy - care, din fericire, sosi la momentul potrivit pentru a stropi cu apă faţa prietenei sale şi a o readuce în simţiri -, ar fi putut să ţină treji pe foarte mulţi oameni, aflaţi în împrejurări mult mai fericite decât Oliver. Dar, fiind bolnav şi ostenit, el se cufundă curând într-un somn adânc.

- O, p-onoarea mea, ce mai mutră! O, Fagin, uită-te la el! Fagin, zău, uită-te la el!

XVII

Soarta lui Oliver, în continuare potrivnică, aduce la Londra un ilustru personaj care îl vorbeşte de rău

La teatru, există obiceiul, în toate melodramele sângeroase, de mare succes, ca fiecare scenă tragică să fie urmată de una comică, şi invers, aidoma straturilor roşii şi albe dintr-o bucată de slănină cu carne. Eroul se afundă în patul său de paie, împovărat de lanţuri şi de nenorociri. În următoarea scenă, slujitorul său credincios, care nu are cunoştinţă de ce i s-a întâmplat stăpânului, distrează publicul cu un cântec comic. O privim, cu inimile bătând mai să ne spargă pieptul, pe eroină, aflată în mâinile unui trufaş şi necruţător nobil, când cinstea şi viaţa ei îi sunt deopotrivă primejduite, cum îşi scoate pumnalul ca să şi-o păstreze pe cea dintâi cu preţul celeilalte. Exact când tensiunea noastră atinge apogeul, se aude un fluier şi suntem numaidecât strămutaţi în sala mare a castelului, acolo unde un majordom cu părul cărunt cântă o arie hazlie, în cor cu o ceată de supuşi încă şi mai amuzanţi, bănănăind prin tot soiul de locuri - de la criptele bisericilor până la palate - şi ţinând-o tot într-o cântare.

Asemenea schimbări par absurde, dar nu sunt atât de nefireşti cum s-ar crede la prima vedere. Trecerea, în viaţa adevărată, de la ospeţe îmbelşugate la patul de moarte şi de la hainele de înmormântare la veşmintele de sărbătoare, nu este defel mai puţin uimitoare. Numai că, în viaţă, nu mai suntem simpli spectatori, ci actorii prinşi în vâltoarea evenimentelor, ceea ce-i o mare deosebire. Actorii din viaţa închipuită a teatrelor sunt orbi în faţa neaşteptatelor răsturnări de situaţie şi a izbucnirilor năvalnice de sentiment, care, prezentate înaintea unor simpli spectatori, sunt condamnate pe dată drept scandaloase şi ridicole.

Trecerile bruşte de la o scenă la alta, de la un timp la altul sau de la un spațiu la altul, nu numai că şi-au câştigat de mult notorietatea în literatură, ci sunt considerate de critici importanți drept măiestria supremă a creației literare. Sunt mulți astfel de comentatori care judecă valoarea talentului unui autor în primul rând după cât de încurcate sunt situațiile în care îşi lasă personajele la finele fiecărui capitol. Scurta noastră introducere, din capitolul de față, o veți socoti, poate, de prisos. În acest caz, e bine să fie privită de cititor ca o delicată prevenire din partea noastră, cum că revenim cu povestirea în orăşelul în care s-a născut Oliver Twist, asigurându-l, totodată, că avem nişte motive solide şi foarte însemnate, altminteri nu l-am mai fi invitat să se îmbarce împreună cu noi într-o asemenea expediție.

Într-o dimineață, devreme, domnul Bumble ieşi pe poarta azilului de săraci şi porni, cu un aer impunător şi un pas impresionant, pe strada principală. Rangul său de intendent era afişat în toată mândria şi maiestuozitatea: tricornul şi haina îți luau ochii în lumina soarelui de dimineață şi îşi purta bastonul cu o hotărâre viguroasă, care vădea sănătate şi putere. Domnul Bumble îşi ținea întotdeauna capul pe sus, însă în această dimineață şi-l ținea mai sus ca de obicei. În ochii intendentului se citea ceva atât de abstract şi răspândea un aer atât de elevat, că oricine ar fi putut să-şi dea seama de faptul că prin mintea lui se perindau gânduri mult prea mărețe pentru a fi transpuse în cuvinte.

Domnul Bumble nu se oprea să schimbe vreun cuvânt cu micii negustori sau ceilalți oameni care îl salutau, respectuoşi, când trecea pe lângă ei. Le întorcea doar salutul, făcându-le în trecere un semn cu mâna. Nu-şi întrerupse mersul plin de demnitate până ce ajunse la ferma unde doamna Mann vedea de copiii orfani cu o grijă parohială.

- Dar-ar naiba în el de intendent! zise doamna Mann, auzind bine cunoscuta zgâlțâitură a porții de la grădină. Numai el poate să fie la ora asta!... Ah, domnule Bumble, dumneavoastră erați? Ce surpriză plăcută! Oh, da' ce plăcere, vai de mine, o adevărată plăcere! Poftiți în salon, rogu-vă, domnule.

Primele exclamații fuseseră adresate lui Susan, iar cele de încântare, domnului Bumble, în vreme ce buna doamnă descuia poarta de la grădină şi îl conducea, plină de amabilitate şi respect, în casă.

- Doamnă Mann - începu domnul Bumble, fără a se aşeza pur şi simplu sau a se trânti, aşa, ca orice prost crescut, ci lăsându-se cu încetul pe un scaun -, doamnă Mann, bună dimineața.

- Bună dimineața şi dumneavoastră, domnule, răspunse doamna Mann, toată numai un zâmbet. Trag nădejde că sunteți bine, sănătos, domnule!

- Aşa şi aşa, doamnă Mann, răspunse intendentul. O viață parohială nu e tocmai una de huzur, doamnă Mann!

- Ah, adevărat, nu este, domnule Bumble, îl aprobă doamna.

Şi toți orfanii săraci ar fi rostit în cor acelaşi răspuns, şi pe bună dreptate, dacă l-ar fi auzit.

- O viață parohială, doamnă, continuă domnul Bumble, lovind în masă cu bastonul, este o viață plină de griji, de zbucium şi de greutăți. Dar toate personajele publice, dacă îmi este îngăduit să spun aşa, trebuie să-şi ducă crucea.

Doamna Mann, neştiind prea bine ce vrea să spună intendentul, îşi ridică mâinile în semn de compasiune şi suspină.

- Ah! Ai de ce suspina, doamnă Mann! spuse intendentul.

Văzând că o nimerise, doamna Mann suspină din nou, ceea ce îi făcu o plăcere vădită personajului public care, privind cu stăruință la tricornul său, pentru a-şi stăpâni un zâmbet de satisfacție, spuse:

- Doamnă Mann, plec la Londra.

- Vai, domnule Bumble! strigă doamna Mann, dându-se un pas înapoi de uimire.

- La Londra, doamnă, cu diligența, reluă intendentul netulburat. Eu şi încă doi săraci de la azil, doamnă Mann! O să fie un proces care să hotărască unde să fie plasați, iar comitetul m-a desemnat pe mine - pe mine, doamnă Mann - să expun cazul în fața Curții din Clerkinwell. Şi tare-mi vine să mă-ntreb, doamnă Mann, adăugă domnul Bumble, îndreptându-se de spate, dacă, până să termin eu cu ei, cei de la Curtea din Clerkinwell n-or să-şi dea seama că şi-au cam greşit socotelile cu mine.

- Vai! Nu trebuie să fiți prea aspru cu ei, domnule, zise doamna Mann, linguşitoare.

- Curtea din Clerkinwell şi-a făcut-o cu mâna ei, doamnă, răspunse domnul Bumble, iar dacă onorabila Curte din Clerkinwell o să-şi dea seama că a pățit-o mai rău decât şi-ar fi putut închipui, atunci numai Curtea din Clerkinwell e de vină.

Domnul Bumble rosti aceste vorbe pe un ton amenințător şi cu atâta hotărâre şi convingere, încât doamna Mann se cutremură de-a dreptul. În cele din urmă, spuse:

- Cum, şi vă duceți cu diligența, domnule? Eu credeam că obiceiul dintotdeauna e să-i trimită numai pe săraci la tribunal, în căruță.

- Asta se întâmplă numai când sunt bolnavi, doamnă Mann, o lămuri intendentul. Îi punem pe săracii bolnavi în căruțe fără coviltir, dacă plouă, ca să îi ferim să răcească.

- Aha! făcu doamna Mann.

- Pentru ăştia doi, plăteşte concurența, şi îi ia destul de ieftin, continuă domnul Bumble. Amândoi sunt într-o stare foarte proastă şi ne-am dat seama că ne costă cu două lire mai puțin să-i mutăm, decât să-i îngropăm - adică o să scăpăm, dacă o să putem să-i lepădăm în spinarea altei parohii, ceea ce eu cred că o să fim în stare,

dacă n-or să moară pe drum, ca să ne facă în ciudă. Ha! Ha! Ha!

Domnul Bumble râse puțin, până ce ochii îi căzură din nou pe tricorn şi deveni iarăşi serios.

- Dar uităm de treburile cu care am venit, doamnă, spuse intendentul. Iată leafa dumitale de la parohie, pentru luna aceasta.

Domnul Bumble scoase din portofel nişte monede de argint înfăşurate în hârtie şi ceru o chitanță de primire, pe care doamna Mann o scrise de îndată.

- Am cam umplut-o de pete de cerneală, domnule, spuse crescătoarea de copii. Dar aş zice că e destul de oficială, dacă-mi este îngăduit. Mulțumesc, domnule Bumble, vă sunt cum nu se poate mai recunoscătoare, cu siguranță.

Domnul Bumble dădu din cap, îngăduitor, drept răspuns la plecăciunea doamnei Mann şi întrebă ce mai fac copiii.

- Fie binecuvântați, dragii de ei, spuse doamna Mann emoționată, sunt cum nu se poate mai bine, drăguții! Desigur, în afară de cei doi care au murit săptămâna trecută. Şi de micuțul Dick.

- Nu s-a mai îndreptat deloc băiatul ăla? întrebă domnul Bumble.

Doamna Mann dădu din cap că nu.

- E un copil al parohiei din cale-afară de netrebnic, stricat şi cu apucături rele, spuse domnul Bumble, supărat. Unde e?

- Vi-l aduc pe dată, domnule, răspunse doamna Mann. Vino aici, hei, Dick!

Trebui să-l strige de vreo câteva ori, până să-l găsească. După ce fu băgat cu fața sub cişmea şi şters cu şorțul doamnei Mann, Dick fu adus în fața înfricoşătorului domn Bumble, intendentul.

Copilul era palid şi slab, obrajii îi erau supți, iar ochii, mari şi limpezi. Sărăcăcioasele haine de orfan, livreaua

ponosită a nefericirii sale, atârnau lălâi pe trupuşorul lui firav, iar mâinile şi picioarele îi erau zgârcite şi neputincioase ca de bătrân.

Astfel era fiinţa micuţă, care stătea tremurând sub privirea domnului Bumble, fără să cuteze să-şi ridice ochii din pământ, îngrozită numai la auzul vocii intendentului.

- Nu vrei să te uiţi la domnul, copil îndărătnic? întrebă doamna Mann.

Copilul îşi ridică sfios privirea, întâlnind-o pe cea a domnului Bumble.

- Ce se întâmplă cu tine, parohialule Dick? întrebă domnul Bumble, pe un ton glumeţ, pe care-l credea foarte nimerit în acea situaţie.

- Nimic, domnule, răspunse copilul, timid.

- Cred şi eu că nimic, spuse doamna Mann, după ce râsese, desigur, cu mare poftă, la spiritul domnului Bumble. Nu îţi lipseşte nimic, sunt convinsă.

- Aş vrea... începu copilul şovăielnic.

- Culmea! interveni doamna Mann. Presupun că acuma erai gata să spui că *într-adevăr* ţi-ar lipsi ceva? Păi, bine, mă, stârpitură ticăloasă...

- Opreşte-te, doamnă Mann, opreşte-te! zise intendentul, ridicându-şi mâna, într-un gest de autoritate. Cum ar fi ce, domnule, aud?

- Aş vrea, şopti tremurând copilul, dacă cineva ar putea să scrie, să aştearnă câteva vorbe din partea mea pe o bucată de hârtie, să o împăturească, să îi pună o pecete şi să o păstreze pentru mine, pentru când o să zac sub pământ.

- Măi să fie, ce vrea să zică băiatul ăsta? exclamă domnul Bumble, oarecum impresionat de tonul serios şi de înfăţişarea sfârşită a copilului, deşi era obişnuit cu astfel de lucruri.

- Aş vrea, spuse copilul, să-i las lui Oliver Twist câteva cuvinte despre cât de mult am ţinut la el şi cât de adesea am stat de unul singur şi am plâns la gândul că rătăceşte

prin noaptea neagră, fără nimeni care să-l ajute. Şi aş vrea să-i spun, continuă copilul, împreunându-şi mâinile micuțe şi vorbind cu mare ardoare, că am fost fericit să mor, cât am fost încă mic, pentru că, poate, dacă aş fi trăit ca să mă fac mare şi apoi să îmbătrânesc, micuța mea surioară care e în Ceruri m-ar fi uitat sau ar fi fost altfel decât mine, dar aşa o să fie mult mai frumos, dacă o să fim amândoi copii acolo, împreună.

Domnul Bumble îl măsură cu privirea pe micuțul orator din cap până-n picioare, cu o uimire fără seamăn, apoi, întorcându-se către doamna Mann, spuse:

- Toți o apă şi-un pământ, doamnă Mann. Neobrăzatul acela de Oliver i-a stricat pe toți!

- Cine-ar fi crezut, domnule! zise doamna Mann, ridicându-şi mâinile spre cer şi uitându-se cu răutate la Dick. N-am mai văzut niciodată un ticălos atât de mic şi de înrăit!

- Ia-l de aici, doamnă! zise domnul Bumble, poruncitor. Asta trebuie să fie adusă la cunoştința consiliului, doamnă Mann.

- Sper că gentlemenii or să-şi dea seama că nu este vina mea, domnule, spuse doamna Mann, tânguindu-se teatral.

- Or să-şi dea seama, doamnă, căci starea de lucruri o să le fie zugrăvită foarte exact, zise domnul Bumble. Hai, ia-l de aici, nu mai suport să-l văd în ochi!

Dick fu smuls imediat din odaie şi încuiat în pivnița de cărbuni. Domnul Bumble se retrase şi el, în scurt timp, pentru a se pregăti de călătorie.

La şase dimineața, domnul Bumble, după ce îşi schimbă tricornul cu o pălărie rotundă obişnuită şi se înfăşură într-un palton albastru, îşi luă locul pe imperiala poştalionului, însoțit de nevoiaşii împricinați a căror soartă trebuia decisă de tribunal şi împreună cu care, la timpul cuvenit, ajunse la Londra. Drumul a fost lipsit de neplăceri, mai puțin acelea pe care i le-a provocat

comportamentul îndărătnic al celor doi coate-goale, care atâta au tremurat şi s-au tot plâns că le e frig, încât - după cum a declarat, mai târziu, domnul Bumble - l-au făcut şi pe el să simtă că-i clănțăne dinții în gură şi că a înghețat, deşi era înfofolit bine în palton.

După ce le găsi un loc unde să doarmă celor doi prăpăstioşi, domnul Bumble se instală la hanul în fața căruia îi lăsase poştalionul. Servi o cină cumpătată, alcătuită din friptură, stridii şi bere neagră. Aşezând pe polița căminului un pahar fierbinte de grog, îşi trase scaunul lângă foc şi, după o sumedenie de considerente morale la adresa mult prea răspânditului păcat al unora de a fi veşnic nemulțumiți şi a se plânge de soarta lor, se reculese pentru a citi ziarul.

Primul lucru asupra căruia poposi privirea domnului Bumble fu următorul anunț:

CINCI GUINEE RECOMPENSĂ!

Vinerea trecută, un băiat pe nume Oliver Twist a fugit sau a fost răpit de acasă, din Pentonville, şi de atunci nu se mai ştie nimic despre el.
Recompensa de mai sus o va primi oricine va da vreo informație care să conducă la găsirea numitului Oliver Twist sau oricui va oferi vreo lămurire cu privire la trecutul său, de care autorul acestui anunț, din mai multe motive, este profund interesat.

Urma o descriere amănunțită a lui Oliver, a hainelor în care era îmbrăcat, a înfățişării şi a dispariției sale, împreună cu adresa completă a domnului Brownlow.

Domnul Bumble făcu ochii mari. Citi anunțul, încet şi cu mare atenție, de trei ori la rând, şi, peste alte cinci minute, se îndrepta deja spre Pentonville. În toiul agitației sale, nici măcar nu se atinsese de paharul de gin.

- Domnul Brownlow e acasă? o întrebă domnul Bumble pe fata care-i deschise.

La această întrebare, fata dădu acel răspuns atât de des întâlnit şi de nelămurit:

- Nu ştiu, cu ce problemă?

Abia apucă domnul Bumble să rostească numele lui Oliver, că doamna Bedwin, care asculta de după uşa salonului, dădu buzna în vestibul, cu sufletul la gură.

- Intraţi, dar intraţi, vă rog, spuse bătrâna doamnă. Ştiam eu că o să aflăm ceva despre el. Dragul, sărmanul băiat! Ştiam că o să aflăm! Eram convinsă de asta. Binecuvântat să fie! Aşa mi-am zis, tot timpul.

Spunând acestea, preasimţitoarea doamnă se întoarse în grabă în salon şi, aşezându-se pe o canapea, izbucni în lacrimi. Între timp, fata, mai puţin sensibilă, se repezi pe scări şi, după câteva clipe veni să spună că domnul Bumble trebuia s-o urmeze pe dată. Acesta se supuse.

Fu condus într-o mică odaie de lucru, unde domnul Brownlow stătea împreună cu prietenul său, domnul Grimwig, cu o carafă şi nişte pahare în faţă. Imediat, cel de-al doilea izbucni:

- Ah, un intendent! E un intendent parohial, de n-o fi aşa, să-mi înghit eu capul!

- Rogu-te, nu ne întrerupe tocmai acum, spuse domnul Brownlow. Luaţi loc, vă rog!

Domnul Bumble se aşeză, destul de încurcat din cauza întâmpinării ciudate din partea domnului Grimwig. Domnul Brownlow potrivi lampa în aşa fel încât să poată vedea mai bine chipul intendentului şi întrebă, cu o oarecare nerăbdare:

- Ei bine, domnule, aţi venit pentru că aţi văzut anunţul, nu?

- Da, domnule, zise domnul Bumble.

- Şi sunteţi *într-adevăr* un intendent de azil, nu-i aşa? întrebă domnul Grimwig.

- Sunt intendent parohial, domnilor, răspunse domnul Bumble, cu mândrie.

- Desigur, remarcă domnul Grimwig către prietenul său. Ştiam eu! Intendent parohial din creştet până-n tălpi!

Domnul Brownlow clătină uşor din cap, pentru a-l face pe prietenul său să tacă, după care reveni:

- Ştiți unde se află acum bietul băiat?

- Absolut deloc, răspunse domnul Bumble.

- Dar atunci, ce *anume* ştiți despre el? întrebă bătrânul domn. Vorbiți, stimate prietene, dacă aveți ceva de spus. Ce *anume* ştiți despre el?

- Că doar nu ştiți şi ceva de bine despre el, nu-i aşa? spuse domnul Grimwig, cu răutate, după ce îl cercetă foarte atent pe domnul Bumble.

Domnul Bumble, înhățând fără şovăire momeala acestei întrebări, clătină din cap cu o seriozitate ce nu prevestea nimic bun.

- Vezi? făcu domnul Grimwig către domnul Brownlow, cu un aer de triumf.

Domnul Brownlow privi cu nelinişte chipul buhăit al domnului Bumble şi îi ceru să le împărtăşească tot ce ştia despre Oliver, în cât mai puține vorbe cu putință.

Domnul Bumble îşi scoase pălăria, îşi descheie paltonul, îşi încrucişă brațele, îşi înclină capul, sugerând că îşi reculege amintirile şi, după câteva momente de gândire, îşi începu istorisirea.

Ar fi mult prea plictisitor dacă am încerca să redăm, cuvânt cu cuvânt, tot ce a spus intendentul, căci a perorat cam douăzeci de minute. În esență, însă, a povestit că Oliver era un copil găsit, născut din părinți de joasă condiție şi speță. Că, încă din născare, nu a dat dovadă decât de apucături perfide, de copil nerecunoscător şi viitor borfaş. Că a pus capăt scurtei sale cariere în locul de baştină printr-un atac sângeros şi laş asupra unui băiat inofensiv, fugind apoi din casa stăpânului său, în miez de noapte. Şi domnul Bumble, pentru a le dovedi interlocutorilor săi că este, într-adevăr, persoana care

pretindea că este, le puse pe masă documentele cu care venise în oraş.

După care, încrucişându-şi din nou braţele, aşteptă replica domnului Brownlow.

- Mi-e teamă că totul este adevărat, spuse bătrânul domn, îndurerat, după ce se uită peste documente. Nu este prea mult ce vă dau în schimbul celor pe care ni le-aţi istorisit, însă v-aş fi dat întreit această sumă, dacă ar fi fost ceva în favoarea băiatului.

Nu este deloc greu de presupus că, dacă domnul Bumble ar fi fost încunoştinţat de acest fapt ceva mai devreme, ar fi zugrăvit faptele în cu totul alte culori. Acum, însă, era mult prea târziu ca să mai dreagă ceva, astfel că dădu din cap cu un aer grav şi, vârându-şi în buzunar cele cinci guinee, se retrase.

Domnul Brownlow măsură camera în lung şi în lat timp de câteva minute, fiind atât de vădit tulburat de dezvăluirile intendentului, încât domnul Grimwig însuşi se stăpâni de a-l mai necăji.

Într-un târziu, se opri şi sună cu putere din clopoţel.

- Doamnă Bedwin, spuse domnul Brownlow, când apăru menajera. Băiatul acela, Oliver, este un şarlatan.

- Nu se poate, domnule, nu se poate să fie aşa, spuse bătrâna doamnă, energic.

- Eu îţi spun că aşa este, ripostă bătrânul domn. Cum adică nu se poate? Tocmai am ascultat o istorisire a întregii lui vieţi, încă de la naştere. A fost un ticălos, din cap până-n picioare, toată viaţa lui.

- N-am să cred niciodată asta, domnule, răspunse bătrâna doamnă, cu hotărâre. Niciodată!

- Voi, femeile bătrâne, nu vă încredeţi decât în babele cu leacuri şi în cărţile de poveşti pline de minciuni, mormăi domnul Grimwig. Am ştiut eu, de la bun început. De ce nu ai vrut să-mi asculţi sfatul, din prima zi? Probabil că m-ai fi ascultat, dacă n-ar fi suferit de friguri, nu? Era interesant, nu-i aşa? Interesant! Pfui!

Şi domnul Grimwig lovi înciudat cu vătraiul în foc.

- Era un copil drăguț, recunoscător şi blând, domnule, se împotrivi doamna Bedwin, cu indignare. Eu ştiu cum sunt copiii, domnule, căci patruzeci de ani m-am ocupat numai cu asta. Iar cei care nu pot spune acelaşi lucru despre ei înşişi, mai bine n-ar mai scorni nimic din capul lor. Asta cred eu!

Era o aspră observație la adresa domnului Grimwig, care fusese toată viața burlac. Cum nu izbuti să scoată de la acest domn mai mult decât un zâmbet, bătrâna doamnă clătină din cap şi îşi netezi şorțul, pregătindu-se pentru o nouă cuvântare, moment în care fu oprită de domnul Brownlow.

- Linişte! porunci bătrânul domn, cu o furie prefăcută, pe care nu o încerca nici pe departe. Nu vreau să mai aud vreodată numele acelui băiat! De-asta te-am chemat. Niciodată! Niciodată, sub niciun motiv, ține minte! Poți să pleci, doamnă Bedwin. Ține minte! Vorbesc foarte serios.

În casa domnului Brownlow, au fost nişte suflete foarte mâhnite în acea noapte.

Oliver, gândindu-se la prietenii lui buni şi generoşi, îşi simțea inima grea. Dar ar fi fost de-a dreptul zdrobit, dacă ar fi ştiut ce aflaseră ei în acea seară. Mai bine că nu ştia.

XVIII

Arată cum şi-a petrecut Oliver timpul în compania benefică a onorabililor săi prieteni

Cam pe la prânz, a doua zi, când Şmecherul şi jupânul Bates plecară pentru a-şi vedea de treburile lor obişnuite, domnul Fagin profită de ocazie pentru a-i ține lui Oliver o predică lungă despre păcatul strigător la cer al nerecunoştinței, de care se făcuse, în mod evident, foarte vinovat, prin sustragerea sa voită din tovărăşia prietenilor, care se perpeliseră amarnic de grija lui, şi, mai mult încă, prin faptul că se străduise să fugă din nou de lângă ei, după toată cazna şi cheltuielile pe care le făcuseră ei pentru a-l regăsi. Domnul Fagin sublinie mai ales că îl primise pe Oliver sub acoperişul său şi îl hrănise atunci când, fără acest ajutor, venit la ţanc, ar fi putut să moară de foame. Îi mai istorisi, de asemenea, povestea jalnică şi emoționantă a unui băiat pe care, în bunăvoința sa, îl ajutase în nişte împrejurări asemănătoare, dar care, dovedindu-se nevrednic de încrederea domnului Fagin şi nutrind dorința de a vorbi cu poliția, sfârşise, din nefericire pentru el, prin a fi spânzurat la Old Bailey, într-o bună dimineață. Domnul Fagin nu încercă să ascundă aportul pe care îl avusese în această nenorocire, dar se tângui, cu lacrimi în ochi, că doar din pricina comportamentului nesăbuit şi perfid al tânărului în cauză devenise absolut necesar ca el să depună o anumită mărturie în fața autorităților, mărturie care, chiar dacă nu întru totul adevărată, fusese absolut necesară pentru siguranța sa (a domnului Fagin) şi a câtorva dintre aleşii săi prieteni. Domnul Fagin încheie prin a-i zugrăvi un tablou oarecum dezagreabil al neplăcerilor pe care le ai când eşti spânzurat şi, foarte prietenos, pe un ton plin de politețe, îşi exprimă toată nădejdea că nu va fi silit

vreodată să îl supună şi pe Oliver Twist la acelaşi neplăcut tratament.

Ascultând vorbele evreului, micului Oliver îi îngheță sângele în vine, deşi înțelesese doar pe jumătate amenințările ascunse în spatele lor. Aflase deja, pe pielea lui, că era posibil ca justiția însăşi să-l confunde pe nevinovat cu vinovatul, atunci când, din întâmplare, erau văzuți împreună. Iar că bătrânul evreu urzise şi dusese la bun sfârşit nişte planuri foarte iscusite pentru a le veni de hac unor persoane care fie ştiau prea multe, fie erau prea limbute, şi asta nu o dată, nu îi păru lui Oliver deloc de necrezut, când îşi aduse aminte natura neînțelegerilor dintre domnul Fagin şi domnul Sikes, care păreau să amintească de o intrigă asemănătoare. Ridicându-şi sfios privirea şi întâlnind ochii iscoditori ai evreului, îşi dădu seama că bătrânul cel şiret vedea prin el ca prin sticlă şi urmărea bucuros cum, la spusele sale, Oliver tremura din toate încheieturile şi devenise galben ca ceara.

Schimonosindu-şi fața într-un zâmbet, bătrânul îl bătu părinteşte pe Oliver pe creştet şi îi spuse că, dacă îşi ținea gura şi se apuca serios de treabă, el unul era convins că or să devină foarte buni prieteni. După care, luându-şi pălăria şi îmbrăcând o haină veche şi peticită, ieşi, încuind uşa în urma lui.

Pentru tot restul acelei zile, şi mare parte din zilele care au urmat, Oliver a stat acolo, fără să vadă pe nimeni, de dimineață şi până noaptea târziu, fără să aibă cu cine să schimbe o vorbă ceasuri de-a rândul, singur, numai cu gândurile lui. Care gânduri, de altfel, fiindcă nu le putea abate de la bunii săi prieteni de care fusese despărțit şi de la părerea proastă pe care neîndoielnic că aceştia şi-o făcuseră acum despre el, îi provocau multă amărăciune.

După vreo săptămână, evreul lăsă uşa descuiată, dându-i voie să se plimbe liber prin casă.

Era o clădire foarte murdară. Odăile de la catul de sus aveau cămine mari, cu măşti de lemn şi uşi masive, pereții

lambrisați şi tavanele împodobite cu cornişe, care, deşi înnegrite de praf şi de vreme, erau ornamentate în felurite chipuri. Toate acestea îl convinseră pe Oliver că, odinioară, poate mai înainte ca bătrânul evreu să se fi născut, casa aparținuse unor oameni nobili şi fusese poate chiar veselă şi frumoasă, nu mohorâtă şi dărăpănată ca acum.

Păianjenii îşi țesuseră pânzele prin colțuri şi le atârnaseră de tavane; uneori, când Oliver intra uşurel într-o odaie, surprindea şoarecii zbughind-o la vederea lui şi ascunzându-se speriați în găurile lor. În afară de aceste vietăți, nu auzea şi nu zărea pe nimeni. Adesea, când se lăsa întunericul şi se sătura să se mai plimbe dintr-o încăpere într-alta, se ghemuia într-un colț al holului care dădea spre uşa de la intrare, doar ca să fie cât mai aproape de oameni. Rămânea acolo, pândind şi numărând bătăile orologiului, până când se întorceau evreul şi băieții.

În toate odăile, obloanele mucegăite erau bine zăvorâte, cu ivărele adânc înfipte în ramele de lemn, singura lumină îngăduită fiind cea care se strecura prin nişte găuri rotunde, tăiate în partea de sus a fiecărui oblon, şi care făcea odăile şi mai sumbre, şi mai pline de umbre ciudate. În pod, era o fereastră cu gratii ruginite, fără obloane, care dădea în spatele casei şi prin care Oliver privea adesea, melancolic, ore în şir, dar fără să vadă mai mult decât o grămadă confuză de acoperişuri, hornuri înnegrite de fum şi vârfuri de calcane. Uneori mai zărea şi câte un creştet cărunt al vreunui om, ivindu-se de după o balustradă a unei case îndepărtate, dar şi acela dispărea imediat. Iar cum ferestruica postului de observație al lui Oliver era bătută în cuie şi înnegrită de ploaia şi de fumul care se abătuseră asupra ei ani de-a rândul, nu putea să distingă decât contururile lucrurilor de dincolo de ea, nicicum să facă vreo încercare de a fi văzut sau auzit, căci ar fi avut tot atâtea şanse de reuşită ca şi dacă ar fi trăit în cupola catedralei St. Paul.

Într-o după-amiază, Şmecherul şi jupânul Bates anunțară că aveau treabă prin oraş, în seara aceea, apoi cel dintâi dintre aceşti tineri domni îşi puse în cap să dea dovadă de mai multă grijă în ceea ce privea înfățişarea sa exterioară (slăbiciune care, ca să fim sinceri, nu-i stătea deloc în caracter). Aşadar, pentru îndeplinirea acestui țel, binevoi să-i poruncească lui Oliver să-l ajute.

Oliver era fericit să fie de folos, bucuros să vadă chipuri omeneşti, oricât de hidoase, şi cum nu se poate mai dornic să îi mulțumească pe cei din jur, dacă era vorba despre o treabă cinstită, astfel că nu se împotrivi acestei solicitări, oferindu-se să înceapă fără întârziere. Îngenunche pe podea, în vreme ce Şmecherul se aşeză pe masă, pentru a putea să-şi pună piciorul în poala lui, şi începu, cu mare râvnă, să se ocupe de ceea ce domnul Dawkins numea „lăcuirea copitelor" - ceea ce, în limbaj obişnuit, însemna că îi lustruia ghetele.

Fie că a fost vorba de sentimentul de libertate şi independență, pe care este de aşteptat ca o ființă rațională să îl nutrească în momentul în care stă cocoțată pe masă, fără nicio grijă, fumând o pipă, bălăbănind dintr-un picior, în timp ce-i este lustruită gheata din celălalt - eliminând astfel necazul de a şi le scoate şi perspectiva nefericirii de a le încălța din nou - şi putând astfel să mediteze nestingherit, fie că de vină a fost efectul tutunului care i-a îmblânzit sentimentele, sau al berii care i-a moleşit gândurile, cert este că Şmecherul fu străfulgerat, dacă putem spune astfel, de un vag fior de romantism şi de entuziasm, care nu-i stătea deloc în caracter. Privi o clipă în jos, către Oliver, cu o expresie gânditoare, iar apoi, ridicând capul şi oftând uşor, spuse, pe jumătate în neant, pe jumătate către jupânul Bates:

- Ce păcat că nu este un coțcar!

- Oh, replică jupânul Bates, nu ştie ce e bun pentru el!

Şmecherul oftă din nou, reîntorcându-se la pipa sa, la fel şi Charley Bates. Amândoi fumară, pentru câteva momente, în tăcere.

- Presupun că nici măcar nu ştii ce înseamnă un coţcar? zise Şmecherul cu tristeţe.

- Ba cred că ştiu, răspunse Oliver, ridicându-şi capul. Înseamnă un tâlh... Şi tu eşti unul dintre aceştia, nu-i aşa? întrebă Oliver, neterminându-şi vorba.

- Sunt, răspunse Şmecherul. Să fiu al naibii dac-aş vrea să fiu altceva.

După ce îşi exprimă acest simţământ, domnul Dawkins îşi dădu cu năduf pălăria pe o ureche şi se uită către jupânul Bates, parcă provocându-l să poftească numai să-l contrazică.

- Sunt coţcar, repetă Şmecherul. La fel şi Charley. La fel şi Fagin. La fel şi Sikes. La fel şi Nancy. La fel şi Bet. Aşadar, toţi, până şi câinele. Iar el este cel mai josnic dintre toţi!

- Şi cel mai puţin înclinat să ciripească, adăugă Charley Bates.

- Nici n-ar mârâi, dacă s-ar afla în banca martorilor, de teamă să nu se compromită. Nu, nu, nici dacă l-ar lega fedeleş şi l-ar lăsa acolo fără potol timp de două săptămâni încheiate, spuse Şmecherul.

- E un câine ciudat. Cât de fioros se uită la orice tip care râde sau cântă, când se află în lume! continuă Şmecherul. Şi cum mârâie fără încetare, când aude sunând o scripcă! Şi cât mai urăşte orice alt câine care nu e de teapa lui! Oh, Doamne!

- E un creştin desăvârşit, zise Charley.

Această remarcă avusese intenţia de a fi un simplu compliment adus calităţilor acelui animal însă, dintr-un alt punct de vedere, era foarte adevărată, chiar dacă jupânul Bates nu era conştient de asta: căci sunt atâţia domni şi atâtea doamne care pretind că sunt nişte creştini

desăvârşiți şi care se aseamănă uimitor cu câinele domnului Sikes în numeroase privințe.

- Ei, bine, spuse Şmecherul, întorcându-se la subiectul de la care se abătuseră, cu acea abilitate cultivată în meseria sa şi care-şi punea amprenta asupra tuturor acțiunilor sale, asta n-are nimic de-a face cu tânărul novice aici de față.

- Zău că nu, spuse Charley. De ce nu te laşi pe mâna lui Fagin, Oliver?

- Şi să te îmbogățeşti de cum întinzi mâna? adăugă Şmecherul, cu un rânjet.

- Şi să poți să te retragi pe propria ta moşie şi să te faci domn, aşa cum am şi eu de gând, pe la paştele cailor sau, mai precis, în a doua marți de după sfântu'-aşteaptă, zise Charley Bates.

- Mie nu-mi place, răspunse Oliver, sfios. Mi-aş dori să mă lase să plec. Eu... eu... aş vrea să plec.

- Iar Fagin *ar vrea* să nu pleci! ripostă Charley.

Oliver ştia asta prea bine. Gândindu-se însă că ar fi periculos să îşi exprime mai deschis sentimentele, se mulțumi să ofteze şi-şi văzu mai departe de lustruit.

- Auzi la el, să plece! exclamă Şmecherul. Păi, unde ți-e vâna? N-ai niciun fel de mândrie în tine? Ai vrea să pleci şi să trăieşti toată viața pe spinarea prietenilor tăi?

- Ei, la naiba! spuse jupânul Bates, scoțând vreo două-trei batiste de mătase din buzunar şi înghesuindu-le într-un dulap. Asta ar fi o josnicie, o neruşinare.

- Eu unul n-aş putea face aşa ceva, spuse Şmecherul, cu un aer superior, de dezgust.

- Totuşi poți să-ți părăseşti prietenii, zise Oliver, zâmbind timid, lăsându-i să fie pedepsiți pentru o faptă de a ta.

- Asta, spuse Şmecherul, făcând un semn cu pipa, asta am făcut-o numai din respect pentru Fagin, pen' că sticleții ştiau că lucrăm împreună şi atuncea el ar fi putut

să intre la apă, dacă nu ne luam tălpăşiţa. Ăsta a fost clenciul, nu-i aşa, Charley?

Jupânul Bates dădu din cap a aprobare şi vru să zică ceva, însă îşi aminti absolut pe neaşteptate cum fugise Oliver de urmăritori şi fumul pe care tocmai îl trăgea în piept se poticni de hohotul de râs care dădea să iasă, ceea ce îi provocă o criză de tuse şi zvâcnete de picioare, timp de cinci minute încheiate.

- Ia de aici! zise Şmecherul, scoţând la iveală un pumn de monezi de un şiling şi de o jumătate de penny. Uite o viaţă plină de veselie! Ce contează de unde au venit? Ţine palmele întinse, ţine-le, hai - mai sunt o grămadă în locul de unde le-am luat pe astea. Nu vrei să le iei, nu? O, neghiob sadea ce eşti!

- E un ticălos, nu-i aşa, Oliver? întrebă Charley Bates. O să fie pus în furci, într-o bună zi, nu-i aşa?

- Nu ştiu ce înseamnă asta, răspunse Oliver.

- Uite, ceva cam în genul ăsta, prietene, zise Charley şi apucă de un capăt al cravatei, ridicându-l în sus, lăsându-şi capul pe un umăr şi zvârcolindu-se, scoţând un icnet ciudat - adică arătând, printr-o pantomimă plină de duh, că a fi pus în furci şi a fi spânzurat însemna unul şi acelaşi lucru.

- Ei, asta înseamnă, zise Charley. Ia uită-te cum se holbează, omule! De când sunt n-am văzut aşa tovarăş pe cinste ca băiatul acesta! O să mor de râs, zău aşa, o să mă omoare!

Jupânul Charley Bates, după ce râse iarăşi din toată inima, se întoarse la pipa sa, cu lacrimi în ochi.

- Ai fost crescut prost, zise Şmecherul, cercetându-şi ghetele cu mare mulţumire, când Oliver isprăvi de lustruit. Totuşi, Fagin o să scoată ceva din tine, altminteri vei fi cel dintâi care se va dovedi o pagubă la casa omului. Ai face bine să începi de-ndată, căci o să ajungi să practici meseria noastră mai înainte să-ţi dai seama, aşa că nu mai pierde vremea.

Jupânul Bates îşi întări sfatul extrăgând o sumedenie de poveţe din morala proprie. Când epuiză filonul, se lansă, împreună cu prietenul său, domnul Dawkins, într-o descriere elogioasă a nenumăratelor plăceri neprevăzute care se ivesc într-o viaţă ca a lor, presărată cu tot soiul de sugestii către Oliver, cum că singurul lucru bun pe care-l putea face era să-i câştige neîntârziat bunăvoinţa lui Fagin, prin aceleaşi mijloace pe care le întrebuinţaseră şi ei.

- Şi ţine minte întotdeauna, tărtăcuţă seacă, spuse Şmecherul, în momentul în care-l auzi pe evreu descuind uşa, dacă nu te bagi la mătăsuri şi tic-tace...

- De ce te-oi fi ostenind să-i vorbeşti aşa? interveni jupânul Bates. Nu înţelege ce vrei să zici.

- Dacă nu furi batiste şi ceasuri, spuse Şmecherul, coborând nivelul discuţiei la unul corespunzător cunoştinţelor lui Oliver, o să se găsească un alt individ care s-o facă, aşa că păgubitul tot o să ajungă vai de mama lui, şi tu o să ajungi vai de mama ta, şi nimenea nu o să aibă de câştigat, nici cât negru sub unghie, decât băieţii care le iau... Iar tu ai acelaşi drept să le iei ca şi ei.

- Desigur, desigur! zise evreul, care intrase fără să fie văzut de Oliver. A spus totul în două vorbe, dragul meu, totul în două vorbe, crede-l pe Şmecher! Ha! ha! ha! El cunoaşte catehismul acestei meserii.

Pe când întărea astfel argumentele Şmecherului pentru a-l convinge pe Oliver, bătrânul îşi freca palmele şi chicotea încântat de măiestria discipolului său.

Pentru moment, discuţia se opri aici, fiindcă evreul se întorsese acasă însoţit de domnişoara Betsy şi de un domn pe care Oliver nu îl mai văzuse până atunci, dar căruia Şmecherul îi spunea Tom Chitling şi care, după ce zăbovise pe scări pentru un scurt schimb de amabilităţi cu doamna, îşi făcuse acum apariţia.

Domnul Chitling era mai vârstnic decât Şmecherul, numărând probabil peste optsprezece primăveri, însă în purtarea sa faţă de mai tânărul domn trăda o oarecare

considerație, care părea să vădească faptul că se simțea uşor în inferioritate în ceea ce priveşte talentul şi realizările profesionale. Avea nişte ochi mici şi vioi, o față ciupită de vărsat, purta o căciulă de blană, o haină de catifea reiată, de culoare închisă, nişte pantaloni soioşi de postav şi un şorț. Ținuta sa era, într-adevăr, într-o stare absolut jalnică, însă îşi ceru scuze față de cei de față, afirmând că „perioada" i se sfârşise abia cu o oră în urmă şi că, dat fiind că-n ultimele şase săptămâni purtase „uniforma", nu avusese cum să se ocupe de hainele sale personale. Domnul Chitling adăugă, cu puternice accente de enervare, că noua metodă de afumare pe care o folosesc „ăştia", este infernală şi neconstituțională, întrucât le pârlesc aşa de tare că ți le dau înapoi găurite, şi împotriva lor n-ai ce să faci. Crezu de cuviință, de asemenea, să afirme acelaşi lucru şi în legătură cu tunsul regulamentar, ceea ce, susținu el, este în mod indiscutabil împotriva legii. Domnul Chitling îşi încheie discursul spunând că nu pusese nici strop de băutură în gură în răstimpul de patruzeci şi două de zile nesfârşite de muncă grea, şi că să fie el arestat, dacă nu se simțea uscat de arşiță pe dinăuntru ca piatra de var.

- De unde crezi că vine acest domn, Oliver? întrebă evreul, rânjind, în vreme ce băieții puneau pe masă o sticlă de rachiu.

- Eu... eu... nu ştiu, domnule, răspunse Oliver.

- Ăsta cine-i? întrebă Tom Chitling, aruncându-i lui Oliver o privire plină de dispreț.

- Un tânăr prieten de-al meu, dragule, răspunse evreul.

- Înseamnă că a dat norocul peste el, zise domnul Chitling, uitându-se cu înțeles la Fagin. Nu-ți bate capul să afli de unde vin, țâcă. O să afli tu singur drumul care duce acolo, cât de curând, pot să pun rămăşag!

La această vorbă de duh, băieții izbucniră în râs. După alte glume pe marginea aceluiaşi subiect, schimbară câteva cuvinte în şoaptă cu Fagin, apoi plecară.

După ce şi ultimul venit stătu puțin de vorbă, deoparte, cu Fagin, amândoi şi domnişoara Betsy îşi traseră scaunele lângă foc, iar evreul, poftindu-l pe Oliver să se apropie şi să se aşeze lângă el, abordă nişte subiecte cum nu se poate mai nimerite pentru a capta atenția audienței. Şi anume, avantajele uriaşe ale meseriei, iscusința nemăsurată a Şmecherului, caracterul prietenos al lui Charley Bates şi propria-i mărinimie. Într-un târziu, începură să apară semne că aceste subiecte erau epuizate, la fel ca şi domnul Chitling, pentru care închisoarea devenise obositoare după primele două săptămâni. În consecință, domnişoara Betsy se retrase, lăsând gazdele să se odihnească.

Din acea zi, Oliver foarte rar a mai rămas singur, fiind aproape în permanență în compania celor doi băieți, care jucau în fiecare zi jocul lor obişnuit cu evreul, fie pentru desăvârşirea lor într-ale meseriei, fie pentru instruirea lui Oliver - numai domnul Fagin putea şti. Alteori, bătrânul le spunea poveşti despre tâlhăriile pe care le făcuse în tinerețile sale, presărându-le cu amănunte atât de nostime şi de ciudate, încât Oliver nu se putea opri şi râdea din toată inima, lăsând să i se vadă veselia în ciuda tuturor simțămintelor sale vizavi de faptele povestite.

Pe scurt, şiretul evreu bătrân îl prinsese pe băiat în mrejele sale. După ce îi pregătise mintea, supunând-o izolării şi întunericului, astfel încât să prefere compania oricui decât să fie singur, numai cu gândurile lui triste, într-un loc atât de sumbru precum casa aceea, acum începuse să îi picure în suflet, încetul cu încetul, otrava care spera să i-l înnegrească, schimbându-l pentru totdeauna.

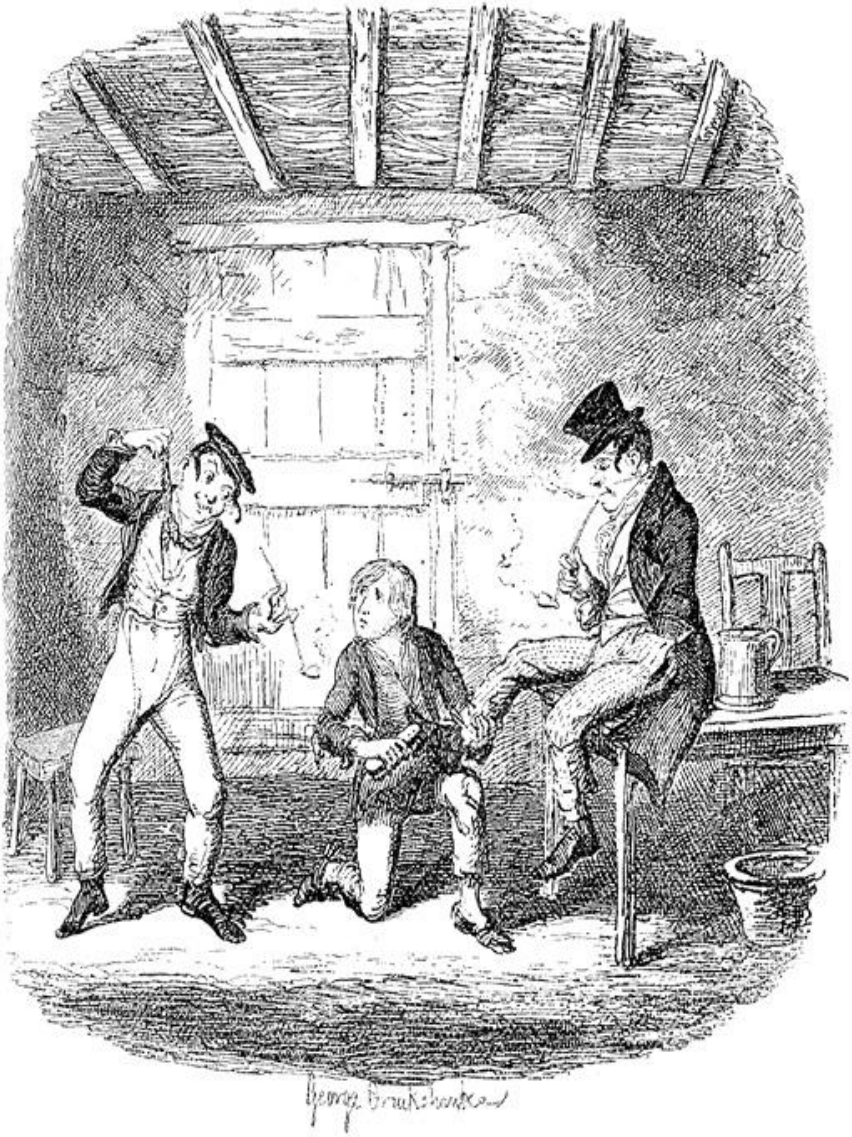

Îngenunche pe podea şi începu, cu mare râvnă, să îi lustruiască ghetele...

XIX

În care se discută şi se pune la cale un plan remarcabil

Era o noapte rece, cu ploaie şi vânt, când evreul, înfăşurându-şi strâns paltonul în jurul trupului său stafidit şi ridicându-şi gulerul până peste urechi, astfel încât să nu i se vadă partea de jos a feţei, ieşi din bârlogul lui. Se opri pe trepte, în faţă, cât timp uşa fu încuiată şi lanţul pus în urma sa şi, abia după ce aşteptă ca băieţii să ferece totul la loc şi după ce le ascultă paşii care se îndepărtau până nu-i mai auzi, ieşi pe stradă, furişându-se cât putea de repede.

Casa în care era ţinut prizonier Oliver se afla în vecinătatea lui Whitechapel[3]. Evreul se opri o clipă la colţul străzii şi, privind bănuitor de jur împrejur, traversă şi o apucă în grabă înspre Spitalfields.

Pietrele pavajului erau acoperite de noroi şi o ceaţă neagră plutea deasupra străzilor. Ploaia cădea domol şi pe orice puneai mâna era rece şi umed. Părea să fie tocmai noaptea potrivită pentru ca un individ ca evreul să iasă din casă. Cum înainta tiptil, furişându-se pe sub streaşina zidurilor şi prin ganguri, oribilul bătrân părea o reptilă hidoasă, zămislită din mizeria şi întunericul prin care se mişca, târându-se, prin noapte, în căutarea unor leşuri pentru cină.

Merse astfel, străbătând o sumedenie de străzi înguste şi întortocheate, până ajunse la Benthal Green, unde, luând-o dintr-odată la stânga, se trezi cât de curând în mijlocul unui labirint de ulițe sărăcăcioase şi murdare, cum vezi peste tot prin acea mahala îndepărtată şi înțesată de oameni.

---

3 Cartier sărăcăcios din Londra.

Dar nici bezna nopții, nici străzile acelea încâlcite nu îl puteau rătăci pe evreu: în mod vădit, era mult prea obişnuit cu locurile acelea. Zori de-a lungul câtorva ulițe şi străduțe şi, în cele din urmă, coti pe una care era luminată de un singur felinar, în capătul celălalt. Bătu la uşa unei case şi, după ce îi spuse în şoaptă câteva vorbe persoanei care îi deschise, intră şi urcă.

De cum puse mâna pe clanța unei uşi, din spatele ei se auzi un câine mârâind şi vocea unui bărbat care întrebă răstit cine e acolo.

- Eu sunt, Bill, doar eu, dragul meu, spuse evreul, privind înăuntru.

- Atunci mişcă-ți picioarele încoa', zise Sikes. Şezi, animal prost! Nu mai cunoşti dracul, dacă-i îmbrăcat în palton?

După toate aparențele, câinele fusese oarecum înşelat de hainele domnului Fagin, căci după ce evreul îşi scoase paltonul, aruncându-l pe spătarul unui scaun, se retrase înapoi, în colțul din care apăruse, dând din coadă pentru a-şi arăta mulțumirea, atât cât putea să fie de mulțumit un animal cu firea pe care o avea el.

- Ei! zise Sikes.

- Ei, dragul meu, răspunse evreul. Ah... eşti şi tu aici, Nancy!

Acest salut fu rostit cu destulă stânjeneală, pentru a sugera că nu era foarte sigur cum va fi primit, întrucât domnul Fagin şi tânăra lui prietenă nu se mai văzuseră de când ea intervenise pentru a-l apăra pe Oliver. Orice dubiu ar fi avut, însă, îi fu spulberat pe dată de purtarea domnişoarei. Nancy se ridică, îşi mută scaunul mai în spate şi îl pofti pe Fagin să se aşeze şi el lângă foc, fără altă remarcă decât că era o noapte rece, fără doar şi poate.

- *Chiar* este frig, Nancy dragă, spuse evreul, încălzindu-şi mâinile deasupra flăcărilor. Aş zice că te săgetează până-n inimă, adăugă bătrânul, bătându-se peste piept.

- Trebuie să fie un ger năprasnic, dacă a pătruns până la inima *ta*, zise domnul Sikes. Dă-i ceva de băut, Nancy. La naiba, hai mai repede! Te face să te îmbolnăveşti numai văzându-l cum tremură din tot trupul lui bătrân şi sfrijit, ca de stafie care tocmai s-a ridicat din mormânt.

Nancy aduse degrabă o sticlă dintr-un dulap, unde se mai aflau multe altele, care, judecând după aspectul lor, conțineau diverse băuturi. Sikes, turnând un pahar de rachiu, îl pofti pe evreu să îl dea pe gât.

- De-ajuns, atât mi-e de-ajuns. Să trăieşti, Bill! răspunse evreul, lăsând jos paharul după ce doar îşi muie buzele.

- Ce! Ți-e frică, nu-i aşa? Crezi că vrem să-ți venim de hac? întrebă Sikes, fixându-l pe evreu cu privirea. Pfui!

Cu un mârâit răguşit de dispreț, domnul Sikes apucă paharul şi-i zvârli băutura în cenuşă, în chip de ceremonie pregătitoare, umplându-l din nou, pentru el însuşi, imediat după aceea.

În vreme ce tovarăşul său sorbi dintr-o înghițitură paharul umplut din nou, evreul se uită prin cameră - nu din curiozitate, căci o mai văzuse de foarte multe ori, ci pentru că aşa îi stătea în caracter, să fie neliniştit şi bănuitor. Era o odaie fără prea multă mobilă şi, în afară de conținutul dulapului, nimic nu dădea de înțeles că locatarul ei ar putea fi altceva decât un om cinstit, căci nu se vedeau niciun fel de lucruri compromițătoare, mai puțin cele două sau trei bâte grele, aşezate într-un colț, şi un ciomag care atârna deasupra policioarei căminului.

- Uite, zise Sikes, plescăind din buze. Acum sunt gata.

- De treabă? întrebă evreul.

- De treabă, răspunse Sikes. Aşa că spune ce ai de spus.

- Despre casa de la Chertsey, Bill? zise evreul, trăgându-şi scaunul mai aproape şi vorbind foarte încet.

- Da. Ce-i cu asta? întrebă Sikes.

- Ah! Ştii ce vreau să zic, dragul meu, spuse evreul. Ştie ce vreau să zic, nu-i aşa, Nancy?

- Nu, nu ştie, rânji disprețuitor domnul Sikes. Sau nu vrea să ştie, ceea ce e totuna. Vorbeşte desluşit şi spune lucrurilor pe nume. Nu sta aici, făcând cu ochiul, dând din cap şi vorbind cu mine în cimilituri, ca şi cum nu ai fi tu primul care te-ai gândit la furtişag. Ce vrei să spui?

- Sst, Bill, sst! zise evreul, care încercase în zadar să-i potolească izbucnirea de indignare. O să ne audă cineva, dragul meu. O să ne audă cineva.

- Las' să ne audă! zise Sikes. Nu-mi pasă.

Cum însă domnului Sikes, când se gândi mai bine, *de fapt* îi păsa, spuse aceste vorbe cu o voce mai joasă şi se calmă.

- Aşa, vezi? spuse evreul, împăciuitor. Era doar o măsură de prevedere, nimic mai mult. Acum, dragul meu, despre casa de la Chertsey. Când o s-o facem? Aşa nişte tinichele, dragul meu, aşa nişte tinichele! spuse evreul, frecându-şi palmele şi înălțându-şi sprâncenele de încântare, gândindu-se la ceea ce urma.

- Păi, n-o s-o facem deloc, răspunse Sikes, cu răceală.

- N-o s-o facem deloc?! repetă evreul, lăsându-se pe spate în scaun.

- Nu, repetă Sikes. În primul rând, pentru că n-a fost pusă bine la cale de dinainte, aşa cum mă aşteptam.

- Vrei să spui că n-a fost aranjată cum trebuie? şopti evreul, devenind palid de mânie. Să nu-mi spui tu mie...

- Ba îți spun, ripostă Sikes. Cin' te crezi, să-mi zici mie aşa? Toby Crackit dă târcoale locului de vreo două săptămâni şi nu a reuşit să momească pe niciunul dintre servitori.

- Ce vrei să zici, Bill? Că niciunul dintre cei doi nu poate să fie cumpărat?

- Da, chiar aşa. Bătrâna doamnă îi are în serviciu de douăzeci de ani şi, nici dacă le dai cinci sute de lire, nu se bagă.

- Dar, dragul meu, protestă evreul, nici cu femeile nu s-a putut aranja nimic?

- Nici gând, răspunse Sikes.

- Nici măcar Toby Crackit Berbantul n-a izbutit? făcu evreul, neîncrezător. Gândeşte-te cum sunt femeile, Bill.

- Nici măcar Toby Crackit Berbantul n-a izbutit, răspunse Sikes. Zice că şi-a pus favoriți falşi şi o jiletcă galbenă, şi-a tot hoinărit pe acolo, dar în zadar.

- Ar fi trebuit să încerce cu nişte mustăți şi pantaloni de soldat, dragul meu, spuse evreul.

- Chiar aşa a făcut, pe urmă, răspunse Sikes, dar nici astea nu i-au folosit mai mult decât celelalte.

Auzind aşa, evreul păru descurajat. După ce chibzui câteva minute, cu bărbia afundată în piept, îşi înălță capul şi spuse, oftând adânc, că dacă Toby Crackit Berbantul a spus adevărul, atunci tare îi e teamă că afacerea a căzut.

- Şi totuşi, adăugă bătrânul, sprijinindu-şi mâinile pe genunchi, e foarte trist, dragul meu, să pierdem atât de mult, când ne puseserăm toată nădejdea în asta.

- Asta este, zise domnul Sikes. Ghinion!

Urmă o lungă tăcere, timp în care evreul rămase cufundat în gânduri, cu fața încruntată, plină de zbârcituri, care-l făcea să aibă o înfățişare cum nu se poate mai diabolică, de ticălos desăvârşit. Sikes trăgea din când în când cu ochiul la el, iar Nancy, părând că se teme ca nu cumva să-l enerveze, stătea cu ochii ațintiți la foc, ca şi cum n-ar fi auzit nimic din ce se vorbea.

- Fagin, spuse Sikes, spărgând dintr-odată tăcerea grea care se lăsase, merită să dai cincizeci de parale cuiva care o face din afară, fără niciun fel de problemă?

- Da, zise evreul, trezindu-se brusc.

- Batem palma? întrebă Sikes.

- Da, dragul meu, da, răspunse evreul, iar ochii îi sticleau şi fiecare muşchi al feței tresărea de emoția stârnită de întrebare.

- Atunci, zise Sikes, ferindu-şi mâna cu dispreț de a evreului, se face când doreşti. Toby şi cu mine am sărit peste gardul grădinii, alaltăieri seară, şi am zgâlțâit niţel de toate uşile şi obloanele. Casa e zăvorâtă noaptea ca o închisoare, dar e un locşor pe unde putem pătrunde nevăzuți şi în siguranță.

- Care este locul acela, Bill? întrebă evreul, nerăbdător.

- Păi, şopti Sikes, după ce străbați peluza...

- Da? spuse evreul, aplecându-şi capul în față, cu ochii aproape ieşiți din orbite.

- Aş! strigă Sikes, oprindu-se brusc, în momentul în care fata, cu o mişcare abia vizibilă a capului, îi prinse privirea şi arătă pentru o clipă către chipul evreului. Nu contează care este locul acela. Nu poți să dai lovitura fără mine, ştiu asta, dar e mai bine să sufli şi-n iaurt, când faci afaceri cu tine.

- Cum vrei tu, dragul meu, cum vrei tu, răspunse evreul. Nu mai e nevoie de nimeni care să ajute, în afară de tine şi Toby?

- De nimeni, zise Sikes. Ne mai trebuie doar un burghiu şi un băiat. Burghiu avem amândoi, de băiat trebuie să ne faci rost tu.

- Un băiat! exclamă evreul. Oh, înseamnă că există undeva o deschizătură ceva, nu?

- Nu-ți pasă ție ce e! răspunse Sikes. Eu am nevoie de un băiat şi nu trebuie să fie prea mare. Doamne!... zise domnul Sikes, gânditor. De-aş fi putut să-l iau pe băiatul cel mic al lui Ned, coşarul! L-a ținut dinadins să nu crească şi îl închiria pentru treburi de-astea. Dar tată-său a fost băgat la zdup şi apoi au venit ăia de la Societatea Delincvenților Juvenili şi l-au smuls pe băiat din meseria în care făcea bani, l-au învățat să scrie şi să citească, şi-o să-l bage mai târziu ucenic. De atunci, ăştia de la stăpânire o țin tot aşa - spuse domnul Sikes, cu o furie crescândă, pe măsură ce îşi aducea aminte de toate aceste năpăstuiri -, o țin tot aşa şi, dacă ar fi avut destui bani

(dar pronia cerească a făcut să nu aibă), într-un an-doi nu ne-ar mai fi rămas nici măcar o jumătate de duzină de băieți în domeniu.

- Nu ne-ar mai fi rămas, consimți evreul, care fusese cufundat în gânduri tot timpul cât durase acest discurs şi, astfel, nu prinsese decât ultima propoziție. Ştii, Bill?...

- Ce mai vrei acuma? întrebă Sikes.

Evreul arătă cu capul spre Nancy, care mai privea încă țintă jarul din cămin, şi-i sugeră, printr-un semn, că ar trebui să-i spună să iasă din cameră. Sikes ridică din umeri, scos din răbdări, ca şi cum ar fi considerat zadarnică această măsură, dar dându-i totuşi ascultare, îi ceru lui Nancy să-i aducă o halbă de bere.

- Nu vrei nicio bere, spuse Nancy, punându-şi mâinile în sân şi rămânând la locul său, foarte liniştită.

- Ba, ți-am spus că vreau! răspunse Sikes.

- Prostii, răspunse fata, cu răceală. Dă-i drumul, Fagin! Ştiu ce o să zică, Bill, nu trebuie să se ferească de mine.

Evreul se mai codea încă. Sikes se uită de la unul la altul, oarecum surprins.

- Ei, doar nu te fereşti de vechea noastră prietenă, nu-i aşa, Fagin? întrebă el, în cele din urmă. O cunoşti de destul timp ca să ai încredere în ea, ce dracului! Ea nu-i dintr-alea care să trăncănească, nu-i aşa, Nancy?

- De bună seamă că nu sunt! răspunse tânăra domnişoară, trăgându-şi scaunul aproape de masă şi spijinindu-şi coatele pe ea.

- Nu, nu, draga mea, ştiu că nu eşti, spuse evreul, dar... şi bătrânul se opri din nou.

- Dar ce? întrebă Sikes.

- Nu ştiam dacă nu cumva e, poate, un pic supărată, ştii tu, dragul meu, cum a fost seara trecută, se justifică evreul.

Auzind această mărturisire, domnişoara Nancy izbucni într-un râs zgomotos şi, dând pe gât un pahar de rachiu, scutură din cap sfidător şi slobozi o sumedenie de

exclamații de genul „Zi-i înainte!... Nu te da bătut!” şi altele asemenea. Se pare că reacția aceasta i-a liniştit pe ambii domni în privința ei, căci evreul dădu din cap, cu un aer satisfăcut, şi se aşează din nou la locul său, la fel şi domnul Sikes.

- Hai, Fagin, spuse Nancy, râzând. Spune-i imediat lui Bill despre Oliver!

- Ha! Eşti o fată deşteaptă, draga mea, cea mai isteață fată pe care am văzut-o vreodată! spuse evreul, bătând-o uşor peste grumaz. *Tocmai* despre Oliver voiam să-i vorbesc. Fireşte! Ha! ha! ha!

- Ce-i cu el? întrebă Sikes.

- El e băiatul potrivit pentru ce ai tu nevoie, dragul meu, răspunse evreul cu o şoaptă răguşită, punându-şi un deget pe o nară şi rânjind înfiorător.

- El?! strigă Sikes.

- Ia-l, Bill! zise Nancy. Eu l-aş vrea, dacă aş fi în locul tău. Poate că nu e aşa de priceput, cum sunt ceilalți, dar nu asta aştepți de la el, dacă ai nevoie doar să-ți deschidă o uşă. Poți să fii sigur că e de încredere, Bill.

- Într-adevăr, este, răspunse Fagin. A avut parte de o bună pregătire în aceste câteva săptămâni din urmă şi e timpul să înceapă să îşi câştige pâinea. În plus, ceilalți sunt prea mari.

- Asta, da, Oliver este exact de mărimea care-mi trebuie mie, spuse Sikes, cumpănind.

- Şi o să facă tot ce îi vei spune, Bill, dragul meu, interveni evreul, n-o să se poată opună. Vreau să zic, dacă îl sperii destul de tare.

- Să-l sperii? repetă Sikes. Ține minte ce-ți spun: n-o să mă prefac doar că-l sperii, dacă miros ceva ciudat la el, după ce-am trecut la treabă. Odată ce-a intrat în horă, musai să joace. Altminteri, n-o să-l mai vezi în viață, Fagin. Gândeşte-te bine, înainte să mi-l trimiți. Bagă la cap ce-ți spun! întări tâlharul, ridicând un vătrai, pe care-l scosese de sub pat, şi cântărindu-l în mână.

- M-am gândit la toate, spuse evreul, cu hotărâre. Am stat... am stat cu ochii pe el, dragii mei, îndeaproape... îndeaproape. Numai o dată să simtă că este unul de-al nostru, numai o dată să îi treacă prin cap că a fost un hoț şi el al nostru! Al nostru pe viață. Oho! Nici c-ar fi putut să iasă mai bine!

Bătrânul îşi cuprinse pieptul cu mâinile şi, adunându-şi capul şi umerii laolaltă, se îmbrățişă de-a dreptul de bucurie.

- Al nostru! pufni Sikes. Poate al tău, vrei să zici!

- Poate că da, dragul meu, spuse evreul, chicotind spart. Al meu, dacă vrei tu, Bill.

- Şi, mă rog, zise Sikes, încruntându-se fioros la amabilul său prieten, de ce-ți faci atâtea griji pentru un țânc făinos, când ştii prea bine că sunt vreo cincizeci de băieți care hoinăresc prin Common Garden în fiecare seară, din care oricând poți să alegi unul?

- Pentru că ăştia nu-mi sunt cu nimic de folos, dragul meu, răspunse evreul, oarecum încurcat. Nici nu merită să vorbesc de ei! Înfățişarea lor îi dă numaidecât de gol, când intră în bucluc, că aşa i-am pierdut pe toți până acuma. Cu băiatul ăsta, dacă e bine strunit, dragii mei, pot să fac ce n-aş izbuti nici cu douăzeci din ăia. În plus, spuse evreul, redevenind sigur pe sine, ne are la mână şi ne-ar putea trăda pe toți, dacă şi-ar lua tălpăşița de la noi, aşa că *trebuie* să-l facem unul de-al nostru. Nu contează cum a ajuns aici. Ca să îl supun, nu trebuie decât să-l amestec într-un jaf, asta e tot ce vreau. Acuma, ia ziceți, nu este mai bine aşa, decât să fiu obligat să îl elimin pe bietul băiețel din calea noastră, ceea ce ar putea fi periculos şi, pe lângă asta, cu el am pierde un om?

- Când o să aibă loc? întrebă Nancy, întrerupând seria de exclamații furtunoase de dezgust ale lui Sikes față de prefăcătoria lui Fagin, care pretindea că ar fi mânat de sentimente umane.

- Ah, la naiba! spuse evreul. Chiar aşa, când o să aibă loc, Bill?

- M-am înțeles cu Toby pentru mâine-noapte, răspunse Sikes, ursuz, dacă nu îi trimit vorbă că s-a schimbat ceva.

- Bine, spuse evreul. Nu e o noapte cu lună.

- Nu, răspunse Sikes.

- Totul e aranjat ca să scoatem prada, nu-i aşa? mai întrebă evreul.

Sikes dădu din cap.

- Iar despre...

- Ei, da, totul e aranjat, îl întrerupse Sikes. Nu-ți bate capul cu amănunte. Mai bine l-ai aduce pe băiat aici, mâine-seară. O să mă descotorosesc de pietre, la o oră după ce se crapă de ziuă. Aşa că ține-ți gura şi păstrează cazanul încins, asta e tot ce trebuie să faci tu.

După încă o scurtă discuție, în care fiecare dintre cei trei şi-a spus cu înflăcărare punctul de vedere, s-a decis că Nancy trebuia să se ducă la casa evreului, în seara următoare, după ce se întuneca bine, şi să-l aducă pe Oliver, întrucât Fagin, cu şiretenie, se gândi că, dacă băiatul ar încerca să refuze sarcina care i se dădea, nimeni altcineva n-ar fi putut să-l înduplece să meargă totuşi, decât fata care de curând intervenise în apărarea lui. Se învoiră de asemenea, în mod solemn, în vederea expediției plănuite, să-l lase, fără rezerve, pe bietul Oliver în grija şi protecția domnului William Sikes şi, mai mult, ca numitul Sikes să se poarte cu el cum crede de cuviință, fără ca evreul să îl tragă în vreun fel la răspundere pentru cine ştie ce nenorocire sau necaz care ar cădea din întâmplare pe capul băiatului sau pentru vreo pedeapsă care ar putea fi necesară pentru a-l putea îndrepta - subînțelegându-se faptul că, drept chezăşie de respectarea acestei învoieli, orice explicație a domnului Sikes, la întoarcerea sa, trebuia să fie confirmată şi întărită, în toate punctele esențiale, de mărturia lui Toby Crackit Berbantul.

Odată făcute aceste aranjamente, domnul Sikes începu să bea pe rupte rachiu şi să fluture vătraiul într-un mod primejdios, răcnind în acelaşi timp nişte frânturi de cântece care nu aduceau nici pe departe cu o melodie, întrerupte mai mereu cu blesteme sălbatice. În cele din urmă, într-un avânt de entuziasm profesional, stărui să le arate cutia lui de scule pentru spargerea locuințelor. Veni cu ea, împleticindu-se, şi o deschise, începând să le explice natura şi să laude calitățile diverselor unelte dinăuntru, ca şi felul în care era făcută cutia însăşi - de o frumusețe nemaipomenită -, dar în scurt timp se prăbuşi peste ea, adormind pe jos, chiar acolo unde căzuse.

- Noapte bună, Nancy, spuse evreul, înfofolindu-se în haină până la urechi, la fel ca la venire.

- Noapte bună.

Privirile lor se-ntâlniră, iar evreul se uită la ea, cercetând-o foarte atent. Fata nu dădu niciun semn de ezitare. Era la fel de sinceră şi de hotărâtă pe cât ar fi putut fi însuşi Toby Crackit.

Evreul îi ură din nou noapte bună şi, într-un moment în care fata se afla cu spatele, îi dădu pe furiş o lovitură cu piciorul domnului Sikes, aflat în nesimțire pe podea, după care orbecăi prin bezna de pe scară până jos.

- Veşnica poveste! bombăni evreul pentru sine, întorcându-se spre casă. Cel mai rău lucru la femeile astea este că le trebuie de atât de puțin ca să se trezească în ele nişte sentimente de mult uitate, iar cel mai bun e că nu le ține mult. Ha! ha! Bărbatul contra copilului, pentru o traistă cu aur!

Umplându-şi timpul cu aceste gânduri plăcute, domnul Fagin înota prin zloată şi noroi, îndreptându-se către locuința sa cea sumbră, acolo unde Şmecherul stătea de veghe, aşteptându-i nerăbdător întoarcerea.

- Oliver s-a dus la culcare? Vreau să vorbesc cu el, au fost primele vorbe ale bătrânului, pe când coborau scările.

- Ăhă, de-acum câteva ore bune, răspunse Şmecherul, deschizând larg o uşă. Uite-l colo!

Băiatul era culcat, dormind dus pe un pat improvizat pe podea. Din pricina neliniştii, tristeții şi singurătății din temnița sa, devenise palid ca un mort. Dar nu ca un mort dintr-aceia înțepeniți în giulgiu şi-n sicriu, ci arăta de parcă viața tocmai s-ar fi stins în el, ca şi cum nu ar fi trecut decât o clipă de când sufletul lui tânăr şi curat ar fi zburat la Cer, iar răsuflarea putredă a acestei lumi nu avusese timp să atingă țărâna trecătoare a trupului său.

- Nu acum, spuse evreul, întorcându-se şi plecând încetişor. Mâine, mâine.

XX

În care Oliver este dat pe mâinile domnului William Sikes

Când Oliver se trezi, a doua zi dimineața, fu nespus de surprins să vadă că lângă patul său fusese aşezată o pereche de pantofi noi, cu tălpi groase şi solide, iar vechii lui pantofi dispăruseră. La început, descoperirea îl încântă, nădăjduind că era un semn c-avea să fie eliberat. Aceste gânduri însă îi fură iute spulberate, când se aşeză la masă lângă evreu, care îi spuse, pe un asemenea ton şi cu o căutătură ce îi spori mai mult teama, că urma să fie dus, în seara aceea, acasă la Bill Sikes.

- Ca să... să... rămân acolo, domnule? întrebă Oliver, plin de nelinişte.

- Nu, nu, drăguțule. Nu ca să rămâi acolo, răspunse evreul. Nu ne-ar plăcea să te pierdem. Nu-ți fie teamă, Oliver, o să te întorci la noi. Ha! ha! ha! Nu suntem noi atât de cruzi, ca să te gonim de aici, dragul meu. O, nu, nu!

Bătrânul, care stătea aplecat peste vatră, perpelind la foc o bucată de pâine, îşi rotea ochii în jur, în vreme ce îl lua astfel pe Oliver peste picior, şi râdea pe înfundate, ca şi cum ar fi vrut să arate că ştia prea bine că băiatul ar fi încă bucuros să fugă, dacă ar putea.

- Presupun, spuse evreul, ațintindu-l pe Oliver cu privirea, că vrei să ştii pentru ce te duci la Bill... nu-i aşa, dragule?

Oliver se înroşi fără să vrea, dându-şi seama că bătrânul hoț îi citise gândurile, dar spuse cu îndrăzneală că într-adevăr ar vrea să ştie.

- Păi, să vedem, tu de ce crezi? întrebă Fagin, ocolind răspunsul.

- Habar n-am, domnule, răspunse Oliver.

- Ptiu! spuse evreul, întorcându-se cu o mutră dezamăgită, după ce îi cercetase atent chipul lui Oliver. Atunci aşteaptă până o să-ți spună Bill!

Evreul părea supărat pentru că Oliver nu manifesta o mai mare curiozitate față de acest subiect. Adevărul este însă că Oliver, deşi foarte nerăbdător să afle, era mult prea tulburat de viclenia gravă din privirea lui Fagin şi de propriile sale presupuneri, ca să mai pună şi alte întrebări, în acel moment. Însă a doua ocazie nu i se mai ivi, întrucât evreul rămase foarte ursuz şi tăcut până seara, când se pregăti să iasă din casă.

- Poți să aprinzi o lumânare, zise evreul, punând una pe masă. Şi uite şi o carte, dacă vrei să citeşti, până când o să vină să te ia. Noapte bună!

- Noapte bună! răspunse Oliver, încetişor.

Evreul se îndreptă spre uşă, uitându-se la băiat peste umăr. Dintr-odată, se opri şi îl strigă pe nume.

Oliver îşi ridică privirea. Evreul, arătând spre lumânare, îi făcu semn s-o aprindă. Băiatul se supuse şi, pe când aşeza sfeşnicul pe masă, văzu că evreul îl fixa, cu sprâncenele încruntate, dintr-un colț întunecat al încăperii.

- Bagă de seamă, Oliver! Bagă de seamă! îi spuse bătrânul, ridicând mâna dreaptă şi făcându-i semn cu degetul. E un om rău şi vede numai sânge în fața ochilor, când al lui îi fierbe în vine. Orice s-ar întâmpla, să nu spui nimic. Şi să faci ceea ce îți cere. Ține minte!

Rosti aceste ultime cuvinte foarte apăsat, după care, încetul cu încetul, pe chipul său se întipări un rânjet oribil şi, dând din cap, ieşi din odaie.

După ce bătrânul domn dispăru, Oliver îşi sprijini capul în palmă şi începu să cugete, cu inima strânsă, la cuvintele pe care tocmai le auzise. Cu cât se gândea mai mult la avertismentul evreului, cu atât era mai nedumerit cu privire la scopul şi înțelesul acestuia. Nu-şi putea închipui niciun motiv necinstit pentru care trebuia să plece la Sikes şi care, dacă el ar fi rămas la Fagin, n-ar mai

fi putut fi dus la îndeplinire la fel de bine. După ce chibzui mult timp, ajunse la concluzia că fusese ales pentru a face corvezile de prin gospodăria tâlharului, până când acesta va tocmi vreun alt băiat, mai priceput. Oliver era mult prea obişnuit cu suferința şi, pe unde trecuse, avusese prea multe de îndurat, pentru ca perspectiva unei schimbări să-l mai poată întrista. Rămase cufundat în gânduri vreo câteva minute, după care, cu un oftat adânc, potrivi flacăra lumânării şi, luând cartea pe care i-o lăsase evreul, se apucă să citească.

Dădu vreo câteva pagini. Cu nepăsare, la început, dar, după ce ochii îi căzură asupra unui fragment care-i atrase atenția, deveni foarte absorbit de lectură. Era o povestire a vieților şi a proceselor marilor criminali, iar paginile cărții erau murdare şi ferfenițite de atâta răsfoit. Citi astfel despre nişte crime cumplite, care-i înghețară sângele în vine; despre omoruri tainice, săvârşite pe la margine de drumuri pustii; despre cadavre ascunse de ochii lumii în gropi şi puțuri adânci, dar care, oricât de adânci erau, la un moment dat nu le mai puteau ține, ci le scoteau la suprafață, după mulți ani, iar criminalii, dând cu ochii de ele, îşi ieşeau atât de tare din minți încât, în agonia lor, îşi mărturiseau vina şi urlau că vor să fie spânzurați, numai să li se curme chinurile groazei. Aici, de asemenea, citi despre oameni care, stând liniştiți în paturile lor, în toiul nopții fuseseră duşi în ispită (cum povesteau ei) şi îmboldiți de propriile lor gânduri rele să săvârşească o vărsare de sânge atât de înfiorătoare, că ți se făcea pielea găinii şi tremurai din toate încheieturile. Descrierile acestor grozăvii erau atât de vii şi de grăitoare, încât paginile îngălbenite păreau că se înroşesc de sânge, iar cuvintele aşternute pe ele parcă îți răsunau în urechi, ca şi cum le-ar fi rostit duhurile celor ucişi, cu şoapte venind din străfundurile pământului.

Înfricoşat la culme, băiatul închise cartea şi o zvârli cât colo. Apoi, prăbuşindu-se în genunchi, imploră Cerurile să

îl cruțe de asemenea fapte şi mai bine să-l ia din viață imediat, decât să-l sortească să comită, mai târziu, nişte crime atât de înfiorătoare şi cumplite. Încetul cu încetul, se mai linişti şi se rugă fierbinte, cu o voce slabă şi întretăiată, să fie ferit de toate primejdiile care-l pândeau în acel moment şi că, dacă lui, unui biet orfan bătut de soartă, care nu cunoscuse iubirea de prieteni sau de părinți, îi era scris să primească vreodată vreun ajutor divin, atunci ajutorul acela să-i fie dăruit în clipa aceea, când stătea singur, nefericit şi părăsit, în mijlocul ticăloşiei şi al păcatului.

Deşi îşi sfârşise rugăciunea, încă-şi mai ținea fața îngropată în palme, când simți o mişcare în preajma lui.

- Ce-i? strigă el, tresărind speriat şi zărind o siluetă care stătea în fața uşii. Cine-i acolo?

- Eu. Eu sunt, îi răspunse o voce tremurândă.

Oliver ridică lumânarea deasupra capului şi se uită spre uşă. Era Nancy.

- Pune lumânarea jos, îi ceru fata, ferindu-şi capul. Îmi bate în ochi.

Oliver observă că era foarte palidă şi o întrebă cu blândețe dacă era bolnavă. Fata se trânti pe un scaun, cu spatele la el, frângându-şi mâinile, fără să-i dea vreun răspuns.

- Doamne iartă-mă! exclamă ea, după un timp. Nu m-am gândit niciodată la asta!

- S-a întâmplat ceva? întrebă Oliver. Pot să te ajut? Te ajut, dacă-mi stă în puteri. Pe cuvânt că te ajut.

Fata îşi cuprinsese strâns umerii cu mâinile şi, chircită, se legăna înainte şi-napoi. Apoi se înecă, horcăi şi se luptă să-şi regăsească răsuflarea.

- Nancy! strigă Oliver. Ce-ai pățit?

Fata îşi plesnea palmele peste genunchi şi bătea cu picioarele în podea, după care, oprindu-se deodată, se înfăşură mai strâns cu şalul, tremurând ca lovită de friguri.

Oliver ațâță focul. Trase scaunul fetei lângă cămin, iar ea stătu câteva clipe fără să vorbească. Într-un târziu, îşi ridică privirea şi se uită în jur.

- Nu ştiu ce mă apucă uneori, spuse ea, prefăcându-se preocupată să-şi netezească rochia. De vină cred că e odaia asta, umedă şi murdară. Ei, dragă Nolly, eşti gata?

- Cu tine o să merg? o întrebă Oliver.

- Da. Am venit din partea lui Bill, răspunse fata. O să mergi cu mine.

- Pentru ce? întrebă Oliver, dându-se un pas înapoi.

- Pentru ce? repetă fata, ridicându-şi capul, dar plecându-l scurt la loc, când întâlni privirea lui Oliver. Oh, n-o să ți se întâmple nimic rău.

- Nu cred, spuse Oliver, care n-o scăpa din ochi.

- Cum vrei tu, răspunse fata, cu un râs prefăcut. Atunci, n-o să ți se întâmple nimic bun.

Oliver îşi dădu seama că avea o oarecare putere de a-i trezi fetei sentimente mai bune şi, pentru moment, vru s-o implore să aibă milă de soarta lui nenorocită. Apoi însă îi trecu prin minte că nu era decât ora opt seara şi că trebuia să mai fie încă destui oameni pe stradă, iar, dacă va ieşi şi va striga, va găsi poate câțiva care să dea crezare cuvintelor sale. În clipa în care îi veni acest gând, făcu un pas înainte şi, oarecum grăbit, spuse că e gata.

Nici scurtul moment de cumpănire, nici brusca hotărâre nu scăpaseră însă atenției tovarăşei sale. Ea îl cercetă pe băiat stăruitor, când primi acel răspuns, şi îi aruncă o privire pătrunzătoare, care dovedea destul de limpede că ghicise ce se petrecea în mintea lui.

- Sst! zise fata, aplecându-se asupra lui şi arătând către uşă, uitându-se cu teamă în jur. Nu poți face nimic. Am încercat eu în locul tău, dar în zadar. Eşti încolțit din toate părțile. Dacă e să scapi vreodată de aici, nu acum o să se întâmple.

Surprins de înflăcărarea cu care îi vorbea, Oliver se uită la ea. Părea sinceră. Chipul îi era palid şi neliniştit, iar trupul îi tremura din toate încheieturile.

- Te-am apărat o dată, să nu fii bătut, şi am s-o mai fac. De fapt, asta fac acum, continuă fata, cu voce tare, căci cei care te-ar fi prins, dacă n-aş fi făcut-o eu, ar fi fost cu mult mai nemiloşi decât mine. M-am pus chezaşă pentru tine, că o să fii cuminte şi o să-ți ții gura. Dacă nu vrei, o să fie de rău şi pentru tine şi pentru mine, ba poate chiar o să mor. Uite aici! Am îndurat deja toate astea pentru tine... Domnul mi-e martor.

Îi arătă, în grabă, câteva vânătăi pe care le avea pe gât şi brațe şi spuse mai departe, cu repeziciune:

- Ține minte asta! Şi nu mă face să mai sufăr din cauza ta, tocmai acum. Dacă te-aş fi putut ajuta, aş fi făcut-o, dar nu stă în puterile mele. Nu vrea nimeni să-ți facă rău acum. Orice o să te pună ei să faci, n-o să fie vina ta. Sst! Fiecare cuvânt de-al tău loveşte în mine. Dă-mi mâna. Grăbeşte-te! Mâna!

Fata apucă mâna pe care Oliver i-o întinse fără să se gândească şi, suflând în lumânare, îl trase după ea pe scări, în sus. Uşa fu deschisă, în grabă, de cineva care se ținu ascuns în întuneric şi fu închisă la fel de iute, după ce ieşiră ei doi. Afară îi aştepta o birjă. Cu aceeaşi energie cu care îi vorbise mai devreme, fata îl împinse înăuntru pe Oliver, urcă şi ea şi trase bine perdelușele. Birjarul nu avu nevoie de niciun fel de lămuriri; dând bice calului să alerge cât putea de repede, porni fără zăbavă.

Fata încă îl mai ținea pe Oliver strâns de mână şi continua să-i şoptească la ureche sfaturile şi îndemnurile pe care i le mai spusese o dată: să bage de seamă şi să aibă încredere. Totul se petrecu atât de iute, încât Oliver abia dacă avu timp să se gândească unde se află şi cum ajunsese acolo, când birja se opri în fața casei spre care îşi îndreptase paşii evreul cu o seară înainte.

Pentru o clipă, Oliver aruncă o privire în lungul străzii pustii şi pe buze îi şovăi un strigăt de ajutor, cât pe ce să îi scape - însă vocea fetei îi mai stăruia în ureche, rugându-l fierbinte să țină seama de suferințele ei, aşa că nu avu inima să îl sloboadă. Ezitând astfel, pierdu şansa. Când se dezmetici, se afla deja în casă, iar uşa era închisă.

- Pe aici, zise fata, slăbind strânsoarea mâinii pentru prima dată. Bill!

- Hei! răspunse Sikes, apărând în capul scărilor, cu o lumânare. Oh, deci aşa stau lucrurile! Straşnic! Veniți!

Aceasta era o puternică manifestare de satisfacție şi o urare de bun-venit neobişnuit de călduroasă, din partea cuiva ca domnul Sikes. Nancy, părând încântată, îl salută şi ea prieteneşte.

- Ochi-răi nu-i acasă, e dus cu Tom, zise Sikes, ridicând lumânarea ca să le lumineze calea pe scări. Ne-ar fi încurcat.

- Aşa este, răspunse Nancy.

- Vasăzică, ai adus puştiul, spuse Sikes, închizând uşa, după ce intrară cu toții în odaie.

- Da, uite-l, răspunse Nancy.

- A fost cuminte pe drum? întrebă Sikes.

- Ca un mieluşel, răspunse Nancy.

- Mă bucur să aud asta, spuse Sikes, privindu-l încruntat pe Oliver. Altminteri ar fi fost vai de pielea lui. Vino aici, mucosule, şi hai să te învăț ceva ce-i mai bine să ştii de la bun început.

Spunând acestea noului său învățăcel, domnul Sikes îi scoase şapca de pe cap, aruncând-o într-un colț, după care, luându-l pe după umeri, se aşeză la masă, ținându-l pe băiat în picioare, în fața lui.

- Ei, şi acum, întâi de toate, ştii ce e ăsta? întrebă Sikes, ridicând un pistol de buzunar de pe masă.

Oliver răspunse că ştie.

- Bine, atunci, uite aici, continuă Sikes. Ăsta este praful de puşcă, şi ăsta-i un glonț, iar asta este o bucată dintr-o pălărie veche, care serveşte de fultuială.

Oliver bolborosi că înțelege rostul fiecărui obiect ce îi era arătat, după care domnul Sikes începu să încarce pistolul, foarte tacticos.

- Acum e încărcat, zise domnul Sikes, când isprăvi.

- Da, văd, domnule, răspunse Oliver.

- Bun, zise hoțul, apucându-l pe Oliver de încheietura mâinii şi punându-i țeava pistolului atât de aproape de tâmplă, încât aproape că i-o atinse, moment în care băiatul nu-şi putu stăpâni o tresărire. Ei, dacă scoți o vorbă fără să te fi întrebat eu mai întâi, când mergi cu mine pe stradă, glonțul o să-ți zboare creierii până s-apuci să ştii ce ți se întâmplă. Aşadar, *dacă* te hotărăşti să vorbeşti fără să-ți dau eu voie, fă-ți mai întâi rugăciunea.

Aruncând o privire încruntată la cel pe care îl amenința, ca să fie şi mai convingător, domnul Sikes continuă:

- Din câte ştiu eu, nimeni nu s-ar interesa de tine, dacă s-ar întâmpla să o pățeşti, aşa că n-ar fi nevoie să mă dau eu peste cap, cu cerul şi pământul, ca să-ți explic cum stă treaba. O fac doar pentru binele tău, mă-nțelegi?

- Ce mai tura-vura, spuse Nancy, vorbind foarte apăsat şi încruntându-se uşor la Oliver, ca pentru a-l face foarte atent vorbele ei. Dacă țâncul o să-ți încurce ploile, o să ai grijă să nu mai melițeze poveşti altcuiva după aceea, adică o să-l împuşti în cap, fără să-ți pese că poți să fii spânzurat pentru asta, cum nu-ți pasă niciodată de spânzurătoarea care te pândeşte în fiecare clipă a vieții tale, într-o îndeletnicire ca a ta.

- Asta-i! încuviință domnul Sikes. Femeile pot întotdeauna să spună lucrurilor pe nume în mai puține cuvine... Fireşte, când nu le sare muştarul, că atunci nu se mai opresc. Şi acum, că am lămurit-o definitiv, hai să

mâncăm ceva şi să tragem un pui de somn înainte de-a porni.

Răspunzând acestui îndemn, Nancy întinse în grabă faţa de masă, după care, dispărând pentru câteva clipe, se întoarse cu o cană de bere neagră şi o farfurie cu căpăţâni de oaie, ceea ce îi dădu prilejul domnului Sikes de a strecura câteva vorbe de spirit agreabile, stârnite de strania coincidenţă dintre ce aveau la masă şi „berbec", care, în meseria lor, însemna o rangă de spart uşile, lacătele şi încuietorile. Într-adevăr, vrednicul domn, aţâţat pesemne de perspectiva apropiatei isprăvi, era cum nu se poate de vesel şi binedispus. O dovadă grăitoare a fost faptul că a băut, cu mare sete, toată halba de bere dintr-odată şi că n-a slobozit mai mult de optzeci de înjurături, de la începutul până la sfârşitul cinei.

Odată isprăvită masa - este lesne de înţeles că Oliver n-a prea avut poftă de mâncare -, domnul Sikes ceru în două rânduri să-i fie adus un pahar de rachiu cu apă fiartă, după care se trânti în pat, poruncindu-i lui Nancy, cu o sumedenie de blesteme în cazul în care nu l-ar asculta, să-l trezească la cinci fix.

Oliver rămase treaz timp îndelungat, gândindu-se că n-ar fi exclus ca Nancy să caute un prilej pentru a-i mai şopti la ureche alte sfaturi. Fata însă stătea la foc, dusă pe gânduri, fără să facă vreo mişcare, în afară de a se apleca, din când în când, să scurteze mucul lumânării. Ostenit de aşteptare şi nelinişte, în cele din urmă, Oliver adormi.

Când se trezi, masa era aşternută pentru ceai, iar Sikes îşi îndesa diverse obiecte în buzunarele paltonului, care atârna pe spătarul unui scaun. Nancy era foarte ocupată cu pregătirea gustării de dimineaţă. Nu se crăpase de ziuă, căci lumânarea mai ardea încă şi era destul de întuneric afară. O ploaie măruntă şi deasă răpăia în geamuri, iar cerul era negru şi încărcat de nori.

- Hai odată! mormăi Sikes, când Oliver se ridică în picioare. Cinci şi jumătate! Dă-i bătaie, altfel nu capeți niciun mic dejun; şi-aşa e destul de târziu.

Oliver nu zăbovi prea mult cu spălatul şi îmbrăcatul, iar, după ce mâncă în grabă, îi răspunse lui Sikes, care-l întrebase ursuz dacă a sfârşit, că era gata de plecare.

Nancy, aproape fără să se uite la el, îi aruncă o basma pe care să şi-o lege la gât, iar Sikes îi dădu o pelerină mare şi grosolană, ca să şi-o prindă pe umeri. Astfel echipat, Oliver îi întinse mâna tâlharului care, înainte de a i-o înşfăca, se opri pentru a-i arăta, cu un gest amenințător, că are în buzunarul paltonului pistolul. Apoi, luându-şi rămas-bun de la Nancy, îl târî după el.

La uşă, Oliver întoarse capul, pentru o clipă, în speranța că va întâlni o privire din partea fetei. Aceasta însă îşi reluase locul în fața focului şi stătea acolo, încremenită.

XXI

Expediția

Ieşiră în stradă, în dimineața aceea mohorâtă, cu vânt şi ploaie deasă, şi cu nori încărcați de furtună. Toată noaptea plouase; drumul era plin de băltoace, iar rigolele dădeau pe dinafară. Pe cer se zărea doar o licărire slabă a zilei care începea, dar care, plumburie şi posomorâtă, aproape că făcea ca întunericul, încă stăpân, să pară şi mai apăsător, căci doar secătuia de vlagă lumina felinarelor, fără să coloreze în nuanțe mai calde sau mai vii acoperişurile ude sau străzile triste. Părea că nimeni nu se trezise în acea mahala: ferestrele caselor erau bine închise, iar străzile pe care le străbăteau erau tăcute şi pustii.

Când cotiră pe Bethnal Green, se crăpase bine de ziuă. Multe dintre felinare erau deja stinse, iar câteva căruțe de la țară îşi croiau drumul anevoie spre Londra. Când şi când, vreun poştalion plin de noroi trecea în goană, iar vizitiul îl blagoslovea din mers cu o lovitură de bici dojenitoare pe căruțaşul cel greoi care, ținând-o pe partea care nu trebuia a drumului, îi punea în pericol sosirea la timp la stație cu un sfert de minut. Cârciumile, luminate pe dinăuntru cu lămpi de gaz, erau deja deschise. Încetul cu încetul, începură să se deschidă şi alte prăvălii şi să se vadă câțiva oameni, pe ici, pe colo. Apoi, apărură grupuri răzlețe de muncitori care se duceau la lucru; bărbați şi femei, purtând coşuri de peşte pe cap; căruțe trase de măgari, încărcate cu zarzavat; cărucioare pline cu carne; lăptăresele cu bidoanele; şi tot aşa, un şuvoi neîntrerupt de oameni, cărând diverse mărfuri spre mahalalele din răsăritul oraşului. Pe măsură ce se apropiau de *City*[4], larma şi îmbulzeala creşteau. Când pătrunseră pe străzile

4 Oraşul vechi, devenit centrul administrativ, comercial şi financiar al Londrei.

dintre Shoreditch şi Smithfield, se prefăcură într-un vuiet şi-un vălmăşag de nedescris. Se făcuse ziuă de-a binelea şi jumătate din populaţia Londrei pornise la treburile dimineţii.

Luând-o pe Sun Street şi Crown Street, apoi traversând piaţa Finsbury, domnul Sikes trecu prin Chiswell Street ajungând în Barbican, iar de acolo, prin Long Lane, intră în Smithfield, dinspre care izbucni un tumult de sunete ciudate, ce-i stârni o mare uimire lui Oliver Twist.

Era zi de târg. Pe oriunde călcai, te afundai până la glezne în noroi şi mocirlă. Aburul gros şi cu miros înţepător, care se ridica neîncetat din trupurile vitelor, se amesteca în ceaţa ce părea o perdea agăţată de coşurile caselor, atârnând până-n pământ. Toate ţarcurile din mijlocul întinsei pieţe, ca şi toate acelea care fuseseră improvizate oriunde se găsise un locşor liber, erau pline de oi. Vaci şi boi, legaţi de pari, se înşiruiau de-a lungul canalului de scurgere. Ţărani, măcelari, văcari, negustori ambulanţi, băieţi de prăvălie, hoţi, pierde-vară şi haimanale de tot soiul, amestecaţi laolaltă, formau o masă compactă. De pretutindeni răsunau fluierăturile văcarilor, hămăiturile câinilor, mugetele şi opintelile boilor, behăitul oilor, grohăitul şi guiţatul porcilor, strigătele negustorilor, ţipetele, ocările şi certurile, la care se adăugau sunetul clopotelor şi larma glasurilor ce se revărsau din fiecare tavernă. Înghesuiala, îmbrânceala, agitaţia, bătăile, răcnetele şi urletele, vacarmul îngrozitor şi asurzitor care se înălţa din fiecare colţişor al pieţei, chipurile nespălate, nebărbierite, mizere şi ticăloase, alergând fără încetare încoace şi încolo, repezindu-se în mijlocul gloatei sau ţâşnind din vâltoare, toate acestea alcătuiau o privelişte uluitoare, care te năucea, de nu mai ştiai pe ce lume te afli.

Domnul Sikes, târându-l pe Oliver după el, îşi croia drum cu coatele pe unde era înghesuiala mai mare, nepăsător la hărmălaie şi fără să ia în seamă

nenumăratele scene care îl uimeau atât de tare pe copil. Salută din cap, de două sau trei ori, câte un prieten care trecu pe lângă el, refuzând, de tot atâtea ori, invitația de a bea împreună un păhărel de dimineață, înaintând cu hotărâre până când ieşi din aglomerație şi o apucă pe Hosier Lane, spre Holborn.

- Hai, băiete, hai! zise Sikes, privind în sus către orologiul catedralei Sf. Andrei. Acuşi bate de şapte! Trebuie să te mişti mai repede. Haide, ce tot rămâi în urmă, trântorule!

Şi, spunând acestea, domnul Sikes îl smuci de braț pe micul său tovarăş. Oliver, iuțindu-şi paşii într-un soi de trap vioi, ceva între mersul grăbit şi fugă, se căzni să se țină de tâlharul care înainta cu paşi mari.

Merseră astfel până când trecură de Hyde Park şi o apucară spre Kensington. Acolo, domnul Sikes îşi încetini pasul, lăsându-se ajuns din urmă de o căruță goală. Văzând că pe aceasta era scris „Hounslow", îl întrebă pe căruțaş, cât putu el de politicos, dacă îi putea duce până la Isleworth.

- Suie, spuse omul. E băiatul tău?

- Da, e băiatul meu, răspunse Sikes, privindu-l aspru pe Oliver şi ducându-şi în treacăt mâna la buzunarul în care ținea pistolul.

- Taică-tău merge cam prea repede pentru tine, nu-i aşa, drăguțule? întrebă căruțaşul, văzând că Oliver abia mai răsufla.

- Nici vorbă, răspunse Sikes, în locul băiatului. E obişnuit. Hai, prinde-mă de mână, Ned. Sus cu tine!

Cu aceste cuvinte, îl ajută pe Oliver să se urce în căruță, iar căruțaşul, arătând către o grămadă de saci, îl îndemnă să se întindă pe ei, să se odihnească. Văzând bornele de pe marginea drumului rămânând în urmă, una după alta, Oliver se întreba tot mai mirat unde avea de gând să-l ducă tovarăşul său. Trecură şi de Kensington, şi de Hammersmith, şi de Chiswick, şi de Kew Bridge, şi de

Brentford - dar mergeau tot înainte, cu hotărâre, de parcă de-abia porniseră la drum. Într-un târziu, ajunseră în fața unei cârciumi numită „Diligența şi caii", în spatele căreia, nu departe, era o răscruce. Aici, căruța se opri.

Sikes se dădu jos în mare grabă. Apucându-l iar pe Oliver de mână, îl luă pe sus din căruță, îl puse pe pământ şi îi aruncă o privire încruntată, lovindu-se cu pumnul peste buzunar, ca să fie mai bine înțeles.

- La revedere, băiete, zise căruțaşul.

- E mofluz, răspunse Sikes, dându-i un brânci lui Oliver. E mofluz şi nestrunit. Nu fi supărat pe el!

- Nicio supărare! răspunse omul, urcându-se în căruță. Doar nu-mi strică ziua, la urma urmelor.

Şi mână caii. Sikes aşteptă până ce dispăru din vedere. Îi spuse apoi lui Oliver că se poate uita în jur, dacă vrea, după care porniră mai departe, pe jos.

Nu departe de cârciumă, cotiră la stânga, după care, apucând-o pe următorul drumeag la dreapta, merseră tot înainte, o bună bucată de vreme, trecând pe lângă multe grădini întinse şi case înstărite, de o parte şi de alta a drumului, fără să se oprească - decât o dată, pentru o bere mică -, până când ajunseră într-un oraş. Aici, pe zidul unei case, Oliver văzu scris, cu litere de-o şchioapă, „Hampton". Rătăciră aiurea, prin câmpurile dimprejur, câteva ore. În cele din urmă, se întoarseră din nou în oraş şi, intrând într-o cârciumă, al cărei nume nici nu se mai putea citi pe firma veche, Sikes comandă ceva de mâncare, aşezându-se lângă focul de la bucătărie.

Bucătăria era o încăpere veche şi scundă, cu o bârnă groasă, pe mijlocul tavanului, de la un capăt la celălalt, iar lângă foc, cu nişte bănci cu spătar înalt, pe care stăteau câțiva bărbați grosolani, în salopete, bând şi fumând. Nu îl băgară deloc în seamă pe Oliver şi nici de Sikes nu se sinchisiră prea tare, iar cum Sikes, de asemenea, nu se sinchisi prea tare de ei, se aşeză împreună cu micul său tovarăş într-un colț, netulburați de prezența celorlalți.

Mâncară nişte friptură rece, după care zăboviră atât de mult, până ce domnul Sikes se desfătă fumând vreo trei-patru pipe, încât Oliver începu să fie încredințat că nu aveau să plece mai departe. Fiind atât de obosit de mers şi de sculatul cu noaptea-n cap, la început moțăi un pic, după care, doborât de osteneală şi de fumul de tutun, adormi de-a binelea.

Se înnoptase când domnul Sikes îl trezi cu un ghiont. Dezmeticindu-se destul cât să se ridice în capul oaselor şi să se uite în jur, Oliver văzu că vrednicul său tovarăş legase o strânsă tovărăşie cu un țăran, cu care vorbea prieteneşte, la o halbă de bere.

- Aşadar, te duci la Lower Halliford, nu-i aşa? întrebă Sikes.

- Da, mă duc, răspunse omul, care părea afumat rău sau, mai corect, afumat bine de băutură. Şi o să ajung fuguța-fuguța. Calul meu nu mai are nicio povară de cărat, ca azi dimineață, la venire, aşa că o să fim acasă mintenaş. Hai noroc, în sănătatea lui! Ehei! E un cal bun!

- Poți să ne duci şi pe noi, pe mine şi pe băiatul meu, până acolo? întrebă Sikes, împingând berea spre noul său prieten.

- Dacă mergeți chiar acolo, pot, răspunse bărbatul, uitându-se la halbă. Mergeți la Halliford?

- Mergem la Shepperton, răspunse Sikes.

- S-a făcut, vă duc până unde merg eu, răspunse celălalt. E plătit totul, Becky?

- Da, a plătit domnul celălalt, răspunse fata.

- Ia ascultă, spuse țăranul, cu seriozitatea celor abțiguiți. Asta nu se cade, să ştii.

- De ce nu? întrebă Sikes. Dumneata o să ne ajuți până acolo, aşa că nu văd care-i baiul că-ți fac şi eu cinste cu o bere-două, în schimb?

Străinul cugetă asupra acestui argument, cu o expresie foarte concentrată întipărită pe chip. După care îl luă de braț pe Sikes şi declară că este cu adevărat un tip de

treabă. La care domnul Sikes îi răspunse că glumeşte şi că, dacă nu l-ar vedea aşa de cherchelit, cu siguranță c-ar fi avut motiv să-l bănuiască de zeflemea.

După ce mai schimbară câteva amabilități, le urară celor de față noapte bună şi ieşiră. Servitoarea, strângând în urma lor halbele şi paharele, rămase în pragul uşii, cu mâinile încărcate, ca să îi vadă plecând.

Calul, în a cărui sănătate băuseră fără ca el să ştie ce onoare i se făcea, stătea afară, gata înhămat la căruță. Oliver şi Sikes se suiră, fără să mai lungească vorba, iar stăpânul, după ce mai zăbovi un minut sau două, „să prindă inimă" şi să-l provoace pe rândaş să-i mai arate un bidiviu ca al lui, urcă şi el. Îi ceru apoi rândaşului, care ținea calul de căpăstru, să-i dea drumul, iar calul, odată eliberat, începu să scuture din cap cu mare dispreț, repezindu-se în ferestrele casei de peste drum. După ce săvârşi aceste isprăvi şi se ridică pentru o clipă pe picioarele dinapoi, porni cu toată viteza şi ieşi din oraş, hurducând căruța după el, cu o vitejie desăvârşită.

Noaptea era foarte întunecoasă. Aburi deşi de umezeală se ridicau din râu şi din pământul mlăştinos din apropiere, împrăştiindu-se peste câmpurile pustii. Frigul te pătrundea până-n măduva oaselor şi totul era posomorât şi sumbru. Niciunul nu rostea vreun cuvânt, căci căruțaşului i se făcuse somn, iar Sikes n-avea chef să intre în vorbă cu el. Oliver stătea ghemuit, într-un colț al căruței, buimăcit de spaimă şi nelinişte pentru ce va urma, văzând arătări ciudate în copacii golaşi, cu ramurile legănându-se sinistru încoace şi încolo, ca şi cum ar fi tresăltat de-o bucurie demonică pentru priveliştea aceea sumbră.

Când trecură pe lângă biserica din Sunbury, orologiul bătu ora şapte. La fereastra paznicului de la debarcaderul de peste drum se vedea o lumină, care bătea până peste drum şi învăluia într-o umbră şi mai funestă o tisă neagră, care străjuia nişte morminte. Se auzea un susur surd al

unei căderi de ape undeva în apropiere, iar frunzele bătrânului copac foşneau uşor, în adierea nopții - părea o muzică domoală pentru odihna celor răposați.

Lăsară în urmă Sunbury-ul şi continuară pe drumul singuratic. Peste alte două sau trei mile, căruța se opri. Sikes coborî, îl luă de mână pe Oliver şi porniră din nou pe jos.

Nu poposiră la nicio cârciumă de prin Shepperton, după cum se aştepta băiatul, ostenit, ci merseră mai departe, prin noroi şi beznă, pe drumeaguri de țară întunecate şi străbătând câmpuri pustii şi reci, până când zăriră, nu departe, luminile unui oraş. Scrutând prin întunericul din jur, Oliver băgă de seamă că la picioarele lor curgea un râu şi că ei se îndreptau spre capul unui pod.

Sikes o ținu tot înainte, până când ajunseră foarte aproape de pod, ca apoi să o cotească brusc la stânga, coborând spre mal.

„Apa!" se gândi Oliver, albindu-se de spaimă. „M-a adus în locul ăsta pustiu ca să mă omoare!"

Era gata să se arunce la pământ şi să facă o ultimă sforțare ca să-şi salveze frageda lui viață, când văzu că se aflau în fața unei case singuratice, dărăpănate şi în ruină. Avea două ferestre, de-o parte şi de alta a intrării dărâmate, şi un etaj deasupra, însă nu se zărea nicio lumină, era cufundată în întuneric, năruită şi, după toate aparențele, nelocuită.

Sikes, ținându-l încă de mână pe Oliver, se apropie încet de intrarea joasă şi ridică zăvorul. Apăsă pe clanță, uşa se deschise şi păşiră amândoi înăuntru.

XXII

Spargerea

Cine-i acolo? strigă o voce puternică şi răguşită, imediat ce puseră piciorul în hol.

- Nu mai face atâta tărăboi, zise Sikes, trăgând zăvorul la uşă. Fă lumină, Toby!

- Aha! Tovarăşul meu! strigă aceeaşi voce. O lumină, Barney, o lumină! Arată domnului drumul, Barney! Trezeşte-te, mai întâi, dacă se poate.

Pentru a-l scula din somn pe Barney, cel care vorbise părea că aruncase în el cu un calapod de ghete sau ceva asemănător, întrucât se auzi o bufnitură a unui obiect de lemn în cădere şi apoi un mormăit nedesluşit, al unui bărbat pe jumătate dezmeticit din somn.

- N-auzi? strigă aceeaşi voce. E Bill Sikes în hol şi nu-i nimeni care să-l întâmpine cum se cuvine. Iar tu dormi, de parcă ai băut laudanum la masă, nu alta! Ai făcut ochi acuma sau vrei sfeşnicul de fier ca să te trezesc de-a binelea?

La întrebarea aceasta, o pereche de ghete încălțate pe jumătate se târşiră în grabă pe podeaua goală a odăii şi, de după o uşă din dreapta, apăru mai întâi o lumină firavă, iar apoi silueta acelui individ pe care l-am descris mai demult, cel care avea beteşugul de a vorbi pe nas şi care servea la masă, în taverna de pe Saffron Hill.

- *Dobnul* Sikes! exclamă Barney, cu bucurie sinceră sau prefăcută, nu se ştie. *Bofdiți* înăuntru, *dobnule*, *bofdiți*!

- Hai, treci tu primul, spuse Sikes, împingându-l pe Oliver în față. Mai repede, că te calc pe călcâie!

Cu o înjurătură la adresa încetinelii băiatului, Sikes îl îmbrânci pe Oliver şi intrară într-o odaie scundă şi întunecoasă, cu o sobă care scotea fum, vreo două sau trei scaune rupte, o masă şi o canapea foarte veche, pe care, cu picioarele mai sus decât capul, stătea tolănit un bărbat,

fumând dintr-o pipă lungă, de lut. Purta o haină elegant croită, de culoarea tutunului, ca nasturi mari, de bronz, o cravată portocalie, o jiletcă grosolană, cu revere late, în culori țipătoare, şi pantaloni bufanți, cânepii. Domnul Crackit (căci el era) nu avea prea mult păr, nici pe cap, nici pe obraz, însă puținul pe care-l avea era de culoare roşcată şi cârlionțat în bucle lungi, prin care îşi trecea, din când în când, degetele foarte murdare, împodobite cu inele mari, de tinichea. Era un pic mai înalt decât un om de statură mijlocie şi cu picioare destul de şubrede, lucru ce nu-i ştirbea admirația pentru cizmele sale, pe care şi le contempla, ținându-le în sus ca să le vadă mai bine, cu o vie satisfacție.

- Bill, băiete! spuse personajul, întorcându-şi capul spre uşă. Mă bucur să te văd. Începusem să mă tem c-ai renunțat, caz în care ar fi trebuit să-mi încerc singur puterile. Hait!

Cu această exclamație de mare surprindere, rostită când dădu cu ochii de Oliver, domnul Toby Crackit se ridică în capul oaselor şi întrebă cine era.

- E băiatul... Băiatul, ştii tu! răspunse Sikes, trăgându-şi un scaun lângă foc.

- Unu' dintre *ugenicii dobnului* Fagin, zise Barney, rânjind.

- Fagin, ai! exclamă Toby, uitându-se la Oliver. Ce mai băiat neprețuit o să fii pentru buzunarele bătrânelor doamne de prin biserici! Cu moaca asta o să facă avere!

- Hai, gata, destul cu asta, interveni Sikes nerăbdător şi, aplecându-se spre urechea prietenului său, lăsat pe spate-n canapea, îi şopti câteva cuvinte care-i stârniră domnului Crackit un hohot straşnic de râs, blagoslovindu-l pe Oliver cu o privire lungă şi uimită.

- Acuma, zise Sikes, aşezându-se pe scaun, dacă ne dai ceva cu care să ne umplem burdihanele şi să ne udăm gâtlejurile, cât aşteptăm, o să ne mai înviorăm nițel, cel puțin eu. Stai colo, la foc, domnişorule, şi odihneşte-te,

căci va trebui să ne însoţeşti iar la drum, în noaptea asta, deşi nu mergem prea departe.

Oliver se uită la Sikes, cu o mirare mută şi sfioasă şi, trăgând un scăunel lângă foc, îşi sprijini capul, care-i plesnea de durere, în mâini, abia mai ştiind unde se află şi ce se întâmplă în jurul lui.

- Aşa! zise Toby, când tânărul evreu aşează pe masă nişte resturi de mâncare şi o sticlă. Să bem pentru izbânda loviturii!

Ca să cinstească motivul închinării, se ridică în picioare şi, lăsându-şi cu grijă pipa goală într-un colţ, se apropie de masă, umplu un pahar cu rachiu şi-l goli dintr-o sorbitură. Domnul Sikes făcu acelaşi lucru.

- Un strop şi pentru băiat, zise Toby, umplând pe jumătate un pahar cu vin. Dă-l pe gât, mieluşelule!

- Păi, eu..., bâigui Oliver, uitându-se rugător în ochii bărbatului. Zău, eu...

- Dă-l pe gât! repetă Toby. Crezi că eu nu ştiu ce-i bun pentru tine? Spune-i să bea, Bill!

- Ar face bine să asculte! zise Sikes, lovindu-se cu palma peste buzunar. Naiba să mă ia, dacă ăsta nu-ţi dă mai mare bătaie de cap decât un neam întreg de Şmecheri. Bea-l, drac împeliţat, bea-l!

Speriat de gesturile ameninţătoare ale celor doi bărbaţi, Oliver înghiţi în grabă tot ce era în pahar şi se înecă, pornind să tuşească de mai să-i iasă ochii din cap, ceea ce îi încântară nespus pe Toby Crackit şi pe Barney, smulgându-i un zâmbet chiar şi ursuzului domn Sikes.

După aceea şi după ce Sikes îşi astâmpără foamea (Oliver nu voia nimic şi nu mâncă decât o cojiţă de pâine, pe care îl forţară s-o înghită), cei doi bărbaţi se aşezară mai bine pe scaune, cu gând să tragă un pui de somn. Oliver rămase pe scăunelul său de lângă foc. Barney, înfăşurat într-o pătură, se întinse pe podea, foarte aproape de grătarul sobei.

Au dormit ori s-au prefăcut că dorm destul de mult timp, fără să se mişte, în afară de Barney, care se ridică, o dată sau de două ori, ca să mai pună cărbuni pe foc. Oliver căzu într-o toropeală grea; se vedea rătăcind singur pe nişte ulițe pustii, sau pribegind prin cimitire întunecate, sau retrăind una sau alta dintre întâmplările din zilele din urmă. Se trezi brusc, când Toby Crackit sări în picioare şi strigă că-i ora unu şi jumătate.

Într-o clipă, şi ceilalți doi erau în picioare şi începură să se pregătească zorit. Sikes şi tovarăşul lui îşi înfăşurară gâtul şi bărbia în fulare mari, de culoare închisă şi îşi îmbrăcară paltoanele. Barney, deschizând un dulap, scoase câteva obiecte, pe care le îndesă în grabă în buzunare.

- *Lătrătoarele* mele, Barney? ceru Toby Crackit.

- Iată-le, răspunse Barney, scoțând o pereche de pistoale. *Ghiar dubdeata le-ai îngărgat.*

- Foarte bine! răspunse Toby, punându-le bine. *Lucrătoarele*?

- Le-am luat eu, răspunse Sikes.

- Pânze, chei, şperacle, burghie - nu s-a uitat nimic? întrebă Toby, agățând o rangă micuță într-o cheutoare de pe partea dinăuntru a hainei.

- Totul e-n regulă, răspunse tovarăşul său. Adu şi bâtele, Barney, şi cu asta, gata.

Cu aceste cuvinte, luă un băț gros din mâinile lui Barney care, după ce i-l dăduse pe celălalt lui Toby, se apucă să încheie pelerina lui Oliver.

- Hai odată! zise Sikes, întinzându-i mâna.

Oliver, care era complet năuc după marşul forțat, după aerul tare de-afară şi după băutura pe care fusese silit s-o înghită, îşi puse maşinal mâna într-a lui Sikes.

- Ia-l de mâna cealaltă, Toby! zise Sikes. Vezi afară, Barney!

Barney ieşi pe uşă şi se întoarse anunțând că era linişte deplină. Cei doi tâlhari porniră la drum, cu Oliver la

mijloc. Barney, după ce încuie bine uşa, se înfăşură în pătură la fel ca înainte şi, curând, dormea din nou.

Se făcuse întuneric beznă. Ceaţa era mult mai groasă decât fusese în prima parte a nopţii, iar aerul era atât de încărcat de umezeală, încât, deşi nu cădea niciun strop de ploaie, părul şi sprâncenele lui Oliver, după numai câteva minute de la ieşirea din casă, deveniseră sârmoase de la burniţa pe jumătate îngheţată care învăluia totul. Traversară podul şi o ţinură tot înainte, către luminile pe care Oliver le văzuse mai devreme. Nu erau prea departe şi, cum mergeau foarte repede, ajunseră îndată la Chertsey.

- O luăm direct prin oraş, şopti Sikes. N-o să fie nimeni pe drum, într-o noapte ca asta, să ne vadă.

Toby încuviinţă şi se furişară grăbiţi pe strada principală a târguşorului, care, la acea oră târzie, era cu desăvârşire pustie. Ici şi colo, câte o palidă rază de lumină răzbătea prin geamul unei odăi şi, din când în când, lătratul unui câine tulbura liniştea nopţii. Dar pe afară, nu era nici ţipenie de om. Când ieşiră din târg, orologiul bisericii bătu ora două.

Iuţind pasul, o luară pe o stradă, la stânga. După ce merseră cam o jumătate de milă, se opriră în faţa unei case singuratice, înconjurată de un zid, pe care Toby se căţără cât ai clipi, aproape fără a-şi trage răsuflarea înainte.

- Acuma, băiatul! spuse Toby. Saltă-l, că-l prind eu.

Înainte ca Oliver să aibă vreme să se uite în jur, Sikes îl apucase de subsuoară şi, în două-trei secunde, era întins pe iarbă, lângă Toby, de partea cealaltă a zidului. Sikes îi urmă pe dată şi cu toţii se furişară, cu grijă, spre casă.

Abia în clipa aceea, pentru prima oară, Oliver, înnebunit de-a dreptul de spaimă şi deznădejde, îşi dădu seama că scopul excursiei lor era spargerea unei case şi furtul, poate chiar crima. Îşi împreună mâinile şi, fără să vrea, slobozi o exclamaţie înăbuşită de groază. Ochii i se

începețoşară, o năduşeală rece îi inundă chipul palid ca ceara, picioarele i se muiară şi se prăbuşi în genunchi.

- Ridică-te! şuieră Sikes, tremurând de furie şi scoțând pistolul din buzunar. Ridică-te, că-ți împrăştii creierii prin iarba asta!

- O! Pentru numele lui Dumnezeu, dați-mi drumul! strigă Oliver. Lăsați-mă să fug şi să mor pe câmpuri. N-o să mă mai apropii niciodată de Londra, niciodată, niciodată! O! Rogu-vă, aveți milă de mine şi nu mă puneți să fur. În numele tuturor îngerilor care sălăşluiesc în ceruri, îndurați-vă de mine!

Omul căruia i se adresase această rugăminte fierbinte trânti o înjurătură cruntă şi ridică hotărât cocoşul pistolului, dar Toby, smulgându-i-l din mână, îi puse băiatului mâna peste gură şi îl târî spre casă.

- Mucles! strigă bărbatul. Nu-ncepe cu de-astea aici. Mai scoate tu un singur cuvințel şi te aranjez. Îți crăp capul cu bâta, că asta nu face niciun zgomot, este la fel de sigură ca pistolul şi mult mai nobilă. Hai, Bill, trage de oblon şi deschide-l. Acum e destul de curajos, bag mâna-n foc! I-am văzut eu şi pe alții, chiar mai copți decât el, care s-au pierdut tot aşa, pentru câteva clipe, pe o noapte friguroasă ca asta.

Sikes, blestemându-l cum îi venea la gură pe Fagin, care i-l trimisese pe Oliver pentru o astfel de treabă, înfipse ranga cu putere sub oblon, dar fără să facă prea mult zgomot. În scurt timp, cu o mână de ajutor din partea lui Toby, oblonul cu care se opintea se desfăcu din balamale.

Era o fereastră micuță, în spatele casei, închisă cu un grilaj, cam la vreun metru jumătate înălțime, care dădea într-o spălătorie sau o cămară pentru bere, aflată la capătul unui hol. Deschizătura era atât de mică, încât locatarii se gândiseră probabil că n-are rost să o ferece mai bine de atât, totuşi suficient de mare ca să încapă prin ea un băiat cât Oliver. Fu de ajuns ca domnul Sikes să-şi

arate un pic măiestria şi închizătoarea grilajului cedă, iar fereastra fu larg deschisă.

- Acuma, ascultă aici la mine, stârpitură, şopti Sikes, scoţând din buzunar o lanternă oarbă şi punându-i-o lui Oliver în ochi. O să te bag pe fereastră. Iei lanterna asta, urci uşurel scările care sunt chiar în faţa ta, treci prin vestibulul de la intrare, descui uşa şi ne dai drumul înăuntru.

- La uşă e un zăvor sus, la care n-o să ajungi, interveni Toby. Urcă-te pe unul dintre scaunele din hol. Sunt trei scaune acolo, Bill, care au pe ele un inorog albastru, mare şi cu o furcă de aur - blazonul bătrânei.

- N-ai putea tu să taci din gură? i-o întoarse Sikes, cu o privire ameninţătoare. Uşa de la cameră e deschisă, nu?

- Larg deschisă, răspunse Toby, după ce trase cu ochiul pe ferestruică, pentru a se asigura. Şmecheria e că o lasă întotdeauna întredeschisă, ca să poată câinele, care are culcuşul pe aici, pe undeva, să se plimbe pe hol când n-are somn. Ha! Ha! Barney l-a ademenit de aici, aseară. Simplu!

Deşi domnul Crackit vorbi într-o şoaptă abia auzită şi râse pe înfundate, Sikes îi porunci foarte aspru să tacă din gură şi să treacă la treabă. Toby se supuse, scoţând mai întâi lanterna lui şi lăsând-o jos, iar apoi proţăpindu-se bine pe picioare, cu capul lipit de zid, sub ferestruică, şi punându-şi mâinile pe genunchi, astfel ca spinarea sa să închipuie o treaptă. Numaidecât, Sikes, suindu-se pe el, îl vârî uşurel pe Oliver prin fereastră, cu picioarele înainte şi, ţinându-l de guler, îl lăsă încet, nevătămat, pe podea, înăuntru.

- Ia lanterna, zise Sikes, privind în odaie. Vezi scările din faţa ta?

Oliver, mai mult mort decât viu, îngăimă:

- Da.

Sikes, arătându-i cu țeava pistolului uşa de la intrare, îi spuse să țină minte că se află tot timpul în bătaia glonțului şi că, în clipa în care va şovăi, va cădea mort.

- Într-un minut ai isprăvit, spuse Sikes, tot în şoaptă. De cum o să-ți dau drumul, să faci ce trebuie! Ia stai!

- Ce-i? întrebă în şoaptă celălalt hoț.

Ascultară cu atenție.

- Nimic, zise Sikes, dându-i drumul din mână lui Oliver. Acum!

În cele câteva clipe pe care le avusese la dispoziție ca să-şi vină în fire, băiatul se hotărâse ca, şi de avea să moară în această încercare, s-o ia la goană din hol pe scări în sus, ca să-i prevină pe ai casei. Pătruns de această idee, o luă înainte fără zăbavă, dar cu paşi furişați.

- Vino-napoi! strigă deodată Sikes în gura mare. Înapoi! Înapoi!

Speriat de această rupere bruscă a tăcerii mormântale de până atunci şi de țipătul ascuțit care urmă, Oliver scăpă lanterna din mână, fără să mai ştie ce să facă: să meargă mai departe sau să fugă înapoi.

Țipătul se repetă... apăru o lumină... în fața ochilor îi răsări imaginea de-o clipă a doi bărbați îngroziți, pe jumătate îmbrăcați, în capul scărilor... o străfulgerare... o detunătură asurzitoare... fum... Un trosnet undeva, dar nu-şi dădu seama unde... şi clătinându-se, căzu.

Sikes dispăruse pentru o clipă, însă acum era din nou în picioare şi îl apucă de guler, înainte ca fumul să se risipească. Îşi descărcă pistolul asupra celor doi bărbați, care se dăduseră înapoi, şi îl trase pe băiat în sus.

- Ține-ți mâinile strâns pe lângă tine, zise Sikes, scoțându-l afară prin ferestruică. Dă-mi o basma, Toby. L-au nimerit. Repede! Fir-ar să fie, cum mai sângerează băiatul!

Se auzi apoi un clopot sunând puternic, amestecat cu zgomotul detunăturilor de arme şi cu răcnete, după care Oliver avu senzația că este cărat cu mare iuțeală pe un

drum plin de hârtoape. Apoi, zgomotele se topiră în depărtare şi un fior de moarte se strecură în inima băiatului, care nu mai văzu şi nu mai auzi nimic.

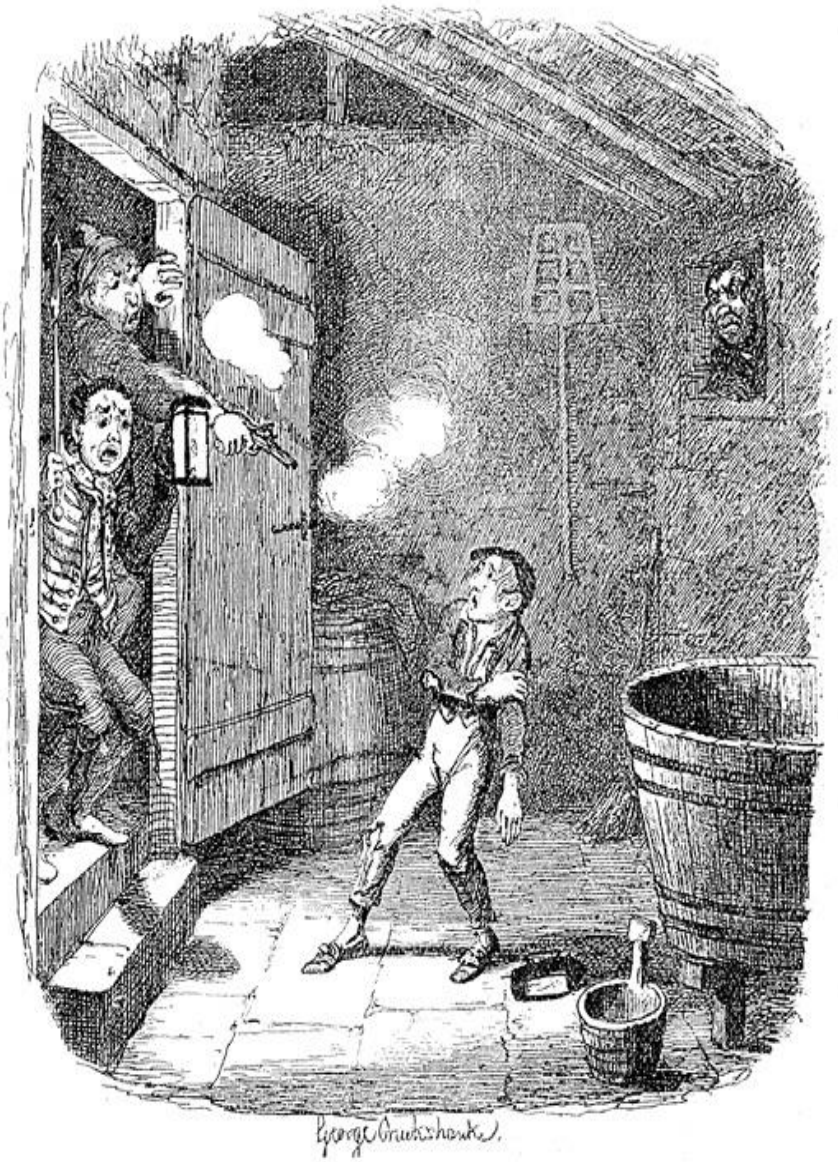

În fața ochilor îi răsări imaginea de o clipă a doi bărbați îngroziți... o strălucire... o detunătură asurzitoare... fum...

XXIII

Unde se relatează o plăcută conversație dintre domnul Bumble şi o doamnă şi unde se arată că până şi un intendent poate fi simțitor, în anumite împrejurări

Era o noapte cu ger muşcător. Zăpada aşternută pe pământ înghețase, devenind o crustă groasă şi tare, astfel încât numai troienele de pe ulițele lăturalnice şi de pe la colțurile străzilor erau răvăşite de vântul tăios, care mugea alergând de colo-colo şi care, de parcă s-ar fi înfuriat şi mai tare când îi pica vreo asemenea pradă în gheare, le spulbera cu sălbăticie, prefăcându-le în nori de zăpadă şi apoi, stârnind sute de vârtejuri cețoase, le împrăştia prin văzduh. Era o noapte din acelea sumbre, mohorâte şi înghețate, când cei cu o locuință trainică şi cu hrană din belşug, se strâng la gura unei sobe în care arde un foc zdravăn şi îi mulțumesc Domnului că sunt acasă, iar cei fără adăpost, nenorociți şi flămânzi, nu le rămâne decât să se întindă pe jos şi să moară. Pe o asemenea vreme, o sumedenie de proscrişi hămesiți închid ochii sub cerul liber, pe străzile noastre, şi e greu de crezut, indiferent de crimele lor, că-i vor redeschide într-o lume mai crudă ca aceasta pe care o părăsesc.

Cam aşa era situația pe afară, când doamna Corney, directoarea azilului de săraci care le-a fost deja descris cititorilor noştri ca locul de naştere al lui Oliver Twist, stătea în cămăruța ei, în fața unui foc jucăuş, şi privea cu mare mulțumire spre o măsuță rotundă, pe care era aşezată o tavă de dimensiuni corespunzătoare, încărcată cu toate cele necesare pentru cea mai copioasă cină de care se poate bucura o directoare. Ei bine, doamna Corney era pe punctul de a se delecta cu o ceaşcă de ceai. Trecându-şi privirile de la masă la cămin, unde un ceainic

micuț, cum altul mai micuț nu se afla pe lume, cânta un cântecel cu un glas subțirel, mulțumirea lăuntrică îi crescu vădit, într-atât încât doamna Corney prinse a zâmbi.

- Da, spuse directoarea, sprijinindu-şi cotul de masă şi privind gânditoare focul. Sunt convinsă că avem cu toții foarte multe lucruri pentru care să fim recunoscători! Foarte multe, numai că nu ne dăm seama. Oh!

Doamna Corney clătină cu tristețe din cap, ca şi cum ar fi deplâns orbirea mintală a acelor oameni nevoiaşi care *nu* îşi dădeau seama de asta şi, vârând o linguriță de argint (proprietate personală) în străfundurile unei cutii de ceai de două uncii, începu să prepare ceaiul.

Dar de cât de puțin este nevoie pentru ca fragila noastră minte să-şi piardă tihna! Ceainicul cel negru, fiind foarte mic şi destul de plin, dădu în foc în vreme ce doamna Corney medita astfel şi apa opări puțin mâna doamnei Corney.

- Lua-l-ar naiba de ceainic! spuse respectabila directoare, punându-l în grabă pe policioară. Vas mic şi prost, în care nu încap decât două ceşti! Cui naiba să-i folosească aşa ceva? Poate doar - spuse doamna Corney, oprindu-se un moment - poate doar unei biete ființe părăsite ca mine. O, Doamne!

Cu aceste cuvinte, directoarea se lăsă în fotoliu şi, sprijinindu-şi din nou cotul pe masă, se gândi la destinul său solitar. Ceainicul micuț ca şi singura ceaşcă de ceai îi treziseră în minte amintiri triste legate de domnul Corney (mort de nu mai puțin de douăzeci şi cinci de ani), care o copleşiră.

- N-o să-mi mai iau niciodată altul! spuse doamna Corney, supărată. N-o să-mi mai iau niciodată unul... ca el.

Dacă această observație se referea la soțul ei sau la ceainic - nu e foarte sigur. E posibil să fi fost vorba de cel din urmă, căci doamna Corney se uită la el, în timp ce vorbea, după care îl şi luă în mână. Tocmai gustase din

prima ceaşcă de ceai pe care şi-o turnase, când fu întreruptă de un ciocănit sfios la uşă.

- Hai, intră, zise doamna Corney, cu asprime. Iar moare vreo babă, presupun. Astea întotdeauna mor când eu sunt la masă. Nu sta acolo, că intră frigul, auzi? Ce s-a mai întâmplat de data asta, hm?

- Nimic, doamnă, nimic, îi răspunse o voce de bărbat.

- Vai de mine! exclamă directoarea, pe un ton mult îndulcit. Dumneata erai, domnule Bumble?

- La dispoziția dumitale, doamnă, spuse domnul Bumble, care se oprise dincolo de prag, ca să-şi şteargă bocancii şi să-şi scuture haina de zăpadă, şi care acum îşi făcu apariția, cu tricornul într-o mână şi un pachețel în cealaltă. Să închid uşa, doamnă?

Doamna ezită, cu modestie, să îi dea un răspuns, de teamă că ar putea fi necuviincios să stea de vorbă cu domnul Bumble, cu uşa închisă. Domnul Bumble, profitând de acest moment de şovăială şi, fiind el însuşi foarte înfrigurat, o închise fără să mai aştepte încuviințarea.

- Urâtă vreme, domnule Bumble, zise directoarea.

- Urâtă, într-adevăr, răspunse intendentul. O vreme antiparohială, doamnă. Chiar în această după-amiază afurisită, doamnă Corney, am împărțit nu mai puțin de douăzeci de pâini de patru livre şi o livră jumătate de brânză, iar săracii ăştia tot nu sunt mulțumiți.

- Bineînțeles că nu sunt. Dar când ar fi ei, domnule Bumble? spuse directoarea, sorbindu-şi ceaiul.

- Aşa este, doamnă, când! aprobă domnul Bumble. Uite, de pildă, avem un bărbat care, ținând cont de nevastă-sa şi de familia sa numeroasă, a căpătat o pâine de patru livre şi un funt întreg de brânză, nicio fărâmiță mai puțin. Dar este el recunoscător, doamnă, este recunoscător? Nici cât negru sub unghie! Şi ce face el, doamnă? Ei, bine, cere şi câțiva cărbuni! Măcar câți încap într-o batistă, zice el! Cărbuni! Ce să facă el cu cărbunii? Să-şi frigă brânza cu ei

şi pe urmă să vină să mai ceară. Uite-aşa fac oamenii ăştia, doamnă! Dă-le azi un şorț întreg de cărbuni, că poimâine se întorc să-ți mai ceară încă unul - curată neruşinare!

Directoarea îşi exprimă întreaga încuviințare printr-un zâmbet plin de înțelegere, iar intendentul continuă:

- Niciodată, zise el, n-am mai văzut aşa ceva! Alaltăieri, un bărbat - ai fost femeie măritată, doamnă, aşa că pot să-ți spun - un bărbat care abia dacă mai avea o zdreanță pe el (aici, doamna Corney îşi lăsă privirile în podea) vine la uşa economului nostru, când acesta avea musafiri la cină, şi cere să i se dea un ajutor, doamnă Corney. Cum nu voia să plece şi îi tulburase peste măsură pe musafiri, economul a pus să i se dea o livră de cartofi şi o pintă de făină de ovăz. „Vai de mine!" zice nemernicul nerecunoscător, „la ce îmi folosesc mie *astea*? Puteați la fel de bine să-mi dați o pereche de ochelari!" „Prea bine", îi răspunde economul nostru, luându-le înapoi, „atunci n-o să mai capeți nimic." „Dar o să mor pe străzi!" mai strigă vagabondul. „Vai mie, nu, n-ai să mori", zice economul nostru.

- Ha! Ha! Asta a fost foarte bună! Tipic pentru domnul Grannett, nu-i aşa? îl întrerupse directoarea. Şi dup-aia, domnule Bumble?

- Şi după aceea, doamnă, reluă intendentul, a plecat şi *chiar* a murit în stradă. Ce mai zici de un aşa sărac încăpățânat!

- E mai mult decât mi-aş fi închipuit vreodată! exclamă directoarea, revoltată. Dar nu crezi că, oricum, ajutorul dat în afara azilului e un lucru foarte dăunător, domnule Bumble? Dumneata eşti o persoană cu experiență, aşa că trebuie să ştii. Ia spune-mi!

- Doamnă Corney, zise intendentul, zâmbind ca un bărbat conştient de superioritatea cunoştințelor sale, un ajutor dat în afara azilului, dacă este bine controlat - bine controlat, doamnă - este un mijloc de apărare pentru parohie. Principiul de căpetenie al ajutorului dat în afara

azilului este să le dai săracilor exact ce nu le trebuie, ca să li se facă lehamite să mai vină a doua oară.

- Vai de mine! exclamă doamna Corney. Asta-i încă o idee foarte bună!

- Da. Fie vorba între noi, doamnă, adăugă domnul Bumble, acesta este principiul de căpătâi. Şi acesta este motivul pentru care, dacă citeşti despre astfel de cazuri care ajung în ziarele acelea lipsite de orice respect, o să observi că familiile celor bolnavi au fost întotdeauna ajutate cu felii de brânză. Asta-i regulă acum, doamnă Corney, peste tot în țară. Dar, oricum - spuse intendentul, oprindu-se ca să desfacă pachețelul pe care-l adusese -, acestea sunt nişte secrete oficiale, doamnă, despre care nu trebuie să se vorbească, decât, să zic aşa, doar între funcționarii parohiali, cum suntem noi. Acesta este vinul de Porto, doamnă, comandat de consiliu pentru infirmerie - un vin de Porto veritabil, proaspăt, abia scos din butoi, chiar azi, înainte de amiază, curat ca lacrima, fără pic de drojdie!

După ce ținu în lumină prima sticlă şi o zgâlțâi bine, ca să îi probeze puritatea, domnul Bumble le puse pe amândouă pe un bufet, împături ştergarul în care fuseseră înfăşurate, îl vârî cu grijă în buzunar şi îşi luă pălăria, ca şi cum s-ar fi pregătit de plecare.

- Ai de mers pe jos pe un frig cumplit, domnule Bumble, spuse directoarea.

- Suflă aşa un crivăț, doamnă, răspunse domnul Bumble, ridicându-şi gulerul hainei, că îți degeră urechile.

Directoarea se uită de la ceainicul micuț la intendentul care se îndrepta spre uşă şi, când intendentul tuşi, pregătindu-se să-i ureze noapte bună, ea îl întrebă cu sfială dacă... dacă nu ar vrea să servească o ceaşcă de ceai?

Domnul Bumble îşi dădu imediat gulerul hainei în jos, îşi lăsă pălăria şi bastonul pe un scaun şi trase alt scaun lângă masă. Apoi, aşezându-se fără grabă, se uită la

directoare. Ea îşi aţinti privirile asupra micului ceainic. Domnul Bumble tuşi iarăşi şi zâmbi uşor.

Doamna Corney se ridică să mai scoată o ceaşcă şi o farfurioară din bufet. Când se aşează la loc, ochii ei întâlniră privirile galantului intendent. Se îmbujoră şi se concentră asupra preparării ceaiului. Şi din nou domnul Bumble tuşi, de data aceasta mai tare.

- Dulce, domnule Bumble? întrebă directoarea, luând zaharniţa.

- Foarte dulce, într-adevăr, doamnă, răspunse domnul Bumble, privind stăruitor la doamna Corney, iar, dacă vreodată un intendent a avut o înfăţişare drăgăstoasă, ei bine, acela a fost domnul Bumble în acel moment.

Ceaiul fiind gata, fu oferit în tăcere. Domnul Bumble, după ce îşi întinse o batistă pe genunchi, pentru ca firimiturile să nu dăuneze splendorii pantalonilor săi, începu să mănânce şi să bea, întrerupând din când în când monotonia acestor plăceri prin câte un suspin adânc, care totuşi nu-i tulbura cu nimic apetitul, ci, dimpotrivă, părea să-i sporească zelul în consumarea ceaiului şi a pâinii prăjite.

- Văd că ai o pisică, doamnă, spuse domnul Bumble, zărind una care, înconjurată de pui, stătea tolănită lângă foc. Ah, şi pisoi, zău aşa!

- Îmi sunt atât de dragi, domnule Bumble, cum nici nu-ţi închipui, răspunse directoarea. Sunt *atât* de fericiţi, *atât* de jucăuşi şi *atât* de veseli, că îmi sunt adevăraţi prieteni.

- Sunt nişte animale foarte drăguţe, doamnă, răspunse domnul Bumble, aprobator. Şi atât de domestice.

- O, da! zise directoarea cu entuziasm. Şi au atâta dragoste de casă, că este o adevărată plăcere.

- Doamnă Corney, rosti domnul Bumble, apăsat şi bătând ritmul silabelor cu linguriţa în aer, dă-mi voie să-ţi spun, doamnă, că orice pisică sau pisoi care ar putea trăi

alături de dumneata şi *nu* şi-ar îndrăgi casa, ar fi un măgar sadea, doamnă.

- O, domnule Bumble! protestă doamna Corney.

- N-are niciun rost să nu spunem lucrurilor pe nume, doamnă, zise domnul Bumble, fluturând uşor linguriţa, cu un soi de demnitate amoroasă care-l făcea de două ori mai impresionant. L-aş îneca eu însumi, cu mare plăcere.

- Înseamnă că eşti un om crud, spuse directoarea cu însufleţire, întinzând mâna după ceaşca intendentului. Şi cu o inimă de piatră, pe deasupra.

- Cu inimă de piatră, doamnă? exclamă domnul Bumble. De piatră?

Domnul Bumble îi dădu ceaşca, fără alte cuvinte, strângând uşor degetul mic al doamnei Corney, când aceasta i-o luă din mână; apoi, bătându-se cu ambele palme odată peste jiletca sa încheiată la toţi nasturii, slobozi un oftat răsunător şi trase puţin scaunul mai departe de foc.

Masa era rotundă, iar cum doamna Corney şi domnul Bumble stătuseră unul în faţa celuilalt, cu faţa către foc, fără să îi despartă o distanţă prea mare, se înţelege că domnul Bumble, îndepărtându-se de foc şi rămânând în acelaşi timp lângă masă, se îndepărtă astfel de doamna Corney. Un gest pe care unii dintre cititorii noştri chibzuiţi vor fi fără îndoială înclinaţi să-l admire şi să-l considere un act de mare eroism din partea domnului Bumble, fiindcă locul, timpul şi împrejurările ar fi putut să-l ispitească să dea glas unor nimicuri dulci, care, oricât de bine ar suna în gura tinerilor fluşturatici şi fără minte, par cu totul nepotrivite demnităţii judecătorilor de provincie, membrilor parlamentului, miniştrilor de stat, lorzilor-primari şi altor înalţi funcţionari publici, şi mai cu seamă sunt cu totul nedemne de ţinuta şi seriozitatea unui intendent parohial, care (după cum ştie toată lumea) trebuie să fie cel mai sever şi mai neînduplecat dintre toţi.

Oricare ar fi fost intenţiile domnului Bumble (şi fără îndoială că erau dintre cele mai bune), neşansa a făcut, aşa cum am mai precizat de două ori înainte, ca masa să fie rotundă. Prin urmare, domnul Bumble, mutându-şi scaunul puţin câte puţin, începu să micşoreze distanţa dintre el şi directoare. Şi, continuând să se deplaseze pe marginea acestui cerc, ajunse cu scaunul lângă cel pe care stătea directoarea. Mai mult, cele două scaune se lipiră de-a dreptul, iar când se întâmplă aceasta, domnul Bumble se opri.

Acuma, dacă directoarea şi-ar fi mutat scaunul spre dreapta, ar fi căzut pradă focului; dacă l-ar fi mutat spre stânga, ar fi căzut inevitabil în braţele domnului Bumble. Aşadar (fiind o directoare chibzuită şi anticipând, de bună seamă, dintr-o privire aceste urmări), rămase acolo unde se afla, oferindu-i domnului Bumble încă o ceaşcă de ceai.

- Inimă de piatră, doamnă Corney? zise domnul Bumble, amestecând în ceai şi privind în ochii directoarei. Dar *dumneata* ai inimă de piatră, doamnă Corney?

- Vai de mine! exclamă directoarea. Ciudată întrebare din partea unui burlac. De ce vrei să afli asta, domnule Bumble?

Intendentul îşi bău ceaiul până la ultima picătură, isprăvi o felie de pâine prăjită, îşi scutură firimiturile de pe genunchi, se şterse la gură şi, fără grabă, o sărută pe directoare.

- Domnule Bumble! exclamă doamna într-o şoaptă discretă, căci spaima era atât de mare încât aproape că-i pierise glasul. Domnule Bumble, să ştii că o să ţip!

Domnul Bumble nu îi răspunse ci, cu un gest măsurat şi plin de demnitate, îşi petrecu braţul pe după talia directoarei.

Cum doamna îşi exprimase deja intenţia de a ţipa, desigur că ar fi făcut-o, în semn de protest faţă de această nouă îndrăzneală, dacă efortul nu s-ar fi dovedit zadarnic din pricina unor bătăi grăbite la uşă. Într-o clipă, domnul

Bumble se repezi, cu mare sprinteneală, la sticlele de vin, pe care începu să le şteargă de praf cu îndârjire. Directoarea întrebă cu asprime cine era la uşă. Este demn de remarcat - ca un straniu exemplu al legilor firii omeneşti, care arată cum spaima, oricât de mare ar fi, dispare deodată când intervine o întâmplare neaşteptată - faptul că vocea doamnei îşi recăpătase întru totul severitatea oficială.

- Nu vă fie cu supărare, doamnă, rosti o nevoiaşă bătrână, zbârcită şi înfiorător de urâtă, băgându-şi capul pe uşă. Biata Sally se stinge văzând cu ochii.

- Ei şi, ce mă priveşte pe mine? întrebă furioasă directoarea. Doar nu pot eu s-o opresc să nu moară, nu?

- Nu, nu, doamnă, răspunse bătrâna, nimeni nu poate şi niciun ajutor nu-i mai poate fi de folos. Am văzut foarte mulți oameni murind, copii nou-născuți şi bărbați în putere, şi ştiu destul de bine când se apropie moartea. Dar ea are ceva pe suflet şi, când nu este în criză - ceea ce nu se întâmplă prea des, că are un sfârşit chinuit, sărăcuța - zice că are să vă spună ceva ce trebuie să auziți. N-o să-şi găsească tihna să moară, dacă nu veniți, doamnă.

La această veste, respectabila doamnă Corney mormăi o sumedenie de ocări la adresa babelor care nu sunt în stare nici să moară fără să-i necăjească dinadins pe binefăcătorii lor şi, înfăşurându-se cu un şal gros, pe care îl apucă în grabă, îi ceru în două cuvinte domnului Bumble să nu plece, că se întoarce repede, dacă nu se întâmplă ceva neaşteptat. Poruncindu-i femeii care venise s-o cheme să meargă mai iute şi să nu-şi târşească picioarele toată noaptea pe scări, părăsi încăperea fără pic de tragere de inimă, ocărând fără încetare.

Odată rămas singur, domnul Bumble avu o purtare destul de greu de înțeles. Deschise dulapul de vase, numără linguriţele, cântări în mână cleştişorul de zahăr, examină îndeaproape o cană de lapte de argint ca să se convingă că este chiar de argint veritabil şi, după ce îşi

potoli curiozitatea față de aceste lucruri, îşi puse tricornul de-a curmezişul pe cap şi dansă, cu multă seriozitate, în jurul mesei, dându-i roată de patru ori. Odată executată şi această reprezentație ieşită din comun, îşi scoase din nou tricornul şi, proțăpindu-se cu spatele la foc, păru să se apuce conştiincios de un inventar mintal al întregului mobilier.

- Domnule Bumble! exclamă doamna într o şoaptă discretă. Domnule Bumble, să ştii că o să ţip!

XXIV

Un capitol care povesteşte un lucru neînsemnat, dar care, deşi scurt, ar putea să devină foarte important în această istorisire

Cea care tulburase liniştea din odaia directoarei era o foarte potrivită vestitoare a morții. Trupul ei era încovoiat de bătrânețe, mâinile şi picioarele îi tremurau de neputință, iar fața, schimonosită de o privire chiorâşă şi o bombăneală veşnică, aducea mai mult cu o imagine grotescă născută de penelul unui smintit decât cu o operă a Naturii.

Vai! Cât de puține sunt acele chipuri care sunt lăsate să ne bucure cu frumusețea lor! Le schimbă grijile, necazurile şi suferințele lumii acesteia, cum deopotrivă li se schimbă şi inimile, şi numai când aceste patimi adorm şi îşi pierd puterea pe vecie, norii cei tulburi se risipesc şi se înseninează Cerurile. Este ceva obişnuit ca pe chipurile celor răposați, chiar dacă nemişcate şi înțepenite, să se întipărească acea demult uitată expresie a pruncilor adormiți şi să capete aspectul fidel al fragedei copilării. Devin din nou atât de calme, atât de împăcate, încât aceia care le-au cunoscut în copilăria lor fericită îngenunchează cutremurați alături de sicriu şi văd chiar Îngerul care s-a coborât pe Pământ.

Bătrâna îşi târşâi picioarele de-a lungul holului şi apoi sus, pe scări, bolborosind nişte răspunsuri nedesluşite la reproşurile stăpânei sale. În cele din urmă, fiind nevoită să se oprească pentru a-şi trage răsuflarea, îi dădu doamnei felinarul, iar ea rămase în spate, pentru a o urma după cum o țineau puterile, în vreme ce mai sprintena sa stăpână îşi croi drumul către odaia unde zăcea femeia cea bolnavă.

Era o odaie la mansardă, lipsită de orice mobilă, cu o lumânare firavă care ardea în capătul celălalt. Mai era încă o bătrână care stătea de veghe la capul patului, iar ucenicul spițerului parohiei se lăfăia lângă foc, făcându-şi o scobitoare dintr-o pană de gâscă.

- O noapte friguroasă, doamnă Corney, zise tânărul domn, în momentul în care intră directoarea.

- Foarte friguroasă, într-adevăr, domnule, răspunse directoarea, cu cel mai politicos ton de care era în stare, însoțit de o reverență fugară.

- Ar trebui să iei nişte cărbuni mai buni de la furnizorii tăi, spuse ajutorul spițerului, spărgând o bucată mare de deasupra focului cu vătraiul ros de rugină. Nu sunt deloc ceea ce ai nevoie într-o noapte rece de iarnă.

- Consiliul este cel care alege ce cărbuni să cumpărăm, răspunse directoarea. Măcar atât ar putea să facă, să ne lase să ne încălzim, căci altfel slujbele noastre nu sunt deloc călduțe.

Conversația fu întreruptă de un geamăt al femeii bolnave.

- O! spuse tânărul domn, întorcându-şi capul spre pat, ca şi cum până atunci ar fi uitat de pacientă. Aproape a dat-o în primire, doamnă Corney.

- Chiar aşa credeți, domnule? întrebă directoarea.

- M-aş mira să mai reziste două ore, spuse ucenicul spițerului, foarte absorbit să-şi ascută scobitoarea. Întregul ei organism a cedat. Mai doarme, bătrâno?

Bătrâna care stătea de veghe se aplecă deasupra patului, ca să se convingă, după care făcu semn din cap că da.

- Atunci poate că o să se ducă fără să se mai trezească, dacă nu faci gălăgie, spuse tânărul domn. Pune lumina pe podea. Acolo n-o mai vede.

Bătrâna făcu întocmai, clătinând totuşi din cap, pentru a da de înțeles că suferinda n-o să moară aşa de uşor. După aceasta, îşi reluă locul alături de cealaltă infirmieră,

care între timp se întorsese în odaie. Directoarea, cu o expresie de nerăbdare, se înfăşură cu şalul şi se aşeză la capul celălalt al patului.

Ucenicul spițerului, isprăvind confecționarea scobitorii, se postă în fața focului şi o puse la muncă timp de vreo zece minute când, părând că s-a cam plictisit, îi ură doamnei Corney serviciu uşor şi se retrase pe vârfuri.

După ce stătură în tăcere o vreme, cele două bătrâne se ridicară de lângă pat şi, lăsându-se pe vine în fața focului, îşi întinseră mâinile stafidite spre flăcări, ca să se încălzească. Focul arunca o lumină cadaverică pe fețele lor zbârcite şi făcea ca urâțenia lor să pară şi mai hâdă. Stând astfel, începură să vorbească în şoaptă.

- A mai spus ceva, Anny dragă, cât timp am fost eu plecată? întrebă femeia care fusese trimisă ca sol.

- Nicio vorbă, răspunse cealaltă. Şi-a frânt mâinile pentru scurt timp, dar i le-am apucat eu şi a încetat în curând. Nu prea mai are vlagă în ea, aşa că nu a fost greu s-o fac să stea liniştită. Nu sunt chiar atât de slabă pentru o femeie bătrână ca mine, deşi trăiesc din rația parohială. Nu, nu!

- A băut vinul cald pe care doctorul a zis că trebuie să-l bea? întrebă prima.

- Am încercat să i-l torn pe gât, răspunse cealaltă. Dar dinții ei erau atât de încleştați şi a apucat aşa de tare de cană, încât abia dacă am mai putut să o trag înapoi. Aşa că l-am băut *eu* şi mi-a făcut chiar bine!

Uitându-se prudentă în jur, ca să se asigure că nu le aude nimeni, cele două babornițe se ghemuiră lângă foc şi continuară să sporovăiască pe şoptite, dar cu însuflețire.

- Îmi amintesc că a fost o vreme, spuse cea care vorbise prima, când şi ea ar fi făcut la fel şi s-ar fi amuzat straşnic după aceea.

- Vai, aşa e, consimți şi cealaltă, căci avea un suflet vesel. Multe, multe trupuri răposate de toată frumusețea a înfăşurat ea în giulgiu, cu atâta îndemânare că erau

adevărate figuri de ceară. Le-am văzut cu ochii mei... vai, şi mâinile astea bătrâne, şi ele le-au atins, căci am ajutat-o de zeci de ori.

Spunând acestea, bătrâna făptură îşi răsfiră degetele tremurânde, agitându-şi-le triumfătoare în faţa ochilor şi, scotocindu-se în buzunar, scoase o tabacheră de tablă decolorată de timp, din care scutură câteva fire de tutun în mâna întinsă a tovarăşei sale şi alte câteva într-a sa. În vreme ce ele se îndeletniceau cu aceste lucruri, directoarea, care stătuse ca pe ghimpi, pândind ca femeia muribundă să se trezească din starea sa de amorţeală, veni alături de ele lângă foc şi întrebă cu asprime cât mai trebuia să aştepte.

- Nu prea mult, doamnă, răspunse cea de-a doua femeie, ridicându-şi privirile şi uitându-se la ea. Niciuna dintre noi nu mai avem prea mult de aşteptat până să vină Moartea. Răbdare, răbdare! O să vină cât de curând, pentru noi toate!

- Ţine-ţi gura, proastă boşorogită! o mustră directoarea, cu asprime. Hai, Martha, spune-mi, a fost aşa şi mai înainte?

- Adesea, răspunse prima femeie.

- Dar nu o să mai fie vreodată, adăugă cea de-a doua. Adică, doar o singură dată se va mai trezi... Şi, băgaţi de seamă, doamnă, nu va fi pentru multă vreme!

- Multă sau puţină, spuse directoarea tăios, nu o să mă mai găsească aici când o să se scoale în sfârşit. Aveţi grijă, voi, amândouă, cum mă mai deranjaţi pentru orice nimic. Nu face parte din îndatoririle mele să văd toate bătrânele din azil cum mor şi nu o să fac asta... Asta e prea de tot. Ţineţi minte ce vă spun, hoaşte bătrâne şi neruşinate. Dacă mă mai duceţi vreodată de nas, o să vă lecuiesc eu, puteţi să fiţi sigure de asta!

Dădu să plece grăbită, când un ţipăt al celor două femei, care se întorseseră către pat, o făcu să se uite în jur. Pacienta se ridicase în pat şi îşi întindea mâinile către ele.

- Cine-i asta? strigă ea, cu o voce spartă.

- Ssst, sst! spuse una dintre femei, aplecându-se asupra ei. E directoarea. Întinde-te în pat, întinde-te!

- Nu o să mă mai întind niciodată, nu cât mai sunt în viață! spuse muribunda, zbătându-se. O să-i *spun*! Vino aici! Mai aproape! Hai să-ți spun ceva la ureche.

O apucă pe directoare de braț şi, silind-o să se aşeze pe un scaun de lângă pat, se pregătea să vorbească, moment în care, privind în jur, îi căzură ochii asupra celor două babe care se aplecau asupra ei, arătând nespus de dornice să asculte.

- Dă-le afară de aici... spuse muribunda, fără vlagă. Mai repede! Mai repede!

Cele două babe, vorbind amândouă odată, începură să îndruge nenumărate vaiete pline de jale, că sărmana femeie era mult prea bolnavă ca să mai ştie care sunt prietenele ei cele mai bune, rostind o sumedenie de proteste cum că ele nu vor pleca niciodată de la căpătâiul ei, când stăpâna casei le dădu brânci afară din cameră, încuie uşa şi se întoarse lângă pat. Fiind astfel înlăturate, cele două bătrâne schimbară imediat vorba, strigând prin gaura cheii că bătrâna Sally era beată, ceea ce, într-adevăr, nu era imposibil, din moment ce, pe lângă o doză moderată de opium prescrisă de spițer, era victima efectelor unei ultime înghițituri de gin amestecat cu apă care îi fusese administrată în secret, din mărinimia inimilor lor, chiar de cele două bătrâne doamne.

- Şi acum, ascultă-mă, spuse cu voce tare femeia muribundă, ca şi cum ar fi făcut o mare sforțare de a reînvia o ultimă scânteie de energie ascunsă în ea. Chiar în această odaie... chiar în acest pat... am moşit odată o ființă tânără şi frumoasă, care fusese adusă la azil cu picioarele rănite şi învinețite de atâta mers pe jos, mânjită toată de praf şi sânge. A dat naştere unui băiat şi a murit. Să mă gândesc... În ce an ziceam că s-a întâmplat...

- Nu are importanță anul, spuse ascultătoarea nerăbdătoare. Ce-i cu ea?

- Vai, murmură bolnava, cufundându-se din nou în starea de mai înainte, de somnolență. Ce-i cu ea... Ce-i... Ştiu! strigă ea, sărind înfiorător în sus, cu fața roşie şi ochii ieşiți din orbite. Am jefuit-o, da, aşa am făcut! Nici nu se răcise... Vă spun că nici nu se răcise când l-am furat.

- Ai furat ce, pentru numele lui Dumnezeu? strigă directoarea, cu un gest ca şi cum ar fi cerut ajutor de undeva.

- *Lucrul acela*! răspunse femeia, punându-şi mâna pe gura celeilalte. Singurul lucru pe care-l avea. Avea nevoie de haine, ca să-i țină de cald şi de pâine, ca să mănânce. Dar lucrul acela l-a ținut bine, îl avea băgat în sân. Era aur, să ştii! Aur greu, care i-ar fi putut salva viața!

- Aur! repetă directoarea, aplecându-se cu lăcomie deasupra femeii care căzuse pe spate. Zi mai departe, zi mai departe... Da... Mai departe. Cine era mama? Unde era lucrul acela?

- Mi l-a încredințat ca să îl păstrez, răspunse femeia gemând. Şi a avut încredere în mine, ca singura femeie care-i era în preajmă. L-am furat în inima mea chiar de când mi l-a arătat prima dată, atârnat la gâtul ei. Iar moartea copilului poate că mi se datorează şi mie! S-ar fi purtat mai bine cu el, dacă ar fi ştiut totul!

- Ce să fi ştiut? întrebă cealaltă. Vorbeşte!

- Băiatul semăna atât de tare cu ea, când a crescut, spuse femeia, aiurind, fără să bage de seamă ce era întrebată, că nu am putut să-i uit niciodată chipul. Biata fată! Biata fată! Şi era şi atât de tânără! Aşa o mieluşică blândă! Stai, mai am ceva să-ți spun. Nu ți-am spus totul, nu-i aşa?

- Nu, nu, răspunse directoarea, aplecându-şi urechea, ca să-i desluşească vorbele, pe care femeia muribundă le rostea din ce în ce mai fără vlagă. Spune mai iute, că altfel o să fie prea târziu!

- Mama băiatului, spuse femeia, cu o sforțare şi mai mare decât până atunci, mama băiatului, când a simțit că încep chinurile de pe urmă ale morții, mi-a şoptit la ureche că, dacă pruncul ei o să se nască viu şi o să crească sănătos, o să apuce poate ziua în care nu se va ruşina atât de tare când va auzi numele mamei sale. „Şi, vai, milostive Doamne", a zis ea, împreunându-şi mâinile firave, „că va fi băiat sau că va fi fată, dă-i nişte prieteni buni şi ai milă de un copil singur şi părăsit, lăsat la voia acestei lumi pline de nenorociri!"

- Cum se numea băiatul? întrebă directoarea.

- A fost numit Oliver, răspunse femeia, slab. Aurul pe care l-am furat era...

- Da, da... Ce? strigă cealaltă.

Se aplecă vultureşte asupra femeii ca să audă răspunsul, dar se retrase, fără să vrea, când aceasta se ridică din nou, încet şi anevoios, în capul oaselor. Apoi, strângând cu putere de cuvertură cu amândouă mâinile, muribunda scoase nişte sunete nedesluşite şi se prăbuşi în pat, fără suflare.

****

- Moartă de-a binelea! strigă una dintre bătrâne, năvălind în odaie de îndată ce se deschise uşa.

- Şi n-a avut nimic de spus, până la urmă, spuse directoarea, îndepărtându-se cu nepăsare.

Cele două babornițe, fiind, după toate aparențele, mult prea preocupate să facă cele de cuviință pentru răposată ca să îi răspundă ceva, rămaseră singure, bocind fără lacrimi şi foindu-se în jurul trupului lipsit de viață.

XXV

În care povestirea revine la domnul Fagin şi ai lui

În vreme ce în azilul de săraci din provincie se petreceau acestea, domnul Fagin stătea în vizuina sa dărăpănată - aceeaşi casă de unde Nancy îl luase pe Oliver - lângă un foc slab, care mai mult scotea fum. Avea pe genunchi o pereche de foale, cu care părea să se fi străduit să îl aţâţe. Căzuse însă adânc pe gânduri şi, cu braţele încrucişate pe foale şi cu bărbia în mâini, rămăsese cu ochii goi, aţintiţi asupra grătarului ruginit al vetrei.

La o masă în spatele său se aflau Şmecherul cel Dibaci, jupânul Charley Bates şi domnul Chitling, absorbiţi într-un joc de whist, Dibaciul tocmai jucând cu Mortul împotriva jupânului Bates şi domnului Chitling. Chipul celui dintâi domn, care tot timpul arăta o nemaipomenită agerime, căpătase un aer de vigilenţă, urmărind jocul cu mare atenţie şi cercetând îndeaproape mâna domnului Chitling, asupra căreia, din când în când, după cum se ivea prilejul, îşi aţintea tot soiul de ocheade pline de zel, potrivindu-şi jocul cu mare chibzuială ca urmare a ceea ce izbutea să observe în cărţile vecinului său. Fiind o noapte friguroasă, Şmecherul avea pălăria pe cap, nefiind pentru el, fireşte, deloc neobişnuit de a sta astfel în casă. Ţinea, de asemenea, o lulea între dinţi, pe care şi-o scotea numai pentru o clipă, atunci când situaţia o impunea, pentru a se răcori cu câte o duşcă dintr-o ulcică de un sfert de galon plină cu gin şi apă de pe masă, gata pregătită pentru înviorarea celor prezenţi.

Şi jupânul Bates era foarte absorbit de joc. Având însă o fire mai uşor irascibilă decât desăvârşitul său prieten, era vădit că apela mai des la sticla cu gin şi apă şi, în plus, slobozea mai multe glume deocheate şi alte vorbe în doi

peri, total nepotrivite pentru un hoț profesionist. Într-adevăr, Şmecherul, bizuindu-se pe strânsa lor prietenie, îşi îngădui să-l mustre în repetate rânduri, cu cea mai mare seriozitate, pentru aceste necuviințe. Jupânul Bates primea dojenile, de fiecare dată, cu o nespusă bunăvoință, urându-i simplu prietenului său „să crape" sau să-şi bage capul într-un sac sau dând tot soiul de astfel de replici tăioase, pline de spirit şi declamate cu mult talent, care stârneau din partea domnului Chitling o considerabilă admirație. În mod ciudat, acest din urmă domn şi jupânul Bates pierdeau de fiecare dată, iar această împrejurare, departe de a-l înfuria pe jupânul Bates, părea, dimpotrivă, să-i dea prilej de a face mare haz, căci izbucnea în nişte hohote răsunătoare de râs la încheierea fiecărei partide şi declara că nu mai avusese parte de aşa un joc distractiv de când îl făcuse mumă-sa.

- Cu asta se fac două duble şi *rubberul*, spuse domnul Chitling, cu o față foarte lungă, în timp ce scotea din buzunarul jiletcii o monedă de o jumătate de coroană. N-am mai văzut de când sunt aşa un om, măi vere! Câştigi tot! Nici măcar când avem cărți bune, Charley, nu putem să câştigăm nimic cu ele.

Această remarcă sau felul în care a fost spusă - căci fusese rostită cu mare jale -, avu darul de a-l înveseli pe Charley Bates aşa de tare, încât hohotul de râs pe care îl slobozi îl trezi pe evreu din reveria sa, făcându-l să întrebe ce s-a întâmplat.

- Ei, ce s-a întâmplat! strigă Charley. Păcat că n-ai văzut şi tu cum am jucat, Fagin. Tommy Chitling n-a luat niciun punct şi noi doi am jucat împotriva Dibaciului şi a Mortului.

- Aha! zise evreul, rânjind, ceea ce vădea că nu îi era deloc greu să înțeleagă care fusese motivul. Mai încearcă, Tom, mai încearcă!

- Mie nu-mi mai trebuie, foarte mulțumesc, Fagin, răspunse domnul Chitling. Mi-a ajuns! Şmecherul e aşa de norocos azi, că nu se poate pune nimeni cu el.

- He-hei, dragul meu, răspunse evreul, trebuie să caşti bine ochii, dacă vrei să câştigi împotriva Şmecherului.

- Ce să-i caşti! spuse Charley Bates. Îți trebuie zece ochi, cu câte un ochean lipit de fiecare, şi o pereche de rezervă în ceafă, dacă vrei să-i vii de hac lui.

Domnul Dawkins primi aceste măgulitoare complimente cu multă modestie şi se oferi să pună rămăşag pe un şiling cu oricine dintre cei de față care ar vrea să-i dea cărțile, că el o să taie şi o să scoată un onor. Cum nimeni nu-i primi provocarea şi, între timp, i se termină tutunul din lulea, îşi continuă distracția desenând pe masă planul închisorii Newgate, cu bucata de cretă care îi servise la însemnatul punctelor în jocul de cărți, fluierând totodată, nespus de strident.

- Al naibii de plicticos mai eşti, Tommy! spuse Şmecherul, după un răstimp de tăcere, vorbind către domnul Chitling. La ce crezi că se gândeşte el acuma, Fagin?

- De unde să ştiu eu, dragule? răspunse evreul, uitându-se în jur şi strângând foalele. La banii pierduți, poate. Sau la scurtul timp petrecut la casa de odihnă de unde tocmai s-a întors, ai? Ha! Ha! Am ghicit, dragule?

- Nici pe departe, zise Şmecherul cel Dibaci, intervenind în discuție exact când domnul Chitling se pregătea să răspundă. Tu ce crezi, Charley?

- Eu aş spune, răspunse Charley Bates, rânjind, că a fost în mari tandrețuri cu Betsy. Uite cum s-a înroşit! Ha, să mor eu! Ce mai caraghioslâc! Tommy Chitling e-ndrăgostit! O, Fagin! Ce mai fante!

Prăpădindu-se de râs la gândul că domnul Chitling ar putea fi victima iubirii înfocate, jupânul Bates se trânti pe spate, pe scaun, cu atâta violență, încât îşi pierdu echilibrul şi căzu cu capul în jos pe podea, acolo unde

rămase întins cât era de lat (accidentul nepotolindu-i defel veselia), până când isprăvi de hohotit, după care îşi reluă locul la masă şi mai trase o serie de chicoteli.

- Nu-l băga în seamă, dragule, spuse evreul, făcându-i cu ochiul domnului Dawkins şi bătându-l dojenitor pe umăr pe jupânul Bates, cu vârful foalelor. Betsy e fată bună. Ține bine de ea, Tom! Ține bine de ea!

- Ceea ce aş vrea să zic, Fagin, răspunse domnul Chitling, roşu ca sfecla, este că treaba asta nu priveşte pe nimeni dintre cei de aici.

- Aşa este, răspunse evreul. Charley vorbeşte aiurea. Nu-l băga în seamă, dragule, nu-l băga în seamă! Betsy e fată bună. Să faci cum îți spune ea, Tom, şi o să ajungi departe!

- *Chiar* fac cum îmi spune ea, răspunse domnul Chitling. N-aş fi ajuns la răcoare, dacă n-aş fi plecat urechea la sfaturile ei. Dar s-a dovedit o afacere bună pentru tine, nu-i aşa, Fagin?! Şi ce înseamnă şase luni acolo? Tot trebuia să se întâmple, odată şi odată, şi atunci de ce să nu fie pe timp de iarnă, când omului şi aşa nu îi arde să meargă prea des la plimbare, nu-i aşa, Fagin?

- Îhî, chiar aşa, dragule, răspunse evreul.

- Şi n-ai zice nu să te mai duci o dată, Tom, întrebă Şmecherul, făcând cu ochiul spre Charley şi evreu, numai ca să-i faci pe plac lui Bet?

- Ei, bine, n-aş zice nu, răspunse Tom, supărat. Uite ce-i! Aş vrea să ştiu şi eu cine ar mai face la fel. Ai, Fagin?

- Nimeni, dragule, răspunse evreul. Niciun suflet de om, Tom. Niciunul dintre ei n-ar face asta, în afară de tine, niciunul, dragule.

- Aş fi putut scăpa basma curată, dacă aş fi lăsat-o baltă, nu-i aşa, Fagin? continuă cu năduf bietul prostănac păcălit. Un cuvânt de la mine şi ar fi fost de-ajuns, nu-i aşa, Fagin?

- Negreşit că ar fi fost de-ajuns, dragule, răspunse evreul.

- Dar n-am ciripit, nu-i aşa, Fagin? urmă Tom, punând întrebare după întrebare, fără să respire.

- Nu, nu, pe cuvânt, răspunse evreul. Ai fost mult prea tare de înger ca să faci asta. Chiar prea tare, dragule!

- Poate că am fost, răspunse Tom, privind în jur. Şi dacă am fost, ce-i de râs în asta, ai, Fagin?

Evreul, băgând de seamă că domnul Chitling era destul de stârnit, se grăbi să îl asigure că nimeni nu râdea. Şi ca să-i dovedească seriozitatea celor de față, solicită ajutor de la jupânul Bates, principalul vinovat. Din nefericire, însă, Charley, exact când să deschidă gura ca să-l asigure că nu fusese niciodată în viața lui mai serios ca atunci, nu se putu abține şi izbucni într-un hohot năprasnic de râs, încât domnul Chitling, nemairăbdând, se repezi la batjocoritor, țintind o lovitură. Charley, fiind foarte priceput în a se feri din calea urmăritorilor, se aplecă pe neaşteptate, iar momentul fu atât de potrivit încât pumnul atacatorului nimeri drept în pieptul bătrânului domn cel vesel, lipindu-l de perete, unde rămase suflând greu, în vreme ce domnul Chitling se holba la el îngrozit.

- I-auziți! strigă Şmecherul, în clipa aceea. Sună clopoțelul!

Luând lumânarea, se strecură uşurel pe uşă, urcând scările.

Clopoțelul fu tras din nou, cu o oarecare nerăbdare, pe când cei dinăuntru stăteau nemişcați, pe întuneric. După puțin timp, Şmecherul îşi făcu din nou apariția şi îi şopti ceva lui Fagin.

- Ce? strigă evreul. Singur?

Şmecherul făcu semn din cap că da şi, ferind cu palma flacăra lumânării, îi comunică lui Charley Bates, prin gesturi, că ar fi mai bine să înceteze cu hazul. După ce duse la îndeplinire această îndatorire prietenească, îşi fixă privirea asupra chipului evreului, în aşteptarea instrucțiunilor.

Vreme de câteva secunde, bătrânul îşi roase degetele galbene, cumpănind; pe chipul său se citea o mare agitaţie, ca şi cum ar fi fost surprins de ceva şi i-ar fi fost teamă de vreo veste proastă. În cele din urmă, îşi ridică privirea.

- Unde e? întrebă el.

Şmecherul arătă spre catul de deasupra şi făcu un gest, ca pentru a părăsi încăperea.

- Da, spuse evreul, răspunzând întrebării mute. Adu-l jos. Sst! Tăcere, Charley! Încetişor, Tom! Ştergeţi-o, ştergeţi-o!

Aceste porunci grăbite adresate lui Charley Bates şi tovarăşului său, cel cu care adineauri voia să se bată, fură îndeplinite de îndată. Când niciun semn nu le mai trăda prezenţa, Şmecherul coborî scările, cu lumânarea în mână, urmat de un bărbat îmbrăcat într-o bluză de muncitor care, după ce aruncă o privire fugară prin odaie, îşi scoase basmaua care îi acoperea jumătatea de jos a feţei, dându-l la iveală, cu totul răvăşit, nespălat şi neras, pe Toby Crackit.

- Ce mai faci, Fagey? zise vrednicul oaspete, salutându-l din cap pe evreu. Vâră basmaua asta în căciula mea, Şmechere, ca să ştiu unde s-o găsesc când o să spăl putina. Aşa, foarte bine! O să fii un tânăr spărgător pe cinste, o să ne întreci pe noi, ăştia, bătrânii.

Spunând acestea, îşi dezbrăcă bluza şi, înnodându-şi-o pe după mijloc, trase un scaun lângă foc şi îşi puse picioarele pe grătarul căminului.

- Uită-te şi tu, Fagey, zise el, arătând nemulţumit la cizmele sale, nicio picătură de ceară, ştii tu de când, niciun strop de vacs, pe legea mea! Dar nu mă privi aşa, omule! Toate la timpul lor. Nu pot să vorbesc despre afaceri, dacă n-am mâncat şi n-am băut nimic, aşa că scoate nişte potol şi lasă-mă să-mi umplu burdihanul în tihnă, că-i prima oară de trei zile încoace.

Evreul îi făcu semn Şmecherului să pună ceva de-ale gurii pe masă, după care, aşezându-se în faţa pungaşului, îl aşteptă să înceapă să povestească.

După toate aparenţele, Toby nu se grăbea deloc să deschidă discuţia. Un timp, evreul se mulţumi să îl privească, răbdător, ca şi cum ar fi vrut să înţeleagă, după expresia feţei sale, ce veşti aducea. Dar nu putu desluşi nimic. Chipul său, deşi părea obosit şi tras, arăta aceeaşi linişte a lui dintotdeauna şi, cu toate că era murdar, nebărbierit şi cu favoriţii zbârliţi, îşi păstrase seninătatea şi mulţumirea de sine. Evreul, fierbând în suc propriu, urmări o vreme fiecare îmbucătură pe care celălalt şi-o ducea la gură, după care se apucă să măsoare odaia în sus şi în jos, nemaifiind în stare să-şi strunească nerăbdarea. Însă nici aşa nu rezolvă nimic. Toby continuă să mănânce netulburat, până când nu mai fu în stare să înghită nicio bucăţică. Apoi, cerându-i Şmecherului să iasă afară, închise uşa, îşi pregăti un pahar de rachiu cu apă, adunându-se şi dregându-şi glasul.

- În primul şi-n primul rând, Fagey..., începu Toby.

- Da, da! îl întrerupse evreul, trăgându-şi scaunul mai aproape.

Domnul Crackit făcu o pauză, ca să ia o înghiţitură din pahar şi ca să declare că punciul era excelent. După care, punându-şi picioarele pe prichiciul scund, astfel încât cizmele să-i ajungă la acelaşi nivel cu ochii, repetă, liniştit:

- În primul şi-n primul rând, Fagey, ce mai face Bill?

- Cine? exclamă evreul, sărind de pe scaun.

- Ei, doar nu vrei să zici că... începu Toby, albindu-se la faţă.

- Vreau să zic! strigă evreul, bătând cu piciorul furios. Unde sunt? Sikes şi băiatul! Unde sunt? Unde au fost? Unde se ascund? De ce n-au venit aici?

- Spargerea a dat greş, zise Toby, cu glas scăzut.

- Asta ştiu, răspunse evreul, scoţând în grabă un ziar din buzunar şi împungându-l cu degetul. Altceva?

- Au tras şi l-au nimerit pe băiat. Am tăiat-o peste câmp, înapoi, cu el între noi, fugind în linie dreaptă, peste garduri şi şanțuri. Dar ăia ne-au urmărit. La dracu'! Toată mahalaua era în picioare şi câinii după noi.

- Băiatul! gâfâi evreul.

- Bill îl luase în cârcă şi fugea de mânca pământul. P'ormă ne-am oprit ca să-l luăm între noi. Capul îi atârna în piept şi era rece. Aproape că ne prinseseră... Uite ce-i: fiecare scapă cum poate, când îl paşte spânzurătoarea! Ne-am despărțit şi l-am lăsat pe ăla mic să zacă într-un şanț. Viu sau mort, asta e tot ce ştiu despre el.

Evreul nu mai voi să audă nimic şi, scoțând un urlet puternic şi încleştându-şi mâinile în păr, se repezi afară din odaie şi apoi din casă.

XXVI

În care intră în scenă un personaj misterios şi în care se întâmplă şi sunt săvârşite multe lucruri, care nu puteau lipsi din această istorisire

Bătrânul trecuse deja de colțul străzii şi tot nu-şi venise încă în fire din tulburarea provocată de veştile aduse de Toby Crackit. Nu îşi domolise deloc pasul, neobişnuit de iute pentru el, ci înainta cu aceeaşi grabă, la fel de înnebunit şi în neorânduială, moment în care apariția neaşteptată a unei trăsuri şi nişte țipete îngrozite ale pasagerilor acesteia, care întrezăriseră primejdia, îl făcură să urce dintr-un salt pe trotuar. Evitând pe cât posibil toate drumurile principale, furişându-se numai pe ulițe şi scurtături, ieşi în cele din urmă în Snow Hill. Aici începu să meargă chiar mai repede ca înainte, fără să încetinească până ce nu coti, în sfârşit, într-o fundătură unde, ca şi cum ar fi fost încredințat că se afla din nou în elementul lui, îşi reluă mersul său târşâit, părând să răsufle mai uşurat.

Aproape de locul în care se întretaie străzile Snow Hill şi Holborn Hill, pe partea dreaptă, cum ieşi din oraş, este o uliță îngustă şi murdară, care dă în Saffron Hill. În prăvăliile mizere de pe aceasta sunt etalate spre vânzare mormane imense de batiste vechi de mătase, de toate mărimile şi de toate culorile - căci aici îşi au sălaşul negustorii care le cumpără de la hoții de buzunare. Sute de astfel de batiste se leagănă în cârlige pe la ferestre sau flutură prinse de tocurile uşilor, iar tejghelele dinăuntru sunt, de asemenea, pline până la tavan. Întinzându-se cât ține Field Lane, această mahala are propriul său bărbier, propria cafenea, propria cârciumă şi propria prăvălie unde se vinde peşte prăjit. E o adevărată colonie comercială: un

imperiu cu tot soiul de lucruri de furat, vizitat doar dis-de-dimi-neață şi după apusul soarelui de negustori tăcuți, care îşi încheie afacerile în odăile din dos şi care dispar la fel de misterios precum vin. Aici, negustorul de haine, ca şi pantofarul şi vânzătorul de vechituri îşi expun mărfurile, ca nişte plăci de firmă pentru borfaşii mărunți. Aici, mormane de fier vechi, oase şi grămezi mucegăite de lâneturi şi pânze de in ruginesc şi putrezesc în beciuri sordide.

În această „piață" intră evreul. Era cunoscut printre obişnuiții cu fețe pământii ai acestei fundături, căci aceştia, cu ochii în patru după prilejurile de a cumpăra sau a vinde, zărindu-l în trecere, îl salutau familiar din cap. Evreul le răspundea la salut în acelaşi chip, fără să stea de vorbă cu niciunul în mod deosebit, până ce nu ajunse în capătul celălalt al fundăturii. Aici se opri pentru a se adresa unui negustor mărunt de statură, care se îndesase cât putuse într-un scaun de copil şi fuma dintr-o pipă, în pragul prăvăliei sale.

- Ei, când te văd, domnule Fagin, parcă îmi trece oftalmia, zise respectabilul negustor, drept răspuns la întrebarea evreului cu privire la sănătatea sa.

- A fost niței cam fierbinte prin jur, Lively, spuse Fagin, ridicând din sprâncene şi încrucişându-şi brațele.

- Da, am mai auzit această nemulțumire la câte unul-altul, răspunse negustorul. În curând, o să se răcorească din nou, nu crezi?

Fagin dădu din cap, aprobator. Apoi arătând spre Saffron Hill, întrebă dacă era cineva pe acolo în seara aceea.

- La Şchiopi? întrebă omul.

Evreul încuviință din cap.

- Stai să mă gândesc, continuă negustorul, socotind. Da, mi se pare că sunt vreo şase înăuntru. Dar nu cred că e vreunul dintre prietenii dumitale.

- Adică Sikes nu e, să înțeleg? întrebă evreul, cu o mutră dezamăgită.

- *Non istwentus*, cum spun avocații, răspunse pirpiriul, clătinând din cap şi având o înfățişare uimitor de şireată. Ai ceva pentru mine în seara aceasta?

- Nimic astă-seară, spuse evreul, întorcându-se să plece.

- Te duci La Şchiopi, Fagin? strigă bărbatul pirpiriu în urma evreului. Stai! N-aş zice nu să beau cu dumneata un păhărel, acolo!

Dar cum evreul, întorcând capul, îi făcu semn, dându-i de înțeles că preferă să meargă singur şi cum, în plus, bărbatul pirpiriu se desprindea greu din scaun, localul pe a cărui intrare scria „La Trei Şchiopi" fu văduvit, pentru moment, de prezența domnului Lively. Până ca acesta să se ridice pe propriile picioare, evreul se făcuse deja nevăzut. Astfel că domnul Lively, după ce în zadar se înălțase pe vârfuri, în speranța de a-l mai zări, se îndesă din nou anevoie în scaunul său micuț şi, făcând un semn, în care se desluşea o vădită neîncredere, către o doamnă din prăvălia de peste drum, începu iar să fumeze din pipa sa, cu un aer plin de importanță.

La cei trei Şchiopi sau, mai scurt, La Şchiopi, cum îi spuneau obişnuiții casei, era aceeaşi cârciumă în care i-am descris mai înainte pe domnul Sikes şi pe câinele său. Un semn discret către bărbatul de la tejghea şi Fagin urcă scările grăbit, deschizând uşa unei încăperi şi intrând pe nesimțite, privind cu nelinişte de jur împrejur, punându-şi mâna streaşină la ochi, ca şi cum ar fi căutat pe cineva anume.

Încăperea era luminată de două lămpi cu gaz, care nu se vedeau afară din pricina storurilor încuiate şi a perdelelor roşii, decolorate, dar bine trase. Tavanul era vopsit în negru, ca nu cumva culoarea să fie stricată de funinginea lămpilor, dar în odaie plutea un fum de tutun atât de gros, încât în primul moment, evreului îi fu cu

neputință să desluşească pe cineva sau ceva. Încetul cu încetul însă, cum fumul se mai împrăştie afară, pe uşa deschisă, începu să se ivească vederii o mulțime de capete, la fel de neclară ca şi larma care întâmpina auzul şi, pe măsură ce ochiul se obişnuia cu această privelişte, privitorul îşi dădea seama că o societate numeroasă, de bărbați şi femei, se afla îngrămădită în jurul unei mesei lungi. La celălalt cap al mesei trona un preşedinte, cu un ciocănaş în mână, ca însemn al funcției sale, în vreme ce un artist de profesie, cu nasul vinețiu şi legat la falcă întru alinarea unei dureri de măsele, zdrăngănea la un pian dezacordat, aflat într-un colț îndepărtat.

Când Fagin păşi uşurel înăuntru, artistul, cu degetele alergând pe octave ca preludiu, oferi prilejul întregii adunări să strige într-un glas că vrea să asculte un cântec. Odată ce strigătele se potoliră, o tânără domnişoară începu să răspundă dorințelor publicului cu o baladă în patru strofe, iar, după fiecare dintre ele, cel care o acompania cânta melodia de la cap la coadă, cât putea el de tare. Când sfârşiră, preşedintele adunării îşi exprimă încuviințarea, după care artistul din dreapta preşedintelui şi încă unul, din stânga, se oferiră să interpreteze un duet, pentru care fură răsplătiți cu aplauze furtunoase.

Era ciudat cum anumite chipuri ieşeau în evidență în marea aceea de oameni. De pildă, preşedintele (stăpânul casei), un ins vulgar, necioplit şi robust, care, în timp ce se cânta, îşi rotea ochii încoace şi încolo, părând să participe din toată inima la buna dispoziție, când de fapt pândea orice mişcare şi orice cuvânt - şi de bună seamă că avea ochi şi urechi foarte agere. Alături de el se aflau cântăreții, care primeau laudele din partea publicului cu o nepăsare profesională, dedicându-se în schimb cu toată seriozitatea golirii unei duzini de pahare de grog, oferite de către admiratorii lor cei mai înfocați. Fețele acestora din urmă, asupra cărora aproape că nu era viciu pe lume care să nu-şi fi pus pecetea, atrăgeau atenția, fără putință de

împotrivire, prin sluțenia lor nemăsurată. Viclenia, cruzimea şi beția în toate stadiile lor - îşi arătau aici chipurile lor cele mai hidoase. Iar femeile - dintre care unele mai păstrau încă o vagă urmă a frăgezimii lor de altădată, şi aceea pierind aproape imediat, dacă te uitai mai bine la ele, în vreme ce altele pierduseră definitiv orice semn şi orice trăsătură a feminității, prezentând doar o dezgustătoare față a depravării şi ticăloşiei, unele dintre ele, doar nişte copilițe, altele abia ajunse la tinerețe, niciuna însă trecută de floarea vârstei - alcătuiau partea cea mai întunecată şi mai jalnică a acestui sumbru tablou.

Fagin, fără să fie tulburat în vreun fel de privelişte, se uita cu nerăbdare, pe rând, la chipurile tuturor celor prezenți, părând că nu-l găseşte pe cel căutat. Reuşind, în cele din urmă, să atragă privirile individului din capul mesei, îi făcu un semn discret, după care ieşi din încăpere, tot pe tăcute, la fel cum intrase.

- Ce pot face pentru dumneata, domnule Fagin? întrebă omul, care îl urmase afară, în antreu. Nu vii să ni te alături? Am fi foarte încântați, toți până la unul.

Evreul dădu din cap cu nerăbdare şi întrebă în şoaptă:

- *El* este aici?

- Nu, răspunse omul.

- Şi nicio veste de la Barney? întrebă Fagin.

- Niciuna, răspunse stăpânul cârciumii La Şchiopi, căci acesta era. Nu o să iasă la vedere până când nu o să se liniştească apele. Fii convins că sunt pe urmele lui şi, dacă face vreo mişcare, o să le pice în plasă cât ai zice peşte. Dar Barney n-a pățit nimic grav, că altfel aş fi aflat ceva despre el. Pun rămăşag că Barney ăsta se descurcă. Nu-ți face dumneata griji...

- Dar *el* o să vină aici, în seara asta? întrebă evreul, rostind pronumele la fel de apăsat ca şi mai înainte.

- Monks, adică? întrebă cârciumarul, şovăind.

- Ssst! zise evreul. Da.

- Desigur, răspunse omul, scoțând din buzunar un ceas de aur. Ar fi trebuit să ajungă până acum. Dacă mai aştepți şi dumneata vreo zece minute, o să fie...

- Nu, nu, spuse evreul repezit, ca şi cum, oricât de dornic ar fi fost să-l întâlnească pe respectivul, era totuşi uşurat că acesta nu era prezent. Spune-i că l-am căutat şi că neapărat să vină la mine, în seara asta. Nu, spune-i că mâine. De vreme ce tot nu este aici, nici mâine n-o să fie prea târziu.

- Bine, spuse bărbatul. Nimic altceva?

- Niciun cuvânt, deocamdată, spuse evreul, coborând scările.

- Ascultă, zise cârciumarul, privind pe deasupra balustradei şi vorbind în şoaptă. Ar fi un moment minunat pentru o vânzare! Phil Barker e aici, la mine, şi e atât de beat că şi un țânc i-ar putea face de petrecanie.

- Aha! Dar acum nu este vreme de Phil Barker, spuse evreul, privind în sus. Phil mai are ceva de făcut, până când să ne permitem să ne despărțim de el. Aşa că du-te înapoi la musafirii tăi, dragul meu, şi spune-le să se veselească acum - *câtă vreme mai sunt încă în viață.* Ha! Ha! Ha!

Cârciumarul râse şi el şi se întoarse la oaspeții săi. Abia rămas singur, chipul evreului redeveni pe dată neliniştit şi îngândurat. După ce chibzui câteva clipe, strigă după o birjă, spunând vizitiului să mâne spre Benthal Green. Coborî şi îl lăsă să plece, cam la o jumătate de milă depărtare de locuința domnului Sikes, făcând pe jos drumul rămas.

- Şi acum, bodogăni evreul în vreme ce bătea la uşă, dacă se urzeşte ceva aici, o să smulg eu taina de la tine, fata mea, cât oi fi tu de şireată!

Fata se află în camera sa, îi spuse femeia. Fagin se strecură uşurel sus, pe scări, şi intră fără să bată la uşă. O găsi singură, aşezată cu capul pe masă şi cu părul despletit şi răsfirat în jur.

„A băut”, gândi evreul, cu nepăsare, „sau poate e doar supărată.”

Bătrânul se întoarse ca să închidă uşa, iar zgomotul pe care îl făcu o trezi pe fată. Aceasta îi cercetă cu atenție chipul viclean, după care îl întrebă dacă avea vreo noutate şi ascultă istorisirea păţaniilor lui Toby Crackit. Când evreul ajunse la final, Nancy îşi puse din nou capul pe masă ca mai înainte, fără să scoată niciun cuvânt. Dădu la o parte, cu iritare, lumânarea şi, o dată sau de două ori, cu un neastâmpăr bolnăvicios, îşi târşâi picioarele de podea - dar nimic mai mult.

În răstimpul acestei tăceri, evreul privea agitat prin cameră, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că Sikes nu se întorsese între timp, pe ascuns. Părând mulțumit de cercetarea sa, tuşi o dată sau de două ori şi se strădui de tot atâtea ori să intre în vorbă. Fata însă nu îl băgă deloc în seamă, de parcă ar fi fost de piatră. În cele din urmă, bătrânul mai făcu o încercare şi, frecându-şi mâinile, spuse, pe cel mai împăciuitor ton de care era în stare:

- Şi unde crezi tu că este Bill acum, draga mea?

Fata îi răspunse printr-un geamăt aproape nedesluşit că nu avea de unde să ştie şi, după sunetul gâtuit pe care-l slobozi fără să vrea, părea că plânge.

- Dar băiatul, spuse evreul, mijindu-şi ochii, încercând să îi zărească fața. Bietul băiețel! Părăsit într-un şanț, închipuie-ți, Nancy!

- Băiatului, spuse fata, ridicându-şi dintr-odată privirile, îi este mai bine acolo unde este acum, decât printre noi. Şi dacă asta nu îi face lui Bill niciun rău, sper ca băiatul să zacă mort în şanțul ăla şi să-i putrezească acolo oasele cele tinere.

- Ce?! strigă evreul, uimit.

- Da, chiar aşa, răspunse fata, înfruntându-i privirile. Aş fi fericită, dacă nu l-aş mai vedea vreodată şi dacă aş şti că, pentru el, ce a fost mai greu a trecut. Nu suport să-l

am în preajmă. Numai vederea lui mă face să mă urăsc pe mine însămi şi pe voi toți.

- Puah! zise disprețuitor evreul. Eşti beată!

- Oare?! strigă fata, cu amărăciune. Dar nu e vina dumitale că nu sunt! Nu mi-ai cere să fiu vreodată altfel, dacă ar fi după dumneata. Mai puțin acum... Acum nu-ți convine cum sunt, aşa-i?

- Nu! răspunse evreul, furios. Nu-mi convine!

- Atunci schimbă-mă dumneata! răspunse fata, râzând.

- Să te schimb! exclamă evreul, înfuriat la culme de încăpățânarea neaşteptată a fetei şi de toate neplăcerile din seara aceea tulbure. Ei bine, las' c-o să te schimb eu! Ascultă-mă bine, muiere stricată! Ascultă-mă bine, pe mine, care, cu două vorbe, pot să-l trimit la spânzurătoare pe Sikes, la fel de sigur ca şi cum i-aş avea chiar acum în mâna mea grumazul lui gros ca de taur! Dacă se întoarce şi îl leapădă pe băiat, dacă scapă cu bine şi nu mi-l aduce înapoi pe băiat, viu sau mort, mai bine îl ucizi cu mâna ta, dacă vrei să-l scapi de spânzurătoare. Şi să o faci chiar în momentul în care o să pună piciorul în odaia asta, că, altfel, bagă bine de seamă, o să fie prea târziu!

- Dar ce înseamnă toate astea? strigă Nancy, fără să vrea.

- Ce înseamnă? continuă Fagin, nebun de furie. Când băiatul ăsta valorează pentru mine sute de lire, oare am să pierd eu tot câştigul pe care soarta mi l-a scos în cale, numai pentru toanele unei bande de beţivi, pe care aş putea să-i spulber dintr-o lovitură? Şi să mai am necazuri şi cu diavolul acela împelițat, care nu vrea altceva decât testamentul şi care are puterea să... să...

Cu răsuflarea tăiată, bătrânul se bâlbâia, încercând să găsească cuvântul potrivit. Chiar în acel moment, însă, îşi stăvili şuvoiul mâniei, schimbându-şi pe de-a-ntregul comportarea. Cu un moment mai devreme, îşi încleşta pumnii prin aer, ochii îi erau ieşiți din orbite, iar fața i se făcuse lividă de furie. Acum însă se prăbuşi pe un scaun şi,

ghemuindu-se, tremură la gândul că a dat în vileag o mişelie ţinută până atunci în secret. După o scurtă tăcere, se aventură să îşi ridice din nou privirile către tovarăşa sa. Păru că se mai linişteşte, văzând-o că îşi reluase aceeaşi poziţie pierdută, la fel ca înainte să o tulbure el.

- Nancy, draga mea! croncăni evreul, cu vocea sa obişnuită. Te-ai supărat pe mine, draga mea?

- Acuma nu-ţi face tu griji pentru mine, Fagin! răspunse fata, ridicându-şi capul, fără vlagă. Dacă Bill nu a izbutit de data asta, o să izbutească data viitoare. Ţi-a făcut foarte multe servicii de folos şi o să mai facă multe altele, când o să poată. Când n-o să poată, n-o să facă. Aşa că destul cu povestea asta.

- Dar cum rămâne cu băiatul, draga mea? spuse evreul, frecându-şi palmele una de alta, agitat.

- Băiatul trebuie să se descurce cu soarta lui, ca toţi ceilalţi, îl întrerupse Nancy, repezit. Şi o mai spun o dată: sper că este mort şi departe din calea pericolului şi din calea noastră... Adică, dacă Bill nu a păţit ceva. Iar dacă Toby a scăpat basma curată, mai mult ca sigur că nu o să păţească nimic nici Bill, căci Bill face oricând cât doi Toby la un loc.

- Şi ce părere ai de ce-ţi ziceam înainte, draga mea? întrebă evreul, uitându-se ţintă la ea, cu ochii sticloşi.

- Trebuie să spui totul de la cap la coadă încă o dată, dacă e ceva ce vrei să fac eu, răspunse Nancy. Şi dacă-i aşa, ar fi mai bine să aştepţi până mâine. M-ai trezit tu, pentru o clipă, dar acum sunt iarăşi ameţită.

Fagin îi mai puse alte câteva întrebări, toate având scopul de a se convinge că fata nu a profitat de vorbele sale scăpate fără să vrea. Cum ea îi răspunse însă fără niciun preget şi, în plus, rămase complet nepăsătoare la privirile sale cercetătoare, se încredinţă că ceea ce i se păruse la început era adevărat: că băuse mai mult de un pahar. Într-adevăr, Nancy nu era nici ea străină de acest viciu, atât de obişnuit printre protejatele evreului, căci nu

îi fusese oprit, ba chiar îi fusese insuflat, încă din cea mai fragedă pruncie. Înfățişarea sa răvăşită, izul puternic de gin care stăruia prin încăpere, toate păreau să stea mărturie în favoarea bănuielii evreului. Iar când, după ce se lăsase în voia furiei de moment, aşa cum a fost descrisă mai sus, căzu din nou, întâi într-o stare de nepăsare, ca mai apoi să o năpădească un amalgam de simțăminte, care o făcură ba să verse un şiroi de lacrimi, timp de un minut, ba să rostească tot soiul de exclamații, de genul: „Să nu spui niciodată moarte", şi de întrebări despre câte neplăceri trebuie să se adune ca să copleşească pe cineva, atâta vreme cât e fericit, domnul Fagin, care avea o vastă experiență în astfel de isprăvi, constată, foarte satisfăcut, că fata era într-adevăr amețită de tot.

Răsuflând uşurat la această descoperire şi văzându-şi dus la îndeplinire îndoitul scop de a îi împărtăşi fetei cele ce aflase în seara aceea şi de a se încredința, cu ochii lui, că Sikes nu se întorsese, domnul Fagin îşi îndreptă încă o dată paşii către casă, lăsând-o pe tânăra sa prietenă dormind cu capul pe masă.

Era ora unu după miezul nopții. Întunericul şi frigul pătrunzător nu-i dădeau ghes să zăbovească pe drum. Părea că trecătorii fuseseră măturați de pe străzi, aidoma prafului şi noroiului, de vântul tăios care le bântuia dintr-un capăt în celălalt, căci foarte puțini oameni se mai aflau pe afară, iar toți dădeau semne că se grăbesc cât pot de tare ca să ajungă acasă. Vântul îi bătea drept în față evreului, care tremura şi dârdâia de fiecare dată când o nouă rafală se năpustea asupra lui.

Ajunsese chiar la colțul străzii sale şi se scotocea deja prin buzunar după cheia de la intrare, când o siluetă întunecată, desprinsă dintr-un colț întunecat, traversă strada şi se apropie de el pe nesimțite.

- Fagin! şopti la urechea lui.

- Ah! tresări evreul, întorcându-se iute. Tu erai...

- Da! îl întrerupse străinul. Mă învârt pe-aici de două ore încheiate. Unde dracu' ai fost?

- După afacerile tale, dragul meu, răspunse evreul, privindu-l neliniştit pe tovarăşul său şi încetinindu-şi pasul. După afacerile tale am umblat, toată noaptea.

- O, desigur! spuse străinul, rânjind. Ei, şi ce-a ieşit?

- Nimic bun, zise evreul.

- Dar nimic rău, sper? spuse străinul, oprindu-se dintr-odată şi întorcându-se cu o privire alarmată către tovarăşul său.

Evreul dădu din cap şi era pe cale să-i răspundă, când străinul, întrerupându-l, îi făcu semn spre casă, în faţa căreia ajunseseră între timp, spunând că mai bine ar spune ce avea de spus la adăpost, căci îi înghețase sângele în vine de când stătea în ger şi-n bătaia vântului.

Fagin nu părea prea încântat să primească un oaspete la acea oră târzie în noapte şi, într-adevăr, bombăni ceva din care se înțelese că nu avea lemne de foc. Cum însă tovarăşul său îi ceru din nou să intre, la fel de hotărât, descuie uşa şi îi spuse vizitatorului să o închidă încet, până se duce el să ia o lumânare.

- E întuneric ca într-un cavou, spuse bărbatul, urcând pe bâjbâite câteva trepte. Grăbeşte-te!

- Închide uşa! şopti Fagin, din capătul celălalt al holului.

În timp ce spunea acestea, uşa se trânti cu zgomot.

- N-am închis-o eu, se scuză vizitatorul, orbecăind prin întuneric. A trântit-o vântul sau s-a închis singură, una din două. Mai repede cu lumina aia, ca să nu-mi sparg capul izbindu-mă de ceva în văgăuna asta afurisită!

Fagin coborî tiptil scările de la bucătărie. După o scurtă absență, se întoarse cu o lumânare aprinsă şi anunță că Toby Crackit dormea în camera din dos şi că băieții se aflau în cea din față. Făcându-i semn vizitatorului să îl urmeze, o luă înainte pe scări.

- Putem să ne spunem cele câteva vorbe pe care le avem de spus aici, dragul meu, spuse evreul, deschizând o uşă a unei odăi de la primul cat. Cum storurile au găuri şi noi nu vrem ca vecinii să vadă lumină, o să lăsăm lumânarea pe scări. Uite aşa!

Rostind acestea, evreul, aplecându-se, puse lumânarea pe o treaptă a palierului de sus, chiar în faţa uşii. După aceea intră primul în odaia lipsită de mobilier, în afara unui fotoliu rupt, după uşă, şi o canapea sau un divan vechi, fără nicio învelitoare. Străinul se trânti pe acesta din urmă, cu aerul unui om ostenit, iar evreul, trăgându-şi fotoliul aproape, se aşeză în faţa lui. Nu era cu desăvârşire întuneric. Uşa rămăsese întredeschisă, iar lumânarea de pe scări arunca o lumină slabă pe peretele din faţă.

Pentru o vreme stătură de vorbă în şoaptă. Deşi nu se putea desluşi nimic din cele ce-şi spuneau, ci doar câte o vorbă răzleaţă, când şi când, cineva care ar fi ascultat şi-ar fi putut da lesne seama că Fagin părea că se apără de unele învinuiri pe care i le aducea străinul şi că acesta din urmă era extrem de furios. Să fi trecut, astfel, vreun sfert de ceas sau mai bine, când Monks - după cum îl numise evreul pe străin de câteva ori în timpul conversaţiei - zise, ridicând un pic tonul:

- Îţi mai spun o dată, planul a fost prost. De ce nu l-ai ţinut aici, laolaltă cu ceilalţi, şi nu l-ai făcut fără întârziere un nenorocit de hoţ de buzunare?

- Auzi la el! exclamă evreul, ridicând din umeri.

- Ce, vrei să zici că n-ai fi putut să faci asta, dacă ai fi vrut cu tot dinadinsul? întrebă Monks, cu asprime. N-ai izbutit cu alţi băieţi, de zeci de ori? Dacă ai fi avut răbdare măcar un an, nu ai fi putut să-l faci să fie osândit şi deportat undeva departe, scăpând de orice grijă, poate pentru toată viaţa?

- Şi cui i-ar fi folosit asta, dragul meu? întrebă evreul, cu umilinţă.

- Mie, răspunse Monks.

- Dar nu şi mie, spuse evreul, cu supuşenie. Băiatul îmi este mie de folos *aici*. Şi, când într-o afacere sunt două părți, este drept să se țină seama de interesele ambelor, nu-i aşa, bunul meu prieten?

- Şi atunci? întrebă Monks, posac.

- Am văzut că nu era uşor să-l învăț meseria asta, răspunse evreul. Nu era asemenea cu ceilalți băieți ajunşi în aceeaşi situație.

- Blestemat să fie, nu, nu era! bodogăni bărbatul. Că altfel ar fi devenit de mult un hoț.

- N-am avut nicio putere asupra lui, ca să-l trag spre rău, continuă evreul, uitându-se nelinişti t la chipul tovarăşului său. Nu furase niciodată. Nu aveam nimic cu care-l să-l sperii, cum avem noi nevoie întotdeauna la început, altfel munca noastră este în zadar. Ce altceva puteam face? Să-l trimit la lucru cu Şmecherul şi cu Charley? Ne-a ajuns, dragul meu, ce-am pățit când am încercat asta prima oară. Am tremurat atunci pentru noi toți.

- Dar *asta* n-a fost vina mea, remarcă Monks.

- Nu, nu, dragul meu! întări evreul. Şi nu sunt supărat acum din pricina asta, pentru că, dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, poate că tu n-ai fi pus niciodată ochii pe băiat şi nu l-ai fi băgat în seamă, deci nu ți-ai fi dat seama niciodată că el era cel pe care-l căutai. Că d'aia ți l-am adus înapoi, cu ajutorul fetei, şi apoi *ea* a început să-i țină partea!

- Suceşte-i gâtul fetei! zise Monks, scos din fire.

- Ei, dar nu ne permitem să facem asta chiar acum, dragul meu, răspunse evreul, zâmbind. Şi, în plus, nu ne ocupăm noi cu asemenea lucruri, că altfel aş fi făcut-o bucuros, fără prea multă vorbă. Dar ştiu eu prea bine cum sunt fetele astea, Monks. Imediat ce băiatul o să înceapă să se dea pe brazdă, n-o să-i mai pese de el nici cât negru sub unghie. Tu vrei să ajungă un hoț. Dacă este în viață, o să-l fac să fie un hoț de acum încolo, iar dacă... dacă... zise evreul, trăgându-se mai aproape de celălalt... deşi se poate

să nu fie aşa, bagă de seamă... dar dacă s-a întâmplat cum e mai rău şi a murit...

- Nu e vina mea dacă a murit! îl întrerupse celălalt, cu o privire îngrozită şi apucându-l pe evreu de braţ, cu mâna tremurândă. Ţine minte, Fagin! Nu am avut nimic de-a face cu asta. Orice, numai să nu moară, ţi-am spus asta încă de la început. Nu vreau vărsare de sânge, căci întotdeauna se descoperă vinovaţii şi, în plus, te bântuie apoi şi amintirea faptei. Dacă l-au împuşcat şi l-au omorât, nu eu am fost de vină, auzi? Arză-o-ar focul de hrubă infernală! Ce-i asta?

- Ce? Unde? strigă evreul, apucându-l cu ambele braţe pe fricos, care sărise în picioare.

- Colo! răspunse bărbatul, privind încruntat la peretele din spate. O umbră! Am văzut umbra unei femei, cu mantie şi bonetă, trecând ca vântul pe lângă lambriu!

Evreul îl eliberă din strânsoare şi amândoi dădură buzna afară din odaie. Lumânarea, cu flacăra pâlpâind din cauza curentului, se afla în acelaşi loc în care fusese lăsată. Lumina ei nu dezvăluia altceva decât scara pustie şi chipurile lor palide. Ascultară cu atenţie: o linişte profundă domnea în toată casa.

- Ţi s-a năzărit, spuse evreul, ridicând lumânarea de jos şi întorcându-se către tovarăşul său.

- Jur că am văzut-o! răspunse Monks, tremurând. Era aplecată în faţă când am văzut-o întâi, iar când am vorbit, a fugit.

Evreul privi cu dispreţ la chipul livid al asociatului său şi, spunându-i că poate să-l urmeze, dacă doreşte, urcă scările. Se uitară prin toate odăile; erau îngheţate, nemobilate şi pustii. Coborâră apoi în vestibul şi, de acolo, în beciurile de dedesubt. Pereţii scunzi erau acoperiţi cu un mucegai verde, iar dârele de melci luceau în lumina lumânării. Totul însă era încremenit, ca într-un mormânt.

- Ei, acu' te-ai convins? întrebă evreul, când ajunseră din nou în vestibul. În afară de noi, de Toby şi de băieţi,

nu se mai află niciun suflet în casă. Iar dinspre partea lor, niciun pericol. Uite-aici!

Pentru a-şi demonstra spusele, evreul scoase din buzunar două chei şi-l lămuri că, atunci când coborâse prima dată, îi încuiase înăuntru, ca să nu cumva să le întrerupă convesația.

Această mărturie îndoită îl descumpăni pe domnul Monks. Protestele sale deveniră din ce în ce mai slabe, pe măsură ce căutările lor rămâneau fără rezultat, până când, în cele din urmă, slobozi câteva hohote de râs forțate şi mărturisi că se poate să fi fost de vină închipuirea sa tulburată. Oricum, refuză să reînnoade firul discuției, aducându-şi dintr-odată aminte că era trecut de ora unu. Şi astfel, cei doi se despărțiră.

XXVII

Povestitorul repară o lipsă de politețe comisă într-un capitol anterior, în care o doamnă a fost abandonată pe neașteptate

Cum ar fi cu totul necuviincios ca un umil scriitor să lase un intendent, o persoană atât de importantă, să aştepte, cu spatele către foc şi cu pulpanele hainei suflecate sub braț, până când ar pofti el să îl elibereze din această postură şi cum ar fi şi mai nepotrivit atât cu poziția sa socială, cât şi cu spiritul său cavaleresc să trateze cu aceeaşi neglijență o doamnă, asupra căreia respectivul intendent şi-a îndreptat privirea plină de tandrețe şi afecțiune, şi în ale cărei urechi a şoptit nişte vorbe dulci - care, având în vedere că veneau de unde veneau, ar fi putut să facă pieptul oricărei fecioare sau doamne respectabile să tresalte de încântare - cronicarul din al cărui condei s-au zămislit aceste rânduri, încredințat fiind că îşi cunoaşte foarte bine locul şi că nutreşte un bine-cuvenit sentiment de respect față de aceia cărora li s-a încredințat pe acest pământ o înaltă şi importantă autoritate, se grăbeşte aşadar să le arate toată cinstea pe care poziția acestora o merită şi să-i trateze cu întreaga considerație pe care preaînaltul lor rang şi, prin urmare, virtuțile lor o impun în mod absolut imperios. De aceea, autorul într-adevăr îşi propusese introducerea, în aceste pagini, a unei dizertații cu privire la dreptul sacru al intendenților - un drept definitoriu, de altfel - pentru a dovedi că un intendent nu poate greşi - ceea ce, în mod cert, ar fi fost pe cât de plăcut, pe atât de benefic pentru cititorul nostru cel înțelept. Din păcate, din considerente de timp şi spațiu, povestitorul este nevoit să amâne acest proiect pentru o altă ocazie, mai bună şi mai nimerită. Iar când aceasta va sosi, va fi gata să arate ce înseamnă un

intendent în întreaga sa măreție: cu alte cuvinte, faptul că un intendent parohial, care are în grijă un azil de săraci parohial şi care merge la biserica parohială în exercițiul funcțiunii sale oficiale, este, în virtutea şi conform dreptului pe care i-l conferă poziția sa, înzestrat cu toate calitățile şi cu cele mai de seamă însuşiri ale firii omeneşti, pe lângă care ceilalți intendenți din administrații, judecătorii sau chiar intendenții de capele periferice (sau poate doar aceştia, dar într-o foarte mică măsură) nu suferă comparație.

Domnul Bumble numără încă o dată linguriţele pentru ceai, cântări din nou zaharniţele, cercetă şi mai atent cana pentru lapte şi se lămuri amănunțit cu privire la starea exactă a întregului mobilier, examinând până şi pernele scaunelor umplute cu păr de cal, repetând acest proces de vreo şase ori, până când să-i treacă prin gând că era timpul să se întoarcă doamna Corney. Dar cum un gând duce la altul şi niciun sunet nu vestea venirea directoarei, domnul Bumble socoti că şi-ar putea petrece timpul la fel de nevinovat şi virtuos, potolindu-şi mai departe curiozitatea şi aruncând o privire în treacăt prin dulapurile doamnei Corney.

După ce trase cu urechea la gaura cheii, pentru a fi sigur că nu se apropia nimeni, domnul Bumble, începând de jos în sus, începu să ia cunoştință de conținutul a trei sertare adânci, care, fiind înțesate cu diverse articole de îmbrăcăminte la modă şi din materiale de bună calitate, rânduite cu grijă între două straturi de ziare, presărate cu frunze uscate de levănțică, îl încântară peste măsură. Ajungând între timp la sertarul din colțul din dreapta (în care se afla cheia) şi zărind acolo o cutiuță închisă cu un lăcățel, care, scuturată, scoase un sunet plăcut, aidoma unor clinchete de monezi, domnul Bumble se întoarse tiptil în fața căminului şi, reluându-şi poziția de mai înainte, spuse, cu aer foarte serios şi hotărât:

- Am s-o fac!

În continuarea acestei declarații cu totul ieşite din comun, dădu din cap ştrengăreşte timp de zece minute încheiate, ca şi cum şi-ar fi adresat lui însuşi o dojană pentru galanteria sa. După care începu să se uite la picioarele sale, din profil, ceea ce păru să îi provoace o mare plăcere şi un deosebit interes.

Se afla încă absorbit în această din urmă contemplare, când doamna Corney, repezindu-se în odaie, se aruncă cu suflul tăiat pe un scaun de lângă sobă şi, acoperindu-şi ochii cu o mână, şi-o puse pe cealaltă în dreptul inimii.

- Doamnă Corney, zise domnul Bumble, aplecându-se spre directoare, ce ai pățit, doamnă? S-a întâmplat ceva? Răspunde-mi, rogu-te! Stau ca pe... ca pe...

Domnul Bumble, nelinişştit, nu îşi putu aminti pe moment cuvântul „ghimpi", aşa că zise „țepi".

- O, domnule Bumble! exclamă doamna. Cât m-am necăjit!

- V-ați necăjit, doamnă! strigă domnul Bumble. Dar cine a cutezat?... Ştiu! făcu domnul Bumble, oprindu-se brusc, cu o măreție absolută. Săracii aceia nenorociți!

- Te apucă groaza numai când te gândeşti! zise doamna, înfiorându-se.

- Atunci *nu* te gândi, doamnă, îi spuse domnul Bumble.

- Nu mă pot stăpâni, se tângui doamna.

- Atunci ia ceva, doamnă, spuse domnul Bumble, cu dulceață în glas. Un strop de vin?

- Pentru nimic în lume! răspunse doamna Corney. N-aş putea... Oh! Raftul de sus, în colțul din dreapta... Oh!

Rostind aceste cuvinte, buna doamnă arătă, tulburată, către dulap, şi se zvârcoli, pradă unei crize lăuntrice mistuitoare. Domnul Bumble se repezi la bufet şi, înhățând sticla verzuie de o pintă, de pe raftul care-i fusese indicat atât de vag, turnă din ea într-o ceaşcă de ceai şi i-o duse doamnei la buze.

- Acum mi-e mai bine, zise doamna Corney, lăsându-se iar pe speteaza scaunului, după ce băuse jumătate de ceaşcă.

Domnul Bumble îşi ridică plin de evlavie privirile către tavan, în semn de recunoştinţă, după care, plecându-şi-le din nou spre ceaşcă, o ridică, ducând-o la nas.

- Izmă! explică doamna Corney, cu o voce pierită, zâmbind totodată, blând, către intendent. Încearcă şi dumneata! Mai e şi altceva... un strop din altceva în ea.

Domnul Bumble gustă din leac neîncrezător, plescăi din buze aprobator, mai luă o înghiţitură, apoi lăsă jos ceaşca, goală.

- E un foarte bun calmant, spuse doamna Corney.

- Într-adevăr, foarte bun, doamnă, zise intendentul.

În timp ce spuse acestea, îşi trase un scaun alături de directoare şi o întrebă cu gingăşie ce se întâmplase, ce o supărase.

- Nimic, suspină doamna Corney. Doar că sunt eu o fiinţă necugetată, impresionabilă şi slabă.

- Nu! Slabă, nu, doamnă, ripostă domnul Bumble, trăgându-şi scaunul un pic mai aproape. Cum să fii dumneata o fiinţă slabă, doamnă Corney?

- Toţi suntem nişte fiinţe slabe, spuse doamna Corney, stabilind principiul universal.

- Aşa este, recunoscu intendentul.

Un minut sau două după acestea, niciunul nu mai rosti vreun cuvânt. În acest răstimp, domnul Bumble îşi exemplifică convingerea mişcându-şi braţul stâng, pe care până atunci şi-l ţinuse pe spătarul scaunului doamnei Corney, pentru a ajunge la cordonul şorţului doamnei Corney, încolăcindu-se, încetul cu încetul, în jurul taliei doamnei Corney.

- Toţi suntem nişte fiinţe slabe, zise domnul Bumble.

Doamna Corney suspină.

- Nu suspina, doamnă Corney, spuse domnul Bumble.

- Nu mă pot stăpâni, se apără directoarea şi suspină din nou.

- Aceasta este o odaie foarte plăcută, doamnă, declară domnul Bumble, privind în jur. Încă o odaie, pe lângă ea, şi n-ar mai lipsi nimic.

- Încă o odaie ar fi prea mult pentru o singură persoană, murmură doamna.

- Dar nu şi pentru două, doamnă, răspunse domnul Bumble, insinuant. Nu-i aşa, doamnă Corney?

Doamna Corney îşi lăsă capul în jos, la auzul acestor cuvinte îndrăznețe din partea intendentului, iar intendentul şi-l plecă pe-al său, pentru a privi chipul doamnei Corney. Doamna Corney, dând dovadă de o mare decență, îşi întoarse capul într-o parte, încercând să-şi ducă mâna la batista din buzunar, dar ajungând, pe nesimțite, să se odihnească în mâna domnului Bumble.

- Consiliul parohial îți plăteşte cărbunii, nu-i aşa, doamnă Corney? întrebă intendentul, strângându-i drăgăstos mâna.

- Şi lumânările, răspunse doamna Corney, întorcându-i la rândul său, cu discreție, strângerea de mână.

- Cărbuni, lumânări şi plata chiriei, zise domnul Bumble. O, doamnă Corney, eşti un adevărat înger!

Doamna nu putu rezista acestei izbucniri de sentimentalism. Se prăbuşi în brațele domnului Bumble, iar acesta, pradă tulburării, depuse un sărut pătimaş pe nasul ei cel cast.

- Aşa o perfecțiune parohială! exclamă domnul Bumble, încântat. Ştii, fermecătoarea mea, că domnul Slout se simte mai rău în seara asta?

- Da, răspunse doamna Corney, roşind.

- Doctorul spune că nu mai rezistă o săptămână, continuă domnul Bumble. El este stăpânul acestui stabiliment, iar moartea sa va aduce un loc vacant. Iar acest loc vacant trebuie ocupat. O, doamnă Corney, ce

perspective se deschid! Ce oportunitate pentru unirea unor inimi şi pentru întemeierea unei gospodării!

Doamna Corney suspină.

- Spui cuvințelul acela? întrebă domnul Bumble, aplecându-se asupra frumuseții copleşite de sfială. Acel mic, miculuț cuvințel, binecuvântata mea Corney?

- D... d... da! suspină lung doamna directoare.

- Încă unul, stărui institutorul precaut. Mai stăpâneşte-ți doar o dată simțămintele scumpului tău sufletel. Când o să se întâmple asta?

Doamna Corney se mai strădui de vreo două ori să vorbească, dar fu în zadar. În cele din urmă, prinzând curaj, îşi aruncă brațele în jurul gâtului domnului Bumble şi zise că poate să fie cât de curând va dori el, fiindcă „unui puişor ca el nu-i putea rezista".

Odată stabilite lucrurile în acest mod amical şi mulțumitor, învoiala fu pecetluită în mod solemn printr-o altă ceaşcă plină cu lichior de izmă, care se dovedi cu atât mai necesară cu cât doamna se simțea tulburată şi profund emoționată. În vreme ce goleau astfel al doilea rând de ceşti, domnului Bumble îi fu adusă la cunoştință moartea bătrânei.

- Foarte bine, zise domnul, sorbind din lichior. O să trec pe la Sowerberry, în drum spre casă, şi o să-i spun să vină mâine dimineață. Asta te-a înspăimântat atâta, scumpete?

- Nu în mod particular, spuse doamna, evitând subiectul.

- Trebuie să fi fost ceva, iubire, stărui domnul Bumble. Nu vrei tu să-i spui lui „B" al tău?

- Nu acum, răspunse doamna. Într-una din zilele următoare. După ce ne căsătorim, dragule.

- După ce ne căsătorim! exclamă domnul Bumble. Doar n-a fost vorba de vreo mojicie din partea vreunuia dintre sărăntoci, că...

- Nu, nu, iubire! interveni iute doamna.

- Dacă aş bănui că a fost aşa ceva, continuă domnul Bumble, dacă aş bănui că vreunul dintre ei a cutezat să-şi ridice ochii lui josnici către chipul acesta minunat...

- N-ar fi cutezat să facă aşa ceva, dragule, răspunse doamna.

- Păi, să nici nu cuteze! zise domnul Bumble, încleştându-şi pumnii. Să văd eu numai vreun bărbat, de la azil sau din afara lui, care să îndrăznească să facă aşa ceva şi îl asigur că n-o s-o mai facă a doua oară!

Dacă n-ar fi fost împodobită cu o gesticulaţie plină de sălbăticie, această afirmaţie ar fi putut să pară nu tocmai măgulitoare la adresa nurilor doamnei. Cum însă domnul Bumble îşi însoţi ameninţarea cu o mulţime de gesturi războinice, doamna fu extrem de mişcată de această mărturie a devotamentului său şi declară, topită de admiraţie, că era cu adevărat un porumbel.

Apoi, porumbelul îşi ridică gulerul hainei, îşi puse tricornul pe cap şi, după ce îi dădu o lungă şi drăgăstoasă îmbrăţişare viitoarei sale tovarăşe de viaţă - care îi răspunse la fel -, porni să înfrunte iarăşi vântul aspru din noaptea aceea, oprindu-se doar pentru câteva minute, în sala unde stătea partea bărbătească a săracilor, ca să îi ocărască niţel, în scopul de a-şi dovedi că dispune de indispensabila tărie de caracter pentru a putea prelua postul de director al azilului. Încredinţat că deţinea acea competenţă, domnul Bumble părăsi stabilimentul cu inima veselă şi mintea bântuită de viziunile luminoase ale viitoarei sale avansări, care nu-l părăsiră până ce ajunse la prăvălia antreprenorului de pompe funebre.

Ei bine, cum doamna şi domnul Sowerberry ieşiseră pentru a lua ceaiul şi cina în oraş, iar Noah Claypole de regulă nu era dispus să se înhame la vreun efort fizic mai mare decât acela strict necesar pentru a mânca şi a bea, uşa era descuiată, deşi trecuse deja de ora închiderii prăvăliilor. Domnul Bumble bătu cu bastonul în tejghea de câteva ori, însă, neprimind niciun semn că ar fi atras

atenția şi zărind o lumină prin geamul salonaşului din spatele prăvăliei, îşi luă libertatea de a trage cu ochiul, ca să vadă ce se întâmplă pe acolo. Iar când văzu ceea ce *se întâmpla* pe acolo, mare i-a fost mirarea.

Masa era pregătită pentru cină. Pe masă erau aşezate pâinea şi untul, farfuriile şi paharele, o stacană de bere şi o sticlă de vin. În capul îndepărtat al mesei, domnul Noah Claypole stătea tolănit cu indolență, cu picioarele atârnând într-o parte, peste brațul fotoliului, ținând într-o mână un briceag deschis, iar în cealaltă, o bucată mare de pâine unsă cu unt. Lângă el, foarte aproape, Charlotte scotea nişte stridii dintr-un butoiaş, pe care domnul Claypole binevoia să le înghită, cu o poftă uluitoare. O anumită roşeață, alta decât cea firească, împodobea nasul acestui domn, ceea ce împreună cu ochiul drept, afectat de o criză de clipit, arăta că era amețit de băutură. Pe lângă aceste semne, acelaşi lucru îl indica şi desfătarea cu care tânărul îşi înfuleca stridiile, fapt care nu şi-ar fi putut găsi o altă justificare decât puterea lor de răcorire, atât de binevenită în caz de fierbințeală lăuntrică.

- Uite una grasă şi delicioasă, Noah, dragule! zise Charlotte. Încearc-o, hai! Asta şi gata!

- Ce lucru delicios este o stridie! remarcă domnul Claypole, după ce o înghiți. Ce păcat că nu poți să mănânci o grămadă dintr-astea fără să ți se facă rău, nu-i aşa, Charlotte?

- E o adevărată cruzime, zise Charlotte.

- Adevărat, consimți domnul Claypole. Ție nu-ți plac stridiile?

- Nu prea, răspunse Charlotte. Îmi place mai mult să te văd pe tine mâncându-le, Noah, dragule, decât să le mănânc eu.

- Doamne! zise Noah, gânditor. Ce ciudat!

- Mai ia una, spuse Charlotte. Uite una micuță, cu o barbă aşa de frumoasă şi delicată!

- Nu mai pot înghiți niciuna, cât de mică, zise Noah. Îmi pare foarte rău. Vino-ncoa, Charlotte, să-ți dau un sărut!

- Cum? urlă domnul Bumble, repezindu-se în odaie. Mai spune o dată, domnule!

Charlotte slobozi un țipăt şi îşi trase şorțul peste față. Domnul Claypole, fără să-şi schimbe poziția, ci doar lăsându-şi picioarele pe podea, se holba pierdut la intendent, cu o spaimă de bețiv.

- Mai spune o dată, mişel neobrăzat! răcni domnul Bumble. Cum de cutezi să vorbeşti despre un asemenea lucru, domnule? Şi tu, neruşinato, cum de îndrăzneşti să-l încurajezi? Auzi, să-i dai un sărut! exclamă domnul Bumble, în culmea indignării. Ptiu!

- Nu eu am vrut să fac asta! zise Noah, smiorcăindu-se. Ea mă sărută tot timpul, că vreau sau nu vreau.

- Vai, Noah! strigă Charlotte, cu reproş.

- Aşa faci, ştii că aşa faci! ripostă Noah. Întotdeauna face aşa, domnule Bumble. Mă apucă de bărbie, zău, domnule, şi mă giugiuleşte în fel şi chip!

- Linişte! strigă domnul Bumble, cu severitate. Tu du-te jos, doamnă! Noah, închide prăvălia! Iar dacă mai scoți un sigur cuvânt până se întoarce stăpânul tău, o faci pe propria ta răspundere. Iar când el se va întoarce acasă, spune-i că domnul Bumble a zis că trebuie să trimită o găoace pentru o bătrână, după micul dejun, mâine dimineață. I-auzi, domnule! Sărut! strigă domnul Bumble, ridicându-şi mâinile spre cer. Păcatul şi mârşăvia celor de jos din această parohie sunt înfiorătoare! Dacă Parlamentul nu ia în considerație comportarea lor oribilă, atunci țara asta se duce de râpă, iar morala țărănimii este pierdută pentru vecie!

Cu aceste cuvinte, intendentul părăsi prăvălia antreprenorului de pompe funebre, cu un aer semeț şi întunecat.

Şi acum, după ce l-am însoțit până aici pe drumul său spre casă şi am făcut toate pregătirile necesare pentru înmormântarea bătrânei, haideți să ne interesăm de soarta tânărului Oliver Twist şi să vedem dacă mai zace încă în şanțul în care l-a abandonat Toby Crackit.

- Ce lucru delicios este o stridie! Ce păcat că nu poți să mănânci o grămadă dintr astea fără să ți se facă rău, nu-i aşa, Charlotte?

XXVIII

Se povesteşte ce s-a întâmplat cu Oliver şi aventurile prin care a mai trecut

Lupii să vă sfâşie! bombăni Sikes, scrâşnind din dinți. Ce mi-ar fi plăcut să picați voi în mâna mea şi să vă fi făcut eu să urlați ca din gură de şarpe!

Rostind aceste blesteme, cu cea mai grozavă sălbăticie de care era capabilă cumplita sa fire, luă trupul rănit al băiatului şi, stând pe vine, şi-l puse pe genunchi, întorcându-şi capul pentru o clipă şi uitându-se în spate, spre urmăritorii săi.

Nu se putea distinge mare lucru prin ceață şi întuneric, însă strigătele puternice ale bărbaților care se apropiau vibrau în aer, iar lătratul câinilor din împrejurimi, stârniți de sunetul clopotului de alarmă, răsuna din toate direcțiile.

- Opreşte-te, javră laşă ce eşti! strigă tâlharul, trăgând cu pistolul după Toby Crackit care, punându-şi la treabă picioarele sale lungi, era deja departe. Opreşte-te!

La a doua somație, Toby înțepeni în loc. Căci nu era prea sigur că se afla în afara bătăii pistolului, dar era foarte sigur că nu era de glumit cu Sikes.

- Dă-mi o mână de ajutor să duc băiatul ăsta, strigă Sikes, gesticulând amenințător spre tovarăşul său. Vino înapoi!

Toby dădu să se întoarcă, îndrăznind însă, în timp ce se apropia cu încetineală, să murmure cu o voce pierită, abia mai trăgându-şi răsuflarea, că n-avea niciun chef.

- Mai repede! strigă Sikes, lăsând băiatul într-un şanț uscat, de la picioarele sale, şi scoțând al doilea pistol din buzunar. Nu încerca să mă tragi pe mine pe sfoară!

În acel moment, larma se înteți. Sikes, uitându-se înapoi, putu să zărească urmăritorii, care săreau deja

peste poarta pajiştii unde se aflau ei, şi doi câini alergând înaintea lor.

- S-a zis cu noi, Bill! strigă Toby. Lasă copilul şi ia-o la sănătoasa!

Cu acest sfat de rămas-bun, domnul Crackit, preferând să-şi asume riscul de a fi împuşcat de prietenul său decât certitudinea de a fi înhățat de duşmanii lui, se întoarse scurt pe-un călcâi şi se îndepărtă ca săgeata. Sikes scrâşni din dinți, aruncă o privire în jur, lepădă trupul fără vlagă al lui Oliver, cu tot cu pelerina în care fusese înfăşurat în grabă şi începu să fugă de-a lungul gardului viu, ca şi cum ar fi încercat să le abată atenția celor de pe urmele sale de la locul unde îl abandonase pe Oliver. Se opri apoi pentru o secundă în fața unui alt gard, perpendicular pe primul, şi, ridicând pistolul mult deasupra capului, îl descărcă în gol, sări gardul şi se făcu nevăzut.

- Hei, hei, aici! strigă o voce tremurătoare, din urmă. Ghează! Neptun! Veniți aici, veniți aici!

Câinii, care se pare că, aidoma stăpânilor săi, nu se prea dădeau în vânt după acest sport în care se aventuraseră, răspunseră pe dată la comandă. Trei bărbați, care deja ajunseseră destul de departe, pe câmp, se opriră ca să se sfătuiască între ei.

- Sfatul meu sau, mai curând, ar trebui să spun *ordinul* meu, zise cel mai gras dintre cei trei urmăritori, este să ne întoarcem imediat acasă.

- Sunt de acord cu orice îi convine domnului Giles, spuse un bărbat mai scund, care nici el nu era mai subțirel, care avea o față foarte palidă şi care era foarte politicos - aşa cum sunt, de regulă, oamenii speriați.

- Nu aş vrea să par prost crescut, domnilor, spuse un al treilea, cel care chemase câinii înapoi. Domnul Giles ştie mai bine!

- Fără îndoială, răspunse bărbatul mai scund. Şi orice ar spune domnul Giles, nu stă în căderea noastră să-l

contrazicem. Nu, nu, ştiu prea bine cum stau. Mulțumesc Cerului, ştiu prea bine cum stau.

Ca să spunem adevărul, bărbatul cel micuț *chiar* părea că ştie cum stătea - şi nu stătea tocmai pe roze, căci îi clănțăneau dinții în gură, în timp ce vorbea.

- Ți-e frică, Brittles, zise domnul Giles.

- Ba nu mi-e, zise Brittles.

- Ba ți-e, zise Giles.

- Nu-i adevărat, domnule Giles, zise Brittles.

- Eşti un mincinos, Brittles, zise domnul Giles.

Ei bine, aceste replici încrucişate fuseseră iscate de batjocura domnului Giles, iar batjocura domnului Giles fusese iscată de indignarea sa pentru că i se pusese în cârcă, în spatele unui compliment, răspunderea de a se întoarce acasă. Cel de-al treilea bărbat puse capăt conflictului, în modul cel mai filosofic cu putință.

- Vă spun eu ce se întâmplă, domnilor. Tuturor ne e frică.

- Vorbeşte numai pentru dumneata, domnule, spuse domnul Giles, care era cel mai palid dintre ei trei.

- Atunci, chiar asta am să fac, răspunse bărbatul. Este firesc şi de înțeles să-ți fie frică într-o astfel de situație. *Mie* îmi este.

- Şi mie îmi este, zise Brittles. Numai că nu e frumos să îi spui unui bărbat că îi este frică, aşa, hodoronc-tronc.

Aceste cuvinte de recunoaştere fățişă îl înmuiară pe domnul Giles, care mărturisi pe dată că *lui* îi era frică, moment în care toți trei făcură stânga-împrejur şi o luară la fugă, umăr la umăr, într-un consens absolut, până când domnul Giles (care avea cel mai slab suflu dintre toți şi se mai împiedicase şi de o furcă) stărui, în modul cel mai elegant, să facă un scurt popas, cerându-şi scuze că fusese cam pripit la vorbă.

- Este extraordinar, zise domnul Giles, după ce dădu explicațiile de rigoare, ce poate face un om când i se înfierbântă sângele în vine. Aş fi făcut moarte de om - sunt

sigur că *eu* aş fi făcut-o - dacă aş fi prins pe vreunul dintre tâlharii aceia.

Cum şi ceilalţi doi avuseseră acelaşi presentiment, dar cum şi sângele lor, asemenea celui dintâi, se răcorise dintr-odată, emiseră câteva ipoteze cu privire la această schimbare bruscă survenită în dispoziţia lor.

- Ştiu ce a fost, spuse domnul Giles. Poarta a fost de vină!

- Nu m-aş mira deloc să fi fost poarta! exclamă Brittles, căruia îi surâdea ideea.

- Poţi să fii sigur de asta, zise Giles. Poarta ne-a tăiat avântul. Am simţit cum al meu se risipeşte dintr-odată, în timp ce o săream.

Printr-o extraordinară coincidenţă, şi ceilalţi doi fuseseră încercaţi de acelaşi sentiment, şi chiar în acelaşi moment. Era cum nu se poate mai evident, prin urmare, că poarta fusese de vină, cu atât mai mult cu cât nu încăpea nicio îndoială cu privire la momentul în care se petrecuse această schimbare, întrucât toţi trei îşi amintiră că exact în acea clipă îi zăriseră pe tâlhari.

Acest dialog avea loc între cei doi bărbaţi care îi surprinseseră pe hoţi şi un tinichigiu ambulant, găzduit într-o dependinţă, care fusese deşteptat din somn pentru a se alătura urmăririi, împreună cu cei doi dulăi ai lui. Domnul Giles acţionase în dubla sa calitate, de chelar şi majordom al bătrânei doamne, stăpâna casei, iar Brittles era băiatul bun la toate, care, dat fiind că intrase în slujbă de pe vremea când era doar un copil, mai era încă socotit drept un tânăr ce promite, deşi acum avea peste treizeci de ani.

Încurajându-se unul pe altul cu asemenea remarci precum cele de mai sus, dar ţinându-se foarte aproape unul de celălalt şi privind neliniştiţi împrejur de fiecare dată când vreo nouă rafală de vânt scutura crengile, cei trei se grăbiră să se întoarcă până la copacul în spatele căruia îşi lăsaseră felinarul, ca nu cumva să-şi dea seama

hoții în ce direcție ar trebui să tragă. Luând felinarul, o apucară neîntârziat către casă, în pas alergător, şi mult timp după ce nu se mai desluşeau siluetele lor în bezna nopții, lumina se mai zări încă, licărind şi dănțuind în depărtare, aidoma unui abur ivit din văzduhul umed prin care era purtată cu iuțeală.

Aerul deveni din ce în ce mai rece pe măsură ce se crăpa de ziuă, iar ceața se rostogolea pe pământ ca un vălătuc gros de fum. Iarba era udă. Potecile şi câmpurile erau numai noroi şi apă. Suflarea jilavă a unui vânt bolnăvicios adia greoi, cu un geamăt surd. Iar Oliver încă mai zăcea, căzut în nesimțire, nemişcat, în acelaşi loc în care în lăsase Sikes.

Încetul cu încetul, dimineața puse stăpânire pe lume. Aerul deveni şi mai rece, şi mai pătrunzător, odată cu primele pâlpâiri nesigure ale zorilor mohorâți pe cer - când, mai curând, noaptea trăgea să moară, decât ziua să se nască. Lucrurile care păruseră sumbre şi înfricoşătoare pe întuneric, începeau să prindă contur, reluându-şi înfățişarea lor obişnuită. Ploaia cădea, măruntă şi deasă, răpăind zgomotos printre tufişurile desfrunzite. Oliver însă nu o simțea cum îi biciuia trupul, căci zăcea mai departe, nemişcat, lipsit de orice ajutor şi de simțire, în culcuşul său de humă.

Într-un târziu, un vaiet slab de durere curmă liniştea care domnea şi băiatul se trezi. Brațul stâng, înfăşurat la repezeală într-un şal, îi atârna pe lângă trup, greu şi lipsit de vlagă, iar bandajul era năclăit de sânge. Era atât de slăbit încât abia se putu ridica în capul oaselor. Când reuşi, se uită cu ochi stinşi în jur după ajutor şi gemu de durere. Tremurând din toate încheieturile, de frig şi de epuizare, făcu un efort ca să se ridice. Străbătut însă de un fior din cap până în picioare, se prăbuşi sleit la pământ.

După ce se cufundă din nou în starea de inconştiență în care se aflase atâta vreme, Oliver, îmboldit de un rău care i se strecura încetul cu încetul în suflet şi care părea

să-l prevină că o să moară negreşit dacă mai zace acolo, se ridică în picioare şi se căzni să meargă. Capul îi vâjâia şi păşea clătinându-se dintr-o parte în alta, ca un om beat. Cu toate acestea, se ținea pe picioare şi, cu bărbia sprijinită în piept, se împleticea mai departe. Încotro? Nici el nu ştia.

O sumedenie de gânduri tulburătoare şi idei nedesluşite i se îngrămădeau în minte. I se părea că mai mergea încă la mijloc, între Sikes şi Crackit, care se certau furioşi - căci vorbele pe care le schimbaseră între ei îi răsunau aievea în urechi. Iar când reuşea să îşi concentreze atenția asupra lui însuşi, în starea de acum, sforțându-se să nu cadă din picioare, se pomenea vorbind cu ei. Apoi, parcă era singur cu Sikes, mergând ostenit, cum se întâmplase cu o zi înainte, şi, în vreme ce vedea umbrele oamenilor trecând pe lângă ei, simțea strânsoarea mâinii tâlharului. Deodată, tresări de spaimă la auzul unui foc de armă. Strigăte şi țipete puternice umplură văzduhul. Nişte lumini îi fulgerară prin fața ochilor. Totul deveni un amestec de vuiet şi clocot, în timp ce o mână nevăzută îl ducea undeva, în mare grabă. Pe lângă toate aceste năluciri fugare, simțea o durere nedesluşită şi neliniştitoare, care-l sleia de puteri şi îl chinuia fără încetare.

Înaintă astfel, şovăitor, aproape fără să ştie ce face, târându-se printre stâlpii porților sau prin spărturile din gardurile vii, când i se iveau în cale, până când ieşi la un drum. Atunci, începu să toarne cu găleata şi asta îl dezmetici.

Privi în jur şi văzu că, nu foarte departe, era o casă, până la care socoti că ar reuşi să ajungă. Văzând starea jalnică în care se afla, poate că oamenilor de acolo li s-ar fi făcut milă de el, iar dacă nu, îşi spuse el, tot ar fi fost mai bine, căci ar fi murit în apropierea unor ființe omeneşti şi nu în mijlocul unor câmpuri pustii. Îşi adună toate

puterile pe care le mai avea pentru încercarea din urmă şi îşi îndreptă paşii tremurători într-acolo.

Apropiindu-se de casă, i se păru că o mai văzuse cândva. Nu îşi amintea niciun fel de detalii, însă forma şi înfăţişarea acesteia nu-i erau străine.

Zidul grădinii! Pe iarba din spatele acestuia căzuse în genunchi, cu o seară înainte, implorându-i pe cei doi bărbaţi să aibă milă de el. Era chiar casa pe care încercaseră să o jefuiască!

Recunoscând locurile, Oliver se sperie atât de tare, încât, pentru o clipă, uită de rana care îl chinuia şi nu se mai gândi decât să fugă. Să fugă? Abia dacă mai putea să se ţină pe picioare şi, chiar de-ar fi fost în deplinătatea sprintenelii sale de copil, încotro ar fi putut fugi? Se târî cu greu spre poarta grădinii. Era descuiată şi o deschise larg. Străbătu anevoie peluza, urcă treptele, bătu abia auzit la uşă, dar, puterile părăsindu-l, se prăbuşi lângă un stâlp al porticului.

Se întâmplă ca, tocmai în acele momente, domnul Giles, Brittles şi tinichigiul să îşi învioreze forţele, după osteneala şi groaza acelei nopţi, bând ceai şi mâncând diverse bunătăţi, în bucătărie. Nu se poate spune că domnului Giles îi stătea în obicei să îngăduie servitorilor să se poarte cu prea mare familiaritate - faţă de ei îi plăcea să afişeze o bunăvoinţă trufaşă, care, mulţumindu-i pe de o parte, le amintea fără încetare, pe de altă parte, de poziţia superioară pe care el o deţinea în societate. Însă moartea, incendiul şi jaful îi fac pe toţi oamenii de-o seamă, astfel că domnul Giles şedea cu picioarele întinse în faţa focului din bucătărie, cu braţul stâng sprijinit pe masă, iar cu dreptul gesticulând, în timp ce descria, cu lux de amănunte, cum se petrecuse jaful. Întreaga audienţă (dar în special bucătăreasa şi servitoarea) asculta cu sufletul la gură.

- Era cam două şi jumătate, zise domnul Giles, deşi n-aş putea să jur că nu erau aproape trei ceasuri după

miezul nopții, când m-am trezit şi, răsucindu-mă în pat, cam aşa (şi aici domnul Giles se întoarse în scaun şi trase de un colț al feței de masă pentru a ilustra cearşaful), mi s-a părut c-aud un zgomot.

În acest moment al istorisirii, bucătăreasa se făcu palidă şi-i spuse servitoarei să închidă uşa, care, la rându-i, îi spuse s-o închidă lui Brittles, care-i spuse tinichigiului, care se prefăcu că nu aude.

- Mi s-a părut c-aud un zgomot, continuă domnul Giles. La început, mi-am zis: „E o nălucire". Şi am dat să mă culc la loc, când am auzit din nou zgomotul, de data asta desluşit.

- Ce fel de zgomot? întrebă bucătăreasa.

- Un fel de vâjâială, răspunse domnul Giles, privind în jur, după un exemplu mai grăitor.

- Mai degrabă ca zgomotul făcut de o pilă pe o gratie de fier, sugeră Brittles.

- A fost aşa când l-ai auzit *dumneata*, domnule, protestă domnul Giles, dar când l-am auzit eu era un zgomot ca o vâjâială. Am dat cearşaful la o parte, continuă Giles, zvârlind la o parte fața de masă, m-am ridicat în capul oaselor şi am ciulit urechea.

Bucătăreasa şi servitoarea strigară într-un glas: „Dumnezeule!" şi îşi traseră scaunele mai aproape una de cealaltă.

- De data asta l-am auzit, foarte limpede, reluă domnul Giles. „Cineva", mi-am zis, „încearcă să spargă o uşă sau o fereastră. Ce-i de făcut acum? Hai să mă duc să-l trezesc pe bietul Brittles şi să-l scap să nu fie ucis în propriul său pat", mi-am zis eu, „sau să i se taie beregata de la o ureche la alta, fără ca măcar să ştie ce i se întâmplă!"

La acestea, toți ochii se întoarseră spre Brittles, care şi-i fixase pe ai săi asupra povestitorului şi se holba la el, cu gura larg căscată şi cu expresia celei mai pure groaze întipărite pe față.

- Am azvârlit aşternuturile deoparte, zise Giles, aruncând din nou faţa de masă şi privind crunt la bucătăreasă şi servitoare, m-am dat uşurel jos din pat, mi-am tras o pereche de...

- Sunt doamne de faţă, domnule Giles, îi şopti tinichigiul.

-...de *ghete*, domnule, zise Giles, întorcându-se către el şi rostind cuvântul foarte apăsat, şi am apucat pistolul, încărcat, pe care-l iau totdeauna sus, deopotrivă cu coşul pentru argintărie, şi m-am dus în vârful picioarelor către odaia lui. „Brittles", am zis, după ce l-am trezit, „nu te speria!"

- Chiar aşa ai zis, remarcă Brittles, cu voce înceată.

- „Cred că suntem morţi, Brittles", am zis, „dar nu te speria."

- Dar el *era* speriat? întrebă bucătăreasa.

- Nici pe departe, răspunse domnul Giles. Era la fel de curajos... ah, aproape la fel de curajos ca şi mine.

- Eu aş fi murit pe loc, sunt sigură, dacă aş fi fost în locul lui, remarcă servitoarea.

- Dumneata eşti femeie, ripostă Brittles, împăunându-se un pic.

- Brittles are dreptate, zise domnul Giles, dând din cap aprobator. Nici nu te poţi aştepta la altceva din partea unei femei. Dar noi, ca bărbaţi, am luat un felinar orb de pe polița sobei din odaia lui Brittles şi am bâjbâit pe scări, coborând prin întunericul negru ca smoala... Uite-aşa!

Domnul Giles se sculă de pe scaun şi, după ce făcu doi paşi cu ochii închişi, pentru a-şi însoţi povestirea de mişcarea potrivită, tresări deodată violent, în acelaşi timp cu toţi cei de faţă, şi se repezi înapoi, pe scaunul său. Bucătăreasa şi servitoarea ţipară.

- A bătut cineva la uşă, spuse domnul Giles, prefăcându-se că este cu desăvârşire liniştit. Să deschidă careva!

Nimeni nu se mişcă.

- Pare cam ciudat să bată cineva la uşă, la ora asta, atât de dimineaţă, zise domnul Giles, cercetând chipurile palide din jurul său, el însuşi având o înfăţişare răvăşită. Dar uşa trebuie deschisă. M-aude cineva?

Domnul Giles, rostind acestea, privi spre Brittles, însă tânărul, fiind foarte modest din fire, nu se considera probabil „cineva" şi socoti, prin urmare, că întrebarea nu avea nimic de-a face cu el sau, în orice caz, nu dădu niciun răspuns. Domnul Giles îşi îndreptă apoi privirile către tinichigiu: acesta însă, brusc, aţipise. Femeile ieşeau din discuţie.

- Dacă Brittles preferă să deschidă uşa de faţă cu martori, spuse domnul Giles, după o scurtă pauză, sunt gata să fiu eu acela.

- Şi eu, zise tinichigiul, trezit la fel de brusc cum adormise.

Aşa stând lucrurile, Brittles fu nevoit să capituleze şi toţi trei, mai căpătând nitică inimă când observară (ridicând storurile) că se făcuse ziuă de-a binelea, porniră să urce scările, cu dulăii în frunte. Cele două femei, fiindu-le teamă să rămână singure jos, ocupară poziţiile din ariergardă. La sfatul domnului Giles,vorbeau toţi odată şi foarte tare, pentru a preveni orice răufăcător de afară că sunt în număr foarte mare şi, printr-o lovitură de maestru, zămislită de mintea aceluiaşi domn ingenios, când ajunseră în hol îi traseră zdravăn pe câini de coadă, ca să-i facă să latre cu sălbăticie.

Cu aceste măsuri de prevedere, domnul Giles se ţinu strâns de braţul tinichigiului (pentru a-l împiedica să dea bir cu fugiţii, explică el, glumeţ), poruncind să se deschidă uşa. Brittles se supuse. Aruncându-şi, plini de teamă, privirile unii peste umerii celorlalţi, nu zăriră niciun fel de privelişte cumplită, ci doar pe sărmanul, micuţul Oliver Twist, vlăguit şi fără glas, care-şi înălţă cu greu ochii spre ei, cerându-le, fără cuvinte, îndurare.

- Un băiat! exclamă domnul Giles, împingându-l în spate, plin de vitejie, pe tinichigiu. Dar ce s-a întâmplat... ei?... Brittles, ia uite!... Nu-l ştii?

Brittles, care se dăduse după uşă când o deschisese, de cum îl văzu pe Oliver, slobozi un strigăt puternic. Atunci, domnul Giles, apucându-l pe băiat de un picior şi de o mână (din fericire, nu de cea rănită) îl târî în hol, depunându-l acolo, cât era de lung, pe podea.

- Iată-l! zbieră Giles, foarte agitat, în sus, pe scări. L-am prins pe unul dintre hoţi, doamnă! Am pus mâna pe un hoţ, domnişoară! Rănit, domnişoară! Eu l-am împuşcat, domnişoară, iar Brittles a ţinut lumânarea!

-...Am ţinut-o într-o lanternă oarbă, domnişoară! strigă şi Brittles, ţinându-şi mâinile pâlnie la gură, ca să ajungă mai clar cuvintele până sus.

Cele două servitoare se repeziră să urce scările, ca să ducă vestea că domnul Giles a prins un hoţ, iar tinichigiul îşi făcu de lucru încercând să-l readucă pe Oliver în simţiri, ca nu cumva să moară înainte să apuce să fie spânzurat. În toiul vacarmului şi-al vânzolelii, se auzi vocea blândă a unei femei, care făcu deodată linişte.

- Giles! şopti acea voce, din capul scărilor.

- Sunt aici, domnişoară, răspunse domnul Giles. Nu vă speriaţi, domnişoară. Am scăpat destul de uşor! N-a opus prea multă rezistenţă, domnişoară! L-am dat gata în scurt timp!

- Sst! răspunse tânăra domnişoară. Ai speriat-o pe mătuşa la fel de tare ca şi hoţii. E grav rănit, sărmanul om?

- Rănit de moarte, domnişoară, răspunse Giles, cu o nemăsurată mulţumire.

- Pare că nu mai are mult, domnişoară, zbieră Brittles, în acelaşi chip ca mai înainte. N-aţi vrea să veniţi să-l vedeţi, domnişoară, până să-şi dea duhul de-a binelea?

- Sst, rogu-te! Bietul om! răspunse domnişoara. Aşteptaţi în linişte, un moment, până când mă duc să vorbesc cu mătuşa.

Păşind la fel de lin şi de blând precum îi era şi glasul, domnişoara se îndepărtă. Se întoarse curând, poruncind ca rănitul să fie dus sus, cu grijă, în camera domnului Giles, iar Brittles să pună şaua pe ponei şi să dea fuga până la Chertsey, de unde să aducă urgent un poliţist şi un doctor.

- Dar nu vreţi să aruncaţi întâi o privire asupra lui, domnişoară? întrebă domnul Giles, cu aşa o mare trufie, de parcă Oliver ar fi fost cine ştie ce pasăre rară, pe care el, vânător dibaci, ar fi doborât-o la pământ. Nici măcar o ocheadă mică, domnişoară?

- Nu acum, pentru Dumnezeu! răspunse tânăra domnişoară. Bietul om! O! Poartă-te cu blândeţe cu el, Giles, de dragul meu!

Bătrânul servitor se uită în sus către cea care rostise aceste cuvinte şi se îndepărtase, cu o privire atât de mândră de parcă ea ar fi fost fiica lui. Apoi, aplecându-se asupra lui Oliver, ajută să fie urcat pe scări, cu o grijă şi atenţie demne de o mamă.

Aruncându-şi, plini de teamă, privirile unii peste umerii celorlalți, nu zăriră niciun fel de privelişte cumplită, ci doar pe sărmanul, micuțul Oliver Twist...

XXIX

Sunt prezentați în câteva cuvinte locatarii casei în care ajunsese micul Oliver

Într-o cameră frumoasă, deşi mobilierul era mai degrabă în stil vechi decât după cerințele modei, stăteau două doamne, în fața unei mese îmbelşugate, luându-şi micul dejun. Domnul Giles, îmbrăcat cu o grijă deosebită, într-un costum complet negru, le servea. Se postase undeva la mijloc între bufet şi masă şi, ținându-şi spatele drept, fruntea sus şi capul o idee înclinat într-o parte, cu piciorul stâng înainte, cu mâna dreaptă vârâtă în jiletcă, în vreme ce stânga, în care ținea un şervet, atârna pe lângă corp, avea înfățişarea unei persoane care îşi îndeplineşte îndatoririle pe deplin conştient şi satisfăcut de propriile merite şi de însemnătatea sa.

Dintre cele două doamne, una era destul de în vârstă, dar se ținea la fel de dreaptă ca şi scaunul de stejar, cu spătar înalt, pe care era aşezată. Îmbrăcată cu o desăvârşită grijă şi eleganță, într-o rochie de modă veche, cu mici concesii de bun-gust făcute modei noi, care, neîntunecându-i cu nimic efectul, aveau mai curând darul de a scoate în evidență frumusețea croielii de altădată, stătea, într-o atitudine impunătoare, cu mâinile încrucişate pe masă. Ochii ei (vârsta nu reuşise să-şi pună aproape deloc amprenta asupra strălucirii lor) erau ațintiți asupra tinerei sale tovarăşe.

Aceasta din urmă era o femeie aflată în primăvara înfloririi şi a frumuseții feminine. Avea acea vârstă pe care, dacă vreodată Dumnezeu ar fi vrut cumva ca îngerii Săi să se întrupeze în oameni, se poate presupune, fără intenție de a huli, că le-ar fi dat-o şi lor.

Nu avea mai mult de şaptesprezece ani. Avea o siluetă atât de zveltă şi desăvârşită, era atât de blândă şi gingaşă,

atât de pură şi frumoasă, încât părea venită din altă lume, căci nimic din cele pământeşti, nici locurile şi nici oamenii, nu-i puteau sta alături. Inteligența pură care strălucea în ochii ei şi care era întipărită pe nobilul său chip, părea nefirească pentru vârsta ei fragedă şi pentru lumea în care se afla. Cu toate acestea, expresia sa zglobie, plină de farmec şi veselie, sutele de licăriri care-i jucau pe obrazul lipsit de orice umbră şi, mai presus de toate, zâmbetul, voiosul şi fericitul ei zâmbet erau dintre acelea menite să asigure tihna şi fericirea unui cămin.

Era foarte preocupată de micile îndeletniciri ale servirii micului dejun. Ridicându-şi din întâmplare privirea şi întâlnind-o pe a bătrânei doamnei, îşi dădu ştrengăreşte părul pe spate, iar fața i se lumină de asemenea dragoste şi devotament, încât până şi sfinții ar fi zâmbit la vederea sa.

- Brittles a plecat mai mult de o oră, nu-i aşa? întrebă bătrâna doamnă, după câteva clipe de tăcere.

- O oră şi douăzeci de minute, doamnă, răspunse domnul Giles, consultând un ceas de argint, pe care îl purta în buzunarul jiletcii, atârnat de o panglică neagră.

- El se mişcă întotdeauna mai încet, observă bătrâna doamnă.

- Brittles a fost dintotdeauna un băiat lent, doamnă, răspunse servitorul.

Ceea ce însemna, cu alte cuvinte, că, de vreme ce Brittles fusese mereu un băiat lent, cum număra în prezent peste treizeci de ani, părea să nu mai aibă şanse să devină vreodată iute.

- Ba chiar e mai rău, în loc să se îndrepte, zise doamna în vârstă.

- E de neiertat dacă zăboveşte ca să se joace pe drum cu cine ştie ce alți băiețaşi, zise tânăra domnişoară, zâmbind.

Domnul Giles părea că socoteşte în gând dacă se cuvenea să îşi permită el însuşi un zâmbet respectuos la

observația domnişoarei, când la poarta grădinii se opri o cabrioletă. Din ea sări un domn gras, care alergă la uşa de la intrare, şi, pătrunzând în casă - cum, rămâne un mister - dădu buzna în salon, aproape răsturnându-l pe domnul Giles, cu tot cu masă.

- N-am mai pomenit vreodată aşa ceva! exclamă domnul cel gras. Draga mea doamnă Maylie... Doamne iartă-mă! Şi în puterea nopții... N-am mai auzit *niciodată* aşa ceva!

Cu aceste vorbe de compasiune, domnul cel gras dădu mâna cu ambele doamne şi, trăgându-şi un scaun, le întrebă ce mai fac.

- Trebuie că ați fost moarte, moarte de-a dreptul de spaimă, zise domnul cel gras. De ce nu ați trimis după mine? Pe onoarea mea, omul meu ar fi venit într-o clipă. Şi eu la fel. Şi ajutorul meu ar fi fost încântat să vină sau oricine altcineva, sunt sigur, într-o asemenea împrejurare. Doamne, Doamne! Atât de neaşteptat! Şi în puterea nopții!

Doctorul părea extrem de tulburat de faptul că spargerea se petrecuse pe neaşteptate şi în puterea nopții, ca şi cum ar fi fost un obicei bine împământenit ca domnii din breasla hoților să îşi comită fărădelegile ziua în amiaza mare sau să fixeze o întrevedere, printr-o carte poştală, cu o zi-două înainte.

- Iar dumneata, domnişoară Rose, spuse doctorul, întorcându-se către tânără. Eu...

- O, chiar aşa, foarte tare, zise Rose, întrerupându-l. Dar sus este un sărman nenorocit, pe care mătuşica doreşte să-l vezi.

- Ah! Desigur, răspunse doctorul, aşa este. Înțeleg că asta a fost opera dumitale, Giles!

Domnul Giles, care punea preocupat ceştile de ceai la locul lor, se făcu roşu ca racul şi spuse că, într-adevăr, avusese această onoare.

- Onoare? făcu doctorul. Ei bine, nu sunt sigur. Poate că este la fel de onorabil să tragi într-un hoț în bucătăria

ta ca şi în adversarul tău de duel, de la doisprezece paşi distanță. Dar ia închipuie-ți că te-ai bătut într-un duel, Giles, şi că el a tras în aer!

Domnul Giles, care consideră că această abordare frivolă a chestiunii era o încercare nedreaptă de a-i întuneca gloria, răspunse respectuos că nu se cădea ca unul ca el să judece asemenea lucruri de gentlemeni, dar că, totuşi, era de părere că nu fusese deloc o glumă pentru adversarul lui.

- Doamne, asta e foarte adevărat! spuse doctorul. Unde este? Condu-mă la el! O să mai trec pe la dumneata după ce termin, doamnă Maylie. Asta e ferestruica prin care a intrat, nu? Ei, bine, n-aş fi crezut vreodată!

Vorbind încontinuu, îl urmă pe domnul Giles pe scări. Până ce urcă ei, mă folosesc de prilej pentru a-l informa pe cititor că domnul Losberne, chirurgul ținutului, cunoscut pe o rază de zece mile în jur sub numele de „doctorul", se îngrăşase mai mult din pricina veseliei firii sale, decât a unui trai îmbelşugat, căci era bun şi inimos şi, pe deasupra, un celibatar excentric, aşa cum nu mai găseai pe o rază nici de cinci ori mai mare decât cea menționată mai sus, chiar de-ai fi trimis în căutare pe cel mai norocos explorator de pe lumea asta.

Doctorul întârzie mai mult decât se aşteptaseră atât el, cât şi cele două doamne. Din cabrioletă îi fu adusă o geantă mare şi plată, clopoțelul de lângă patul rănitului suna foarte des, servitorii alergau neîncetat în sus şi în jos pe scări, toate aceste semne justificând concluzia că acolo, în odaia de sus, se petrecea ceva foarte grav. În sfârşit, doctorul se întoarse şi, ca răspuns la întrebările nerăbdătoare ale doamnelor cu privire la pacientul său, îşi luă o mutră foarte misterioasă şi închise uşa cu grijă.

- Este un lucru foarte neobişnuit, doamnă Maylie, zise doctorul, stând cu spatele sprijinit de uşă, ca şi cum ar fi vrut să fie sigur că rămâne închisă.

- Nu se află în pericol, nădăjduiesc? zise bătrâna doamnă.

- Ei, asta n-ar fi surprinzător, în situația de față, răspunse doctorul, deşi cred că va scăpa. L-ați văzut pe acest hoț?

- Nu, răspunse bătrâna doamnă.

- N-ați aflat nimic despre el?

- Nu.

- Îmi cer iertare, doamnă, interveni bățos domnul Giles, dar tocmai voiam să vă vorbesc eu despre el, când a intrat doctorul Losberne.

Adevărul este că domnul Giles nu a fost în stare, la început, să accepte evidența faptului că fiorosul hoț pe care-l împuşcase era doar un copil. Fusese gratulat cu asemenea cuvinte elogioase la adresa vitejiei sale, încât nici în ruptul capului nu ar fi renunțat, dând o explicație, la acele clipe îmbătătoare, când se afla în culmea gloriei zămislite din scurta faimă a curajului său nedezmințit.

- Rose a vrut să-l vadă, spuse doamna Maylie, dar mie mi-a fost teamă pentru ea şi m-am opus categoric.

- Aş! răspunse doctorul. Înfățişarea lui, doamnă, nu are nimic înfricoşător. Aveți ceva împotrivă să-l vedeți în prezența mea?

- Dacă este necesar, răspunse bătrâna doamnă, atunci desigur că nu.

- Ei bine, eu consider că este necesar, spuse doctorul. În orice caz, sunt foarte sigur că veți regreta amarnic că nu ați făcut-o mai devreme. Este absolut liniştit şi cuminte, acum. Dă-mi voie... domnişoară Rose, îmi permiți? Nu trebuie să aveți nici cea mai mică teamă, mă jur pe onoarea mea!

XXX

Se relatează ce părere îşi fac despre el noii vizitatori ai lui Oliver

Repetându-le, foarte guraliv, o sumedenie de încredințări, cum că vor fi plăcut surprinse de înfățișarea răufăcătorului, doctorul îi puse brațul domnişoarei peste al său şi, oferind brațul rămas liber doamnei Maylie, le conduse în odaia rănitului, cu mare politețe şi demnitate.

- Şi acum, spuse doctorul, în şoaptă, în vreme ce apăsă uşor pe clanța uşii, hai să vedem ce ziceți despre el. E drept că nu s-a bărbierit, totuşi nu arată deloc înspăimântător. Opriți-vă o clipă! Dați-mi voie întâi să mă încredințez că poate primi musafiri.

Păşind înaintea lor, se uită în odaie. Făcându-le semn să înainteze, închise uşa în urma lor şi dădu uşurel la o parte perdeaua din jurul patului. Acolo, în loc de banditul fioros şi tuciuriu pe care se aşteptau să-l vadă, zăcea doar un biet copil, slab, alb ca varul la față, sleit de durere şi osteneală, adâncit într-un somn greu. Îşi ținea brațul rănit pe piept, legat în feşe şi atele, şi capul înclinat spre celălalt braț, cu obrazul pe jumătate acoperit de părul lung şi mătăsos, răsfirat pe pernă.

Cinstitul domn ținu perdeaua cu mâna şi se uită la el preț de un minut, în tăcere. În vreme ce el îşi privea astfel pacientul, tânăra domnişoară se strecură uşurel pe lângă doctor şi, aşezându-se pe un scaun de la capul patului, îi dădu lui Oliver la o parte părul care-i ascundea fața. Aplecându-se asupra lui, câteva lacrimi îi căzură pe fruntea băiatului.

Băiatul tresări şi zâmbi în somn, ca şi cum aceste mărturii de milă şi înduioşare i-ar fi adus nişte vise frumoase, despre o duioşie şi o dragoste pe care nu le cunoscuse vreodată. Tot astfel, un acord al unei suave

melodii, sau susurul unei ape într-un loc liniştit, sau mireasma unei flori, sau auzul unui cuvânt familiar stârneşte în noi, uneori, dintr-odată, închipuiri nedesluşite despre nişte întâmplări care nu s-au petrecut niciodată în viaţa reală şi care se risipesc ca un fum, părând nişte amintiri de-o clipă dintr-o altă viaţă, mai fericită, de mult trecută, pe care, oricât ne-am strădui, nu putem să le mai aducem vreodată înaintea ochilor minţii.

- Ce să însemne asta? exclamă bătrâna doamnă. E cu neputinţă ca bietul copil să fi fost complicele hoţilor!

- Viciul, oftă doctorul, lăsând perdeaua să cadă, îşi face sălaşul în multe temple şi cine poate să spună că nu se ascunde chiar şi sub cea mai angelică înfăţişare?

- Dar nu la o vârstă atât de fragedă! se împotrivi Rose.

- Draga mea domnişoară, răspunse doctorul, clătinând din cap cu tristeţe, nelegiuirea, asemenea morţii, nu se mărgineşte doar la cei bătrâni şi zbârciţi. Şi cei mai tineri şi fragezi îi cad prea adesea victime.

- Dar, dumneata poţi... Oh, dumneata chiar poţi să crezi că acest băiat firav s-a alăturat de bunăvoie celui mai ticălos soi de indivizi din această societate? întrebă Rose.

Doctorul dădu din cap, lăsând să se înţeleagă că era foarte probabil, apoi, gândindu-se că l-ar fi putut trezi pe micul pacient, le conduse pe doamne într-o odaie de alături.

- Dar chiar dacă a fost viciat, reluă Rose, gândeşte-te cât este de tânăr, gândeşte-te că poate nu a cunoscut vreodată dragostea de mamă sau tihna unui cămin. Că răutatea şi bătaia sau lipsa unei bucăţi de pâine ar fi putut să-l împingă să se întovărăşească, în ultimă instanţă, cu oamenii aceia, care apoi l-au silit să intre în păcat. Mătuşică, dragă mătuşică, fie-ţi milă, gândeşte-te la asta înainte să-i laşi să-l târască în temniţă pe băiatul acesta bolnav, căci n-ar însemna altceva decât că-i vei îngropa pe vecie orice şansă de a se îndrepta! O, dumneata mă iubeşti şi dumneata ştii că bunătatea şi dragostea dumitale m-au

făcut să nu simt niciodată că n-am avut părinți, dar aş fi putut să fiu şi eu la fel ca el, să fiu tot atât de neajutorată şi lipsită de apărare ca şi acest sărman copil, aşa că ai milă de el, până nu e prea târziu!

- Iubita mea dragă, spuse bătrâna doamnă, în timp ce o strângea la pieptul său pe fata cu obrajii scăldați în lacrimi, îți închipui că aş putea să-i fac vreun rău, că m-aş putea atinge de vreun fir de păr din capul lui?

- O, nu! răspunse Rose, cu înflăcărare.

- Nu, desigur, spuse bătrâna doamnă. Zilele mele se apropie de sfârşit şi fie să mi se arate şi mie îndurare, tot la fel cum o arăt şi eu celorlalți! Ce pot face să-l salvez, domnule?

- Stai să mă gândesc, doamnă, zise doctorul. Stai să mă gândesc.

Domnul Losberne îşi vârî mâinile în buzunar, măsurând de câteva ori odaia în lung şi în lat, oprindu-se adesea, legănându-se pe călcâie şi încruntându-se fioros. După numeroase exclamații de „Am găsit!" şi „Nu, n-am găsit!" şi tot atâtea repetări ale măsuratului camerei şi ale încruntărilor, în cele din urmă se opri şi rosti următoarele:

- Consider că, dacă mi-ați da puteri depline ca să-i strunesc cum ştiu eu pe Giles şi pe băiețelul acela de Brittles, aş reuşi să rezolv. Ştiu că Giles este un om cinstit şi un servitor credincios, însă vă puteți arăta recunoştința față de el în numeroase alte moduri şi, în plus, îl puteți răsplăti pentru că este un țintaş atât de bun. Nu aveți nicio obiecție, sper?

- Numai dacă nu există nicio altă cale de a-l salva pe copil, răspunse doamna Maylie.

- Nu există nicio altă cale, zise doctorul. Niciuna, credeți-mă pe cuvânt.

- Atunci mătuşa îți dă puteri depline, zise Rose, zâmbind cu toată fața, însă, rogu-te, să nu fii mai aspru cu bieții oameni decât e strict necesar.

- Se pare că eşti de părere, domnişoară Rose, ripostă doctorul, că toată lumea, în afară de dumneata, este astăzi într-o dispoziție nemiloasă. Sper doar, de dragul tinerei generații bărbăteşti în general, să te dovedeşti la fel de îngăduitoare şi de miloasă şi cu primul tânăr pretendent care va apela la îndurarea dumitale. Şi mi-aş fi dorit să fi fost eu însumi un flăcău, pentru a putea să mă folosesc, fără întârziere, de o astfel de şansă norocoasă ca aceasta de acum.

- Dumneata eşti tot atât de copil ca şi Brittles, răspunse Rose, îmbujorându-se.

- Ei, zise doctorul, râzând din toată inima, asta nu e greu deloc. Dar să ne întoarcem la băiețel, căci cel mai important punct al târgului dintre noi abia acum vine. Aş zice că o să se scoale peste vreo oră sau două şi, cu toate că i-am spus polițaiului aceluia greu de cap că băiatul nu are voie să se mişte, nici să vorbească, sunt de părere că am putea sta de vorbă cu el fără probleme. Acum, însă, ridic următoarea pretenție: îi voi pune nişte întrebări de față cu voi şi dacă, din ceea ce va răspunde, vom putea să tragem concluzia şi vă veți încredința, judecând la rece, că este cu adevărat înrăit (ceea ce este mai mult decât posibil), atunci o să-l lăsăm în plata Domnului - în orice caz, eu unul n-o să mai intervin în vreun fel.

- O, nu, mătuşică! se rugă Rose.

- O, ba da, mătuşică, zise doctorul. Facem târgul?

- Nu se poate să fie înrăit, zise Rose. Este peste putință.

- Foarte bine, răspunse doctorul. Atunci cu atât mai mult aveți motive să consimțiți la ideea mea.

În cele din urmă tratatul se încheie, astfel că părțile implicate se puseră pe aşteptat, destul de nerăbdătoare, să se trezească Oliver.

Răbdarea celor două doamne avea să fie pusă la o încercare mult mai mare decât s-ar fi aşteptat domnul Losberne, căci orele treceau, iar Oliver tot cufundat într-un somn adânc rămânea. Şi într-adevăr, se

întunecase deja când bunul doctor le aduse celor două doamne vestea că băiatul era, în sfârşit, destul de întremat ca să poată sta de vorbă cu ele. Copilul era foarte bolnav, le mai spuse el, şi slăbit din cauza pierderii însemnate de sânge, însă mintea îi era atât de tulburată şi preocupată de a le dezvălui ceva, încât doctorul considera c-ar fi mai bine să îi dea prilejul să vorbească neîntârziat, decât să-l amâne până a doua zi dimineața, cum ar fi făcut în mod normal.

Întrevederea dură vreme îndelungată. Oliver le istorisi întreaga lui poveste simplă, nevoit fiind să se întrerupă adesea, din cauza durerii şi a slăbiciunii. Era cutremurător să asculți, în camera aceea cuprinsă treptat de înserare, vocea firavă a unui copilaş suferind, depănând un şir întreg de necazuri şi nenorociri pe care nişte oameni haini le aduseseră asupra lui. O! Dacă atunci când îi prigonim şi îi asuprim pe semenii noştri ne-am gândi numai o clipă la sumbra dovadă a păcatului omenesc, care se ridică, aidoma norilor groşi şi grei - încet, e-adevărat, dar nicidecum mai puțin sigur - către Ceruri, făcând să cadă asupra noastră pedeapsa lor răzbunătoare, dacă am auzi, fie doar pentru un moment, mărturia misterioasă a vocilor celor care nu mai sunt, pe care nicio putere nu le poate înăbuşi şi nicio trufie nu le poate reduce la tăcere - n-ar mai exista atunci loviturile şi nedreptățile, suferința, nefericirea, cruzimea şi păcatul, căci nu trece o zi pe acest pământ în care să nu se săvârşească toate acestea.

În acea seară, perna lui Oliver fu potrivită sub capul lui de nişte mâini blânde, iar somnul îi fu vegheat de iubirea şi puritatea însăşi. Se simți atât de liniştit şi de fericit, încât dacă ar fi murit atunci, ar fi fost împăcat.

Imediat ce se încheie întrevederea şi Oliver fu pregătit pentru a se întoarce la odihnă, doctorul, după ce-şi şterse ochii, ocărându-i că sunt dintr-odată aşa de slabi, coborî scările pentru a-l aborda pe domnul Giles. Negăsind pe

nimeni prin niciunul dintre salonaşe, îi trecu prin minte că ar putea avea mai mult succes, dacă ar încerca să-şi ducă misiunea la bun sfârşit în bucătărie. Şi se duse, aşadar, în bucătărie.

În acea cameră a parlamentului domestic, se întruniseră în plen servitoarele, domnul Brittles, domnul Giles, tinichigiul (care primise o invitație specială de a se ospăta, pentru tot restul zilei, în semn de apreciere pentru ajutorul dat) şi poliţistul. Acest din urmă domn avea un baston mare, un cap mare, un nas mare, o gură mare şi o pereche de cizme mari până la genunchi, şi părea că se delectase cu o cantitate proporțională de bere - ceea ce, într-adevăr, chiar aşa era.

Încă se mai discuta despre aventurile din noaptea trecută, căci, în momentul în care intră doctorul, domnul Giles descria cu lux de amănunte prezența de spirit de care dăduse el dovadă, iar tânărul domn Brittles, cu o cană de bere în mână, încuviința tot ce spunea mai-marele său, chiar înainte ca acesta să termine de rostit cuvântul.

- Staţi jos! zise doctorul, făcându-le un semn liniştitor.

- Mulțumim, domnule, spuse domnul Giles. Stăpânele au dorit să dea servitorilor nişte bere, iar eu, cum nu mă trăgea deloc ața în cămăruța mea, domnule, ci aveam poftă de tovărăşie, m-am alăturat lor.

Brittles murmură ceva cu jumătate de glas, ceea ce domnii şi doamnele de față au socotit, în unanimitate, drept o expresie a recunoştinței față de bunăvoința domnului Giles de a se coborî printre ei. Domnul Giles se uită împrejur cu un aer plin de superioritate, ca şi cum ar fi vrut să spună că el, atâta vreme cât se vor purta cum se cuvine, nu le va întoarce spatele niciodată.

- Cum se simte pacientul astă-seară, domnule? întrebă Giles.

- Aşa şi aşa, răspunse doctorul. Mi-e teamă că ai cam dat de bucluc, domnule Giles.

- Sper că nu vrei să spui, domnule, zise Giles, tremurând, că o să moară. Dacă aş avea asta pe conştiinţă, nu aş mai putea fi fericit vreodată. Eu n-aş vrea să fiu pricina morţii unui copil, şi nici Brittles, aici de faţă, n-ar vrea, nici pentru toată argintăria din lume, domnule.

- Asta n-are nicio importanţă, spuse doctorul, enigmatic. Domnule Giles, dumneata eşti protestant?

- Da, domnule, desigur, îngăimă domnul Giles, devenind foarte palid.

- Iar *tu* ce eşti, băiete? zise doctorul, întorcându-se brusc către Brittles.

- Doamne sfinte, domnule! răspunse Brittles, tresărind speriat. Eu sunt... la fel ca şi domnul Giles, domnule.

- Atunci, ia să-mi răspundeţi voi, zise doctorul, amândoi, da, amândoi! Puteţi să juraţi că băiatul acela, care este colo, sus, este băiatul care a fost strecurat prin ferestruică aseară? Spuneţi drept! Haide! Sunt gata să vă ascult!

Doctorul, pe care toată lumea îl cunoştea drept una dintre cele mai cumpătate fiinţe de pe acest pământ, le pusese această întrebare pe un ton atât de mânios şi de ameninţător, încât Giles şi Brittles, ameţiţi serios din pricina berii şi a agitaţiei serii, amuţiseră şi se holbau unul la celălalt, buimăciţi.

- Iei seama la ce vor răspunde, domnule comisar, da? zise doctorul, ridicând degetul arătător şi mişcându-l cu mare gravitate, ducându-şi-l de câteva ori la nas, pentru a atrage atenţia că acolo exista simţul de cea mai de mare încredere, care nu înşela niciodată. Se prea poate să iasă ceva la iveală de aici, imediat!

Comisarul îşi luă o înfăţişare cât se poate de oficială, recuperându-şi bastonul, pe care îl lăsase cu nonşalanţă sprijinit de colţul căminului.

- Este o simplă chestiune de identificare, dacă remarcaţi, zise doctorul.

- Întocmai, domnule, răspunse comisarul, tuşind foarte tare - căci îşi isprăvise berea în mare grabă, iar o parte din aceasta o apucase pe o cale greşită.

- Iată cu ce avem de-a face: într-o casă au intrat nişte hoţi, zise doctorul, şi doi oameni au zărit un băiat doar pentru o clipită, prin fumul prafului de puşcă, în mijlocul unei întregi agitaţii şi în puterea întunericului. Mai avem un băiat, care a ajuns în dimineaţa următoare în exact aceeaşi casă şi, pentru că din întâmplare avea braţul bandajat, aceşti oameni s-au repezit să pună mâna pe el - şi făcând aceasta, i-au pus viaţa în mare pericol -, jurând că el era hoţul. Acum, întrebarea este dacă aceşti oameni au avut motive reale pentru a se purta astfel şi, dacă nu, în ce situaţie s-au pus pe ei înşişi?

Comisarul dădu din cap, pătruns, şi spuse că dacă nu legea a fost cea care îi călăuzise, atunci şi el tare ar vrea să afle ce anume îi îmboldise la o asemenea faptă.

- Vă mai întreb încă o dată, tună doctorul, sunteţi în stare să juraţi, pe onoarea voastră, că îl recunoaşteţi pe acest băiat?

Brittles se uită plin de îndoială la domnul Giles. Domnul Giles se uită plin de îndoială la Brittles. Poliţistul îşi făcu mâna pâlnie la ureche, ca să audă răspunsul. Cele două femei şi tinichigiul se aplecară în faţă, ca să asculte. Doctorul se uita în jur, încruntat. În clipa aceea, se auzi sunând clopotul de la poartă şi, în acelaşi timp, uruitul unor roţi de trăsură.

- Sunt poliţaii! strigă Brittles, după toate aparenţele, nespus de uşurat.

- Cine? exclamă doctorul, înspăimântat, la rândul său.

- Poliţiştii din Bow Street, domnule, răspunse Brittles, luând o lumânare. Eu şi domnul Giles am trimis după ei, azi-dimineaţă.

- Ce? strigă doctorul.

- Da, răspunse Brittles. Am trimis vorbă prin vizitiul diligenței şi chiar mă întrebam de ce nu au ajuns mai devreme.

- Ce-ai făcut? La naiba cu diligențele astea ale voastre... care se mişcă atât de greu, zise doctorul, îndepărtându-se.

XXXI

Situația se complică

Deschizând uşa doar de un lat de palmă, aruncând spăimos o privire cu un ochi, pe deasupra lanțului pus, şi ținând mâna pavăză la lumina lumânării, Brittles întrebă:

- Cine-i acolo?

- Deschideți, porunci bărbatul de la uşă. Suntem ofițerii din Bow Street. Ați trimis după noi, azi-dimineață.

Liniştit de acest răspuns, Brittles deschise uşa de perete şi dădu cu ochii de un bărbat corpolent, îmbrăcat cu o redingotă lungă, care intră, fără să mai spună vreun cuvânt, ştergându-şi ghetele pe preşuleț, cu o asemenea familiaritate de parcă ar fi locuit acolo.

- Trimite pe cineva ca să-l ajute pe tovarăşul meu, m-auzi, tinere? zise ofițerul. E-n cabrioletă, stă de pază. N-aveți vreun şopron pe aici în care s-o puneam la adăpost, pentru vreo cinci-zece minute?

Brittles răspunse că era un şopron şi, arătându-i-l afară, bărbatul corpolent se întoarse la poarta grădinii şi îşi ajută tovarăşul să tragă cabrioleta sub şopron, în vreme ce Brittles le ținu felinarul, cu o nespusă admirație. Odată isprăvită această treabă, se întoarseră în casă şi fură conduşi într-un salonaş, unde îşi scoaseră paltoanele şi pălăriile, dându-şi la iveală adevărata lor înfățişare.

Bărbatul care bătuse la uşă era un individ solid, potrivit de înălțime, şi în vârstă de vreo cincizeci de ani, al cărui păr negru şi lucios era tuns foarte scurt, cu favoriții doar până la jumătatea obrazului, descoperind o față rotundă şi ochi sfredelitori. Celălalt era un bărbat roşcovan, costeliv, încălțat cu nişte cizme înalte, având o figură destul de răutăcioasă şi un nas cârn, care-i dădea un aer sinistru.

- Spune-i stăpânului tău că Blathers şi Duff sunt aici, auzi? spuse bărbatul corpolent, netezindu-şi părul şi

aşezând pe masă o pereche de cătuşe. A! Bună seara, domnule! Putem sta de vorbă între patru ochi, rogu-te?

Aceste cuvinte îi fuseseră adresate domnului Losberne, care tocmai apăruse în hol şi care, făcându-i semn lui Brittles să se retragă, îi pofti în salonaş, unde se aflau cele două doamne, şi închise uşa.

- Dumneaei este stăpâna casei, spuse domnul Losberne arătând spre doamna Maylie.

Domnul Blathers făcu o plecăciune. Poftit să ia loc, îşi puse pălăria pe podea şi, trăgându-şi un scaun, îi făcu semn lui Duff să procedeze la fel. Acest din urmă domn, care părea să nu fie prea obişnuit cu lumea bună sau nu se simțea prea în largul lui - una din două - se aşeză, dar numai după câteva zvâcniri nervoase din mâini şi din picioare şi după ce îşi vârî cu forța în gură măciulia bastonului, într-o vădită stânjeneală.

- Şi acum, în ceea ce priveşte tentativa de furt de aici, domnule, începu Blathers. Care au fost împrejurările?

Domnul Losberne, care părea dornic să tragă de timp, le relată foarte pe larg întâmplarea, divagând adesea. Domnii Blathers şi Duff păreau însă că pricep totul perfect şi, din când în când, făceau câte un semn cu capul unul către celălalt.

- Nu mă pot pronunța până când nu văd locul faptei, desigur, zise Blathers. Însă, deocamdată, opinia mea este - şi nu mi-este teamă s-o afirm deschis - că spargerea n-a fost săvârşită de un țopârlan. Tu ce zici, Duff?

- În mod sigur că nu, răspunse Duff.

- Şi, ca să tălmăcim cuvântul țopârlan pe înțelesul doamnelor, vreți să ziceți că această încercare de furt n-a fost săvârşită de un om de la țară? întrebă domnul Losberne, zâmbind.

- Exact, domnul meu, răspunse Blathers. Asta e tot ce ştiți despre spargere, nu-i aşa?

- Totul, răspunse doctorul.

- Şi acum, spuneți-mi ce-i cu băiatul acela despre care vorbesc servitorii? ceru Blathers.

- Absolut nimic, răspunse doctorul. Unul dintre servitori, înspăimântat, şi-a băgat în cap că băiatul ar fi avut ceva de-a face cu această încercare a hoților de a pătrunde în casă, însă nu e decât o prostie, o pură absurditate.

- Foarte lesne de dovedit neîntemeiată, dacă într-adevăr aşa este, observă Duff.

- Ceea ce spune colegul meu este foarte corect, remarcă Blathers, dând din cap aprobator şi jucându-se neglijent cu perechea de cătuşe, de parc-ar fi fost o pereche de castaniete. Cine este băiatul? Ce zice el despre el însuşi? De unde a venit? Că doar n-a picat din cer, nu-i aşa, domnule?

- Desigur că nu, răspunse doctorul, aruncând o privire neliniştită spre cele două doamne. Îi ştiu întreaga poveste, însă putem să vorbim despre aceasta şi puțin mai târziu. Presupun că doriți să vedeți mai întâi locul prin care hoții au încercat să intre, nu-i aşa?

- Desigur, răspunse domnul Blathers. Mai bine să cercetăm întâi locurile şi apoi să le punem întrebări servitorilor. Aşa se procedează de obicei.

Aşadar, făcură rost de felinare, iar domnii Blathers şi Duff, secondați de comisarul local, de Brittles şi, pe scurt, toți ceilalți, se duseră în cămăruța de la capătul holului şi se uitară afară prin ferestruică, iar apoi, ocolind peluza, se întoarseră şi priviră din afară înăuntru. După aceea, luară o lumânare că să cerceteze storurile, un felinar ca să găsească urmele, şi o furcă, pentru a dibui prin tufişuri. Odată îndeplinite acestea, sub ochii tuturor celor de față, muți de curiozitate, se întoarseră înăuntru, unde domnul Giles şi Brittles fură supuşi unei reprezentări tragicomice a aventurilor prin care trecuseră în noaptea de dinainte, pe care o repetară de vreo şase ori la rând, contrazicându-se unul pe celălalt, într-un singur punct important, la

început, şi cam în vreo duzină, la sfârşit. Ajunşi la acest deznodământ, agenți Blathers şi Duff îi dădură pe toți afară din cameră şi se sfătuiră între ei îndelung, cu atâta secretoşenie şi gravitate încât un schimb de păreri între cei mai pricepuți medici, pe marginea unui subiect absolut crucial în domeniu, ar fi părut doar o joacă de copii.

În acest răstimp, doctorul măsura camera alăturată în lung şi-n lat, cuprins de o mare nelinişte, iar doamna Maylie şi Rose se uitau una la alta, pline de îngrijorare.

- Pe cuvântul meu, zise el, oprindu-se dintr-odată, după numeroase ture grăbite. Nu prea mai ştiu ce să fac!

- Eu sunt sigură, spuse Rose, că dacă li s-ar repeta de-a fir a păr povestea bietului băiat, ar fi de ajuns ca să îl dezvinovățească.

- Mă îndoiesc, draga mea domnişoară, zise doctorul, clătinând din cap. Nu cred că asta l-ar dezvinovăți, nici în fața lor, nici în fața unor funcționari mai înalți decât ei. La urma urmei ce e el? Un fugar şi nimic mai mult. Iar, dacă judeci fără să te laşi pradă sentimentelor, povestea lui este una destul de îndoielnică.

- Dar dumneata o crezi, nu-i aşa? îl întrerupse Rose.

- *Eu* o cred, oricât de ciudată este şi poate că, din cauza asta, nu sunt decât un bătrân naiv, răspunse doctorul. Totuşi mă tem că nu este cea mai potrivită explicație pentru nişte copoi cu experiență.

- De ce nu? întrebă Rose.

- Întrucât, drăguța mea, ce nu mă mai slăbeşti cu întrebările, întrucât, privită din punctul lor de vedere, pledoaria băiatului are foarte multe puncte şubrede, căci nu poate să aducă dovezi decât pentru faptele rele şi pentru niciuna dintre cele bune. Este o poveste încâlcită, iar ei or să pună negreşit o mulțime de întrebări „de ce?" şi „unde?", fără să creadă nimic pe vorbe, în lipsa unor probe. Ați auzit doar, chiar el a spus că a stat o vreme în tovărăşia unor hoți, că a fost dus la poliție şi acuzat că a furat batista unui domn, că a fost răpit din casa acelui

domn şi dus cu forța într-un loc pe care nu-l poate descrie sau arăta, căci nu are nici cea mai vagă idee unde ar putea fi acel loc. Apoi, a fost adus în Chertsey de nişte oameni care se pare că aveau nişte planuri crunte cu el, fie că voia el, fie că nu, a fost vârât printr-o ferestruică şi pus să jefuiască o casă. După aceea, chiar în momentul în care se pregătea să le dea de ştire locatarilor, făcând în sfârşit acea faptă care l-ar fi dezvinovățit întru totul, iată că îi apare în cale un individ, un majordom turbat, care-l împuşcă! De parcă dinadins l-ar fi împuşcat, ca să-l împiedice să se salveze! Nu înțelegeți cum vor fi privite toate acestea?

- Înțeleg, desigur, răspunse Rose, zâmbind la agitația doctorului, dar tot nu văd c-ar fi ceva în toată această poveste care să-l acuze pe bietul copil.

- Nu, răspunse doctorul, desigur că nu! Binecuvântată fie vederea ageră a neamului femeiesc! Ea nu vede niciodată, în nicio problemă, de bine sau de rău, decât o singură latură: întotdeauna cea care li s-a arătat prima dată.

Enunțând această concluzie extrasă din experiență, doctorul îşi băgă mâinile în buzunar, începând să măsoare camera în lung şi în lat încă şi mai iute ca înainte.

- Cu cât mă gândesc mai mult, zise doctorul, cu atât mai clar mi se pare că, dacă o să le spunem acestor agenți adevărata poveste, asta o să-i pricinuiască băiatului nesfârşite necazuri şi greutăți. Sunt convins că n-or s-o creadă şi chiar dacă, la urma urmei, nu-i pot face nimic, dacă or să stăruie asupra acestui caz şi or să vorbească încoace şi încolo despre toate bănuielile pe care le stârneşte, atunci cu siguranță că o să vă încurce serios planul mărinimos de a-l salva de la nenorocire.

- O, ce-i de făcut? strigă Rose. Doamne, Doamne! De ce or fi trimis după oamenii aceştia?

- Chiar aşa, de ce? exclamă doamna Maylie. Eu nu i-aş fi chemat aici pentru nimic în lume.

- Tot ceea ce ştiu, zise Losberne, în cele din urmă, aşezându-se cu un calm născut cumva din disperare de cauză, este că trebuie să încercăm şi s-o rezolvăm cu îndrăzneală. Scopul nostru este unul bun şi asta va fi scuza noastră. Băiatul are grave simptome de febră şi starea sa de sănătate nu permite să i se mai pună întrebări - ceea ce este în favoarea noastră. Trebuie să profităm cât mai mult de asta, iar dacă până la urmă iese rău, n-o să fie din vina noastră. Intră!

- Ei bine, domnule, zise Blathers, apărând în cameră urmat de colegul său şi închizând iute uşa după ei. N-a fost ceva pus la cale.

- Şi ce naiba înseamnă ceva pus la cale? întrebă doctorul, nerăbdător.

- Noi numim un furt pus la cale, doamnelor, zise Blathers, întorcându-se către ele, ca şi cum i-ar fi fost milă de ignoranța lor şi în acelaşi timp o disprețuia pe cea a doctorului, atunci când sunt implicați servitorii.

- Nu i-a suspectat nimeni în cazul de față, zise doamna Maylie.

- Foarte probabil că nu, doamnă, răspunse Blathers, dar ar fi putut fi implicați tocmai de aceea.

- Cu atât mai mult de aceea, spuse şi Duff.

- Noi am constatat că a fost mâna cuiva din oraş, spuse Blathers, continuându-şi darea de seamă, căci stilul de operare a fost unul de primă mână.

- Într-adevăr măiastră, observă Duff, cu jumătate de glas.

- Au fost doi indivizi, continuă Blathers, şi au avut un băiat cu ei - asta o arată clar mărimea ferestrei. Iată tot ce se poate afirma cu siguranță, în acest moment. Am vrea să-l vedem pe dată pe flăcăul rănit, pe care l-ați dus sus, dacă binevoiți.

- Poate că vor ceva de băut înainte, doamnă Maylie? zise doctorul, cu obrazul luminat de parcă tocmai i-ar fi venit o nouă idee.

- A, desigur! exclamă Rose, cu înflăcărare. Putem să le aducem imediat de băut, dacă doresc.

- Oh, vă mulțumim, domnişoară! zise Blathers, trecându-şi mâneca hainei peste buze. Ți se face tare sete în serviciul ăsta, al nostru. Orice vă e la îndemână, domnişoară, nu vă obosiți pentru noi.

- Ce-ați vrea să beți? întrebă doctorul, ducându-se în urma domnişoarei la bufet.

- O picătură de rachiu, domnule, dacă nu e prea mare deranjul, răspunse Blathers. Am înghețat pe drum, de la Londra până aici, doamnă, şi mie întotdeauna rachiul îmi încălzeşte sufletul.

Această informație interesantă îi fusese comunicată doamnei Maylie, care o primi cu multă îngăduință. Între timp, doctorul se strecură afară din încăpere.

- Ah! zise domnul Blathers, fără să țină paharul de picior, ci apucându-l de dedesubt, cu mâna stângă, între degetul mare şi cel arătător, şi ducându-l la piept. Am văzut foarte multe trebuşoare din astea, la viața mea, doamnelor.

- Cum a fost spargerea de pe străduța din dos de Edmonton, Blathers? zise domnul Duff, ajutând un pic memoria colegului său.

- A fost foarte asemănătoare cu asta, nu? îi răspunse domnul Blathers. Chickweed Borcănatul o dăduse, aşa-i?

- Întotdeauna zici că el a făcut-o, răspunse Duff, dar a fost Familia Pet, îți spun eu. Borcănatul n-a avut nici în clin, nici în mânecă.

- Fugi de aici! protestă domnul Blathers. Ştiu eu mai bine! Dar pe-aia o ții minte, când Chickweed Borcănatul a fost jefuit de bani? Ce mai dandana a fost! Mai tare decât orice roman pe care l-am pomenit *eu* vreodată!

- Cum a fost, cum a fost? întrebă Rose, dornică să încurajeze orice semn de bună dispoziție a oaspeților nepoftiți.

- A fost o tâlhărie, domnişoară, cea mai straşnică tâlhărie ce se poate închipui, zise Blathers. Acest Chickweed Borcănatul...

- Borcănat înseamnă Năsos, domnişoară, interveni Duff.

- De bună seamă că domnişoara ştie asta, nu? exclamă domnul Blathers cu năduf. Aşa faci tu, întotdeauna mă întrerupi, camarade! Ei, acest Chickweed Borcănatul, domnişoară, ținea o cârciumă pe Battlebridge şi avea un beci, unde foarte mulți tineri lorzi veneau să vadă luptele de cocoşi, de câini şi alde de-astea. Foarte inteligent organizate întrecerile astea sportive - căci le-am văzut de multe ori. El nu făcea parte din breaslă, pe vremea aia, şi o dată a fost păgubit de trei sute douăzeci şi şapte de guinee, dintr-un săculeț de pânză, care i s-a furat în puterea nopții, din camera unde dormea, de către un om înalt, cu o banderolă neagră pe un ochi, care se ascunsese sub pat. Acesta, după ce a comis jaful, a sărit afară pe fereastră, căci era la primul cat. A lucrat destul de iute. Însă Borcănatul a fost şi el iute, căci, trezit de zgomot, s-a dat repede jos din pat şi a tras cu espingola după el, sculând toți vecinii. Au dat buzna cu toții, făcând mare tevatură, să vadă ce s-a întâmplat. Atunci au băgat de seamă că Borcănatul îl nimerise pe hoț, căci erau dâre de sânge care duceau până la un gard de hăt-departe de cârciumă, de unde însă urmele se pierdeau. Ei, una peste alta, hoțul s-a făcut nevăzut cu banii, ruinându-l pe domnul Chickweed, cârciumar autorizat, numele lui apărând astfel la gazetă printre al altor oameni ruinați. Tot felul de binefaceri şi donații şi nu mai ştiu ce altele au fost născocite pentru bietul om, care era atât de abătut din cauza pierderii suferite, de-a tocit străzile în sus şi în jos, vreme de trei sau patru zile, smulgân-du-şi părul din cap. Ajunsese la aşa o disperare, încât mulți se temeau că o să-şi ia viața. Într-o zi, a venit într-un suflet la poliție şi a stat de vorbă, între patru ochi, cu judecătorul care, după o vreme, a

sunat din clopoțel, poruncind să vină Jem Spyers (Jem era un informator de-al poliției), căruia i-a cerut să se ducă să-l ajute pe domnul Chickweed, să-l prindă pe cel care i-a jefuit casa. „L-am văzut, Spyers! A trecut prin fața casei mele, ieri-dimineață", a zis atunci Chickweed. „De ce nu te-ai dus să-l iei de guler?" l-a întrebat Spyers. „Am rămas ca trăsnit, fără să mai ştiu de mine", a răspuns bietul om, „dar sunt sigur că o să punem mâna pe el, căci, aseară, între zece şi unsprezece, a trecut din nou". De cum a auzit aşa, Spyers şi-a împachetat nişte rufărie curată, şi-a luat un pieptene în buzunar, în caz că avea să zăbovească mai multe zile, s-a dus şi s-a instalat la o fereastră din cârciumă, după o perdeluță roşie, cu pălăria pe cap, gata pregătit să țâşnească în stradă în orice moment. Ei, acolo îşi fuma el pipa, târziu, în noapte, când odată îl aude pe Chickweed răcnind: „Uite-l! Opriți hoțul! Criminalul!" Jem Spyers s-a repezit afară, unde l-a văzut pe Chickweed, fugind de mânca pământul, pe urmele hoțului. Spyers a pornit şi el după Chickweed şi Chickweed - tot înainte. Oamenii se întorceau, toată lumea striga „Hoții!", Chickweed însuşi urla întruna, de parcă înnebunise. Spyers l-a pierdut din ochi pentru un minut, când primul a luat-o pe după un colț. A auzit nişte împuşcături şi apoi l-a văzut pe Chickweed într-un grup de vreo câțiva oameni. S-a apropiat şi a întrebat: „Unde-i omul?" „D... să mă ia!" a zis Chickweed. „L-am scăpat din nou!" Nespus de ciudat, însă, cum nu mai era nici urmă de el, s-au întors la cârciumă. În dimineața următoare, Spyers şi-a reluat postul de observație, privind cu atenție din spatele perdeluței, căutând să zărească un om înalt, cu banderolă neagră pe față, până când au început să-l usture ochii. În cele din urmă, nu s-a mai putut abține şi i-a închis, ca să şi-i mai odihnească. Ei, chiar în momentul acela, îl aude pe Chickweed urlând: „Uite-l!" A pornit din nou în urmărire, iar Chickweed se afla iarăşi la o bună distanță în fața lui, pe stradă. Şi după ce-au aleargat aproape de două ori mai

mult decât deunăzi, l-au pierdut din nou pe hoț! Şi la fel, încă de vreo două-trei ori, până când jumătate dintre vecini au început să creadă că domnul Chickweed fusese jefuit de diavolul însuşi, care acum îşi bătea joc de dânsul, în timp ce jumătatea cealaltă spunea că sărmanul domn Chickweed înnebunise de-a dreptul, din cauza deznădejdii.

- Şi Jem Spyers ce spunea? întrebă doctorul, care se întorsese în încăpere la puțin timp după ce începuse povestirea.

- Jem Spyers, reluă polițistul, mult timp n-a spus absolut nimic, ascultând totul fără să dea impresia că înțelege cum stă treaba. Într-o dimineață, însă, a intrat în cârciumă şi, scoțându-şi tabachera, a zis: „Chickweed, am aflat cine a săvârşit jaful ăsta!" „Da?" s-a mirat Chickweed. „O, dragul meu Spyers, doar să mă laşi să mă răzbun şi pot să mor împăcat! Spune-mi, dragul meu Spyers, unde este ticălosul?" „Hai, lasă!" a zis Spyers, oferindu-i nişte tutun. „Ajunge cu gluma! Tu singur ai făcut-o!" Aşa era. Şi adunase şi o grămadă de bani din asta şi nimeni nu l-ar fi descoperit vreodată, dacă el n-ar fi ținut morțiş să pară nevinovat! încheie domnul Blathers, lăsând pe masă paharul şi zăngănind sugestiv din cătuşe.

- Foarte ciudat caz, într-adevăr, comentă scurt doctorul. Iar acum, dacă doriți, puteți merge sus, la rănit.

- Cum doriți *dumneavoastră,* domnule, răspunse Blathers.

Urmându-l îndeaproape pe domnul Losberne, cei doi polițişti urcară în dormitorul lui Oliver, conduşi de domnul Giles, care ducea o lumânare aprinsă.

Oliver ațipise, însă arăta mai rău şi părea încă şi mai chinuit de fierbințeală. Ajutat de doctor, reuşi să se ridice în pat, pentru un minut-două, dar se uită la străinii din jurul său ca şi cum nu pricepea nimic din ceea ce se petrecea - de fapt, părea că nu-şi aminteşte nici unde se află, nici ce se întâmplase.

- Iată, zise domnul Losberne, vorbind în şoaptă, dar cu mare siguranță, în acelaşi timp, acesta este băieţelul care, fiind rănit din greşeală de un glonț, pentru că a intrat să se joace pe moşia domnului Nu-ştiu-cum, pe undeva pe-aici, prin preajmă, a ajuns în fața casei noastre, azi-dimineață, căutând ajutor, şi a fost imediat pus la pământ şi bruscat de către domnul acesta inocent, care ține lumânarea în mână şi care i-a pus viața în grav pericol, după cum eu, ca medic, pot confirma.

Domnii Blathers şi Duff se uitară la domnul Giles, care le fusese prezentat în acest chip. Majordomul, uimit, îşi întoarse privirea de la ei la Oliver, iar de la Oliver la domnul Losberne, cu cel mai comic amestec de teamă şi nedumerire.

- Presupun că nu ai de gând să negi asta? zise doctorul, culcându-l uşurel pe Oliver la loc, pe spate.

- Bine, dar în tot ce am făcut, am avut... am avut cele mai bune intenții, răspunse Giles. Sunt convins că m-am gândit că el este băiatul, altfel nu m-aş fi luat de el. Nu sunt un om rău, domnule!

- Ai crezut că el este băiatul care? întrebă aspru polițistul mai vârstnic.

- Băiatul hoților, domnule! răspunse Giles. Ei... ei, cu siguranță au avut un băiat cu ei.

- Ai crezut! Şi? Mai crezi asta şi acum? întrebă Blathers.

- Ce să mai cred acum? făcu Giles, uitându-se cu o privire pierdută la cel care-l întrebase.

- Crezi că este acelaşi băiat, tăntălăule? se răsti Blathers, scos din răbdări.

- Nu ştiu, chiar nu ştiu, spuse Giles, cu o figură jalnică. N-aş putea să jur că e el.

- Dar ce crezi? întrebă domnul Blathers.

- Nu ştiu ce să cred, răspunse sărmanul Giles. Nu cred că acesta este băiatul, zău. Sunt aproape sigur că nu este. Ştiți şi dumneavoastră că nu poate să fie el!

- Cumva omul ăsta a băut, domnule? întrebă Blathers, întorcându-se către doctor.

- Eşti un netot desăvârşit! zise Duff către domnul Giles, cu un adânc dispreț.

Cât timp avu loc acest scurt schimb de replici, domnul Losberne îi luă pulsul pacientului. Acum, însă, se ridică de pe scaunul de la capul patului şi spuse că, în cazul în care domnii polițişti mai au vreun dubiu, poate doresc să meargă în camera alăturată şi să aibă o întrevedere cu Brittles.

Trecând la fapte, potrivit acestei sugestii, merseră în altă cameră, unde domnul Brittles se încurcă de-a binelea, vârându-l pe stimatul său coleg într-un aşa de straşnic labirint de contradicții şi lucruri imposibile, încât, departe de a clarifica în vreun fel faptele, nu reuşi să convingă auditoriul decât că lui însuşi lucrurile îi erau cum nu se poate mai neclare, nemaipunând la socoteală afirmația că el n-ar putea să spună care este adevăratul băiat, nici dacă ar fi pus față în față cu el, şi că îl luase pe Oliver drept acela numai pentru că domnul Giles spusese că ar fi fost băiatul cu pricina, dar că domnul Giles recunoscuse, cu câteva minute în urmă, în bucătărie, că începuse să-i fie tare teamă că se grăbise un pic.

Printre alte presupuneri ingenioase, apăru îndoiala că domnul Giles împuşcase într-adevăr pe cineva, căci, examinând pistolul pereche celui cu care trăsese, se descoperi că nu avea o încărcătură vătămătoare, ci doar praf de puşcă şi hârtie cafenie - o descoperire care făcu o impresie profundă asupra tuturor, mai puțin asupra doctorului, care scosese glonțul cu vreo zece minute mai devreme. Niciunul nu fu mai impresionat decât domnul Giles însuşi, care, după ce fusese pradă, timp de câteva ceasuri, mustrărilor de cuget că ar fi rănit mortal o ființă omenească, se agăță cu ardoare de această dovadă, susținând-o cu cea mai mare tărie. În fine, polițiştii, fără să-şi mai bată capul cu Oliver, îl lăsară acolo pe sergentul

din Chertsey, plecând să-şi petreacă restul serii în oraş şi promiţând să se întoarcă în dimineaţa zilei următoare.

În dimineaţa următoare se iscă zvonul că doi bărbaţi şi un băiat erau întemniţaţi în Kingston, fiind prinşi în timpul nopţii, în împrejurări suspecte, şi, prin urmare, domnii Blathers şi Duff porniră şi ei spre Kingston. Supuse investigaţiei, acele împrejurări suspecte se reduseră, însă, la simplul fapt că fuseseră găsiţi dormind sub o căpiţă, ceea ce, deşi este o mare fărădelege, se pedepseşte numai prin închisoare şi este considerată, în ochii îndurătoarei legi englezeşti, din marea sa iubire pentru toţi supuşii Coroanei, o dovadă insuficientă, dacă nu se găsesc şi altele, că acela sau aceia care au fost prinşi dormind au săvârşit fapte de tâlhărie însoţite de violenţă şi, în consecinţă, că li se poate aplica pedeapsa cu moartea. Astfel că domnii Blathers şi Duff s-au întors cum au plecat, fără a afla nimic în plus.

Pe scurt, în urma câtorva întrebări şi ceva mai multă conversaţie, un judecător din vecinătate a fost degrabă convins să accepte îndoita cauţiune din partea doamnei Maylie şi a domnului Losberne, în cazul în care Oliver ar trebui să se înfăţişeze în faţa Curţii, iar Blathers şi Duff, primind o răsplată de câteva guinee, se întoarseră în oraş cu opinii diferite cu privire la expediţia lor: cel de-al doilea domn, după o matură judecată asupra tuturor împrejurărilor, tindea să creadă că încercarea de jaf avea la origine familia Pet, în vreme ce primul înclina, cu aceeaşi tărie, să creadă că toate meritele îi reveneau marelui domn Chickweed Borcănatul.

În acest timp, Oliver se întrema şi îşi revenea, sub îngrijirea întreită a doamnei Maylie, a Rosei şi a mărinimosului domn Losberne. Dacă rugăciunile fierbinţi, revărsate din suflete pline de recunoştinţă, sunt auzite în Ceruri - căci de n-ar fi, atunci la ce ar mai folosi rugăciunile? -, binecuvântările pe care copilul orfan le

invoca asupra lor le-au pătruns în suflet şi i-au copleşit cu pace şi fericire.

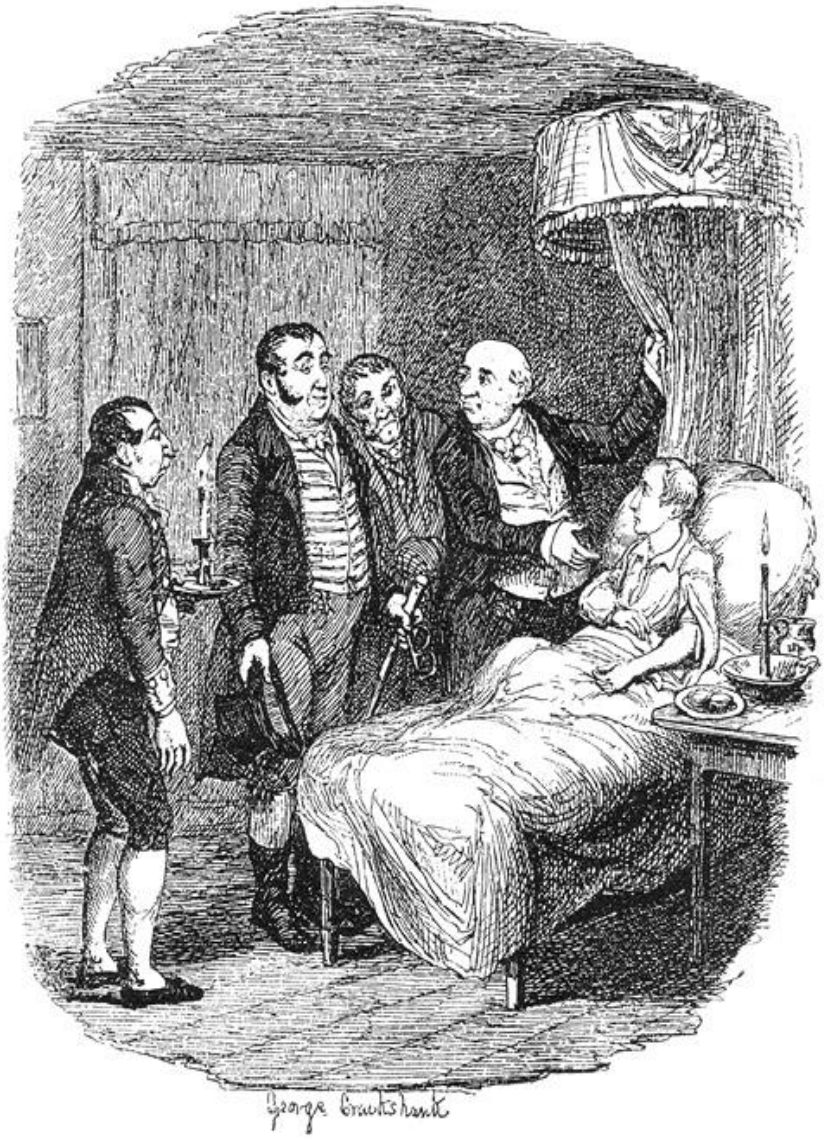

- Iată, zise domnul Losberne, acesta este băiețelul rănit...

XXXII

Despre viața fericită pe care Oliver a început să o trăiască alături de prietenii săi mărinimoşi

Suferințele lui Oliver nu erau nici uşoare, nici puține. Pe lângă durerea provocată de brațul rănit, neîngrijit la timp, timpul petrecut în umezeală şi frig l-a făcut victima frisoanelor şi a febrei, care nu i-au dat pace multe săptămâni, storcându-l de puteri. În cele din urmă, însă, începu, încetul cu încetul, să se întremeze şi să fie în stare să îşi exprime, uneori, rostind câteva vorbe înduioşătoare, sentimentele profunde pe care le nutrea față de cele două doamne şi cât de fierbinte îi era speranța ca, atunci când se va însănătoşi pe deplin, să poată face şi el ceva pentru a-şi arăta recunoştința - ceva care să le arate dragostea şi respectul ce-i umpleau sufletul, ceva, oricât de mărunt, care să le încredințeze că generozitatea şi bunătatea lor nu fuseseră irosite în zadar, şi că băiatul sărman pe care îl salvaseră de la nenorocire sau chiar de la moarte, era dornic să le fie de folos, din tot sufletul.

- Bietul băiat! zise Rose, într-o zi, după ce Oliver se străduise, istovit cum era, să îngaime cu buze palide nişte vorbe de recunoştință. Vei avea multe ocazii să ne întorci binele făcut, dacă vei dori. Noi o să mergem la țară, iar mătuşa mea vrea să ne însoțeşti. Locul liniştit, aerul curat şi toate desfătările şi frumusețile primăverii or să te pună pe picioare în câteva zile. O să vezi că o să-ți cerem ajutorul în nenumărate treburi, atunci când o să fii în stare să faci un efort.

- Să fac un efort? strigă Oliver. O! Domnişoară, dacă aş putea, aş munci numai pentru dumneavoastră! Dacă aş putea să vă mulțumesc măcar udând florile, sau având grijă de păsările dumneavoastră, sau fugind cu misive

încoace şi încolo, cât e ziua de lungă, doar ca să vă văd fericită, ce n-aş da să pot face asta!

- N-ai să dai nimic, zise domnişoara Maylie, zâmbind, pentru că, după cum ţi-am spus mai devreme, o să te punem la treabă în nenumărate feluri şi, dacă te vei strădui să-mi fii pe plac, aşa cum făgăduieşti acum, o să mă faci într-adevăr foarte fericită.

- Veţi fi fericită, domnişoară? strigă Oliver. Ce bună sunteţi că spuneţi asta!

- O să mă faci mai fericită decât îţi pot spune, răspunse tânăra domnişoară. Numai gândindu-mă că buna mea mătuşică a putut să salveze pe cineva de la groaznica mizerie pe care ne-ai descris-o, îmi tresaltă inima de bucurie. Să ştiu doar că acela asupra căruia s-a revărsat bunătatea şi mila mătuşii este sincer recunoscător şi afectuos, asta mă va încânta, cum spuneam, mult mai mult decât îţi poţi închipui. M-ai înţeles? întrebă ea, privind chipul îngândurat al lui Oliver.

- O, da, domnişoară, da! răspunse Oliver, cu înflăcărare. Mă gândeam însă că acum sunt nerecunoscător.

- Faţă de cine? întrebă domnişoara.

- Faţă de domnul cel bun şi faţă de bătrâna şi îngăduitoarea menajeră, care m-au îngrijit cu atâta dragoste înainte, răspunse Oliver. Dacă ar şti ei cât de fericit sunt, ar fi mulţumiţi, sunt sigur.

- Şi eu sunt sigură că ar fi mulţumiţi, răspunse binefăcătoarea lui Oliver, iar domnul Losberne a fost deja atât de bun şi ne-a promis că te va duce să-i vizitezi, când vei fi destul de întremat ca să poţi suporta osteneala călătoriei.

- Adevărat, domnişoară? strigă Oliver, cu faţa luminată de încântare. Nici nu ştiu ce o să fac de bucurie, când o să le văd din nou chipurile dragi!

În scurtă vreme, Oliver era suficient de refăcut ca să poată rezista la oboseala unei asemenea expediţii. Astfel că,

într-o dimineață, se instală, împreună cu domnul doctor Losberne, în trăsurica doamnei Maylie şi porniră la drum. Când ajunseră la Chertsey Bridge, Oliver deveni foarte palid şi scoase un strigăt puternic.

- Ce s-a întâmplat cu băiatul? strigă doctorul, repezit, cum îi era obiceiul. Vezi ceva... auzi ceva... simți ceva... ce e?

- Iată, domnule! strigă Oliver, arătând cu mâna pe fereastra trăsurii. Casa aceea!

- Da, da, o văd. Şi ce-i cu ea? Opreşte, birjar! Trage aici, strigă doctorul. Ce-i cu casa asta, dragul meu?

- Hoții... Este casa în care m-au dus! şopti Oliver.

- Pe toți dracii! strigă doctorul. Hei! Deschide-mi să cobor!

Înainte ca birjarul să apuce să se dea jos de pe capră, doctorul sărise deja din trăsură şi, dând fuga către casa pustie, începu să bată cu picioarele în uşă ca un țicnit.

- Hei! zise un cocoşat mic şi urât, deschizând uşa atât de brusc, încât doctorul, din cauza avântului pe care şi-l luase la ultima lovitură cu piciorul, aproape că se prăbuşi în hol. Ce se întâmplă aici?

- Ce se întâmplă? exclamă doctorul, apucându-l de guler, fără să stea pe gânduri. Multe se întâmplă. Acum e vorba de o spargere în scop de jaf.

- O să se întâmple şi o crimă, răspunse cocoşatul, cu sânge rece, dacă nu-ți iei mâinile de pe mine. M-ai auzit?

- Te-am auzit, zise doctorul, zgâlțâindu-şi zdravăn prizonierul. Unde e... nu mai ştiu cum îl cheamă, care-i e numele ticălos... Sikes, asta e! Unde e Sikes, tâlharule?

Cocoşatul se holbă la doctor ca şi cum ar fi fost amuțit de uimire şi indignare. Apoi, smucindu-se cu îndemânare din strânsoare, mârâi un torent de blesteme înfiorătoare şi se retrase în casă. Înainte de a apuca să închidă uşa, însă, doctorul intră în salonaş, fără să se sinchisească de etichetă. Se uită agitat, de jur împrejur. Nicio piesă de mobilier, nimic din ceea ce se afla acolo, însuflețit sau

neînsufleţit, nici măcar dulapurile nu se potriveau cu cele descrise de Oliver!

- Ei! zise cocoşatul, aruncându-i nişte priviri ascuţite. Ce înseamnă asta, să intri la mine în casă, aşa, cu de-a sila? Vrei să mă jefuieşti sau să mă omori? Care din două?

- Ai mai văzut tu vreodată un om care să facă vreuna dintre nelegiuirile astea, ieşind dintr-o trăsură trasă de doi cai, bătrân vârcolac caraghios? ripostă doctorul, nervos.

- Dar ce vrei atunci? întrebă cocoşatul. Te cari odată, înainte să fac vreo nenorocire? Blestematule!

- Când o să consider eu de cuviinţă, spuse domnul Losberne, privind în celălalt salonaş, care, aidoma celui dintâi, nu semăna deloc cu ce le povestise Oliver. O să te prind eu, într-o zi, amice!

- Chiar aşa? rânji batjocoritor pocitul cel ursuz. Dacă ai vreodată nevoie de mine, mă găseşti aici. N-am trăit eu aici de unul singur, vreme de douăzeci şi cinci de ani, ca să mă sperii acum de tine. O să plăteşti pentru asta, o să plăteşti!

Spunând acestea, monstrul hidos şi pitic începu să ţipe şi să tropăie pe loc, turbat de mânie.

- Sunt un idiot, bolborosi doctorul pentru sine. Băiatul s-a înşelat, probabil. Uite! zise apoi cu voce tare, aruncându-i cocoşatului un ban. Bagă asta în buzunar şi taci din gură!

Ieşi, cu schilodul după el, care-l conduse cu un potop de cele mai crunte înjurături şi blesteme până la portiera birjei. Dar când domnul Losberne se întoarse ca să-i spună ceva birjarului, ghebosul se uită în trăsură şi îi aruncă lui Oliver o privire atât de ascuţită şi de înfiorătoare, şi în acelaşi timp atât de furioasă şi de răzbunătoare, încât, treaz sau în somn, băiatul n-a mai putut-o uita săptămâni în şir după aceea. Cocoşatul n-a încetat să sloboadă blesteme dintre cele mai cumplite nici când birjarul îşi reluă locul pe capră şi porni din nou la drum. Privind în urmă, îl puteau vedea cum izbea cu

picioarele în pământ şi îşi smulgea părul din cap, într-o criză de furie, adevărată sau prefăcută.

- Sunt un dobitoc! spuse doctorul, după o lungă tăcere. Ştiai asta, Oliver?

- Nu, domnule.

- Altă dată să ştii!

După un alt răstimp de tăcere, doctorul repetă:

- Sunt un dobitoc. Chiar dacă ar fi fost casa cu pricina şi chiar dacă indivizii pe care-i căutam erau acolo, ce-aş fi putut face eu, de unul singur? Nici dacă aş fi avut ajutoare, nu văd cum aş fi putut rezolva ceva, ci, dimpotrivă, m-aş fi dat singur în vileag, oferind lumii întregi o dovadă de netăgăduit a felului în care am trecut toată povestea sub tăcere. Dar asta m-ar fi învățat o lecție. Întotdeauna mă bag într-un bucluc sau altul, fiindcă mă las în voia imboldurilor de moment. Poate chiar mi-ar fi prins bine o lecție!

Ei bine, adevărul este că ireproşabilul doctor nu acționase niciodată, în viața lui, altfel decât sub imboldurile de moment şi totuşi nu era nimic de reproşat pornirilor firii sale, căci, departe de a-l vârî în vreun mare bucluc sau în cine ştie ce altă nenorocire, îşi câştigase cel mai adânc respect şi admirația tuturor celor care-l cunoşteau. Dacă e să spunem adevărul, îşi ieşise un pic din fire, timp de câteva minute, dezamăgit că nu reuşeşte să descopere nicio dovadă care să sprijine spusele lui Oliver chiar de la prima încercare. Se linişti, însă, curând şi, observând că Oliver îi răspundea la întrebări la fel de limpede, fără să se contrazică şi cu aceeaşi neîndoielnică sinceritate ca întotdeauna, se hotărî să îi acorde o încredere deplină şi pe viitor.

Cum Oliver cunoştea numele străzii pe care locuia domnul Brownlow, putură să se îndrepte direct într-acolo. Când trăsura intră pe stradă, inima-i bătea cu atâta putere, că abia mai putea să răsufle.

- Şi acum, dragă băiete, care este casa? întrebă domnul Losberne.

- Aceea! Aceea! răspunse Oliver, arătând cu înflăcărare cu degetul pe fereastră. Casa cea albă! O, mai repede! Vă rog, mai repede! Simt că mor, aşa de tare tremur.

- Haide, haide! zise bunul doctor, bătându-l uşurel pe umăr. O să-i revezi imediat, iar ei or să fie cum nu se poate mai fericiți să te vadă viu şi nevătămat.

- O! Sper că da! strigă Oliver. Au fost aşa de buni cu mine, aşa, aşa de buni cu mine!...

Trăsura mai merse o bucată de drum şi se opri. Nu, nu aceasta era casa. Cea de alături. Mai merse un pic, după care se opri din nou. Oliver se uită pe geam şi lacrimi mari de fericire, la gândul celor ce vor urma, începură să-i şiroiască pe obraji.

Vai! Dar casa cea albă era goală şi în fereastră era lipit un afiş: „De închiriat".

- Bate la uşa casei de alături, strigă domnul Losberne, luându-l de mână pe Oliver. Ce s-a întâmplat cu domnul Brownlow, care locuia în casa de alături, ştiți cumva?

Servitoarea nu ştia, dar s-a dus să întrebe. S-a întors de îndată şi le-a spus că domnul Brownlow îşi vânduse tot şi plecase în Indiile Occidentale, în urmă cu şase luni. Oliver îşi împreună mâinile şi se prăbuşi fără vlagă pe pernele trăsurii.

- A plecat şi menajera? întrebă domnul Losberne, după un moment de tăcere.

- Da, domnule, răspunse servitoarea. Bătrânul domn, menajera şi un domn care era prieten cu domnul Brownlow - au plecat toți trei, împreună.

- Atunci, mână birjar, înapoi spre casă! porunci domnul Losberne. Şi nu te opri să dai nutreț la cai, până ce nu ieşim din Londra asta afurisită!

- Dar librarul, domnule? zise Oliver. Ştiu drumul până acolo. Haideți să-l vedem, rogu-vă, domnule! Haideți să-l vedem!

- Bietul meu băiat, ți-ajunge o dezamăgire pe zi, zise doctorul. A fost de-ajuns pentru amândoi. Parcă văd că, dacă mergem la librar, descoperim că a murit sau şi-a dat foc la casă sau că a fugit. Nu, mergem direct acasă!

Şi, supunându-se imboldului de moment al doctorului, au mers acasă.

Această amarnică dezamăgire îi provocă lui Oliver mult chin şi suferință, chiar în mijlocul fericirii în care trăia. Căci, de multe ori, cât timp zăcuse la pat, se mângâiase cu gândul la toate lucrurile pe care domnul Brownlow şi doamna Bedwin aveau să i le spună. Şi ce mare bucurie ar fi fost să le povestească despre zilele şi nopțile lungi petrecute amintindu-şi de ceea ce făcuseră ei pentru el şi plângând pentru cruda despărțire de ei. Se mângâiase şi cu speranța că, în sfârşit, vor afla adevărul despre ce se întâmplase cu el şi că le va explica felul în care fusese răpit! Toate acestea îi fuseseră sprijin şi încurajare, în multe dintre grele încercări prin care trecuse în vremea din urmă. Iar acum, gândul că au plecat atât de departe, ducând în suflete încredințarea că el, Oliver, nu era decât un şarlatan şi un hoț - o convingere pe care probabil nu le-o va mai putea zdruncina până la sfârşitul zilelor sale - era aproape de neîndurat.

Eşecul acestei expediții nu i-a făcut însă pe binefăcătorii lui să-şi schimbe în vreun fel purtarea față de el. După încă două săptămâni, când vremea caldă şi frumoasă îşi intrase în drepturi depline şi fiecare pom şi fiecare lujer de floare se împodobiseră cu frunze proaspete şi petale viu-colorate, se pregătiră să părăsească locuința din Chertsey, pentru câteva luni de zile. Trimițând la bancă vesela de argint, cea care stârnise lăcomia lui Fagin, şi lăsând casa în paza lui Giles şi a încă unui servitor, plecară la o casă de la țară, aflată departe de Londra, luându-l cu ei şi pe Oliver.

E greu de descris plăcerea şi bucuria, pacea sufletească, liniştea şi tihna pe care băiatul abia întremat

le simțea în aerul înmiresmat, printre dealurile înverzite şi pădurile dese din jurul târgului aceluia, aflat în inima naturii! E greu de zugrăvit chipul în care priveliştile liniştite şi pline de pace pătrund în mintea celor care au fost istoviți de suferință, care au fost ferecați în locuri înghesuite şi zbuciumate şi cum aduc cu ele prospețimea, umplându-le sufletele ofilite! Oamenii care duc o viață de trudă, doar pe străzi strâmte, sufocante, şi care nu ştiu nici măcar să-şi dorească altfel de trai, oameni cărora obişnuința aceasta le intră cu adevărat în sânge şi care ajung să îndrăgească aproape fiecare colț de cărămidă şi fiecare bucată de piatră care alcătuiesc îngustele hotare ale locurilor pe care le bat zilnic cu piciorul, ba chiar şi cei asupra cărora stă deja întinsă gheara morții, ajung să tânjească, în cele din urmă, să întrezărească barem o clipă chipul Naturii; şi atunci, purtați departe de priveliştile vechilor lor bucurii şi necazuri, par să intre dintr-odată pe un alt tărâm, într-o altă existență. Târându-se mai departe, zi după zi, către un liman înverzit şi însorit, când în sfârşit văd cerul, dealurile şi câmpiile, apele scânteietoare, li se trezesc în străfundul sufletelor asemenea amintiri, încât presimțirea Raiului le alină stingerea din viață şi se cufundă în moarte cu aceeaşi tihnă cu care soarele a coborât la apus, când l-au privit ei de la fereastra singuraticei lor odăi, cu doar câteva ceasuri în urmă, dispărând pentru totdeauna dinaintea ochilor lor tulburi şi slăbiți! Aducerile-aminte pe care le stârneşte liniştitul peisaj de țară nu țin de această lume, nici de frământările şi năzuințele sale. Înrâurirea sa blândă ne poate învăța cum să împletim proaspete ghirlande pentru mormintele celor dragi nouă, ne poate însenina gândurile, înăbuşind în noi vrăjmăşia şi ura. Însă, mai presus de toate, se strecoară încet, chiar şi în cea mai anchilozată minte, un simțământ vag şi doar pe jumătate conştient că a mai trăit asemenea senzații cândva, cu mult timp în urmă, şi deşteaptă cugetări profunde despre vremurile care vor veni,

strivind sub puterea lor mândria şi deşertăciunea lumii acesteia.

Era un loc minunat de tămăduire. Lui Oliver, care îşi petrecuse zilele în mijlocul mulțimii mizere, în sânul larmei şi al gâlcevii, i se părea că începe acolo o viață cu totul nouă. Trandafirii şi caprifoiul se urcau pe zidurile casei, iedera se cățăra pe trunchiurile copacilor, iar florile din grădină umpleau văzduhul cu miresme încântătoare. Nu departe era un mic cimitir care, departe de a fi înțesat de pietre de mormânt înalte şi slute, era presărat cu movilițe simple, acoperite cu iarbă proaspătă şi muşchi, sub care bătrânii satului îşi dormeau somnul de veci. Oliver se plimba adesea pe acolo şi, gândindu-se la mormântul trist în care zăcea mama sa, se aşeza uneori într-un colț şi, nevăzut de nimeni, vărsa lacrimi amare. Dar când îşi ridica ochii spre cerul înalt de deasupra capului său, înceta să se mai gândească la ea ca zăcând sub pământ şi o plângea mâhnit, dar fără suferință.

Erau nişte vremuri fericite. Zilele erau liniştite şi senine, iar nopțile nu-i aduceau nici teamă, nici frământări, nici chinul unei temnițe mizere sau tovărăşia unor indivizi ticăloşi. Nu mai existau decât gânduri frumoase şi fericite.

În fiecare dimineață, mergea la un bătrân domn, cu părul cărunt, care locuia lângă bisericuță şi care îl învăța să citească mai bine şi să scrie mai frumos, vorbindu-i atât de blând şi de simțitor, încât Oliver nu ştia cum să facă să îl mulțumească mai bine. Obişnuia, de asemenea, să se plimbe cu doamna Maylie şi cu Rose, şi să le asculte vorbind despre cărți sau, alteori, să şadă alături de ele, într-un loc umbros, şi să o asculte pe tânăra domnişoară cum citea, uneori fără să se oprească decât atunci când se făcea prea întuneric ca să mai desluşească literele. Alteori, trebuia să-şi pregătească lecțiile pentru ziua următoare şi pentru acestea muncea din greu, în cămăruța sa, a cărei fereastră dădea în grădină, până când se lăsa încet-încet

înserarea, iar cele două doamne ieşeau la plimbare, iar el le însoțea, ascultând cu nespusă plăcere tot ce vorbeau şi fiind cum nu se poate mai fericit dacă îşi doreau vreo floare pe care el se putea cățăra ca să le-o ofere sau dacă uitau vreun obiect în casă, pentru ca el să dea fuga să li-l aducă, neştiind cum să se întoarcă mai repede. Când se aşternea întunericul şi se întorceau acasă, tânăra domnişoară se aşeza la pian şi cânta vreo arie veselă sau intona, cu o voce dulce, vreun cântec vechi, care îi plăcea mătuşii ei. În asemenea momente, nicio lumânare nu era aprinsă, iar Oliver stătea la una dintre ferestre, ascultând muzica aceea suavă, cu desăvârşire fermecat.

Iar când venea duminica, cât de diferit petreceau ziua aceasta față de tot ceea ce cunoscuse el vreodată până atunci! Şi cât de fericit - la fel de fericit ca pe toate celelalte zile din vremurile acestea atât de fericite! Dimineața, mergeau la bisericuța din sat, prin ale cărei ferestre se vedea tremurul frunzelor verzi, se auzeau păsărelele care cântau afară şi se simțea aerul cu miresme dulci, care se strecura înăuntru şi prin portalul scund, umplând cu parfumul său locaşul care-i devenise atât de familiar. Oamenii sărmani erau atât de îngrijiți şi de curați, şi îngenuncheau atât de smeriți în rugăciune, încât întâlnirea lor acolo, la slujbă, părea o plăcere şi nu o îndatorire plicticoasă. Iar cântările lor, care poate că nu erau dintre cele mai iscusite, erau însuflețite de credință sinceră şi sunau mai melodios (cel puțin aşa i se părea lui Oliver) decât oricare altele pe care le ascultase în vreo biserică!

Erau apoi obişnuitele plimbări şi numeroasele vizite prin casele curate ale oamenilor care lucrau pământul, iar, seara, Oliver citea un capitol-două din Biblie, cele pe care le studiase cât fusese săptămâna de lungă şi, dându-le citire, era mai mândru şi mai mulțumit de sine decât dacă ar fi fost el însuşi preotul.

În restul săptămânii, Oliver era în picioare încă de la şase dimineața, străbătând câmpurile şi prădând gardurile vii de prin împrejurimi ca să facă bucheţele de flori sălbatice, cu care se întorcea împovărat acasă şi cu care împodobea - cu mare grijă şi atenție ca să obțină cele mai reuşite aranjamente - masa pentru micul dejun. Mai culegea, de asemenea, şi cruciuliță pentru păsărelele domnişoarei Rose, cu care Oliver, după ce învățase despre aceasta sub priceputa îndrumare a învățătorului satului, împodobea coliviile, cu un gust aproape desăvârşit. După ce isprăvea cu dichisitul şi aranjatul zilnic pentru păsări, mai făcea câte un drum în sat, cu vreo pomană pentru oamenii nevoiaşi, sau, de nu, juca din când în când crichet pe iarbă, dar de cele mai multe ori avea de lucru prin grădină sau pentru unele plante cărora Oliver (care studiase de asemenea şi această ştiință, cu acelaşi învățător, grădinar priceput) le acorda întreaga atenție, îngrijindu-le cu râvnă şi răbdare. Iar când venea domnişoara Rose, pentru fiecare lucru pe care îl făcuse primea mii de laude.

Astfel s-au scurs trei luni, trei luni care şi în viața celor mai norocoşi şi mai privilegiați de soartă dintre muritori ar fi fost pline de o fericire fără pată, dar care pentru Oliver au fost de adevărată beatitudine. De o parte, cu cea mai pură şi caldă generozitate, iar de cealaltă, cu cea mai sinceră şi afectuoasă recunoştință, pornită din adâncul sufletului, nu e de mirare că, în aşa de scurt timp, Oliver Twist devenise cu totul ataşat de bătrâna doamnă şi de nepoata sa şi că această dragoste fierbinte, izvorâtă din frageda şi simțitoarea sa inimă, a fost răsplătită cu afecțiune din partea lor, amândouă fiind foarte mândre de el.

XXXIII

În care fericirea lui Oliver şi a prietenilor săi se curmă pe neaşteptate

Primăvara trecu pe nesimțite şi veni vara. Dacă satul fusese frumos încă de la început, acum se arăta în toată minunăția şi strălucirea splendorilor sale. Copacii uriaşi, care păruseră scofâlciți şi goi în lunile de dinainte, izbucniseră acum la viață şi, întinzându-şi brațele lor verzi deasupra pământului însetat, făceau din locurile înainte bătute de soare şi sterpe nişte culcuşuri nemaipomenite, cu umbră deasă şi plăcută, de unde ți-era mai mare dragul să priveşti peisajul inundat de razele soarelui. Pământul îşi îmbrăcase veşmântul său verde, bogat şi sclipitor, răspândind pretutindeni miresme îmbătătoare. Era momentul cel mai îmbelşugat şi mai plin de vitalitate din tot timpul anului: totul în jur era în rod şi pârguit.

În căsuța de la țară se ducea acelaşi trai liniştit şi printre locatarii ei domnea aceeaşi seninătate. Oliver se făcuse de mult voinic şi sănătos, dar simțămintele sale fierbinți față de cei din jurul său nu cunoşteau nicio diferență, fie sănătos, fie bolnav, aşa cum se întâmplă atât de des altor oameni. Era acelaşi băiat blând, inimos şi afectuos, care fusese şi atunci când durerea şi suferința îl sleiseră de puteri, pe când depindea de cel mai mic semn de atenție şi alinare din partea celor care îl îngrijeau.

Într-o seară frumoasă, au făcut o plimbare mai lungă, căci ziua fusese neobişnuit de călduroasă, iar acum luna strălucea cu putere pe cer şi adia un vânt slab, mai răcoros şi parcă mai proaspăt. Rose era tare veselă şi, tot vorbind şi glumind, merseseră până când trecuseră cu mult de locurile pe unde se plimbau de obicei. Pentru că doamna Maylie ostenise, hotărâră însă să se întoarcă acasă. Odată ajunşi în salon, tânăra domnişoară nici nu

îşi scoase bine boneta şi se aşeză la pian. După ce apăsă distrată pe clape timp de câteva minute, începu să cânte o bucată foarte lentă şi solemnă, cu sunete grave şi, în vreme ce cânta, o auziră plângând.

- Rose, draga mea! zise bătrâna doamnă.

Rose nu răspunse nimic, ci începu să cânte un pic mai alert, ca şi cum aceste cuvinte o treziseră din nişte gânduri dureroase.

- Rose, iubita mea! strigă doamna Maylie, ridicându-se în grabă şi aplecându-se deasupra ei. Ce-i asta? Ai lacrimi în ochi! Copila mea dragă, ce te supără?

- Nimic, mătuşică, nimic, răspunse tânăra domnişoară. Nu ştiu ce am. Nu pot să descriu, dar simt...

- Nu cumva eşti bolnavă, iubita mea? o întrerupse doamna Maylie.

- O, nu, nu sunt bolnavă! răspunse Rose, cutremurându-se ca şi cum ar fi trecut-o un fior de moarte. O să-mi fie mai bine într-o clipă. Închide fereastra, te rog!

Oliver se grăbi să-i îndeplinească dorința. Tânăra domnişoară, silindu-se să-şi recapete veselia, se apucă să cânte o melodie mai săltăreață. Degetele însă i se opriră fără vlagă pe clape. Acoperindu-şi fața cu mâinile, tânăra se prăbuşi pe canapea şi dădu frâu liber lacrimilor pe care nu şi le mai putea stăpâni.

- Copila mea! spuse bătrâna doamnă, strângând-o în brațe. Nu te-am văzut niciodată aşa!

- Am crezut că te pot cruța de grija mea, răspunse Rose. Dar oricât am încercat, n-am izbutit să mă prefac. Mi-e teamă că sunt bolnavă, mătuşică.

Şi într-adevăr era. Când fură aduse lumânările, văzură că, în acel scurt răstimp care trecuse de când se întorseseră acasă, chipul său devenise alb ca varul. Trăsăturile ei nu îşi pierduseră nimic din frumusețe, dar expresia lor generală era schimbată şi ochii ei blânzi aruncau priviri neliniştite şi pierdute, aşa cum nu mai se mai întâmplase vreodată. Peste încă un minut, se aprinse

la față, devenind roşie ca para focului şi peste ochii-i albaştri şi catifelați se aşternu un văl înceţoşat. Şi iarăşi se risipi, aidoma unei umbre lăsate de un nor trecător, iar văpaia i se stinse, obrajii devenindu-i ca de ceară.

Oliver, care se uită la bătrâna doamnă plin de îngrijorare, observă că era la fel de tulburată de aceste semne ca şi el. Văzând însă că mătuşa fetei încerca să nu le ia prea în serios, se strădui să se prefacă şi el voios şi nepăsător. Şi amândoi reuşiră s-o liniştească pe Rose în asemenea măsură încât, în clipa în care ea se lăsă convinsă de mătuşă să meargă la culcare, era mult mai binedispusă şi părea chiar să se simtă mai bine, încredințată că a doua zi se va trezi perfect sănătoasă.

- Sper, zise Oliver, când se întoarse doamna Maylie, că nu s-a întâmplat nimic rău? Nu arăta prea bine în seara asta, însă...

Bătrâna doamnă îi ceru printr-un semn să tacă şi, aşezându-se într-un colț întunecos al salonului, rămase un timp cufundată în gânduri sumbre. Într-un târziu, cu o voce tremurătoare, spuse:

- Şi eu sper că nu e nimic grav, Oliver. Am fost foarte fericită alături de ea, atâția ani. Prea fericită, poate. E posibil să fi venit momentul să mă reîntâlnesc cu durerea. Dar nădăjduiesc că nu este durerea aceea...

- Care? întrebă Oliver.

- Durerea cea mare, spuse bătrâna doamnă, de a o pierde pe draga mea pupilă, care atâta vreme a fost singura mea lumină şi mângâiere.

- O! Doamne fereşte! exclamă Oliver, degrabă.

- Să te audă Dumnezeu, copile! zise bătrâna doamnă, frângându-şi mâinile.

- De bună seamă că nu e vorba de ceva atât de îngrozitor, spuse Oliver. Acum două ore se simțea foarte bine.

- Acum, însă, este foarte bolnavă, răspunse doamna Maylie. Şi va fi şi mai rău, sunt sigură. Draga mea, draga mea Rose! O, ce-o să mă fac eu fără ea?

Se lăsă cuprinsă de aşa o mâhnire răscolitoare încât Oliver, înăbuşindu-şi propriile emoţii, îndrăzni să o dojenească, apoi o rugă fierbinte ca, de dragul scumpei domnişoare, să nu mai fie atât de prăpăstioasă.

- Şi gândiţi-vă, doamnă, spuse Oliver, în timp ce lacrimile îi ţâşneau din ochi fără să vrea, în ciuda sforţărilor sale de a le opri, o, gândiţi-vă cât de tânără şi de bună este şi ce bucurie şi mângâiere aduce tuturor celor din jurul său. Sunt sigur... încredinţat... foarte convins... că, de dragul dumneavoastră, care sunteţi la fel de bună, şi de dragul ei, şi de dragul tuturor celor pe care-i face atât de fericiţi, nu o să moară. Cerul nu va îngădui nicicum să moară atât de tânără.

- Sst! zise doamna Maylie, punându-şi mâna pe creştetul lui Oliver. Gândeşti ca un copil, sărman băiat. Cu toate acestea, îmi arăţi care-mi este datoria. Pentru un moment, mi-am uitat-o, dar sper că mi se poate ierta, căci sunt bătrână şi am văzut destulă boală şi moarte ca să cunosc chinul cumplit al despărţirii de cei pe care-i iubim. Şi am văzut destul ca să ştiu că nu întotdeauna cei mai tineri şi mai buni sunt cruţaţi şi lăsaţi celor care-i iubesc. Încercarea aceasta, însă, trebuie să ne mângâie în suferinţa noastră, căci Cerul este drept şi asemenea întâmplări ne arată, fără putinţă de tăgadă, că există o lume mai bună decât asta şi că trecerea în ea este aşa de grăbită. Facă-se voia Domnului! Eu o iubesc şi El ştie cât de mult!

Oliver fu surprins să vadă că, rostind aceste cuvinte, doamna Maylie încetase să se mai tânguiască, adunându-şi parcă dintr-odată puterile şi, îndreptându-şi în acelaşi timp spatele, deveni liniştită şi fermă. A fost şi mai uimit încă să vadă că rămâne la fel de hotărâtă şi de calmă în continuare şi că, în tot răstimpul de veghe la

căpătâiul bolnavei care a urmat, doamna Maylie s-a arătat mereu energică şi stăpânită, îndeplinindu-şi toate acele îndatoriri care îi reveneau fără ezitare şi, după toate aparenţele, chiar cu seninătate. Dar el era tânăr şi nu ştia de ce sunt în stare firile puternice în împrejurări de cumpănă. Şi cum ar fi putut să ştie, când până şi cei înzestraţi cu asemenea firi o află ei înşişi atât de rar?

Urmă o noapte zbuciumată. Când sosi dimineaţa, presimţirile doamnei Maylie se dovediră, din păcate, foarte adevărate. Rose se afla în cea mai gravă stare, cu o febră mare, primejdioasă.

- Trebuie să facem ceva, Oliver, şi să nu ne lăsăm pradă unei dureri care nu ajută la nimic, spuse doamna Maylie, ducându-şi degetul la buze şi privindu-l stăruitor în ochi. Această scrisoare trebuie să ajungă cât mai iute posibil la domnul Losberne. Trebuie dusă la hanul poştei, care nu este la mai mult de patru mile depărtare de aici, dacă o iei pe cărarea ce străbate câmpul, iar de acolo trebuie trimisă, cu un curier călare, direct la Chertsey. Cei de la han or să facă ce trebuie pentru asta şi sunt sigură că pot să am încredere în tine, să duci însărcinarea la bun sfârşit.

Oliver nu putu să-i răspundă nimic, ci doar se arătă nerăbdător să plece fără întârziere.

- Iată încă o scrisoare, zise doamna Maylie, oprindu-se o clipă pentru a se gândi. Dar nu prea ştiu dacă să o trimit acum sau după ce voi vedea cum îi merge Rosei. Nu, n-o voi trimite, decât atunci când mă voi teme că lucrurile s-au înrăutăţit.

- Este tot pentru Chertsey, doamnă? întrebă Oliver, gata să-şi ducă la îndeplinire comisionul şi întinzându-şi mâna tremurândă ca să ia scrisoarea.

- Nu, răspunse bătrâna doamnă, dându-i-o cu gândul în altă parte.

Oliver se uită pe plic şi văzu că era adresată *Domnului Harry Maylie*, la domeniul unui mare lord din provincie - unde anume, nu putu să desluşească.

- Să o trimit şi pe aceasta, doamnă? întrebă Oliver.

- Cred că nu, răspunse doamna Maylie, luându-i-o înapoi. O să aştept până mâine.

Cu aceste cuvinte, îi dădu lui Oliver portofelul ei, iar el porni la drum în cea mai mare grabă.

Şi alergă iute peste câmp, luând-o pe cărările care îl împărțea în ogoare, ba pierzându-se aproape de tot prin lanurile de grâu înalt, de-o parte şi de alta a potecii, ba ieşind la câmp deschis, acolo unde cosaşii şi secerătorii lucrau de zor, fără să se oprească însă decât când şi când, doar cât să-şi tragă răsuflarea, până ce ajunse, tare înfierbântat şi plin de colb, în micul obor al oraşului.

Se opri şi căută din priviri hanul poştei. Văzu o băncuță vopsită în alb, o berărie în roşu, primăria în galben, iar într-un colț o casă mare, îmbrăcată toată în lemn şi vopsită în verde, cu o plăcuță pe care scria „La George". De îndată ce o zări, se repezi într-acolo.

Vorbi cu un vizitiu de poştalion, care moțăia rezemat de poarta de la intrare şi care, după ce ascultă ce voia, îl trimise la rândaş, care, după ce ascultă ce avea de spus, îl trimise la stăpânul hanului. Acesta era un domn înalt, cu o cravată albastră, o pălărie albă, pantaloni bej de călărie şi cizme cu carâmb răsfrânt, care stătea sprijinind uşa grajdului, scobindu-se în dinți cu o scobitoare de argint.

Domnul intră foarte tacticos în han pentru a scrie recipisa, lucru care dură foarte mult, iar după ce o încheie şi se făcu plata, urmă un nou răgaz, căci cuierul trebuia să se îmbrace, iar calul să fie înşeuat - ceea ce dură zece minute încheiate. În acest răstimp, Oliver trecea printr-o asemenea stare de nerăbdare şi nelinişte, încât îi venea să se urce el însuşi pe cal şi să plece în galop până la prima stație de poştă. În cele din urmă, pregătirile se isprăviră şi, după ce îi fu înmânat plicul, odată cu numeroase

rugăminți şi stăruințe de a-l expedia cu iuțeală, omul dădu pinteni calului şi, în numai câteva minute, ieşise din oraş şi galopa de-a lungul drumului ce ducea spre barieră.

Încredințat de acuma că trimisese după ajutor şi că nu irosise timpul de pomană, Oliver plecă din curtea hanului, simțindu-se mai uşurat. Tocmai ieşea pe poartă, când se ciocni din greşeală cu un bărbat înalt, înfăşurat într-o mantie largă, care tot în acel moment ieşea din han.

- Ha! exclamă bărbatul, pironindu-l cu privirea pe Oliver şi dându-se dintr-odată îndărăt. Ce dracu' mai e şi-asta?

- Îmi cer iertare, domnule, zise Oliver. Eram tare grăbit să mă întorc acasă şi nu v-am văzut.

- Blestem! mormăi bărbatul în barbă, aruncându-i băiatului o căutătură cruntă, cu ochii săi mari şi negri. Cine ar fi putut să-şi închipuie aşa ceva? Să-l toci bucățele, şi el tot se ridică, şi din moarte ca să-mi iasă mie în cale!

- Îmi cer iertare, se bâlbâi Oliver, tulburat de privirea sălbatică a străinului. Sper că nu v-am lovit!

- Viermii să te mănânce! şuieră necunoscutul, turbat de furie, printre dinții încleştați. Dac-aş fi avut curajul să rostesc cuvântul, aş fi putut să scap de tine într-o singură noapte! Blestemat să fii şi să arzi în focul iadului veşnic, diavole! Ce faci aici?

Rostind aceste cuvinte fără şir, bărbatul îşi agita pumnul şi scrâşnea din dinți. Înaintă către Oliver, ca şi cum ar fi vrut să-l lovească, dar căzu dintr-odată ca fulgerat la pământ, zvârcolindu-se şi făcând spume la gură, apucat de o criză violentă.

Oliver privi, un moment, zbaterile nebunului (căci aşa îl socoti), după care se repezi în han, să ceară ajutor. După ce-l văzu transportat în siguranță în han, se întoarse către casă, alergând cât îl țineau picioarele, ca să recupereze timpul pierdut şi gândindu-se cu nespusă uimire şi oarecare teamă la purtarea de neînțeles a bărbatului pe care tocmai îl întâlnise.

Totuşi, întâmplarea nu îi stărui prea mult în minte, întrucât acasă se petreceau numeroase lucruri grave care să-l preocupe, alungându-i cu desăvârşire toate gândurile legate de el însuşi.

Starea Rosei Maylie se înrăutăţea cu iuţeală. Până la miezul nopţii, delira deja. Un doctor de prin împrejurimi veghea fără încetare la căpătâiul său. Acesta, după ce o examinase pe Rose prima dată, o luase pe doamna Maylie deoparte, spunându-i că boala domnişoarei era cum nu se poate mai primejdioasă.

- De fapt, zisese el, ar fi aproape o minune să-şi mai revină.

De câte ori nu a sărit Oliver din pat, în noaptea aceea, şi, strecurându-se afară din camera lui, s-a furişat neauzit pe scări, ca să pândească un sunet, cât de mic, care ar fi răzbătut din odaia bolnavei! De câte ori n-a fost zguduit de un fior şi n-a simţit sudori reci de groază îmbrobonindu-i fruntea, când, dintr-odată, auzea un zgomot de paşi care-l făcea să se teamă că lucrul cel mai rău, prea rău ca să-l poată gândi măcar, se petrecuse chiar în acel moment! Şi nicicând nu se rugase atât de fierbinte ca acum, implorând, pătimaş şi disperat, milă pentru viaţa şi sănătatea acelei fiinţe blânde, care se zbătea în ghearele morţii!

O, ce aşteptare chinuitoare, mistuitoare, cruntă, să stai neputincios în vreme ce viaţa cuiva nespus de drag atârnă doar de un fir de păr! O, ce gânduri sfâşietoare ţi se îngrămădesc în minte, îţi fac inima să bată cu putere şi te înăbuşă sub povara închipuirilor cărora le dau naştere! Dorinţa deznădăjduită *de a face ceva* să alinăm suferinţa sau să alungăm primejdia morţii, pe care n-avem putere nici măcar să o întârziem! O, sfârşeala inimii şi a minţii, când, cu durere, ne dăm seama de neputinţa noastră! Ce chinuri pot fi aidoma acestora? Şi ce cugetări sau străduinţe, în toiul acelor clipe tumultuoase şi pline de nelinişte, le-ar putea mângâia?

Veni dimineața. Micuța casă de țară era încremenită. Toți vorbeau în şoaptă. Din când în când, chipuri neliniştite se iveau la poartă: femei şi copii din sat, care plecau cu lacrimi în ochi. De-a lungul întregii zile, parcă nesfârşită, şi ore în şir după ce se lăsă întunericul, Oliver măsură în lung şi-n lat grădina, cu pas domol, ridicându-şi mereu ochii spre odaia bolnavei, cutremurându-se la vederea ferestrei sale întunecate, de parcă moartea ar fi pus deja stăpânire asupra ei. Târziu în noapte, sosi domnul Losberne.

- E greu, zise bunul doctor şi, rostind acestea, îşi feri privirea. Atât de tânără şi atât de iubită! Sunt foarte puține speranțe.

Încă o dimineață. Soarele strălucea puternic, cu atâta însuflețire ca şi cum sub razele sale nu era niciun fel de grijă sau suferință. Şi cu atâtea frunze, şi cu atâtea flori deschise larg în jur, cu atâta viață şi vigoare, şi cântece, şi şoapte de bucurie împlinită, copila aceea, frumoasă şi blândă, se sfârşea văzând cu ochii. Oliver se strecură în vechiul cimitir şi, aşezându-se pe una dintre movilițele acoperite de iarbă, plânse în tăcere, pentru ea.

Totul era plin de atâta pace şi frumusețe, atâta strălucire şi bucurie în priveliştea însorită, păsărelele cântau cu atâta voioşie în miez de vară, zborul corbilor, plutind în văzduh, era atât de liber, peste tot era atât de multă viață şi veselie încât băiatul, ridicându-şi privirea îndurerată şi zărind toate acestea, se gândi fără să vrea că moartea nu se putea să vină în asemenea împrejurări, că era cu neputință ca Rose să moară, când toate, chiar şi cele mai mărunte lucruri, erau atât de vesele şi fericite, că înmormântările sunt potrivite doar cu iarna rece şi tristă, nu cu soarele strălucitor şi cu văzduhul înmiresmat. Se gândi că giulgiul era doar pentru cei bătrâni şi zbârciți şi că nicicând vălurile mortuare nu s-au înfăşurat în jurul celor tineri şi frumoşi.

Dangătul sumbru al clopotului bisericii îi curmă, plin de cruzime, aceste cugetări încrezătoare, de minte fragedă. Încă unul! Şi încă unul! Era o chemare la înmormântare. Pe poartă intră un grup de oameni simpli şi îndoliați, purtând însemne albe, căci mortul era tânăr. Stătură cu capetele descoperite lângă mormânt. Era o mamă - sau, mai bine zis, o femeie care fusese mamă până atunci - în mijlocul convoiului de bocitori. Dar soarele strălucea cu putere, iar păsărelele cântau mai departe.

Oliver se întoarse către casă, gândindu-se la nenumăratele dovezi de bunătate pe care le primise din partea tinerei domnişoare, dorindu-şi să dea timpul înapoi, ca să-i poată arăta cât de recunoscător îi era şi cât de mult o iubea. Nu avea de ce să se simtă vinovat de nepăsare sau de nepurtare de grijă, fiindcă o slujise cu devotament, însă acum i se perindau pe dinaintea ochilor o sumedenie de mici prilejuri în care socotea că ar fi putut să se arate şi mai îndatoritor şi mai plin de zel - căindu-se că nu fusese aşa. Trebuie să fim cu băgare de seamă cum ne purtăm cu cei din jurul nostru, căci fiecare moarte restrânge cercul celor rămaşi în viață şi aduce cu sine gânduri despre cât de multe au rămas nelămurite şi câte fapte nu au fost făcute: atât de multe lucruri uitate şi mult mai multe care ar fi putut fi îndreptate! Nu e remuşcare mai mare decât aceea care este zadarnică! Dacă vrem să fim cruțați de chinurile sale, să nu uităm să facem totul la timpul cuvenit.

Când ajunse acasă, doamna Maylie stătea în salonaş. Văzând-o, lui Oliver i se strânse inima, căci până atunci nu se ridicase nicio clipă de la căpătâiul patului nepoatei sale şi băiatul se temu să-şi răspundă la întrebarea ce se schimbase de o alungase de acolo. Află că tânăra se cufundase într-un somn adânc, din care avea fie să se scoale întremată şi să revină la viață, fie pentru a-şi lua un ultim rămas-bun de la ei şi să moară.

Stătură ore în şir, cu urechile ciulite, fiindu-le teamă să vorbească. Masa, neatinsă, fu strânsă sub privirile lor care arătau că gândurile le erau în altă parte. Urmăriră soarele care cobora din ce în ce mai jos, până când, într-un târziu, răspândi pe cer şi pe pământ acele ultime văpăi care-i vestesc dispariția. Auzul lor încordat desluşi zgomotul unor paşi care se apropiau. Amândoi, fără să vrea, se repeziră la uşă, când intră domnul Losberne.

- Ce face Rose? strigă bătrâna doamnă. Spune-mi pe dată! Nu mai pot să îndur - orice, dar nu nesiguranța aceasta! O, vorbeşte, pentru numele lui Dumnezeu!

- Trebuie să te liniştești, zise doctorul, prinzând-o de umeri. Fii calmă, draga mea doamnă, te rog!

- Dă-mi drumul, pentru Dumnezeu! Copila mea dragă! E moartă! E pe moarte!

- Nu, strigă doctorul, pătimaş. Dumnezeu e bun şi îndurător, iar ea va trăi, pentru a ne aduce bucurie nouă, tuturor, mulți ani de acum înainte.

Doamna se prăbuşi în genunchi şi încercă să-şi împreuneze mâinile, însă puterea care o întărise în tot acest lung răstimp zbură către Ceruri după prima rugă de mulțumire, iar ea se prăbuşi, în brațele întinse ale prietenilor, gata s-o susțină.

XXXIV

Cuprinde câteva amănunte care ne fac cunoştinţă cu un tânăr domn şi se povesteşte o nouă aventură trăită de Oliver

Aproape că nu putea îndura atâta fericire! Oliver rămase împietrit şi năucit de acea veste neaşteptată. Nu putea nici să plângă, nici să vorbească, nici să se odihnească. Abia dacă mai înţelegea ceea ce se întâmpla în jurul său, până când, după o lungă preumblare în aerul liniştit al serii, izbucni în lacrimi de uşurare, părând să se trezească dintr-odată, realizând întru totul fericita schimbare petrecută şi povara strivitoare care-i fusese luată de pe suflet.

Noaptea se aşternea cu iuţeală când se întoarse acasă, încărcat cu florile pe care le culesese, cu o grijă deosebită, pentru a împodobi odaia bolnavei. Cum mergea pe drum cu pas vioi, auzi în spatele său zgomotul unei trăsuri, apropiindu-se cu o repeziciune năprasnică. Privind îndărăt, văzu că era vorba de un poştalion mânat nebuneşte şi, cum drumul era îngust, Oliver se lipi de poartă, făcându-i loc să treacă.

Când goni prin faţa lui, zări un bărbat cu scufie de noapte pe cap, al cărui chip îi păru familiar, dar, văzându-l numai pentru o clipă, nu-l putu recunoaşte. Peste încă o secundă sau două, scufia de noapte se ivi la fereastra trăsurii şi o voce tunătoare urlă către birjar să oprească. Acesta se supuse şi îndată struni caii. După aceea, la portieră îşi făcu din nou apariţia capul cu scufia de noapte şi aceeaşi voce îl strigă pe Oliver pe nume.

- Aici! strigă vocea. Oliver, ce veşti sunt? Domnişoara Rose! Domnişorule O-li-ver!

- Dumneata eşti, Giles? strigă Oliver, alergând spre trăsură.

Giles îşi arătă iarăşi scufia de noapte, pregătindu-se să-i dea un răspuns, când fu tras dintr-odată înapoi de un tânăr domn care stătea în colțul celălalt al trăsurii şi care întrebă nerăbdător ce veşti avea să le dea.

- Spune pe scurt! strigă domnul. Mai bine sau mai rău?

- Mai bine, mult mai bine! răspunse Oliver, în grabă.

- Slavă Domnului! exclamă domnul. Eşti sigur?

- Foarte sigur, domnule, răspunse Oliver. Schimbarea s-a petrecut cu doar câteva ceasuri mai devreme şi domnul Losberne a zis că primejdia a trecut.

Domnul n-a mai spus niciun cuvânt, ci, deschizând portiera, sări din trăsură şi îl apucă la repezeală pe Oliver de braț, trăgându-l deoparte.

- Eşti foarte sigur? Nu e cu putință să te fi înşelat, băiete, nu-i aşa? întrebă domnul, cu o voce întretăiată. Să nu mă înşeli, trezindu-mi speranțe care să nu se împlinească.

- Nu aş face asta pentru nimic în lume, domnule, răspunse Oliver. Puteți să mă credeți. Domnişoara Rose va trăi, pentru a ne aduce bucurie, tuturor, mulți ani de acum încolo - acestea au fost chiar cuvintele domnului Losberne. L-am auzit cu urechile mele.

Lacrimile jucau în ochii lui Oliver amintindu-şi de acest moment, care fusese începutul unei atât de mari fericiri, iar domnul îşi feri privirile, rămânând tăcut, vreme de câteva minute. Lui Oliver i se păru că îl aude suspinând, în repetate rânduri, însă nu voi să-l tulbure vorbindu-i din nou, căci îşi putea închipui foarte lesne care îi erau simțămintele. Astfel că stătu mai la o parte, prefăcându-se preocupat de buchetul său de flori.

În tot acest răstimp, domnul Giles, cu scufia de noapte pe cap, stătuse pe scara trăsurii, sprijinindu-se cu coatele pe genunchi şi ştergându-se la ochi cu o batistă albastră de bumbac, cu picățele albe. Că acest credincios servitor nu se prefăcuse în durerea sa era vădit cu prisosință de

ochii foarte roşii cu care-l privi pe tânărul domn, când acesta se întoarse către el şi îi vorbi.

- Cred că mai bine te-ai duce tu cu trăsura la mama, Giles, zise el. Eu aş vrea să merg puțin pe jos, ca să mai câştig nişte timp înainte de a o vedea. Poți să-i dai de veste că vin.

- Îmi cer iertare, domnule Harry, zise Giles, mai ştergându-şi pentru o ultimă oară cu batista fața răvăşită, dar v-aş fi cum nu se poate mai îndatorat dacă l-ați lăsa pe vizitiu să le dea de veste. Nu se cade să mă vadă servitoarele în starea în care mă aflu, domnule. N-aş mai avea nicio autoritate în fața lor.

- Bine, îi răspunse Harry Maylie, zâmbind, poți să faci cum doreşti. Lasă-l pe el să se ducă înainte cu bagajele, iar tu rămâi cu noi. Dar scoate-ți mai întâi scufia de noapte şi acoperă-te cu ceva mai cuviincios, că altfel o să fim luați drept nişte nebuni scăpați de la ospiciu.

Domnul Giles, amintindu-şi de costumația sa, îşi smulse scufia de noapte de pe cap, vârând-o în buzunar şi înlocuind-o cu o pălărie foarte serioasă şi sobră, pe care o luă din trăsură. Odată isprăvite pregătirile acestea, birjarul mână mai departe, iar Giles, domnul Maylie şi Oliver îl urmară în pas domol.

Mergând astfel, Oliver arunca pe furiş câte o privire cercetătoare şi curioasă către vizitator. Părea că are cam douăzeci şi cinci de ani şi era de statură mijlocie. Chipu-i era deschis şi atrăgător, iar purtările, naturale şi plăcute. În ciuda diferenței de vârstă, semăna izbitor cu bătrâna doamnă, încât lui Oliver nu i-ar fi fost greu să-şi dea seama care era legătura dintre ei, chiar de nu ar fi numit-o el mai devreme mama sa.

Când ajunseră acasă, doamna Maylie aştepta nerăbdătoare să-şi întâlnească fiul. Iar întâlnirea nu fu deloc lipsită de emoție, din partea amândurora.

- Mamă! şopti tânărul. De ce nu mi-ai scris mai devreme?

- Am făcut-o, răspunse doamna Maylie, dar, gândindu-mă mai bine, m-am hotărât să păstrez scrisoarea până când voi afla părerea domnului Losberne.

- Dar de ce? întrebă tânărul. Ce-ar fi fost dacă s-ar fi întâmplat ceea ce tocmai era să se întâmple? Dacă Rose ar fi... Oh! nu pot să rostesc acum acel cuvânt... Dacă boala ei ar fi avut alt sfârşit, cum ți-ai fi putut ierta-o vreodată? Cum aş fi putut eu să mai cunosc fericirea?

- Dacă s-ar fi întâmplat asta, Harry, spuse doamna Maylie, mi-e teamă că fericirea ta ar fi fost oricum distrusă pentru totdeauna, iar sosirea ta aici, cu o zi mai devreme sau mai târziu, ar fi avut o foarte, foarte mică însemnătate.

- S-ar putea să fie aşa, mamă, răspunse tânărul. Sau de ce să spun *dacă*? Aşa este... ăsta e adevărul... şi tu ştii asta, mamă... o ştii cu siguranță!

- Ştiu că ea merită cea mai bună şi cea mai pură dragoste pe care o poate oferi inima unui bărbat, spuse doamna Maylie. Ştiu că firea sa plină de iubire şi devotament merită o simțire aidoma, una care să fie profundă şi trainică. Dacă nu aş fi ştiut asta şi, mai mult, dacă n-aş fi fost convinsă că o purtare uşuratică a celui care îi este drag i-ar fi frânt inima, nu aş fi găsit atât de grea îndatorirea de a-ți scrie şi nu aş fi avut de îndurat atâtea zbateri în inima mea atunci când am făcut ceea ce am simțit că era de datoria mea.

- Dar asta este o cruzime, mamă, spuse Harry. Încă mai crezi că sunt un băiat care nu se cunoaşte pe el însuşi şi care se înşală asupra propriilor sale sentimente?

- Cred, fiul meu drag, răspunse doamna Maylie, punându-i mâna pe umăr, că tinerii au foarte multe porniri mărinimoase care nu dăinuie şi că printre acestea sunt unele care, odată satisfăcute, nu-i fac decât să devină şi mai nestatornici. Şi, mai presus de toate, cred, spuse doamna, țintuindu-l cu privirea, că dacă un bărbat înflăcărat, pasionat şi ambițios se însoară, luând o soție al cărei nume poartă o pată, care - deşi ea nu are nicio vină -

poate abate o nenorocire asupra ei şi a copiilor ei din partea unor oameni cruzi, şi dacă acest tânăr, proporţional cu reuşita sa în societate, riscă să fie readus cu picioarele pe pământ şi să devină ţinta batjocurii, este posibil ca, oricât de bună şi generoasă ar fi firea lui, să se căiască într-o zi de legământul pe care l-a făcut în tinereţe. Iar ea poate să sufere înzecit din această pricină.

- Mamă, zise tânărul, pierzându-şi răbdarea, cel care s-ar purta astfel ar fi o bestie egoistă, nedemn atât de numele de bărbat, cât şi de femeia despre care vorbeşti tu.

- Asta crezi tu acum, Harry, îi răspunse mama sa.

- Ba am s-o cred totdeauna! spuse tânărul. Chinul pe care l-am îndurat în sufletul meu, în ultimele două zile, îmi smulge această mărturisire, pe care o fac înaintea ta, despre o iubire care, precum bine ştii, nu este una care durează de ieri şi nici una fulgerătoare, uşuratică. Inima mea a ales să i se dăruiască lui Rose - dulce, blândă fată! - atât de trainic cum nu a mai fost vreodată inima unui bărbat dăruită unei femei. Nu am niciun gând, niciun plan, nicio speranţă pe lumea asta fără ea şi, dacă te împotriveşti acestei mari năzuinţe, vei fi răspunzătoare pentru pacea şi fericirea mea, care se vor spulbera definitiv. Mamă, gândeşte-te bine la asta şi la mine şi nu-mi dispreţui fericirea.

- Harry, zise doamna Maylie, tocmai pentru că mă gândesc atât de mult la aceste două inimi iubitoare şi sensibile vreau să le cruţ de pericolul de a fi zdrobite. Dar, pentru moment, am vorbit destul, mai mult decât destul, despre aceste lucruri.

- Atunci, las-o pe Rose să hotărască, interveni Harry. Şi sper că n-o să-ţi duci aceste convingeri neînduplecate atât de departe, încât să îmi ridici piedici în cale?

- Nu, n-o voi face, răspunse doamna Maylie, dar am să te rog să chibzuieşti...

- *Am chibzuit*, veni răspunsul tânărului scos din răbdări, am chibzuit, mamă, ani şi ani de-a rândul! Am

chibzuit încă de când am fost în stare să mă gândesc serios. Sentimentele mele au rămas neschimbate, şi aşa vor rămâne pentru totdeauna. Şi de ce să îndur suferința de a nu le da frâu liber, care nu poate aduce nimănui vreun bine? Nu! Înainte să plec de aici, Rose trebuie să mă asculte!

- O să te asculte, zise doamna Maylie.

- E ceva în felul în care îmi vorbeşti care aproape că îmi dă de înțeles că mă va asculta cu nepăsare, spuse tânărul.

- Nu cu nepăsare, răspunse bătrâna doamnă. Departe de asta!

- Dar atunci cum? insistă tânărul. Nu cumva are o altă legătură?

- Nu, nici asta, îi răspunse mama sa. Dacă nu mă înşel, ai deja o putere mult prea mare asupra sentimentelor ei. Dar ți-aş mai spune ceva, continuă bătrâna doamnă, oprindu-şi fiul, care tocmai se pregătea să vorbească. Înainte de a-ți lega toate speranțele de acest țel, înainte de a te lăsa purtat pe cea mai înaltă culme a nădejdii, gândeşte-te pentru câteva minute, copilul meu drag, la trecutul Rosei şi chibzuieşte ce urmări ar avea asupra deciziei sale dacă ar afla împrejurările îndoielnice ale naşterii ei. Atât de devotată pe cât ne este, cu toată puterea minții sale nobile şi cu acel desăvârşit simț al jertfei de sine, în toate cele, fie ele importante sau doar fleacuri, toate acestea care au fost dintotdeauna în firea ei...

- Ce vrei să spui?

- Am să te las să afli singur, răspunse doamna Maylie. Trebuie să mă întorc la ea. Dumnezeu să te aibă în pază!

- O să te mai văd astă-seară? întrebă tânărul, cu înflăcărare.

- Cât de curând, răspunse doamna. După ce am să ies de la Rose.

- Îi vei spune că sunt aici? spuse Harry.

- Desigur, răspunse doamna Maylie.

- Şi să-i spui cât de neliniştit am fost, şi cât de mult am suferit, şi cât de dor mi-a fost de ea. Nu vei refuza să faci asta, mamă?

- Nu, răspunse bătrâna doamnă. Am să-i spun totul.

Şi, punându-şi mâna cu tandreţe pe cea a fiului său, se grăbi să părăsească odaia.

Câtă vreme avu loc această discuţie grăbită, domnul Losberne şi Oliver rămăseseră în cealaltă parte a casei. Cel dintâi îi întinse acum mâna lui Harry Maylie şi se salutară cu mare căldură. Doctorul îi descrise apoi, cu precizie, ca răspuns la sumedenia de întrebări din partea tânărului său prieten, starea pacientei, care era pe atât de mângâietoare şi optimistă pe cât îl încurajase să spere răspunsul de dinainte al lui Oliver - relatare pe care domnul Giles, deşi se prefăcea că este preocupat cu bagajele, o ascultă din nou de la cap la coadă, sorbind fiecare cuvânt.

- Ai mai împuşcat ceva deosebit în ultima vreme, Giles? întrebă doctorul, după ce isprăvi cu lămuririle.

- Nimic deosebit, domnule, zise domnul Giles, înroşindu-se până peste urechi.

- Nici n-ai mai prins vreun hoţ, nici n-ai mai recunoscut vreun tâlhar care intră în casele oamenilor? zise doctorul.

- Nimic, domnule, răspunse domnul Giles, foarte serios.

- Ei, spuse doctorul, îmi pare rău să aud asta, întrucât te pricepi de minune la astfel de lucruri. Dar, spune-mi, ce mai face Brittles?

- Băiatul este foarte bine, domnule, zise domnul Giles, revenindu-i obişnuitu-i ton de infatuare, şi vă transmite respectele sale, domnule.

- Asta este bine, zise doctorul. Văzându-te acum, îmi aduc aminte, Giles, că, în ziua de dinainte de a fi chemat aici în mare grabă, am dus la îndeplinire, la rugămintea

bunei tale stăpâne, un mic comision pentru tine. Vino o clipă în colțul ăsta, haide!

Domnul Giles păşi spre colț plin de importanță şi cu oarecare uimire, făcându-i-se onoarea de a fi părtaş la o scurtă discuție în şoaptă cu doctorul, la finalul căreia făcu nenumărate plecăciuni şi se retrase, păşind neobişnuit de impunător. Subiectul acestei conversații nu fu dezvăluit în salon, însă bucătăria se lămuri pe dată despre ce a fost vorba, căci domnul Giles se îndreptă direct într-acolo şi, cerând o cană cu bere, anunță cu un aer maiestuos, care se dovedi de mare efect, că stăpâna avusese plăcerea, datorită bravei sale purtări cu ocazia jafului nereuşit, de a depune într-o bancă locală, pe numele său, suma de douăzeci şi cinci de lire, cu care putea să facă orice dorea el. Auzind acestea, cele două servitoare îşi ridicară către cer ochii şi mâinile, spunând că bănuiesc că domnul Giles e de acum tare mândru de el, la care domnul Giles, netezindu-şi jaboul, le răspunse „Nu, nu", şi că, dacă ele vor observa că va începe să se poarte chiar şi cu cea mai tolerabilă îngâmfare față de cei mai mici în rang decât el, le-ar mulțumi dacă i-ar atrage atenția. După care mai făcu şi alte declarații, nu mai puțin grăitoare pentru modestia sa, care fură primite cu aceeaşi bunăvoință şi aplauze cu care sunt primite de obicei cuvântările oamenilor însemnați.

Sus, la etaj, restul serii se scurse vesel, căci doctorul era foarte bine dispus şi, oricât de obosit sau dus pe gânduri ar fi fost Harry Maylie la început, nimic nu putea rezista voioşiei bunului doctor. Acesta se dezlănțuise într-o mare diversitate de vorbe de duh şi amintiri din viața profesională, ca şi într-un belşug de mici glume, având darul de a-l amuza pe Oliver, care găsea că sunt cele mai comice lucruri pe care le auzise în viața lui şi râdea în hohote, spre satisfacția vădită a doctorului, care râdea el însuşi fără oprelişti, până ce se molipsi şi Harry. Aşadar, erau nişte oameni care se simțeau foarte bine, pe cât era

cu putință, date fiind împrejurările. Într-un târziu, se despărțiră, cu sufletele uşoare şi pline de mulțumire, pentru a merge la odihna de care, după toate încercările şi nesiguranța pe care le înduraseră în ultima vreme, aveau atât de multă nevoie.

Oliver se trezi, a doua zi dimineața, mult mai încrezător, trecând la obişnuitele sale îndeletniciri de început de zi cu mai multă speranță şi plăcere aşa cum nu le mai simțise de multe zile. Coliviile păsărelelor au fost din nou atârnate în vechile lor locuri, unde să poată cânta în voie, iar cele mai suave flori sălbatice pe care le putu găsi le culese pe dată, pentru ca frumusețea lor să-i aducă Rosei bucurie. Tristețea pe care ochii neliniştiți ai băiatului o văzuseră, în zilele care trecuseră, învăluind fiecare lucru, oricât de frumos, se risipise ca prin farmec. Roua părea să lucească şi mai viu pe frunzele verzi, adierea vântului îngâna o muzică şi mai dulce, iar cerul însuşi părea mai albastru şi mai luminos, într-atât este de mare înrâurirea pe care o au gândurile noastre asupra înfățişării naturii înconjurătoare. Cei care privesc natura şi pe semenii lor şi se plâng că totul este trist şi întunecat, au dreptate, însă acest colorit sumbru nu este decât oglindirea din ochii şi inima lor. Adevăratele culori sunt gingaşe şi este nevoie de o privire limpede ca să le distingă.

Este demn de remarcat, iar acest lucru nu a trecut neobservat nici pentru Oliver, că drumețiile sale matinale nu mai erau singuratice. Harry Maylie, după prima dimineață în care se întâlnise cu Oliver întorcându-se acasă cu brațele pline, fu cuprins de o asemenea pasiune pentru flori şi dovedi atât de mult gust în aranjarea lor, încât îl întrecu pe micul său tovarăş. Dar dacă Oliver fusese lăsat în urmă în ceea ce priveşte împodobirea, rămase de neînlocuit în ceea ce priveşte pajiştile şi dumbrăvile în care se găseau şi, dimineți de-a rândul, colindară împreună câmpurile, întorcându-se acasă cu cele mai frumoase flori. Acum, fereastra tinerei domnişoare

era deschisă, căci îi plăcea tare mult să simtă aerul înmiresmat de vară pătrunzând înăuntru, înviorând-o cu prospețimea lui. Întotdeauna, însă, se afla pus în apă, într-un vas pe pervaz, un anume buchețel, aranjat cu mare grijă în fiecare dimineață. Oliver nu avu cum să nu bage de seamă că florile ofilite nu erau aruncate, deşi în vaza cea micuță apăreau tot timpul alte flori şi, de asemenea, nu putu să nu observe că doctorul, de fiecare dată când ieşea în grădină, îşi arunca fără greş privirea asupra acelui colțişor şi dădea din cap cum nu se poate mai grăitor, atunci când pornea în plimbarea de dimineață. Cu astfel de ocupații, zilele se scurgeau pe nesimțite, una după alta, iar Rose se întrema iute.

Nici pentru Oliver timpul nu trecea greu, chiar dacă tânăra domnişoară nu ieşea încă din odaia sa şi nu mai aveau loc plimbările de seară, decât din când în când şi pentru scurt timp, împreună cu doamna Maylie. Se dedică din nou, cu o îndoită stăruință, învățăturilor primite de la dascălul cel cărunt şi munci cu atâta destoinicie, încât el însuşi fu surprins de progresele făcute. Tocmai în timp ce se îndeletnicea cu învățătura, se întâmplă un lucru cu totul neaşteptat, care îl sperie grozav şi-i readuse în suflet neagra nelinişte de altădată.

Odăița în care obişnuia să stea când era prins cu studiul se afla la parter, în spatele casei. Era o adevărată odaie de casă de țară, cu o fereastră zăbrelită, înconjurată de tufe de iasomie şi caprifoi, care se cățărau pe pervaz şi îmbălsămau interiorul cu parfumul lor puternic. Fereastra aceasta dădea într-o grădină, unde se ajungea pe o portiță dintr-o curticică pavată. Dincolo de aceasta, se întindeau cât vedeai cu ochii pajişti minunate şi pădurea. Într-acolo, nu se afla nicio altă aşezare în apropiere.

Într-o seară frumoasă, când primele umbre ale amurgului începeau să se aştearnă pe pământ, Oliver stătea la această fereastră, cufundat în cărțile sale. Stăruise ceva vreme asupra lor şi, cum ziua fusese

neobişnuit de fierbinte, iar el muncise şi alergase mult, autorii acelor cărți - oricine ar fi aceştia - de bună seamă că nu se vor simți jigniți dacă vom spune că, încetul cu încetul, pe Oliver îl furase somnul.

Există un soi de somn care se strecoară uneori în noi pe nesimțite şi care, deşi ne ține trupul captiv, nu ne eliberează mintea de o anumită percepție asupra lucrurilor care ne înconjoară, totuşi o lasă să hoinărească în voie. Dacă putem numi somn ceea ce ne doboară sub greutatea sa, ne sleieşte puterile şi ne lipseşte cu desăvârşire de stăpânirea propriilor noastre gânduri sau mişcări, atunci despre somn este vorba. Şi totuşi rămânem conştienți de tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru şi, dacă visăm în acest răstimp, cuvintele care sunt rostite aievea sau sunetele care se produc cu adevărat în acel moment se modelează surprinzător de repede după plăsmuirile noastre, iar realitatea şi visul se contopesc atât de straniu încât după aceea este un lucru aproape imposibil să le mai desparți. Şi acesta nu este cel mai ciudat fenomen care se petrece în asemenea împrejurări. Nu încape îndoială că, şi dacă simțurile prin care pipăim sau vedem sunt amorțite în acele clipe, gândurile care ne trec prin minte, ca şi imaginile pe care le zugrăvesc sunt influențate - material influențate - de *prezența tăcută* a unor obiecte din afara noastră, care n-au fost lângă noi, atunci când am închis ochii, şi de a căror apropiere nu am avut habar înainte, când am fost treji.

Oliver ştia foarte bine că se afla în odăița sa, cu cărțile pe masa dinaintea sa, şi că adierea înmiresmată foşnea printre plantele agățătoare de afară. Şi totuşi dormea. Dintr-odată, peisajul se schimbă. Aerul deveni greu şi închis, iar el se gândi, cuprins de groază, că se află din nou în casa evreului. Parcă îl şi auzea pe bătrânul hidos, din colțul său obişnuit, arătând către el şi şoptind către alt bărbat, care şedea alături de el, dar căruia nu-i zărea fața:

- Sst! El este, dragul meu, sunt foarte sigur. Hai să mergem!

- Cum adică? păru să-l zeflemisească nervos celălalt bărbat. Ai crezut oare că m-am înşelat? Dacă o puzderie de stafii ar fi luat întocmai chipul lui şi dacă el s-ar fi băgat în mijlocul lor, tot ar fi fost ceva care mi-ar fi spus fără greş care dintre ele este el cu adevărat. Dacă ar fi îngropat la cincizeci de picioare sub pământ şi dacă aş fi dus la mormântul lui, cred că aş şti că zace îngropat acolo, chiar de n-ar fi niciun semn care să-mi arate.

Era aşa o ură înfiorătoare în aceste cuvinte pe care Oliver păru să le audă, încât se trezi înspăimântat, tresărind.

Dumnezeule! Ce fusese asta, care îi scursese deodată tot sângele din inimă, luându-i glasul şi împiedicându-l să facă vreo mişcare? Acolo... acolo, la fereastră... chiar în faţa lui... atât de aproape că ar fi putut să-l atingă, dacă nu s-ar fi dat înapoi, era evreul, scormonind cu privirile în odaie şi întâlnindu-i-le pe ale sale! Iar lângă el, palid de mânie sau de frică, ori de amândouă, era chiar acel chip schimonosit de ură al bărbatului care-l oprise în curtea hanului.

Durase numai o clipită, o vedenie fugară, care-i trecuse într-o străfulgerare prin faţa ochilor şi se risipise. Însă ei îl recunoscuseră pe el şi el, pe ei. Iar înfăţişarea lor îi rămăsese atât de adânc întipărită în minte de parcă ar fi fost cioplită în piatră tare şi aşezată dinaintea lui încă de la naştere. Rămase încremenit pentru o secundă, apoi, sărind pe fereastră în grădină, strigă cu putere după ajutor.

Parcă-l şi auzi pe bătrân arătând către el şi şoptind către alt bărbat, care şedea alături de el:
- Sst! El este, dragul meu, sunt foarte sigur.

XXXV

Cuprinde urmarea nefericită a peripeției lui Oliver şi o conversație destul de însemnată între Harry Maylie şi Rose

Când locatarii casei, stârniți de țipetele lui Oliver, dădură fuga spre locul de unde veneau chemările, îl găsiră palid şi agitat, arătând către pajiştile din spatele casei şi abia fiind în stare să rostească: „Evreul! Evreul!"

Domnul Giles era complet nedumerit ce ar putea însemna acestea, însă Harry Maylie, mai ager la minte şi, în plus, cunoscând de la mama sa povestea lui Oliver, înțelese numaidecât.

- Încotro a luat-o? întrebă el, apucând un băț gros, pe care-l găsi într-un colț.

- Într-acolo, răspunse Oliver, arătând direcția în care se îndepărtaseră cei doi vizitatori de temut. Dar i-am pierdut din vedere cât ai clipi!

- Atunci înseamnă că sunt în şanț! zise Harry. Hai după mine! Şi țineți-vă cât mai aproape!

Spunând acestea, sări peste gard şi o luă la fugă, atât de iute, încât celorlalți le venea extrem de greu să se țină aproape de el.

Giles alergă cât de repede putu, Oliver de asemenea, iar peste un minut sau două, domnul Losberne, care fusese la plimbare şi tocmai se întorsese, se rostogoli peste gard în urma lor, apoi, ridicându-se de jos cu mai multă sprinteneală decât s-ar fi putut crede că era în stare, porni în aceeaşi direcție, cu o viteză deloc de lepădat, strigând spre ceilalți, din răsputeri, că vrea să ştie ce se întâmplă.

Şi alergară astfel, fără să se oprească nici măcar o dată ca să-şi tragă răsuflarea, până când cel din frunte, ajungând în acel loc din câmp pe care îl arătase Oliver, începu să scotocească, îndârjit şi în amănunt, şanțul şi

gardul care-l împrejmuia, fapt care le dădu răgazul celorlalți să-l ajungă din urmă, iar lui Oliver, să-i împărtăşească domnului Losberne împrejurările care stârniseră o astfel de hăituire înverşunată.

Căutarea fu cu totul zadarnică. Nu se puteau vedea nici măcar urme proaspete de paşi. Stăteau acum în vârful unui deal micuț, de unde puteau cuprinde cu privirea câmpurile din jur pe o distanță de trei sau patru mile. În partea stângă era satul, într-o vale, dar ca să ajungă la el, mergând în direcția indicată de Oliver, cei doi musafiri nepoftiți ar fi trebuit să străbată un teren deschis, ceea ce ar fi fost imposibil, într-un timp atât de scurt. O pădure deasă mărginea pajiştea, în direcția opusă, însă nu ar fi putut să ajungă nici până acolo, ca să-şi piardă urma, din acelaşi motiv.

- Probabil că ai visat, Oliver, spuse Harry.

- O, nu, sigur nu, domnule, răspunse Oliver, cutremurându-se numai la amintirea chipului bătrânului ticălos. L-am văzut mult prea limpede, ca să fi visat. I-am văzut pe amândoi, tot aşa de clar cum vă văd pe dumneavoastră acum.

- Cine era celălalt? întrebară Harry şi domnul Losberne, amândoi odată.

- Omul acela despre care v-am mai povestit, care a sărit la mine, când eram la han, spuse Oliver. Ne-am uitat unul la altul şi pot să jur că el era.

- Şi au luat-o în partea asta? întrebă Harry. Eşti sigur?

- La fel de sigur cum sunt că i-am văzut în fața ferestrei mele, răspunse Oliver, arătând în acelaşi timp în jos, către gardul care se întindea între grădina casei şi pajişte. Omul cel înalt a sărit peste gard, chiar prin locul acela, iar evreul, fugind câțiva paşi mai la dreapta, s-a strecurat prin spărtura aceea.

În timp ce rostea acestea, cei doi domni priveau chipul sincer al lui Oliver, iar apoi, uitându-se unul la celălalt, părură că sunt mulțumiți de precizia lămuririlor primite.

Totuşi, în nicio parte nu se vedea nici urmă de paşi ai unor oameni în goană mare. Iarba era înaltă, dar nicăieri nu era călcată în picioare, decât acolo unde o striviseră ei înşişi. Pământul de pe marginile şi malurile şanţurilor era jilav, dar nicăieri nu se desluşeau urme de ghete sau cel mai mic semn care să arate că acolo a călcat de curând vreun picior de om.

- Ciudat! zise Harry.

- Ciudat? îl îngână doctorul. Până şi Blathers şi Duff ar fi depăşiţi de situaţie.

În ciuda evidentei zădărnicii a căutărilor lor, nu încetară până la căderea nopţii, când orice continuare ar fi fost fără speranţe, dar chiar şi atunci renunţară cu părere de rău. Giles fu trimis la mai multe berării din sat, după ce Oliver îi descrisese cum putu mai bine înfăţişarea şi veşmintele purtate de cei doi străini. Dintre ei doi, evreul ar fi ieşit cu siguranţă în evidenţă pentru a fi reţinut, presupunând că ar fi fost văzut bând sau dând târcoale pe acolo. Giles se întoarse însă fără să fi descoperit ceva care să dezlege sau barem să mai limpezească misterul.

A doua zi, au purces la noi căutări, punând întrebări în dreapta şi-n stânga, dar fără mai mult succes. În ziua următoare, Oliver şi domnul Maylie se duseră în oraş, în speranţa de a vedea sau a auzi ceva pe acolo despre cei doi bărbaţi, efort rămas, însă, la fel de zadarnic. După câteva zile, întâmplarea părea să fi fost dată uitării, aşa cum sunt mai toate întâmplările, atunci când curiozitatea, dacă nu mai este alimentată cu nimic nou, se stinge.

În acest răstimp, Rose se întrema repede. Îşi părăsea deja odaia, avea putere să iasă pe afară şi să stea în mijlocul familiei, aducând bucurie în inimile tuturor.

Dar, deşi fericita schimbare avusese o înrâurire vădită asupra micului grup, deşi nu o dată răsunau în casă voci vesele şi hohote cristaline de râs, câţiva dintre ei manifestau, când şi când, o încordare neobişnuită. Rose însăşi părea tulburată, ceea ce Oliver nu putu să nu bage

de seamă. Doamna Maylie şi fiul său adesea se închideau în birou împreună, vreme îndelungată, iar în repetate rânduri Rose apărea la cină purtând pe chip urme proaspete de lacrimi. După ce domnul Losberne stabili ziua în care urma să plece înapoi la Chertsey, aceste semne se înteţiră şi Oliver nu mai avea nicio îndoială că urma să se petreacă un lucru care îi răvăşea sufletul tinerei domnişoare şi nu numai ei.

În cele din urmă, într-o dimineaţă, când Rose se afla singură în salonul în care serveau micul dejun, intră Harry Maylie şi, după ce şovăi puţin, îi ceru permisiunea să îi vorbească pentru câteva minute între patru ochi.

- Câteva... doar câteva minute... vor fi îndeajuns, Rose, spuse tânărul domn, trăgându-şi scaunul mai aproape de al ei. Ceea ce îţi voi spune ştii deja. Cele mai scumpe speranţe ale inimii mele nu-ţi sunt străine, chiar dacă nu le-ai auzit încă din gura mea.

Chipul Rosei devenise foarte palid din clipa în care Harry intrase pe uşă. Putea fi însă din cauza bolii care abia îi trecuse. Nu-i răspunse. Dădu numai din cap şi, aplecându-se asupra unor flori aflate în apropiere, aşteptă ca el să continue.

- Eu... eu... ar fi trebuit plec de aici mai de mult, spuse Harry.

- Da, chiar ar fi trebuit, răspunse Rose. Iartă-mă că-ţi spun asta, dar aş fi vrut să o fi făcut.

- Am fost adus aici de cele mai îngrozitoare şi chinuitoare temeri, zise tânărul domn. Teama de a pierde pe cineva drag, de care sunt legate toate dorinţele şi speranţele mele. Erai pe moarte, undeva între pământ şi Ceruri. Ştim că, atunci când asupra celor tineri, şi frumoşi, şi buni se abate boala, sufletele lor curate se îndreaptă pe nesimţite către tărâmul cel luminos al odihnei veşnice. Ştim, Dumnezeu să ne păzească, ştim că cei mai buni şi mai curaţi dintre noi pier atât de adesea în floarea tinereţii.

Ascultând aceste vorbe, ochii gingaşei fete erau înecaţi în lacrimi şi, când una căzu pe o floare asupra căreia stătea aplecată, lucind viu în potirul ei, făcând-o şi mai frumoasă încă, păru că revărsarea acestui suflet tânăr şi pur se îngemăna firesc cu cele mai încântătoare creaţii ale naturii.

- O fiinţă, continuă tânărul, înflăcărat, o fiinţă atât de pură şi fără de prihană, ca un înger al lui Dumnezeu, se zbătea între viaţă şi moarte. O, cine ar fi putut nădăjdui, atunci când lumea aceea îndepărtată, cea mai în armonie cu o fire ca a ei, i se deschisese deja în faţa ochilor, că se va mai întoarce la durerea şi nenorocirea lumii acesteia de aici! Rose, Rose, să ştiu că dispari aidoma unei umbre firave de nor, pe care o lumină din văzduh o aruncă deasupra pământului! Să nu am nicio speranţă că vei fi cruţată de dragul celor ce rătăcesc aici, să nu pot vedea aproape niciun motiv pentru care tu ar trebui să fii cruţată, să simt că tu aparţii acelei sfere luminoase spre care s-au îndreptat în zbor, atât de timpuriu, atât de mulţi dintre cei mai buni şi mai puri - şi totuşi să mă rog, în pofida tuturor acestor gânduri mângâietoare, ca tu să fii readusă printre cei care te iubesc! Toate acestea au fost nişte chinuri mai presus de puterile omeneşti. Prin chinurile acestea treceam zi şi noapte şi, pe lângă ele, se năpustea asupra mea un talaz de temeri, de nelinişti şi de regrete egoiste, căci, dacă ai fi murit, n-ai fi aflat niciodată cu câtă dăruire te-am iubit, încât aproape că mi-am pierdut judecata şi raţiunea. Ai învins boala. Zi după zi, aproape ceas după ceas, îţi revenea încă un strop de sănătate şi, unindu-se cu firul de viaţă, secătuit şi plăpând, care abia îţi mai străbătea trupul, s-a prefăcut din nou într-un torent năvalnic. Aproape că te-ai întors la viaţă din moarte, sub ochii mei, orbiţi de bucurie şi iubire adâncă. Să nu-mi spui că ai fi vrut să nu văd toate acestea - căci mi-au îmblânzit inima faţă de tot neamul omenesc.

- Nu am vrut să spun asta, zise Rose, plângând. Mi-aş fi dorit doar să fi plecat de aici, ca să te poţi îndrepta din nou spre nişte ţeluri înalte şi nobile, spre ţeluri demne de tine.

- Nu există un ţel mai demn de mine - cel mai demn dintre cele mai înalte ţeluri de pe lume este acela de a lupta pentru a cuceri o inimă precum a ta, spuse tânărul, luând-o de mână. Rose, draga mea Rose! De atâţia ani... de atâţia ani te iubesc, visând că o să-mi croiesc calea către glorie, ca apoi să mă întorc acasă, plin de mândrie, şi să-ţi spun că n-am făcut asta decât pentru ca tu să o împărtăşeşti alături de mine, gândindu-mă, în momentele mele de visare cu ochii deschişi, cum îţi voi aduce aminte, în acele clipe fericite, de sumedenia de mărturii tăcute pe care le-ai primit despre dragostea mea pe când eram doar un băiat, cum îţi voi cere mâna, ca pentru a împlini un vechi legământ nerostit dintre noi. Încă n-a sosit acel timp, dar acum, fără să fi dobândit niciun fel de glorie şi fără să fi desăvârşit niciun vis de tinereţe, îţi ofer inima care îţi aparţine de atât de multă vreme şi mă las cu totul în voia răspunsului cu care îmi vei pecetlui soarta.

- Purtările tale au fost dintotdeauna pline de bunătate şi noblеţe, zise Rose, înăbuşindu-şi emoţiile tumultuoase. Ştiu că eşti încredinţat că nu sunt nici nepăsătoare, nici nerecunoscătoare, aşa că ascultă răspunsul meu.

- Răspunsul este că pot năzui să te merit, nu-i aşa, dragă Rose?

- Răspunsul este, zise Rose, că trebuie să năzuieşti să mă uiţi. Nu s-o uiţi pe vechea ta prietenă, căci asta m-ar răni nespus, ci pe fiinţa căreia i-ai dedicat iubirea ta. Priveşte în jur, gândeşte-te cât de multe inimi sunt în lumea asta, pe care ai fi mândru să le cucereşti. Încredinţează-mi un alt simţământ al tău, te rog, şi eu îţi voi fi cea mai sinceră, cea mai afectuoasă şi cea mai statornică prietenă.

Urmă o pauză în care Rose îşi acoperi faţa cu o mână şi dădu frâu liber lacrimilor. Harry i-o mai ţinea încă pe cealaltă într-a sa.

- Şi motivele tale, Rose, întrebă el, într-un târziu, cu voce pierdută, care sunt motivele tale pentru această hotărâre?

- Ai dreptul să le cunoşti, răspunse Rose. Nu poţi să-mi spui nimic care să-mi schimbe hotărârea. Este o datorie pe care trebuie să mi-o îndeplinesc. Am această datorie atât faţă de alţii, cât şi faţă de mine însămi.

- Faţă de tine însăţi?

- Da, Harry. Mi-o datorez mie însămi, căci eu, o fată lipsită de rude şi de avere, cu o pată asupra numelui meu, nu trebuie să le dau prietenilor tăi un motiv de a mă bănui că m-am folosit în mod josnic de sentimentele tale nechibzuite şi că m-am aşezat de-a curmezişul în calea tuturor speranţelor şi năzuinţelor tale. Sunt datoare faţă de tine şi familia ta să te împiedic ca, din pricina înflăcărării firii tale generoase, să îţi ridici această mare stavilă în calea reuşitei tale în societate.

- Dacă sentimentele tale sunt în acord cu acest simţ al datoriei pe care-l ai... începu Harry.

- Nu sunt, răspunse Rose, înroşindu-se foarte tare.

- Atunci îmi împărtăşeşti iubirea? zise Harry. Spune-mi doar atât, draga mea Rose, spune-mi doar atât şi alină-mi amărăciunea acestei crunte dezamăgiri!

- Dacă aş fi putut s-o fac fără să îi rănesc profund pe cei pe care-i iubesc, răspunse Rose, aş fi...

- Ai fi primit această declaraţie cu totul altfel? zise Harry. Cel puţin, nu-mi ascunde acest lucru, Rose.

- Aş fi putut, zise Rose. Stai! adăugă ea, eliberându-şi mâna. De ce să prelungim această discuţie dureroasă - cum nu se poate mai dureroasă şi, în acelaşi timp, izvor de trainică fericire. Căci *va fi* o adevărată fericire să ştiu că, odată, am avut un loc ales în inima ta, precum se întâmplă acum, şi fiecare izbândă pe care o vei obţine în

viață mă va însufleți cu noi forțe şi încredere. Rămâi cu bine, Harry! Nu ne vom mai întâlni niciodată ca acum, dar, cu alte sentimente decât acestea care ne-au stăpânit astăzi, vom putea să ne vedem multă vreme, cu bucurie. Fie ca toate binecuvântările pe care rugăciunile unei inimi înflăcărate şi sincere le poate invoca, din tot sufletul şi cu toată sinceritatea, să îți aducă fericire şi noroc!

- Încă un cuvânt, Rose, zise Harry. Spune-mi chiar tu care este motivul. Vreau să-l aud rostit chiar de buzele tale!

- Şansele tale de viitor, răspunse Rose, sunt mărețe. Te aşteaptă toate onorurile pe care bărbații le pot obține cu ajutorul marilor talente şi al legăturilor influente. Dar aceste legături sunt unele orgolioase, iar eu nu voi sta nicicând în mijlocul unor oameni care ar disprețui-o pe mama care mi-a dat viață, şi nici nu voi aduce dezonoarea şi decăderea asupra fiului celei care i-a ținut atât de bine locul mamei mele. Într-un cuvânt, spuse tânăra domnişoară, întorcându-şi privirile într-o parte, căci o părăsise tăria pe care şi-o impusese până atunci, numele meu poartă un stigmat cu care lumea obişnuieşte să înfiereze sufletele nevinovate. Nu voi lăsa să se abată asupra nimănui, ci să rămână numai asupra mea.

- Încă un cuvânt, Rose. Scumpa mea Rose! Încă un cuvânt! strigă Harry, aruncându-se la picioarele ei. Dacă aş fi fost mai puțin... mai puțin norocos, precum zice lumea... dacă mi-ar fi fost destinată o viață modestă şi liniştită... dacă aş fi fost sărac, bolnav, neajutorat... m-ai mai fi refuzat atunci? Sau numai din prezumtiva mea ascensiune pe scara societății a izvorât această problemă de conştiință?

- Nu mă sili să-ți răspund, îi zise Rose. Întrebarea asta nu are şi nu va avea niciodată rost. Este nedrept, e o cruzime să insişti.

- Dacă răspunsul tău ar fi aşa cum îndrăznesc să sper, ripostă Harry, mi-ar aduce o rază de fericire pe singuraticul meu drum, luminându-mi calea. Merită să

faci atât de puțin, rostind doar câteva cuvinte, pentru cineva care te iubeşte mai presus de orice. O, Rose! În numele sentimentului meu înflăcărat şi trainic, în numele a tot ceea ce am îndurat pentru tine şi a tot ceea ce mă osândeşti să sufăr, răspunde-mi la această întrebare!

- Ei bine, dacă destinul tău ar fi fost altul, răspunse Rose, dacă ai fi fost numai puțin, nicicum atât de mult, deasupra mea, dacă aş fi putut să-ți fiu ajutor şi alinare într-o viață modestă şi liniştită, şi nu un stigmat şi o povară în mijlocul celor de viță nobilă şi plini de ambiție, aş fi fost cruțată de acest chin. Am toate motivele să fiu fericită, foarte fericită, acum, dar dacă lucrurile n-ar fi stat astfel, Harry, recunosc că aş fi fost şi mai fericită.

Făcând această mărturisire, o sumedenie de vechi speranțe, atât de scumpe de când era doar o copilă, îi năpădiră sufletul. Odată cu ele, însă, veniră şi lacrimile pe care le aduc întotdeauna nălucile speranțelor de odinioară. Şi lacrimile o uşurară.

- Nu îmi pot stăpâni această slăbiciune, dar ea mă face şi mai fermă în hotărârea mea, zise Rose, întinzându-i mâna. Acum chiar trebuie să plec.

- Îți cer să-mi faci o singură promisiune, spuse Harry. O dată, numai o dată... să zicem, de acum într-un an, dar se poate şi mult mai curând... să mă laşi să mai stăm de vorbă despre acest lucru, pentru cea din urmă oară.

- Dar să nu încerci să-mi schimbi justa mea hotărâre, răspunse Rose, cu un zâmbet trist. Va fi în zadar.

- Nu, zise Harry, vreau doar să te aud spunându-mi din nou, dacă vei mai dori... să o repeți pentru ultima oară! Îți voi pune la picioare orice rang sau avere pe care o voi dobândi până atunci, iar dacă tu îți vei menține hotărârea de acum, nu voi căuta, cu fapta sau cu vorba, să te abat de la ea.

- Fie precum doreşti, răspunse Rose. Nu va fi decât un chin în plus, dar poate că, până atunci, voi fi mai bine pregătită să îl îndur.

Îi întinse încă o dată mâna. Tânărul însă o strânse la pieptul său şi, dându-i un sărut pe fruntea ei frumoasă, ieşi grăbit din cameră.

XXXVI

Un capitol foarte scurt, care poate părea fără prea mare interes, dar care este o continuare a celui de mai sus şi o dezlegare a unuia care va urma, la momentul potrivit

Eşti hotărât, aşadar, să-mi fii tovarăş de călătorie în această dimineaţă, da? zise doctorul, când Harry Maylie veni să ia micul dejun împreună cu el şi cu Oliver. Ei, dar tu nu-ţi păstrezi o idee sau hotărâre nici măcar două ceasuri la rând!

- Cât de curând o să-ţi schimbi impresia, doctore, zise Harry, îmbujorându-se, nu se ştie de ce.

- Sper să pot avea un motiv serios ca să îmi schimb impresia, răspunse domnul Losberne, deşi mărturisesc că nu cred. Nu mai de mult de ieri-dimineaţă te hotărâseşi, în mare grabă, să rămâi aici şi să o însoţeşti pe mama ta, ca un fiu supus, la mare. Nici nu se făcuse de prânz şi m-ai anunţat că îmi vei face onoarea de a mă însoţi până la Chertsey şi, de acolo, te vei îndrepta spre Londra. Iar, seara, ai stăruit pe lângă mine, în mare secret, să pornim mai înainte ca doamnele să se trezească, drept pentru care, uite consecinţa: micul Oliver este ţintuit aici, să ia micul dejun, când ar fi trebuit să hoinărească pe câmpuri după tot soiul de ciudăţenii ale botanicii. Mare păcat, nu-i aşa, Oliver?

- Mi-ar fi părut foarte rău să nu fiu acasă când plecaţi dumneavoastră şi domnul Maylie, domnule, răspunse Oliver.

- Ce băiat bun! zise doctorul. Trebuie să vii să-mi faci o vizită când o să vă întoarceţi la Londra. Dar, vorbind serios, Harry, ai primit vreo veste de la protectorii tăi de te-ai hotărât subit să pleci?

- Protectorii, răspunse Harry, nume sub care presupun că-l incluzi pe mult stimatul meu unchi, nu mi-au trimis nicio veste de când am venit aici şi nici nu cred că, în această perioadă a anului, o să se întâmple ceva care să facă necesară întoarcerea mea imediată în preajma lor.

- Ei bine, zise doctorul, eşti un individ tare ciudat. Dar cu siguranță că te vor băga în Parlament, la alegerile de dinainte de Crăciun, iar aceste schimbări de dispoziție şi răzgândiri bruşte sunt foarte potrivite ca pregătire pentru viața politică. Tot e ceva şi-n asta. Un bun antrenament este întotdeauna oportun, fie că este vorba de o cursă pentru a câştiga un loc fruntaş, o cupă sau o cursă de cai.

Înfățişarea lui Harry Maylie părea să spună că ar fi putut să continue această conversație cu vreo două observații care ar fi avut darul de a-l uimi destul de tare pe doctor. Se mulțumi însă să zică doar: „O să vedem", fără să mai insiste pe acest subiect. Diligența trase în fața uşii curând după aceea. Giles intră ca să ia bagajele, iar bunul doctor se repezi afară, să vadă cum vor fi aşezate pentru călătorie.

- Oliver, zise Harry Maylie în şoaptă, vreau să-ți spun două vorbe.

Oliver se apropie de ferestra către care îi făcuse semn domnul Maylie, nespus de uimit de întregul său comportament, care vădea un amestec de tristețe şi agitație.

- Acum ştii să scrii bine? zise Harry, luându-l de braț.

- Sper că da, domnule, răspunse Oliver.

- Nu voi mai veni pe acasă, poate multă vreme. Aş vrea să-mi scrii... să zicem o dată la două săptămâni, într-o luni da şi în alta nu, la Poşta Centrală din Londra. Vrei să faci asta pentru mine?

- O, desigur, domnule, voi fi chiar mândru să vă scriu! exclamă Oliver, nespus de bucuros de această însărcinare.

- Aş vrea să aflu ce... ce mai fac mama mea şi domnişoara Maylie, zise tânărul şi poți să umpli o pagină

întreagă povestindu-mi ce plimbări faceți, despre ce vorbiți şi dacă ea... ele, vreau să spun... sunt sănătoase şi fericite. Ai înțeles?

- O, desigur, domnule, foarte bine, răspunse Oliver.

- Aş prefera să le nu spui şi lor despre asta, zise Harry, rostind în grabă cuvintele, căci se poate ca mama să creadă că trebuie să-mi scrie mai des, iar asta ar fi pentru ea o corvoadă şi o grijă. Hai să fie secretul tău şi al meu şi ai grijă să-mi spui totul! Mă bizui pe tine!

Oliver, extrem de încântat şi onorat că i se acordă o asemenea importanță, promise cu toată seriozitatea că va păstra secretul şi că va scrie amănunțit. Domnul Maylie îşi luă rămas-bun de la el, încredințându-l în repetate rânduri de considerația şi prietenia lui.

Doctorul urcase în diligență. Giles (care, după cum stabiliseră, trebuia să rămână la țară) ținea portiera deschisă, iar servitoarele erau în grădină, uitându-se de acolo la cei care plecau. Harry aruncă o privire fugară către o fereastră închisă, după care sări în trăsură.

- Mână! strigă el vizitiului. Repede, iute, la galop! Azi nu mă împac decât cu zborul!

- Hei! strigă doctorul către vizitiu, coborând în mare grabă geamul din față. Eu nu mă împac deloc cu zborul, aşa că las-o mai încet! Ai auzit?

Zornăind şi huruind, până când ajunse prea departe ca să se mai poată auzi şi abia dacă se mai putea vedea cum înaintează, în mare viteză, diligența străbătu drumul şerpuit, aproape înghițită de un nor de praf, când dispărând de tot vederii, când ivindu-se din nou, după cum erau obstacolele care îi ieşeau în cale, suişurile şi coborâşurile. Abia când nu se mai putu zări nici măcar norul de praf, cei care priveau după ea se duseră pe la treburile lor.

Printre ei se afla cineva însă care rămase cu ochii pironiți asupra punctului în care trăsura se făcuse nevăzută încă mult timp. Căci, în spatele unei perdele albe,

care o ascunsese de privirea lui Harry, atunci când el îşi ridicase ochii către fereastră, stătea Rose.

- Pare binedispus şi fericit, zise ea, în cele din urmă. Mi-a fost teamă, pentru o clipă, că ar putea să fie altfel. M-am înşelat. Sunt tare, tare, bucuroasă!

Lacrimile pot fi de bucurie, ca şi durere, însă acelea care scăldau chipul Rosei, în timp ce stătea îngândurată la fereastră, privind în aceeaşi direcție, păreau mai degrabă de durere decât de veselie.

XXXVII

În care cititorul poate remarca o mare schimbare, deloc neobişnuită în viaţa conjugală

Domnul Bumble stătea în salonul azilului de săraci, cu privirea posomorâtă ațintită asupra căminului trist, acolo unde, vară fiind, nu se vedea nicio flacără jucăuşă, ci numai oglindirea câtorva raze firave de soare, reflectate de suprafața lui rece şi lucioasă. O hârtie de prins muşte atârna din tavan, către care intendentul îşi ridica ochii, din când în când, fără să vadă nimic, rămânând cufundat în gânduri negre. În vreme ce muştele nepăsătoare zburau în jurul capcanei ademenitoare, domnul Bumble slobozea un suspin adânc şi o umbră şi mai sumbră i se întipărea pe chip. Domnul Bumble cugeta. Şi probabil că muştele îi evocau nişte scene dureroase din propriul său trecut.

Dar tristețea domnului Bumble nu era singurul lucru menit să trezească o ciudată înduioşare în sufletul cuiva care l-ar fi privit. Înfățişarea sa lăsa să se vadă destule semne - ale unor trăsături strâns legate de personalitatea lui - cum că situația sa suferise o mare schimbare. Unde erau haina cu fireturi şi faimosul său tricorn? Purta încă pantaloni până la genunchi şi şosete de bumbac, de culoare închisă, dar nu erau *aceiaşi* pantaloni de odinioară. Haina avea pulpanele largi, aducând astfel cu haina *cealaltă*, dar, vai, cât era de diferită! Mărețul său tricorn fusese înlocuit cu o pălărie modestă, rotundă. Domnul Bumble nu mai era intendent.

Există anumite ranguri în viață care, fără nicio legătură cu recompensele materiale pe care le oferă, capătă o valoare şi o demnitate deosebită datorită hainelor şi podoabelor care le însoțesc. Un mareşal are uniforma sa, un episcop are odăjdiile sale de brocart, un avocat are roba

lui de mătase, un intendent, tricornul său. Ia-i episcopului odăjdiile sau intendentului tricornul şi fireturile - ce mai rămâne din ei? Nişte oameni. Nişte oameni oarecare. Demnitatea şi, uneori, chiar sfinţenia depind de haine şi podoabe mai mult decât îşi închipuie lumea.

Domnul Bumble se însurase cu doamna Corney şi devenise directorul azilului de săraci. În locul lui fusese învestit un alt intendent, care îi moştenise tricornul, haina cu fireturi de aur şi bastonul -toate trei.

- Mâine, se împlinesc două luni de când s-a întâmplat! zise domnul Bumble, suspinând. Pare o veşnicie.

E posibil ca domnul Bumble să fi vrut să spună că, în numai opt săptămâni, trăise atâta fericire cât pentru o viaţă întreagă. Suspinul însă... suspinul era nespus de grăitor.

- M-am vândut, zise domnul Bumble, urmându-şi firul gândurilor, pentru şase linguriţe de ceai, o pereche de cleşti pentru zahăr, o cană pentru lapte, puţin mobilier de proastă calitate şi douăzeci de lire sterline. Am procedat foarte cuminte, n-am ce zice! Ieftin, înfiorător de ieftin!

- Ieftin! strigă o voce ascuţită în urechile domnului Bumble. Oricât de mic ar fi fost preţul, tot nu l-ai fi meritat! Dumnezeu mi-e martor că eu am plătit destul de scump pentru tine!

Domnul Bumble se întoarse, întâlnind chipul scumpei sale consoarte care, bizuindu-se doar pe ultimele cuvinte care-i ajunseseră la ureche din jelania lui, se aventurase să facă observaţia de mai sus, la nimereală.

- Doamnă Bumble! zise domnul Bumble, cu o severitate plină de afecţiune.

- Ce-i? ţipă doamna.

- Fii bună, te rog, şi uită-te la mine, zise domnul Bumble, ţintuind-o cu privirea.

„Dacă rezistă la o astfel de privire", îşi spuse domnul Bumble în sinea sa, „atunci poate rezista la orice. Este o privire care nu a dat niciodată greş în faţa săracilor. Dacă

dă greş în faţa ei, autoritatea mea s-a dus pe apa sâmbetei!"

Dacă o căutătură este de ajuns pentru a-i intimida pe săracii care, hrăniţi foarte prost, nu o duc prea bine cu rezistenţa sau dacă fosta doamnă Corney avea o tărie de caracter deosebită la privirile pătrunzătoare - fiecare poate gândi ce vrea. Cert este că directoarea nu fu câtuşi de puţin subjugată de privirea încruntată a domnului Bumble, ci, dimpotrivă, o tră cu mare dispreţ, izbucnind apoi şi într-un hohot de râs, care nu părea deloc forţat.

Auzind acest sunet cum nu se poate mai neaşteptat, domnul Bumble păru, mai întâi, că nu-i vine să creadă, ca mai apoi să se umple de o nespusă uimire. După aceea, se cufundă din nou în melancolia de mai-nainte şi nu se dezmetici până când nu auzi din nou vocea consoartei.

- Ai de gând să stai toată ziua să sforăi acolo? întrebă doamna Bumble.

- Am de gând să stau aici atâta vreme cât o să consider eu de cuviinţă, doamnă, răspunse domnul Bumble, şi, deşi eu *nu* sforăi, am să sforăi, am să casc, am să strănut, am să râd sau am să plâng după cum am poftă, căci e dreptul meu să fac toate acestea.

- Dreptul *tău*! rânji batjocoritor doamna Bumble, cu un dispreţ de nedescris.

- Da, exact aşa am spus, doamnă, zise domnul Bumble. Dreptul unui bărbat este de a porunci.

- Şi care este dreptul unei femei, pentru numele lui Dumnezeu? strigă cea care fusese văduva domnului Corney.

- Să se supună, doamnă, tună domnul Bumble. Nefericitul tău soţ răposat ar fi trebuit să te înveţe asta şi, dacă ar fi făcut-o, poate ar mai fi fost în viaţă acum. Tare aş fi vrut să mai fie, bietul om!

Doamna Bumble, dându-şi seama de îndată că, fără îndoială, acum sosise momentul hotărâtor şi că era nevoie de o lovitură decisivă pentru a se decide supremaţia unei

părți asupra celeilalte, de cum auzi această aluzie la cel mort şi dus din această lume, se şi prăbuşi într-un scaun şi, strigând din rărunchi că domnul Bumble nu este decât o brută fără inimă, căzu pradă unei crize de plâns.

Dar domnul Bumble nu era genul de om pe care lacrimile să-l înduioşeze: inima lui era rezistentă la apă. Aidoma căciulilor de castor, care devin şi mai trainice când le plouă, nervii lui deveniră şi mai duri grație lacrimilor nevestei sale, care, fiind ele semne de slăbiciune şi, în această calitate, o recunoaştere tacită a puterii lui, îi făcură plăcere, exaltându-l. Îi aruncă bunei sale doamne o privire plină de o mare satisfacție şi o imploră, în chip foarte încurajator, să plângă până nu va mai putea, întrucât acest exercițiu este considerat de autoritățile în materie drept unul foarte sănătos.

- Deschide plămânii, curăță fața, antrenează ochii şi îndulceşte temperamentul, zise domnul Bumble. Aşadar, plângi în continuare!

După ce dădu glas acestor glumițe, domnul Bumble îşi luă pălăria din cuier şi, punându-şi-o pe cap ştrengăreşte, pe-o parte, ca un bărbat care are convingerea că şi-a afirmat superioritatea aşa cum se cuvine, îşi băgă mâinile în buzunar şi se îndreptă săltăreț spre uşă, întreaga sa înfățişare lăsând să se vadă multă nepăsare şi voie bună.

Fosta doamnă Corney încercase metoda cu lacrimile întrucât dădeau mai puține bătăi de cap decât un atac cu pumnii, însă era gata de a încerca şi acest din urmă argument, după cum domnul Bumble avea să afle foarte curând.

În acest sens, prima dovadă cu care se confruntă îmbrăcă forma unui zgomot sec, urmat imediat de zborul subit al pălăriei sale în partea cealaltă a încăperii. Cum acest procedeu introductiv îl lăsă cu capul descoperit, doamna cea dibace, apucându-l zdravăn de gât cu o mână, îi administră cu cealaltă o ploaie de lovituri în creştet (cu o forță şi o îndemânare neobişnuite). După acestea, pentru

variație, îl zgârie pe față şi îi smulse părul din cap, ca apoi, socotind că îi aplicase o pedeapsă suficient de aspră pentru jignirea adusă, îi dădu brânci într-un scaun, care, din fericire, se afla într-o poziție nimerită pentru acest scop, şi îl pofti să mai spună ceva despre drepturile lui, dacă mai îndrăzneşte.

- Ridică-te, zise doamna Bumble, cu o voce poruncitoare, şi cară-te de aici, dacă nu vrei să fac ceva la disperare!

Domnul Bumble se ridică în picioare, cu o mutră jalnică, întrebându-se foarte serios ce putea însemna acel „ceva la disperare". Luându-şi pălăria, privi către uşă.

- Pleci odată? se răsti doamna Bumble.

- Desigur, draga mea, desigur, răspunse domnul Bumble, pornind grăbit către uşă. Nu voiam să... Plec, draga mea! Eşti atât de violentă, că nu vreau, zău, să...

În acest moment, doamna Bumble se repezi să pună la loc covoraşul care fusese deranjat în încăierare. Domnul Bumble se sperie şi se năpusti afară din cameră, fără să mai adauge vreun gând propoziției neisprăvite, lăsând-o pe fosta doamna Corney pe deplin stăpână pe câmpul de luptă.

Domnul Bumble fusese luat prin surprindere şi încasase o bătaie în toată regula. Avea o înclinație vădită către tiranie, cruzimea meschină oferindu-i o plăcere deloc de neglijat, dar era (cum nici nu mai este nevoie să spunem) un laş. Acest fapt nu este nici pe departe o discreditare a caracterului său, căci multe personalități oficiale, care se bucură de un mare respect şi admirație, sunt victime ale unor slăbiciuni asemănătoare. Observația este făcută într-adevăr mai degrabă în favoarea sa, cu intenția de a-l ajuta pe cititor să-şi facă o idee justă despre calitățile cu care era înzestrat pentru funcțiile publice încredințate.

Dar nu băuse până la fund cupa umilinței sale. Dădu o tură prin azil şi se gândi, pentru prima dată, că legile

pentru cei săraci erau cu adevărat mult prea dure şi că bărbaţii care au fugit de nevestele lor, lăsându-le să trăiască pe seama parohiei, ar trebui - ca să se facă dreptate - să nu fie pedepsiţi în niciun fel, ci mai degrabă răsplătiţi ca nişte oameni de toată lauda, care au suferit foarte mult. Domnul Bumble ajunse într-o încăpere în care nişte femei sărace spălau de obicei rufăria şi de unde acum se auzeau voci şi larmă.

- Hm! zise domnul Bumble, adunându-şi toată demnitatea, trăsătura lui înnăscută. Aceste femei, cel puţin, vor continua să-mi respecte drepturile. Hei! Hei, voi de-acolo! Ce înseamnă gălăgia asta, neruşinatelor ce sunteţi?

Cu aceste cuvinte, domnul Bumble deschise uşa de perete şi intră, impunător şi plin de mânie, atitudine care se preschimbă pe dată într-una cum nu se poate mai spăsită şi slugarnică, dând pe neaşteptate cu ochii de doamna care-i era soţie.

- Draga mea, bâigui domnul Bumble, n-am ştiut că eşti aici.

- N-ai ştiut că sunt aici! repetă pe un ton înalt de indignare doamna Bumble. Dar ce cauţi *tu* aici?

- M-am gândit că vorbeau prea mult ca să mai lucreze cum trebuie, draga mea, răspunse domnul Bumble, uitându-se tulburat la cele câteva bătrâne de lângă spălător, care făceau schimb de impresii, satisfăcute, la adresa umilinţei directorului azilului.

- Te-ai gândit *tu* că vorbeau prea mult? zise doamna Bumble. Dar ce te interesează pe tine?

- Dar, draga mea... începu domnul Bumble, cu supuşenie.

- Ce te interesează pe tine? întrebă din nou doamna Bumble.

- Este foarte adevărat că tu eşti stăpâna aici, draga mea, recunoscu domnul Bumble, dar n-am crezut că eşti şi tu prin părţile astea, chiar acum.

- Ascultă ce-ți spun, domnule Bumble, răspunse nevasta sa. Noi nu vrem să te amesteci în treburile noastre în niciun fel. Îți place prea mult să-ți bagi nasul în lucruri care nu te privesc şi nu e om din azilul ăsta care să nu râdă de tine, din clipa în care te-ai întors cu spatele, fiindcă te porți ca un prostovan, de dimineața până seara. Haide, ieşi!

Domnul Bumble, pradă unor chinuri groaznice la vederea desfătării bătrânelor nevoiaşe, care chicoteau cu o încântare de nedescris, şovăi un moment. Doamna Bumble, a cărei răbdare ajunsese la capăt, apucă o oală plină cu zoaie şi, arătându-i uşa, îi porunci să plece numaidecât, avertizându-l că persoana lui maiestuoasă se află în pericol de a fi scăldată din cap până-n picioare.

Ce mai putea face domnul Bumble? Se uită descumpănit de jur împrejur şi se furişă afară. Când ajunse la uşă, chicotelile înfundate ale babelor se transformară în hohote de râs nestăvilite şi-n exclamații victorioase şi încântate. N-a fost nevoie de mai mult. Fusese înjosit în ochii lor, îşi pierduse rangul şi poziția în fața calicilor, căzuse de pe culmile şi de la întreaga măreție a funcției de intendent, ajungând în cea mai jalnică situație, batjocorit şi ținut sub papuc de nevastă.

- Şi toate astea în numai două luni! zise domnul Bumble, copleşit de gânduri sumbre. Două luni! Nu mai demult decât acum două luni, nu doar că eram propriul meu stăpân, dar eram şi al celorlalți, al tuturor, cel puțin al celor care aveau vreo legătură cu azilul de săraci al parohiei, iar acum...

Era prea mult. Domnul Bumble îl trase de urechi pe băiatul care îi deschise poarta (deoarece, cugetând astfel, ajunsese la ieşire) şi păşi abătut în drum.

O luă în sus pe una dintre străzi, apoi în jos, pe alta, până când mişcarea îi mai domoli focul supărării, după care de atâta clocot al sentimentelor contrariate i se făcu sete. Trecu pe lângă mai multe cârciumi până când, în cele

din urmă, se opri în fața uneia de pe o străduță lăturalnică, în care, în afara unui client singuratic, după cum putu să vadă dintr-o privire aruncată pe deasupra storurilor, era pustie. Chiar atunci începu o ploaie deasă. Asta îl decise. Domnul Bumble păşi înăuntru şi, comandând ceva de băut când trecu prin fața tejghelei, intră în sala în care se uitase de afară.

Bărbatul care stătea acolo era înalt şi tuciuriu şi purta o pelerină largă. Părea străin şi, din pricina unei priviri oarecum răvăşite, ca şi a murdăriei şi a prafului de pe haine, s-ar fi zis că străbătuse o cale lungă. Când domnul Bumble intră, omul îi aruncă o privire piezişă, însă nu catadicsi să îi răspundă la salut decât cu o mişcare abia schițată din cap. Chiar dacă străinul s-ar fi arătat mult mai prietenos, domnul Bumble avea suficientă demnitate cât pentru doi, astfel că-şi bău în tăcere paharul de gin amestecat cu apă şi citi ziarul, păstrând o atitudine foarte pompoasă şi protocolară.

Însă, aşa cum se întâmplă foarte adesea când unii oameni ajung în compania altora, în împrejurări asemenea, domnul Bumble simți, la un moment dat, o dorință irezistibilă de a trage cu ochiul la străin, dorință care îi revenea, din când în când, şi de fiecare dată când îi dădea ascultare, era silit să-şi retragă privirea, oarecum tulburat, descoperind că străinul exact atunci se uita cu coada ochiului la el. Stânjeneala domnului Bumble spori din pricina căutăturii neobişnuite a străinului, tăioasă şi sticloasă, întunecată şi încruntată, neîncrezătoare şi bănuitoare, aşa cum fostul intendent nu mai întâlnise vreuna niciodată până atunci.

După ce privirile lor se încrucişară astfel de vreo câteva ori, străinul rupse tăcerea, rostind cu o voce aspră, răguşită:

- Te uitai după mine, când ai privit de afară pe fereastră?

- Nu, n-aş zice, numai dacă nu eşti domnul...

Aici, domnul Bumble se opri dintr-odată, căci era curios să afle numele străinului şi se gândi, nerăbdător cum era, că acesta ar putea să îi continue fraza spunându-şi numele.

- Atunci nu pe mine mă căutai, spuse străinul şi pe buze i se întipări un zâmbet batjocoritor, că, altfel, mi-ai fi cunoscut numele. Nu-l cunoşti. Şi te sfătuiesc nici să nu încerci să-l afli.

- N-am vrut să te supăr, tinere, remarcă domnul Bumble, cu un aer maiestuos.

- Şi nici nu m-ai supărat, zise străinul.

Acest scurt dialog fu urmat de un nou răstimp de tăcere, întrerupt din nou de străin.

- Parcă te-am mai văzut undeva, zise el. Erai altfel îmbrăcat atunci şi am trecut doar pe lângă dumneata pe stradă, însă cred că te recunosc. Ai fost intendent aici, cândva, nu-i aşa?

- Am fost, răspunse domnul Bumble, oarecum surprins. Intendent parohial.

- Chiar aşa, întări celălalt, dând din cap. Asta erai când te-am văzut odinioară. Acum ce eşti?

- Directorul azilului de săraci, răspunse domnul Bumble, rostind vorbele încet şi apăsat, pentru a înlătura orice familiaritate lipsită de cuviință pe care străinul ar fi putut să şi-o permită.

- Şi nu-i aşa că ai la fel de mare grijă de interesele dumitale ca şi înainte? continuă străinul, privindu-l iscoditor pe domnul Bumble, care îşi ridicase capul uimit la auzul întrebării. Nu şovăi să-mi vorbeşti deschis, omule! Te cunosc prea bine, după cum vezi.

- Consider că un bărbat însurat, răspunse domnul Bumble, punându-şi mâna streaşină la ochi şi cercetându-l pe străin din cap până-n picioare, vădit încurcat, este mult mai dispus să facă un ban cinstit, atunci când poate, decât un burlac. Funcționarii parohiali nu sunt atât de bine plătiți ca să-şi permită să refuze un

câştig suplimentar, oricât de mic, dacă e obținut într-un mod onest şi cuviincios.

Străinul zâmbi şi dădu iarăşi din cap, ca şi cum ar fi spus că nu se înşelase deloc asupra celuilalt. După care sună din clopoțel.

- Umple din nou paharul, zise el, dându-i hangiului paharul domnului Bumble. Să fie tare şi fierbinte. Cred că aşa îți place, nu?

- Nu prea tare, răspunse domnul Bumble, tuşind uşor.

- Înțelegi dumneata ce înseamnă asta, hangiu, zise străinul, sec.

Hangiul zâmbi, se făcu nevăzut şi, la scurt timp după aceea, se întoarse cu o cană aburindă, din care domnul Bumble luă o înghițitură, se înecă şi-i dădură lacrimile.

- Acum ascultă-mă bine, zise străinul, după ce închise uşa şi fereastra. Am venit până aici, astăzi, ca să te găsesc şi, printr-o întâmplare din acelea pe care numai diavolul le scoate în calea prietenilor săi, ai intrat chiar tu în încăperea în care stăteam, exact când mă gândeam la tine cu cea mai mare stăruință. Am nevoie de nişte informații. Nu îți cer să mi le dai pe degeaba. Uite, ține aici, pentru început!

Zicând acestea, împinse pe masă către el două monezi de aur, mânuindu-le cu grijă, ca şi cum nu ar fi vrut să se audă afară zornăitul lor. După ce domnul Bumble cercetă cu mare băgare de seamă monezile, ca să vadă dacă nu sunt false, şi le vârî în buzunarul jiletcii, deosebit de mulțumit, străinul continuă:

- Aminteşte-ți cum era acum... să vedem... acum doisprezece ani, pe timp de iarnă.

- E mult de atunci, spuse domnul Bumble. Foarte bine. M-am gândit.

- Locul pe care trebuie să-l ai în minte e azilul de săraci.

- Bun, s-a făcut!

- Iar momentul, noaptea.

- Da.

- Iar scena, acea vizuină mizeră, oriunde va fi fost, în care unele femei, necinstite şi nenorocite, dădeau naştere la viaţa şi sănătatea de care atât de adesea ele însele nu aveau parte... aduceau pe lume nişte prunci plângăcioşi, pe care parohia trebuia să-i crească, în timp ce ele trebuia să-şi ascundă ruşinea într-un mormânt!

- Odaia de naşteri? încercă să ghicească domnul Bumble, neînţelegând prea desluşit zugrăvirea pătimaşă a străinului.

- Da, zise acesta. Acolo s-a născut un băiat.

- O mulţime de băieţi, spuse domnul Bumble, dând din cap, cu tristeţe prefăcută.

- Lovi-i-ar ciuma pe toţi dracii ăia împeliţaţi! strigă străinul. Eu vorbesc de unul, un băiat sfios, palid, care a fost dat în ucenicie la un meşter de sicrie... Tare aş fi vrut să-şi fi făcut sicriul chiar pentru el şi să-şi fi vârât singur şi pe veci trupul într-însul... Un băiat care, pe urmă, a fugit la Londra, după câte se pare.

- Oliver Twist vrei să zici! Tânărul Twist! zise domnul Bumble. Mi-aduc aminte de el, desigur. Ei, pe cuvânt că n-am mai pomenit o puşlama mai îndărătnică...

- Nu despre el vreau să aflu, îmi ajunge cât ştiu despre el, zise străinul, oprindu-l pe domnul Bumble tocmai când acesta îşi luase avânt să dea glas unei tirade pe marginea viciilor bietului Oliver. Ci despre o femeie, cea care a moşit-o pe mamă-sa. Ce mai face ea?

- Ce mai face ea? spuse domnul Bumble, care devenise glumeţ din cauza ginului cu apă. Greu de zis. Nu e nevoie de nicio moaşă acolo, oriunde ar fi locul în care a ajuns, aşa că bănuiesc că nu mai se ocupă de meseria asta.

- Ce vrei să zici? întrebă străinul, cu asprime.

- Că a murit, iarna trecută, răspunse rece domnul Bumble.

Bărbatul îl ţintui cu privirea când auzi acest răspuns şi, deşi nu îşi întoarse ochii o bună bucată de vreme, privirea

lui deveni goală şi pierdută, ca şi cum s-ar fi adâncit în gânduri. Un timp, păru că nu ştie dacă ar trebui să se simtă uşurat sau dezamăgit de această veste. În cele din urmă, însă, răsuflă mai uşurat şi, coborându-şi privirea, spuse că nu mai avea nicio importanță. Cu acestea se ridică, de parcă s-ar fi pregătit să plece.

Domnul Bumble, însă, era destul de şiret, pricepând pe dată că i se ivise ocazia de a dezvălui, în folosul său, un anume secret pe care îl deținea consoarta lui. Îşi aducea foarte bine aminte de momentul în care murise bătrâna Sally, fiindcă întâmplările din acea zi îi rămăseseră prea bine întipărite în minte - fusese chiar ziua în care o ceruse pe doamna Corney de soție. Şi, cu toate că doamna în cauză nu îi dezvăluise niciodată ce se întâmplase atunci, la moartea bătrânei, la care numai doamna Corney fusese martoră, auzise destule ca să ştie că fusese ceva în legătură cu ce se petrecuse odinioară, când bătrâna o moşise pe mama lui Oliver Twist. De îndată ce îi veniră în minte toate acestea, îi spuse străinului că există o femeie care i-a stat alături bătrânei zgripțuroaice în ceasul morții şi care ar putea să-i dea lămuriri despre ceea ce-l interesează.

- Cum pot s-o găsesc? zise străinul, lăsând la o parte orice precauțiune şi arătând fățiş că vestea îi retrezise cele mai cumplite temeri (oricare ar fi fost acestea).

- Numai cu ajutorul meu, răspunse domnul Bumble.

- Când? strigă străinul nerăbdător.

- Mâine, răspunse domnul Bumble.

- La nouă seara, spuse străinul, scoțând un petic de hârtie şi scriind pe el o adresă necunoscută, undeva pe malul râului, cu litere care-i dădeau de gol tulburarea. La nouă seara, adu-mi-o la adresa de aici! Nu e nevoie să te sfătuiesc să păstrezi taina. E în interesul dumitale.

Cu aceste cuvinte, după ce plăti băutura consumată, se îndreptă spre uşă şi, spunându-i domnului Bumble, peste umăr, că aveau drumuri diferite, plecă fără alte

cuvinte de rămas-bun, repetând numai răspicat ora la care trebuia să se întâlnească, în seara următoare.

Aruncându-şi privirea asupra adresei, funcționarul parohial remarcă faptul că aceasta nu conținea niciun nume. Străinul nu ajunsese prea departe, astfel că alergă după el, ca să întrebe.

- Ce vrei? strigă bărbatul, întorcându-se brusc, când domnul Bumble îi atinse brațul. Mă urmăreşti?

- Doar ca să-ți pun o întrebare, zise celălalt, arătând către peticul de hârtie. De cine să întreb?

- De Monks! răspunse bărbatul, îndepărtându-se în grabă.

Doamna Bumble… apucă o oală plină cu zoaie şi, arătându i uşa, îi porunci să plece numaidecât…

XXXVIII

Cuprinde istorisirea celor petrecute între domnul şi doamna Bumble şi domnul Monks, la întâlnirea lor de după căderea nopții

Era o seară de vară mohorâtă şi înăbuşitoare. Norii, care amenințaseră întreaga zi, acoperiseră tot cerul cu o plapumă groasă, din care storceau deja stropi mari de ploaie, părând să prevestească o cumplită furtună, cu tunete şi fulgere, în momentul în care domnul şi doamna Bumble, ieşind de pe drumul principal al oraşului, apucară spre un pâlc de case dărăpănate, aflat cam la o milă şi jumătate depărtare şi care răsărea dintr-o mlaştină adâncă şi murdară, de pe marginea râului.

Amândoi erau înveşmântați în haine vechi şi ponosite, care aveau, poate, îndoita menire de a-i feri de ploaie şi totodată de privirile indiscrete. Soțul ducea un felinar, care deocamdată nu era aprins, păşind anevoie şi mergând cu câțiva paşi mai în față, ca pentru a-i oferi soției sale înlesnirea de a călca pe urmele adânci făcute de el, fiindcă drumul era foarte noroios. Înaintau în tăcere deplină. Când şi când, domnul Bumble îşi domolea avântul şi îşi întorcea capul, ca şi cum ar fi vrut să se convingă că tovarăşa de viață îl urma, după care, văzând că e chiar în spatele său, îşi iuțea din nou pasul, pornind şi mai grăbit către locul unde trebuiau să ajungă.

Nu s-ar fi putut spune că ar fi existat îndoieli cu privire la reputația acelui loc. Dimpotrivă, era foarte bine cunoscut drept cuibul unor bandiți în toată regula şi de cea mai joasă speță, care, prefăcându-se în diverse feluri că trăiesc din muncă cinstită, îşi câştigau de fapt existența mai cu seamă din jafuri şi fărădelegi. Nu era un cartier, ci doar o adunătură de cocioabe, multe dintre ele încropite la repezeală din cărămizi printre care se vedeau găurile, iar

altele, din scânduri vechi de la corăbii, mâncate de carii, puse de-a valma, fără nicio încercare de a păstra vreo noimă. Toate dărăpănăturile acestea erau aşezate la doar câțiva paşi de albia râului. Câteva bărci găurite erau trase în mocirlă şi legate de parapetul pipernicit care despărțea mlaştina de râu, iar ici şi colo se vedea câte o vâslă sau câte un ghem de sfoară, ceea ce părea să arate că locatarii acestor cocioabe mizerabile ar fi avut vreo îndeletnicire legată de apă. O privire mai atentă la lucrurile astfel răvăşite, stricate şi de nefolosit, ar fi făcut pe orice privitor să bănuiască imediat, fără prea mare dificultate, că erau puse dinadins, pentru a păstra aparențele, şi nu pentru că ar fi fost folosite vrodată.

În mijlocul îngrămădirii de barăci, pe malul râului, deasupra căruia îşi ridica etajele superioare, se afla o clădire mare, care fusese în trecut o fabrică. În vremurile sale bune, slujise probabil drept loc de muncă pentru cei care locuiau în împrejurimi. Era însă de mult în paragină. Şobolanii, viermii şi umezeala îi măcinaseră şi îi putreziseră stâlpii pe care era înălțată şi o mare parte din ea căzuse deja în apă, iar ceea ce mai rămăsese, clătinându-se şi aplecându-se periculos deasupra cursului întunecat de apă, părea că aşteaptă primul prilej de a-şi urma vechea tovarăşă, împărtăşind aceeaşi soartă.

Chiar înainte ca onorabila noastră pereche să treacă pe lângă această clădire dărăpănată, răsună în văzduh primul bubuit al unui tunet şi ploaia începu să toarne cu putere.

- Locul ăla trebuie să fie pe aici pe undeva, mormăi Bumble, uitându-se la peticul de hârtie pe care-l ținea în mână.

- Hei, voi de colo! strigă o voce de sus.

Urmărind strigătul, domnul Bumble îşi ridică privirile şi zări, la catul al doilea, un om care-i privea aplecat printr-o uşă scundă.

- Stați pe loc un minut! le strigă omul. Vin la voi!

Cu aceste cuvinte, se făcu nevăzut, iar uşa se închise.

- El este omul? întrebă buna soție a domnului Bumble.

Domnul Bumble dădu din cap, aprobator.

- Atunci, ține minte ce ți-am spus, zise directoarea, şi ai grijă să vorbeşti cât mai puțin, că altfel ne dai în vileag de la început.

Domnul Bumble, care privea clădirea cu o mutră dezgustată, se pregătea să spună că, personal, nu era de părere că ar fi indicat să meargă mai departe în această afacere, dar fu împiedicat să dea glas acestui gând de apariția lui Monks, care, deschizând o uşiță din dreptul lor, le făcu semn să intre.

- Intrați! repetă el, iritat, bătând cu piciorul în pământ. Nu mă țineți aici!

Femeia, care şovăise la început, intră plină de cutezanță, fără să mai aştepte un nou îndemn. Domnul Bumble, fiindu-i ruşine sau teamă să rămână în urmă, păşi după ea, vădit stingherit şi lipsit aproape cu desăvârşire de nemaipomenita demnitate care era calitatea lui de căpătâi.

- De ce dracu' zăboveați acolo, în ploaie? zise Monks, întorcându-se şi adresându-se lui Bumble, după ce zăvorî uşa în urma lor.

- Ne... ne răcoream numai, bolborosi Bumble, privind neliniştit de jur împrejur.

- Vă răcoreați! i-o întoarse Monks. Nici toată ploaia care a căzut vreodată şi aia care o să mai cadă de acum înainte nu poate stinge văpaia iadului care-l mistuie pe-un om. Nu vă veți răcori aşa lesne, nici să nu vă gândiți!

Cu aceste vorbe amabile, Monks se întoarse dintr-odată către directoare, cercetând-o cu privirea până când aceasta, care nu se intimida prea uşor, se văzu silită să-şi lase ochii în pământ.

- Ea e femeia? întrebă Monks.

- Hm! Ea este femeia, răspunse domnul Bumble, ținând seama de sfatul soției sale.

- Poate crezi că femeile nu pot să păstreze niciodată vreo taină? îi întrerupse directoarea şi îl privi, la rândul ei, pe Monks cu o căutătură iscoditoare.

- Ştiu eu o taină pe care sigur o păstrează, până când este dată în vileag, spuse Monks.

- Şi care ar fi aceasta? întrebă directoarea.

- Pierderea bunei reputații, răspunse Monks. Aşa că, după aceeaşi regulă, dacă o femeie e părtaşă la o taină care o poate duce la spânzurătoare sau în exil, nu mi-e teamă că o va dezvălui cuiva, nici picată cu ceară! Ai înțeles, cucoană?

- Nu, recunoscu doamna, înroşindu-se uşor.

- Fără îndoială că nu! zise Monks. Cum ai fi putut?

Aruncându-le celor doi ceva între un zâmbet şi o uitătură încruntată şi făcându-le din nou semn să-l urmeze, bărbatul se grăbi în partea cealaltă a casei, care era foarte întinsă, dar foarte joasă. Se pregătea să urce o scară, mai exact o scară de grădină, care ducea la un alt cat, în magazia de sus, când prin deschizătură se revărsă o lumină puternică, urmată de un tunet care zgudui din toate încheieturile clădirea în ruine.

- Auzi! strigă el, dându-se înapoi. Auzi! Se rostogoleşte şi bubuie de parcă ar avea ecou în miile de văgăuni unde diavolii s-au ascuns de el! Urăsc zgomotul ăsta!

Rămase tăcut pentru câteva clipe, după care, îndepărtându-şi dintr-odată mâinile de la ochi, dădu la iveală, sub privirea teribil de tulburată a domnului Bumble, un chip transfigurat şi palid.

- Când şi când, cad pradă acestor crize, spuse Monks, remarcând neliniştea celuilalt, iar uneori îmi sunt stârnite de tunete. Nu mă luați în seamă, o să-mi treacă pe dată!

Spunând acestea îi conduse sus, pe scară şi, trăgând în mare grabă obloanele din odaia în care îi adusese, coborî un felinar atârnat cu o sfoară de un scripete, prins de una dintre grinzile masive ale tavanului, aruncând o

lumină ştearsă asupra unei mese vechi şi a trei scaune de sub el.

- Şi acum, zise Monks, după ce se aşezară, cu cât trecem mai degrabă la treburile noastre, cu atât mai bine pentru toată lumea. Femeia ştie despre ce este vorba, nu?

Întrebarea îi fusese adresată domnului Bumble, nevasta însă i-o luă înainte, răspunzând că îi fusese adus totul la cunoştinţă.

- Are dreptate când spune că erai cu babornița aceea, în noaptea când a murit, şi că ea ți-a spus dumitale ceva...?

- Despre mama băiatului pe care l-ai numit, îl întrerupse din nou directoarea. Da.

- Prima întrebare este: despre ce ți-a vorbit? zise Monks.

- Aceasta este cea de-a doua, remarcă femeia, cu multă hotărâre. Prima este cât prețuieşte pentru dumneata ce mi-a spus?

- Cine dracu' poate să ştie dinainte? întrebă Monks.

- Nimeni nu poate să ştie mai bine decât dumneata, sunt convinsă, răspunse doamna Bumble, care nu ducea deloc lipsă de cutezanță, după cum ştia prea bine tovarăşul său de viață.

- Pfui! zise Monks, cu înțeles, aruncându-i o privire mânioasă. Poate că face nişte bani, ai?

- Poate că da, veni răspunsul prudent.

- I-a fost luat ceva, zise Monks. Ceva ce purta. Ceva ce...

- Ai face mai bine să spui cât vrei să dai, îl întrerupse doamna Bumble. Am auzit deja destul ca să mă conving că dumneata eşti omul cu care trebuie să stau de vorbă.

Domnul Bumble, căruia consoarta sa nu îi împărtăşise până acum din taină nimic mai mult decât ştia el de la început, ascultase acest schimb de replici cu gâtul lungit şi ochii holbați, pe care şi-i plimba când la soția lui, când la Monks, cu o uimire mută, care spori şi mai mult, dacă

mai era posibil, când Monks o întrebă, cu asprime, care este suma pe care o cerea ca să-i dezvăluie secretul.

- Cât prețuieşte pentru dumneata? întrebă femeia, cu aceeaşi stăpânire de sine.

- Poate că nimic sau poate douăzeci de lire sterline, răspunse Monks. Vorbeşte şi voi şti care din două!

- Mai pune încă cinci lire sterline la suma pe care ai rostit-o. Dă-mi douăzeci şi cinci de lire sterline, în monezi de aur, zise femeia, şi îți voi spune tot ce ştiu. Nimic înainte.

- Douăzeci şi cinci de lire sterline! exclamă Monks, dându-se înapoi.

- Am vorbit cât se poate de limpede, răspunse doamna Bumble. Şi nici nu este o sumă mare.

- Nu e o sumă mare? Şi dacă e o taină măruntă care, odată dezvăluită, nu valorează nimic? strigă Monks, nerăbdător. O taină care a zăcut îngropată timp de doisprezece ani, poate şi mai bine!

- Asemenea lucruri se păstrează bine şi, de multe ori, devin de două ori mai valoroase cu trecerea timpului, la fel ca şi vinul de soi, răspunse directoarea, cu acelaşi calm hotărât. Iar că a zăcut îngropată până acum, ar putea să zacă îngropată timp de douăsprezece mii de ani de acum înainte sau douăsprezece milioane de ani, nici eu şi nici dumneata nu avem cum să ştim, dar se poate, la fel de bine, ca până la urmă să iasă la iveală şi să dea naştere unor istorii cel puțin ciudate!

- Şi dacă plătesc degeaba? întrebă Monks, şovăind.

- Poți să-ți iei foarte lesne banii înapoi, răspunse directoarea. Nu sunt decât o femeie, singură şi fără apărare.

- Nu eşti singură, draga mea, şi nici fără apărare, zise domnul Bumble, cu vocea tremurând de frică. Sunt şi *eu* aici, draga mea. Şi apoi, zise domnul Bumble, cu dinții clănțănindu-i în gură, domnul Monks este un adevărat gentleman şi nu ar încerca să se poarte brutal cu nişte

oameni în slujba parohiei. Domnul Monks ştie că nu sunt un om tânăr, draga mea, şi că sunt un pic trecut de copt, ca să zic aşa, însă a auzit, fără nicio îndoială, că sunt un funcționar foarte hotărât, cu o putere neobişnuită, dacă-mi ies din fire. Nu e nevoie decât să fiu puțin stârnit şi gata!

În timp ce declama acestea, avu o jalnică tentativă de a înşfăca felinarul de lângă el cu un gest care se voia înfricoşător. Însă fiecare trăsătură a feței sale arăta că era mort de spaimă, fiind limpede că *într-adevăr* avea nevoie să fie puțin stârnit, şi-ncă puțin mai mult, până să aibă vreo ieşire cât de cât războinică, dacă nu era vorba, desigur, să-i înfrunte pe săraci sau pe alții asemenea lor, care să nu-i poată opune niciun fel de rezistență.

- Eşti un prostănac! ripostă doamna Bumble la declarația lui de vitejie. Mai bine ți-ai ține gura!

- Mai bine şi-ar fi tăiat limba înainte să vină aici, dacă nu e în stare să vorbească mai încet, zise Monks, fioros. E bărbatul tău, ai?

- Ei, bărbatul meu! chicoti directoarea, evitând întrebarea.

- Asta am bănuit şi eu, de când ați venit, răspunse Monks, băgând de seamă privirile mânioase cu care doamna îl săgeta pe soțul său în timp ce vorbea. Cu atât mai bine, mie-mi convine să mă târguiesc cu doi oameni care sunt uniți într-una şi aceeaşi voință. Şi ca să vedeți că nu glumesc, uitați aici!

Îşi băgă mâna într-unul dintre buzunare şi, scoțând un săculeț de pânză, puse pe masă douăzeci şi cinci de monezi de aur, împingându-le spre femeie.

- Şi acum, zise el, adună-le şi, după ce o să treacă nenorocitul ăsta de tunet, pe care-l simt că vine să se spargă chiar deasupra acoperişului casei, să auzim ce ai de spus.

După ce trecu tunetul, care păru de fapt mult mai aproape, uruind şi explodând chiar deasupra creştetelor

lor, Monks, ridicându-şi fruntea de pe masă, se aplecă înainte, ca să asculte ce avea de spus femeia. Capetele celor trei erau aproape lipite, căci bărbaţii se întinseseră peste măsuţă, nerăbdători să audă, iar femeia se aplecase şi ea, ca să-şi facă auzite şoaptele. Chipurile lor, în bătaia luminii slabe a felinarului, păreau încă şi mai palide, şi mai neliniştite - înconjurate cum erau de întunericul şi bezna adâncă din coşmelie, erau aidoma unor stafii.

- Când această femeie, căreia îi spuneam bătrâna Sally, a murit, începu directoarea, eram numai eu lângă ea.

- Nu mai era nimeni prin preajmă? întrebă Monks, în aceeaşi şoaptă înăbuşită, nicio altă sărăntoacă bolnavă sau vreo nebună într-un pat alăturat? N-a putut nimeni să audă ce vorbeaţi şi întâmplător să priceapă ceva?

- Niciun suflet de om, răspunse femeia, eram singure. *Eu* stăteam lângă acel trup, când moartea a venit după el.

- Bun, zise Monks, privind-o cu băgare de seamă. Spune mai departe.

- Mi-a povestit despre o tânără femeie, reluă directoarea, care adusese pe lume un copil, cu nişte ani în urmă, nu numai în aceeaşi odaie, ci chiar în acelaşi pat în care ea, Sally, trăgea atunci să moară.

- Vai! zise Monks, cu buzele tremurânde, aruncând o privire peste umăr. Pe toţi dracii! Cum se mai potrivesc ele lucrurile!

- Copilul era cel al cărui nume i l-ai spus lui, aseară, zise directoarea, făcând în treacăt un semn din cap către bărbatul său, iar mama, o tânără pe care această moaşă o jefuise.

- Pe când tânăra era în viaţă?

- Nu, după ce murise, răspunse directoarea, părând că o spune înfiorându-se. A furat de pe trupul ei neînsufleţit, când nici nu se răcise bine, acel lucru pe care tânăra o rugase, cu ultima ei suflare, să-l păstreze pentru pruncul ei.

- Şi l-a vândut? strigă Monks, în culmea disperării. Spune, l-a vândut? Unde? Când? Cui? Cât a trecut de atunci?

- Tocmai când îmi mărturisea, vorbind cu mare greutate, că săvârşise fapta aceasta, zise directoarea, Sally s-a prăbuşit moartă.

- Fără să mai spună nimic altceva? strigă Monks, cu o voce care, deşi încerca să şi-o stăpânească, părea şi mai furioasă. E o minciună! N-o să mă las eu tras pe sfoară! Sigur a mai spus şi altceva. O să vă omor pe amândoi şi tot o să aflu ce a mai spus!

- Ba n-a mai scos niciun cuvânt în plus, zise femeia, după toate aparențele, deloc tulburată de izbucnirea străinului (spre deosebire de domnul Bumble, care era departe de a fi calm), ci m-a apucat cu disperare de rochie, cu o mână cu pumnul pe jumătate închis. Când am văzut că a murit, i-am dat mâna la o parte cu forța, şi atunci am descoperit că ținea strâns un petic murdar de hârtie.

- Pe care scria... interveni Monks, întinzându-se către ea.

- Nimic, răspunse femeia. Era o copie după o chitanță de la un cămătar.

- Pentru ce? întrebă Monks.

- O să-ți spun imediat, zise femeia. Presupun că a păstrat bijuteria pentru o vreme, în speranța că o să poată câştiga o recompensă frumuşică de pe urma ei. Mai târziu, a amanetat-o şi a păstrat sau a strâns nişte bani ca să-i plătească dobânda cămătarului, an de an, numai să n-o vândă, astfel ca, dacă s-ar fi ivit vreo ocazie în care să poată scoate vreun câştig de pe urma ei, să o poată răscumpăra. Dar n-a apărut nicio astfel de ocazie şi, după cum v-am spus, a murit ținând în mână peticul acela de hârtie, mototolit şi ferfeniţit. Peste două zile, se sfârşea perioada pentru care plătise şi m-am gândit şi eu că aş putea să câştig ceva, într-o bună zi, de pe urma bijuteriei, aşa că am răscumpărat-o.

- Unde-i acum? întrebă Monks, în grabă.

- *Aici*, răspunse femeia.

Şi, ca şi cum s-ar fi bucurat să scape de ea, puse la repezeală pe masă un săculeț în care abia dacă ar fi putut să încapă un ceasornic franțuzesc. Monks, repezindu-se la el, îl desfăcu cu mâinile tremurânde. Din el scoase un mic medalion de aur, cu două şuvițe de păr şi o verighetă din aur masiv.

- Înăuntru are gravat numele „Agnes", mai zise femeia. E lăsat un loc gol pentru numele de familie, şi este scrisă o dată, care e cu mai puțin de un an înainte de data la care a venit pruncul pe lume. Mi-am dat seama de asta.

- Asta-i tot? zise Monks, după ce cercetă cu mare atenție şi înflăcărare ce se afla în săculeț.

- Tot, răspunse femeia.

Domnul Bumble trase adânc aer în piept, ca şi cum ar fi fost fericit să vadă că se sfârşise toată povestea, fără să vină vorba despre înapoierea celor douăzeci şi cinci de lire, iar acum îşi făcea curaj să îşi şteargă năduşeala care i se scursese pe nas, fără încetare, în tot răstimpul cât durase discuția de mai sus.

- Nu cunosc nimic despre această istorie în afară de ceea ce am putut ghici, zise doamna Bumble, adresându-i-se lui Monks, după un scurt moment de tăcere. Şi nici nu vreau să ştiu nimic, pentru că e mai cuminte aşa. Aş putea, totuşi, să-ți pun două întrebări?

- Ai putea, zise Monks, părând oarecum surprins, dar dacă o să-ți răspund sau nu, asta rămâne sub semnul întrebării.

-...Ceea ce înseamnă că ar fi trei întrebări, zise domnul Bumble, făcând o încercare de a fi spiritual.

- Asta e ceea voiai să obții de la mine? întrebă directoarea.

- Asta, răspunse Monks. Cealaltă întrebare?

- Ce-ai de gând să faci cu lucrurile astea? E posibil să le foloseşti împotriva mea?

- Niciodată, răspunse Monks, şi nici împotriva mea. O să vă arăt ceva! Dar nu faceţi niciun pas înainte, altfel nici n-o să ştiţi când ajungeţi pe lumea cealaltă.

Rostind acestea, dădu brusc masa la o parte şi, trăgând de un belciug de fier din podea, deschise un chepeng mare, atât de aproape de picioarele domnului Bumble, încât îl făcu pe acesta să se dea, în grabă, câţiva paşi înapoi.

- Priviţi acolo, jos, zise Monks, coborând felinarul spre hăul întunecat de sub chepeng. Nu vă fie teamă de mine! V-aş fi putut lăsa să cădeţi, fără să mai stau la discuţii, dacă asta aş fi urmărit.

Primind aceste îmbărbătări, directoarea veni mai aproape de marginea trapei şi până şi domnul Bumble, împins de curiozitate, se încumetă să facă la fel. Un torent tumultuos, umflat de ploile dese căzute în ultima vreme, curgea învolburat pe dedesubt, vuind asurzitor, pleoscăind şi lovindu-se de stâlpii casei, acoperiţi de mâzgă şi de mâl. Acolo fusese odinioară o moară, iar şuvoiul de apă care spumega şi săpa în cei câţiva piloni putreziţi, repezindu-se peste rămăşiţele maşinăriei, părea că se avântă înainte cu forţe proaspete, odată scăpat de stavilele care în zadar încercau să-l domolească.

- Dacă azvârli aici cadavrul unui om, unde ar fi el, mâine dimineaţă? zise Monks, luminând cu felinarul înainte şi înapoi, în puţul acela întunecat.

- La douăsprezece mile depărtare pe râu, în jos, şi făcut bucăţi pe deasupra, răspunse Bumble, dându-se înapoi, speriat la acest gând.

Monks îşi scoase săculeţul de la piept, acolo unde îl vârâse la repezeală şi, legându-l de o bucată de plumb de pe podea, dintr-un soi de scripete, îi dădu drumul în vâltoare. Săculeţul căzu drept, ca un bolovan, despică apa cu pleoscăit abia auzit şi pieri.

Cei trei se uitară unii la alţii, cu toţii mult mai uşuraţi.

- Uite! zise Monks, închizând chepengul, care se trânti greoi la locul său. Dacă marea îşi mai scoate, când şi când, morţii la iveală, aşa cum se zice în cărţi, aurul şi argintul şi-l păstrează pentru sine şi la fel o să facă şi cu fleacurile astea. Nu mai avem nimic ca să ne spunem, aşa că putem să încheiem aici plăcuta noastră întrevedere.

- Cu toată plăcerea, zise domnul Bumble, deosebit de prompt.

- O să-ţi ţii gura, nu-i aşa? zise Monks, cu o privire ameninţătoare. Mie nu mi-e frică de nevastă-ta.

- Poţi avea toată încrederea în mine, tinere, răspunse domnul Bumble, făcând o plecăciune, din cale-afară de politicos, şi înaintând din ce în ce mai grăbit spre scară. Nimănui nu-i voi şopti un cuvânt, tinere, fii convins, adică poţi avea toată încrederea, domnule Monks.

- Mă bucur să aud asta, pentru binele tău, observă Monks. Aprinde felinarul! Şi acum ştergeţi-o de aici, cât de iute puteţi!

A fost un noroc că dialogul s-a încheiat în acest moment, căci, altfel, domnul Bumble, care făcuse plecăciuni şi coborâse câteva trepte ale scării, s-ar fi prăbuşit negreşit cu capul înainte, în odaia de dedesubt. Îşi aprinsese felinarul de la acela pe care Monks îl dezlegase de pe sfoară şi acum îl ţinea cu nădejde în mână, fără nicio poftă să prelungească în vreun fel discuţia, ci dornic să se vadă cât mai departe. Coborî în tăcere, urmat de nevasta sa. Monks venea în urma lor, după ce se oprise pe trepte pentru a se convinge că nu se auzea niciun zgomot nelalocul lui, în afară de-al ploii care răpăia afară şi de-al tumultului apei de dedesubt.

Trecură prin odaia cea joasă, încet şi cu grijă, căci Monks tresărea la orice umbră, iar domnul Bumble, ţinând felinarul foarte aproape de podea, păşea nu doar cu o grijă ieşită din comun, dar şi cu un pas incredibil de sprinţar pentru un domn de statura sa, uitându-se neliniştit de jur împrejur după cine ştie ce alte trape

ascunse. Monks descuie şi deschise uşa prin care intraseră. Abia schițând un salut din cap spre cunoştința lor misterioasă, cei doi soți se pierdură curând în umezeala şi întunericul de afară.

Nici nu plecaseră bine că Monks, care părea să aibă o frică de nebiruit față de singurătate, strigă după un băiat, ascuns undeva, în partea de jos a casei. Poruncindu-i să o ia înainte cu felinarul, se întoarse în odaia din care tocmai plecase.

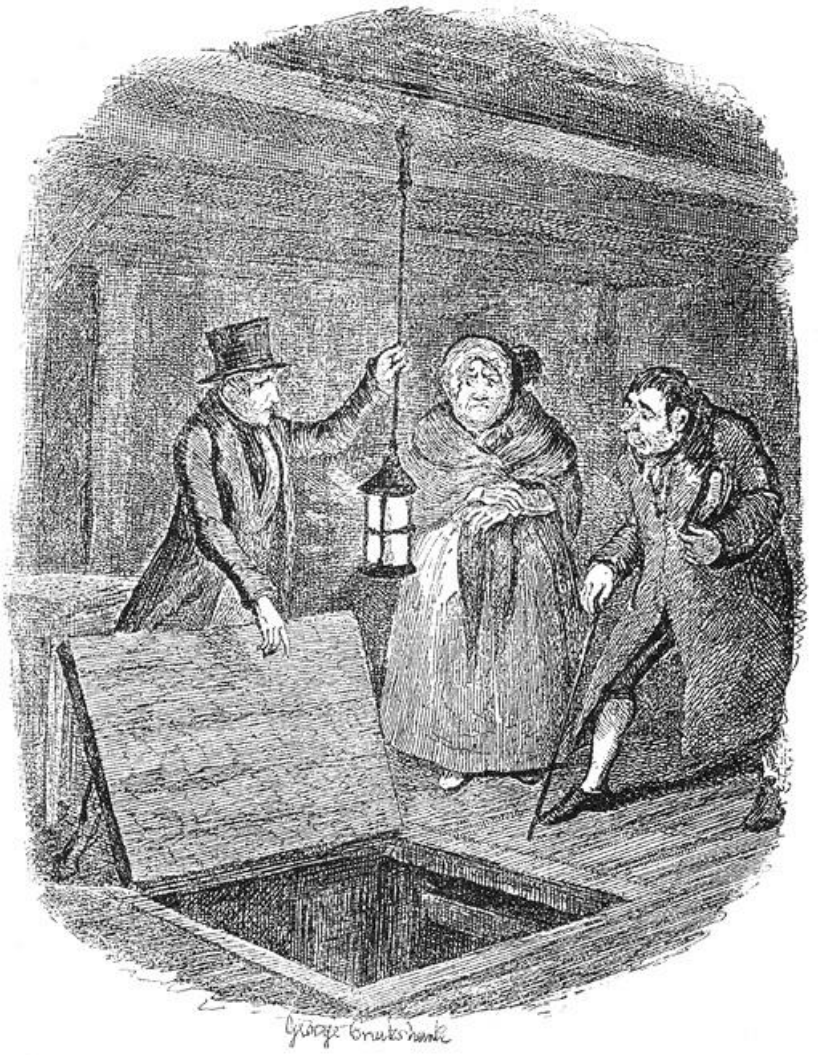

- Priviți acolo, jos, zise Monks, coborând felinarul spre hăul întunecat de sub chepeng.

XXXIX

Aduce în scenă nişte personaje respectabile, cu care cititorul a făcut deja cunoştinţă, şi arată cum Monks şi evreul îşi pun vrednicele minţi la treabă, uneltind împreună

În seara care a urmat celei în care personajele marcante despre care am vorbit în capitolul anterior şi-au rezolvat mica lor problemă de afaceri, aşa după cum am istorisit, domnul William Sikes, trezindu-se din moţăială, întrebă cu un mârâit ce oră era.

Odaia în care domnul Sikes rostise această întrebare nu semăna cu cele pe care le închiriase înainte de expediţia din Chertsey, deşi se afla în aceeaşi parte a oraşului şi era situată nu departe de fosta sa locuinţă. Nu era, după toate aparenţele, o locuinţă la fel de îmbietoare precum cea de dinainte, fiind doar o mansardă umilă şi prost mobilată, foarte strâmtă şi foarte scundă, luminată doar printr-o lucarnă din tavanul povârnit şi dând într-un coridor îngust şi murdar. Nu era nevoie de mai multe semne ca să-ţi dai seama de decăderea pe care vrednicul domn o suferise în ultima vreme, căci mobilierul aproape inexistent, desăvârşita lipsă de confort, ca şi dispariţia tuturor celorlalte mărunţişuri, precum hainele şi rufăria, vorbeau de la sine despre sărăcia lucie în care ajunsese. În plus, dacă toate acestea n-ar fi fost de ajuns, trupul scofâlcit şi împuţinat al domnului Sikes însuşi ar fi reprezentat o dovadă grăitoare.

Tâlharul stătea întins în pat, înfăşurat în paltonul său în chip de halat, cu o paloare cadaverică pe obraz, din pricina bolii care nu-i trecuse deloc; la înfăţişarea aceasta jalnică se adăugau o scufie de noapte murdară şi o barbă neagră, aspră, neatinsă de brici de vreo săptămână. Câinele stătea la picioarele patului, aruncându-i din când

în când stăpânului său câte o privire melancolică sau ciulind urechile şi mârâind încet, când vreun zgomot de pe stradă sau de prin alt colţ al casei îi atrăgea atenţia. Aşezată lângă fereastră, peticind jiletca veche pe care tâlharul o purta de obicei, şi foarte absorbită de îndeletnicirea ei, era o femeie, atât de palidă şi de slăbită din cauza nopţilor petrecute la căpătâiul bolnavului şi a lipsurilor, încât cu mare greutate ai mai fi recunoscut-o pe acea Nancy de odinioară, dacă nu i-ar fi răspuns, cu vocea ei dintotdeauna, întrebării domnului Sikes.

- Puţin după şapte, zise fata. Cum te simţi astă-seară, Bill?

- Nici nu mă pot ţine pe picioare, răspunse domnul Sikes, blestemându-şi ochii, mâinile şi picioarele. Vino aici şi dă-mi mâna, ca să mă scol totuşi din patul ăsta blestemat!

Boala nu înmuiase deloc caracterul domnului Sikes. Când fata îl ridică şi-l ajută să se aşeze pe un scaun, bolborosi o groază de blesteme, spunându-i că e neîndemânatică şi lovind-o.

- Ce faci, plângi? zise Sikes. Hai! Nu te mai smiorcăi atâta! Dacă nu eşti în stare să faci altceva mai bun, mai bine nu mai face nimic. M-ai auzit?

- Te-am auzit, răspunse Nancy, întorcându-se cu faţa la el şi silindu-se să râdă. Ce trăsnaie ţi-a mai trecut prin cap, acum?

- O, te-ai cuminţit, nu-i aşa? mârâi Sikes, observând lacrima care-i juca în ochi. Cu atât mai bine pentru tine.

- Doar nu vrei să spui că o să fii crud cu mine astă-seară, Bill, zise fata, punându-şi mâna pe umărul lui.

- Ei, nu! strigă domnul Sikes. Şi de ce nu?

- Atâtea nopţi în şir, zise fata, cu o undă de gingăşie, care făcea chiar şi vocea sa să sune oarecum mai suav, atâtea nopţi în şir am fost răbdătoare cu tine, te-am vegheat şi te-am îngrijit, de parcă ai fost un copil, iar acum îmi faci asta, în prima clipă în care te văd întremat. Nu

te-ai fi purtat cu mine aşa, dacă te-ai fi gândit puțin, nu? Haide, haide, spune-mi că nu ai fi făcut-o!

- Păi, ce să zic, răspunse domnul Sikes, nu aş fi făcut-o. Ei, drăcie, uite-acuma, fata asta iarăşi plânge!

- Nu-i nimic, zise fata, lăsându-se într-un scaun. Nu prea pare să-ți pese de mine. O să se sfârşească totul, foarte curând.

- Ce-o să se sfârşească? întrebă domnul Sikes, cu o voce furibundă. Ce prostii îți mai trec acum prin cap? Ridică-te şi dă-i zor la treabă şi nu mă înnebuni pe mine cu fleacuri femeieşti!

În orice altă ocazie, această mustrare, ca şi tonul cu care fusese făcută, ar fi avut efectul scontat, acum însă, cum fata era nespus de slăbită şi ostenită, îşi lăsă capul pe spate, pe spătarul scaunului, şi leşină, înainte ca domnul Sikes să apuce să dea glas celor câtorva înjurături de rigoare cu care, în asemenea ocazii, obişnuia să-şi însoțească amenințările. Neştiind foarte bine ce să facă în această situație cu totul neobişnuită, căci de regulă crizele domnişoarei Nancy erau unele violente, în care pacienta se lupta şi se zbătea singură până îşi storcea toată vlaga din ea, fără să aibă nevoie de prea mult ajutor, domnul Sikes încercă slobozind nişte blesteme, dar, văzând că acest tratament nu avea absolut niciun efect, strigă după ajutor.

- Ce se întâmplă, dragule? zise Fagin, intrând.

- Dă-i o mână de ajutor fetei, dacă poți, răspunse Sikes, nerăbdător. Nu sta degeaba, pălăvrăgind şi rânjind la mine!

Cu o exclamație de uimire, Fagin se repezi în ajutorul fetei, în vreme ce domnul John Dawkins (cunoscut şi sub porecla de Şmecherul cel Dibaci), care intrase imediat după onorabilul său amic în odaie, se grăbi să lase jos bocceluța de pe umăr şi, smulgând o sticlă pe care o ținea strâns în mână jupânul Charley Bates, aflat în spatele lui, îi scoase dopul cu dinții cât ai clipi şi turnă o parte din conținutul ei pe gâtul pacientei, luând mai înainte el

însuşi o duşcă, desigur, ca să se încredinţeze că nu-i dă altceva, din greşeală.

- Fă-i vânt cu foalele, Charley, zise descurcărețul domn Dawkins, tu bate-o peste mâini, Fagin, iar Bill s-o dezlege la piept!

Nu trecu mult şi aceste măsuri de a o readuce în simțiri, administrate cu multă fervoare, în special cele încredințate jupânului Bates, care părea să găsească o plăcere fără seamăn în ceea ce făcea, avură efectul dorit. Fata îşi reveni în fire, încetul cu încetul, şi, împleticindu-se până la un scaun de la capul patului, îşi ascunse fața în pernă, lăsându-l pe domnul Sikes față în față cu nou-veniții, oarecum nedumerit de apariția lor neaşteptată.

- Ei, dar ce vânt rău v-aduce pe-aici? îl întrebă pe Fagin.

- Nu-i vorba de vânt rău, dragule, căci un vânt rău nu aduce nimic bun, pe când eu am adus cu mine bunătăți, de care o să te bucuri. Şmechere, dragule, deschide bocceluța şi dă-i lui Bill fleacurile acelea pe care ne-am cheltuit toți banii, azi-dimineață!

Supunându-se dorinței domnului Fagin, Şmecherul îşi desfăcu bocceluța, făcută dintr-o față de masă foarte încăpătoare, iar lucrurile pe care le scoase din ea i le dădu, unul câte unul, lui Charley Bates, care le aşeză pe masă, cu o sumedenie de elogii despre cât de rare şi desăvârşite erau.

- Uite o plăcintă cu carne de iepure, Bill, exclamă acest tânăr domn, dând la iveală o plăcintă uriaşă. Nişte ființe delicate, cu nişte lăbuțe fragile, din care până şi oscioarele ți se topesc în gură şi nu este nevoie să le alegi. O jumătate de livră de ceai, din acela de şapte şilingi şi şase penny, aşa de aromat, încât dacă îl pui în apă, mai că sare capacul de pe ceainic! O livră şi jumătate de zahăr, pentru care negrii nu au muncit niciun pic ca s-o scoată din trestie - vorbă să fie! Două pâinici, o livră de unt proaspăt,

o bucată de brânză de *Glo'ster*[5] straşnică şi, ca sfârşit, ceva foarte de soi, cum n-ai mai băut vreodată!

Prezentând această delicatesă din urmă, jupânul Bates scoase la iveală, dintr-un buzunar încăpător de-al său, o sticlă întreagă de vin, cu dopul pus cu mare grijă, în vreme ce domnul Dawkins cel Dibaci, exact în acelaşi timp, umplu un pahar plin de tărie pură din sticla pe care o avea asupra sa, pe care bolnavul îl dădu pe gât, fără să stea pe gânduri.

- Ah! zise Fagin, frecându-şi palmele cu mare satisfacție. O să te faci bine, Bill, o să te faci bine!

- Bine! exclamă domnul Sikes. Aş fi putut să nu mă mai fac bine deloc, de zeci de ori până acum, că tu n-ai mişcat un deget să mă ajuți. Cum ai putut să laşi un om în starea asta trei săptămâni şi mai bine, vagabond prefăcut ce eşti?

- Ascultați numai ce zice, băieți! zise Fagin, ridicând din umeri. Şi noi, care am venit să-i aducem toate aceste mi-nu-nă-ții...

- Mda, nu sunt rele, observă domnul Sikes, înmuindu-se un pic, privind către masă. Dar ce poți să spui în apărarea ta, de ce m-ai lăsat aici, fără nimic de-ale gurii, bolnav ca vai de mine, fără să mai te interesezi o dată de soarta mea, în tot timpul ăsta nenorocit, fără să-ți pese de mine nici cât de câinele de colo?... Fă-l să se dea jos, Charley!

- N-am mai pomenit aşa un câine nostim! strigă jupânul Bates, dându-i ascultare lui Bill. Adulmecă haleala ca o babă la piață! Câinele ăsta ar fi făcut o avere la circ!

- Lasă gălăgia! strigă Sikes, în vreme ce câinele se refugie sub pat, mârâind, încă furios. Ce poți să spui în apărarea ta, hoț bătrân ce eşti, aud?

---

5 Brânza de Gloucester, oraş din Anglia.

- Am fost plecat din Londra, pentru o săptămână şi mai bine, dragule, am stat într-o ascunzătoare, răspunse evreul.

- Şi-n celelalte două săptămâni? întrebă Sikes. În celelalte două săptămâni, că m-ai lăsat să zac aici, ca pe o spurcăciune?

- N-am avut încotro, Bill. Nu pot să-ți spun mai multe, de față cu băieții, dar n-am avut încotro, mă jur pe onoarea mea!

- Pe ce te juri? mârâi Sikes, cu o silă nemărginită. Hei! Tăiați-mi o bucată din plăcinta aia, vreunul dintre voi, băieți, ca să scap de gustul ăsta din gură, că altfel mor de scârbă.

- Nu-ți ieşi din fire, dragule, îl îndemnă Fagin, împăciuitor. Nu te-am uitat nicio clipă, Bill, nici măcar o clipă.

- Nu! Pot să pun rămăşag că nu m-ai uitat, răspunse Sikes, cu un rânjet înverşunat. Ai bârfit şi ai clevetit, în fiecare ceas în care eu am zăcut aici, tremurând de fierbințeală. Şi Bill trebuia să facă asta, şi Bill trebuia să facă cealaltă, şi Bill trebuia să le facă pe toate, de prost nenorocit, de-ndată ce se punea pe picioare, dar pe nimica toată. Aşa rămân eu sărac-lipit, spetindu-mă pentru tine. Dacă nu ar fi fost fata asta, aş fi putut să mor!

- Vezi, Bill? protestă Fagin, folosindu-se iute de aceste vorbe. Dacă nu ar fi fost fata! Dar cine altul dacă nu sărmanul şi bătrânul Fagin a făcut rost de aşa o fată vrednică pentru tine?

- Aici are dreptate! zise Nancy, venindu-i degrabă în ajutor. Lasă-l în pace, lasă-l în pace!

Intervenția lui Nancy dădu conversației o nouă întorsătură, căci băieții, răspunzând la un semn discret cu ochiul din partea grijuliului evreu, începură să îi toarne fetei lichior, din care aceasta, însă, bău foarte puțin, în vreme ce Fagin, făcând nespus de multe spirite, îl aduse pe Sikes, încetul cu încetul, într-o dispoziție mai bună,

prefăcându-se că nu socoteşte ameninţările acestuia decât ca pe nişte tachinări ceva mai tăioase şi, mai mult, râzând din toată inima la una sau două dintre glumele pe care, după întrebuinţarea sticlei cu tărie în repetate rânduri, celălalt catadicsi să le facă.

- Totul este foarte bine, zise domnul Sikes, dar trebuie să-mi daţi nişte parale, în seara asta.

- Nu am niciun şfanţ la mine, răspunse evreul.

- Asta înseamnă că ai o grămadă acasă, ripostă Sikes, şi trebuie să-mi aduci şi mie.

- O grămadă? strigă Fagin, împreunându-şi mâinile. Nu am atâţia încât...

- Nu ştiu câţi bani ai şi îndrăznesc să spun că nici tu nu ştii prea bine, căci ţi-ar lua destul de mult timp ca să-i numeri, spuse Sikes, dar trebuie să-mi dai şi mie ceva astă-seară, asta-i limpede.

- Bine, bine, zise Fagin, suspinând. O să-l trimit pe Şmecher de-ndată...

- Ba n-o să faci aşa ceva, răspunse domnul Sikes. Şmecherul este mult prea şmecher şi ar uita să se întoarcă, sau s-ar rătăci, sau ar cădea în plasa vreunui sticlete sau orice altceva ar putea născoci ca să nu mai ajungă, dacă îl pui pe el. O să se ducă Nancy să-i aducă, asta ca să fie totul sigur, iar eu o să mă întind să trag un pui de somn, până ce o să se întoarcă ea.

După o îndelungată târguială şi ciorovăială, Fagin scăzu suma solicitată de Bill de la cinci lire sterline la trei lire, patru şilingi şi şase pence, jurându-se pe tot ce avea mai scump că nu mai rămâne decât cu optsprezece pence pentru toate cheltuielile gospodăreşti. Cum domnul Sikes înţelese, îmbufnat, că trebuie să se mulţumească şi cu atât, că mai mult n-are cum să capete, Nancy se pregăti să îl însoţească pe evreu acasă, în vreme ce Şmecherul şi jupânul Bates puneau proviziile în dulap. Aşadar, bătrânul, luându-şi rămas-bun de la scumpul său prieten, plecă spre casă, însoţit de Nancy şi de băieţi, iar domnul Sikes

se trânti în pat, pregătindu-se să doarmă, până la întoarcerea tinerei domnişoare.

Nu peste multă vreme ajunseră la sălaşul lui Fagin, acolo unde îi găsiră pe Toby Crackit şi pe domnul Chitling, foarte absorbiți de jocul de cărți, la cea de-a cincisprezecea partidă. Nu mai este nevoie să spunem că domnul Chitling pierduse de fiecare dată şi, la ultima partidă, ultimii săi cincisprezece bănuți trecură în buzunarul tânărului său prieten, spre marele lui haz. Domnul Crackit, care părea oarecum ruşinat că a fost surprins distrându-se în compania unui tânăr domn cu mult mai prejos decât el, atât ca rang, cât şi ca înzestrări intelectuale, căscă şi, întrebând ce mai face Sikes, îşi luă pălăria să plece.

- N-a venit nimeni, Toby? întrebă Fagin.

- Nici picior de om, răspunse domnul Crackit, ridicându-şi gulerul. M-am plictisit de moarte. Ar trebui să-mi dai o răsplată straşnică, Fagin, că am avut grijă de casa ta atâta timp. La naiba, sunt plictisit ca un jurat şi ar fi trebuit să mă duc la culcare la fel de devreme ca la Newgate, dacă nu aş fi fost atât de bun la suflet încât să-i țin de urât acestui tinerel. Îngrozitor de plictisit, pe legea mea, dacă nu sunt aşa!

Cu aceste exclamații şi altele aidoma, domnul Toby Crackit îşi strânse câştigul, îndesându-şi-l cu un aer princiar în buzunarul de la jiletcă, de parcă asemenea minuscule piese de argint ar fi fost cu totul nesemnificative pentru un om de condiția lui. Odată isprăvind cu adunatul, ieşi țanțoş din odaie, cu aşa o eleganță şi măreție, încât domnul Chitling, privindu-i de nenumărate ori, plin de admirație, picioarele şi ghetele, până când le pierdu din ochi, îi asigură pe cei de față că nici nu îl costa prea scump să îi fie amic - numai cincisprezece bănuți la fiecare întâlnire - şi că paguba asta nu făcea pentru el nici cât o ceapă degerată.

- Eşti un tip tare curios, Tom! zise jupânul Bates, nespus de amuzat de această declarație.

- Nicidecum, răspunse domnul Chitling. Sunt curios, Fagin?

- Eşti un băiat tare isteţ, dragule, zise Fagin, bătându-l pe umăr şi făcându-le cu ochiul celorlalţi protejaţi ai lui.

- Şi nu-i aşa că domnul Crackit *este* un filfizon sadea, Fagin? întrebă Tom.

- În privinţa asta, nu încape nicio îndoială, dragule.

- Şi nu-i aşa că să fii amic cu el *este* un lucru vrednic de laudă, Fagin? insistă Tom.

- Chiar aşa, dragul meu, chiar aşa. Ăştia doi sunt doar invidioşi, Tom, pentru că el n-ar vrea să fie amic şi cu ei.

- Ah! strigă Tom. Deci asta era! M-a lefterit, e adevărat. Dar eu pot să mă duc şi să câştig de două ori mai mult decât atât, nu-i aşa, Fagin?

- Desigur că poţi şi, cu cât te duci mai repede, cu atât mai bine, Tom. Aşa că recuperează-ţi paguba de-ndată şi nu mai pierde vremea. Şmechere! Charley! Trebuia să fiţi de mult la treabă! E zece ceasul şi n-aţi făcut încă nimic.

Ascultând acest îndemn, Şmecherul şi sprinţarul său prieten, după ce o salutară din cap pe Nancy, ieşiră din odaie, azvârlindu-i, în trecere, o sumedenie de replici amuzante domnului Chitling, al cărui comportament nu era, de altfel, deloc ieşit din comun sau neobişnuit, întrucât în oraş erau o grămadă de tineri isteţi chiar mai de soi, care plăteau un preţ mult mai mare decât domnul Chitling pentru a ajunge în mijlocul înaltei societăţi, şi numeroşi alţi distinşi gentlemeni (care alcătuiesc înalta societate, de care am pomenit mai sus), care îşi căpătaseră reputaţia aproape în acelaşi chip în care şi-o clădea şi fantele de Toby Crackit.

- Şi acum, zise Fagin, după ce băieţii ieşiră din odaie, o să mă duc să-ţi aduc banii ăia, Nancy. Asta e cheia de la dulăpiorul unde ţin nişte mărunţişuri, pe care mi le aduc băieţii, draga mea. Căci nu îmi încui niciodată banii, fiindcă nu am nimic de încuiat, draga mea... Ha! ha! ha!... nimic de încuiat. Asta nu e deloc o meserie bănoasă,

Nancy, şi nu oferă nicio mulțumire. Dar îmi place să văd tineri în jurul meu, aşa că îndur totul, îndur totul. Sst! zise el, ascunzându-şi repede cheia în sân. Cine-i acolo? Ascultă!

Fata, care stătea la masă cu brațele încrucişate, părea să nu fie defel interesată de cine sosise, nici nu-i păsa în vreun fel dacă acea persoană, oricine ar fi fost, venea sau pleca, până când îi ajunse la ureche şoapta unui bărbat. De îndată ce o auzi, îşi smulse boneta şi şalul, aruncându-le pe masă cu iuțeala fulgerului. Când evreul se întoarse către ea, imediat după aceea, fata bolborosi că îi e cald, pe un ton pierdut, cu totul în contrast față de graba şi fervoarea cu care se mişcase mai înainte, mişcare pe care, însă, Fagin nu o observase, întrucât se afla cu spatele.

- Ptiu! şopti el, enervat parcă de această întrerupere. E omul pe care-l aşteptam mai devreme. Coboară acum. Să nu scoți nicio vorbă despre bani, cât este el aici, Nance. N-o să stea mult. Nici zece minute, draga mea.

Punându-şi degetul peste buze, evreul se duse la uşă cu o lumânare, în vreme ce paşii bărbatului se auzeau afară, pe scări. Ajunse la uşă chiar odată cu nou-venitul care, intrând în grabă în odaie, se trezi foarte aproape de fată, înainte să apuce să o vadă.

Era Monks.

- E dintre ai mei, zise Fagin, observând că Monks se trase înapoi la vederea fetei. Rămâi aici, Nancy!

Fata se dădu mai aproape de masă şi, după ce îi aruncă lui Monks o căutătură cu un aer frivol şi nepăsător, îşi plecă privirile. Apoi însă, când Monks se întoarse către Fagin, îl privi din nou cu coada ochiului, atât de pătrunzător şi iscoditor şi cu atâta stăruință, încât cu greu ai fi putut să crezi că una şi aceeaşi persoană putea să aibă două priviri atât de diferite.

- Veşti noi? întrebă Fagin.

- Sacul plin!

- Şi... şi... sunt bune? întrebă Fagin, şovăind, de parcă i-ar fi fost teamă să nu-l supere pe celălalt, dacă se arată prea nerăbdător.

- Nu rele, în orice caz, răspunse Monks, zâmbind. Am fost destul de iute de astă dată. Vreau să vorbesc nițel cu dumneata.

Fata se dădu şi mai aproape de masă, refuzând să găsească vreo scuză pentru care să părăsească încăperea, deşi văzuse prea bine că Monks făcuse un semn către ea. Evreul, de teamă că ar putea dezvălui ceva despre bani, dacă ar încerca să o dea afară, arătă spre etajul de deasupra, luându-l pe Monks afară din odaie.

- Nu în văgăuna aia de iad în care am mai fost, îi ajunseră fetei la ureche vorbele bărbatului, în timp ce urca scările.

Fagin râse şi, răspunzându-i ceva ce fata nu putu desluşi, păru să-şi conducă musafirul, socotind după trosnetul treptelor, la catul al doilea.

Mai înainte ca ecoul paşilor lor să înceteze a mai răsuna prin casă fata se descălță uşurel şi, trăgându-şi pelerina peste cap şi înfăşurându-şi brațele în ea, se aşează în fața uşii, ascultând cu sufletul la gură. În clipa în care zgomotul încetă, se strecură afară din odaie şi urcă pe scară, cu un pas uşor ca de pisică şi fără niciun sunet, topindu-se în bezna de deasupra.

Odaia rămase pustie vreme de un sfert de ceas şi mai bine, după care fata se strecură înapoi, cu acelaşi pas neauzit, şi, imediat în urma ei, se auziră coborând şi cei doi bărbați. Monks ieşi din casă, iar evreul se târî din nou pe scări, până sus, ca să aducă banii. Când se întoarse, fata tocmai îşi potrivea şalul şi boneta, ca şi cum s-ar fi pregătit să se întoarcă acasă.

- Ei, Nancy, exclamă evreul, dându-se un pas înapoi, când puse jos lumânarea. Ce palidă eşti!

- Palidă! îl îngână fata, punându-şi mâna streaşină la ochi, ca pentru a-l privi mai bine.

- Înfiorător de palidă. Ce ai făcut aici, singură?

- Nimic, decât că am stat aici, în locul ăsta strâmt, atâta vreme că nici eu nu mai ştiu cât, răspunse fata, nepăsătoare. Haide! Lasă-mă să mă întorc, fii drăguț!

Suspinând la fiecare monedă, Fagin îi puse banii în palmă. Se despărțiră scurt, spunându-şi doar noapte bună.

Când fata ieşi afară, în stradă, se aşeză pe nişte trepte, părând pentru câteva clipe atât de tulburată că nu mai era în stare să meargă mai departe. Dintr-odată se ridică şi, grăbită, o apucă într-o direcție cu totul opusă casei în care Sikes o aştepta să se întoarcă, iuțindu-şi paşii până când ajunse să alerge cât o țineau picioarele. Când se simți sleită de puteri, se opri să răsufle şi, ca şi cum şi-ar fi venit dintr-odată în fire, nefericită că nu era în stare să facă ce-şi pusese în gând, începu să-şi frângă mâinile, izbucnind în plâns.

Se întoarse din drum. Poate că aceste lacrimi avuseseră darul de a o uşura sau poate că-şi dăduse seama că se afla într-o situație cu totul disperată, dar acum mergea înapoi aproape la fel de iute cum înaintase, pe de-o parte, pentru a recupera timpul pierdut, iar pe de alta, pentru a ține pasul cu gândurile care i se învălmăşeau în minte. Curând, ajunse la sălaşul mizer unde îl lăsase pe tâlhar.

În fața domnului Sikes, e foarte posibil să îşi fi trădat starea de agitație, însă acesta nu a remarcat nimic, căci o întrebă numai dacă a adus banii şi, primind răspunsul aşteptat, scoase un mârâit de mulțumire, după care îşi puse din nou capul pe pernă, reluându-şi somnul întrerupt de sosirea fetei.

A fost un noroc pentru ea că, a doua zi, având bani, Sikes fu deosebit de ocupat cu mâncarea şi băutura care, deopotrivă, îşi făcură efectul benefic, domolindu-i firea violentă, după aceea el nemaiavând nici timp, nici chef să o certe pentru purtarea sau starea ei sufletească. Lui Fagin, cu ochiul său ager ca de şoim, nu i-ar fi fost deloc

greu să vadă că era cu totul absentă şi agitată, aidoma unui om care e gata de a face un pas îndrăzneț şi primejdios, după ce purtase o luptă lăuntrică deloc uşoară, înainte de a se hotărî să-l facă, iar asta l-ar fi alarmat pe dată. Sikes însă, neavând un spirit de observație prea dezvoltat şi fiind îndeobşte lipsit de frământări şi temeri prea subtile, având doar acel soi de îndoieli care-l făceau să se comporte cu o mojicie greu de egalat față de toată lumea şi fiind, în plus, într-o bună dispoziție neobişnuită la el, după cum am spus şi mai devreme, nu văzu nimic nefiresc în purtarea ei, ba chiar o tră cu aşa o indiferență, încât, dacă starea ei de agitație ar fi fost şi mai vădită încă, tot ar fi fost foarte puțin probabil să îi trezească vreo bănuială.

Pe măsură ce trecea ziua, tulburarea fetei devenea şi mai mare, iar la lăsarea serii, când stătea pândind ca tâlharul să se îmbete şi să adoarmă, avea obrajii atât de livizi şi ochii atât de sticloşi, că până şi Sikes băgă de seamă, cu uimire.

Domnul Sikes, slăbit de suferință, stătea întins pe pat şi bea gin fierbinte, îndoit cu apă, ca să îi mai slăbească din tărie, şi abia după ce îi dăduse lui Nancy paharul pentru a i-l umple de trei sau patru ori, îi săriră în ochi aceste semne.

- Ei, pe toți dracii! zise bărbatul, ridicându-se într-un cot şi uitându-se stăruitor la chipul fetei. Arăți ca o stafie ieşită din mormânt. Ce s-a întâmplat?

- Ce s-a întâmplat!? răspunse fata. Nimic. De ce te uiți la mine aşa de urât?

- Ce prostie mai e şi asta? întrebă Sikes, apucând-o de braț şi zgâlțâind-o din toate încheieturile. Ce este? Ce pui la cale? Ce gânduri îți trec prin cap?

- Multe, Bill, răspunse fata, cutremurându-se şi, în acelaşi timp, punându-şi mâinile la ochi. Dumnezeule! Dar ce e rău în asta?

Tonul de o veselie forțată cu care rostise aceste cuvinte păru să aibă o înrâurire mult mai adâncă asupra lui Sikes, decât înfățișarea răvășită şi tulburată de până atunci.

- Îți spun eu ce rău este, zise Sikes. Dacă nu cumva te-ai molipsit de febră, atunci la mijloc este ceva neobişnuit, şi chiar periculos. Doar n-o să... Nu, la dracu'! N-ai îndrăzni s-o faci!

- Ce să fac? întrebă fata.

- Nu se poate, zise Sikes, țintuind-o cu privirea şi bombănind pentru el însuşi, nu se poate să nu fie o fată de nădejde, că altfel i-aş fi tăiat beregata de acum trei luni. S-a molipsit de febră, asta este.

Îmbărbătându-se repetând această încredințare, Sikes goli paharul până la fund, după care, mârâind o sumedenie de înjurături, îşi ceru doctoria. Fata sări în picioare, foarte zeloasă, turnându-i-o degrabă, însă cu spatele la el, ținându-i apoi paharul la gură, până când Sikes bău tot.

- Şi acum, spuse tâlharul, vino şi şezi lângă mine şi să te văd cu fața ta dintotdeauna, că altfel o să ți-o pocesc eu atât de tare, că nu o să mai fii în stare să ți-o recunoşti cât oi trăi.

Fata se supuse. Sikes, ținându-i strâns mâinile în ale lui, se prăbuşi din nou pe pernă, cu ochii îndreptați către ea. Pleoapele i se închiseră, apoi se deschiseră din nou, încă o dată se închiseră şi din nou se deschiseră. Se răsucea neîncetat, ațipind din timp în timp, pentru vreo două-trei minute şi apoi sărind în sus, cu o privire îngrozită, privind rătăcit în jurul său, pentru a se cufunda deodată, întocmai cum stătea, ridicat în capul oaselor, într-un somn greu şi adânc. Într-un târziu, strânsoarea mâinii îi slăbi, brațul i se prăbuşi moale pe lângă corp, zăcând de parcă ar fi căzut într-o transă profundă.

- Laudanumul şi-a făcut, în sfârşit, efectul! şopti fata, ridicân- du-se de la capul patului. Dar oricum, la ora asta, s-ar putea să fie prea târziu.

Îşi puse în grabă şalul şi boneta, privind din când în când în jurul său plină de teamă, ca şi cum, în ciuda licorii cu care-l adormise, se aştepta în fiecare clipă să simtă pe umeri apăsarea grea a mâinii lui Sikes. Apoi, aplecându-se uşurel deasupra patului, îl sărută pe tâlhar pe buze, după care, deschizând şi închizând pe nesimțite uşa, se furişă afară din casă.

Un paznic tocmai anunța ora nouă şi jumătate, când trecu printr-o uliță întunecată pe care fu nevoită să o străbată ca să ajungă în strada principală.

- A trecut de mult de şi jumate? întrebă fata.

- O să bată ora exactă peste un sfert de ceas, spuse omul, luminându-i fața cu felinarul.

- Şi eu nu pot să ajung acolo în mai puțin de un ceas sau mai bine, şopti Nancy, trecând iute pe lângă el şi strecurându-se în grabă în stradă.

Pe ulițele şi străduțele dosnice prin care trecu, pe drumul dintre Spitalfields şi partea de apus a Londrei, multe dintre prăvălii erau deja închise. Orologiul bătu ora zece, sporindu-i agitația. Goni de-a lungul caldarâmului îngust, înghiontindu-i, în dreapta şi-n stânga pe trecători şi, repezindu-se chiar pe sub capetele cailor, traversă străzile aglomerate, unde oamenii, grupuri-grupuri, aşteptau cu nerăbdare momentul prielnic de a încerca acelaşi lucru.

- Femeia asta e nebună! ziceau oamenii, uitându-se lung după ea, cum alerga mai departe.

Când ajunse într-o parte mai prosperă a oraşului, unde străzile erau pustii în comparație cu cele de dinainte, goana sa năvalnică stârni şi mai tare curiozitatea celor pe lângă care trecea. Unii dintre ei îşi iuțeau pasul în urma ei, ca şi cum ar fi vrut să vadă încotro se ducea atât de grăbită, alții întorceau capul, petrecând-o cu privirea, uimiți de fuga sa neobosită. Nancy îi lăsă însă pe toți în urmă şi, când ajunse acolo unde dorea, era singură.

Era o casă particulară, pe o stradă liniştită, dar frumoasă, lângă Hyde Park. Pe când lumina puternică a felinarului aprins în faţa uşii îi arăta calea, bătu de ora unsprezece. Îşi domoli pasul şi se opri în loc, pentru câteva clipe, ca şi cum ar fi stat la îndoială dacă să meargă mai departe sau nu, însă dangătul orologiului o făcu să se decidă şi înaintă spre scări.

- Ei, fată! o strigă o femeie bine înțolită, scoțând capul pe o uşă din spatele ei. Pe cine cauți?

- Pe domnişoara care stă aici, răspunse fata.

- Pe domnişoara! zise femeia, însoțindu-şi exclamația cu o privire batjocoritoare. Ce domnişoară?

- Domnişoara Maylie, răspunse Nancy.

Femeia, care între timp o măsurase din creştet până-n tălpi, îi aruncă numai o privire plină de dispreț, chemând un bărbat ca să-i răspundă. Acestuia, Nancy îi repetă ceea ce dorea.

- Ce nume să anunț? întrebă servitorul.

- Nu foloseşte la nimic să spui vreun nume, răspunse Nancy.

- Nici cu ce treabă?

- Nu, nici asta, răspunse fata. Trebuie să o văd pe această domnişoară.

- Haide! zise bărbatul, împingând-o spre uşă. Nici gând! Cară-te de aici!

- Dacă vrei să plec, trebuie să mă goneşti cu forța! zise fata, foarte agitată. Şi dacă îmi pun în minte, nici doi ca dumneata n-or să fie în stare de asta. Nu e nimeni pe aici, zise ea, uitându-se în jur, care să ducă un mesaj simplu, de la o sărmană nenorocită ca mine?

Această rugăminte îl impresionă pe bucătarul cu fața blajină, care privea scena împreună cu alți servitori, ieşind în față pentru a interveni.

- Du-te sus şi transmite mesajul ei, Joe, haide! zise el.

- La ce bun? răspunse bărbatul. Doar nu-ți închipui că tânăra domnişoară o s-o primească pe una de teapa ei, nu?

Această aluzie la moravurile dubioase ale lui Nancy stârni o uriaşă indignare virtuoasă în sufletele a patru dintre servitoare, care comentară, cu mare înflăcărare, că o ființă ca ea era o ruşine pentru neamul femeiesc, recomandând foarte stăruitor să fie aruncată, fără milă, în şanț.

- Fă ce vrei cu mine, zise fata, întorcându-se din nou către valet, dar mai întâi du-te, cum te-am rugat, şi transmite odată mesajul meu, pentru numele lui Dumnezeu!

Bucătarul cel cu inimă bună interveni pentru a doua oară; prin urmare, valetul se înduplecă să ducă mesajul.

- Şi ce mesaj ziceai că ai? întrebă el, cu un picior pe scară.

- Spune-i că o tânără doreşte stăruitor să vorbească cu domnişoara Maylie, între patru ochi, zise Nancy, şi că, dacă domnişoara va auzi numai un singur cuvânt din ceea ce are de spus, va şti dacă trebuie s-o asculte sau dacă s-o arunce în stradă, ca pe o şarlatană.

- Cred că te cam întreci cu gluma! zise valetul.

- Dumneata du mesajul, zise fata cu hotărâre, şi lasă-mă pe mine să aud răspunsul.

Omul urcă sprinten scările. Nancy rămase, palidă şi aproape fără suflu, ascultând cu buzele tremurânde nenumăratele vorbe disprețuitoare, la care se pricepeau tare bine, spuse în gura mare de cumetrele pline de virtute, care deveniră şi mai batjocoritoare, când valetul se întoarse, spunându-i să urce.

- Nu foloseşte la nimic în lumea asta să te porți cum se cuvine, zise prima servitoare.

- Tinicheaua se poate descurca mai bine decât aurul care a fost trecut prin foc, zise a doua.

Cea de-a treia se mulțumi să se întrebe doar:

- Ce-o fi şi-n capul doamnelor?

Iar cea de-a patra rosti, urmată în cor de toate celelalte trei:

- Ruşine!

Iar cu aceasta, Dianele îşi încheiară observaţiile.

Fără să ţină seama de toate acestea, căci altceva, mult mai greu, îi stătea pe inimă, Nancy îl urmă pe valet, tremurând din tot trupul, până într-o mică anticameră, luminată de o lampă din tavan. Valetul o lăsă acolo şi se retrase.

- Fă-i vânt cu foalele, Charley, zise domnul Dawkins...

XL

O întrevedere ciudată, care vine în continuarea capitolului de mai sus

Viața fetei fusese irosită pe străzi, prin cele mai zgomotoase case de toleranță şi bodegi ale Londrei; cu toate acestea, mai păstrase încă o urmă din natura specific feminină. Astfel, când auzi un pas uşor care se apropia de uşa opusă celei prin care intrase ea şi se gândi la uriaşul contrast care avea să se vadă în acea cămăruță peste numai câteva clipe, se simți apăsată de o ruşine adâncă, încât îşi aduse umerii în față, de parcă ar fi vrut să se facă mai mică, sigură că nu va putea răbda să stea în prezența celei căreia îi ceruse această întrevedere.

Dar, împotriva acestor sentimente lăudabile, în ea se ridică un val de mândrie - viciul tuturor ființelor, fie ele josnice şi decăzute, fie nobile şi sigure pe sine. Ticăloasa complice a hoților şi a tâlharilor, otreapa speluncilor ordinare, tovarăşa tuturor lichelelor care umpleau, de obicei, temnițele şi închisorile, femeia aceasta, care trăia permanent sub amenințarea spânzurătorii, era totuşi prea mândră ca să trădeze vreo urmă din ruşinea femeiască pe care o simțise, socotind-o doar o slăbiciune, deşi era singurul sentiment prin care mai păstra legătura cu umanul, din care viața sa de dezmăț ştersese, încetul cu încetul, atâtea şi atâtea alte însuşiri, încă de când era numai o copilă.

Îşi ridică privirile doar cât să poată observa că femeia care se apropia de ea era zveltă şi frumoasă, după care, pironindu-le în pământ, scutură din cap, cu o nepăsare prefăcută, şi spuse:

- E tare greu să ajungă cineva să te vadă, domnişoară. Dacă m-aş fi supărat şi aş fi plecat, cum ar fi făcut mulți

în locul meu, te-ai fi căit pentru asta, într-o bună zi, şi nu degeaba.

- Îmi pare rău dacă s-a purtat cineva aspru cu dumneata, răspunse Rose. Te rog, nu te mai gândi la asta. Spune-mi de ce ai vrut să mă vezi. Eu sunt cea de care ai întrebat.

Tonul blajin al acestui răspuns, vocea suavă, purtarea blândă, lipsa oricărei nuanțe de trufie sau de neplăcere, o luară complet pe nepregătite pe Nancy, care izbucni în plâns.

- O, domnişoară, domnişoară! spuse ea, împreunându-şi mâinile cu înflăcărare. Dacă ar fi fost mai multe ca dumneata, ar fi fost mai puține ca mine... zău, aşa!

- Stai jos, zise Rose, serioasă. Mă sperii. Dacă suferi de sărăcie sau de vreun alt necaz, m-aş bucura să te ajut, dacă pot... crede-mă. Stai jos!

- Lasă-mă să stau în picioare, domnişoară, zise fata, încă plângând, şi nu-mi mai vorbi cu atâta bunătate, până n-o să ştii mai bine cine sunt. Se face târziu. E... e închisă uşa aceea?

- Da, răspunse Rose, dându-se câțiva paşi înapoi, ca şi cum ar fi vrut să fie mai aproape de uşă, în caz că va avea nevoie să strige după ajutor. De ce întrebi?

- Pentru că, zise fata, o să pun viața mea şi viețile altora în mâinile dumitale. Eu sunt fata care l-a târât pe micul Oliver înapoi la bătrânul Fagin, evreul, în seara în care a ieşit din casa din Pentonville.

- Tu?! exclamă Rose Maylie.

- Eu, domnişoară! răspunse fata. Eu sunt ticăloasa despre care ai auzit că trăieşte printre hoți. Niciodată, de când mă ştiu c-am deschis ochii pe străzile Londrei, n-am cunoscut un trai mai bun sau vorbe mai bune decât cele pe care mi le-au dat ei, aşa să-mi ajute Dumnezeu! Nu trebuie să te sfieşti să arăți că ți-e silă de mine, domnişoară. Sunt mai tânără decât ai crede, când te uiți la

mine, însă sunt obişnuită cu asta. Şi cele mai nevoiaşe femei se feresc de mine, când merg pe stradă, prin mulțime.

- Asta-i îngrozitor! zise Rose, îndepărtându-se fără să vrea de necunoscuta aceea ciudată.

- Mulțumeşte-i Cerului în genunchi, draga mea domnişoară, strigă fata, că ai avut, în copilărie, rude care să țină la dumneata şi care să te îngrijească, şi că n-ai fost niciodată pradă frigului şi foamei, dezmățului şi beției, şi... şi... ceva şi mai rău decât toate... aşa cum am fost eu încă din leagăn. Aş putea rosti cuvântul, căci străzile şi canalele mi-au ținut loc de leagăn, după cum îmi vor ține, probabil, şi de pat de moarte.

- Mi-e milă de tine! zise Rose, cu glas mişcat. Mi se strânge inima, când te aud vorbind aşa!

- Dumnezeu să te binecuvânteze pentru bunătatea dumitale! răspunse fata. Dacă ai şti ce sunt câteodată, ți-ar fi milă de mine, într-adevăr. Dar am fugit de lângă cei care fără îndoială că m-ar ucide, dacă ar şti că am venit aici, ca să-ți spun ceea ce mi-a ajuns la urechi. Cunoşti un bărbat pe nume Monks?

- Nu, zise Rose.

- El te cunoaşte, răspunse fata. Ştia că te afli aici, că de la el am aflat despre acest loc, de te-am găsit.

- N-am auzit niciodată numele lui, zise Rose.

- Atunci înseamnă că ne-a spus nouă că-l cheamă aşa, continuă fata, cum am bănuit eu mai demult. Cu ceva timp în urmă, curând după ce Oliver a fost vârât în casa dumitale, în noaptea jafului, eu, bănuindu-l pe acest om, am tras cu urechea la ce discuta el cu Fagin, pe întuneric. Am descoperit, din cele ce am auzit, că Monks, omul despre care te-am întrebat, ştii dumneata...

- Da, zise Rose, înțeleg.

-... Că Monks, continuă fata, l-a văzut din întâmplare, cu doi dintre băieții noştri, în ziua în care îl pierduserăm prima oară, şi l-a recunoscut pe loc ca fiind acelaşi băiat

pe care-l căuta şi el, deşi n-am putut pricepe pentru ce. A făcut un târg cu Fagin ca, dacă Oliver avea să fie adus înapoi, bătrânul să capete o anumită sumă de bani. Avea să primească şi mai mult, dacă făcea din micuț un hoț, lucru pe care Monks îl dorea dintr-un motiv al lui.

- Din ce motiv? întrebă Rose.

- Păi, tocmai când speram să aflu, el mi-a zărit umbra pe perete, spuse fata. Şi să ştii că nu sunt mulți cei care ar fi putut să se ferească din calea lor la țanc, să nu fie descoperiți. Eu însă am izbutit şi nu l-am mai văzut până ieri-seară.

- Şi ce s-a întâmplat atunci?

- O să-ți spun, domnişoară. Ieri-seară, a venit iar. Şi iar s-au dus sus, şi eu, înfăşurându-mă în pelerină, ca să nu mă trădeze umbra, am tras cu urechea la uşă. Primele vorbe pe care le-am auzit din gura lui Monks au fost: „Aşadar, singurele dovezi despre cine este acest băiat zac pe fundul râului, iar babornița care le-a primit din mâinile mamei lui putrezeşte în mormânt". Au râs şi au vorbit despre cum îl aranja pe el această faptă, iar Monks, vorbind mai departe despre băiat şi devenind foarte furios, a zis că, deşi de acum pusese mâna pe banii micului diavol în bună regulă, ar fi preferat să rezolve în celălalt fel, căci ar fi fost o distracție pe cinste să spulbere mândria din testamentul tatălui său, târându-l prin fiecare închisoare din oraş şi apoi la spânzurătoare, pentru vreo crimă pe care Fagin ar fi putut s-o pună lesne la cale, asta după ce ar fi stors şi nişte bani frumoşi de la el, pe deasupra.

- Ce înseamnă toate astea? zise Rose.

- Adevărul adevărat, domnişoară, deşi vine din gura mea, răspunse fata. Apoi, el a spus - cu vorbe de ocară, pe care eu le înțeleg prea bine, dar care pentru dumneata sunt necunoscute - a spus că, dacă şi-ar putea ostoi ura, luând viața băiatului fără să-şi pună el pielea în pericol, ar face-o, dar cum nu poate, o să pândească mereu un prilej să-l întâlnească, la fiecare pas pe care-l va face în viața sa,

şi, dacă băiatul va profita de naşterea şi trecutul său, tot îl va ucide până la urmă. „Pe scurt, Fagin", a zis Monk, „cât de evreu eşti tu, tot n-ai fi fost în stare să întinzi vreodată nişte curse aşa cum o să-i întind eu fratelui meu mai mic, Oliver."

- Fratele lui! exclamă Rose.

- Acestea au fost întocmai vorbele sale, zise fata, privind neliniştită împrejur, aşa cum de altfel făcuse aproape tot timpul de când începuse să vorbească, pentru că i se părea neîncetat că Sikes le tot dă târcoale. Şi a mai zis şi altele. Când a vorbit de dumneata şi de cealaltă doamnă, zicând c-a fost aproape o fatalitate, de parcă-şi vârâse dracul coada, ca Oliver să ajungă în mâinile voastre, a râs şi a spus că era totuşi şi o parte bună în treaba asta, numai gândindu-se la câte mii şi sute de mii de lire n-ați da voi, dacă le-ați avea, ca să ştiți cine este cu adevărat cățelușul vostru pe două picioare.

- Doar nu vrei să spui, zise Rose, devenind foarte palidă, că a vorbit serios.

- A vorbit serios, mânios şi înverşunat, cum n-am mai auzit pe nimeni vreodată, răspunse fata, dând din cap. Este un om foarte serios când se aprinde ura în el. Cunosc puzderie de inşi care fac lucruri şi mai rele, dar aş trage cu urechea la ce vorbesc ei de zece ori, decât să-l iscodesc o dată pe acest Monks... S-a făcut târziu şi trebuie să ajung acasă, înainte să dau de bănuit că am trecut pe aici. Trebuie să mă întorc numaidecât.

- Dar ce pot face eu? spuse Rose. Cum aş putea să folosesc informația asta, fără de dumneata? Să te întorci! De ce vrei să te întorci la tovarăşii pe care-i descrii în culori atât de cumplite? Dacă repeți ceea ce mi-ai spus mie în fața unui domn, pe care-l pot chema într-o clipă, din camera de alături, vei fi dusă într-un loc sigur, în mai puțin de o jumătate de ceas.

- Vreau să mă întorc, zise fata. Trebuie să mă întorc, pentru că... - ah! cum să-i spun asemenea lucruri unei

domnişoare neprihănite ca dumneata? - pentru că printre oamenii de care ți-am vorbit este unul, cel mai lipsit de speranță dintre toți, pe care nu-l pot părăsi, nu, nici măcar pentru a scăpa de traiul ăsta blestemat pe care-l duc acum.

- Faptul că l-ai mai ajutat o dată pe scumpul nostru băiat, zise Rose, şi că ai venit aici, riscând atât de mult, ca să-mi spui ce ai auzit, apoi purtarea ta, care mă încredințează că spui adevărul, remuşcarea ta vădită şi ruşinea pe care o simți, toate mă fac să cred că mai poți fi salvată. O! - se rugă fata, cu înflăcărare, împreunându-şi mâinile, în vreme ce lacrimile îi şiroiau pe obraji, nu-ți astupa urechile la rugămințile fierbinți ale unei fete, cea dintâi... cea dintâi, cred, care ți-a vorbit cu inima plină de milă şi compasiune. Ascultă-mi vorbele şi lasă-mă să te izbăvesc, ca să duci o viață mai bună.

- Domnişoară, strigă fata, căzând în genunchi, domnişoară dragă şi scumpă, eşti un înger şi cu adevărat eşti *prima* care m-a binecuvântat vreodată cu asemenea cuvinte. Dacă le-aş fi auzit cu ani în urmă, ar fi putut să mă întoarcă de pe drumul acesta de păcate şi durere, dar acum este prea târziu, prea târziu!

- Niciodată nu este prea târziu pentru căință şi îndreptare, zise Rose.

- Este, strigă fata, zbătându-se în chinurile sufletului ei. Nu-l pot părăsi acum! Nu pot să fiu eu cea care îl condamnă la moarte.

- Dar de ce l-ai condamna la moarte? întrebă Rose.

- Nimic nu l-ar putea salva, strigă fata. Dacă le-aş spune şi altora ceea ce ți-am spus dumitale, ar fi închis şi ar muri cu siguranță. Este cum nu se poate mai sfidător şi a fost atât de nemilos!

- E cu putință, strigă Rose, ca pentru un om ca acesta să abandonezi orice speranță pentru viitor şi siguranța unei salvări imediate? E o nebunie!

- Nu ştiu ce este, răspunse fata, ştiu doar că aşa este şi că nu sunt singura, deoarece ca mine mai sunt sute de alte fete, la fel de înjosite şi nenorocite. Trebuie să mă întorc. Nu ştiu dacă este mânia lui Dumnezeu pentru toate păcatele pe care le-am săvârşit, dar sunt legată de el prin fiecare suferință şi chin îndurat de la el şi aşa o să rămân, cred, chiar dacă ştiu că, până la urmă, va fi să mor de mâna lui.

- Ce pot să fac? spuse Rose. Nu te pot lăsa să pleci de la mine astfel.

- Va trebui, domnişoară, şi ştiu că aşa vei face, răspunse fata, ridicându-se. Nu mă vei împiedica să plec pentru că m-am încrezut în bunătatea dumitale şi nu am încercat să te silesc să-mi dai ceva în schimb ca să-ți spun ce-am aflat, aşa cum puteam să fac.

- Şi atunci, la ce bun tot ceea ce mi-ai spus? zise Rose. Acest mister trebuie cercetat, căci altfel cum ar putea să-l ajute pe Oliver, căruia eşti atât de dornică să-i fii de folos?

- Cu siguranță că ai alături de dumneata vreun domn bun, care să asculte ceea ce ți-am spus ca pe o taină şi care să te sfătuiască şi să te învețe ce-i mai bine să faci, răspunse fata.

- Dar unde te pot găsi, dacă o să fie nevoie? întrebă Rose. Nu vreau să ştiu unde trăiesc oamenii aceştia îngrozitori, ci doar unde vei merge sau pe unde vei trece la un ceas anume.

- Îmi făgăduieşti să păstrezi cu sfințenie taina mea şi că o să vii singură sau numai cu persoana cu care te vei sfătui şi că pe urmă nu voi fi pândită sau urmărită? întrebă fata.

- Îți promit solemn, răspunse Rose.

- În fiecare duminică seara, de la unsprezece şi până va bătea de douăsprezece, zise fata fără şovăire, mă voi plimba pe Podul Londrei, dacă voi mai fi în viață.

- Mai rămâi o clipă, îi tăie Rose calea, când Nancy se grăbi spre uşă. Mai gândeşte-te încă o dată la modul în

care trăieşti şi la şansa pe care o ai să scapi de mizerie. Am o datorie față de tine, nu numai pentru că ai venit de bunăvoie ca să-mi spui aceste lucruri, dar şi pentru că eşti o femeie pierdută, aproape fără putință de scăpare. Vrei să te întorci la banda aceea de tâlhari şi la omul acela îngrozitor, când un singur cuvânt te-ar putea salva? Ce vrajă te poate face să te întorci şi te laşi pradă ticăloşiei şi nefericirii? O! Chiar nu mai există niciun sentiment în inima ta la care să pot ajunge? Chiar nu a mai rămas nimic de care să mă pot folosi împotriva acestei orbiri fatale?

- Când nişte domnişoare atât de tinere, de bune şi de frumoase precum eşti dumneata, răspunse Nancy cu hotărâre, îşi dăruiesc inimile, iubirea le poate îndemna să meargă tot atât de departe... Chiar şi pe cele ca dumneata, care au o casă, rude, prieteni şi admiratori, au de toate cu care să-şi umple sufletele. Dar când cele ca mine, care nu au niciun acoperiş sigur deasupra capului, în afară de capacul sicriului, şi niciun prieten alături când sunt bolnave sau pe patul de moarte, în afară de îngrijitoarea de la azil, ne dăm inimile noastre măcinate de păcate oricărui bărbat care ne acordă atenție şi îl lăsăm să umple acel gol care a stăruit în noi toată viața noastră nenorocită, cine mai poate spera să ne izbăvească? Fie-ți milă de noi, domnişoară... Fie-ți milă de noi, pentru că nu mai avem decât un singur simțământ dintre cele femeieşti şi pentru că şi acesta s-a preschimbat, printr-o osândă aspră, dintr-o alinare şi o mândrie, într-un alt izvor de chin şi suferință.

- Dar o să primeşti de la mine, zise Rose, după câteva clipe de tăcere, nişte bani cu care să poți trăi cinstit... cel puțin până ne vom întâlni din nou?

- Niciun bănuț, răspunse fata, dând din mână.

- Nu îți închide inima la toate strădaniile mele de a te ajuta, zise Rose, păşind uşor către ea. Chiar vreau să te ajut.

- Cel mai bine m-ai ajuta, domnişoară, răspunse Nancy, frângându-şi mâinile, dacă mi-ai putea curma viața chiar în această clipă, căci am simțit atâta durere în seara aceasta, gândindu-mă cine sunt, cum nu am mai simțit vreodată, şi tot ar însemna un câştig să nu mor în iadul în care am trăit toată viața. Dumnezeu să te binecuvânteze, scumpă domnişoară, şi să îți aducă tot atâta fericire în suflet pe câtă ruşine a aruncat într-al meu!

Rostind acestea, plângând în hohote, biata ființă nefericită se întoarse să plece, în vreme ce Rose Maylie, copleşită de această întrevedere neobişnuită, care părea mai degrabă un vis urât decât o realitate, se prăbuşi într-un fotoliu, încercând să-şi adune gândurile răvăşite.

XLI

Care conține noi descoperiri şi care arată că surprizele, ca şi nenorocirile, nu vin niciodată singure

Rose se găsea într-adevăr într-o mare încurcătură. Dacă, pe de-o parte, simțea o dorință fierbinte de a risipi misterul în care era învăluit trecutul lui Oliver, pe de altă parte, făgăduise solemn c-o să păstreze taina pe care fata nefericită, cu care tocmai stătuse de vorbă, i-o împărtăşise, având încredere în tinerețea, sinceritatea şi bunătatea sa. Rose fusese mişcată de vorbele şi purtările fetei şi, pe lângă dragostea pe care i-o purta micului ei protejat, era însuflețită de dorința la fel de înflăcărată de a o întoarce pe biata proscrisă pe calea căinței şi a speranței.

Se stabilise că aveau să mai rămână în Londra numai trei zile, înainte de a pleca pentru câteva săptămâni undeva departe, pe coastă. Acum era miezul nopții zilei celei dintâi. Ce hotărâre putea lua, ce putea face în numai patruzeci şi opt de ore? Oare ar fi putut să amâne plecarea fără să dea nimănui de bănuit?

Domnul Losberne îi însoțise şi avea să rămână împreună cu ei încă două zile. Însă Rose cunoştea prea bine caracterul tumultuos al doctorului şi îşi putea închipui limpede mânia cu care, lăsându-se pradă primului impuls de indignare, avea s-o privească pe cea care îl dusese din nou pe Oliver în captivitate. Astfel că-i era teamă să-i încredințeze taina, fără să aibă pe nimeni care să o susțină, cu mai multă autoritate, în apărarea fetei.

Era cum nu se poate mai îndreptățită să fie extrem de prevăzătoare şi reținută în a povesti întâmplarea chiar şi doamnei Maylie, a cărei primă pornire cu siguranță ar fi fost să vorbească despre aceasta cu bunul doctor. Iar ca să

recurgă la sfatul unui avocat, chiar de ar fi ştiut cum să facă acest lucru, nici nu încăpea discuție, din aceleaşi motive. Pentru o clipă, fu săgetată de gândul că ar putea să apeleze pentru ajutor la Harry. Amintindu-şi însă de cum se despărțiseră, i se păru nedemn să îl cheme înapoi, când el - şi lacrimi i se iviră în ochi, depănând aceste gânduri - când el probabil că deja se deprinsese să o uite şi să fie fericit, departe de ea.

Tulburată astfel de întrebări felurite, înclinând când spre o rezolvare, când spre alta şi iarăşi refuzându-le pe toate, apoi din nou cântărindu-le pe fiecare în parte, Rose petrecu o noapte de nesomn şi plină de neliniște. A doua zi, după multe alte frământări, ajunse la concluzia disperată că trebuia să încerce a se sfătui cu Harry.

„Dacă o să fie dureros pentru el," se gândi ea, „să se întoarcă aici, cu mult mai dureros va fi pentru mine! Deşi poate că n-o să vină. Poate că o să scrie... sau poate că o să vină, dar o să caute cu tot dinadinsul să nu se întâlnească cu mine... aşa cum a făcut când a plecat. N-aş fi crezut că va pleca aşa. Dar a fost mai bine pentru noi, amândoi."

În acel moment, Rose lăsă pana jos şi îşi întoarse capul, de parcă ar fi vrut ca nu cumva foaia de hârtie, care avea să fie mesagerul gândurilor ei, să o vadă plângând.

De nenumărate ori luase pana în mână, se gândise şi răzgândise asupra primului rând al scrisorii, fără să aştearnă niciun cuvânt pe hârtie, când Oliver, care colindase străzile, împreună cu domnul Giles, în calitate de apărător, dădu buzna în odaie, cu răsuflarea tăiată şi atât de tulburat şi neliniştit, încât părea să prevestească noi motive de îngrijorare pentru Rose.

- Ce s-a întâmplat de eşti atât de agitat? întrebă Rose, ridicându-se în întâmpinarea lui.

- Nu ştiu, dar simt că mă înăbuş, răspunse băiatul. O, Doamne! Cred că în sfârşit am să-l întâlnesc şi aşa o să vă convingeți cu toții că nu v-am spus decât adevărul!

- Niciodată nu am crezut că ne-ai spus altceva decât adevărul, zise Rose, mângâindu-l. Dar despre ce este vorba?... Despre cine vorbeşti?

- L-am văzut pe domnul acela, răspunse Oliver, abia reuşind să articuleze, pe domnul care a fost bun cu mine... domnul Brownlow, despre care v-am vorbit de atâtea ori.

- Unde? întrebă Rose.

- A coborât dintr-o trăsură şi a intrat într-o casă, răspunse Oliver, vărsând lacrimi de bucurie. N-am vorbit cu el... nu am putut să vorbesc cu el, căci el nu m-a văzut, iar eu tremuram atât de tare, că nu am fost în stare să mă duc până la el. Dar Giles a întrebat dacă locuieşte acolo şi i s-a spus că da. Uite! continuă Oliver, desfăcând un petic de hârtie. Aici, aici scrie unde locuieşte... Mă duc la el imediat! O, vai de mine, vai de mine! Ce-o să mă fac, când o să ajung să vorbesc din nou cu el?

Cu gândurile împrăştiate de aceste strigăte de bucurie şi de multe altele încă, fără şir, Rose citi adresa - pe Craven Street, în Strand. Se hotărî să se folosească neîntârziat de această descoperire.

- Repede, zise ea. Spune să-mi cheme o birjă şi fii pregătit să mă însoţeşti. O să te duc acolo pe dată, fără să mai pierdem nicio clipă. O să-i spun mătuşii că ieşim pentru vreo oră şi plecăm de cum vei fi tu gata.

Oliver nu mai avu nevoie de alt îndemn pentru a se grăbi şi, în mai puțin de cinci minute, plecaseră deja spre Craven Street. Când ajunseră acolo, Rose îl lăsă pe Oliver în birjă, sub pretextul că vrea să-l pregătească pe bătrânul domn pentru revederea cu el şi, trimițându-şi cartea de vizită prin servitor, ceru să-l vadă pe domnul Brownlow, într-o chestiune care nu suferea amânare. Servitorul se întoarse repede, rugând-o să urce şi, urmându-l până la al doilea cat, domnişoara Maylie intră într-o cameră unde se trezi în faţa unui domn în vârstă, cu chip blajin, îmbrăcat într-o haină de culoare verde-închis. Lângă el se afla un alt domn în vârstă, cu pantaloni şi ghetre, care însă n-avea

deloc un chip blajin şi care stătea pe un scaun, aplecat în față, cu mâinile încrucişate pe un baston, şi cu bărbia sprijinită pe ele.

- Vai de mine, zise bătrânul domn cu haina verde, ridicându-se grăbit, cu deosebită politețe. Îmi cer iertare, domnişoară... Am crezut că este cine ştie ce persoană insistentă, care... Te rog să mă ierți. Ia loc, te rog!

- Presupun că dumneata eşti domnul Brownlow? zise Rose, mutându-şi privirile de la celălalt domn către cel care i se adresase.

- Acesta este numele meu, zise bătrânul domn. Iar acesta este prietenul meu, domnul Grimwig. Grimwig, eşti bun să ne laşi singuri pentru câteva minute?

- Eu aş zice, interveni domnişoara Maylie, că deocamdată nu are niciun rost să-l tulburăm pe acest domn, rugându-l să ne lase singuri. Dacă am fost înştiințată corect, este unul dintre cei care cunoaşte problema despre care doresc să vorbesc.

Domnul Brownlow primi, cu un semn de mulțumire. Domnul Grimwig, care făcuse o plecăciune foarte bățoasă, ridicându-se de pe scaun, făcu încă o plecăciune, la fel de bățoasă, aşezându-se la loc.

- O să fii foarte uimit, nu mă îndoiesc, zise Rose, stânjenită, însă odinioară dumneata ai arătat o mare bunătate şi bunăvoință unui foarte drag micuț prieten al meu şi sunt sigură că vei fi interesat să afli veşti despre el.

- Adevărat! zise domnul Brownlow.

- L-ai cunoscut ca fiind Oliver Twist, răspunse Rose.

Nici nu apucă bine să rostească aceste vorbe că domnul Grimwig, care se prefăcea că este foarte absorbit în lectura unei cărți mari de pe masă, o închise trântind-o cu zgomot şi, răsturnându-se pe spate în scaun, rămase cu ochii larg deschişi, având întipărită pe chip o expresie de uimire desăvârşită, vreme îndelungată. Apoi, ca şi cum s-ar fi ruşinat că a lăsat să se vadă că a fost atât de afectat, se scutură de emoție, luându-şi dintr-odată atitudinea de

mai înainte şi, privind drept în faţa lui, scoase un fluierat lung, care păru, la sfârşit, că nici nu mai era slobozit în afară, ci că se pierdea undeva, în adâncul stomacului său.

Domnul Brownlow nu era mai puţin surprins, deşi uimirea sa nu se manifestă într-un mod atât de excentric. Îşi trase scaunul mai aproape de cel al domnişoarei Maylie şi spuse:

- Fă-mi o favoare, draga mea domnişoară, să nu ţii deloc seama de bunătatea şi bunăvoinţa despre care ai pomenit şi despre care nimeni altcineva nu ştie mai nimic şi, dacă îţi stă în putere să aduci vreo dovadă care să-mi schimbe proasta părere pe care cândva am fost convins că trebuie să o am despre acel biet copil, te rog, pentru numele lui Dumnezeu, să mi-o aduci degrabă la cunoştinţă.

- Este un copil cu o fire nobilă şi o inimă bună, zise Rose, îmbujorându-se, şi acea Putere, care a socotit de cuviinţă să-l pună la nişte încercări prea grele pentru frageda lui vârstă, i-a sădit în inimă nişte sentimente care ar face cinste multora dintre cei care numără de şase ori mai mulţi ani decât el.

- Eu am numai şaizeci şi unu, zise domnul Grimwig, cu aceeaşi faţă neclintită. Şi cum, pe toţi dracii, dacă Oliver ăsta nu are cel puţin doisprezece ani, nu văd la cine se referă această observaţie.

- Nu-l lua în seamă pe prietenul meu, domnişoară Maylie, zise domnul Brownlow, nu vorbeşte serios.

- Ba da, vorbeşte foarte serios, mârâi domnul Grimwig.

- Ba nu, nu vorbeşte serios, zise domnul Brownlow, şi era limpede că devenea din ce în ce mai mânios.

- O să-şi înghită capul, dacă nu e aşa, mârâi domnul Grimwig.

- Ar merita să-i fie retezat, dacă e aşa, zise domnul Brownlow.

- Şi ar dori nespus să vadă pe cineva, oricine, care ar cuteza să facă una ca asta, răspunse domnul Grimwig, izbind cu bastonul în podea.

Ajungând aici, cei doi domni traseră fiecare cât o priză de tabac pe nas, după care îşi dădură mâna, cum făceau ei de obicei.

- Şi acum, domnişoară Maylie, zise domnul Brownlow, să ne întoarcem la subiectul nostru, de care, în bunătatea dumitale, eşti atât de tare interesată. Eşti bună să-mi povesteşti ce ştii despre acest sărman copil? Dar dă-mi voie, mai întâi, să îți spun că am încercat tot ce mi-a stat în putere să îl găsesc şi că, de când am fost plecat din țară, am ajuns să mă îndoiesc destul de mult de prima mea impresie, cum că a abuzat de bunătatea mea şi că a fost convins de vechii lui tovarăşi să mă jefuiască.

Rose, care avusese timp să-şi adune gândurile, povesti în câteva vorbe, cu naturalețe, ce se întâmplase cu Oliver de când părăsise casa domnului Brownlow, păstrând ceea ce aflase de la Nancy pentru o întrevedere viitoare, între patru ochi, cu acest domn, şi încheind prin a-l încredința că singura durere a băiatului, în ultimele luni, fusese aceea că nu-l putea întâlni pe vechiul său binefăcător şi prieten.

- Slavă Domnului! zise bătrânul domn. Aceasta este o mare fericire pentru mine, o mare fericire! Dar nu mi-ai spus încă unde se află acum, domnişoară Maylie. Te rog să mă ierți că te dojenesc... dar de ce nu l-ai adus cu dumneata aici?

- Aşteaptă într-o birjă, la intrare, răspunse Rose.

- La intrare! strigă domnul.

Şi cu acestea, se repezi afară din încăpere, coborând scările, urcând în birjă şi aşezându-se pe banchetă, fără să rostească niciun cuvânt.

Când uşa se închise în urma lui, domnul Grimwig îşi ridică privirile şi, proptindu-şi scaunul pe unul dintre picioarele din spate, descrise trei cercuri perfecte în jurul

axei sale, ajutându-se cu mâinile de baston şi de masă, ca să stea în echilibru. După ce încheie această acrobaţie, se ridică şi şchiopătă, cât putu de repede, în lungul şi în latul odăii de cel puţin douăsprezece ori, după care, oprindu-se dintr-odată în faţa Rosei, o sărută apăsat pe amândoi obrajii, fără niciun gest de prevenire.

- Sst! zise el, când tânăra domnişoară se ridică oarecum neliniştită de asemenea purtare, cel puţin neobişnuită. Nu-ţi fie teamă! Sunt destul de bătrân ca să-ţi fiu bunic. Eşti o fată drăguţă. Îmi place de dumneata. Iată-i!

Spunând acestea, se aruncă printr-o săritură dibace înapoi în scaunul său, exact în clipa în care domnul Brownlow se întorcea în odaie, însoţit de Oliver, pe care domnul Grimwig îl primi cu mare bunăvoinţă. Rose Maylie se gândi atunci că, dacă mulţumirea pe care i-a adus-o acest moment ar fi fost singura răsplată a întregii ei nelinişti şi griji pentru Oliver, tot s-ar fi simţit pe de-a-ntregul răsplătită.

- Mai este încă cineva de care nu ar trebui să uităm, că veni vorba, zise domnul Brownlow, sunând din clopoţel. Trimite după doamna Bedwin, te rog!

Bătrâna menajeră răspunse chemării în mare grabă şi, făcând o plecăciune în faţa uşii, aşteptă să i se dea porunca.

- Oh, dar devii mai chioară pe zi ce trece, Bedwin, zise domnul Brownlow, ca s-o necăjească.

- Ei, da, aşa este, domnule, răspunse bătrâna. Ochii, la vârsta mea, nu se fac mai buni cu trecerea timpului.

- Asta aş fi putut să-ţi spun şi eu, replică domnul Brownlow. Dar pune-ţi odată ochelarii şi uită-te, dacă nu înţelegi pentru ce ai fost chemată!

- Dumnezeule, ai milă de mine! strigă bătrâna, îmbrăţişându-l pe Oliver. Este băiatul meu cel nevinovat!

- Draga mea doică! strigă şi Oliver.

- S-a întors acasă... ştiam că o să se întoarcă, zise bătrâna doamnă, ținându-l în brațe. Cât de bine arată şi ce frumos este îmbrăcat, ca un fiu de gentleman! Unde ai fost, atât de mult timp? Ah! Acelaşi obraz drăguț, dar nu atât de palid, aceiaşi ochi blânzi, dar nu atât de trişti. Nu l-am uitat nicio clipă, cum n-am uitat nici de zâmbetul lui blajin, ci l-am văzut în fiecare zi, alături de chipurile dragilor mei copii, duşi pe lumea cealaltă încă de pe vremea când eram şi eu o femeie tânără şi fără griji.

Rostind toate acestea pe nerăsuflate, ba îndepărtându-l pe Oliver de lângă ea, ca să vadă cât de mult a crescut, ba ținându-l strâns în brațe şi mângâindu-l drăgăstos pe creştet, inimoasa bătrână râdea şi plângea, pe umărul lui.

Lăsându-i să-şi depene amintiri în voie, domnul Brownlow o conduse pe Rose într-o altă încăpere, unde fata îi povesti de-a fir a păr tot ce aflase de la Nancy, ceea ce îi stârni bătrânului domn o mare surpriză şi uimire. Rose îi explică, de asemenea, care a fost pricina pentru care nu-i încredințase de la bun început această taină prietenului ei, domnul Losberne. Bătrânul domn fu de părere că acționase cu prudență şi se angajă bucuros să fie el cel care să stea de vorbă foarte serios cu bunul doctor. Pentru a face posibilă o cât mai grabnică îndeplinire a acestui plan, aranjară ca bătrânul domn să vină la ei acasă, la ora opt, în acea seară şi ca, între timp, doamna Maylie să fie încunoştințată, cu băgare de seamă, despre ceea ce se întâmpla. Odată puse la punct aceste strategii, Rose şi Oliver se întoarseră acasă.

Rose nu se înşelase deloc asupra mâniei cumplite care avea să-l cuprindă pe bunul doctor. Nici nu apucă să-i spună bine povestea lui Nancy, că el şi începu să înşire un torent de amenințări amestecate cu blesteme. Jură că va face din ea prima victimă a îndoitului geniu polițienesc al domnilor Blathers şi Duff, chiar punându-şi pălăria şi pregătindu-se să treacă la fapte, pentru a obține ajutorul

celor doi destoinici agenți. Şi nu încape îndoială că, pradă primei izbucniri, şi-ar fi dus la bun sfârşit această intenție fără să se gândească nicio clipă la urmări, dacă n-ar fi fost împiedicat, pe de-o parte, de o violență pe măsură din partea domnului Brownlow, el însuşi o fire vulcanică, iar pe de alta, de toate argumentele şi demonstrațiile care au fost socotite nimerite pentru a-i schimba acea hotărâre.

- Şi-atunci ce naiba e de făcut? tună energicul doctor, când se întoarseră în salonul în care îi aşteptau cele două doamne. O să le aducem mulțumirile noastre tuturor acestor vagabonzi, femei şi bărbați, şi o să-i rugăm în genunchi să accepte o sută de lire sterline sau, mai bine, câte o sută de fiecare, ca un umil semn al respectului pe care li-l purtăm şi o ca măruntă recunoaştere a bunătății pe care au arătat-o față de Oliver?

- Ei, nici chiar aşa, răspunse domnul Brownlow, râzând. Dar trebuie să procedăm cu delicatețe şi grijă.

- Delicatețe şi grijă! exclamă doctorul. O să-i trimit pe toți, până la unul, la...

- Nu contează unde, interveni domnul Brownlow. Dar gândeşte-te să-i trimiți undeva, astfel încât noi să avem toate şansele de a ne atinge scopul.

- Care scop? întrebă doctorul.

- Simplu: descoperirea obârşiei lui Oliver şi redobândirea moştenirii sale, de care, dacă povestea aflată de fata aceea sărmană este adevărată, a fost lipsit prin înşelăciune.

- Ah! zise domnul Losberne, făcându-şi energic vânt cu batista ca să se răcorească. Aproape că uitasem de asta!

- Vezi, continuă domnul Brownlow, chiar dacă nu ținem deloc seama de sărmana fată şi dacă presupunem că ar fi cu putință să aduci aceşti ticăloşi în fața justiției, fără să o pui pe ea în pericol, ce folos am obține din asta?

- După toate probabilitățile, ar fi spânzurați câțiva dintre ei, sugeră doctorul, iar ceilalți ar ajunge la muncă silnică.

- Foarte corect, răspunse domnul Brownlow, zâmbind, dar fără îndoială că tot acolo or să ajungă şi singuri, la timpul cuvenit. Dar dacă noi intervenim şi împiedicăm mersul firesc al lucrurilor, mi se pare că nu ar fi nici mai mult, nici mai puțin decât o faptă demnă de Don Quijote, total contrară interesului nostru... sau cel puțin al lui Oliver, ceea ce este unul şi acelaşi lucru.

- Cum aşa? întrebă doctorul.

- Iată cum. Este foarte limpede că o să ne fie foarte greu să dezlegăm acest mister, până nu îl îngenunchem pe acel individ pe nume Monks. Iar asta nu putem face decât printr-un şiretlic şi doar dacă-l prindem când nu este înconjurat de oamenii săi. Căci, presupunând că ar fi arestat, noi n-avem nicio dovadă împotriva lui. El nu este amestecat (cel puțin, după câte ştim noi sau după cum ni s-au prezentat nouă faptele) în niciuna dintre hoțiile puse la cale de ceata aceea de tâlhari. Aşadar, dacă nu ar fi lăsat să plece liber, nu ar primi altă pedeapsă decât să fie închis ca vagabond, iar după aceea, gura lui ar fi desigur atât de hotărât ferecată, încât nu ne-ar ajuta mai mult, pentru ceea ce vrem noi, decât dacă ar fi surd, mut, orb şi nebun.

- Atunci, zise doctorul cu înflăcărare, te întreb încă o dată, dacă dumneata crezi că este rațional să considerăm de neîncălcat promisiunea făcută acestei fete? A fost o promisiune făcută cu cele mai bune şi mai mărinimoase intenții, dar chiar...

- Haide să nu ne cramponăm de acest subiect, draga mea domnişoară, te rog, zise domnul Brownlow, întrerupând-o pe Rose, care se pregătea să-i dea o replică doctorului. Promisiunea nu va fi încălcată. Consider că nu ne va încurca în niciun fel în ceea ce vrem noi să facem. Însă, înainte de a lua o hotărâre despre cum vom acționa, va fi necesar să ne întâlnim cu fata, ca să ne asigurăm că o să ni-l arate pe acest Monks, cu înțelegerea că numai noi vom fi implicați şi nu o vom da pe mâna legii. Iar dacă nu

se va îndupleca sau nu va putea să ne ajute, măcar să obținem de la ea o descriere a locurilor pe care le frecventează Monks, ca şi a înfățişării lui, astfel încât să-l putem identifica. Nu o putem întâlni până duminica viitoare; astăzi este marți. Aş sugera ca, între timp, să nu suflăm niciun cuvânt şi să păstrăm secretul chiar şi față de Oliver însuşi.

Deşi domnul Losberne făcu o serie de strâmbături la propunerea de a aştepta cinci zile încheiate, trebui să recunoască faptul că nu vedea nicio altă cale mai bună, în acel moment. Şi cum atât Rose, cât şi doamna Maylie îl susțineau cu tărie pe domnul Brownlow, propunerea acestuia din urmă rămase în picioare.

- Mi-ar plăcea, zise el, să-l chem în ajutor pe prietenul meu Grimwig. Este o ființă ciudată, însă este foarte ager şi ar putea să ne ajute mult. Ar trebui să mai spun că a fost avocat, dar a părăsit baroul dezgustat, întrucât a avut un singur dosar şi o moțiune în douăzeci de ani - deşi rămâne să decideți singuri dacă aceasta este, într-adevăr, o recomandare pozitivă pentru el.

- N-am nicio obiecție să-l chemăm pe prietenul dumitale, dacă şi eu îl pot chema pe al meu, spuse doctorul ambițios.

- Trebuie să supunem la vot, răspunse domnul Brownlow. Cine ar fi acesta?

- Fiul acestei doamne şi cel care i-a fost acestei tinere domnişoare... un foarte drag prieten, zise doctorul, apropiindu-se de doamna Maylie şi sfârşind cu o privire foarte grăitoare către nepoată.

Rose se îmbujoră ca focul, însă nu rosti vreun cuvânt de împotrivire față de această condiție (poate pentru că se simțea în minoritate, fără nicio şansă de reuşită), astfel că Harry şi domnul Grimwig fură incluşi în consiliu.

- Şi rămânem în oraş, desigur, spuse doamna Maylie, câtă vreme avem şi cea mai mică şansă de a rezolva cu succes acest mister. Nu o să precupețesc niciun efort şi voi

plăti oricât va fi nevoie pentru a ne atinge scopul, care ne interesează pe toți atât de tare. Şi nu am nimic împotrivă să rămânem în Londra chiar şi douăsprezece luni, atâta vreme cât mă puteți asigura că mai sunt speranțe.

- Bun! încheie domnul Brownlow. Şi pentru că pot citi pe chipurile din jurul meu dorința de a mă întreba cum de n-am reuşit să-mi dau seama ce s-a întâmplat din ceea ce-mi povestise Oliver şi am plecat pe neaşteptate din țară, dați-mi voie să vă rog stăruitor să nu-mi mai puneți nicio întrebare, până în momentul pe care-l voi considera eu potrivit ca să lămuresc toate nedumeririle, povestindu-vă viața mea. Credeți-mă, vă cer aceasta din motive temeinice, altminteri aş putea să trezesc speranțe care, probabil, or să fie neîntemeiate şi, astfel, să sporesc greutățile şi dezamăgirile, deja destul de numeroase. Haideți! Cina este gata şi micul Oliver, singur în camera de alături, o fi început să creadă că ne-am săturat să îl avem în preajmă şi că punem aici la cale un plan diabolic de a-l trimite în lumea largă.

Cu aceste cuvinte, bătrânul domn îi oferi brațul doamnei Maylie, conducând-o în salon. Domnul Losberne îi urmă, conducând-o pe Rose, iar consiliul îşi încheie, pentru moment, şedința de lucru.

XLII

O veche cunoştinţă a lui Oliver, dovedindu-se de o veritabilă genialitate, devine o personalitate în oraş

În noaptea în care Nancy, după ce-l adormise pe domnul Sikes, se grăbise să-şi ducă la îndeplinire misiunea cu care se însărcinase de bunăvoie faţă Rose Maylie, tocmai se îndreptau către Londra, prin Great North, două persoane asupra cărora ar fi indicat să ne îndreptăm atenţia.

Erau un bărbat şi o femeie, sau poate ar fi bine să fie descrişi drept o persoană de sex masculin şi una de sex feminin, căci el era unul dintre acei indivizi înalţi, deşiraţi şi şleampeţi, cărora este dificil să le atribui o vârstă, întrucât, având o asemenea înfăţişare, arată aidoma unor bărbaţi nematurizaţi când sunt numai nişte băietani şi, când ajung bărbaţi aproape în floarea vârstei, seamănă cu nişte flăcăi maturizaţi înainte de vreme. Femeia era tânără, însă foarte grasă şi vânjoasă, cum era şi cazul, de altfel, ca să poată duce pe umeri o ditamai bocceaua, mare şi grea. Tovarăşul său nu era la fel de împovărat, având doar o legăturică, dintr-o basma obişnuită, care se bălăbănea legată în vârful unui băţ, pe care-l purta pe un umăr şi care părea destul de uşoară. Pe de-o parte, lipsa bagajelor şi, pe de altă parte, picioarele sale, de o lungime ieşită din comun, îi permiteau să meargă lesne cu o jumătate de duzină de paşi înaintea tovarăşei sale de drum, către care întorcea din când în când capul şi către care făcea un semn plin de iritare, ca şi cum i-ar fi reproşat că se mişcă prea încet şi ar fi îndemnat-o să meargă mai repede.

Înaintau, astfel, pe drumul prăfuit, fără să bage de seamă nimic din ce le ieşea în cale, mai puţin când trebuiau să se dea la o parte pentru a face loc

poştalionului care venea în goană dinspre oraş, până când trecură prin Highgate, acolo unde călătorul din frunte se opri, strigând nerăbdător la tovarăşa sa de drum.

- Haide odată, vii? Tare înceată mai eşti, Charlotte!

- Dar şi povara pe care o car eu e mai grea, să ştii, zise femeia, ajungându-l din urmă, ostenită, aproape fără suflare.

- Grea, zici? Ce vorbeşti? Şi-atunci care mai e rostul tău? îi răspunse călătorul bărbat, trecându-şi, în acelaşi timp, legăturica lui pe umărul celălalt. Ei, poftim! Iarăşi te odihneşti! Păi, dacă nu scoți tu omul din sărite, să nu-mi spui mie pe nume!

- Mai e mult? întrebă femeia, odihnindu-se pe o bornă şi privind în sus, cu sudoarea curgându-i şiroaie pe față.

- Dacă mai e mult? E ca şi cum am fi ajuns, zise drumețul cu picioare lungi, arătând cu degetul în față. Uite-acolo! Alea sunt luminile Londrei.

- Mai sunt două mile bune până acolo, pe puțin, zise femeia, cu deznădejde.

- Nu contează dacă mai sunt două sau douăzeci, zise Noah Claypole (căci el era), tu ridică-te în picioare şi mergi, că altfel îți trag un şut de-o să mă ții minte!

Cum Noah devenea din ce în ce mai roşu la față de mânie, traversând deja drumul ca şi cum ar fi fost gata să-şi pună amenințarea în fapt, femeia se ridică, fără să mai scoată vreun cuvânt, târându-şi picioarele în urma lui.

- Unde ai de gând să ne oprim, ca să dormim la noapte, Noah? întrebă ea, după ce mai merseră câteva sute de paşi.

- De unde să ştiu eu? răspunse Noah, care devenise şi mai țâfnos de la atâta mers.

- Undeva aproape, sper, zise Charlotte.

- Nu, nu aproape, răspunse domnul Claypole. Uite-aşa! Nu aproape, aşa că nu te mai gândi la asta.

- De ce nu?

- Când îți spun că nu vreau să fac ceva, nu vreau şi gata, nu ai nevoie de niciun „de ce” sau „pentru ce” de la mine, răspunse domnul Claypole, foarte autoritar.

- Ei, dar nu trebuie să te superi, îi zise tovarăşa sa.

- Ar fi bine, nu-i aşa, să ne oprim la cel dintâi han întâlnit la marginea oraşului, pentru ca Sowerberry, dacă vine după noi, să-şi poată băga imediat nasul ăla de boşorog şi să ne ducă înapoi într-o căruță, cu cătuşele la mâini, zise domnul Claypole, pe un ton batjocoritor. Nu! O să merg şi o să mă fac pierdut pe cele mai înguste ulicioare pe care am să le găsesc şi n-o să mă opresc, până ce n-am să găsesc cel mai dosnic sălaş, drăguță! Poți să mulțumeşti stelei tale norocoase că ai pe cineva care să te conducă, pentru că, dacă n-am fi luat-o la început pe o altă cale, dinadins greşită, şi apoi nu ne-am fi întors, tăind-o drept peste câmpuri, ai fi fost prinsă şi băgată la zdup încă de-acum o săptămână, doamnă dragă. Şi ai fi meritat-o pe deplin, pentru prostia ta!

- Ştiu că nu sunt atât de deşteaptă ca tine, răspunse Charlotte, dar nu da toată vina pe mine şi nu spune că *eu* ar fi trebuit să fiu închisă în temniță. Căci, orice-ai spune, ai fi fost şi tu închis, dacă aş fi fost eu.

- Tu ai luat banii din tejghea, ştii bine, zise domnul Claypole.

- I-am luat pentru tine, Noah, dragule, răspunse Charlotte.

- Şi ce, i-am ținut eu? întrebă domnul Claypole.

- Nu, mi i-ai încredințat mie şi m-ai lăsat pe mine să-i duc, ca un drăguț ce eşti, zise doamna, ciupindu-l drăgăstos de sub bărbie şi luându-l de braț.

Şi chiar aşa se întâmplase, dar cum domnului Claypole nu îi stătea în fire să se încreadă în cineva cu ochii închişi şi în mod prostesc, trebuie să remarcăm, ca să-i facem dreptate acestui domn, că se încrezuse de data aceasta în Charlotte pentru ca, în cazul în care ar fi fost arestați, banii să fie găsiți la ea şi astfel să poată susține că nu se

face vinovat de niciun fel de furt, ceea ce i-ar fi sporit şansele să scape basma curată. Desigur însă că nu îi dezvălui Charlottei adevăratul motiv pentru care o împovărase şi merseră mai departe, împreună, foarte drăgăstoşi.

În continuarea aceluiaşi plan prevăzător, domnul Claypole o ținu tot înainte, fără să se oprească, până când ajunse la hanul Îngerul, din Islingston, unde socoti, şi pe bună dreptate, după mulțimea de trecători şi numărul mare de trăsuri, că se aflau deja în Londra. Oprindu-se doar pentru a vedea care sunt străzile cele mai ticsite de lume şi, prin urmare, cele de care trebuia să se ferească în primul rând, intră în Saint John, afundându-se pe dată în întunecimea unor ulicioare întortocheate şi murdare, care, întinzându-se între aleea Gray's Inn şi Smithfield, făceau din acea parte a oraşului una dintre cele mai decăzute şi rău famate mahalale uitate de civilizație, rămase chiar în inima Londrei.

Noah străbătu aceste străduțe târând-o pe Charlotte după el, ba coborând în canal, ca să cuprindă dintr-o privire şi să-şi dea seama ce hram poartă vreun han mic, ba luând-o din nou la picior, ajungând la concluzia, din cine ştie ce îi sărea lui în ochi, că este mult prea populat pentru ceea ce avea el în minte. În cele din urmă se opri în fața unuia, cel mai dărăpănat şi cel mai murdar din câte văzuseră până atunci şi, după ce traversă şi îl cercetă de pe partea cealaltă a drumului, avu bunăvoința de a-şi anunța intenția de a poposi acolo pentru noapte.

- Aşa că dă-mi mie bocceaua, zise Noah, dezlegând-o de pe umerii femeii şi prinzându-şi-o pe spate, şi să nu scoți o vorbă, decât dacă eşti întrebată. Cum se numeşte hanul... La T-r-e... La Trei ce?

- Şchiopi, zise Charlotte.

- La Trei Şchiopi, repetă Noah, încă un semn foarte bun. Ei, şi acum, ține-te aproape de mine şi haide!

După această poruncă, Noah împinse cu umărul în uşa care se deschise cu un scârțâit şi intră în sala mare a hanului, urmat de tovarăşa lui.

Nu era nimeni în afară de un tânăr evreu care, sprijinit în coate de tejghea, citea un ziar murdar. Ridicând ochii, îi aruncă o privire piezişă lui Noah, iar Noah îi răspunse tot cu o privire piezişă.

Dacă Noah ar fi fost îmbrăcat cu hainele sale de băiat de la şcoala de binefacere, evreul ar mai fi avut o explicație pentru ce se holba astfel, dar cum domnul Claypole se lepădase de haină şi de insignă, purtând o bluză scurtă de lucrător peste pantalonii de piele, părea să nu existe niciun motiv pentru care înfățişarea sa să stârnească atâta interes într-un han.

- Aici e La Trei Şchiopi? întrebă Noah.

- *Ăzta-i nubele agestui ghan*, răspunse evreul.

- Un domn cu care ne-am întâlnit pe drum, venind din provincie, ne-a trimis aici, zise Noah, înghiontind-o cu cotul pe Charlotte, poate pentru a-i atrage atenția asupra acestui şiretlic nemaipomenit prin care se făcea respectat şi poate pentru a o preveni să asculte ce zicea el, fără să îşi trădeze uimirea.

- Vrem să rămânem aici, peste noapte.

- *Nu zunt brea zigur că buteți*, zise Barney, care nu era decât cu numele ajutor de hangiu. *Dar o zău întreb*.

- Arată-ne unde să ne aşezăm, dă-ne o bucată rece de friptură şi adă-ne o bere, până întrebi tu, s-a înțeles? zise Noah.

Barney se supuse, conducându-i într-o cămăruță din dos şi aşternându-le pe masă merindele cerute. Apoi veni să-i înştiințeze pe cei doi călători că puteau rămâne acolo peste noapte şi se retrase, lăsând drăgăstoasa pereche să se înfrupte din cele puse pe masă.

Ei bine, această cămăruță dosnică se afla chiar în spatele sălii cu tejgheaua, prin care intraseră, cu câteva trepte mai jos, astfel încât oricine din casă, dacă ar fi dat

la o parte perdeluța în spatele căreia se ascundea o ferestruică, la cinci picioare înălțime şi care dădea în sala cu tejgheaua, nu numai că putea să se uite la oaspeții din camera din dos fără nicio teamă de a fi descoperit (geamul se afla într-un ungher întunecos, iar cel care ar fi stat la pândă trebuia să se ascundă între perete şi un stâlp gros), ci putea, de asemenea, lipindu-şi urechea de crăpătură, să audă destul de desluşit ce vorbeau. Hangiul nu îşi luă urechea de la acest loc de pândă timp de cinci minute încheiate, iar Barney tocmai se întorsese de la cei doi, după ce le dusese răspunsul stăpânului casei, când Fagin, ieşit cu afacerile sale de seară, intră în camera din față, ca să întrebe de câțiva dintre tinerii săi ucenici.

- Sst! zise Barney. *Zunt* nişte *zdrăini* în *cabera* de alături.

- Străini? repetă bătrânul, în şoaptă.

- Îhî! Şi nişte *garaghioji* fără *seabăn*. Vin de la țară, dar sunt de un soi cu *dubneata*, dacă nu mă înşel eu, adăugă Barney.

Fagin păru foarte interesat de aceste veşti. Suindu-se pe un scăunel, îşi lipi cu băgare de seamă ochii de ferestruică, din acel loc tainic putând să vadă cum domnul Claypole se delecta cu friptura rece din farfurie şi cu berea din cană, oferindu-i câte puțin din amândouă şi Charlottei, care stătea răbdătoare alături, mâncând şi bând după cum avea el chef să-i dea.

- Aha! şopti el, uitându-se la Barney. Îmi place cum arată flăcăul ăsta. O să ne ajute foarte mult. Ştie deja cum s-o dreseze pe fată. Să nu faci zgomot nici cât un şoricel, dragule, ca să aud ce vorbesc... lasă-mă să aud ce vorbesc.

Îşi apropie din nou ochii de geam şi, aplecându-şi urechea către crăpătură, ascultă cu băgare de seamă, având întipărită pe față o privire pătrunzătoare şi înfocată, demnă de un diavol bătrân.

- Aşa că vreau să fiu un domn, zise domnul Claypole, dând din picioare, continuând o discuție la care Fagin

ajunsese prea târziu ca să-i audă începutul. S-a zis cu voioasele şi drăguţele de sicrie, Charlotte! De-acum o să am o viaţă de gentleman şi, dacă doreşti, tu ai să fii o doamnă.

- Mi-ar plăcea foarte mult, dragul meu, răspunse Charlotte, dar nu găseşti mereu o tejghea pe care s-o goleşti şi nişte stăpâni de la care s-o ştergi dup-aia.

- La dracu' cu tejghelele! zise domnul Claypole. Mai sunt şi alte lucruri de golit în afară de tejghele.

- Ce vrei să spui? îl întrebă tovarăşa sa.

- Buzunare, fleacuri femeieşti, case, poştalioane, bănci! spuse domnul Claypole, înflăcărându-se din ce în ce mai tare, pe măsură ce golea cana cu bere.

- Dar nu poţi să faci tu singur toate astea, dragul meu, zise Charlotte.

- O să caut să ajung prin orice mijloace în preajma celor pricepuţi, răspunse Noah. Or să ne găsească ei ceva de făcut, într-un fel sau altul. Ei, dar şi tu preţuieşti cât cincizeci de femei - zău că n-am văzut de când sunt o femeie aşa de şireată şi de pungaşă cum eşti tu, când îţi dau eu voie.

- Doamne, ce bucuroasă sunt să te aud vorbind aşa! exclamă Charlotte, dându-i un sărut pe obrazul lui cel pocit.

- Hei, ajunge, nu fi prea drăgăstoasă, că poate mă supăr pe tine, zise Noah, dezlipindu-se de ea cu un aer foarte important. Mi-ar plăcea să fiu şeful unei bande de hoţi, să-i mint şi să-i înşel fără ca ei să ştie. Asta mi s-ar potrivi ca o mănuşă, dacă am scoate şi un câştig bun. Dacă am putea numai să dăm peste un domn de acest soi, aş zice că am scăpa ieftin de hârtia de douăzeci de lire pe care o avem... mai ales că nu prea ştim cum să scăpăm de ea singuri.

După ce dădu glas acestor năzuinţe, domnul Claypole se uită în cana de bere, cu o expresie foarte înţeleaptă, iar după ce agită bine lichidul din ea făcu, plin de

superioritate, un semn cu capul spre Charlotte şi luă o înghiţitură, care-l învioră din cap până în picioare. Tocmai punea la cale să înghită şi a doua oară din licoarea binefăcătoare, când uşa se deschise brusc şi fu întrerupt de apariţia unui muşteriu străin.

Muşteriul era chiar domnul Fagin. Cu faţa numai zâmbet şi cu o plecăciune foarte adâncă, evreul înaintă, aşezându-se la cea mai apropiată masă de cei doi drumeţi, cerându-i lui Barney, care rânjea neruşinat, ceva de băut.

- O seară plăcută, domnule, dar prea răcoroasă pentru anotimpul ăsta, zise Fagin, frecându-şi mâinile. De la ţară veniţi, domnule, după câte văd?

- După ce vezi asta? întrebă Noah Claypole.

- Noi nu avem atâta praf în Londra, răspunse Fagin, arătând cu degetul întins de la ghetele lui Noah la cele ale tovarăşei sale, iar de la acestea, la cele două bocceluţe.

- Eşti un bărbat ager, zise Noah. Ha! Ha! Ha! Ai auzit asta, Charlotte?

- Ei, trebuie să fii ager în oraşul ăsta, dragul meu, îi răspunse evreul, coborându-şi vocea până la o şoaptă confidenţială. Ăsta-i adevărul, ascultă ce-ţi spun eu.

Făcând această observaţie, Fagin îşi atinse totodată aripa nasului cu degetul arătător, un gest pe care Noah încercă să-l imite, deşi fără să reuşească pe deplin, întrucât nasul său nu era suficient de mare pentru asta. Oricum, domnul Fagin interpretă încercarea lui Noah drept o dovadă că acesta aproba întru totul părerea sa, şi îl răsplăti oferindu-i, foarte prietenos, din lichiorul pe care i-l adusese Barney.

- Foarte bună, băutura asta! remarcă domnul Claypole, după prima înghiţitură, plescăind din buze.

- Ei, dragule, zise Fagin, cineva trebuie tot timpul să golească o tejghea, sau un buzunar, sau nişte fleacuri femeieşti, sau o casă, sau un poştalion, sau o bancă pentru a-şi face un obicei din a bea aşa ceva.

Noah, auzindu-şi vorbele repetate întocmai, se prăbuşi pe dată pe spate, pe scaun, uitându-se când la evreu, când la Charlotte, palid ca ceara şi nespus de îngrozit.

- Nu mă înțelege greşit, dragule, continuă Fagin, trăgându-şi scaunul mai aproape. Ha! Ha! Ha! A fost un noroc că nu te-am auzit decât eu. Da, da! Mare noroc că n-am fost decât eu!

- Nu eu i-am luat, se bâlbâi Noah, fără să-şi mai întindă picioarele pe sub masă, aidoma unui domn lipsit de griji, ci adunându-le cât putu mai strâns sub scaun. Numai ea a făcut totul! La tine sunt acum, Charlotte, zi, doar ştii că la tine sunt!

- Nu contează la cine sunt sau cine a făcut-o, dragule! răspunse Fagin, aruncând, cu toate acestea, o privire aidoma unei păsări de pradă către fată şi către cele două bocceluțe. Şi eu mă ocup de astfel de lucruri şi îmi placi pentru asta.

- De ce fel de lucruri? întrebă domnul Claypole, revenindu-şi un pic.

- De acest soi de afaceri, răspunse Fagin, deopotrivă cu toți ceilalți din această casă. Ai nimerit taman la țintă. N-ai fi putut să fii mai în siguranță niciunde în altă parte ca aici. Nu există un loc mai sigur în tot oraşul decât La Trei Şchiopi - se înțelege, atunci când vreau eu asta. Iar tu şi tânăra persoană care te însoțeşte mi-ați devenit simpatici, aşa că, odată ce-am zis asta, puteți fi liniştiți.

Primind această asigurare, poate că mintea lui Noah Claypole era liniştită, trupul însă cu siguranță nu, căci se foia şi se răsucea pe scaun, luând o sumedenie de poziții care mai de care mai schimonosite, şi aruncându-i noii sale cunoştințe nişte priviri pline de teamă amestecată cu neîncredere.

- Şi îți mai spun ceva, zise Fagin, după ce o linişti pe fată, prin câteva semne prieteneşti din cap şi nişte bolboroseli de încurajare. Am un prieten care cred că o să-ți poată îndeplini dorințele tale fierbinți şi o să te pună

pe calea cea bună, de unde poți, pentru început, să-ți alegi orice branşă a acestei meserii care crezi că ți se potriveşte mai bine, şi, în timp, să le deprinzi pe toate celelalte.

- Vorbeşti de parcă ai avea intenții foarte serioase, răspunse Noah.

- Ce-aş avea de câştigat, dacă nu ar fi aşa? întrebă Fagin, ridicând din umeri. Uite! Hai afară să-ți spun două vorbe.

- Nu e nevoie să ne ostenim să ieşim, zise Noah, lungindu-şi, încetul cu încetul, picioarele de sub scaun. Cât vorbim noi, femeia o să ducă bagajele sus. Charlotte, vezi de boccelele alea!

Acest ordin, care fusese dat cu multă autoritate, fu îndeplinit fără niciun fel de protest, Charlotte neştiind cum să plece mai repede cu bagajele, în vreme ce Noah îi ținu uşa deschisă, urmărind-o cum iese.

- E destul de bine strunită, nu-i aşa? întrebă el, reaşezându-se la locul său, vorbind aidoma unui dresor care domesticise cine ştie ce fiară sălbatică.

- Fără cusur, răspunse Fagin, bătându-l pe umăr. Eşti un adevărat geniu, dragule!

- Ei, bănuiesc că, dacă nu aş fi fost, nu m-aş fi aflat acum aici, răspunse Noah. Dar, hai să nu pierdem timpul până se întoarce!

- Bine, deci, ce zici? spuse Fagin. Dacă o să-ți placă de prietenul meu, ai ceva mai bun de făcut decât să i te alături?

- Dacă este într-o branşă bună din negoțul ăsta, atunci al lui sunt! răspunse Noah, făcându-i cu ochiul.

- E în vârful piramidei, angajează o grămadă de mână de lucru şi are cei mai buni oameni din această meserie.

- Meseriaşi orăşeni? întrebă domnul Claypole.

- Niciunul de la țară, că d-aia cred că nu te-ar fi primit nici pe tine, nici măcar la recomandarea mea, dacă nu s-ar fi întâmplat ca tocmai acum să ducă lipsă de ajutoare.

- Trebuie să-ți dau ceva? întrebă Noah, bătându-se cu înțeles peste buzunarele pantalonilor.

- Nici nu s-ar putea altfel, răspunse Fagin, pe un ton cum nu se poate mai hotărât. Douăzeci de lire, o nimica toată.

- Totuşi, douăzeci de lire... înseamnă o grămadă de bani!

- Nu şi dacă sunt sub forma unei bancnote de care nu poți scăpa, i-o întoarse Fagin. I s-a luat numărul şi seria? A fost oprit schimbul la Bancă? Ah! Cum vezi, nu prea are mare preț pentru el. Va trebui să meargă în străinătate cu ea, căci nu poate fi vândută la un preț bun pe piața noastră.

- Când pot să mă întâlnesc cu el? întrebă Noah, şovăitor.

- Mâine dimineață.

- Unde?

- Aici.

- Hm! zise Noah. Care sunt condițiile?

- Un trai de domn... casă şi masă, tutun şi băutură pe gratis... jumătate din tot ce câştigi şi jumătate din ce câştigă femeia, răspunse domnul Fagin.

E foarte puțin probabil ca Noah Claypole, a cărui lăcomie nu era deloc de neglijat, să fi consimțit să lucreze, chiar în aceste condiții excelente, dacă ar fi fost cu totul liber. Amintindu-şi însă că, dacă refuza, noua sa cunoştință putea să-l dea pe dată pe mâna justiției (ori puteau să i se întâmple multe alte lucruri de necrezut), se înduplecă, încetul cu încetul, şi îi spuse că îi convine.

- Dar, vezi dumneata, remarcă Noah, întrucât ea o să poată face destul de multe, aş vrea ca eu să fac ceva foarte uşor.

- Ceva uşor şi plăcut? sugeră Fagin.

- Da, cam aşa ceva! răspunse Noah. Şi ce zici dumneata c-ar fi nimerit pentru mine, acum? Ceva care să

nu fie prea obositor şi nici prea periculos, înțelegi dumneata. Asta îmi trebuie mie!

- Te-am auzit că ziceai ceva despre a-i iscodi pe oameni, dragule, spuse Fagin. Prietenul meu are mare nevoie de cineva care să facă asta cum trebuie.

- Ei, am pomenit de asta şi nu m-aş da îndărăt s-o fac, din când în când, răspunse domnul Claypole, cu încetineala şovăirii. Dar din asta nu ies bani, ştii dumneata.

- Asta-i adevărat! remarcă evreul, cugetând sau prefăcându-se că se gândeşte. Nu, foarte probabil că nu.

- Şi atunci, ce crezi, întrebă Noah, privindu-l plin de nelinişte. Un furtişag ceva, de unde se pot scoate bani foarte sigur şi care nu te pune în primejdie mai mult decât dacă stai acasă.

- Ce zici de doamnele bătrâne? întrebă Fagin. Faci o grămadă de bani dacă le înşfaci poşetele şi bocceluțele şi fugi cu ele după colț.

- Dar astea nu strigă de mama focului şi câteodată chiar zgârie? întrebă Noah, clătinând din cap. Nu cred că sunt nimerite pentru ceea ce vreau eu. Nu mai e nicio altă branşă în care este nevoie de oameni?

- Stai! zise Fagin, punându-şi mâna pe genunchiul lui Noah. Treaba cu mucoşii!

- Ce-i asta? întrebă domnul Claypole.

- Mucoşii, dragule, zise Fagin, sunt copiii mici care sunt trimişi de mamele lor la diverse târguieli, cu nişte pence sau şilingi; iar tu trebuie doar să le iei banii, pe care îi au deja în mână, gata pregătiți; apoi le dai una şi-i îmbrânceşti în şanț, după care pleci agale, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit, decât că un copil a căzut şi s-a lovit. Ha! Ha! Ha!

- Ha! Ha! Ha! râse şi domnul Claypole, tropăind mărunt din picioare pe sub scaun, în culmea încântării. Dumnezeule, asta e exact ce-mi trebuie mie!

- Fără îndoială că asta este, răspunse Fagin. Şi poți să treci la răboj câteva locuri bune, în Camden Town şi Battle Bridge, şi în alte mahalale din acestea, unde copiii sunt tot timpul trimişi cu diverse comisioane. Şi poți să necăjeşti câți mucoşi ai poftă, la orice oră din zi. Ha! Ha! Ha!

Rostind acestea, Fagin îi dădu un ghiont domnului Claypole, amândoi izbucnind într-un hohot de râs, pe cât de zgomotos, pe atât de lung.

- Ei, asta e perfect! zise Noah, când se linişti, între timp întorcându-se şi Charlotte. La ce oră să zicem, mâine?

- La zece e bine? întrebă Fagin.

Adăugă apoi, când domnul Claypole dădu din cap că da:

- Ce nume să-i anunț bunului meu prieten?

- Domnul Bolter, răspunse Noah, care era pregătit pentru o astfel de eventualitate. Domnul Morris Bolter. Iar ea este doamna Bolter.

- Sluga preaplecată a doamnei Bolter, zise Fagin, făcând o plecăciune, cu o politețe ridicolă. Sper să fac cunoştință mai îndeaproape cu dumneaei foarte curând.

- L-ai auzit pe domnul, Charlotte? tună domnul Claypole.

- Da, Noah, dragule! răspunse doamna Bolter, întinzându-şi mâna.

- Îmi zice Noah ca un fel de alint, zise domnul Morris Bolter, până de curând Claypole, întorcându-se către Fagin. Înțelegi?

- O, desigur, înțeleg... cât se poate de bine, răspunse Fagin, spunând o dată în viața lui un adevăr. Noapte bună! Noapte bună!

Cu nenumărate vorbe de rămas-bun şi urări de bine, domnul Fagin se retrase. Noah Claypole, solicitând pe dată atenția bunei sale doamne, începu să îi dezvăluie cele ce fuseseră puse la cale, cu toată acea demnitate şi superioritate la care era îndreptățit nu numai ca un reprezentant al sexului tare, ci cu atât mai mult ca un

domn cu totul conştient de însemnătatea slujbei sale în legătură cu mucoşii din Londra şi din împrejurimi.

Făcând această observație, Fagin își atinse totodată nasul cu degetul arătător, un gest pe care Noah încercă să-l imite, deși fără să reușească pe deplin...

XLIII

În care se arată cum a intrat în bucluc Şmecherul cel Dibaci

Aşadar, chiar tu erai acel prieten al tău, nu-i aşa? întrebă domnul Claypole, altfel zis domnul Bolter, când, grație învoielii la care căzuseră, se mută a doua zi în casa lui Fagin. Ei, m-am gândit eu la asta de aseară!

- Fiecare îşi este propriul său prieten, dragule, răspunse Fagin, cu un rânjet cum nu se poate mai sugestiv. Şi nu există pe lume unul mai bun ca tine însuți.

- Câteodată nu, răspunse Morris Bolter, luându-şi aerul unui om de lume. Unii nu sunt altceva decât propriii lor duşmani, ştii cum vine treaba.

- Să nu-ți închipui asta, zise Fagin. Dacă un om îşi este sieşi duşman, asta se întâmplă numai pentru că îşi este mult prea prieten şi nu pentru că are grija oricui, numai a lui nu. Pfui! Pfui! Nu există asemenea lucruri pe lume.

- N-ar trebui să existe, chiar dacă mai există, răspunse cu convingere domnul Bolter.

- Asta se înțelege de la sine. Unii magicieni spun că numărul trei este un număr magic, iar alții spun că e numărul şapte. Dar nu e nici unul, nici celălalt, prietene. E numărul unu.

- Ha! Ha! strigă domnul Bolter. Trăiască numărul unu!

- Într-o comunitate restrânsă precum a noastră, dragule, spuse Fagin, care socoti necesar să îşi lămurească ideea, avem un număr unu universal, adică nu te poți considera pe tine drept numărul unu, fără să mă consideri şi pe mine, şi pe toți ceilalți tineri, la fel.

- O, la dracu'! exclamă domnul Bolter.

- Vezi tu, continuă Fagin, prefăcându-se că nu bagă de seamă această întrerupere, noi suntem atât de legați unii

de alții şi avem cu toții unul şi acelaşi interes, încât nu se poate altfel. Spre exemplu, interesul tău este să ai grijă de numărul unu - adică de tine.

- Desigur, răspunse domnul Bolter. Aici ai dreptate.

- Ei bine, nu poți avea grijă de tine, numărul unu, fără să ai grijă de mine, numărul unu.

- Ba, numărul doi, vrei să zici, spuse domnul Bolter, care era înzestrat din plin cu acea însuşire numită egoism.

- Ba nu, nu asta vreau să zic! i-o întoarse Fagin. Eu sunt la fel de important pentru tine, cum eşti tu pentru tine însuți.

- Dar eu cred, îl întrerupse domnul Bolter, că eşti un om foarte drăguț şi țin tare mult la tine, cu toate acestea, nu suntem atât de apropiați ca să fie cum spui.

- Gândeşte-te, zise Fagin, ridicând din umeri şi întinzându-şi mâinile. Cugetă numai un pic. Dai o lovitură straşnică; eu te respect pentru asta, dar, în acelaşi timp, isprava ta îți poate înnoda şalul de gât - şalul acela, care este atât de uşor de legat şi atât de greu de dezlegat... mai limpede, ştreangul!

Domnul Bolter îşi duse mâna la cravată, ca şi cum i s-ar fi părut deodată cam prea strânsă, mormăind ceva cum că e de acord cu Fagin - fără prea mult glas, însă cu o totală convingere.

- Spânzurătoarea, continuă Fagin, spânzurătoarea, dragule, este o răscruce care vesteşte o cotitură scurtă şi periculoasă, care a pus capăt carierei multor tineri îndrăzneți, plecați pe drumul mare. Să te ții pe potecuța cea tihnită, departe de răscrucea aceasta, iată care trebuie să fie scopul numărul unu pentru tine.

- Desigur că aşa este, răspunse domnul Bolter. Dar de ce îmi vorbeşti despre aceste lucruri?

- Doar ca să-ți explic foarte limpede cum stă treaba, spuse evreul, ridicând din sprâncene. Ca să poți să te ții departe, trebuie să te bizui pe mine. Iar eu, ca să-mi păstrez afacerea în siguranță, mă bizui pe tine. Primul

lucru este numărul unu pentru tine; al doilea, numărul unu pentru mine. Cu cât pui un preț mai mare pe numărul unu al tău, cu atât mai multă băgare de seamă trebuie să ai la al meu. Şi aşa am ajuns, în cele din urmă, la ceea ce ți-am spus de la început: că grija pentru numărul unu ne leagă pe toți unul de celălalt, iar tu trebuie să ai grijă, că altfel ne ducem de râpă împreună.

- Asta e adevărat, consimți domnul Bolter, dus pe gânduri. O, eşti un moşneag tare şiret!

Domnul Fagin băgă de seamă cu încântare că acest omagiu adus calităților sale nu era un simplu compliment, căci reuşise să-i insufle cu adevărat noului său părtaş ceva din spiritul său plin de viclenie, care era impresia de căpetenie pe care trebuia s-o aibă încă de la începuturile legăturii lor. Pentru a-i întări această impresie favorabilă şi folositoare, îşi urmă izbânda aducându-i ceva mai amănunțit la cunoştință întinderea şi stilul afacerilor sale, împletind imaginația cu realitatea, după cum îi venea mai bine la socoteală. Cu ajutorul amândurora, şi cu multă măiestrie, trezi în domnul Bolter un respect care sporea văzând cu ochii, potolindu-l, în acelaşi timp, datorită unui sănătos sentiment de teamă, în general, cel mai indicat de a fi insuflat.

- Numai această încredere reciprocă pe care o avem unul în celălalt mă poate mângâia, când am parte de nişte pierderi grele, zise Fagin. Cel mai bun ajutor al meu a fost răpit dintre noi, ieri dimineață.

- Doar nu vrei să spui că a murit? strigă domnul Bolter.

- Nu, nu, răspunse Fagin, nu a fost chiar aşa de rău. Nu chiar aşa de rău.

- Păi, eu am crezut că...

- A fost prins, îl întrerupse Fagin. Da, a fost prins.

- Ceva foarte grav? întrebă domnul Bolter.

- Nu, răspunse Fagin, nu foarte. A fost acuzat că a încercat să fure dintr-un buzunar şi au găsit la el o tabacheră de argint... a lui, dragule, chiar a lui, că şi el

trage pe nas şi ținea tare mult la ea. Astăzi îl judecă, pentru că ei cred că ştiu cine este proprietarul. Ar fi trebuit să-l cunoşti pe Şmecher, dragule, ar fi trebuit să-l cunoşti pe Şmecher.

- Ei, las' că o să-l cunosc eu, mai încolo, zise domnul Bolter.

- Mă cam îndoiesc de asta, răspunse Fagin, suspinând. Dacă nu găsesc nicio altă dovadă, atunci o să scape doar cu o condamnare uşoară şi o să se întoarcă la noi peste şase luni sau cam aşa ceva, dar, dacă găsesc, atunci e caz de zdup. Ştiu ei ce băiat deştept este, aşa că or să facă din el un pensionar. Or să facă din Şmecherul cel Dibaci nici mai mult, nici mai puțin decât un pensionar.

- Ce vrei să spui cu zdupul şi pensionarul? întrebă domnul Bolter. La ce bun să-mi vorbeşti aşa, de ce nu vorbeşti cu mine în aşa fel să înțeleg şi eu?

Fagin tocmai se pregătea să traducă expresiile pe limba oamenilor de rând şi domnul Bolter ar fi aflat, astfel tălmăcite, că aceste combinații de cuvinte însemnau „condamnat pe viață", moment în care conversația fu întreruptă brusc de tânărul jupân Bates, care intră cu mâinile afundate în buzunare şi cu fața schimonosită într-o expresie de tristețe aproape comică.

- S-a dus de râpă, Fagin, zise Charley, după ce el şi noul său tovarăş făcură cunoştință.

- Ce vrei să zici?

- L-au găsit pe acel domn care era proprietarul tabacherei. Mai vin încă doi sau trei să-l recunoască, iar Şmecherul are să fie surghiunit, răspunse jupânul Bates. Trebuie să fac rost de un costum complet de doliu, Fagin, şi de o panglică la pălărie, ca să merg să-i fac o vizită, înainte să pornească la drum. Gândeşte-te numai, Jack Dawkins... nemaipomenitul Jack... Şmecherul... Şmecherul cel Dibaci... să fie surghiunit pentru o amărâtă de tabacheră de două parale! N-am crezut vreodată că o să i se întâmple aşa ceva decât pentru vreun ceas de aur,

vreun lanț sau vreo pafta de aur, cel puțin. O, de ce nu a jefuit un bătrân domn de tot ce avea mai de preț, ca să poată să plece şi el dintre noi *ca un domn* şi nu ca un pungaş de rând, fără niciun fel de onoare şi fără nicio glorie!

Cu aceste declarații de compasiune pentru nefericitul său prieten, jupânul Bates se prăbuşi pe cel mai apropiat scaun, copleşit de mâhnire şi deznădejde.

- Ce tot spui că nu are nici onoare şi nici glorie! exclamă Fagin, aruncându-i ucenicului său o privire mânioasă. Nu a fost el cel mai bun dintre voi? E vreunul dintre voi care e în stare să îi calce pe urme, măcar de departe? Ai?

- Niciunul, răspunse jupânul Bates, cu o voce gâtuită de regret. Niciunul.

- Atunci ce tot vorbeşti acolo? răspunse Fagin, mânios. Ce te tot smiorcăi?

- Pen' că nu a făcut tot ce putea el mai bine, nu? zise Charley, înfierbântat din cauza părerii sale de rău şi ajungând astfel să-l înfrunte fără ezitare pe venerabilul său prieten. Pen' că n-o să se scrie la gazetă de el, pen' că nimeni nu o să ştie vreodată, nici măcar pe jumătate, ce mare a fost. Cum o să apară în Cartea de oaspeți de la Newgate? Sau poate că nici n-o să mai apară acolo deloc. O, vai de mine, vai de mine, ce lovitură!

- Ha! Ha! strigă Fagin, întinzându-şi mâna dreaptă şi întorcându-se către domnul Bolter, zguduit de o criză de râs, de parc-ar fi dat subit în țicneală. Vezi ce mândri sunt băieții de profesiunea lor, dragul meu? Nu-i frumos?

Domnul Bolter dădu din cap, consimțind, iar Fagin, după ce privi timp de câteva clipe durerea lui Charley Bates cu o evidentă satisfacție, se îndreptă spre acest tânăr domn şi îl bătu pe umăr.

- Nu-ți face griji, Charley, zise Fagin, liniştindu-l. O să iasă el din asta, cu siguranță o să iasă. Toți or să ştie ce băiat deştept a fost, o să le arate el, nu o să îi facă de

ruşine pe vechii lui tovarăşi şi dascăli. Gândeşte-te la cât este de tânăr! Şi ce onoare, Charley, să fie pensionat atât de tânăr!

- Ei, da, asta chiar este o onoare! zise Charley, ceva mai împăcat.

- O să aibă tot ceea ce-şi doreşte, continuă evreul. O să fie ținut la zdup, Charley, ca un adevărat domn. Ca un adevărat domn! O să-şi primească în fiecare zi berea şi o să aibă bani de buzunar, barem să joace cap sau pajură, dacă nu poate să-i cheltuiască.

- Adevărat, adevărat? strigă Charley Bates.

- Ah, chiar aşa, răspunse Fagin. Şi o să-i facem rost de un hultan de avocat pe cinste, Charley, unul înzestrat cu o meliță grozavă, care să-l apere. Şi o să vorbească şi Şmecherul însuşi în apărarea sa, dacă doreşte. Iar noi o să citim despre proces în ziare: „Şmecherul cel Dibaci... hohote de râs... în acest moment, jurații se tăvăliră de râs...” Ai, Charley, ai?

- Ha! Ha! râse jupânul Bates, ce distracție o să fie, nu-i aşa, Fagin? Numai să vezi ce o să-i mai zgândărească Dibaciul, nu-i aşa?

- Păi, dar cum! strigă Fagin. Aşa o să facă... negreşit!

- A, negreşit, chiar aşa o să facă, repetă Charley, frecându-şi mâinile.

- Parcă îl şi văd în fața ochilor, strigă evreul, uitându-se fix la elevul său.

- Şi eu, strigă Charley Bates. Ha! Ha! Ha! Şi eu! Îl văd în fața ochilor, pe sufletul meu că-l văd, Fagin! Ce mai nebunie! O nebunie curată! Toți scorțoşii ăia încercând să pară serioşi, iar Jack Dawkins vorbindu-le la fel de liber şi de vesel, de parcă ar fi însuşi fiul judecătorului care ține un discurs după cină... Ha! Ha! Ha!

De fapt, domnul Fagin îi schimbase jupânului Bates atât de tare neobişnuita-i disperare, făcându-l să devină atât de binedispus încât, dacă la început părea gata să-l considere pe Şmecherul cel întemnițat drept o victimă,

acum îl vedea drept personajul principal într-o scenă de un umor cum nu se poate mai grozav şi mai deosebit, fiind chiar nerăbdător să vină momentul în care vechiul său tovarăş să aibă şansa de a-şi etala calitățile.

- Astăzi trebuie să aflăm cum o duce, într-un fel sau altul, zise Fagin. Lasă-mă să mă gândesc!

- Să mă duc eu acolo? întrebă Charley.

- Pentru nimic în lume, răspunse Fagin. Ai înnebunit, dragule, ai înnebunit de-a binelea, să te duci chiar acolo unde... Nu, Charley. Unul e de-ajuns, nu vreau să pierd doi oameni deodată.

- Doar nu vrei să-mi spui că te duci chiar tu? zise Charley, cu o căutătură mucalită.

- Asta n-ar fi tocmai nimerit, răspunse Fagin, dând din cap.

- Atunci de ce nu-l trimiți pe băiatul cel nou? întrebă jupânul Bates, luându-l pe Noah de braț. Pe el nu-l cunoaşte nimeni.

- Mda, dacă nu are nimic împotrivă... remarcă Fagin.

- Împotrivă? interveni Charley. De ce ar avea *el* ceva împotrivă?

- Nu e niciun motiv, dragule, zise Fagin, întorcându-se către domnul Bolter, nu e niciun motiv.

- O, ba eu aş îndrăzni să mă opun, înțelegi, remarcă Noah, retrăgându-se către uşă şi dând din cap cu un soi de îngrijorare bine cumpănită. Nu, nu... nu fac nimic de felul ăsta. Nu este în domeniul meu, nu, nu.

- Dar ce domeniu, mă rog, are el, Fagin? întrebă jupânul Bates, uitându-se cu mare silă la trupul deşirat al lui Noah. La plăcinte înainte, la război înapoi, ăsta e domeniul lui?

- Nu te interesează pe tine, ripostă domnul Bolter, şi să faci bine să nu îți permiți să fii obraznic cu mai-marii tăi, băiețele, că nu te văd prea bine!

Jupânul Bates izbucni într-un râs atât de nestăpânit la această amenințare nemaipomenită, încât lui Fagin îi luă

ceva vreme până să poată interveni, pentru a-i explica domnului Bolter că nu este absolut niciun risc dacă merge la secția de poliție, întrucât, atât timp cât nu s-a transmis către Londra nicio dare de seamă asupra micii lovituri în care fusese implicat şi nici descrierea lui, era foarte probabil că nu era nici măcar suspectat că şi-ar fi găsit sălaşul în acest oraş, şi că, deghizat cum se cuvine, ar fi la fel de în siguranță în clădirea poliției ca oriunde într-altă parte din Londra, ba chiar cum nu se poate mai în siguranță, deoarece acela, dintre toate locurile posibile, era cel din urmă la care s-ar fi putut gândi cineva că s-ar duce el singur, de bunăvoie şi nesilit de nimeni.

Convins, în parte, de aceste argumente, însă ceva mai mult de teama pe care o încerca în fața lui Fagin, domnul Bolter consimți, în cele din urmă, deşi fără tragere de inimă, să ducă la îndeplinire această misiune. La sfatul lui Fagin, îşi schimbă îmbrăcămintea, luând o haină de căruțaş, pantaloni de diftină şi ghetre de piele, articole pe care evreul le găsi fără dificultate prin odăile sale. De asemenea, Noah fu înzestrat cu o pălărie de fetru, împodobită din belşug cu bilete de trecere a barierei oraşului, şi cu o biciuşcă. Astfel echipat, urma să intre liniştit în biroul poliției, întocmai cum ar fi făcut-o un țăran oarecare din Covent Garden, din pură curiozitate. Iar cum era pe cât de stângaci, de dizgrațios şi de slăbănog pe cât era indicat să fie, domnul Fagin nu avu nicio îndoială că o să-şi joace rolul cum nu se poate mai bine.

Odată isprăvite aceste pregătiri, îi fură aduse la cunoştință semnele şi particularitățile necesare pentru a-l recunoaşte pe Şmecherul cel Dibaci, după care fu condus de jupânul Bates pe nişte ulicioare întunecate şi întortocheate, până foarte aproape de Bow Street. După ce-i prezentă aşezarea precisă a secției de poliție, dându-i în acelaşi timp indicații amănunțite cum să meargă drept înainte, iar când ajunge în curte să urce scările de la intrare din partea dreaptă, şi cum să-şi scoată pălăria

când intră înăuntru, Charley Bates îi ură drum bun, cu promisiunea că îl va aştepta până se va întoarce.

Noah Claypole, sau Morris Bolter, după cum preferă cititorul, urmă întocmai instrucțiunile primite, care - întrucât jupânul Bates cunoştea foarte bine locurile - fuseseră atât de precise, încât ajunse în sala de judecată fără să fie luat la întrebări sau împiedicat în vreun fel să înainteze. Se trezi înghesuit în mijlocul unei mulțimi de oameni, în special femei, îngrămădiți unii peste alții într-o încăpere murdară, cu aer închis. Într-un capăt, se afla un podium mai ridicat şi despărțit de restul sălii prin nişte gratii, cu o bancă pentru acuzați în partea stângă, lângă perete, o boxă pentru martori în mijloc şi un birou pentru judecători în partea dreaptă. Acest teribil altar de care am pomenit la sfârşit era ferit de ochii plebei printr-un paravan, lăsând omul de rând doar să-şi închipuie (dacă va fi fost în stare) justiția în toată măreția sa.

Pe banca acuzaților se aflau numai două femei, care făceau semne din cap către prietenele lor din public, ce le priveau cu admirație, în vreme ce aprodul citea nişte declarații către doi ofițeri de poliție şi un bărbat îmbrăcat în civil, care stăteau aplecați peste masă. Un temnicer era rezemat leneş de gratiile din fața băncii acuzaților, bătându-se distrat peste nas cu o cheie mare, întrerupându-se doar din când în când, pentru a înăbuşi câte o pornire necuvenită către gălăgie a asistenței (toți nişte pierde-vară), strigând să se facă linişte sau privind cu asprime către vreo femeie căreia îi poruncea: „Scoate copilul acela afară!", atunci când solemnitatea actului justiției era tulburată de nişte scâncete firave, pe jumătate înăbuşite în broboada mamei, ale vreunui prunc pricăjit. În încăpere era un aer închis şi greu, pereții erau îngălbeniți de murdărie, iar tavanul înnegrit. Pe policioara căminului se afla un bust vechi şi afumat, iar deasupra băncii acuzaților, o pendulă prăfuită - singurul lucru de acolo care părea să meargă cum trebuie -, căci viciul sau

sărăcia, sau prezența de zi cu zi a amândurora, înecase până şi sufletele oamenilor sub o pojghiță de murdărie la fel de respingătoare ca şi aceea groasă şi slinoasă, depusă pe fiecare obiect neînsufleţit de acolo.

Noah îl căută nerăbdător din priviri pe Şmecher dar, deşi se aflau pe acolo câteva femei, care îi puteau fi acelui distins personaj surori sau mame, iar dintre bărbați, nu erau puțini cei despre care se putea presupune cu uşurință că seamănă cu tatăl lui, nu vedea pe niciunul să corespundă descrierii pe care o primise despre domnul Dawkins. Aşteptă nespus de încordat şi nedumerit până când femeile, odată trimise la arest, ieşiră țanțoşe afară, moment în care neliniştea sa fu pe dată risipită de apariția unui alt prizonier, despre care simți imediat că nu putea fi altul decât cel pentru care venise acolo.

Şi era, într-adevăr, domnul Dawkins, care, urmat de temnicer, intră agale în sală, cu mânecile lungi ale hainei suflecate, ca de obicei, cu mâna stângă în buzunar şi cu pălăria în cea dreaptă şi care, aşezându-se în boxa acuzaților, strigă în gura mare că vrea să ştie pentru ce era pus într-o asemenea situație ruşinoasă.

- Ține-ți gura, auzi? mârâi temnicerul.

- Dar sunt cetățean englez, nu? răspunse Şmecherul. Unde-mi sunt drepturile?

- O să-ți primeşti drepturile imediat, i-o reteză temnicerul, ba chiar cu vârf şi-ndesat.

- Mai vedem noi ce o să aibă de spus Secretarul de Stat pentru Drepturile Civile, dacă n-o să mi se respecte drepturile, zise domnul Dawkins. Ei, şi acum, s-aud, care-i treaba? Aş fi foarte recunoscător domnilor magistrați, dacă ar lămuri mai iute această neînțelegere şi nu m-ar mai ține aici, cât timp citesc ei ziarul, căci am o întâlnire cu un domn în oraş, iar eu sunt om de cuvânt şi foarte corect în afaceri, iar domnul meu o să plece, dacă eu n-ajung acolo la timp, şi după aia, poate că magistraților n-o să li se facă

niciun proces, ca să-mi plătească despăgubiri că m-au ținut prea mult. O, nu, desigur că nu!

În acest moment, Şmecherul, vădindu-se extrem de scrupulos în ceea ce priveşte procedura de urmat în continuare, îl solicită pe temnicer să-i comunice „numele celor doi isteți de colo, care dorm în jilțuri", ceea ce a amuzat atât de tare audiența încât a râs aproape la fel de copios precum ar fi făcut-o jupânul Bates, dacă ar fi auzit această doleanță.

- Linişte în sală! strigă temnicerul.

- Despre ce e vorba? întrebă unul dintre judecători.

- Un caz de furt de buzunar, Înălțimea Voastră.

- Băiatul a mai fost vreodată pe aici?

- Ar fi trebuit să vină de multe ori, răspunse temnicerul. Prin alte părți a mai fost adesea. *Eu* îl cunosc bine, Înălțimea Voastră.

- O, dumneata mă cunoşti pe mine? Nu, zău? strigă Dibaciul, prinzând din zbor afirmația. Foarte bine. Ăsta-i caz de calomnie!

Moment în care izbucni un alt hohot de râs, urmat de un alt strigăt poruncind tăcere.

- Ei, deci, unde sunt martorii? întrebă aprodul.

- A, chiar aşa! adăugă Şmecherul. Unde sunt? Mi-ar plăcea să-i văd.

Această dorință îi fu îndeplinită pe dată, căci înaintă un polițist care îl văzuse pe prizonier cum încercase să fure din buzunarul unui domn necunoscut din mulțime şi cum îi luase chiar o batistă, care, fiind foarte veche, o pusese dinadins la loc, după ce o încercase pe propria-i față. Din acest motiv îl arestase pe Dawkins imediat ce putuse ajunge lângă el, iar asupra numitului Dawkins, când fusese percheziționat, se găsise o tabacheră de argint, cu numele proprietarului gravat pe capac. Domnul respectiv fusese descoperit, cu ajutorul anuarului protipendadei, şi era prezent în sală, pentru a declara, sub jurământ, că tabachera este a lui şi că şi-a dat seama că

nu o mai are în ziua aceea, chiar după ce ieşise din mulțimea despre care tocmai s-a vorbit. De asemenea, la momentul respectiv, domnul remarcase un tânăr domn încercând din răsputeri să iasă din mijlocul gloatei, iar acel tânăr era însuşi prizonierul din fața Curții.

- Ai să-i pui vreo întrebare acestui martor, băiete? zise judecătorul.

- Nu m-aş înjosi într-atât încât să stau de vorbă cu el, răspunse Şmecherul.

- Dar în apărarea ta ai ceva de spus?

- Ai auzit? Înălțimea Sa te întreabă dacă ai ceva de spus? stărui temnicerul, înghiontindu-l cu cotul pe Şmecher, care tăcea mâlc.

- Îmi cer iertare, zise Şmecherul, ridicându-şi privirea cu un aer absent. Ai vorbit cu mine, om bun?

- N-am văzut de când sunt aşa un derbedeu, Înălțimea Voastră, zise funcționarul, rânjind. Vrei să spui ceva, pungaşule?

- Nu, răspunse Şmecherul, nu aici, căci aici nu este locul potrivit pentru dreptate. În plus, avocatul meu ia micul dejun, în această dimineață, cu vicepreşedintele Camerei Comunelor. O să am însă ceva de spus în altă parte, şi el o să aibă de spus, de asemenea, ca şi o mulțime foarte numeroasă şi respectabilă de cunoştințe de ale mele, care o să-i facă pe portăreii ăştia să-şi dorească să nu se fi născut sau să-şi fi pus lacheii să-i spânzure de cuierele lor de acasă, decât să vină şi să-mi facă mie ce mi-au făcut în dimineața asta. O să...

- Gata! Să fie trimis la închisoare până la proces! interveni judecătorul. Luați-l de aici!

- Haide! zise temnicerul.

- Oh, bine! O să merg, răspunse Şmecherul, scuturându-şi de praf pălăria cu palma. Ah! (către judecători) nu are niciun rost să vă arătați aşa de înspăimântați. Nu o să vă arăt niciun fel de milă, nici cât negru sub unghie. *O să plătiți* pentru asta, bunii mei

domni. N-aş vrea pentru nimic în lume să fiu în locul vostru! Nu aş pleca acum, liber, nici dacă m-ați ruga în genunchi. Haide, du-mă la închisoare! Du-mă la închisoare!

Cu aceste ultime cuvinte, Şmecherul se lăsă dus de guler, amenințând fără încetare, până ieşi în curte, că o să ajungă până în Parlament cu această problemă, după care îi rânji în față temnicerului, foarte bucuros şi încântat de sine.

După ce îl văzu închis singur într-o celulă, Noah se întoarse cât putu de iute până la locul unde îl lăsase pe jupânul Bates. Acolo, aşteptă o vreme până se ivi tânărul domn, care nu-şi făcu apariția decât după ce se uitase atent, de jur împrejur, din adăpostul său călduț, convingându-se că noul său tovarăş nu fusese urmărit de nicio persoană nedorită.

Cei doi se grăbiră împreună pe drumul de întoarcere pentru a-i duce lui Fagin veştile cele bune, şi anume că Şmecherul făcuse cinste educației sale şi îşi căpătase o reputație grozavă.

LIV

Soseşte clipa în care Nancy trebuie să-şi țină făgăduiala față de Rose Maylie, dar nu izbuteşte

Oricât de deprinsă ar fi fost cu darul înşelăciunii şi al şireteniei, Nancy, încă o fetişcană, nu putea ascunde întru totul cât de mult o frământa gândul la pasul pe care îl făcuse. Îşi amintise că atât evreul cel iscoditor, cât şi Sikes cel violent îi încredințaseră unele planuri ale lor pe care le ascunseseră față de toți ceilalți, convinşi fiind că ea era de încredere şi mai presus de orice bănuială. Chiar dacă aceste planuri erau ticăloase, iar cei care le puseseră la cale, nişte oameni îngrozitori, şi în ciuda urii pe care o nutrea față de Fagin, pentru că o târâse, pas cu pas, din ce în ce mai jos, într-o prăpastie unde nu mai vedea decât fărădelege şi nenorocire şi de unde nu mai era cale de scăpare, erau anumite clipe în care chiar şi pentru el avea un oarecare sentiment de înduioşare, gândindu-se că dezvăluirile sale îl vor arunca în ghearele legii, de care reuşise să scape atâta vreme, şi nedorind ca tocmai ea, cu mâna ei, să îi aducă sfârşitul - chiar dacă şi-ar fi meritat din plin soarta.

Acestea însă erau simple rătăciri ale unei minți incapabile să se desprindă cu totul de vechii săi amici şi tovarăşi de viață, dar care putuse totuşi, cu mare dârzenie, să urmărească țelul pe care şi-l propusese şi să nu se abată de la el sub niciun motiv. Frica de Sikes ar fi fost un motiv mult mai puternic de a da înapoi, cât încă nu era prea târziu, însă avusese atâta grijă ca secretul său să fie păstrat cu sfințenie, nu lăsase niciun fel de indiciu care să ducă la prinderea lui şi refuzase, de dragul lui, să fugă de toată acea nenorocire şi ticăloşie de care era împresurată. Ce putea face mai mult? Era hotărâtă.

Deşi toate frământările ei se terminau întotdeauna cu această concluzie, o cuprindeau fără să vrea, iarăşi şi iarăşi, lăsându-şi amprenta asupra ei. În numai câteva zile, devenise mai palidă şi mai slabă. Uneori, părea atât de absentă, încât nu mai băga de seamă nimic ce se petrecea în jurul său şi nu scotea un cuvânt în discuții în care, altădată, ar fi fost cea mai însuflețită. Uneori, râdea fără veselie sau vorbea foarte mult, fără niciun motiv sau fără şir. Iar alteori - adesea, după numai câteva clipe - stătea tristă şi tăcută, cufundată în gânduri, cu fruntea cuprinsă-n palme şi însuşi efortul pe care-l făcea ca să se dezmeticească din această stare vădea, mai clar decât toate celelalte semne, că era chinuită de nelinişte şi că mintea sa era muncită de gânduri foarte diferite şi fără nicio legătură cu ceea ce se petrecea în jurul ei.

Era duminică noaptea, iar orologiul din biserica din apropiere bătu ora exactă. Sikes şi evreul vorbeau, dar se opriră pentru a asculta dangătul clopotului. Fata, ghemuită pe un scaun, îşi ridică privirile şi ascultă şi ea. Unsprezece.

- Mai e o oră până la miezul nopții, zise Sikes, ridicând storurile ca să arunce o privire afară şi apoi întorcându-se la locul său. E întuneric şi înnorat, pe deasupra. E o noapte numai bună pentru afacerile noastre.

- Ah! răspunse Fagin. Ce păcat, Bill, dragule, că nu e niciuna la care să purcedem pe dată.

- Ai şi tu dreptate o dată în viață, răspunse Sikes, țâfnos. E mare păcat, căci aveam poftă taman pentru asta.

Fagin suspină şi clătină din cap, posomorât.

- Trebuie să recuperăm timpul acesta irosit, din clipa în care lucrurile or să intre pe făgaşul cel bun. Asta e părerea mea, spuse Sikes.

- Aşa te vreau, dragule, răspunse Fagin, încumetându-se să-l bată pe umăr. Mă bucură tare mult să te aud vorbind aşa!

- Te bucură, ai? strigă Sikes. Ei, n-are decât!

- Ha! Ha! Ha! râse Fagin, de parcă şi acest simplu hatâr ar fi avut darul de a-l linişti. Ți-ai revenit cu totul! În seara asta, Bill, eşti chiar tu, cel de dinainte.

- Nu prea simt că mi-am revenit, când îți pui gheara aia lividă pe umărul meu, aşa că ia-ți-o de pe mine, zise Sikes, îndepărtând mâna evreului.

- Îți dă o stare de agitație, Bill... îți aduce aminte cum e să fii înşfăcat de sticleți, nu? zise Fagin, hotărât să nu pună la inimă.

- Îmi aduce aminte cum e să fii înşfăcat de dracul, răspunse Sikes. N-a mai existat vreodată pe lume un om cu aşa o față ca a ta, poate doar taică-tău, dar bănuiesc că el şi-a pârlit demult barba aia roşcată. Asta numai dacă tu nu te-ai tras direct din Necuratul, fără să mai fie vreun alt tată la mijloc - ceea ce nu m-ar mira deloc.

Fagin nu răspunse în niciun fel la acest compliment ci, trăgându-l de mânecă pe Sikes, arătă cu degetul spre Nancy, care folosise conversația de dinainte ca pe un prilej de a-şi pune boneta, iar în acel moment tocmai părăsea odaia.

- Hei! strigă Sikes. Nance! Unde te duci, la ora asta, noaptea?

- Nu prea departe.

- Ce răspuns este ăsta? zise Sikes. Unde te duci?

- Ți-am spus, nu prea departe.

- Iar eu te-am întrebat unde? i-o întoarse Sikes. Ai auzit?

- Nu ştiu unde, răspunse fata.

- Ştiu eu, atunci, zise Sikes, mai mult din încăpățânare, decât pentru că ar fi avut într-adevăr ceva împotrivă ca fata să meargă încotro poftea. Nu te duci nicăieri. Stai jos!

- Nu mi-e bine. Ți-am spus asta mai devreme, răspunse fata. Vreau să iau o gură de aer.

- Scoate-ți capul pe fereastră, răspunse Sikes.

- Nu-mi ajunge doar atât, zise fata. Vreau să ies pe stradă.

- Atunci n-o să iei nicio gură de aer, răspunse Sikes.

După ce îi dădu această încredințare, se sculă în picioare, încuie uşa, scoase cheia din broască şi, smulgându-i boneta de pe cap, i-o aruncă pe un dulap vechi.

- Uite-aşa, spuse tâlharul. Şi acum stai acolo unde eşti şi nu mai scoate o vorbă, auzi?

- Nu o să mă împiedice pe mine să ies o bonetă, zise fata, devenind foarte palidă. Ce ai de gând Bill? Ştii ce faci?

- Dacă ştiu ce?... O! strigă Sikes, întorcându-se către Fagin. Nu e în toate mințile, îți dai seama, că altfel n-ar fi îndrăznit să-mi vorbească mie aşa.

- O să mă împingi să fac ceva disperat, bolborosi fata, punându-şi amândouă mâinile peste piept, ca şi cum ar fi încercat să-şi înăbuşe o izbucnire aprigă. Lasă-mă să plec, auzi?... În momentul ăsta, în clipa asta!

- Nu! zise Sikes.

- Spune-i să mă lase să plec, Fagin! Ar face mai bine să mă lase. Ar fi mai bine pentru el. Ai auzit ce-am zis? strigă Nancy, bătând cu piciorul în podea.

- Am auzit ce-ai zis! repetă Sikes, întorcându-şi scaunul, ca s-o înfrunte. Da! Şi dacă te mai aud încă o jumătate de minut de aci înainte o să te înşface câinele de beregată ca să îți mai domolească țipetele alea. Ce te-a apucat, femeie? Ce-nseamnă asta?

- Lasă-mă în pace, zise Nancy, cum nu se poate mai serioasă.

Apoi, aşezându-se pe jos, în fața uşii, zise:

- Bill, lasă-mă să plec! Nu ştii ce faci. Chiar nu ştii ce faci. Doar pentru o oră... haide... haide!

- Nici dacă mă pici cu ceară! strigă Sikes, apucând-o cu brutalitate de braț. Cred că fata asta s-a smintit de-a binelea. Ridică-te!

- Nu mă ridic... dacă nu mă laşi să plec... Niciodată!... Niciodată! țipă ea.

Sikes o privi pentru câteva momente, pândind prilejul, apoi, prinzându-i mâinile, o târî într-o cămăruță alăturată, în vreme ce Nancy se zbătea şi se lupta, iar acolo el se aşează pe o băncuță, iar pe ea o azvârli pe un scaun, ținând-o cu forța. Fata se zbătu şi imploră, pe rând, până ce bătu miezul nopții, când, sfârşită şi ostenită, încetă să se mai lupte mai departe. Prevenind-o încă o dată - şi întărindu-şi spusele cu o mulțime de blesteme - să nu mai facă vreo încercare de a pleca în noaptea aceea, Sikes o lăsă să se liniştească în voie, reîntorcându-se la Fagin.

- Pfui! zise tâlharul, ştergându-şi sudoarea de pe frunte. Ce fătucă ciudată!

- Chiar aşa, Bill, răspunse Fagin, îngândurat. Chiar aşa.

- Ce crezi, de ce şi-a băgat în cap să iasă în seara asta? întrebă Sikes. Hai, ar trebui să ştii mai bine ca mine! Ce înseamnă asta?

- Încăpățânare. Încăpățânare femeiască, asta cred, dragul meu.

- Da, probabil că asta este, mârâi Sikes. Credeam că am învățat-o să fie supusă, dar e la fel de îndărătnică.

- Mai rău, zise Fagin, cufundat în gânduri. Nu am văzut-o niciodată atât de furioasă, pentru aşa un fleac.

- Nici eu, zise Sikes. Cred că i-a mai rămas ceva din febra aia în sânge, care n-o să treacă niciodată... ei?

- Foarte posibil.

- O să-i iau eu nişte sânge, fără să-l mai tulbur pe doctor, chemându-l să vină, dacă o mai ia razna, zise Sikes.

Fagin dădu din cap, în semn de aprobare față de acest soi de tratament.

- A stat lângă mine cât a fost ziua de lungă şi toată noaptea, când nu mă puteam ridica din pat, iar tu, ca un câine fără suflet ce eşti, te-ai ținut deoparte, zise Sikes. Şi am fost şi foarte săraci în tot acest timp şi cred că, într-un fel sau altul, asta a făcut-o să fie neliniştită şi tulburată. A

stat închisă aici atât de mult timp, încât şi-a zduncinat creierii... nu?

- Chiar aşa, dragule, răspunse evreul, în şoaptă. Sst!

Fata se întorsese chiar în timp ce Sikes rostea aceste cuvinte, aşezându-se din nou la locul ei. Ochii îi erau umflaţi şi roşii. Se legănă încoace şi încolo, îşi scutură capul şi, în scurt timp, izbucni în râs.

- Ia uite, acum a luat-o pe partea cealaltă! exclamă Sikes, aruncând către tovarăşul său o privire de vădită uimire.

Fagin îi făcu un semn din cap să nu mai stăruie, deocamdată. Apoi, după câteva minute, Nancy se potoli, recăzând în apatia sa obişnuită. Şoptindu-i lui Sikes că nu mai era nicio primejdie ca fata să facă vreo criză, Fagin îşi luă pălăria şi îi ură noapte bună. Se opri când ajunse la uşă şi, privind în jur, întrebă dacă nu-i luminează şi lui nimeni drumul pe scări.

- Luminează-i drumul, Nance, zise Sikes, îndesându-şi tutun în pipă. Ar fi mare păcat să-şi rupă gâtul, fără să-l vadă nimeni, dezamăgind publicul. Luminează-i drumul!

Nancy îl urmă pe bătrân jos, pe scări, cu o lumânare. Când ajunseră în vestibul, evreul îşi duse degetul la buze şi, trăgând-o pe fată mai aproape, o întrebă în şoaptă:

- Ce s-a întâmplat, Nancy, dragă?

- Ce vrei să zici? răspunse fata, la fel de încet.

- Motivul pentru care faci toate lucrurile astea, răspunse Fagin. Dacă *el*... şi arătă cu degetul lui cel osos în sus... este aşa de aspru cu tine (e o bestie, Nance, o fiară!), de ce nu te...

- Ce? zise fata, când Fagin se opri, apropiindu-şi atât de mult gura de urechea ei încât aproape că o atingea şi ţintuind-o în acelaşi timp cu privirea.

- Nu contează acum! O să mai vorbim despre asta. Ai în mine un prieten, Nance, un prieten de nădejde. Eu am cum să te ajut, în linişte şi în siguranţă, dacă vrei răzbunare împotriva celui care se poartă cu tine de parc-ai

fi un câine! Mai rău chiar decât cu câinele lui, căci pe ăla îl mai răsfață câteodată... Vino la mine! Ți-am spus să vii la mine! El nu e decât o cunoştință de ieri, de alaltăieri, dar pe mine mă ştii de pe vremuri, Nance.

- Ei, da, te ştiu foarte bine, răspunse fata, fără să arate niciun fel de emoție. Noapte bună!

Se dădu înapoi când Fagin încercă să o ia de mână, spunându-i doar încă o dată noapte bună şi răspunzându-i cu o căutătură plină de înțeles la privirea lui de rămas-bun, după care închise fără grabă uşa în urma lui.

Fagin se îndreptă spre casă adâncit în gânduri. Începuse să creadă - nu din ceea ce tocmai se petrecuse, deşi întâmplarea aceea îl făcuse, încetul cu încetul, să fie din ce în ce mai convins - că Nancy, sătulă de violența tâlharului, ajunsese să aibă pe altcineva. Purtările ei atât de neaşteptate, desele plecări de acasă, de una singură, indiferența ei față de planurile celor din jur, care odinioară o interesau atât de mult şi, pe lângă toate acestea, disperarea cu care căutase să iasă din casă, în seara aceea, la o oră anume, toate îi întăreau această bănuială, ajungând aproape să fie convins că era vorba despre un alt bărbat în viața ei. Cel care îi stârnise fetei interesul nu era, în mod cert, unul dintre ucenicii lui, dar oricine ar fi fost acela, pentru Fagin ar fi fost o cucerire foarte prețioasă, alături de un asemenea ajutor cum era Nancy, astfel că era musai, musai, musai (îşi zicea evreul) să şi-l atragă pe dată.

Şi mai trebuia făcut un lucru, unul mult mai ticălos. Sikes ştia prea multe, iar dacă ocările lui violente nu-l făcuseră să se supere câtuşi de puțin era doar pentru că nu lăsase să se vadă acest lucru. Fata ştia probabil foarte bine că, în cazul în care s-ar descotorosi de Sikes, nu s-ar putea ascunde nici în gaură de şarpe de mânia lui şi că răzbunarea ticălosului s-ar fi întins şi asupra noului ei

iubit, acesta riscând să fie schilodit, dacă nu chiar să-şi piardă viața.

„Cu puțină muncă de convingere", se gândi Fagin, „mai mult ca sigur că ar consimți să-l otrăvească. Au mai fost şi alte femei care au făcut fapte dintr-astea, ba chiar mai rele, ca să fie sigure că nu pierd noua lor relație. Astfel, mizerabilul acesta periculos, pe care-l urăsc de moarte, ar dispărea şi în locul lui ar fi bine plantat un altul... Şi atunci, puterea pe care aş avea-o asupra fetei, cunoscând crima ei, ar fi fără de margini."

Aceste gânduri îi trecuseră lui Fagin prin minte, în scurtul timp în care rămăsese singur în odaia tâlharului şi, îmboldit de acestea, se folosise de prilejul care i se ivise apoi, pentru a-i da de înțeles fetei planul său, înainte de a pleca. Nu văzuse niciun semn de uimire şi nici că ea n-ar fi priceput despre ce este vorba. Fata înțelesese perfect. Privirea pe care i-o aruncase la final îi arătase limpede că era *aşa*.

Dar poate că fata s-ar fi împotrivit să ia parte la un complot de a-l ucide pe Sikes, iar acesta era cel mai important lucru pe care Fagin voia să-l obțină.

„Cum aş putea să am o putere şi mai mare asupra ei?" se întreba evreul, în vreme ce mergea cu paşi furişați spre casă. „Ce altă putere mai pot să câştig asupra ei?"

Asemenea minți sunt foarte iscusite în născocirea de şiretlicuri. Cum ar fi putut să fie sigur că i se va supune, câtă vreme nu încerca el, chiar fără a-i smulge o mărturisire, s-o urmărească, să descopere întâi cine era cel care acum se bucura de grațiile ei şi câtă vreme n-o amenința că îi va destănui totul lui Sikes (față de care fata nutrea o teamă deloc de neglijat), în caz că nu voia să se alăture planurilor lui?

„Sigur că pot", zise Fagin, aproape cu voce tare. „N-ar mai cuteza atunci să mi se împotrivească. Cu niciun preț nu s-ar mai împotrivi, cu niciun preț! O am la mână. Am

găsit calea, acum trebuie să mă pun pe treabă. Te-am prins!”

Aruncă îndărăt o privire sumbră, făcând un semn amenințător cu mâna spre locul unde-l lăsase pe ticălosul acela arogant de Sikes, după care merse mai departe pe drumul său, frământându-şi mâinile în buzunarele hainei sale zdrențuroase, pe care le răsucea cu putere în strânsoarea pumnilor, ca şi cum cu fiecare mişcare a degetelor ar fi vrut să zdrobească un duşman de moarte.

XLV

Fagin îl trimite pe Noah Claypole într-o misiune secretă

Bătrânul se trezi devreme, a doua zi de dimineață, aşteptând cu nerăbdare să vină noul său partener care, după o întârziere ce i se păru fără sfârşit, îşi făcu apariția, tăbărând cu o foame de lup asupra micului dejun.

- Bolter, zise Fagin, trăgându-şi un scaun mai aproape şi aşezându-se în fața lui Noah.

- Ei, aici sunt, răspunse Noah. Ce vrei de la mine? Să nu-mi ceri să fac nimic, până nu termin de mâncat. Ăsta e un mare neajuns prin părțile astea. Nu ai niciodată destulă vreme să-ți mănânci în tihnă mâncarea.

- Dar poți să vorbeşti în timp ce mănânci, nu-i aşa? zise Fagin, blestemând din toate puterile lăcomia noului său prieten.

- O, da, pot să vorbesc. Mi-e mai bine când vorbesc, spuse Noah, tăindu-şi o bucată gigantică de pâine. Unde-i Charlotte?

- A ieşit, zise Fagin. Am trimis-o împreună cu cealaltă fată, pentru că am vrut să rămânem singuri.

- O! zise Noah. Aş fi vrut să-i porunceşti să-mi ungă nişte pâine cu unt, mai întâi. Bine. Spune mai departe. Nu mă deranjezi din mâncat.

Şi părea, într-adevăr, că nu exista nicio primejdie să-l deranjeze ceva, întrucât omul se aşternuse pe treabă foarte decis să nu se oprească prea curând.

- Te-ai descurcat foarte bine ieri, dragule, zise Fagin. Excelent! Şase şilingi şi nouă pence, încă din prima zi! Treaba cu mucoşii o să-ți aducă o avere, da, da.

- Nu uita să pui la socoteală cele trei clondire şi bidonul de lapte, mârâi domnul Bolter.

- Nu, nu, dragul meu. Cu alea trei clondire ai dat o adevărată lovitură de maestru, însă treaba cu bidonul de lapte a fost de-a dreptul o capodoperă.

- Destul de bine, cred, pentru un începător, observă domnul Bolter, foarte mulțumit de sine. Clondirele le-am cules de pe pervazul unei ferestre zăbrelite, iar bidonul de lapte era afară, în fața unei cârciumi. M-am gândit că ar putea, Doamne fereşte, să rugineasc㠄 acolo, stând în ploaie, sau c-o să prindă vreo răceală, înțelegi dumneata? Ha! Ha! Ha!

Fagin se prefăcu a râde voios, iar domnul Bolter, după ce isprăvi de hohotit, înfulecă nişte îmbucături una după alta, terminând astfel prima bucată de pâine cu unt şi pregătindu-şi apoi o a doua.

- Bolter, zise Fagin, aplecându-se peste masă, aş vrea să faci pentru mine o trebuşoară, dragule, una delicată, înțelegi, care cere mare grijă şi băgare de seamă.

- Tu să bagi bine de seamă, se burzului Bolter, să nu mă vâri în cine ştie ce bucluc sau să mă mai trimiți la vreuna dintre polițiile voastre. Astea nu sunt pentru mine, nu, nu! Şi ți-o spun pe şleau.

- Nu e nici cea mai mică primejdie în treaba asta... nici cea mai mică, răspunse evreul. Trebuie doar să urmăreşti o femeie.

- O bătrână? întrebă Fagin.

- Una tânără, răspunse Fagin.

- Asta da, pot să fac şi încă foarte bine, sunt sigur, zise Bolter. Când eram la şcoală, eram o iscoadă vicleană de prima mână. Şi pentru ce trebuie s-o urmăresc? Doar nu ca să...

- Nu trebuie să faci nimic altceva, ci doar să-mi spui unde se duce, cu cine se întâlneşte şi, dacă se poate, ce spune; trebuie să ții minte pe ce stradă se duce, dacă este o stradă, în ce casă intră, dacă este o casă şi să te întorci la mine cu toate informațiile cu putință.

- Şi ce-mi dai în schimb? întrebă Noah, punând jos cana din care băuse şi privindu-şi patronul drept în faţă.

- Dacă o faci cum trebuie, îţi dau o liră, dragule, o liră sterlină întreagă, zise Fagin, căutând să-i stârnească interesul pentru acea misiune. Şi, bagă de seamă că eu n-am dat niciodată atât de mult pentru vreo afacere din care să n-am mare lucru de câştigat.

- Cine este fata? întrebă Noah.

- Una de-ale noastre.

- O, Dumnezeule! strigă Noah, strâmbând din nas. O bănuieşti de ceva, nu-i aşa?

- Şi-a găsit nişte prieteni noi, dragule, şi trebuie să aflu cine sunt, răspunse Fagin.

- Înţeleg, zise Noah. Doar ca să ai plăcerea de a-i cunoaşte, dacă sunt nişte oameni onorabili, ei? Ha! Ha! Ha! Facem târgul.

- Ştiam eu c-o să-l facem, strigă Fagin, încântat de succesul propunerii sale.

- Desigur, desigur, răspunse Noah. Unde e fata? Unde o s-o aştept? Unde o să mă duc?

- O să te anunţ eu, dragule. O să te lămuresc la timpul potrivit, zise Fagin. Tu să fii pregătit, restul lasă-l în seama mea!

În seara aceea, în cea care a urmat, apoi şi în a treia, iscoada stătu gata încălţată şi echipată în hainele de căruţaş, pregătită să pornească la primul cuvânt al lui Fagin. Trecură şase nopţi la rând, şase nopţi lungi şi istovitoare, şi, în fiecare dintre acestea, Fagin se întoarse cu o faţă dezamăgită, spunându-i în câteva cuvinte că nu sosise încă vremea. În cea de-a şaptea, evreul se întoarse acasă mai devreme, cu faţa luminată de o bucurie pe care nu şi-o putea ascunde. Era într-o duminică.

- O să iasă în seara asta, zise Fagin, şi sunt sigur că se duce acolo unde mă interesează pe mine, căci a fost singură toată ziua, iar bărbatul de care se teme nu se va întoarce decât spre ziuă. Vino cu mine! Vino cu mine!

Noah se repezi fără să scoată un cuvânt, căci agitația evreului îl molipsise şi pe el. Ieşiră din casă tiptil şi, strecurându-se pe nişte străduțe întortocheate, ajunseră, în cele din urmă, în fața unui han, pe care Noah îl recunoscu numaidecât, fiindcă era acelaşi în care dormise el în prima noapte în care sosise la Londra.

Era trecut de ora unsprezece şi uşa era închisă. Fagin fluieră în surdină şi atunci se deschise încet, din balamale. Intrară fără niciun zgomot şi uşa se închise în urma lor.

Abia încumetându-se să vorbească în şoaptă, folosindu-se mai mult de semne, Fagin şi tânărul evreu care le deschisese îi arătară lui Noah o ferestruică din peretele despărțitor, indicându-i să se urce pe un scaun şi să se uite bine la persoana din camera de alături.

- Ea e femeia? întrebă el, cu o şoaptă abia auzită.

Fagin dădu din cap că da.

- Nu pot să-i văd bine chipul, şopti Noah. Se uită în jos, iar lumânarea e în spatele ei.

- Stai acolo, şopti Fagin.

Îi făcu semn lui Barney, care se retrase. În clipa următoare, băiatul intră în odaia de alături şi, prefăcându-se că potriveşte mucul lumânării, mută sfeşnicul într-o poziție potrivită, apoi îi spuse ceva fetei, făcând-o să-şi ridice capul.

- Am văzut-o! exclamă iscoada.

- Bine?

- Aş cunoaşte-o dintr-o mie.

Se dădu iute jos, căci uşa de la odaia de alături se deschise şi fata ieşi. Fagin apucă să-l tragă într-un cotlon ascuns în spatele unei draperii, ținându-şi amândoi respirația, în vreme ce ea trecu la doar câțiva paşi de ascunzătoarea lor şi ieşi pe uşa pe care intraseră ei.

- Psst! strigă băiatul care ținea uşa. Du-te!

Noah îi aruncă o privire lui Fagin şi se repezi afară.

- Spre stânga, şopti băiatul. Ia-o la stânga şi ține-o tot pe partea cealaltă a drumului.

Făcu întocmai şi, în lumina felinarelor, zări silueta fetei care se îndepărta, la ceva distanță înaintea lui. Se apropie de ea atât cât socoti că este prudent, mergând mereu pe trotuarul celălalt, ca să-i poată urmări nestingherit toate mişcările. De vreo două-trei ori, fata se uită neliniştită în jur, iar o dată se opri pentru a lăsa să treacă înainte, pe lângă ea, doi bărbați care veneau din spatele ei. Părea că pe măsură ce mergea prindea mai mult curaj, păşind din ce în ce mai apăsat şi mai hotărât. Iscoada păstră distanța şi se ținu după ea, pas cu pas, ca umbra, nescăpând-o din ochi.

XLVI

Întâlnirea are loc

Orologiul bisericii bătu trei sferturi de ceas după ora unsprezece, când două siluete îşi făcură apariția pe Podul Londrei. Una, care înainta cu paşi iuți şi mărunți, era a unei femei care se uita neliniştită în jurul său, ca şi cum ar fi aşteptat să zărească pe cineva anume, iar cealaltă, a unui bărbat care se furişa prin umbra cea mai deasă pe care o putea găsi şi care, păstrând o oarecare distanță, îşi potrivea pasul cu al femeii: când ea se oprea, se oprea şi el, iar când ea mergea din nou, pornea şi el tiptil, având însă întotdeauna grijă ca nu cumva, lăsându-se furat de urmărire, să se apropie prea tare de ea. Traversară astfel podul din Middlesex până pe malul Surrey, când femeia, părând dezamăgită de trecătorii pe care îi scruta cu înflăcărare, se întoarse. Mişcarea fu bruscă, însă urmăritorul ei nu fu surprins pe picior greşit, căci, strecurându-se într-una dintre firidele din dreptul stâlpilor podului, aplecându-se peste parapet, ca să-şi ascundă şi mai bine chipul, o lăsă să treacă pe trotuarul celălalt. Când femeia ajunse cam la aceeaşi distanță față de el ca mai înainte, omul se dădu jos fără zgomot, şi se luă din nou după ea. Când fu aproape la jumătatea podului, femeia se opri. Bărbatul se opri şi el.

Era o noapte foarte întunecoasă. Ziua fusese mohorâtă şi puțini erau cei care se mai aflau pe stradă, acolo, la ora aceea din noapte. Iar rarii trecători îşi vedeau de drum grăbiți, foarte posibil fără să-i vadă şi cu siguranță fără să-i bage în seamă pe femeia ce aştepta şi pe bărbatul care n-o scăpa din ochi. Înfățişarea lor nu avea darul de a atrage privirile curioase ale locuitorilor din acel cartier al Londrei, atât de nevoiaşi, căci majoritatea celor care îşi făcuseră drum în acea noapte pe pod erau în căutarea vreunui cotlon mai puțin înghețat sau a unei cocioabe,

chiar şi fără uşă, în care să doarmă. Astfel că femeia şi bărbatul stăteau ca două umbre, nevorbind cu niciunul dintre cei care treceau pe lângă ei, fără ca nimeni să le adreseze vreun cuvânt.

Ceața plutea deasupra fluviului, făcând şi mai vii scânteierile purpurii ale focurilor care ardeau pe bărcile mici care erau acostate prin cheiuri, iar sălaşele cenuşii de pe mal păreau mai pustii şi mai pierdute în întuneric. Vechile magazii înnegrite de fum, care străjuiau ambele maluri ale fluviului, se ridicau greoaie şi mohorâte din grămada de acoperişuri şi frontoane, uitându-se încruntate în apa mult prea întunecată ca să le mai reflecte imaginea. Turnul vechii Bisericii a Mântuitorului şi clopotnița Bisericii Sf. Magnus - care de atâta vreme erau străjerii străvechiului pod -, se mai zăreau prin negură, însă puzderia de catarge de dincolo de pod şi clopotnițele bisericilor din apropiere, înghesuite unele lângă altele, aproape că nu se mai desluşeau deloc.

Fata se plimba neliniştită încolo şi-ncoace - urmărită îndeaproape de iscoada din umbră - când clopotul cel mare al catedralei St. Paul vesti moartea zilei. Miezul nopții se aşternu peste oraşul agomerat. Palatul, cocioaba, închisoarea, casa de nebuni, sălaşele naşterii şi ale morții, adăposturile celor zdraveni şi ale celor bolnavi, trupul înțepenit al mortului şi cel dospind de speranțe al pruncului - peste toate noaptea se aşternuse deopotrivă.

Nici nu trecură două minute după miezul nopții când o tânără domnişoară şi un domn cu părul cărunt coborâră dintr-o trăsură, în apropiere de acel loc şi, după ce dădură drumul vizitiului, se îndreptară direct spre pod. De cum puseră piciorul pe pavajul acestuia, fata tresări şi le ieşi grăbită în întâmpinare.

Cei doi înaintau, privind în jurul lor cu aerul că nu au prea mari speranțe să găsească ceea ce căutau, când, deodată fata urmărită li se se ivi în față. Se opriră amândoi, cu o exclamație de uimire, pe care însă şi-o înăbuşiră pe

dată, căci exact în acel moment, un bărbat îmbrăcat în haine de țăran se apropie foarte mult - chiar dând peste ei.

- Nu aici, zise Nancy, repede. Mi-e teamă să vorbesc aici. Haideți în altă parte, nu în stradă, unde sunt oameni. Să coborâm pe scările acelea!

Când rosti aceste vorbe, arătând cu mâna încotro dorea să se îndrepte, țăranul tocmai întorsese capul, întrebându-i arțăgos cu ce drept ocupaseră tot trotuarul, după care îşi văzu de drum.

Scările spre care arătase fata erau pe aceeaşi parte a podului pe care se afla Biserica Mântuitorului, mai precis pe malul Surrey, şi pe ele se cobora până la fluviu. Bărbatul care părea de la țară se grăbi, nevăzut, într-acolo şi, după ce cercetă o clipă împrejurimile, începu să coboare.

Aceste scări fac parte din podul însuşi şi sunt formate din trei şiruri de trepte. Chiar la capătul celui de-al doilea, cum coboară, parapetul de piatră se sfârşeşte cu un pilastru ornamental, cu fața către Tamisa. În acest punct, treptele care duc mai jos se lățesc, astfel încât cineva care se află după acel colț al parapetului nu poate fi văzut cu niciun chip de altcineva care se află deasupra, fie şi numai cu o treaptă mai sus. Când ajunse în acest loc, bărbatul de la țară se uită iute de jur împrejur şi, cum părea să nu existe o ascunzătoare mai bună, fiind şi vremea refluxului şi, deci, suficient de mult loc, se strecură într-acolo, cu spatele lipit de pilastru şi aşteptă, destul de încredințat că ceilalți nu vor coborî mai jos şi, chiar dacă nu va putea să audă ceea ce-şi spun, cel puțin îi va putea urmări mai departe, în siguranță.

I se păru atât de lungă aşteptarea în acest loc singuratic şi era atât de nerăbdător să descopere pricina unei întâlniri atât de deosebite de ceea ce fusese făcut să creadă că va vedea, încât, nu o dată, iscoada socoti că totul era pierdut, gândindu-se că persoanele pe care le

aştepta fie se opriseră cu mult mai sus, fie aleseseră un cu totul alt loc pentru a vorbi în secret.

Tocmai când era gata să-şi părăsească ascunzătoarea şi să iasă din nou în stradă, auzi zgomotul unor paşi, iar imediat după aceea, nişte voci care aproape că-i vorbeau la ureche.

Se lipi de parapet şi, încordat, ținându-şi respirația, ascultă cu atenție.

- Aici este suficient de departe, zise o voce, fără îndoială cea a domnului în vârstă. Nu pot s-o las pe domnişoara să meargă mai departe. Mulți alții nu s-ar fi încrezut în dumneata nici cât să vină până aici, însă, după cum vezi, eu sunt dispus să-ți fac pe plac.

- Să-mi faceți pe plac! strigă vocea fetei urmărite. Sunteți foarte amabil, într-adevăr, domnule. Să-mi faceți pe plac! Bine, bine, n-are nicio importanță...

- Haide, zi, continuă domnul, pe un ton mai blând, care este motivul pentru care ne-ai chemat în locul acesta pustiu? De ce n-ai vrut să stăm de vorbă acolo, sus, unde este lumină şi unde mai mişcă suflet de om, în loc să ne aduci aici, în văgăuna aceasta întunecată şi sumbră?

- V-am mai spus, răspunse Nancy, că mi-a fost teamă să vorbesc acolo. Nu ştiu de ce, zise fata, cutremurându-se, dar m-a cuprins aşa o teamă şi o groază în seara asta, că simt că leşin.

- Teamă de ce? întrebă domnul, părând că-i era milă de ea.

- Nici eu nu prea ştiu de ce, răspunse fata. Aş fi vrut să ştiu. Toată ziua mi-au apărut înaintea ochilor năluciri înfiorătoare ale morții, giulgiuri însângerate... şi am o spaimă continuă care mă mistuie ca un foc. Citeam, în seara asta, o carte, ca să mai treacă timpul, şi toate acestea mi se zugrăveau pe pagini.

- Închipuiri, zise domnul, liniştind-o.

- Nu sunt deloc închipuiri, răspunse fata, cu o voce înăbuşită. Aş putea să jur că am văzut cuvântul „sicriu”,

cu litere mari şi negre, pe fiecare pagină din carte... Şi, vai, am simțit unul în urma mea, foarte aproape, când veneam pe străzi, în seara asta.

- Asta nu e deloc ceva nefiresc, spuse domnul. Şi pe lângă mine au trecut adesea.

- Unele *adevărate*, da, continuă fata, nu însă cel pe care l-am simțit eu.

Era ceva atât de straniu în purtarea ei încât, atunci când fata rosti aceste cuvinte, ascultătorul din umbră se înfioră până în adâncul sufletului şi parcă sângele îi îngheță în vine. Niciodată nu se simți mai uşurat ca atunci când auzi glasul suav al tinerei domnişoare, implorând-o pe Nancy să se liniştească şi să nu se lase pradă unor închipuiri atât de cumplite.

- Vorbeşte-i cu bunătate, îl rugă domnişoara pe însoțitorul ei. Sărmana făptură! Pare să aibă aşa de multă nevoie de asta!

- Toți acei trufaşi oameni ai Bisericii din jurul vostru s-ar fi uitat de sus la mine, în starea în care mă aflu în seara asta, şi mi-ar fi ținut predici despre flăcările iadului şi răzbunare! strigă fata. O, scumpa mea domnişoară, de ce nu sunt şi cei care se pretind trimişii lui Dumnezeu pe pământ la fel de buni şi de blânzi cu sărmanii nenorociți asemenea mie precum eşti dumneata, dumneata care, fiind tânără şi frumoasă şi având tot ceea ce ei au pierdut deja, ai fi avut dreptul să fii trufaşă, în loc să arăți atâta modestie?

- Ah! zise domnul. Turcul îşi întoarce fața spre Răsărit, după ce şi-o spală bine, ca să-şi spună rugăciunile. Aceşti oameni cucernici despre care ai vorbit, după ce se arată smeriți în fața lumii, ştergându-şi zâmbetul de pe chipuri, se întorc, nesmintit, către cea mai întunecată parte a Cerurilor. Dintre musulmani şi farisei, îi aleg pe primii, fără şovăială!

Păru că aceste cuvinte erau rostite către tânăra domnişoară, menite poate să îi dea lui Nancy răgazul să îşi

vină în fire. Puțin după aceea, domnul i se adresă direct acesteia din urmă:

- N-ai fost aici, duminica trecută, îi spuse.

- Nu am putut să vin, răspunse Nancy. Am fost ținută în casă cu de-a sila.

- De cine?

- De cel despre care i-am vorbit domnişoarei mai înainte.

- Nu ai trezit, sper, nicio bănuială că ai vorbit cu cineva despre lucrurile care ne-au adus aici, astă-seară? întrebă bătrânul domn.

- Nu, răspunse fata, clătinând din cap. Nu-mi este prea uşor să plec de lângă el, dacă nu ştie unde mă duc şi pentru ce. N-aş fi putut să mă întâlnesc, data trecută, cu domnişoara, dacă nu i-aş fi turnat laudanum în băutură, înainte de a pleca.

- S-a trezit înainte să te întorci? întrebă domnul.

- Nu. Şi nici el, nici altcineva, nu mă bănuieşte de nimic.

- Bine, spuse domnul. Acum, ascultă-mă.

- Sunt gata, răspunse fata, când el făcu o pauză pentru un moment.

- Această tânără domnişoară, începu domnul, ne-a destăinuit, mie şi altor câtorva prieteni în care ne putem încrede pe deplin, ce i-ai spus acum două săptămâni. Îți mărturisesc că am avut îndoieli, la început, dacă ne putem bizui întru totul pe sinceritatea dumitale; acum, însă, sunt cu totul convins că putem.

- Puteți, da, spuse fata, cu înflăcărare.

- Repet că mă bizui întru totul. Ca să-ți dovedesc că sunt gata să am încredere în dumneata, o să-ți spun fără ocolişuri că vrem să dăm în vileag taina, oricare ar fi aceasta, legată de planurile acestui Monks. Dar dacă, totuşi, zise domnul, el nu poate fi prins sau, dacă e prins şi n-o să putem să ne folosim de el precum dorim, va trebui să ni-l dai pe evreu.

- Fagin! strigă fata, dându-se înapoi.

- Pe omul acela trebuie să ni-l dai pe mână, stărui domnul.

- Asta n-am să fac! Niciodată n-am să fac asta! răspunse fata. Chiar dacă este un diavol şi chiar dacă s-a purtat cu mine mai rău decât un diavol, n-am să fac asta niciodată.

- De ce nu? întrebă liniştit domnul, care părea cumva pregătit să primească acest răspuns.

- Niciodată! răspunse fata.

- Spune-mi de ce?

- Dintr-o singură pricină, răspunse fata cu hotărâre, dintr-o singură pricină, pe care domnişoara o cunoaşte şi în care mă va susține, ştiu că mă va susține, pentru că mi-a promis. Şi, în plus, pentru faptul că, oricât de ticăloasă a fost viața pe care a dus-o el, şi eu am dus o viață tot aşa de ticăloasă. Suntem mulți cei care am mers pe aceeaşi cale, umăr la umăr, şi n-am să mă întorc acuma împotriva lor, a celor care ar fi putut - oricare dintre ei - să se întoarcă oricând împotriva mea, dar care n-au făcut-o, oricât de ticăloşi sunt ei.

- Atunci, spuse domnul, în grabă, ca şi cum tocmai aici ar fi urmărit să ajungă, dă-l pe Monks pe mâna mea şi lasă-mă pe mine să fac ce ştiu cu el.

- Dar dacă se întoarce el împotriva celorlalți?

- În acest caz, îți promit că, dacă vom smulge adevărul de la el, nu se va afla mai departe. Sunt, cu siguranță, anumite lucruri în trecutul lui Oliver care, dacă sunt dezvăluite lumii, ar fi foarte dureroase pentru băiat. De aceea, odată ce vom afla adevărul, va trebui să-i lăsăm pe toți să scape nevătămați.

- Şi dacă nu veți afla adevărul? sugeră fata.

- Atunci, continuă domnul, acest Fagin n-o să fie târât în fața justiției fără consimțământul tău. Şi dacă va fi aşa, te voi putea convinge, cred, arătându-ți de ce trebuie să îți dai încuviințarea.

- Am cuvântul domnişoarei că aşa va fi? întrebă fata.

- Îl ai, răspunse Rose. Îți făgăduiesc solemn.

- Monks nu va afla niciodată cum ați aflat ceea ce ştiți? mai întrebă fata, după o scurtă pauză.

- Niciodată, răspunse domnul. O să-i dezvăluim ceea ce ştim în aşa fel încât să nu poată vreodată nici măcar să bănuiască.

- Am fost o mincinoasă şi am trăit printre mincinoşi încă din fragedă pruncie, zise fata, după un alt scurt timp de tăcere. Dar o să mă încred în cuvintele voastre.

După ce primi asigurări din partea amândurora că poate să vorbească fără să fie în pericol, începu să şoptească, pe un ton atât de scăzut, încât iscoadei care asculta din umbră de multe ori îi era greu să-şi dea seama despre ce era vorba. Fata le descrise unde locuia şi cum se numea hanul de unde fusese urmărită în noaptea aceea. Socotind după felul în care se oprea, din când în când, părea că domnul îşi nota în grabă anumite lucruri pe care ea i le spunea. După ce le zugrăvi în amănunt unde se afla casa, care era cel mai bun loc de unde se putea supraveghea fără riscul de a bate la ochi şi care era seara şi ora la care Monks obişnuia să se afle acolo, păru să rămână pe gânduri câteva clipe, pentru a-şi aminti cât mai bine chipul şi înfățişarea lui.

- Este un bărbat înalt, zise fata, şi bine făcut, dar nu gras. Are un mers furişat şi, în timp ce merge, se uită tot timpul în spate, prima dată peste un umăr, iar apoi peste celălalt. Dar țineți bine minte: ochii îi sunt atât de afundați în orbite, cum n-ați mai văzut la nimeni pe lume, încât aproape că o să-l puteți recunoaşte numai după asta. Obrazul îi este smead, părul şi ochii negre ca smoala şi, cu toate că nu poate avea mai mult de douăzeci şi şase sau douăzeci şi opt de ani, e zbârcit şi supt la față. Buzele-i sunt adesea livide şi slutite cu urme de dinți, căci are nişte crize cumplite şi, uneori, îşi muşcă şi mâinile,

acoperindu-le cu răni... De ce ați tresărit? zise fata, oprindu-se dintr-odată.

Domnul îi răspunse, la repezeală, că nu şi-a dat seama că a făcut asta, rugând-o să spună mai departe.

- O parte din acestea, spuse fata, le-am aflat de la alți oameni de la hanul de care v-am spus, căci eu nu l-am văzut decât de două ori şi de fiecare dată era înfăşurat până sub ochi într-o mantie largă. Cred că asta e tot ce vă pot spune ca să-l recunoaşteți. Ba nu! adăugă ea. Pe gât, sus, unde se poate vedea o parte pe sub eşarfă, când îşi întoarce capul, are un...

- Un semn mare şi roşu, ca şi cum s-ar fi ars sau opărit? strigă domnul.

- Dar cum se poate? zise fata. Îl cunoaşteți!

Domnişoara slobozi o exclamație de uimire şi, pentru câteva clipe, rămaseră toți trei atât de nemişcați, încât iscoada putu auzi desluşit răsuflarea fiecăruia.

- Cred că da, zise domnul, rupând tăcerea. Aşa se pare, după cum mi l-ai descris. Vom vedea. Mulți oameni seamănă foarte bine unii cu alții. E posibil să nu fie unul şi acelaşi.

Spunând acestea, cu o nepăsare prefăcută, făcu un pas sau doi tocmai către iscoada din umbră, încât aceasta îl putu auzi lămurit cum şopti: „Nu poate fi decât el!".

- Şi acum, zise el - întorcându-se, după cum arăta sunetul paşilor, în acelaşi loc ca mai înainte -, ne-ai ajutat foarte mult şi vreau să te răsplătesc cum se cuvine. Cu ce te pot ajuta?

- Cu nimic, răspunse Nancy.

- Nu se poate te îndârjeşti să tot spui asta, răspunse domnul, în vocea sa răsunând o bunătate atât de stăruitoare, încât ar fi înmuiat orice suflet, chiar mult mai aspru şi mai rece ca al ei.

- Cu nimic, domnule, răspunse fata, plângând. Nu puteți face nimic pentru a mă ajuta. Chiar nu mai există nicio speranță pentru mine.

- Tu dai la o parte orice speranță pe care ai putea-o avea, zise domnul. Trecutul a fost pentru tine un deşert plin de amărăciune, ți-ai irosit forțele tinereții, acele comori neprețuite cu care Ziditorul ne înzestrează doar o singură dată, fără să ni le mai dea a doua oară, dar, pentru viitor, mai ai încă o speranță. Nu spun că stă în puterea noastră să-ți aducem pacea în suflet şi în cuget, căci aceasta nu vine decât dacă o cauți tu însăți. Însă un adăpost sigur, dacă te temi să rămâi aici, fie în Anglia, fie undeva în altă țară, nu este numai ceva ce am putea să-l facem pentru tine, ci şi un lucru pe care noi dorim din tot sufletul să ți-l asigurăm. Înainte să se crape de ziuă, mâine-dimineață, înainte ca Tamisa să se trezească sub primele raze de soare, poți să fii dusă într-un loc ferit de vechii tăi tovarăşi şi să ți se piardă cu desăvârşire urma, ca şi cum ai pieri într-o clipă de pe fața pământului. Haide, primeşte! Nu vreau să te las să te întorci, nici măcar pentru a mai schimba o vorbă cu oricare dintre vechii tăi tovarăşi, sau să mai dai cu ochii de vreuna dintre cocioabele acelea rău famate, sau să mai respiri acel aer care te otrăveşte şi te omoară cu zile. Părăseşte-i pe toți, cât mai ai încă vremea şi prilejul să o faci!

- Acum se va îndupleca! strigă domnişoara, bătând din palme. A început să şovăie, sunt sigură.

- Mi-e teamă că nu, draga mea, zise domnul.

- Nu, domnule, n-am să fac asta, răspunse fata, după o scurtă luptă lăuntrică. Sunt legată cu mii de lanțuri de traiul meu păcătos. Acum îl urăsc şi mi-e silă de el, însă nu-l pot părăsi. Mă tem că am ajuns mult prea departe, ca să mă mai pot întoarce acum... Nu ştiu. Dacă mi-ați fi vorbit astfel, cu ceva timp în urmă, aş fi râs. Dar... se opri ea, uitându-se iute împrejur. Oh! Mă cuprinde din nou teama aceea. Trebuie să mă duc acasă!

- Acasă? repetă domnişoara, stăruind asupra cuvântului.

- Acasă, domnişoară, răspunse fata. În casa pe care mi-am durat-o de una singură, muncind toată viața mea. Să ne despărțim! O să fiu urmărită sau văzută. Plecați! Plecați! Dacă v-am ajutat cu ceva, asta e tot ce vă cer în schimb, să plecați de lângă mine şi să mă lăsați să mă duc singură pe drumul meu!

- E zadarnic, spuse domnul, oftând. O punem în pericol, dacă rămânem aici. Poate că deja am făcut-o să zăbovească mai mult decât trebuia.

- Da, da, zise fata. M-ați ținut mai mult decât socotisem eu.

- Oh, Doamne, cum se va sfârşi viața acestei sărmane făpturi? strigă cu durere domnişoara.

- Cum? exclamă fata. Uită-te în jurul dumitale, domnişoară! Uită-te la apa aceasta întunecată! În câte rânduri nu ai citit despre cele aidoma mie, care se aruncă în fluviu şi nu rămâne în urma lor niciun suflet pe lume care să le fi îndrăgit şi care să le plângă. Poate să mai treacă nişte ani, sau poate doar nişte luni, dar, în cele din urmă, tot aici am să sfârşesc şi eu.

- Nu vorbi aşa, rogu-te, răspunse domnişoara, înlăcrimată.

- Nu vei afla niciodată, scumpă domnişoară, şi să ferească Dumnezeu să afli asemenea lucruri îngrozitoare! răspunse Nancy. Noapte bună, noapte bună!

Domnul se întoarse să plece.

- Ia punguța aceasta! mai zise domnişoara Rose. Primeşte-o, de dragul meu, ca să ai un ajutor, când o să fii în necaz.

- Nu! răspunse fata. Nu am făcut asta pentru bani. Lasă-mi această mângâiere. Dar... dă-mi ceva de-al dumitale, aş vrea să am ceva... Nu, nu, nu un inel... mănuşile sau şalul dumitale... ceva să pot păstra, gândindu-mă cu drag că a fost al dumitale, scumpă domnişoară. Aşa! Dumnezeu să te binecuvânteze! Noapte bună, noapte bună!

Neliniştea vie a fetei şi teama că ar putea să fie descoperită şi să aibă groaznic de suferit, păru să-l convingă pe domn să o lase să plece singură, precum le ceruse. Răsunară paşii care se îndepărtau, iar vocile încetară să mai audă.

Cele două siluete, a tinerei domnişoare şi a tovarăşului său, se iviră cât de curând pe pod. Se opriră în capul scărilor.

- I-auzi! strigă domnişoara, ascultând. Nu-i aşa că a strigat? Mi s-a părut că-i aud glasul.

- Nu, scumpa mea, răspunse domnul Brownlow, uitându-se abătut în urmă. Nu s-a mişcat de acolo şi nici n-o va face, până când nu vom fi plecat noi.

Rose Maylie mai şovăia, bătrânul domn însă o luă de braţ şi o conduse spre trăsura lor, trăgând-o uşurel de acolo. Când se făcură nevăzuți, fata se prăbuşi, întinzându-se aproape cu totul pe una dintre treptele de piatră, revărsându-şi tot zbuciumul care-i măcina sufletul într-un şuvoi de lacrimi amare.

Se ridică după o vreme şi urcă la stradă, cu paşi firavi şi tremurători. Ascultătorul din umbră, uimit, rămase nemişcat în acelaşi loc pentru câteva minute şi, după ce se încredință, uitându-se de nenumărate ori, cu multă atenție, de jur împrejur, că era din nou singur, se strecură încetişor din ascunzătoarea lui, întorcându-se pe furiş, ținându-se în umbra zidului, în acelaşi chip în care coborâse.

Trăgând cu ochiul pe stradă, odată ajuns sus, ca să se asigure că nu-l vede nimeni, Noah Claypole o luă apoi la fugă cât îl țineau picioarele, îndreptându-se către vizuina evreului.

Scările spre care arătase fata erau pe aceeaşi parte a podului pe care se afla Biserica Mântuitorului, mai precis pe malul Surrey, şi pe ele se cobora până la fluviu.

XLVII

Urmări fatale

Mai erau aproape două ore până la răsăritul soarelui: acel moment despre care, pe timp de toamnă, se poate spune cu adevărat că e în puterea nopții, când străzile sunt tăcute şi pustii, când însuşi zgomotul pare că a adormit, iar beţivii şi destrăbălaţii au plecat acasă, clătinându-se, ca să se cufunde în vise. La această oră a tăcerii şi a încremenirii întregului oraş, Fagin stătea veghind în bârlogul lui, cu o faţă atât de desfigurată şi de palidă şi cu ochii atât de înroşiţi şi afundaţi în orbite, încât aproape că nici nu mai arăta ca o fiinţă umană, ci era mai degrabă o stafie înfiorătoare, proaspăt ieşită din mormânt şi bântuită de un spirit malefic.

Stătea ghemuit înaintea vetrei reci, înfăşurat într-o cuvertură veche şi zdrenţuită, cu faţa îndreptată spre o lumânare topită aproape până la capăt şi aşezată pe masă, lângă el. Îşi ţinea mâna dreaptă ridicată la gură şi, în febra gândurilor sale, îşi rodea unghiile lungi şi negre, dând astfel la iveală, printre gingiile-i scorburoase, câţiva colţi ca de câine sau de şobolan.

Pe podea era Noah Claypole, culcat pe o saltea, cufundat într-un somn adânc. Bătrânul îşi îndrepta, din când în când, pentru o clipă, privirea către el, după care şi-o întorcea iar spre lumânare, dar gândurile îi alergau fără îndoială în altă parte, căci lumânarea avea un muc lung, atârnând aproape până jos, în timp ce seul fierbinte se scurgea pe masă în şiroaie groase.

Şi chiar aşa era. Umilirea pe care i-o dădea zădărnicirea iscusitului său plan, ura faţă de Nancy, care cutezase să-l trădeze unor străini, o desăvârşită neîncredere în sinceritatea refuzului ei de a-l da pe mâna lor, o cruntă dezamăgire din cauza neputinţei de a se mai răzbuna pe Sikes, teama de a fi prins, ruinat, dus la

spânzurătoare şi o furie îngrozitoare şi înverşunată, stârnită de toate acestea la un loc - iată cugetările pătimaşe care, curgând una după alta ca într-un vârtej învolburat şi fără sfârşit, îi treceau prin minte lui Fagin şi, cu fiecare dintre ele, i se strecura în suflet câte un plan criminal dintre cele mai mârşave şi mai murdare.

Stătu astfel, fără să mişte un deget măcar şi părând să nu bage de seamă trecerea timpului, până când auzul său fin, de sălbăticiune, fu atras de zgomotul unor paşi de pe stradă.

- În sfârşit, bombăni el, umezindu-şi buzele uscate şi înfierbântate. În sfârşit!

În timp ce rostea acestea, clopoţelul sună uşor. Se furişă pe scări, urcând până la uşă, întorcându-se pe dată, însoţit de un bărbat înfofolit până la gât, cu o bocceluţă la subsuoară.

Când se aşeză şi-şi dădu jos haina, ieşi la iveală trupul voinic al lui Sikes.

- Uite! zise el, punând bocceluţa pe masă. Ai grijă şi scoate tot ce poţi de pe urma ei. A fost destul de mare osteneala ca să pun mâna pe ea. Trebuia să ajung aici încă de acum trei ceasuri.

Fagin puse mâna pe bocceluţă şi, încuind-o în dulap, se aşeză din nou, fără să scoată o vorbă. În tot acest răstimp însă nu îl scăpase din ochi pe tâlhar şi acum, stând faţă în faţă cu el, îl ţintuia cu privirea, iar buzele îi tremurau atât de tare şi chipul îi era atât de rău desfigurat de simţămintele care puseseră stăpânire pe el, încât hoţul îşi dădu fără să vrea scaunul mai înapoi, cercetându-l cuprins de o adevărată spaimă.

- Ce mai e acum? strigă Sikes. Ce înseamnă privirea asta?

Fagin îşi ridică mâna dreaptă, clătinându-şi degetul tremurător în aer, însă era atât de tulburat, încât pentru o clipă nu fu în stare să rostească niciun cuvânt.

- La naiba! zise Sikes, cuprins de un sentiment de groază. Şi-a pierdut mințile! Trebuie să am grijă la ce mi se întâmplă în casa asta.

- Nu, nu, îi spuse Fagin, recăpătându-şi glasul. Nu eşti... nu eşti tu pricina, Bill. Nu am nimic cu tine.

- Aha, n-ai nimic, nu-i aşa? zise Sikes, privindu-l cu asprime şi mutându-şi pistolul într-un buzunar mai la-ndemână, la vedere. Mare noroc... cel puțin pentru unul dintre noi. Care anume, nu mai are importanță.

- Ceea ce vreau să-ți spun, Bill, zise Fagin, trăgându-şi scaunul mai aproape, o să-ți facă mai mult rău ție, decât mie.

- Zău? spuse tâlharul, cu un aer neîncrezător. Dă-i drumul! Şi spune iute, că altfel Nancy o să creadă că am pățit ceva.

- Că ai pățit ceva! strigă Fagin. Şi-a făcut ea deja planurile, în mintea ei, în privința asta.

Sikes se uită în ochii lui Fagin cu mare mirare, dar, negăsind în ei nicio dezlegare a misterului, îl apucă de gulerul hainei cu mâna lui uriaşă, zgâlțâindu-l zdravăn.

- Vorbeşte, auzi! zise el. Că dacă nu, o să rămâi fără suflare. Deschide gura şi spune limpede ce ai de spus! Dă-i drumul, ticălos bătrân şi nenorocit, dă-i drumul!

- Să zicem că băiatul care doarme aici... începu Fagin.

Sikes se întoarse către locul în care era întins Noah, ca şi cum nu l-ar fi văzut până atunci.

- Aşa! zise el, întorcându-se la loc.

- Să zicem că băiatul, continuă Fagin, şi-ar fi dat drumul la gură - ca să ne distrugă pe noi, pe toți -, mai întâi căutând persoanele potrivite, iar apoi întâlnindu-se cu ele pe stradă, ca să le zugrăvească înfățişarea noastră, să le descrie fiecare trăsătură prin care ne-ar putea recunoaşte şi casa în care am putea fi prinşi cel mai uşor. Să zicem că ar face toate astea şi, în plus, ar da în vileag una dintre afacerile în care suntem vârâți cu toții şi asta numai aşa... pentru că aşa i-a venit. Nu pentru că a fost

înşfăcat, prins în cursă, pus la încercare, intimidat de pastor şi silit să mărturisească... Ci pentru că aşa i-a venit. O toană. Ca să-şi facă un hatâr, furişându-se afară, în plină noapte, ca să-i găsească pe cei care ne vânează cel mai înverşunat şi să-şi dea drumul la gură în faţa lor. M-ai auzit? strigă evreul, cu ochii scăpărând de mânie. Să zicem că a făcut toate astea, ce s-ar întâmpla?

- Ce s-ar întâmpla?! strigă Sikes, cu o mânie cumplită. Dacă ar mai fi în viaţă, când aş veni eu, i-aş sfărâma ţeasta sub călcâiul ţintuit al ghetei mele în tot atâtea fărâmiţe câte fire de păr are în cap!

- Şi dacă aş fi făcut *eu* asta? strigă Fagin, urlând aproape. *Eu*, care ştiu atât de multe şi care aş putea lua odată cu mine, la spânzurătoare, pe atâţia alţii!

- Nu ştiu, răspunse Sikes, strângând din dinţi şi devenind livid numai la gândul că s-ar fi putut întâmpla aşa ceva. Dacă aş ajunge la închisoare, aş face ceva de m-ar pune-n lanţuri, iar dacă aş fi judecat împreună cu tine, aş sări, cu lanţuri cu tot, asupra ta, în plin proces, şi ţi-aş împrăştia creierii de faţă cu toată lumea. Am atâta putere, bolborosi tâlharul, agitându-şi braţul tuciuriu. Ţi-aş zdrobi ţeasta de-ai zice că a trecut peste ea o căruţă plină ochi cu lemne.

- Aşa ai face?

- Chiar aşa! zise tâlharul. Pune-mă numai la încercare.

- Dar dacă ar fi Charley, sau Şmecherul, sau Bet, sau...

- Nu-mi pasă cine, răspunse Sikes, scos din răbdări. Oricine ar fi, i-aş plăti la fel!

Fagin se uită crunt la tâlhar şi, făcându-i semn să tacă, se aplecă peste patul pe de podea, zgâlţâindu-l pe băiatul adormit, ca să se trezească. Sikes, de pe scaun, se aplecă în faţă, privind, cu palmele aşezate pe genunchi, de parcă se întreba, plin de uimire, unde aveau să ducă toate acele manevre şi pregătiri.

- Bolter, Bolter! Bietul băiat! zise Fagin, privind către Sikes cu un aer plin de răutate la gândul celor ce vor urma

şi rostind cuvintele rar, stăruitor. E obosit... Obosit de cât de mult a trebuit s-o urmărească pe *fata aia*... S-o urmărească pe *fată*, Bill.

- Ce vrei să spui? întrebă Sikes, dându-se înapoi.

Fagin nu-i răspunse nimic ci, aplecându-se iarăşi peste băiatul adormit, îl ridică, sprijinindu-l în capul oaselor. După ce îşi auzi rostit de câteva ori numele închipuit pe care şi-l luase, Noah se frecă la ochi şi, căscând de-i trosniră fălcile, se uită buimac în jur.

- Mai spune-mi o dată... încă o dată, să audă şi el, zise evreul şi, rostind acestea, arătă spre Sikes.

- Ce să-ți spun? întrebă Noah, somnoros, scuturându-se iritat.

- Despre... NANCY, zise Fagin, apucându-l pe Sikes de încheietură, ca şi cum ar fi vrut să-l oprească să plece de acolo înainte de a fi auzit totul. Ai urmărit-o?

- Da.

- Până la Podul Londrei?

- Da.

- Acolo unde s-a întâlnit cu două persoane?

- Întocmai.

- Un domn şi o domnişoară, la care se mai dusese şi înainte, de bunăvoie, şi care i-au cerut să îşi trădeze toți prietenii, iar pe Monks cel dintâi, iar ea chiar aşa a făcut, şi să îi descrie înfățişarea, şi ea chiar aşa a făcut, şi să spună care este casa în care ne întâlnim, iar ea chiar aşa a făcut, şi care este locul de unde putem fi pândiți cel mai bine, iar ea chiar aşa a făcut, şi la ce oră se întâlnesc cei de acolo, şi ea chiar aşa a făcut. A făcut toate astea. A spus toate astea, cuvânt cu cuvânt, fără să fie amenințată în vreun fel, fără să se opună în vreun fel... Aşa a spus... Nu-i aşa? strigă Fagin, aproape scos din minți de furie neputincioasă.

- Întocmai, răspunse Noah, scărpinându-se în cap. Întocmai aşa s-a întâmplat.

- Şi ce au spus oamenii aceia despre duminica trecută?

- Despre duminica trecută? răspunse Noah, cugetând. Ce ți-am mai povestit.

- Încă o dată, mai povesteşte o dată! strigă Fagin, strângându-l şi mai tare pe Sikes cu o mână şi dând din cealaltă, făcând spume la gură, ca apucat de turbare.

- Au întrebat-o, zise Noah care, pe măsură ce se trezea, părea să-şi dea seama cine este Sikes, au întrebat-o de ce nu a venit duminica trecută, aşa cum promisese. Iar ea le-a spus că nu a putut.

- De ce... De ce? Spune-i de ce!

- Pentru că a fost ținută cu de-a sila în casă de Bill, bărbatul despre care le vorbise şi data trecută, răspunse Noah.

- Şi ce le-a mai spus despre el? strigă Fagin. Ce le-a mai spus de bărbatul despre care le vorbise şi data trecută? Spune-i, spune-i şi asta!

- Ei, că nu poate să iasă foarte uşor din casă, că el îi cere să ştie unde se duce, zise Noah, şi de aceea prima oară când s-a dus la domnişoara, ea... Ha! Ha! Ha! M-a făcut să râd, zău aşa... Prima oară, i-a pus lui Bill laudanum în băutură, ca să poată ieşi din casă.

- Pe toți dracii! strigă Sikes, desprinzându-se cu sălbăticie din strânsoarea evreului. Lasă-mă să plec!

Îmbrâncindu-l pe bătrân, se repezi afară din odaie şi o luă la fugă, nebun de furie, pe scări.

- Bill, Bill! strigă Fagin, ducându-se după el în grabă. O vorbă! Doar o vorbă!

N-ar fi apucat să-i spună nicio vorbă, dacă nu s-ar fi întâmplat ca tâlharul să nu poată deschide uşa, asupra căreia revărsa, fără folos, o sumedenie de blesteme şi bufnituri, când evreul îl ajunse din urmă, gâfâind.

- Dă-mi drumul să ies! urlă Sikes. Nu-mi mai spune nimic, că nu ştiu ce sunt în stare să fac. Lasă-mă să ies, ți-am spus!

- Ascultă numai o vorbă, îl rugă din nou Fagin, punându-şi mâna pe zăvor. N-o să fii...

- Ei? răspunse celălalt.

- Nu o să fii... prea... violent, Bill?

Se făcuse deja ziuă, fiind destulă lumină ca să-şi vadă chipurile unul celuilalt. Privirile lor se întâlniră şi în ochii amândurora ardea o văpaie care vorbea de la sine.

- Vreau să zic, spuse Fagin, văzând că acum simţea că nu mai este nevoie de nicio prefăcătorie, să nu fii prea violent, cât să nu mai ţii seama de primejdie. Fii şiret, Bill, nu nesăbuit!

Sikes nu-i răspunse nimic, ci, dând în lături uşa pe care Fagin o descuiase între timp, se repezi pe străzile tăcute.

Fără să se oprească sau să stea o clipă pe gânduri, fără să-şi întoarcă o dată capul în dreapta sau în stânga, sau să-şi ridice ochii spre cer, sau să şi-i coboare spre pământ, ci privind drept înainte, cu o sălbatică hotărâre, cu dinţii atât de strânşi, încât fălcile împietrite păreau să-i iasă prin pielea obrazului, tâlharul merse întins, fără să murmure vreun cuvânt ori să-şi domolească vreun moment furia, până când ajunse la uşa casei sale. O descuie uşurel, cu cheia. Urcă scările pe nesimţite şi, după ce intră în odaia sa, încuie de două ori uşa, puse în dreptul ei o masă grea, apoi trase la o parte perdelele de la pat.

Nancy era culcată pe o laviţă, îmbrăcată pe jumătate. O trezise din somn, căci se ridică în grabă, cu o privire speriată.

- Ridică-te! zise Bill.

- *Tu* erai, Bill! zise fata, arătându-se bucuroasă de reîntoarcerea lui.

- Eu, veni răspunsul. Ridică-te!

Era o lumânare aprinsă lângă pat. Bărbatul însă o luă repede din sfeşnic, azvârlind-o în cămin. Văzând de afară lumina slabă a dimineţii, fata se sculă ca să tragă draperiile.

- Lasă-le aşa! porunci Sikes, tăindu-i calea cu braţul. E destulă lumină pentru ce am eu de făcut.

- Bill, spuse fata încet, cu o voce speriată. De ce te uiți aşa la mine?

Tâlharul stătu privind-o timp de câteva clipe, cu nările fremătând şi cu răsuflarea întretăiată. Apoi, apucând-o de cap şi de grumaz, o târî în mijlocul odăii şi, după ce aruncă o privire spre uşă, îi puse peste gură palma lui grea.

- Bill, Bill! icni fata, zbătându-se cu o forță izvorâtă din spaima de moarte. Eu... eu... n-o să țip, n-o să strig nici o dată... nu, deloc... ascultă-mă... vorbeşte cu mine... spune-mi ce am făcut!

- Ştii tu bine, nemernico! răspunse tâlharul, gâfâind. Ai fost urmărită, azi-noapte, şi fiecare vorbă pe care ai spus-o a fost auzită.

- Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, cruță-mi viața precum v-am cruțat-o şi eu vouă, răspunse fata, agățându-se de el. Bill, dragul meu Bill, nu poți să ai inima să mă omori. O! Gândeşte-te la tot ce am renunțat, în noaptea asta, pentru tine. *O să ai timp* să te gândeşti şi o să te scuteşti astfel de crima asta. N-o să-ți dau drumul, nu poți să mă azvârli în lături! Bill, Bill, pentru numele lui Dumnezeu, de dragul tău, de dragul meu, opreşte-te înainte să faci vărsare de sânge cu mine! Ți-am fost credincioasă, jur pe sufletul meu păcătos că nu te-am trădat!

Bărbatul se smuci cu sălbăticie ca să-şi elibereze brațele, însă fata i le încolăcise strâns şi, cu oricâtă putere se strădui el să o dea la o parte, nu i le putu desface.

- Bill, strigă fata, zbătându-se să-şi pună capul pe pieptul lui, domnul acela şi buna domnişoară mi-au vorbit, azi-noapte, despre o casă undeva, în altă țară, unde aş fi putut să-mi duc traiul până la sfârşitul zilelor, în singurătate şi pace. Lasă-mă să mă întâlnesc din nou cu ei şi să-i implor, în genunchi, să-ți arate şi ție aceeaşi bunătate pe care mi-au arătat-o mie şi hai să plecăm amândoi din locul acesta îngrozitor şi, departe de aici, să

ducem un trai mai bun, să uităm cum am trăit până acum, să nu ne mai aducem aminte decât în rugăciuni şi nicicând să nu ne mai întoarcem pe această cale. Niciodată nu este prea târziu pentru căință. Aşa mi-au spus... şi asta simt şi eu acum... dar avem nevoie de timp... un pic de timp!

Tâlharul îşi eliberă unul dintre brațe şi puse mâna pe pistol. În toată nebunia furiei sale, îl fulgeră totuşi gândul că, dacă va trage, în mod sigur va fi descoperit imediat, şi atunci lovi de două ori, cu toată forța de care era în stare, în chipul întors către el şi care aproape îl atingea pe al său.

Fata se împletici şi căzu, orbită de sângele care îi şiroia dintr-o rană adâncă, din frunte. Se ridică însă anevoie în genunchi, îşi scoase de la piept o batistă albă - cea de la Rose Maylie - şi, ridicând-o în sus spre Ceruri, cu mâinile împreunate, atât cât o mai ținură puterile-i sleite, îngână cu răsuflarea tăiată o rugă către Dumnezeu.

Era o privelişte înfiorătoare. Ucigaşul se dădu înapoi spre perete, împleticindu-se şi, punându-şi mâna la ochi, apucă o bâtă grea cu care o doborî la pământ.

XLVIII

Fuga lui Sikes

Dintre toate faptele mârşave care, la adăpostul întunericului, au fost săvârşite de-a lungul şi de-a latul Londrei la adăpostul nopții, aceasta a fost cea mai cumplită. Dintre toate nenorocirile care aveau să invadeze aerul dimineții cu o duhoare oribilă, aceasta a fost cea mai ticăloasă şi mai crudă.

Soarele - soarele cel luminos, cel care redă omului nu numai lumina, ci întreaga viață, şi speranța, şi renaşterea - răsări deasupra oraşului înțesat de lume cu o splendoare limpede şi strălucitoare. Prin vitralii somptuoase şi prin geamuri cu spărturile cârpite cu hârtie, prin cupolele bisericilor şi prin crăpăturile pline de putregai, razele sale pătrundeau fără deosebire. Îmbăiase în lumină şi odaia în care zăcea femeia ucisă - da, intrase şi acolo. Banditul încercase să-l împiedice, trăgând draperiile, însă soarele tot răzbise înăuntru. Dacă priveliştea fusese înfiorătoare, în penumbra zorilor, acum era şi mai şi, scăldată în lumina aceea plină şi strălucitoare!

Sikes nu se mişcase, îi fusese teamă să se clintească. Fata mai scosese un geamăt şi mai dăduse o dată din mână, iar el, cu o groază amestecată cu furie, lovise din nou şi din nou. La un moment dat aruncase peste leş o pătură, dar aşa era şi mai rău: i se părea că-i vede ochii, închipuindu-şi cum şi-i întoarce şi-i fixează asupra lui. Mai bine să-i vadă ațintiți în sus, ca şi cum ar privit reflexul jucăuş pe care-l trimitea în tavan soarele, oglindindu-se în balta de sânge. Dădu iarăşi pătura la o parte. Cadavrul era acolo - numai carne şi sânge - dar cum puteau arăta carnea aceea şi tot sângele acela, oh! Atât de mult sânge!

Scăpără amnarul, aprinse focul şi aruncă bâta în el. Pe unul dintre capete rămăseseră nişte fire de păr, care

fuseseră cuprinse de vâlvătaie şi, prefăcându-se într-o cenuşă fină, erau luate de curent, ridicându-se în vârtej, pe coş. Cât de crud era ucigaşul, totuşi asta îl înspăimântă. Ţinu însă bâta în foc până se făcu bucăţi, pe care le îngrămădi apoi peste tăciuni, ca să se mistuie de tot şi să se prefacă în scrum. Apoi se spălă şi îşi curăţă hainele. Erau însă pete care nu ieşeau defel, aşa că tăie locurile pătate şi dădu foc peticelor. Dar ce de pete erau împrăştiate prin toată odaia! Până şi labele cîinelui erau însângerate.

În tot acest răstimp nu-şi întorsese privirea, nici măcar o dată, spre cadavru. Nu, nici măcar pentru o clipă. Odată sfârşite aceste pregătiri, se dădu înapoi, către uşă, trăgându-l după el şi pe câine, de teamă că acesta ar putea să-şi mânjească din nou labele şi, astfel, să ducă în stradă mărturia crimei lui. Închise încetişor uşa, o încuie şi, luând cheia, părăsi casa.

Trecu pe celălalt trotuar şi se uită pe fereastră, ca să se încredinţeze că nu se vedea nimic de afară. Draperiile erau încă trase, acelea pe care fata voise să le dea în lături ca să lase să intre lumina pe care avea să nu o mai vadă niciodată. Ea zăcea acolo, aproape. *El* ştia asta. Dumnezeule, cum mai lumina soarele acel loc!

Se uită numai pentru o clipă. Era o mare uşurare că reuşise să iasă în siguranţă din odaie. Îşi fluieră câinele şi plecă în grabă.

Merse prin Islington, urcă dealul până la Highgate, unde se afla monumentul ridicat în onoarea lui Whittington, apoi coborî la întâmplare Highgate Hill, nehotărât încotro să meargă, după care o coti din nou la dreapta şi, apucând-o pe poteca de peste câmpuri, trecu pe lângă Caen Wood, ieşind astfel în Hampstead Heath. Trecând prin Vale of Health, urcă pe povârnişul din faţă şi, traversând drumul care leagă târgurile Hampstead şi Highgate, merse tot peste câmp, până ajunse în păşunile

din North End, unde se întinse la umbra unui gard şi adormi.

Curând era din nou în picioare şi mergea mai departe - fără să mai înainteze pe câmpuri, ci întorcându-se înapoi spre Londra, pe drumul principal -, după care o luă din nou îndărăt, pe altă cale, dar trecând prin aceleaşi locuri de mai înainte, şi tot aşa, străbătând câmpurile în sus şi în jos, şi aşezându-se pe marginile şanțurilor ca să se odihnească, după care se ridica pentru a porni iarăşi, rătăcind la nesfârşit.

Unde ar fi putut să se ducă, undeva aproape, dar fără prea multă lume, ca să mănânce şi să bea ceva? Hendon. Acela era un loc bun, nu prea departe şi ferit din calea oamenilor. Într-acolo îşi îndreptă paşii, uneori luând-o la fugă, iar alteori, cu o îndărătnicie stranie, abia târându-se ca melcul sau oprindu-se şi înfigându-şi într-o doară bastonul în garduri. Când ajunse la Hendon, i se păru că toți cei pe care-i întâlnea - până şi copiii care stăteau în fața uşilor - se uitau la el bănuitori. Aşa că făcu din nou cale întoarsă, fără să se încumete să cumpere un dumicat sau un strop de băutură, deşi nu pusese nimic în gură de atâtea ceasuri. Încă o dată îşi târşi picioarele prin Heath, fără să ştie încotro s-o apuce.

Străbătuse atâta amar de drum şi se întorsese în acelaşi loc. Trecuse dimineața, se scursese şi după-amiaza, ziua era aproape pe sfârşite, iar el tot mai rătăcea încoace şi încolo, în sus şi în jos, din nou şi din nou, dând târcoale tot aceluiaşi loc. În cele din urmă se îndepărtă, apucând-o spre Hatfield.

Erau ceasurile nouă ale serii când omul sleit de puteri şi câinele care şchiopăta, neobişnuiți să meargă atât de mult, coborâră dealul pe lângă biserica liniştitului sătuc şi, târându-şi picioarele pe ulița îngustă, se furişară într-o cârciumă micuță, a cărei lumină slabă îi îndrumase într-acolo. În camera de primire era aprins focul, în fața căruia stăteau câțiva țărani care beau. Îi făcură loc

străinului, acesta însă se aşează în colțul cel mai îndepărtat, unde mâncă şi bău de unul singur sau, mai precis, cu câinele său, căruia îi arunca, din când în când, câte o bucată din mâncarea lui.

Cei adunați acolo discutară despre ținuturile învecinate şi despre fermieri, după care, odată epuizat acest subiect, despre vârsta la care ajunsese un bătrân, care fusese îngropat cu o duminică în urmă, tinerii acolo de față socotindu-l foarte bătrân, în vreme ce bătrânii susțineau că era chiar tânăr - nu era mai bătrân, zicea un unchiaş cu părul coliliu, decât el însuşi - şi că ar mai fi putut trăi, pe puțin vreo zece sau cincisprezece ani buni, dacă ar fi avut grijă, „da, da, dacă ar fi avut grijă".

Nu era nimic neobişnuit în toate acestea şi nici nu aveau de ce să-l nelinişteascâ pe tâlhar. Sikes, după ce-şi plăti consumația, stătu mai departe tăcut şi neobservat în colțul său şi aproape că adormise, când tresări la intrarea zgomotoasă a unui nou-venit.

Acesta era un om ciudat, pe jumătate negustor ambulant şi pe jumătate pungaş, care umbla pe jos prin țară ca să vândă pietre de ascuțit cuțite, brice, săpunuri, ceară pentru hamuri, leacuri pentru câini şi pentru cai, parfumuri şi cosmetice ieftine şi alte asemenea mărfuri, pe care le ducea într-un cufăr, atârnat în spinare. Apariția sa dădu naştere unei sumedenii de glume familiare ale celor din partea locului, care nu încetară cu hazul până când negustorul nu-şi termină cina şi-şi deschise cufărul cu minunății, socotind, foarte spiritual, că este momentul să îmbine utilul cu plăcutul.

- Dar ce-o fi bazaconia aia? Ce zici, Harry, o fi bună de mâncat? întrebă un țăran, tot numai rânjet, arătând către nişte calupuri aidoma unor prăjituri, dintr-un colț.

- Asta, zise omul, scoțând un calup, asta e o esență formidabilă, care nu dă niciodată greş, căci scoate tot soiul de pete: de rugină, de murdărie, de mucegai, mai mici, mai mari, de pe mătase, atlaz, in, batist, postav, crep, stofă,

muselină sau lână. Pete de vin, de fructe, de bere, de sudoare, de vopsea, de răşină, orice pată de pe lumea asta, oricare iese numai printr-o atingere cu această esenţă formidabilă, care nu dă niciodată greş. Dacă o doamnă îşi pătează onoarea, nu trebuie decât să mănânce un calup din acesta şi s-a curăţat pe vecie - căci e otravă curată. Dacă un domn vrea să arate că are onoare, nu trebuie decât să ia o bucăţică din asta şi va înlătura orice urmă de îndoială - căci efectul ei este la fel de mulţumitor ca al unui glonţ, însă gustul este mult mai neplăcut şi, astfel, cu ea onoarea se spală şi mai abitir. Numai un penny bucăţica! Toate aceste calităţi la un loc, numai pentru un penny!

Se găsiră pe dată doi cumpărători, dar se vedea limpede că mulţi dintre cei de faţă stăteau în cumpănă. Neguţătorul, voind să le spulbere îndoiala, deveni şi mai limbut.

- Se face atât de multă esenţă din asta şi tot nu e destulă, zise el. Paisprezece mori de apă, şase maşini cu aburi şi o pilă galvanică merg fără încetare şi tot nu dovedesc să fabrice destulă, deşi muncitorii se spetesc atât de tare, încât mor pe capete, iar văduvele primesc imediat o pensie de douăzeci de lire pe an pentru fiecare copil sau cincizeci de lire, dacă au gemeni. Numai un penny o bucăţică! Şi două jumătăţi de penny sunt binevenite sau patru bănuţi, dacă vreţi, primim bucuros. Numai un penny bucăţica! Pete de vin, de fructe, de bere, de sudoare, de vopsea, de răşină, de noroi, de sânge! Iată aici o pată, pe pălăria unui domn din public, pe care am s-o scot înainte să apuce să-mi facă cinste cu o cană de bere.

- Hait! strigă Sikes, sărind în picioare. Dă-mi-o înapoi!

- O s-o curăţ, domnule, zise omul, făcând cu ochiul înspre public, înainte să apuci să vii până aici ca s-o iei înapoi. Domnilor, priviţi cu toţii! Vedeţi această pată mai închisă la culoare, de pe pălăria acestui domn, o pată nu mai mare de un şiling, mai groasă însă decât o jumătate

de coroană? N-are a face dacă e pată de vin, de fructe, de bere, de sudoare, de vopsea, de răşină, de noroi sau de sânge...

Omul n-apucă să mai spună nicio vorbă, căci Sikes, blestemând îngrozitor, răsturnă masa şi, smulgându-i pălăria din mână, se repezi afară din cârciumă.

Cu aceeaşi îndărătnicie şi nehotărâre care pusese stăpânire pe el şi îl chinuise întreaga zi, ucigaşul, încredințându-se că nu este urmărit şi că, aproape sigur, cei din cârciumă îl socotiseră doar un beţiv ursuz, se întoarse către oraş. Ferindu-se de lumina felinarelor unui poştalion care se afla oprit în stradă, tocmai se pregătea să treacă pe lângă el, când îşi dădu seama că este poştalionul care vine de la Londra, oprit în faţa oficiului poştal. Aproape că nu avu nicio îndoială cu privire la ce avea să urmeze. Trecu însă pe partea cealaltă şi ascultă.

Surugiul stătea în faţa uşii, aşteptând sacul cu scrisori. Un bărbat, îmbrăcat în haine de pădurar, se apropie pentru un moment, iar el îi dădu un coşuleţ pe care-l avea pregătit pe caldarâm.

- Ăsta este pentru ai dumitale, zise surugiul. Ei, hai, grăbiţi-vă, ce tot faceţi acolo! Să-l ia naiba de sac, că nici alaltăieri nu l-aţi avut pregătit. Aşa nu se mai poate, auziţi?

- Ceva nou prin oraş, Ben? întrebă pădurarul, dându-se mai în spate, către ferestrele cu obloane, ca să poată admira mai bine caii.

- Nu, nimic din câte ştiu eu, răspunse bărbatul, punându-şi mănuşile. Porumbul s-a scumpit puţin. Am mai auzit vorbindu-se şi despre o crimă, undeva pe lângă Spitalfields, dar parcă nu-mi prea vine a crede.

- O, ba chiar este foarte adevărat, spuse un domn dintr-o casă, care privea afară, pe fereastră. Şi încă ce crimă oribilă.

- Chiar aşa, domnule? răspunse surugiul, ducându-şi mâna la pălărie. Bărbat sau femeie, mă rog, domnule?

- Femeie, răspunse domnul. Se presupune că...

- Haide, Ben! zise vizitiul, nerăbdător.

- Să-l ia naiba de sac, zise surugiul. Voi de acolo, ați adormit?

- Acuma! strigă funcționarul poştei, venind în fugă.

- Acuma! bombăni surugiul. Şi tot acuma o să vină şi fata aia la care mă gândesc tot timpul, aia cu zestre mare, căreia eu o să-i cad cu tronc. Haide, dă-o încoace! Ho-pa!

Cornul răsună vesel şi poştalionul porni.

Sikes rămase în stradă, părând că nu l-au tulburat defel cele auzite, fără să-l macine niciun alt gând decât că nu ştia încotro s-o ia. În cele din urmă, se întoarse din nou şi o apucă pe strada care duce de la Hatfield la St. Albans.

Se încăpățână să meargă tot înainte, însă, odată ce lăsă oraşul în urma sa, cufundându-se în pustietatea şi întunecimea drumului, simți cum îl cuprinde un copleşitor fior de groază, cutremurându-l până în măduva oaselor. Fiecare lucru din jurul lui, adevărat sau doar o umbră, neclintit sau în mişcare, căpăta o înfățişare înfricoşătoare, dar nimic nu se putea asemui cu impresia că era bântuit de cadavrul înfiorător pe care-l părăsise de dimineață şi care acum i se părea că îl urmăreşte îndeaproape. Îi putea zări umbra în întuneric, îl putea vedea, în cele mai mici amănunte, băgând de seamă cât de țeapăn şi sumbru părea să-l pândească din spate. Îi auzea veşmintele cum foşneau printre tufişuri şi fiecare adiere de vânt purta spre el acel ultim țipăt înăbuşit. Dacă el se oprea, se oprea şi spectrul. Dacă fugea, îl urma, de asemenea, dar fără să fugă şi el, căci asta ar fi fost o uşurare, ci aidoma unui cadavru înzestrat numai cu o urmă de viață, purtat de un vânt mohorât şi slab, care nici nu se întețea, nici nu se domolea.

Din când în când, se întorcea înapoi, cu o hotărâre disperată, decis să alunge strigoiul, chiar dacă ştia prea bine că e mort. Atunci însă părul i se ridica măciucă în cap şi sângele îi îngheța în vine, căci simțea că stafia se întorsese odată cu el, şi acum tot în spatele lui era. În

dimineața aceea, îl avusese necontenit în fața ochilor, acum însă se afla în spatele său - şi avea să-l urmărească veşnic. Se rezemă cu spatele de un mal şi-l simți deasupra lui, conturându-se limpede pe cerul rece al nopții. Se aruncă în drum, cu spatele lipit de pământ. Strigoiul stătea la capul său, tăcut şi nemişcat, aidoma unei pietre de mormânt, cu epitaful scris cu litere de sânge.

Să nu mai spună cineva pe lumea asta că ucigaşii scapă de mâna justiției şi că Pronia cerească doarme. Numai un minut de spaimă şi groază precum acesta, care pare fără sfârşit, face cât mii de treceri în neființă în chinuri groaznice!

O şură întâlnită pe câmpurile pe care le străbătea îi fu adăpost pentru noaptea aceea. În fața uşii erau nişte plopi înalți, care făceau ca totul înăuntru să fie cufundat într-o beznă şi mai adâncă, iar vântul trecea printre crengile lor, cu vaiete sinistre. *Nu putea* să meargă mai departe până nu se făcea din nou ziuă. Se ghemui acolo, lipindu-se de un perete, unde îl aşteptau chinuri noi.

Căci acum îi apăru în fața ochilor o vedenie, la fel de stăruitoare, dar mai îngrozitoare încă decât aceea de care tocmai scăpase. Ochii aceia ficşi, larg deschişi, atât de lipsiți de orice lucire de viață, pe care preferase să îi acopere cu pătura decât să-i vadă, se iveau acum în mijlocul întunericului, ca două lumini, dar fără să lumineze nimic în jurul lor. Nu erau decât doi, dar erau pretutindeni. Dacă închidea ochii, îi apărea odaia cu fiecare dintre lucrurile pe care le cunoştea atât de bine - pe unele dintre ele, fără îndoială că le-ar fi uitat dacă ar fi încercat de bunăvoie să-şi amintească tot ce se afla în ea - fiecare la locul său. Cadavrul se afla *tot acolo*, iar ochii erau întocmai ca atunci când se furişase afară. Se ridică şi o luă la fugă, pe câmp. Spectrul alerga în urma sa. Se întoarse înapoi în şură, ghemuindu-se la loc. Ochii erau deja acolo, înainte ca el să apuce să se întindă.

Zăcu, sfâşiat de o groază fără seamăn, tremurând ca varga, cu sudoarea şiroindu-i pe tot trupul, când deodată vântul aduse larma unor strigăte din depărtare şi vacarmul unor voci care vădeau o îngrijorare amestecată cu uimire. O prezență omenească în locul acela singuratic, chiar dacă pentru el însemna o adevărată primejdie, avu darul să-l mai liniştească un pic. Recăpătându-şi puterile, la gândul că era în pericol, sări în picioare şi o luă la fugă prin noapte.

Cerul, cât era de întins, părea cuprins de flăcări. În văzduh se ridicau văpăi cu jerbe de scântei, rostogolindu-se unele peste altele, luminând totul împrejur, kilometri întregi, şi aducând un fum gros spre locul în care se afla el. Larma sporea din ce în ce, pe măsură ce se alăturau noi voci, iar el desluşi strigătul: „Foc!”, amestecându-se cu dangătul clopotului de alarmă, cu zgomotul prăbuşirii unor obiecte grele şi cu trosnetele flăcărilor când cuprindeau vreun nou obstacol, înteţindu-se şi urcând şi mai sus în văzduh, ca şi cum, hrănindu-se cu ele, ar fi prins puteri noi. În vreme ce privea, hărmălaia creştea. Dar acolo se aflau oameni - bărbaţi şi femei - lumină, mişcare. Era ca şi cum s-ar fi născut a doua oară. Se repezi într-acolo, fără să se abată, dezlănţuit, gonind printre mărăcini şi hăţişuri, sărind peste garduri şi porţi cu aceeaşi frenezie ca şi câinele său, care alerga înainte, lătrând atât de tare că răsuna văzduhul.

Ajunse la locul incendiului. Oameni pe jumătate dezbrăcaţi se agitau încoace şi încolo, unii căznindu-se să tragă caii speriaţi afară din grajduri, alţii să scoată vitele din curţi sau din ţarcuri, iar alţii venind încărcaţi cu tot felul de lucruri dintre grinzile în flăcări, în mijlocul potopului de scântei şi al bârnelor care se prăvăleau unele peste altele. Prin toate deschizăturile care, cu câteva ceasuri în urmă, fuseseră uşi şi ferestre, se revărsau valuri de flăcări înverşunate, se vedeau pereţi care trosneau şi se

prăbuşeau în hăul de văpaie, râuri incandescente de oţel şi fier scurgându-se, fierbinţi, pe pământ. Femeile şi copiii ţipau, iar bărbaţii se încurajau unul pe celălalt cu strigăte şi îmbărbătări gălăgioase. Huruitul pompelor cu motor, sfârâitul apei când cădea pe lemnul cuprins de flăcări sporeau vuietul acela cumplit. Ţipă şi el până ce răguşi şi, fugind de toate amintirile şi de el însuşi, se înghesui unde era mulţimea mai deasă.

Toată noaptea aceea se foi ca un prâsnel încoace şi încolo, ba dând la pompe, ba gonind prin fum şi flăcări, însă în orice clipă numai acolo unde era larma şi îmbulzeala mai mare. Era pe scări, în sus şi-n jos, pe acoperişurile caselor, pe podelele care trosneau şi tremurau sub greutatea lui, în mijlocul şuierăturilor cărămizilor şi pietrelor în cădere, în tot locul unde se întinsese acest foc uriaş, peste tot era şi el. Dar ce dulci momente au fost pentru el, scăpând fără nicio zgârietură sau vânătaie, fără să simtă oboseală sau vreun gând neliniştitor, până când zorii se iviră din nou şi tot ce mai rămăsese erau numai nişte ruine înnegrite.

Dar odată terminată toată această agitaţie, înfricoşătoarea conştiinţă a crimei pe care o săvârşise se întoarse, de zece ori mai puternică. Se uită bănuitor în jurul său, căci oamenii se strânseseră grupuri-grupuri şi îi era teamă că vorbeau despre el. Câinele se supuse semnului pe care i-l făcu din deget şi amândoi se retraseră, pe furiş. Trecu pe lângă o pompă unde se odihneau câţiva oameni care-l chemară să vină să mănânce şi el ceva cu ei. Luă puţină pâine şi carne şi, în timp ce bea o gură de bere, îi auzi pe pompierii sosiţi din Londra vorbind despre crimă.

- Se zice c-a fugit în Birmingham, zise unul, dar or să pună mâna pe el cu siguranţă, căci au trimis deja iscoade pe urmele lui şi până mâine-seară o să fie căutat în toată ţara.

Sikes plecă în grabă şi merse până când nu se mai putu ţinu pe picioare, aproape prăbuşindu-se la marginea

drumului, unde se cufundă într-un somn lung, dar plin de zbucium, trezindu-se adesea. Şi apoi rătăci din nou, nesigur şi plin de şovăială, sfâşiat de teama unei alte nopți petrecute în singurătate.

Deodată, luă hotărârea disperată de a se întoarce la Londra.

- Acolo cel puțin tot e cineva cu care să mai schimb o vorbă, se gândi el. Şi este şi un loc bun pentru a te ascunde. Nu le va trece niciodată prin cap că ar putea să pună mâna pe mine chiar acolo, după hăituiala asta din toată țara. De ce să nu stau deoparte vreo săptămână, după care să scot ceva parale de la Fagin şi să fug în Franța? La naiba, aşa am să fac, chiar dacă risc!

Fără să mai stea vreo clipă pe gânduri, făcu întocmai cum îi dictase această pornire şi, alegând drumurile cele mai neumblate, porni înapoi, hotărât să stea ascuns undeva, nu prea departe de oraş, până la căderea serii şi să intre pe o cale ocolită pentru a ajunge direct în acel loc unde îşi propusese să poposească.

Şi totuşi, câinele... Dacă fuseseră făcute cunoscute semnalmentele lui, nu s-ar fi scăpat din vedere că lipsea şi câinele, şi s-ar fi bănuit că au plecat împreună. Dacă ar apărea pe străzi amândoi, fără îndoială că ar fi prinşi. Se hotărî să-l înece şi merse mai departe căutând din priviri un iaz, luând între timp un pietroi greu şi legându-şi-l de eşarfă.

Câtă vreme făcu toate aceste pregătiri, animalul se uită în ochii stăpânului său şi - fie că, din instinct, bănuia cam ce-ar putea să însemne ele, fie că privirea piezişă a tâlharului era mai aspră decât în mod obişnuit - se ținu în spatele lui, puțin mai departe ca de obicei, mergând încet şi chircit. Când stăpânul se opri la marginea iazului şi se uită în urmă, chemându-l, câinele rămase pe loc, cu îndărătnicie.

- N-ai auzit că te-am chemat? Vino-aici! strigă Sikes.

Din obişnuinţă, animalul se duse, dar când Sikes se aplecă pentru a-i lega eşarfa de gât, mârâi prelung, sărind în lături.

- Vino-napoi! zise tâlharul.

Câinele dădu din coadă, dar nu se urni din loc. Sikes făcu un laţ din eşarfă şi îl chemă din nou.

Câinele înaintă, se dădu înapoi, se opri o clipă, se întoarse, după care o luă la fugă cât îl ţineau picioarele.

Bărbatul fluieră după el de mai multe ori, apoi se aşeză, în speranţa că se va întoarce. Dar cum nu se zărea nici urmă de câine, în cele din urmă, îşi continuă drumul.

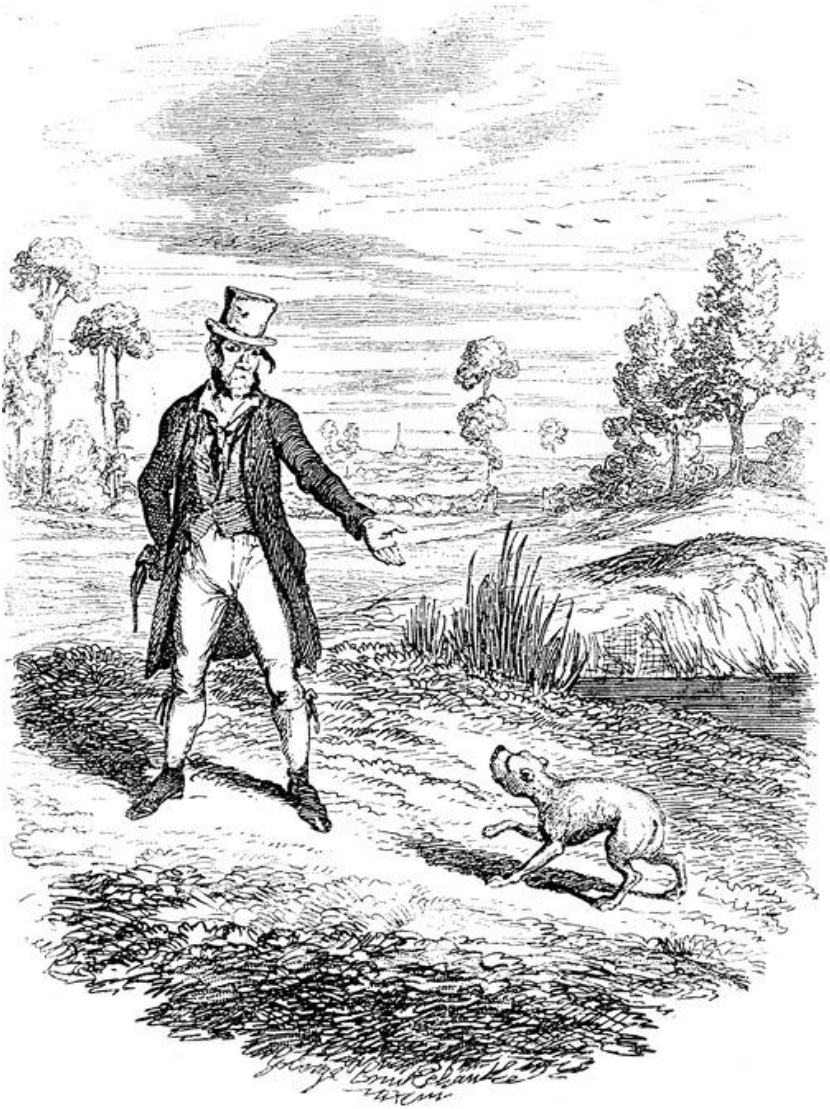

Când stăpânul se opri la marginea unui iaz şi se uită în urmă, chemându-l, câinele rămase pe loc cu îndărătnicie.

LIX

Monks şi domnul Brownlow în sfârşit se întâlnesc. Conversaţia le e întreruptă de sosirea unei veşti

Era aproape de apus, când domnul Brownlow coborî dintr-o trăsură în faţa casei sale şi bătu uşurel la uşă. Odată deschisă uşa, din trăsură coborî un bărbat voinic, care rămase lângă scări, într-o parte, în vreme ce un altul, care stătuse pe capră, coborî şi el, aşezându-se în partea cealaltă. La un semn făcut de domnul Brownlow cei doi îl scoaseră din trăsură pe un al treilea, împingându-l în mare grabă în casă. Era Monks.

Urcară scările în aceeaşi formaţie, fără să scoată o vorbă, cu domnul Brownlow în frunte, care îi conduse într-o cameră din dos. Când ajunse în faţa uşii acestei încăperi, Monks, care era limpede că nu urcase de bunăvoie, se opri. Cei doi bărbaţi se uitară la bătrânul domn, aşteptând să le spună ce să facă.

- Ştie ce se întâmplă dacă nu merge mai departe, zise domnul Brownlow. Dacă şovăie sau mişcă fie şi un deget fără încuviinţarea voastră, îl târâţi în stradă, chemaţi poliţia şi îl acuzaţi de crimă, în numele meu.

- Cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti aşa? întrebă Monks.

- Cum îndrăzneşti să mă întrebi aşa ceva, tinere? răspunse domnul Brownlow, înfruntându-l cu o privire stăruitoare. Doar nu eşti destul de nebun ca să ieşi din această casă? Daţi-i drumul la mâni! Uite, domnule, eşti liber să pleci, iar noi, la fel de liberi să te urmărim. Dar îţi jur pe tot ce am mai scump şi mai sfânt că în clipa în care vei pune piciorul în stradă vei fi arestat pentru înşelăciune şi furt. Sunt de neînduplecat. Dacă şi tu eşti hotărât să fii tot aşa, vina va fi numai a ta!

- Cine îți dă dumitale dreptul să mă iei pe sus, din plină stradă, şi să mă aduci aici, păzit de dulăii ăştia doi? întrebă Monks, privind când spre unul, când spre celălalt, la cei doi bărbați de lângă el.

- Eu însumi, îi răspunse domnul Brownlow. Aceste două persoane acționează numai din ordinele mele. Te plângi că ți-a fost răpită libertatea? Puteai să ți-o recapeți pe tot drumul până aici, însă ai considerat mai înțelept să nu strigi după ajutor. Îți mai spun o dată: cheamă legea să-ți vină în ajutor, căci tot la lege am să apelez şi eu. Dar când vei fi ajuns atât de departe, încât nu vei mai avea cale de întoarcere, să nu te bizui pe îndurarea mea, căci atunci puterea nu va mai fi în mâinile mele şi să nu te plângi că eu te-am împins în prăpastia în care tu singur te-ai aruncat.

Era limpede că aceste cuvinte îl tulburaseră şi îl neliniştiseră pe Monks. Şovăi.

- Trebuie să te hotărăşti mai iute, zise domnul Brownlow, fără să clipească, plin de hotărâre. Dacă preferi să te dau pe mâna justiției şi să te las pradă unei pedepse care nu va mai sta în puterea mea s-o înlătur - o ştiu şi mă cutremur numai la gândul ei -, îți mai spun o dată: ştii unde-i uşa. Dacă nu, dacă te bizui pe iertarea mea şi ceri îndurarea celor cărora le-ai făcut atâta rău, aşază-te, fără să mai scoți o vorbă, pe scaunul acela. De două zile te-aşteptă!

Monks mormăi câteva cuvinte de nedesluşit, însă tot mai şovăia.

- Hotărăşte-te mai repede, zise domnul Brownlow. Numai o vorbă de-a mea şi n-o să mai ai niciodată acest prilej.

Bărbatul tot mai stătea în cumpănă.

- N-am de gând să pierd prea multă vreme cu vorbele, spuse domnul Brownlow, şi, având în vedere că reprezint nişte interese cum nu se poate mai importante, care nu sunt ale mele, nici nu am dreptul să fac asta.

- Nu există... întrebă Monks, cu o voce nesigură, nu există... nicio cale de mijloc?

- Niciuna.

Monks se uită la bătrânul domn cu o privire neliniştită. Cum însă nu putu citi pe chipul său decât asprime şi hotărâre, păşi în odaie şi, ridicând din umeri, se aşeză.

- Încuiaţi uşa pe dinafară, le spuse domnul Brownlow celor două ajutoare, şi veniţi când voi suna din clopoţel.

Aceştia făcură întocmai, iar cei doi rămaseră singuri.

- Nu mă aşteptam la aşa un tratament, domnule, zise Monks, aruncându-şi pălăria şi mantaua, din partea celui mai vechi prieten al tatălui meu.

- Tocmai pentru că am fost cel mai vechi prieten al tatălui tău, tinere, răspunse domnul Brownlow, pentru că de el s-au legat toate speranţele şi năzuinţele fericiţilor ani ai tinereţii, ca şi de acea fiinţă blândă, sânge din sângele lui, pe care Dumnezeu a chemat-o la El atât de tânără, lăsându-mă aici, singur şi părăsit. Pentru că a îngenuncheat alături de mine, lângă patul de moarte al singurei sale surori, pe când el nu era decât un băiat, în acea dimineaţă când ea ar fi trebuit să-mi devină soţie - dar Cerurile au vrut să fie altfel. Pentru că, de atunci încolo, până la moartea sa, inima mea pustiită s-a sprijinit pe el în toate încercările şi greşelile ce-au urmat. Pentru că aceste amintiri şi prietenia care ne-a legat mi se revarsă în suflet şi, numai văzându-te, mă năpădesc gânduri de odinioară, legate de el. Pentru toate aceste lucruri sunt dispus să te tratez cu blândeţe acum - da, Edward Leeford, chiar şi acum - şi să roşesc pentru nevrednicia cu care-i porţi numele.

- Ce-are a face numele cu toate astea? întrebă celălalt, după ce privise, pe jumătate nemaiputând să scoată o vorbă şi pe jumătate cu o mirare îndărătnică, la cât de răscolit era cel care-i vorbea. Ce îmi pasă mie de nume?

- Nu-ţi pasă, răspunse domnul Brownlow, ţie nu-ţi pasă. Dar a fost al *ei* şi, chiar şi după atâta amar de vreme,

tot mai îmi amintesc, eu, om bătrân, cum odinioară îmi tresălta inima numai dacă-l auzeam rostit de vreun străin. Sunt foarte fericit că ți l-ai schimbat... foarte... foarte fericit.

- Toate bune şi frumoase, zise Monks (ca să-i spunem tot pe numele pe care şi-l alesese el), după o lungă tăcere, timp în care se frământase, măsurând camera în lung şi-n lat, sfidător şi ursuz, în vreme ce domnul Brownlow rămăsese pe locul său, cu mâinile la ochi. Dar ce au toate astea de-a face cu mine?

- Ai un frate, spuse domnul Brownlow, stăpânindu-şi emoția. Un frate şi aproape că a fost de ajuns numai să-i rostesc în şoaptă numele în urma ta, pe stradă, ca să te fac să mă urmezi până aici, plin de mirare şi teamă.

- Nu am niciun frate, răspunse Monks. Ştii bine că eu am fost singurul copil la părinți. Ce tot spui despre frați? Ştii şi dumneata, la fel de bine ca şi mine.

- Atunci, ascultă ceea ce am să-ți spun, zise domnul Brownlow, şi s-ar putea să nu mai fii atât de sigur. O să-ți stârnească interesul, încetul cu încetul. Ştiu că tu ai fost singurul fruct, atât de nefiresc, al acelei căsătorii nenorocite, în care tatăl tău a fost aruncat încă de când era doar un băiat, din cauza mândriei familiei şi a celor mai murdare şi josnice ambiții.

- Nu mă impresionează cuvintele de ocară, îl întrerupse Monks, râzând batjocoritor. Ştii care este adevărul şi asta îmi este de ajuns.

- Dar mai ştiu, de asemenea, continuă bătrânul domn, nenorocirea, chinurile de zi cu zi şi durerea pe care le-a adus această legătură nepotrivită. Ştiu cu câtă nepăsare şi sfârşeală aceşti doi nefericiți şi-au târât lanțurile prin lumea care i-a otrăvit pe amândoi. Ştiu cum nişte cuvinte politicoase, spuse doar de ochii lumii, erau urmate de nişte certuri violente, cum indiferența a făcut loc dezgustului, pentru ca, apoi, dezgustul să facă loc urii, iar ura, dușmăniei de moarte, pe care numai moartea a putut

s-o curme, asta deşi până la urmă, se smulseseră din această legătură înfiorătoare, stând cât mai departe unul de celălalt, dar fără să o poată desface, purtând fiecare în inimă o rămăşiță din ea, pe care încercau să o ascundă, cel puțin în fața Lumii Noi, sub un chip vesel, cât puteau de vesel. Mama ta a izbutit: a uitat, în curând, totul. Însă pe tatăl tău l-a măcinat şi i-a ros sufletul ani de-a rândul.

- Ei, da, s-au despărțit, zise Monks. Şi ce-i cu asta?

- Când au fost despărțiți pentru o vreme, răspunse domnul Brownlow, mama ta, care s-a lăsat în voia distracțiilor uşuratice pe continent, a uitat cu totul de soțul ei, cu zece ani mai tânăr, pentru care toate şansele de viitor erau pierdute şi care rămăsese acasă, şi îşi făcuse noi prieteni. Măcar despre *aceste* lucruri ai cunoştință, sper.

- Nu ştiu nimic, zise Monks, ferindu-şi privirea şi bătând cu piciorul în podea, hotărât să nu recunoască. Nu ştiu nimic!

- Felul în care vorbeşti şi cu atât mai mult felul în care te porți mă încredințează că nu le-ai uitat nicio clipă şi că te-ai gândit la toate acestea neîncetat, cu amărăciune, îi răspunse domnul Brownlow. Îți vorbesc despre întâmplări petrecute acum cincisprezece ani, când tu nu aveai mai mult de unsprezece, iar tatăl tău nici nu trecuse de treizeci şi unu, căci nu fusese decât un copil, repet, atunci când bunicul tău l-a silit să se căsătorească. E nevoie să merg mai departe, să îți vorbesc despre un trecut care umbreşte amintirea tatălui tău sau vrei s-o cruți, mărturisind tu însuți, de bunăvoie, adevărul?

- Nu am ce să mărturisesc, răspunse Monks. Poți să spui ce şi cum vrei.

- Atunci îți voi spune că printre aceşti noi prieteni, continuă domnul Brownlow, era un ofițer de marină în retragere, căruia îi murise soția cu vreo jumătate de an înainte, şi era singur, cu doi copii. Avusese o familie numeroasă, dar din ea, nu-i rămăseseră decât aceşti doi

copii, două fete, una de nouăsprezece ani, o ființă minunată, iar alta, de numai doi-trei anişori.

- Şi ce legătură au toate astea cu mine? întrebă Monks.

- Locuiau, urmă domnul Brownlow, părând să nu țină seama de întrebarea tânărului, în acelaşi ținut în care tatăl tău, după îndelungi peregrinări, se hotărâse să se stabilească. S-au întâlnit şi au devenit curând prieteni foarte apropiați. Tatăl tău era un om aşa cum puțini sunt pe lume. Era leit sora lui - şi la suflet şi la înfățişare. Ajungând să-l cunoască din ce în ce mai bine, bătrânul ofițer s-a ataşat de el. Dar nu numai el, căci la fel a făcut şi frumoasa lui fiică mai mare.

Bătrânul domn se opri pentru o clipă. Monks îşi muşca buzele, cu privirea ațintită în podea. Văzând asta, domnul Brownlow reluă pe dată:

- După un an de la întâlnirea lor, tatăl tău se legase de tânără cu legăminte sacre, căci pentru acea fată neprihănită el era prima şi singura iubire, pură şi înflăcărată.

- Lungeşti prea mult povestea, comentă Monks, frământân-du-se tulburat pe scaun.

- Povestea asta este una adevărată, cu dureri, greutăți şi suferințe, tinere, răspunse domnul Brownlow, şi asemenea poveşti sunt, de obicei, lungi. Dacă ar fi fost doar despre fericire şi bucurii, ar fi fost foarte scurtă. În cele din urmă, una dintre rudele acelea foarte bogate - pentru care tatăl tău fusese sacrificat, ca să îi întărească ei şi mai mult interesele şi importanța, cum se întâmplă adesea - a murit şi, ca să aline durerea pe care o pricinuise, i-a lăsat tatălui tău ceea socotise a fi leacul tuturor suferințelor lui: banii. A trebuit să plece fără întârziere la Roma, acolo unde acea rudă se dusese ca să se îngrijească de sănătate şi unde îşi dăduse sufletul, lăsându-şi afacerile într-o mare dezordine. A plecat şi el acolo, unde a fost lovit de o boală ucigătoare. Mama ta l-a urmat, de îndată ce-a aflat vestea, de la Paris, luându-te şi

pe tine. El a murit la numai o zi după sosirea ei, fără să lase niciun testament... *niciun testament*... astfel că toată averea ai moştenit-o tu, împreună cu mama ta.

Ajungând în acest punct al istorisirii, Monks ascultă cu răsuflarea tăiată, pe chip citindu-i-se o mare încordare, deşi nu-l privea în ochi pe povestitor. Când domnul Brownlow se opri, se răsuci în scaun, ca şi cum ar fi simțit o uşurare neaşteptată, ştergându-şi mâinile şi fruntea pline de sudoare.

- Înainte de a merge în străinătate, cum drumul său trecea prin Londra, spuse domnul Brownlow, vorbind rar şi țintuindu-l pe tânăr cu privirea, tatăl tău m-a vizitat.

- N-am auzit niciodată de aşa ceva, îl întrerupse Monks, cu o voce care ar fi dorit să pară neîncrezătoare, dar care trăda de fapt că era neplăcut surprins.

- M-a vizitat şi mi-a lăsat, printre alte lucruri, un portret... un portret pictat chiar de el, reprezentând chipul acelei sărmane fete, de care nu dorise să se despartă, dar pe care nu-l putea lua cu el, în călătoria aceea pornită în pripă. Era atât de măcinat de nelinişte şi remuşcare încât aproape că ajunsese doar o umbră, vorbind fără şir, tulburat, despre o nenorocire şi o dezonoare pe care o aruncase asupra cuiva. Mi-a mărturisit că avea de gând să-şi vândă, oricât ar fi avut de pierdut, tot avutul şi, după ce v-ar fi dat vouă, ție şi mamei tale, o parte din bani, să fugă din țară - şi am bănuit pe dată că, fără îndoială, nu avea să plece singur - şi să nu se mai întoarcă vreodată. Nici măcar mie, prietenul lui din copilărie, deşi eram legați de pierderea surorii sale, care ne fusese amândurora atât de dragă, nici măcar mie nu mi-a destăinuit mai multe, făgăduindu-mi doar că o să-mi scrie şi o să-mi spună totul, pentru ca apoi să ne mai întâlnim încă o dată, pentru ultima oară pe această lume. Vai! Dar *atunci* ne-am întâlnit pentru ultima oară. Nu am mai primit nicio scrisoare şi nu ne-am mai întâlnit niciodată.

- M-am dus, reluă domnul Brownlow, după o scurtă pauză, m-am dus, după ce s-a sfârşit totul, în locul unde trăise - am să folosesc acele cuvinte pe care lumea le foloseşte cu atâta uşurinţă, căci acum asprimea sau îngăduinţa lumească nu mai au nicio însemnătate pentru el - unde trăise acea iubire vinovată, fiind hotărât ca, în cazul în care temerile mele aveau să se dovedească adevărate, copila aceea năpăstuită să poată să găsească în mine un suflet sprijinitor, care să o aline şi să o ocrotească. Dar familia ei părăsise locurile acelea cu o săptămână înainte să ajung eu. Îşi plătiseră în grabă datoriile mărunte pe care le aveau şi plecaseră în puterea nopţii. De ce sau încotro, nimeni nu ştia.

Monks răsuflă şi mai uşurat încă, privind în jur cu un zâmbet victorios.

- Când fratele tău, zise domnul Brownlow, trăgându-şi scaunul mai aproape de celălalt, când fratele tău, un copil plăpând, în zdrenţe şi fără nimeni pe lume, mi-a ieşit în cale, adus fără îndoială de soartă, ca să-l izbăvesc de o viaţă de păcate şi ticăloşie...

- Cum? strigă Monks.

- Eu l-am izbăvit, spuse domnul Brownlow. Ţi-am spus că n-o să treacă prea mult până când povestirea mea o să-ţi stârnească interesul. Văd că tovarăşul tău cel şiret nu ţi-a dezvăluit numele meu, deşi nu avea de unde să ştie că mă cunoşti. Aşadar, eu l-am salvat şi, zăcând bolnav în casa mea, m-a impresionat cât de tare semăna cu portretul de care am vorbit mai înainte. Chiar de prima dată, când l-am văzut murdar şi nenorocit, pe chipul său era întipărită o expresie care mi-a trezit, aidoma unei străfulgerări, amintirea unui vechi şi drag prieten, ca într-un vis cu ochii deschişi. Nu e nevoie să-ţi mai povestesc cum a fost luat cu de-a sila de pe stradă, înainte să ajung să-i cunosc trecutul...

- De ce nu? se grăbi să întrebe Monks.

- Pentru că ştii prea bine.

- Eu?!

- E zadarnic să tăgăduieşti, răspunse domnul Brownlow. O să-ți dovedesc că ştii prea bine toate acestea!

- Nu ai... nu ai... nicio dovadă împotriva mea, se bâlbâi Monks. Să vedem dacă poți să dovedeşti ceva!

- O să vedem, răspunse bătrânul domn, cercetându-l cu privirea. I-am pierdut urma băiatului şi, în ciuda tuturor sforțărilor mele, nu l-am mai putut găsi. Cum mama ta murise, ştiam că numai tu ai mai fi putut dezlega această taină şi, întrucât ultima dată când auzisem de tine te aflai pe moşia ta din Indiile Occidentale, am plecat într-acolo, unde, după cum bine ştii, a trebuit să te refugiezi după moartea mamei tale, pentru a scăpa de urmările tuturor ticăloşiilor pe care le săvârşiseşi aici. Acolo am aflat că plecaseşi cu câteva luni înainte şi, din câte se ştia, te duseseşi în Londra, însă nimeni nu putea spune unde anume. M-am întors în țară. Reprezentanții tăi n-aveau habar unde locuiai. Plecai şi te întorceai, mi-au spus, fără niciun fel de explicație, la fel ca întotdeauna, câteodată fără să ştie nimic de tine zile în şir, alteori, luni de-a rândul, având de-a face, după toate aparențele, cu aceleaşi locuri sordide şi cu aceeaşi bandă de nelegiuiți şi de tâlhari, cu care te întovărăşiseşi încă de mic copil. Am pus aceleaşi şi aceleaşi întrebări, am străbătut străzile zile şi nopți de-a rândul, dar totul a fost în zadar, căci n-am dat niciodată cu ochii de tine - până acum două ceasuri.

- Iar acum mă priveşti, zise Monks, ridicându-se plin de cutezanță. Şi? Nelegiuiți şi tâlhari sunt nişte cuvinte foarte impresionante, îndreptățite - crezi dumneata - de o închipuită asemănare a unui țânc oarecare cu o mâzgăleală prostească a unui om de mult mort şi îngropat. Frate! Nici măcar nu ai de unde să ştii că s-a zămislit vreun copil din legătura aceea jalnică! Nici măcar nu ai de unde să ştii.

- Nu ştiam, răspunse domnul Brownlow, ridicându-se şi el în picioare. Dar în ultimele două săptămâni am aflat totul. Ai un frate, ştii asta prea bine şi îl cunoşti şi pe el. A existat un testament, pe care mama ta l-a distrus, iar la moartea sa ți-a încredințat această taină, odată cu toată averea. Ți-a spus că în testament se vorbea despre un copil, care se părea că venise pe lume în urma acestei legături. Pe copil l-ai întâlnit din întâmplare şi ți-a trezit numaidecât bănuielile, căci semăna izbitor cu tatăl tău. Te-ai dus la locul naşterii sale. Acolo ai găsit dovezi - dovezi de mult ascunse - despre naşterea lui. Ai distrus acele dovezi, care în prezent, după cum i-ai spus chiar tu evreului, complicele tău: „zac pe fundul râului, fiind singurele probe ale identității băiatului, iar babornița care le-a primit de la mama ta putrezeşte în mormânt". Fiu nedemn, laş şi mincinos... Tu... care urzeşti comploturi, noaptea, cu hoții şi cu ucigaşii, în odăi întunecoase... Tu, care doreşti, cu planurile şi înşelăciunile tale mârşave, moartea unei ființe care prețuieşte de mii de ori mai mult ca tine... Tu, care încă din fragedă pruncie nu ai adus altceva decât amărăciune şi tristețe în sufletul tatălui tău... Ai dospit în tine numai păcate, mârşăvii, plăceri uşuratice, care te-au măcinat pe dinăuntru până au ajuns să-ți iasă la iveală pe obraz, ca un stigmat, devenind aidoma sufletului tău. Tu... Edward Leeford, îndrăzneşti să mă mai înfrunți?

- Nu, nu, nu! răspunse laşul, doborât de toate aceste învinuiri.

- Fiecare cuvânt! strigă domnul. Cunosc fiecare cuvânt pe care l-ai schimbat cu acest ticălos nenorocit. Pereții au ochi şi urechi şi totul mi-a fost dezvăluit. La vederea acelui copil nevinovat, până şi viciul s-a înduioşat, prinzând curaj şi prefăcându-se aproape în virtute. S-a săvârşit o crimă, la care ai luat şi tu parte, cel puțin moral, dacă nu cumva chiar mai mult.

- Nu, nu, îl întrerupse Monks. Eu... eu... n-am ştiut nimic despre asta. Tocmai mă duceam să aflu care este adevărul, când m-ai luat cu de-a sila de pe stradă. N-am ştiut care a fost pricina. Am crezut că s-au certat numai, ca de obicei.

- Astfel am aflat o parte din secretele tale, răspunse domnul Brownlow. Acum o să mărturiseşti tot adevărul?

- Da, am să spun totul.

- O să mărturiseşti, în scris, tot adevărul faptelor, întocmai cum s-au petrecut ele, şi ai să-l repeți în fața unor martori?

- Făgăduiesc.

- Şi ai să rămâi aici, fără să scoți o vorbă, până când aşterni pe hârtie totul, după care vei merge cu mine, acolo unde voi socoti eu cel mai nimerit, ca să confirmi întreaga mărturisire?

- Dacă doreşti cu tot dinadinsul, am s-o fac şi pe-asta, răspunse Monks.

- Trebuie să faci şi mai mult, spuse domnul Brownlow. Să îi redai ce i se cuvine acelui copil nevinovat, căci el nu trebuie să fie pedepsit pentru că a fost zămislit dintr-o dragoste vinovată şi plină de nefericire. Nu ai uitat ce scria în testament. Du-l la îndeplinire întru totul, în ceea ce-l priveşte pe fratele tău, după care poți să pleci oriunde doreşti, fără să mai fie nevoie să ne mai întâlnim vreodată cât vom trăi pe acest pământ.

În vreme ce Monks măsura încăperea în sus şi în jos, cufundat în gânduri, cu o privire plină de mânie, cumpănind cum ar putea să scape în vreun fel, sfâşiat între teamă şi ură, uşa se deschise în grabă şi intră un domn (doctorul Losberne), nespus de agitat.

- O să fie prins, strigă el, o să fie prins în noaptea asta!

- Ucigaşul? întrebă domnul Brownlow.

- Da, da, răspunse celălalt. Câinele lui a fost văzut furişându-se pe lângă o cocioabă şi nu încape îndoială că stăpânul său fie se ascunde acolo, fie o să vină să se

ascundă la noapte, la adăpostul întunericului. Au fost trimise iscoade peste tot. Am vorbit cu cei care au fost însărcinați să-l prindă şi mi-au spus că nu mai are nicio scăpare. A fost pusă o recompensă de o sută de lire pe capul lui.

- Mai pun şi eu cincizeci de la mine, spuse domnul Brownlow, şi am să mă duc acolo în persoană ca să anunț asta, dacă mai ajung la timp. Unde este domnul Maylie?

- Harry? De îndată ce a văzut că ai ajuns cu bine, aducându-l aici, în trăsură, pe prietenul dumitale, răspunse doctorul, a plecat în grabă, călare, să se alăture celor care îl vânează pe ucigaş, undeva pe la marginea oraşului.

- Dar despre Fagin ce se mai ştie? întrebă domnul Brownlow.

- Ultima dată când am întrebat nu fusese prins, dar o să fie, dacă n-a fost prins deja, între timp, căci aveau informații sigure.

- Te-ai hotărât? îl întrebă domnul Brownlow, deoparte, pe Monks.

- Da, răspunse acesta. Dar... ai să-mi păstrezi taina?

- Da. Stai aici până mă întorc eu. Este singura ta şansă să scapi cu viață.

Cei doi plecară, iar uşa fu din nou încuiată.

- Ce ai făcut? întrebă doctorul în şoaptă.

- Tot ceea ce am nădăjduit, ba chiar mai mult. Împletind cele ce ne-au fost dezvăluite de sărmana fată, ceea ce ştiam eu însumi dinainte şi ceea ce a aflat bunul nostru prieten, ducându-se la fața locului, nu i-am lăsat nicio portiță de scăpare, dând la iveală toate ticăloşiile. Adevărul a devenit limpede ca lumina zilei. Scrie şi stabileşte întâlnirea poimâine seară, la ora şapte. O să fim acolo cu câteva ceasuri mai devreme, însă avem nevoie de odihnă, mai cu seamă tânăra noastră domnişoară, care *cred* că va avea nevoie de mai multă putere decât am putea bănui noi. Însă îmi fierbe sângele în vine de nerăbdare

când mă gândesc că o vom răzbuna pe fata aceea asasinată. Încotro au luat-o?

- Du-te direct la poliție şi poate o să ajungi la vreme, îi răspunse domnul Losberne. Eu am să rămân aici.

Cei doi domni se despărțiră în grabă, amândoi peste măsură de agitați.

L

Urmărirea şi fuga

În apropiere de Tamisa, pe lângă biserica Rotherhithe, unde clădirile de pe mal le întrec în mizerie pe toate celelalte, iar vasele de pe apă sunt atât de înnegrite din pricina prafului de cărbune şi a fumului de la coşurile locuinţelor înghesuite, cu acoperişuri joase, cum nu mai sunt nicăieri în altă parte, acolo, spuneam, se află cea mai murdară, mai ciudată şi mai fără de seamăn mahala dintre câte se ascund în sânul Londrei, una cu totul necunoscută, nici măcar cu numele, pentru cei mai mulţi dintre locuitorii oraşului.

În ea pătrunzi după ce treci printr-un labirint de ulițe ascunse, strâmte şi pline de glod, înţesate de oamenii cei mai săraci şi mai nenorociţi din câţi trăiesc pe malurile Tamisei şi unde se găsesc de vânzare numai acele lucruri pe care ar putea să le folosească ei. Pe galantare abundă cea mai ieftină şi mai proastă hrană, hainele cele mai grosolane şi mai simple atârnă pe la uşile şi ferestrele telalilor. Făcându-ţi loc cu coatele printre muncitori de cea mai joasă speţă, pietrari şi cărbunari rămaşi fără lucru, printre femei neruşinate şi copii zdrenţăroşi, printre mizeriile şi gunoaiele aduse de râu, îţi croieşti cu greu drumul, copleşit de privelişţea şi mirosul respingător al ulițelor strâmte care se deschid peste tot, în dreapta şi în stânga, şi asurzit de zgomotul căruţelor încărcate cu mormane de lucruri de tot felul, aduse din puzderia de magazii care se găsesc la fiecare colţ. Când, în cele din urmă, ajungi în ulițele mai îndepărtate şi mai puţin umblate decât acelea pe care tocmai le-ai străbătut, treci pe sub case cu faţadele dărăpănate stând să se năruiască în stradă, pe lângă ziduri în ruină gata să cadă peste tine, pe lângă coşuri pe jumătate distruse, care stau să se prăbuşească, pe lângă ferestre cu zăbrele de fier mâncate

de rugină şi de trecerea timpului - totul arătând paragină şi delăsare.

Într-un asemenea loc, dincolo de Dockhead, în mahalaua Southwark, se află Insula lui Iacob, înconjurată de un canal mocirlos, adânc de şase-opt picioare şi lat de cincisprezece-douăzeci, la vremea refluxului, denumit odinioară Mill Pond, dar cunoscut în vremurile acestei povestiri drept Folly Ditch. Canalul este un braț artificial al Tamisei şi poate fi oricând umplut cu apă, dacă se deschid stăvilarele de la Lead Mills, de unde îşi trăgea şi numele cel vechi. Când se întâmplă asta, dacă te uiți de pe unul dintre podurile de lemn care pornesc de la Mill Lane, poți vedea cum locuitorii caselor de o parte şi de alta a canalului scot apă cu găleți, ciuturi şi alte ustensile casnice, pe care le coboară, legate cu sfoară, de pe la toate ferestrele şi uşile. Mutându-ți apoi privirea spre casele propriu-zise, vei fi cum nu se poate mai uimit de priveliştea care ți se deschide în fața ochilor: prispe de lemn care unesc câte şase case între ele, putrede şi cu găuri prin care poți zări mocirla din spatele lor; ferestre, sparte şi peticite, prin care ies prăjini pe care ar fi trebuit să fie întinse rufe la uscat, deşi rufe n-ai să vezi pe aici; odăi atât de mici, atât de murdare, atât de strâmte, încât ai impresia că nici măcar mizeria pe care o adăpostesc nu ar fi putut să facă aerul din ele atât de greu; case de lemn care se ridică din mâl şi sunt gata să se prăbuşească, urmându-le pe cele care au apucat deja pe acelaşi drum; ziduri mânjite de noroi şi temelii surpate, tot ce putea vădi sărăcia, tot ce puteau arăta mizeria, putreziciunea şi gunoiul, împodobeau ciorchine malurile lui Folly Ditch.

Pe Insula lui Iacob, magaziile sunt lipsite de acoperiş şi pustii, zidurile se dărâmă, ferestrele nu mai pot fi numite ferestre, uşile se prăbuşesc în stradă, coşurile sunt înnegrite, chiar dacă nu scot niciun fir de fum. Acum treizeci-patruzeci de ani, înainte ca sărăcia să se abată asupra lui, era un loc înfloritor, acum însă e o insulă

pustie în toată puterea cuvântului. Casele nu mai sunt ale nimănui, au rămas în paragină, putând să intre în ele oricine are curaj, ca să trăiască acolo şi tot acolo să moară. Cu siguranță că trebuie să ai nişte motive foarte puternice de a te ascunde de lume ca să vii pe Insula lui Iacob sau trebuie să fi ajuns în cea mai cruntă mizerie.

Într-o odaie de la etajul uneia dintre aceste hardughii, una ceva mai retrasă, foarte dărăpănată, dar cu uşile şi ferestrele zdravăn astupate, aşezată cu spatele spre canal, şi ea ca toate celelalte, se aflau trei bărbați care, aruncându-şi când şi când nişte priviri care vădeau tulburare şi nelinişte, şi aşteptând parcă să se întâmple ceva anume, stăteau într-o tăcere apăsătoare şi sumbră. Unul dintre ei era Toby Crackit, altul, domnul Chitling, iar cel de-al treilea, un hoț de vreo cincizeci de ani, care avea nasul rupt într-o încăierare din tinerețe şi obrazul desfigurat de o cicatrice înfiorătoare, căpătată probabil în aceeaşi împrejurare. Acest om era un fost deportat, pe nume Kags.

- Aş fi preferat, îi spuse Toby domnului Chitling, să te fi ascuns în altă parte, când ai văzut că celelalte două vizuini unde ai încercat au trezit bănuieli, şi să nu fi venit aici, dragul meu prieten.

- De ce nu te-ai dus în altă parte, căpățână seacă?! sări şi Kags.

- Ei, dar mă aşteptam să fiți mai primitori, răspunse domnul Chitling, cu un aer mâhnit.

- Uite ce e, tinere domn, zise Toby, când cineva se ține atât de departe de lume, aşa cum am făcut eu, şi, prin aceasta, reuşeşte să aibă un acoperiş tihnit deasupra capului, unde nu-şi vâră nimeni nasul şi nu-l caută nimeni, este destul de îngrijorător să aibă onoarea de a primi o vizită din partea unui tânăr domn în situația ta (oricât de respectabil ar fi acesta şi oricâtă plăcere i-ar fi făcut să stea cu el la o partidă de cărți, în alte împrejurări).

- Mai ales atunci când cel care trăieşte în pustnicie găzduieşte un prieten, care s-a întors din străinătate mai devreme decât ar fi trebuit şi care este mult prea sfios ca să se prezinte la domnul judecător, adăugă domnul Kags.

Au urmat câteva clipe de tăcere, după care Toby Crackit, părând să îşi dea seama că e zadarnic să continue să se prefacă, după obiceiul său, că puțin îi pasă de tot ce se întâmplă, se întoarse către Chitling, spunându-i:

- Şi când a fost prins Fagin?

- Chiar la vremea prânzului, la două, azi după-amiază. Eu şi Charley am reuşit să ne strecurăm pe coşul de la spălătorie, iar Bolter s-a băgat cu capu-n jos în butoiul de apă, care era gol, dar fiindcă are nişte picioroange aşa de lungi, i-au rămas pe din afară şi l-au prins şi pe el.

- Iar Bet?

- Sărmana Bet! S-a dus să vadă cadavrul ca să spună al cui este, răspunse Chitling, devenind din ce în ce mai trist, şi când a plecat de acolo îşi ieşise din minți, țipa şi vorbea fără şir, se dădea cu capul de pereți, că a trebuit să-i pună cămaşa de forță şi s-o ducă la ospiciu, unde se află şi acum.

- Şi ce s-a întâmplat cu tânărul Bates? întrebă Kags.

- Dă târcoale pe undeva, pe aproape, şi n-o să vină aici până nu se întunecă, dar o să apară sigur, răspunse Chitling. Numai aici te mai poți ascunde, că La Trei Şchiopi au fost ridicați cu toții şi e împânzit de copoi - m-am dus eu şi am văzut cu ochii mei.

- Totul e pierdut, remarcă Toby, muşcându-şi buzele. Nu mai e nicio cale de scăpare, pentru niciunul.

- Deja sunt judecați, zise Kags. Dacă o să li se pună întrebări, iar Bolter depune mărturie împotriva lui Fagin, ceea ce cu siguranță are să facă, după cum a şi spus, atunci o să fie o nimica toată să-l înfunde pe Fagin. Şi dacă procesul o să aibă loc vineri, înseamnă că, peste şase zile, bătrânul o să danseze în ştreang, să fiu al naibii!

- Dacă ai fi auzit cum strigau oamenii, zise Chitling. Poliţiştii au trebuit să se lupte din răsputeri ca să nu-l sfâşie în bucăţi. O dată chiar l-au pus la pământ, dar copoii au făcut cerc în jurul lui şi s-au luptat tot drumul. Să fi văzut ce privire avea, plin de noroi şi de sânge, şi cum se agăţa de agenţi de parcă i-ar fi fost cei mai scumpi prieteni. Parcă-l văd şi acum, clătinându-se pe picioare, ca un om beat, căci mulţimea turbată se tot îmbulzea în jur şi aproape că-l trăgea în mijlocul ei. Parcă văd cum oamenii săreau, unul în spatele celuilalt, arătându-şi colţii şi agitându-şi pumnii spre el. Parcă-l văd cu barba şi părul pline de sânge şi parcă aud şi acum femeile din mijlocul gloatei urlând că o să-l sfâşie de viu!

Martorul îngrozit al acestei scene îşi acoperi urechile cu mâinile şi, cu ochii închişi, se plimbă nervos încoace şi încolo prin odaie, ca ieşit din minţi.

În vreme ce Chitling nu se putea opri din mers, iar ceilalţi doi stăteau tăcuţi, cu ochii pironiţi în podea, se auzi un zgomot de paşi mărunţi pe scări şi câinele lui Sikes năvăli în cameră. Toţi trei se repeziră la fereastră, apoi pe scări, apoi în stradă. Câinele sărise înăuntru printr-o fereastră deschisă. Nu se mişcase ca să-i urmeze şi nu era nici urmă de stăpânul său.

- Oare ce-o fi însemnând asta? zise Toby, când se întoarseră în odaie. Nu se poate să vină aici. Sper... sper să nu vină.

- Dacă ar fi venit aici, ar fi venit odată cu câinele, zise Kags, aplecându-se ca să cerceteze animalul, care stătea gâfâind pe podea. Uite! Hai să-i dăm nişte apă, că e sfârşit de cât a alergat!

- A băut-o până la ultimul strop, spuse Chitling, după ce se uită o vreme la câine, fără să scoată o vorbă. E plin de noroi... şchioapătă... aproape că nu mai vede... Pare-se că a venit de departe.

- De unde ar fi putut să vină?! exclamă Toby. A fost desigur şi pe la celelalte ascunzători şi, găsindu-le pline de

străini, a venit aici, unde a mai fost de atâtea ori înainte. Dar pe unde o fi umblat mai înainte şi de ce a ajuns fără stăpânul lui?

- Nu se poate să-şi fi luat singur zilele (niciunul nu cuteza să rostească numele ucigaşului). Ce credeți? zise Chitling.

Toby clătină din cap.

- Dacă ar fi făcut asta, zise Kags, câinele ar fi vrut să ne ducă la locul unde s-a petrecut grozăvia. Nu. Cred că a plecat din țară şi nu l-a luat şi pe câine. Cu siguranță că i-a pierdut urma, că altfel nu ar fi el, acum, aşa de liniştit.

Această variantă părându-le cea mai demnă de crezare, fu acceptată de toți. Câinele, furişându-se sub un scaun, se încolăci şi se culcă, fără să-i mai acorde cineva vreo atenție.

Cum se lăsase întunericul, traseră obloanele şi aprinseră o lumânare, punând-o pe masă. Întâmplările cumplite din ultimele două zile şi, în plus, primejdia şi nesiguranța în care trăiau îi tulburaseră foarte tare pe toți trei. Îşi traseră scaunele mai aproape unul de celălalt, tresărind la fiecare zgomot. Vorbeau puțin şi numai în şoaptă, fiind la fel de tăcuți şi de îngroziți de parcă rămăşițele femeii ucise se aflau chiar în odaia de alături.

Stătură astfel, o bună bucată de vreme, când deodată auziră nişte bătăi grăbite la uşa de la intrare.

- Tânărul Bates, zise Kags, privind mânios la ceilalți, ca să scape de spaima care îl gâtuia.

Bătăile se auziră din nou. Nu, nu era el. El nu bătea niciodată aşa.

Crackit se duse la geam şi, tremurând din toate încheieturile, se uită afară. Nu mai era nevoie să le spună cine venise, căci chipul lui livid vorbea de la sine. Până şi câinele se trezi imediat, alergând scheunând la uşă.

- Trebuie să-l primim înăuntru, zise el, luând lumânarea.

- Nu se poate altfel? întrebă celălalt, cu glas răguşit.

- Nu. *Trebuie* să intre.

- Nu ne lăsa pe întuneric, zise Kags, care luă o lumânare de pe polița căminului încercând să o aprindă, dar fiindcă mâna îi tremura atât de tare, bătăile în uşă se mai auziră încă de două ori până când izbuti.

Crackit de duse la uşă şi se întoarse urmat de un bărbat cu fața ascunsă pe jumătate de o batistă, iar cealaltă jumătate de basmaua pe care şi-o înnodase în jurul capului, pe sub pălărie. Le desfăcu încet şi scoase la iveală o față palidă ca de ceară, cu ochii înfundați în orbite, cu obrajii supți şi barba nerasă de trei zile. Era piele şi os şi răsufla greu. Părea însăşi stafia lui Sikes.

Puse mâna pe un scaun care se afla în mijlocul încăperii, dar, dând să se aşeze, se cutremură, se uită în spate, peste umăr, şi îl trase lângă perete, lipindu-l de el, înainte de a se aşeza.

Niciunul nu scoase vreun cuvânt. Sikes se uită tăcut la fiecare, pe rând, în timp ce ei, întâlnindu-i privirea, îşi plecau grăbiți ochii. Când rupse tăcerea, cu vocea lui dogită, tresăriră toți trei. Nu mai auziseră vreodată aşa o voce.

- Cum a ajuns câinele aici? întrebă el.

- Singur. Acum trei ceasuri.

- În ziarul de seară scrie că Fagin a fost prins. E adevărat sau e doar un zvon fals?

- E adevărat.

Tăcură din nou.

- Să vă ia dracu' pe toți! zise Sikes, ştergându-şi fruntea cu dosul mâinii. Nu aveți nimic să-mi spuneți?

Toți trei se foiră încurcați, dar nu-i răspunseră.

- Tu, care ai casa asta, zise Sikes, întorcându-se către Crackit, ai de gând să mă vinzi sau o să mă laşi să stau aici, până se termină hăituiala?

- Poți să rămâi aici, dacă socoteşti că eşti în siguranță, răspunse cel întrebat, după ce şovăi o clipă.

Sikes îşi întoarse speriat privirea spre peretele din spatele său - mai mult încercând să facă asta, fără să fie în stare să-şi mişte capul aşa cum ar fi vrut -, şi spuse:

- A... fost... a fost îngropat leşul?

Cei trei clătinară din cap.

- De ce nu? întrebă el, cu aceeaşi privire peste umăr. De ce să lase neîngropat aşa un lucru oribil?... Cine bate la uşă?

Crackit îi făcu un semn cu mâna că nu are de ce să-i fie teamă, ieşi din odaie şi se întoarse pe dată, urmat de Charley Bates. Sikes stătea în faţa uşii, aşa încât băiatul dădu cu ochii de el chiar în clipa în care trecu pragul.

- Toby, strigă băiatul, dându-se înapoi, când Sikes se uită la el, de ce nu mi-ai spus asta, jos?

Groaza cu care cei trei îl primiseră mai devreme îl impresionase atât de tare pe Sikes încât nenorocitul încercă să-l liniştească măcar pe Charley. Dădu prietenos din cap, părând că vrea să vină spre el ca să-i strângă mâna.

- Lasă-mă să mă duc în altă cameră, zise băiatul, mai făcând câţiva paşi înapoi.

- Charley! zise Sikes. Nu mai ştii cine sunt?

- Nu te mai apropia de mine, îi strigă băiatul, dându-se şi mai în spate şi privind cu groază chipul ucigaşului. Monstrule!

Bărbatul se opri la jumătatea drumului şi amândoi se uitară unul în ochii celuilalt. Privirea lui Sikes căzu însă, încetul cu încetul, în pământ.

- Toţi trei îmi sunteţi martori, strigă băiatul, agitându-şi pumnul strâns şi, vorbind, devenea din ce în ce mai agitat. Toţi trei îmi sunteţi martori... Nu mi-e frică de el! Dacă vin după el o să-l denunţ! Da, aşa am să fac. Vă spun acum, aici. N-are decât să mă ucidă pentru asta, dacă pofteşte sau dacă îndrăzneşte, dar dacă o să mai fiu în viaţă, o să-l dau pe mâna poliţiei. O să-l dau şi de-ar fi să-l fiarbă de viu! Criminalul! Ajutor! Dacă voi trei mai

aveți vreun pic de sânge în vine, ajutați-mă! Criminalul! Ajutor! Puneți mâna pe el!

Urlând astfel fără să răsufle şi făcând o sumedenie de gesturi pătimaşe, băiatul chiar se repezi de unul singur asupra bărbatului cel vânjos, cu atâta forță încât, luându-l prin surprindere, îl trânti la pământ.

Cei trei spectatori erau înmărmuriți. Nu intervenire în niciun fel, astfel că ucigaşul şi băiatul se rostogoliră pe podea, încleştați. Băiatul, fără să țină seama de loviturile care cădeau potop asupra lui, strângea din ce în ce mai tare cu mâinile de gulerul criminalului, strigând fără încetare după ajutor, cât îl ținea gura.

Dar lupta era mult prea inegală ca să dureze mult. Sikes îl pusese la pământ, stând cu genunchiul pe pieptul băiatului, când Crackit îl trase la o parte, cu o privire înspăimântată, arătându-i spre fereastră. Jos se vedeau lumini aprinse şi se auzeau voci vorbind tare şi agitat, zgomote de paşi grăbiți - atât de mulți că păreau să nu se mai sfârşească - traversând podul de lemn cel mai apropiat. Părea că în mijlocul mulțimii se afla şi un om călare, căci se auzi un tropot de copite pe caldarâm. Era din ce în ce mai multă lumină, larma creştea şi se apropia din ce în ce mai mult. Răsună apoi o bătaie nervoasă şi puternică în uşă, după care izbucni un tumult de voci furioase, ale unei mulțimi nesfârşite, care l-ar fi făcut să tremure ca varga şi pe cel mai viteaz dintre viteji.

- Ajutor! Ajutor! urlă Charley, cu o voce care sfâşie văzduhul. E aici! Spargeți uşa!

- În numele regelui! strigară glasurile de afară, asurzitor.

- Spargeți uşa! țipă băiatul. N-or să vă deschidă, credeți-mă! Dați fuga direct în odaia unde este lumină! Spargeți uşa!

Imediat se auziră nişte bătăi puternice care zguduiră uşa şi obloanele ferestrelor, iar mulțimea izbucni în urale,

atât de puternice încât abia acum îți puteai da seama cât de numeroasă era.

- Deschideți-mi o uşă undeva, ca să-l încui acolo pe diavolul ăsta împeliţat! răcni Sikes furios, în vreme ce alerga încoace şi încolo, târându-l după el pe băiat, cu atâta uşurinţă, de parcă ar fi cărat un sac gol. Uşa aia! Repede!... Îl aruncă înăuntru, puse zăvorul, încuind apoi şi cu cheia. Uşa de la intrare e închisă bine?

- E încuiată de două şi are şi lanţul pus, răspunse Crackit care, la fel ca şi ceilalți doi, era încă năucit şi paralizat de spaimă.

- Uşa e zdravănă?

- E căptuşită cu tablă.

- Şi ferestrele?

- Da, şi ferestrele.

- Să vă ia dracu'! strigă tâlharul înnebunit, ridicând geamul şi amenințând cu pumnul mulțimea. Urlați cât puteți! Tot n-o să puneți gheara pe mine!

La acestea, mulțimea înfuriată slobozi un urlet atât de puternic şi de grozav cum n-a mai fost altul pe lume. Câțiva strigară către cei care erau mai aproape să dea foc casei, alții răcniră către polițişti să-i împuşte pe toți, până la unu. Niciunul însă nu zbiera cu atâta furie ca omul călare, care, sărind din şa, îşi croi drum prin mijlocul mulțimii ca şi cum ar despicat apele înot, tunând sub fereastră, cu o voce care se ridică peste toate celelalte:

- Douăzeci de guinee pentru cine aduce o scară!

Cei din jur repetară oferta şi sute de alte voci, ca un ecou, o duseră mai departe. Unii cereau scări, alții târnăcoape. Unii alergau de colo-colo, cu torțe aprinse, ca şi cum ar fi plecat în căutarea ustensilelor, dar întorcându-se şi strigând din nou. Alții blestemau şi înjurau neputincioşi, până-şi pierdeau suflul. Unii se îmbulzeau ca ieşiți din minți, nelăsându-i pe ceilalți să mai mişte niciun pas îndărăt. Alții, dintre cei mai curajoşi, încercau să se cațere pe burlane, sprijinindu-se de

crăpăturile zidurilor. Nimeni nu stătea locului. În bezna care domnea acolo, jos, mulțimea unduia aidoma unui lan de porumb bătut de un vânt dezlănțuit, izbucnind, din când în când, într-un urlet lung, furios.

- Fluxul! strigă criminalul, îndepărtându-se de la geam, cu paşi împleticiți. Canalul era umplut când am venit eu. Dați-mi o frânghie, o frânghie lungă. Toți sunt în față. Cred că aş putea să mă arunc în Folly Ditch şi să fug. Dați-mi o frânghie, că altfel or să mai moară trei oameni de mâna mea şi mă omor şi eu!

Cei trei, îngroziți, îi făcură semn spre locul unde țineau frânghiile, iar criminalul, alegând-o în grabă pe cea mai lungă şi mai zdravănă, se repezi pe acoperişul casei.

Toate ferestrele din spatele casei fuseseră de mult astupate cu cărămizi, în afară de una singură, micuță, din odaia în care fusese încuiat băiatul, atât de mică, încât nici el, cu trupul său pirpiriu, nu ar fi încăput prin ea. Charley se folosise de ferestruică pentru a țipa fără încetare la mulțimea de afară să păzească spatele casei şi, astfel, când criminalul ajunse în cele din urmă pe acoperiş, un urlet sălbatic le dădu de veste celor din față, care începură să se reverse într-acolo, înconjurând casa, într-un şuvoi continuu.

Sikes puse o scândură, anume luată cu acest gând, în dreptul uşii prin care ieşise, proptind-o astfel încât să nu se poată deschide decât cu mare greutate, după care se târî până la marginea acoperişului şi se uită în jos.

Canalul nu era plin cu apă, arătându-şi numai stratul gros de mâl din albie.

În aceste câteva minute, mulțimea amuțise, privindu-i cu luare aminte mişcările, întrebându-se ce avea de gând, însă în clipa în care îşi dădu seama de planul lui şi de faptul că nu are nicio şansă de reuşită, izbucni într-un strigăt victorios atât de puternic, încât cele de dinainte păreau doar nişte şoapte firave. Chiar şi cei care se aflau prea departe pentru a înțelege de ce se striga îşi alăturară

glasurile la urletul general, care se răspândi ca ecoul, mai departe şi mai departe, de parcă oraşul întreg s-ar fi adunat acolo ca să-l blesteme pe ucigaş.

Mulțimea se îmbulzea din ce în ce mai în față, şi mai în față, şi mai în față, ca un torent puternic şi vijelios de chipuri pline de mânie, cu câte o torță ici şi colo, luminându-le şi arătându-le în toată furia şi înverşunarea lor. Casele de pe partea cealaltă a canalului fuseseră şi ele năpădite de gloata care scosese geamurile din țâțâni sau le spărsese pur şi simplu, la fiecare fereastră ivindu-se acum nenumărate fețe, într-un şir nesfârşit, şi nerămânând acoperiş pe care să nu se fi cățărat, bulucindu-se, cete-cete. Şi nu era pod, oricât de mic (şi trei se vedeau doar dintr-o ochire), care să nu se lase sub greutatea celor care se înghesuiseră pe el. Totuşi şuvoiul mulțimii înainta, umplând orice locşor, cât de mic, în care se mai putea strecura, de unde îşi slobozea strigătele, însetată să-l vadă, fie doar pentru o clipită, pe criminal.

- Nu mai are scăpare acum! se auzi un om de pe podul cel mai apropiat. Ura!

Mulțimea începu să-şi arunce pălăriile în aer, strigătul victorios răsunând încă o dată.

- Dau cincizeci de lire, strigă un domn bătrân, aflat în aceeaşi parte, celui care îl prinde viu! Aici mă găseşte, nu mă mişc până când nu vine să-mi ceară recompensa!

Din nou urale. În acest moment, se răspândi zvonul că uşa fusese în sfârşit spartă şi că acela care ceruse primul o scară urcase în odaie. Imediat, şuvoiul îşi schimbă dintr-odată cursul. Cei de la ferestre, văzându-i pe cei de pe poduri cum se înghesuie îndărăt, îşi părăsiră posturile şi dădură fuga în stradă, alăturându-se gloatei care acum se îmbulzea de-a valma într-acolo de unde plecase ceva mai devreme, fiecare înghiontindu-l şi împingându-l pe cel de lângă el şi cu toții gâfâind de nerăbdare să fie cât mai aproape de uşă, ca să zărească criminalul şi să vadă cum e luat de polițişti. Țipetele şi urletele celor care erau

aproape sufocați sub presiunea mulțimii, călcați în picioare şi striviți în debandada generală, erau îngrozitoare. Ulicioarele mai strâmte erau atât de înțesate, că nu se mai putea trece nici înainte, nici înapoi. În aceste clipe, când unii se zbăteau din răsputeri să pună din nou stăpânire pe locul din fața casei, în vreme ce alții încercau în zadar să se smulgă din mijlocul iureşului, ucigaşul fu scăpat din ochi pentru moment, deşi tocmai atunci dorința tuturor de a-l prinde devenise şi mai arzătoare (dacă se mai putea aşa ceva).

Ucigaşul se ghemuise pe acoperiş, copleşit cu totul de strigătele sălbatice ale oamenilor şi văzând că nu mai are nicio cale de scăpare. Observând însă haosul de jos la fel de iute precum acesta cuprinsese mulțimea, sări în picioare, hotărât să mai facă o ultimă încercare de a scăpa cu viață: să sară în canal şi, cu riscul de a fi înghițit de mlaştină, să încerce să fugă, la adăpostul întunericului şi îmbulzelii generale.

Prinzând noi puteri şi îmboldit de larma din casă, care-i dădu de veste că uşa fusese într-adevăr spartă, îşi propti piciorul pe un coş, în jurul căruia legă un capăt de frânghie, iar la celălalt capăt făcu într-o clipită, folosindu-se de mâini şi de dinți, un laț zdravăn. Voia să coboare pe frânghie până când avea să ajungă destul de jos încât să nu fie în pericol să-şi frângă oasele, ținând cuțitul pregătit ca s-o taie şi să se arunce în canal.

Chiar în clipa în care îşi petrecuse lațul peste cap, ca să şi-l tragă până la subsuoară, bătrânul domn despre care am vorbit mai devreme (care se agățase cu putere de balustrada podului, ca să reziste puhoiului şi să rămână pe loc) îi avertiza pe cei din jurul său cât putea de tare că bărbatul e pe cale să-şi dea drumul în şanț. Ei bine, chiar în acea clipă, spuneam, ucigaşul, uitându-se înapoi, pe acoperiş, îşi ridică brațele deasupra capului şi slobozi un urlet de groază neomenesc.

- Iar ochii aceia!

Clătinându-se pe picioare ca lovit de trăsnet, îşi pierdu echilibrul şi se rostogoli peste streaşină. Lațul era în jurul gâtului. Se strânse sub greutatea trupului său, întinzându-se ca o coardă de arc, şi cu aceeaşi iuțeală ca a săgeții care porneşte din el, omul se prăbuşi de la treizeci şi cinci de picioare înălțime. Se opri brusc, smucit, urmă o zbatere înfiorătoare, după care rămase acolo, spânzurat, încă ținând în mâna încleştată un cuțit.

Coşul cel vechi tremură sub violența smuciturii, dar rămase în picioare ca un erou. Ucigaşul atârna fără viață, lipit de zid, iar băiatul prizonier, dând la o parte trupul neînsuflețit, care se legăna în vânt, împiedicându-l să vadă, strigă către oameni să vină să-l ia odată de acolo.

Un câine care stătuse ascuns până atunci, alerga încoace şi încolo pe acoperiş, scheunând jalnic, până când, făcându-şi vânt, sări spre umerii mortului. Nereuşind însă să se prindă de el, se prăbuşi în canal, răsucindu-se prin aer. Se izbi cu țeasta de o piatră şi muri pe loc, cu creierii zob.

... îşi propti piciorul pe un coş, în jurul căruia legă un capăt de frânghie, iar la celălalt capăt făcu un laţ zdravăn.

LI

Prilej pentru lămurirea mai multor mistere şi capitol care cuprinde o cerere în căsătorie, în care nici rangul şi nici zestrea nu au avut vreun cuvânt de spus

Abia trecuseră două zile de la întâmplările istorisite în capitolul de mai sus, când Oliver se afla, la ceasurile trei după-amiaza, într-o trăsură care-l purta cu iuțeală spre oraşul său natal. Cu el erau şi doamna Maylie, şi Rose, şi doamna Bedwin, şi bunul doctor, iar domnul Brownlow îi urma într-o diligență, însoțit de cineva al cărui nume nu le fusese adus la cunoştință.

Nu vorbiră prea mult pe drum, căci Oliver se afla într-o stare de mare tulburare şi nelinişte care-l împiedica să lege două vorbe cum trebuie, lăsându-l aproape gângav. Nici tovarăşii săi de drum nu păreau mai puțin tulburați, poate chiar mai mult decât el. Domnul Brownlow avusese grijă să nu le dezvăluie, nici lui Oliver, nici celor două doamne, mărturisirea pe care reuşise să i-o smulgă lui Monks. Dar, deşi ştiau că această călătorie era menită să desăvârşească opera polițienească începută şi condusă de domnul Brownlow cu atâta măiestrie, miezul poveştii încă era învăluit în mister, ceea ce îi ținea cu sufletul la gură, în aşteptarea celor ce vor urma.

Acelaşi prieten bun, ajutat şi de domnul Losberne, avusese grijă să împiedice orice mijloc prin care cei trei ar fi putut să afle groaznicele întâmplări petrecute de curând.

- Este foarte adevărat, spusese el, că mai devreme sau mai târziu tot or să afle, dar mai bine să nu ştie chiar acum, poate că or să vină şi vremuri mai bune.

Călătoreau aşadar în tăcere, frământați fiecare de lucrurile care îi aduseseră pe toți acolo, dar niciunul neavând curajul să dea glas acelor gânduri.

Împărtăşind aceeaşi stare sufletească a tuturor, Oliver rămase tăcut, cât dură drumul care-l ducea înapoi, în locurile sale natale, un drum pe care parcă nu-l mai văzuse vreodată. Dar gândul îi zbură la vremurile de demult şi un şuvoi copleşitor de amintiri şi sentimente îi năpădi sufletul de îndată ce intrară pe drumul pe care îl străbătuse el, cu piciorul, pe când era doar un biet fugar sărman, fără un acoperiş deasupra capului, nevoit să rătăcească fără încetare, fără un prieten care să-l ajute.

- Uite, acolo, acolo! strigă Oliver, strângându-i cu înflăcărare mâna Rosei şi arătând pe fereastra trăsurii. Uite, acela-i pârleazul pe care l-am sărit şi iată şi gardurile în spatele cărora m-am ascuns, de teamă să nu mă prindă cineva şi să mă ducă înapoi la azil cu de-a sila! Uite acolo şi cărăruia care străbate câmpurile şi care duce la căsuța unde am copilărit! O, Dick, Dick, dragul şi vechiul meu prieten, ce n-aş da să te mai pot vedea!

- O să-l întâlneşti în curând, răspunse Rose, luându-i cu blândețe mâinile împreunate într-ale sale. O să-i spui ce fericit eşti, cât de înstărit ai devenit, dar că bucuria cea mai mare pentru tine este că te-ai întors aici, ca să-l faci şi pe el la fel de fericit.

- Da, da, zise Oliver, şi... o să-l luăm şi pe el de aici, o să-i dăm haine noi, şi o să-l învățăm şi pe el carte, şi o să-l trimitem undeva, într-un loc liniştit, la țară, ca să se facă puternic şi sănătos. Nu-i aşa?

Rose dădu din cap încuviințând, căci nu mai era în stare să vorbească, văzându-l pe Oliver cum zâmbea printre lacrimi.

- O să fii bună şi blândă cu el, aşa cum eşti cu toată lumea, zise Oliver. Însă ai să plângi, când ai să auzi ce-o să povestească, sunt sigur. Dar nu-i nimic, nu-i nimic, or să treacă toate şi o să zâmbeşti din nou, sunt sigur şi de asta, când o să vezi cum toate se schimbă. Aşa ai făcut şi cu mine. „Dumnezeu să te aibă în paza Lui", aşa mi-a spus Dick când am fugit, strigă băiatul, copleşit de emoție.

Acum o să-i spun eu: „Dumnezeu să te aibă în paza Lui *pe tine*” şi o să-i arăt cât de mult îl iubesc pentru acele vorbe!

Cu cât se apropiau mai mult de orăşel, intrând, în cele din urmă, pe străduțele-i înguste, era din ce în ce mai greu să-l liniştească pe băiat, care îşi revărsa preaplinul sufletului său chinuit. Iată, acolo, prăvălia lui Sowerberry, antreprenorul de pompe funebre, întocmai ca odinioară, deşi acum i se părea mai mică şi mai puțin impunătoare decât o ținea minte. Iată şi toate casele şi prăvăliile pe care le ştia atât de bine şi de care îl lega, aproape de fiecare, câte o amintire. Iată şi căruța lui Gamfield, aceeaşi ca şi odinioară, şi tot în fața cârciumii. Iată şi azilul de săraci, temnița plină de tristețe a copilăriei sale, cu ferestrele acelea mohorâte, ca nişte ochi care priveau încruntați către stradă. Iată şi paznicul cel deşirat de la poartă, şi el neschimbat, la vederea căruia Oliver se dădu fără să vrea mai în spatele trăsurii, râzând apoi de el însuşi pentru slăbiciunea lui. Şi tot aşa, plângând şi râzând, privi zeci şi zeci de chipuri, pe care le zărea în fața uşilor, şi pe la ferestre, şi pe care le recunoştea de parcă abia ieri ar fi plecat de acolo şi viața lui fericită din ultima vreme n-ar fi fost decât un vis frumos.

Dar nu era un vis, ci era cum nu se poate mai adevărat. Traseră la cel mai bun hotel (către care Oliver obişnuia să-şi înalțe privirile, intimidat de măreția lui, pe vremuri părându-i-se un adevărat palat, dar care acum parcă îşi pierduse grandoarea şi semeția). Acolo îi aştepta deja domnul Grimwig, sosit mai devreme. Când coborâră din trăsură, o sărută pe tânăra domnişoară, apoi şi pe bătrâna doamnă, de parcă ar fi fost bunicul tuturor, tot numai un zâmbet şi bună-dispoziție, fără să amenințe nici măcar o dată că o să-şi înghită capul. Nu, nici măcar o dată, nici măcar atunci când se contrazise cu bătrânul vizitiu cu privire la drumul cel mai scurt către Londra - ținând-o una şi bună că el ştia mai bine, deşi nu parcursese acel drum

decât o singură dată, şi atunci dormind buştean, de la un capăt la celălalt.

Masa era pregătită, camerele primenite, totul, totul fusese aranjat ca prin farmec. Totuşi, după ce se scurse prima jumătate de ceas, în care febra sosirii fu în toi, se aşternu aceeaşi tăcere şi încordare apăsătoare care îi stăpâniseră pe tot drumul până acolo. Domnul Brownlow nu cină împreună cu ei, rămânând la el în odaie. Ceilalți doi domni ba intrau, ba ieşeau grăbiți din salon, cu chipurile pline de nelinişte, iar în scurtul răstimp în care poposeau înăuntru, discutau deoparte, în taină. La un moment dat, doamna Maylie fu chemată afară şi, după ce lipsi aproape un ceas încheiat, se întoarse cu ochii umflați de plâns. Toate cele ce se petreceau în jurul lor nu făceau altceva decât să-i agite şi să-i frământe şi mai tare pe Oliver şi Rose, cărora nu li se dezvăluia deocamdată nimic. Astfel că amândoi stăteau tăcuți, întrebându-se în sinea lor ce se întâmplă, iar dacă schimbau vreo vorbă, rosteau cuvintele în şoaptă, ca şi cum le-ar fi fost teamă să-şi audă până şi propriile glasuri.

În cele din urmă, când ceasurile se făcuseră deja nouă şi când începuseră să creadă că nu aveau să afle nimic în seara aceea, domnul Losberne şi domnul Grimwig îşi făcură apariția în salon, urmați de domnul Brownlow şi de un om la vederea căruia Oliver slobozi un țipăt de uimire. I se spusese că omul acela este fratele lui, dar era unul şi acelaşi cu străinul ciudat pe care îl întâlnise la hanul poştei şi pe care îl revăzuse apoi iscodindu-l, împreună cu Fagin, la fereastra odăiței lui. Monks îi aruncă băiatului mut de uimire o privire plină de ură, pe care nici măcar acum nu şi-o putea înăbuşi, şi se aşeză lângă uşă. Domnul Brownlow, ținând în mână nişte hârtii, se apropie de masa unde se aflau Oliver şi Rose.

- Chiar dacă o să fie dureros, spuse el străinului, va trebui să dăm citire aici, cuvânt cu cuvânt, acestor declarații care au fost semnate la Londra, în fața a

numeroşi martori. Te-aş fi scutit de această umilință, însă trebuie să le auzim cu toții chiar din gura ta, înainte de a ne despărți pentru totdeauna, iar tu cunoşti motivele.

- Spune mai departe, zise persoana căreia i se adresase, întorcându-şi privirile la o parte. Şi mai iute! Cred că am făcut destul până acum. Nu mă mai ține aici!

- Acest copil, spuse domnul Brownlow, luându-l pe Oliver alături de el şi punându-i o mână pe creştet, este fratele tău vitreg, fiul nelegitim al tatălui tău, scumpul meu prieten, Edwin Leeford, şi al sărmanei şi tinerei Agnes Fleming, care şi-a dat sufletul, când l-a adus pe lume. E adevărat?

- Da, zise Monks, uitându-se crunt la băiatul care tremura ca varga şi căruia îi bătea inima atât de tare că aproape i-o puteau auzi. Acesta este bastardul lor.

- Cuvântul pe care îl foloseşti, zise domnul Brownlow, cu asprime, este o insultă pe care o arunci celor care sunt de mult dincolo de orice atingere din partea lumii acesteia deşarte. Este o ocară care nu înjoseşte pe altcineva decât pe cel care o rosteşte. Dar să lăsăm asta acum! Băiatul s-a născut în acest orăşel?

- În azilul de săraci din acest orăşel, veni răspunsul, ursuz. Totul e povestit aici, arătă Monks nerăbdător către hârtii.

- Trebuie să auzim totul şi din gura ta, spuse domnul Brownlow, privind către cei din jur.

- Atunci, ascultați! Voi toți! răspunse Monks. Când tatăl lui a căzut bolnav la Roma, soția lui, mama mea, de care trăia separat de mult timp, a părăsit Parisul pentru a merge la el, luându-mă şi pe mine cu ea. S-a dus pentru a se încredința că va pune mâna pe averea lui, căci, din câte ştiu eu, nu îl iubea, după cum nici el n-o iubea pe ea. El n-a ştiut nimic de venirea noastră, căci deja nu mai era conştient, şi a mai zăcut aşa până a doua zi, când a murit. Printre hârtiile de pe biroul său erau două pe care era pusă data în care căzuse bolnav, adresate dumitale - se

întoarse către domnul Brownlow -, închise într-un plic, pe care scria că nu trebuie trimise decât după moartea lui. Una dintre acestea era o scrisoare către fata aceea, Agnes, iar cealaltă era un testament.

- Şi ce conținea scrisoarea? întrebă domnul Brownlow.

- Scrisoarea?... O bucată de hârtie, cu multe ştersături, pe care aşternuse o mărturisire plină de căință şi în care îl ruga pe Dumnezeu să o ajute. Născocise o poveste amăgitoare, cum că o taină ascunsă - pe care, chipurile, avea să i-o dezvăluie, într-o bună zi - îl împiedica să o ia de soție. Iar ea, răbdătoare, crezuse în el. Şi s-a tot încrezut aşa, până ce a ajuns atât de departe că a pierdut ceea ce nimeni nu-i mai putea da vreodată înapoi. La vremea morții tatălui meu, nu mai avea decât câteva luni până să dea naştere copilului lor. El îi spunea tot ce avea de gând să facă pentru a şterge ruşinea căzută asupra ei, dacă avea să trăiască, şi o ruga să nu îi blesteme amintirea, dacă avea să moară, şi să nu creadă că păcatul lor se va abate asupra ei sau a pruncului lor, căci vina o purta numai el. Îi amintea de ziua în care îi dăruise micuțul medalion şi inelul pe care era gravat numele ei de botez, alături de care era un loc liber, pentru numele lui de familie, pe care spera să-l adauge, într-o bună zi, rugând-o să le păstreze şi să le poarte aproape de inima ei, aşa cum o făcuse şi până atunci. Şi tot aşa, aceleaşi şi aceleaşi cuvinte, înşirate aiurea, unele după altele, de parcă mintea i-ar fi fost tulburată. Iar eu cred că aşa era.

- Testamentul, făcu, întrebător domnul Brownlow, în vreme ce lui Oliver i se rostogoleau lacrimi mari pe obraz.

Monks nu-i răspunse.

- Testamentul, continuă atunci domnul Brownlow, uitându-se la el, conținea aceleaşi declarații ca şi scrisoarea. Povestea despre toată nefericirea pe care i-o adusese soția lui, despre firea ei nestăpânită, despre viciul, despre răutatea şi despre toate pornirile păcătoase pe care tu, singurul său fiu, le aveai în sânge încă de mic, şi

despre cum fuseseşi învățat să-l urăşti încă din fragedă pruncie. Vă lăsa, atât ție, cât şi mamei tale, câte o rentă de opt sute de lire. Restul averii sale era împărțit în două, jumătate pentru Agnes, iar jumătate pentru copilul lor, încă nenăscut, dacă avea să vină pe lume şi să trăiască până la vârsta majoratului. Dacă avea să fie fată, urma să moştenească totul fără nicio condiție, iar dacă avea să fie băiat, ar fi primit averea numai dacă până la vârsta majoratului nu şi-ar fi pătat numele cu vreo dezonoare, ticăloşie, laşitate sau nedreptate. Prin acestea, mărturisea el, voise să-şi arate încrederea în mama copilului şi cât de convins era - cu atât mai mult cu cât moartea îl pândea îndeaproape - că băiatul va moşteni sufletul ei cel blând şi firea plină de noblețe. Dar dacă avea să fie dezamăgit în această nădejde, atunci banii urmau să-ți revină ție, căci atunci şi numai atunci cei doi băieți ar fi fost pe picior de egalitate, drept pentru care ți-ar fi recunoscut întâietatea în dobândirea averii, o întâietate pe care, în inima lui, nu o avuseseşi nicicând, căci de mic copil te-ai purtat față de el cu răceală şi chiar cu dezgust.

- Mama mea, spuse Monks, ridicând glasul, a făcut ceea ce orice femeie în locul ei ar fi trebuit să facă. A ars acel testament. Scrisoarea nu a ajuns niciodată la destinație, dar a păstrat-o, împreună cu alte dovezi, ca să le poată arăta oricui ar fi încercat vreodată să ascundă păcatul fetei. Mama i-a dezvăluit tatălui nefericitei tot adevărul, făcându-l încă şi mai crud, după cum îi dicta ura pătimaşă pe care o nutrea atunci - şi cât o iubesc pentru asta! Copleşit de ruşine şi dezonoare, omul şi-a luat copiii şi a fugit, într-un loc îndepărtat din Țara Galilor, schimbându-şi până şi numele, pentru ca niciunul dintre prietenii lui să nu-i mai dea vreodată de urmă. Acolo, nu mult după aceea, a fost găsit mort, în patul lui. Cu câteva săptămâni mai înainte, fiica păcătoasă fugise de acasă, fără să spună nimănui nimic. El o căutase peste tot, bătând cu pasul fiecare oraş sau târg din împrejurimi. A

murit de inimă rea, chiar în noaptea în care s-a întors acasă, încredințat că fiica lui îşi pusese capăt zilelor ca să ascundă ruşinea ei şi a lui.

Urmă un scurt moment de tăcere, după care domnul Brownlow reluă firul povestirii.

- Mulți ani după aceea, zise el, mama acestui Edward Leeford a venit la mine. Fiul ei o părăsise, pe când avea numai optsprezece ani, jefuind-o de bijuterii şi de bani. Dăduse în patima jocului de cărți, tocase averea, făcuse tot felul de falsuri şi escrocherii, după care fugise la Londra, unde, de doi ani, trăia în tovărăşia celor mai josnici indivizi. Femeia era chinuită de o boală grea şi incurabilă şi îşi dorea să-l poată aduce din nou pe calea cea bună, înainte de a muri. L-a căutat peste tot, dar în zadar. Într-un târziu, i-a dat de urmă şi l-a luat cu ea, în Franța.

- Acolo a murit, zise Monks, după o îndelungată suferință şi, pe patul de moarte, mi-a încredințat aceste taine, împreună cu ura ei neîmpăcată față de toți cei implicați, deşi nu mai era deloc nevoie să mi-o lase moştenire, pentru că îmi intrase în sânge de multă vreme. Nu putea să creadă că fata îşi luase zilele înainte de a naşte, ci era încredințată că adusese pe lume un băiat şi că acesta mai era încă în viață. I-am jurat că, dacă va fi vreodată să-mi iasă în cale, am să-l hăituiesc neîncetat, n-am să-i mai las nicio clipă de linişte, am să-l urmăresc cu o ură îngrozitoare şi nepotolită, am să arunc asupră-i toată duşmănia care-mi măcina sufletul, îngenunchindu-i toată trufia deşartă pe care acel testament ruşinos i-ar fi putut-o trezi, punându-i chiar, dacă voi putea, ştreangul de gât. Şi a avut dreptate. Băiatul exista şi mi-a ieşit, în cele din urmă, în cale. Începusem să-mi îndeplinesc planul, şi începusem bine. Dacă n-ar fi fost Nancy, femeia aia stricată şi fără lacăt la gură, l-aş fi dus la bun sfârşit!

În vreme ce tânărul ticălos, cu pumnii încleştați, îşi vărsa amarul, blestemându-se că nu fusese în stare să

desăvârşească mişelia, domnul Brownlow se întoarse către cei care ascultau îngroziți, lămurindu-i că evreul, care-i fusese complice şi cunoştea întreaga poveste, primise o sumă mare de bani ca să-l țină pe Oliver prizonier, sumă pe care ar fi trebuit s-o înapoieze, în parte, în cazul în care băiatul ar fi scăpat. Oliver scăpând, între complici se iscase o ceartă. Monks fusese primul care îi dăduse de urmă. Din această pricină, venise cu Fagin la casa de la țară a doamnei Maylie, pentru a se încredința că era într-adevăr vorba de Oliver.

- Medalionul şi inelul? spuse domnul Brownlow, întorcându-se spre Monks.

- Le-am cumpărat de la bărbatul şi femeia de la azil, despre care ți-am vorbit. Femeia le furase de la moaşă, care la rândul ei le furase de la mama băiatului, după ce murise, răspunse Monks, fără să-şi ridice privirile din pământ. Ştii unde au ajuns.

Domnul Brownlow îi făcu un semn domnului Grimwig, care se făcu pe dată nevăzut, ca să se întoarcă în scurt timp, îmboldind-o să intre înaintea lui pe doamna Bumble şi trăgându-l după el, cu de-a sila, pe soț.

- Cumva mă înşală privirile? strigă domnul Bumble, prefăcându-se bucuros, dar fără să reuşească prea bine. Nu cumva acesta este micul Oliver? Vai, O-li-ver, nici nu ştii cât de mâhniți am fost după plecarea ta...

- Ține-ți gura, nătărăule! bombăni doamna Bumble.

- Dar nu este fi-resc, firesc, doamnă Bumble? o dojeni directorul azilului de săraci. Nu este firesc să mă simt mişcat, când *eu* am fost cel care l-am crescut parohial, şi acum îl văd în mijlocul acestor domni şi doamne, cu înfățişare atât de distinsă? Întotdeauna l-am iubit pe acest băiețel ca pe... ca pe... ca pe bunicul meu, spuse domnul Bumble, după ce căutase în minte comparația cea mai nimerită. Domnişorule Oliver, scumpul meu, îl mai ții minte pe acel preabun domn, Dumnezeu să-l binecuvânteze, cu jiletcă albă? Vai, s-a înălțat la Ceruri,

săptămâna trecută, într-un sicriu din lemn de stejar, cu mânere placate cu aur, Oliver!

- Hai, stimabile, spuse domnul Grimwig cu arțag, ține-ți firea!

- O să mă străduiesc cât am să pot, domnule, răspunse domnul Bumble. Ce mai faceți, domnule? Sper că sunteți bine, sănătos.

Astfel îl salută pe domnul Brownlow, care tocmai se apropiase de onorabila pereche şi care, arătând către Monks, întrebă:

- Îl cunoaşteți pe acest individ?

- Nu, răspunse doamna Bumble, fără să clipească.

- Fără îndoială că nici *dumneata* nu-l cunoşti? spuse domnul Brownlow, adresându-se soțului.

- Nu l-am văzut în viața mea, zise domnul Bumble.

- Şi fără îndoială că nu i-ați vândut nimic, niciodată?

- Nu, răspunse doamna Bumble.

- Şi fără îndoială că nu ați avut niciodată un anume medalion şi un anume inel, spuse domnul Brownlow.

- Fără îndoială că nu, răspunse directoarea. Pentru asta am fost aduşi aici, ca să răspundem la aceste întrebări prosteşti?

Domnul Brownlow îi făcu din nou semn cu capul domnului Grimwig şi din nou acesta din urmă se repezi afară, şchiopătând, dar neobişnuit de sprinten. De această dată, nu se mai întoarse cu un bărbat în putere alături de soția lui, ci aduse cu el două femei paralitice, care abia se țineau pe picioare.

- Ai închis uşa, în noaptea când a murit bătrâna Sally, zise prima dintre ele spre doamna Bumble, ridicându-şi în aer mâna tremurândă, dar n-ai putut să astupi şi crăpăturile, ca să nu se audă vorbele care s-au spus în spatele ei.

- Nu, nu, spuse cealaltă, privind în jur şi plescăind fără încetare din gura ştirbă. Nu, nu, nu.

- Am auzit cum a încercat să-ți spună ce făcuse şi te-am văzut cum ai luat o hârtie din mâna ei, cum te-am văzut şi a doua zi, când te-ai dus la cămătar, zise prima.

- Da, adăugă cealaltă, şi ai luat un medalion şi un inel de aur. Am văzut când ți le-a dat. Veniserăm după dumneata. O, eram pe urmele dumitale!

- Şi ştim chiar mai multe, vorbi iarăşi prima, căci bătrâna Sally ne spunea adesea, atunci, demult, cum tânăra mamă îi povestise, doborâtă de boală, când simțise că nu mai are scăpare, că era în drum spre mormântul tatălui copilului său.

- Mai este nevoie să-l chem şi pe cămătar, în persoană? întrebă domnul Grimwig, îndreptându-se spre uşă.

- Nu, răspunse doamna Bumble, dacă tânărul - şi arătă către Monks - a fost atât de laş şi a mărturisit, după cum înțeleg acum, iar voi ați cercetat toate cotoroanțele de la azil până când le-ați găsit pe cele care cunoşteau taina, eu una nu mai am nimic de spus. *Da*, le-am vândut şi acum se află undeva de unde nu le mai puteți lua înapoi. Ei şi, mai departe ce-o să faceți?

- Nimic, răspunse domnul Brownlow. Doar că o să avem grijă ca niciunul dintre voi să nu mai primească vreo slujbă în care se cere încredere. Puteți pleca.

- Nădăjduiesc, începu domnul Bumble, privind în jur nespus de plouat, în vreme ce domnul Grimwig se făcu nevăzut, împreună cu bătrânele - nădăjduiesc că această nefericită întâmplare, fără nicio însemnătate, nu mă va lipsi de funcția mea parohială?

- Ba chiar aşa, răspunse domnul Brownlow. Ai face bine să te împaci cu ideea şi să fii fericit că ai scăpat doar cu atât.

- Numai doamna Bumble este de vină. Numai ea *a vrut* asta, mărturisi domnul Bumble, dar după ce se uită cu atenție în jur, asigurându-se că soția sa ieşise şi nu-l putea auzi.

- Asta nu te dezvinovăţeşte, răspunse domnul Brownlow. Erai acolo când acele bijuterii au fost aruncate, ba chiar, în ochii legii, dumneata porţi cea mai mare vină pentru că legea consideră că soţia acţionează numai la îndemnul soţului.

- Dacă aşa consideră legea, zise domnul Bumble, frământându-şi pălăria în mâini, atunci legea este o mare dobitoacă... o bătută-n cap. Dacă aşa văd ochii legii, atunci legea asta e un bărbat care nu a fost căsătorit niciodată şi tot răul pe care i-l pot dori pe lume acestei legi e să i se deschidă şi ei ochii, trecând prin ce-am trecut eu... da, da, prin ce-am trecut eu.

Rostind aceste vorbe cum nu se poate mai apăsat, domnul Bumble îşi înfipse pălăria în cap cu ţâfnă şi, băgându-şi mâinile în buzunar, coborî scările, urmându-şi consoarta.

- Dragă domnişoară, spuse domnul Brownlow, dă-mi te rog mâna. Nu mai tremura. Nu ai de ce să te temi de cele câteva vorbe pe care mai am să le spun.

- Dacă au vreo legătură - deşi nu văd cum ar avea -, dar dacă este aşa, dacă au vreo legătură cu mine, spuse Rose, te-aş ruga, prietene, să le lăsăm pe altă dată. Acum nu mai am nici tăria, nici curajul să le mai ascult.

- Nu, răspunse bătrânul domn, luându-i mâna într-a lui, sunt convins că ai mult mai multă putere decât atât. O cunoşti pe această domnişoară, domnule?

- Da, răspunse Monks.

- Eu nu te-am mai văzut niciodată, îi răspunse Rose, cu o voce stinsă.

- Eu te-am văzut adesea, răspunse Monks.

- Tatăl acelei nefericite Agnes avea *două* fiice, zise domnul Brownlow. Ce s-a întâmplat cu cealaltă... cea care era doar o copilă pe atunci?

- Copila aceea, răspunse Monks, după ce tatăl ei a murit prin locuri străine, sub un alt nume, fără nicio scrisoare, vreun document, nici măcar un petic de hârtie

care să ateste de unde vine şi care este familia sa, a fost crescută de nişte țărani sărmani, care au luat-o de suflet.

- Mai departe, zise domnul Brownlow, făcându-i semn doamnei Maylie să se apropie. Spune mai departe!

- Nu ai putut să descoperi unde îşi aveau sălaşul aceşti oameni, spuse Monks, dar acolo unde prietenia nu izbândeşte, ura triumfă adesea. Mama mea a găsit acel loc, după ce un an de zile a căutat plină de râvnă... Şi, vai, a găsit copila!

- Şi a luat-o cu ea?

- Nu. Oamenii aceia erau foarte săraci şi începuseră să se sature, bărbatul cel puțin, de mila pe care şi-o făcuseră cu acea copilă. Aşa că mama a lăsat-o cu ei, dându-le o sumă mică de bani, care nu avea să le ajungă prea mult, promițându-le că o să le mai trimită, fără să aibă însă de gând să se țină de cuvânt. Dar nu i-a fost de ajuns că erau săraci şi sătui de copilă, ci a vrut să fie şi mai sigură că fetița avea să aibă parte de o soartă nefericită, aşa că le-a povestit despre ruşinea surorii ei, făcând ca păcatul să pară şi mai mare, după cum i-a convenit. Le-a spus să o țină din scurt pe micuță, căci moştenise un sânge stricat, că nu era decât fructul unei legături necuviincioase şi că, mai devreme sau mai târziu, va cădea şi ea în păcat. Toate împrejurările păreau să confirme această poveste, aşa că oamenii au crezut-o şi astfel copila a dus o viață plină de chinuri, până când o doamnă văduvă, care pe atunci locuia în Chester, a văzut-o din întâmplare, i s-a făcut milă de ea şi a luat-o cu dânsa. Cred că a fost un blestem care ni s-a împotrivit, mie şi mamei, în tot acest răstimp, căci, în ciuda tuturor eforturilor noastre, a rămas la doamna aceea şi a trăit fericită. I-am pierdut urma, cu doi sau trei ani în urmă, şi nu am mai văzut-o, până acum câteva luni.

- Acum o vezi?

- Da. E la brațul dumitale.

- Dar asta nu înseamnă că nu e tot nepoata mea! strigă doamna Maylie, luând-o în braţe pe fata aproape fără cunoştinţă. Tot copila mea cea dragă rămâne! N-am s-o pierd acum, nu, nici pentru tot aurul din lume! Scumpa mea prietenă, iubita mea copilă!

- Singura prietenă pe care am avut-o vreodată, strigă Rose, agăţându-se de ea. Cea mai blândă, cea mai devotată prietenă. Simt cum mi se frânge inima. Simt că nu mai pot să îndur atât de multe emoţii!

- Ai îndurat şi mai multe şi ai fost, în tot acest timp, cea mai bună şi cea mai nobilă fiinţă, aducând bucurie tuturor celor din jurul tău, zise doamna Maylie, îmbrăţişând-o cu drag. Hai, scumpa mea, adu-ţi aminte cine este acest copil, care abia aşteaptă să te strângă în braţe! Uite... priveşte-l, priveşte-l, draga mea!

- Nu, n-am să-ţi spun mătuşă! strigă Oliver, cuprinzându-i gâtul cu braţele. N-am să-ţi spun mătuşă pentru nimic în lume, ci surioara mea cea dragă, aşa cum ceva din adâncul sufletului meu m-a învăţat să te iubesc de la început! Rose, draga, scumpa mea Rose!

Să privim cu evlavie acele lacrimi vărsate de cei doi orfani şi acele cuvinte rostite cu răsuflarea întretăiată, îmbrăţişându-se îndelung. Pentru o clipă au avut din nou un tată, o mamă, o soră, pentru ca, în clipa următoare, să-i piardă pe toţi. Era şi bucurie şi tristeţe totodată, dar niciunul dintre ei nu vărsa lacrimi amare, căci durerea pe care o încercau le era alinată de amintiri atât de duioase şi de dragi încât o prefăcură într-o solemnă mulţumire, îndepărtând tot ce însemna suferinţă.

Rămaseră mult timp împreună, numai ei doi. Într-un târziu, se auzi un ciocănit uşor în uşă. Oliver deschise, se dădu la o parte şi-i făcu loc lui Harry Maylie.

- Ştiu tot, spuse el, aşezându-se alături de fermecătoarea copilă. Draga mea Rose, ştiu totul. Nu sunt aici din întâmplare, adăugă el, după o lungă tăcere, şi nici nu am aflat totul în seara aceasta, căci ştiam de ieri... da,

doar de ieri. Nu bănuieşti că am venit să-ți aduc aminte de o promisiune?

- Stai, zise Rose. *Chiar* ştii totul?

- Totul. Mi-ai dat voie ca, oricând, în răstimp de un an, să-ți vorbesc din nou despre acele lucruri pe care le-am discutat ultima dată.

- Aşa este.

- Nu ca să stărui să-ți schimbi hotărârea, continuă tânărul, ci ca să mi-o mai spui încă o dată, dacă vei dori. Ca să-ți pun la picioare întreaga mea avere şi poziția în societate pe care o voi fi dobândit şi, dacă vei stărui în hotărârea ta, să nu încerc nici prin vorbe, nici prin fapte să te întorc din drumul tău.

- Aceleaşi pricini care m-au făcut atunci să spun nu, mă vor face şi acum să refuz, spuse Rose, fără şovăire. Dacă am avut vreodată o datorie sacră şi de neschimbat față de aceea a cărei bunătate m-a izbăvit de o viață plină de mizerie şi suferință, în seara aceasta este mai mare ca oricând. Este o luptă grea, adăugă Rose, dar una pe care sunt mândră să o port. Este un chin, dar unul pe care îl voi putea îndura în sufletul meu.

- Ceea ce a fost dezvăluit în seara aceasta... începu Harry.

- Ceea ce a fost dezvăluit în seara aceasta, îl întrerupse Rose, blând, nu schimbă cu nimic situația mea față de dumneata.

- Îți împietreşti inima față de mine, Rose, stărui tânărul îndrăgostit.

- O, Harry, Harry, spuse tânăra, izbucnind în lacrimi. Aş fi vrut să pot să-mi împietresc inima şi să nu mai sufăr atât de tare.

- Şi atunci de ce te chinuieşti singură? zise Harry, luându-i mâna. Gândeşte-te, draga mea Rose, gândeşte-te la cele ce-ai aflat în seara aceasta!

- Şi-încă ce-am aflat! Ce-am aflat! strigă Rose. Că tatăl meu a fost atât de copleşit de necinstea abătută asupra lui,

încât a fugit departe de toți şi toate... Gata, am vorbit prea mult, Harry, am vorbit prea mult!

- Nu încă, nu încă, spuse tânărul, oprind-o, când ea încercă să se ridice. Speranțele mele, visele mele, planurile şi simțămintele mele, toate, în afară de dragostea mea pentru tine, s-au schimbat de-a lungul timpului. Ceea ce-ți ofer acum nu este mărirea în mijlocul vâltorii mulțimii acesteia, nici un trai în mijlocul pizmei şi meschinăriilor lumeşti, acolo unde cei cinstiți sunt siliți să roşească din pricini cu totul străine de orice ruşine sau necinste. Ceea ce-ți ofer acum este un cămin, un suflet şi un cămin, da, draga mea Rose şi acestea, numai acestea, sunt tot ce am să-ți ofer.

- Ce vrei să spui? spuse ea, cu vocea întretăiată.

- Nimic mai mult decât că, atunci când ne-am văzut ultima oară, am plecat de lângă tine hotărât mai mult ca niciodată să înlătur toate piedicile închipuite dintre noi doi, hotărât ca, dacă lumea mea nu poate fi şi a ta, atunci să fac eu ca lumea ta sa fie şi a mea, astfel încât nimeni să nu poată să te privească de sus din cauza obârşiei tale, întorcând spatele oricui ar fi încercat asta. Aşa am făcut. Cei care m-au respins din pricina asta, te-au respins şi pe tine şi, astfel, au arătat că ai avut dreptate. Cei puternici şi influenți, acele rude de viță nobilă care până mai ieri mă priveau binevoitor şi mă protejau, acum se uită la mine cu răceală. Dar nu are importanță: în cel mai bogat ținut al Angliei sunt câmpii însorite şi copaci foşnitori, iar într-unul dintre satele din acest ținut se află o biserică - a mea, Rose, chiar a mea! - şi o casă simplă de țară, unde împreună cu tine aş fi cel mai mândru bărbat din lume, de o mie de ori mai mândru decât dacă aş fi avut toate măririle acestea lumeşti, la care am renunțat cu dragă inimă. Iată, aceasta este averea şi poziția *mea* în societate şi pe amândouă le pun la picioarele tale!

****

- Greu lucru să stai să aştepți doi îndrăgostiți să vină la masă, mormăi domnul Grimwig, trezindu-se şi dând la o parte batista cu care-şi acoperise fața.

Ca să fim sinceri, se întârziase cu cina mai mult decât s-ar fi cuvenit. Dar nici doamna Maylie, nici Harry, nici Rose (care veniseră toți trei, împreună) nu putură să găsească vreo scuză.

- Deja începusem să mă gândesc foarte serios să-mi înghit capul, astă-seară, spuse domnul Grimwig, fiindcă nu credeam c-o să mai capăt altceva de mâncare. O să-mi permit, dacă nu vă supărați, să o felicit pe viitoarea mireasă.

Domnul Grimwig nu pierdu deloc vremea, grăbindu-se să o sărute pe tânăra domnişoară îmbujorată, urmat imediat, prin puterea exemplului, atât de doctor, cât şi de domnul Brownlow. Unele guri rele spun că Harry Maylie însuşi fusese primul care dăduse acest exemplu, într-o cameră întunecată de alături, cunoscătorii însă afirmă cu tărie că aşa ceva este de neconceput, e o minciună sfruntată - căci Harry era atât de tânăr şi, pe deasupra, şi pastor.

- Oliver, copilul meu drag, spuse doamna Maylie, unde ai fost şi de ce eşti atât de trist? Ai lacrimi pe obraji, ce s-a întâmplat?

Lumea aceasta este plină de dezamăgiri şi adesea ne zădărniceşte cele mai dragi dorințe, chiar şi acelea nobile şi mărinimoase.

Sărmanul Dick murise!

LII

Ultima noapte din viața lui Fagin

Curtea era înțesată, de jos până sus, de capete omeneşti. Din orice colțişor se ivea câte o pereche de ochi iscoditori şi curioşi. De la bara din fața boxei acuzaților şi până departe, în cel mai ferit cotlon al sălii, toate privirile erau ațintite asupra unui singur om: Fagin. Înaintea şi în spatele lui, dintr-o parte şi din cealaltă, de peste tot, părea înconjurat de o boltă înstelată, pe care licărea o puzderie de ochi omeneşti.

Fagin stătea în mijlocul acestor lumini vii, cu o mână aşezată pe balustrada de lemn din fața lui şi cu cealaltă la ureche, cu capul aplecat înainte, ca să audă cât mai bine fiecare vorbă rostită de judecător, care tocmai citea juraților acuzațiile. Din când în când îşi îndrepta privirile spre aceştia din urmă, în speranța că va vedea o cât de mică înrâurire asupra lor în favoarea sa, iar când acuzațiile împotriva lui erau dovedite cum nu se poate mai limpede, se uita la avocatul său cu nişte ochi rugători, implorându-l fără cuvinte să mai spună, chiar şi în ultimul moment, ceva în apărarea lui. În afara acestor gesturi scurte de nelinişte, stătea încremenit. Aproape că nu se mişcase deloc de când începuse procesul, iar când judecătorul îşi încheie discursul, rămase la fel de încordat, cu privirile ațintite asupra acestuia, de parcă l-ar fi ascultat încă.

Un freamăt uşor în sală îl făcu să-şi vină în fire. Uitându-se împrejur, văzu că jurații se adunaseră laolaltă ca să decidă verdictul. Plimbându-şi privirile prin sală, văzu cum oamenii îşi ridicau capetele, unii deasupra celorlalți, ca să-i poată zări fața, unii punându-şi în grabă ochelarii, iar alții vorbind în şoaptă cu vecinii lor, cu un vădit dezgust. Erau însă şi câțiva care păreau să nu-i acorde nicio atenție, uitându-se doar la jurați, nerăbdători

şi miraţi că nu se decid mai repede. Dar pe niciun chip din sală, nici măcar pe cel al femeilor - şi erau foarte multe - nu era întipărită vreo urmă cât de mică de compasiune pentru el sau de vreun alt sentiment decât acea dorinţă fierbinte de a-l vedea condamnat.

Pricepu toate acestea dintr-o singură privire. Curând însă se aşternu o tăcere mormântală: juraţii se întorseseră către judecător. Sst! Ssst!

Dar nu să vorbească, nu, cereau doar permisiunea de a se retrage pentru deliberări.

Se uită, cu luare aminte, la fiecare dintre ei, pe măsură ce ieşeau, ca şi cum ar fi încercat să ghicească ce gândesc, care va fi verdictul. Dar în zadar. Temnicerul îi puse mâna pe umăr. Îl urmă, fără să ştie prea bine ce face, până în spatele boxei acuzaţilor, aşezându-se pe un scaun pe care, dacă temnicerul nu i l-ar fi arătat, nici nu l-ar fi văzut.

Îşi ridică din nou privirile spre asistenţă. Unii spectatori mâncau, alţii îşi făceau vânt cu batistele, căci era foarte cald şi înăbuşitor în sala înţesată de lume. Zări un tânăr care îi desena chipul pe un carneţel. Curios să vadă dacă portretul îi semăna, profită de momentul când artistul îşi rupse vârful creionului şi, până şi-l ascuţi din nou cu cuţitaşul, Fagin se aplecă să se uite, de parcă ar fi fost un spectator oarecare, fără altă ocupaţie.

Tot astfel, când îşi îndreptă privirile către judecător, începură să i se învălmăşească în minte tot soiul de gânduri: cât de modernă îi era croiala hainelor, cât l-or fi costat sau cum le-o fi îmbrăcând. Mai era şi un domn bătrân şi gras, care plecase cu vreo jumătate de ceas în urmă, iar acum se întorsese. Se întrebă dacă nu cumva se dusese să mănânce, oare ce-o fi mâncat, unde o fi luat masa şi tot aşa, depănând, unul după altul, tot întrebări fără însemnătate, până când atenţia i se îndrepta către altceva, luând-o de la capăt.

Dar asta nu însemna că, în tot acest răstimp, reuşise măcar pentru o clipă să îşi scoată din cap acel gând

apăsător, copleşitor, strivitor, al mormântului care i se căscase la picioare. Acesta, aidoma unui fum în care erau învăluite toate celelalte idei, stăruise fără încetare în mintea lui, însoțind-o în toate rătăcirile ei. Astfel, chiar pe când tremura şi când simțea cum sângele începe să îi înghețe în vine la gândul morții care se apropia fulgerător, se trezi numărând barele grilajului de fier din fața lui, întrebându-se cum oare se rupsese vârful uneia şi dacă or s-o repare sau or s-o lase aşa cum era. După care îi apărea din nou spectrul oribil al ştreangului şi al eşafodului, ca apoi să îşi oprească privirile asupra unui om care stropea cu apă lespezile pardoselii de piatră, ca să le răcorească, şi din nou să se cufunde în considerații fără şir.

În cele din urmă, se strigă să se facă linişte şi toată asistența îşi îndreptă privirile, cu răsuflarea tăiată, către uşă. Jurații se întoarseră în sală, trecând foarte aproape pe lângă Fagin. El nu putea citi nimic pe chipurile lor, de parcă ar fi fost de piatră. Urmă o tăcere deplină: niciun foşnet, nicio răsuflare. *Vinovat*!

Izbucni un strigăt de triumf care făcu întreaga clădire să se cutremure din temelii, după care altul şi altul, răsunând din depărtare, ca un ecou, crescând din ce în ce mai puternice, aidoma unor tunete cumplite. Erau uralele de bucurie ale mulțimii adunate afară, care întâmpina astfel vestea că, luni, vinovatul avea să fie dus la moarte.

Larma începu să se potolească şi condamnatul fu întrebat dacă are ceva de spus în apărarea lui. Ascultă întrebarea în aceeaşi poziție încordată, țintuindu-l cu privirile pe cel care i-o adresase, însă a fost nevoie să-i fie pusă de încă două ori, până să dea vreun semn că a auzit-o. Şi nici atunci nu fu în stare decât să îngaime cum că nu era decât un om bătrân... un om bătrân... Mai şopti ceva nedesluşit, după care se cufundă din nou în tăcere.

Judecătorul îşi puse pe cap boneta cea neagră, dar prizonierul rămase în aceeaşi poziție încremenită. O femeie din sală slobozi un țipăt, înfiorată de această teribilă

ceremonie. Îşi ridică iute privirile, ca şi cum ar fi fost supărat de întrerupere, aplecându-se în faţă, cu şi mai mare încordare. Cuvintele judecătorului răsunară foarte grav şi impresionant, iar la auzul sentinţei sala se înfioră. Condamnatul rămase însă ca o stană de piatră, fără să-i tresalte nici măcar un muşchi. Faţa-i zbârcită era mai departe încremenită, falca-i atârna fără viaţă şi stătu tot cu ochii holbaţi, până când temnicerul îl atinse cu mâna, făcându-i semn să-l urmeze. Se uită o clipă în jurul lui cu o privire neghioabă şi se supuse.

Îl conduse printr-o încăpere pavată care trecea pe sub sala de judecată, acolo unde se aflau alţi deţinuţi aşteptându-şi rândul la judecată, în vreme ce vreo câţiva vorbeau cu prietenii lor, îmbulziţi în jurul unor gratii care dădeau în curte. Dar *el* nu avea acolo pe nimeni cu care să schimbe o vorbă. Mai mult, când trecu, ceilalţi prizonieri se dădură în lături, ca mulţimea de afară să îl poată vedea mai bine. Oamenii stăteau agăţaţi de gratii şi îi aruncau ocări, huiduind şi fluierând. Le arătă ameninţător pumnul, dând să-i scuipe în faţă, dar fu împiedicat de temnicer, care-l zori printr-un coridor întunecat, luminat doar de câteva felinare slabe, până la temniţă.

Aici fu cercetat, ca nu cumva să aibă asupra lui ceva cu care ar putea să ajute legea, împlinind sentinţa înainte de vreme, după care fu condus într-o celulă a condamnaţilor la moarte şi lăsat acolo, singur.

Se aşeză pe o bancă de piatră din faţa uşii, care era şi scaun şi pat totodată. Cu ochii afundaţi în orbite, pironindu-şi privirile în pământ, încercă să-şi adune gândurile. După o vreme, începu să-şi aducă aminte câteva frânturi din discursul judecătorului, chiar dacă, la vremea respectivă, i se păruse că nu e în stare să audă niciun sunet. Încetul cu încetul, cuvintele magistratului începură să se lege şi nu trecu mult până când îşi aminti totul, aproape întocmai cum fusese rostit. Urma să fie

spânzurat şi să moară... asta era tot. Să fie spânzurat şi să moară.

Pe măsură ce se întuneca, gândurile i se îndreptau către toți cei pe care-i cunoscuse şi care sfârşiseră în ştreang, unii dintre ei ajungând acolo chiar din cauza lui. Îi apăreau, unul câte unul, perindându-se atât de repede, că nici nu le mai putea ține şirul. Pe unii îi văzuse murind şi făcuse haz de ei, că mureau îngânând o rugăciune. Doar un sunet înfundat şi atârnau în ştreang. Cât de iute se prefăceau din bărbații puternici şi viguroşi pe care-i ştia, în nişte biete cârpe fără viață, legănându-se în vânt!

Se prea poate ca unii să-şi fi petrecut ultimele clipe chiar în celula aceea, să fi stat chiar în acel loc. Ce întuneric! De ce oare nu aduceau nicio lumină? Celula aceea era acolo, desigur, de ani buni. Zeci şi zeci de osândiți trecuseră prin ea, aşteptându-şi sfârşitul. Fagin se simți ca şi cum ar fi stat într-un cavou înțesat de cadavre: pânza cu care le acopereau fața, ştreangul, mâinile legate, toate acele chipuri pe care le recunoştea, chiar şi în spatele vălului acela îngrozitor... Lumină, lumină!

Într-un târziu, după ce îşi învineți mâinile bătând în pereți şi în uşa grea, veniră doi oameni, unul dintre ei având în mână o lumânare, pe care o înfipse într-un sfeşnic de fier din perete, iar celălalt târând după el o saltea pe care avea să doarmă în noaptea aceea, căci prizonierul nu mai trebuia lăsat singur.

Veni şi noaptea: o noapte neagră, sinistră şi cufundată în tăcere. Alții oameni se bucură la auzul bătăilor de la orologiul bisericilor, căci le vesteşte apropierea unei zile noi, unei noi treziri la viață. Pentru el nu aduceau decât disperare. Fiecare dangăt al clopotelor de fier era însoțit de un alt sunet adânc, hodorogit: al morții. La ce bun forfota şi larma care însoțeau veselul început al unei noi dimineți şi care pătrundeau până şi acolo, la el? Pentru el nu erau

decât tot un fel de dangăt de clopot, dar amestecat cu ironie şi batjocură.

Trecu şi ziua. Ziua? Care zi, căci zburase pe nesimțite şi noaptea veni din nou, o noapte atât de lungă şi atât de scurtă totodată. Lungă prin tăcerea ei înfiorătoare şi scurtă prin iuțeala cu care se scurgea, ceas după ceas. La un moment dat, începu să toarne blesteme după blesteme, iar în alt rând, să urle şi să-şi smulgă părul din cap. Au venit preoți de aceeaşi religie cu el ca să se roage împreună, dar i-a alungat cu blesteme îngrozitoare. Au încercat din nou să-l ajute, dar i-a dat afară în pumni.

Sâmbătă noaptea. Nu mai avea de trăit decât o noapte în afară de aceea. Cu gândul la ea, începu o nouă zi: duminică.

Abia când se lăsă întunericul peste acea ultimă zi a vieții sale îşi dădu seama pe deplin că era neputincios şi-l cuprinse o disperare fără margini. Şi asta nu pentru că ar fi nădăjduit vreo clipă că ar putea să capete îndurare, ci numai pentru că, până atunci, nu privise moartea decât ca pe un moment îndepărtat şi i se părea aproape imposibil să se petreacă atât de curând. Nu vorbise aproape deloc cu cei doi bărbați care-l păzeau, cu rândul, dar nici aceştia nu încercaseră să intre în vorbă cu el. Stătuse acolo, treaz şi totuşi visând. În vremea din urmă, sărea în picioare la fiecare minut, gâfâind şi arzând ca focul, măsurând cu pas iute celula în lung şi-n lat, cu aşa o spaimă şi o furie nebună, încât până şi cei doi - obişnuiți cu asemenea scene - se fereau din calea lui, îngroziți. Deveni atât de înfiorător, în final, mistuit cum era de febra conştiinței sale, încât unul dintre ei nu mai avu curaj să-l păzească de unul singur, chemându-l şi pe celălalt.

Se ghemui pe patul său de piatră şi se gândi la trecut. În ziua în care fusese prins, mulțimea aruncase în el cu ce-i picase în mână, lovindu-l la cap, care acum îi era bandajat. Părul lui roşcat îi atârna în dezordine pe fața albă ca varul, barba-i era încâlcită, ochii-i sticleau sălbatic,

iar tot trupul, nespălat şi cu pielea crăpată de fierbinţeală, îi ardea ca în focul iadului. Opt... Nouă... Zece... Dacă totul nu fusese doar o păcăleală, ca să-l bage în sperieţi? Dar dacă ceasurile acelea care se scurgeau, chiar se scurgeau către sfârşit, unde va fi el data viitoare când orologiile vor bate de tot atâtea ori? Unsprezece! Altă bătaie şi nici măcar nu s-a sfârşit bine cea a orei care a trecut. La opt, o să meargă la moarte şi nimeni n-o să-l însoţească, o să fie singur. La unsprezece...

Zidurile acelea îngrozitoare ale închisorii Newgate, care au ascuns atâta mizerie şi atâtea chinuri groaznice nu numai de ochii celorlalţi, ci, mult prea adesea şi mult prea îndelung, chiar de conştiinţa lor, nicicând nu mai văzuseră asemenea scene de coşmar. Cei câţiva trecători care zăboveau o clipă în faţa închisorii, întrebându-se ce făcea oare bărbatul care avea să fie spânzurat a doua zi, cu siguranţă că nu ar fi avut vise prea tihnite, dacă ar fi aflat.

Încă de când se înserase, până târziu în noapte, veneau la poarta închisorii câte doi-trei oameni deodată, întrebând, cu feţele îngrijorate, dacă nu cumva se primise vreun ordin de schimbare a pedepsei. După ce primeau răspunsul negativ, făceau cunoscută vestea cea bună şi altora, care aşteptau în pâlcuri pe stradă, arătându-şi unul altuia uşa prin care condamnatul avea să iasă şi locul unde urma să fie ridicat eşafodul, îndepărtându-se apoi cu paşi şovăielnici, tot întorcând capul, ca să-şi închipuie mai bine cum o să se întâmple totul. Încetul cu încetul, se împrăştiară până la unul şi, în puterea nopţii, un ceas mai târziu, străzile rămaseră pustii şi cufundate în beznă.

Locul de jur împrejurul închisorii fusese deja eliberat şi câteva bariere zdravene, vopsite în negru, fuseseră întinse de-a lungul străzii, pentru a ţine la distanţă mulţimea care avea să vină să privească. Atunci, domnul Brownlow şi Oliver îşi făcură apariţia la ghişeul închisorii, arătând un

permis de intrare la condamnat, semnat de un şef de poliție. Li se dădu imediat drumul înăuntru.

- Îl luați şi pe acest tânăr domn cu dumneavoastră, domnule? întrebă cel care urma să-i conducă la celulă. Nu e o privelişte prea frumoasă pentru un copil, domnule.

- Da, aşa este, prietene, răspunse domnul Brownlow, însă ceea ce am eu să-i spun prizonierului îl priveşte chiar pe acest băiat şi, cum el a fost unul dintre cei care l-au văzut pe mişel când afacerile-i ticăloase îi mergeau din plin, cred că este bine - chiar cu prețul unei suferințe sau spaime - să-l vadă şi cum a ajuns acum.

Domnul Brownlow rostise aceste vorbe în şoaptă, astfel încât Oliver să nu le poată auzi. Paznicul îşi duse mâna la pălărie şi îl privi cu o oarecare curiozitate pe Oliver, deschizând o altă uşă, aflată față în față cu aceea prin care intraseră, şi-i conduse mai departe, pe nişte culoare întunecate şi întortocheate, până la celule.

- Acesta, spuse temnicerul, oprindu-se în mijlocul unui coridor întunecat, unde câțiva oameni lucrau la ceva fără să scoată o vorbă, acesta este holul prin care o să treacă. Dacă mergeți pe aici, o să vedeți uşa pe care are să iasă afară.

Îi conduse până la o bucătărie de piatră, în care se aflau toate cele de trebuință pentru pregătirea hranei prizonierilor, arătând cu degetul către o uşă. Deasupra acesteia se afla o fereastră zăbrelită, prin care răzbăteau voci, bătăi de ciocane şi zgomote de scânduri trântite. Pregăteau eşafodul.

De aici, trecură prin câteva porți grele, deschise de alți paznici, de dinăuntru şi, după ce intrară într-o curte, urcară pe o scară strâmtă, ajungând într-un coridor cu un singur şir de uşi solide, pe partea stângă. Făcându-le semn să rămână pe loc, temnicerul bătu cu legătura lui de chei într-una dintre aceste uşi. Cei doi paznici, după ce schimbară câteva şoapte, ieşiră, întinzându-şi oasele ca şi cum ar fi simțit o uşurare binevenită, după care le făcură

semn vizitatorilor să-l urmeze pe temnicer în celulă. Făcură întocmai.

Condamnatul stătea pe patul său, legănându-se dintr-o parte în alta, cu o expresie întipărită pe chip care nu mai avea nimic omenesc, fiind mai degrabă de animal încolțit. Era limpede că mintea îi rătăcea la vremurile de demult, căci bolborosea fără încetare, fără să dea semne că îi vedea pe nou-veniți, confundându-i, probabil, cu închipuirile sale.

- Bravo, Charley... bine lucrat... murmură el. Iată-l şi pe Oliver, ha! ha! ha! Şi pe Oliver, uite ce domnişor s-a făcut... Ce domnişor... Duceți-l pe băiat la culcare!

Domnul Brownlow îl luă de mână pe Oliver şi, şoptindu-i să nu-i fie teamă, priviră mai departe în tăcere.

- Duceți-l la culcare! strigă Fagin. Hei, n-auziți niciunul ce vă spun? El a fost... din pricina lui s-au întâmplat toate. A meritat toți banii pe care i-am primit pe el... Taie-i beregata lui Bolter, Bill, lasă fata... Beregata lui Bolter, bagă cuțitul cât poți de adânc. Taie-i beregata!

- Fagin, zise temnicerul.

- Eu! strigă evreul, luând dintr-odată aceeaşi expresie de ascultare încordată pe care o avusese în timpul procesului. Sunt doar un biet bătrân, Înălțimea Voastră, un biet bătrân, foarte bătrân!

- Uite, zise temnicerul, punându-i mâna în piept, ca să nu se ridice. E cineva aici care vrea să te vadă, să-ți pună câteva întrebări, cred. Fagin, Fagin! Om eşti tu?

- N-o să mai fiu pentru multă vreme, răspunse el, ridicându-şi privirile şi dezvăluind un chip pe care nu se mai regăsea decât furie şi groază. Pe ei, băieți! Omorâți-i până la unul! Cu ce drept mă ucid ei pe mine?

Rostind acestea, dădu cu ochii de Oliver şi de domnul Brownlow. Ghemuindu-se în cel mai îndepărtat colțişor al băncii de piatră, îi întrebă răstit ce caută acolo.

- Linişteşte-te, spuse temnicerul, care încă îl ținea, ca să nu se ridice. Poftiți, domnule, spuneți-i ce aveți de spus.

Dar iute, vă rog, că devine din ce în ce mai neliniştit, pe măsură ce se apropie sorocul.

- La dumneata sunt nişte documente, zise domnul Brownlow, apropiindu-se de Fagin, care ți-au fost date spre păstrare de un om pe nume Monks.

- E o minciună sfruntată, răspunse Fagin. N-am avut niciun document... niciodată!

- Pentru numele lui Dumnezeu, spuse domnul Brownlow, cu o voce gravă, nu tăgădui asta acum, când te afli chiar în pragul morții, spune-mi doar unde sunt. Ştii bine că Sikes este mort. Celălalt, Monks, a mărturisit, aşa că nu ai nimic de câştigat. Unde sunt documentele acelea?

- Oliver! strigă Fagin, făcându-i semn. Vino, vino aici! Vreau să-ți spun ceva la ureche.

- Nu mi-e teamă, spuse Oliver cu voce scăzută, dând drumul mâinii domnului Brownlow.

- Documentele, zise Fagin, trăgându-l pe Oliver lângă el, sunt într-un săculeț de pânză, ascuns într-o gaură de deasupra căminului, sus, în camera din față. Vreau să vorbesc cu tine, dragule. Vreau să vorbesc cu tine.

- Da, da, răspunse Oliver. Dă-mi voie să spun o rugăciune. Haide! Lasă-mă să spun o rugăciune! Numai una. Aşază-te în genunchi şi spune o rugăciune împreună cu mine şi după aceea putem să stăm de vorbă până dimineață.

- Afară, afară! îi răspunse Fagin, dându-i brânci spre uşă şi uitându-se cu nişte priviri rătăcite pe deasupra capului băiatului. Spune-le că am adormit... *pe tine* or să te creadă. Tu poți să mă scoți de aici, dacă faci asta. Haide, haide, acum, acum!

- O, Doamne, iartă-l pe acest nefericit! strigă băiatul, izbucnind în lacrimi.

- Aşa, foarte bine, zise Fagin. Asta o să ne ajute la ce avem noi de făcut. Întâi, uşa asta. Să nu te sperii, dacă o să tremur şi o să mă împleticesc când o să trecem prin

fața spânzurătorii, ci numai să iuțeşti un pic pasul. Haide, acum, acum, acum!

- Mai vreți să-l întrebați ceva, domnule? întrebă temnicerul.

- Nimic, răspunse domnul Brownlow. Numai dacă ar mai fi vreo speranță să-l fac să-şi dea seama ce-l aşteaptă...

- Nimic nu mai poate face asta, domnule, răspunse celălalt, clătinând din cap. Mai bine l-ați lăsa în pace.

Uşa celulei se deschise şi cei doi paznici se întoarseră.

- Grăbeşte-te, grăbeşte-te! strigă Fagin. Împinge uşa binişor, dar mai cu inimă. Mai repede, mai repede!

Cei doi paznici puseră mâna pe el, smulgându-l pe Oliver din strânsoarea lui, şi îl ținură să nu scape. Bătrânul se zbătu pentru o clipă cu disperare, după care începu să scoată nişte urlete atât de îngrozitoare, încât răsunau chiar şi prin zidurile groase ale închisorii, urmărindu-i fără încetare pe cei doi vizitatori până când ieşiră afară, în curte.

Fură nevoiți să mai zăbovească o vreme în închisoare, căci Oliver era aproape leşinat după această scenă înfiorătoare, simțindu-se atât de slăbit, vreme de o oră şi mai bine, că nici nu se putea ține pe picioare.

Se lumina de ziuă când ieşiră. Deja se adunase o mulțime numeroasă. Ferestrele erau înțesate de oameni, care fumau şi jucau cărți ca să-şi omoare timpul. Gloata se îmbrâncea, se ciondănea, glumea. Totul părea plin de viață şi de mişcare, în afară de obiectele sinistre din mijlocul pieței: eşafodul cel negru, spânzurătoarea, funia şi celelalte unelte ale morții.

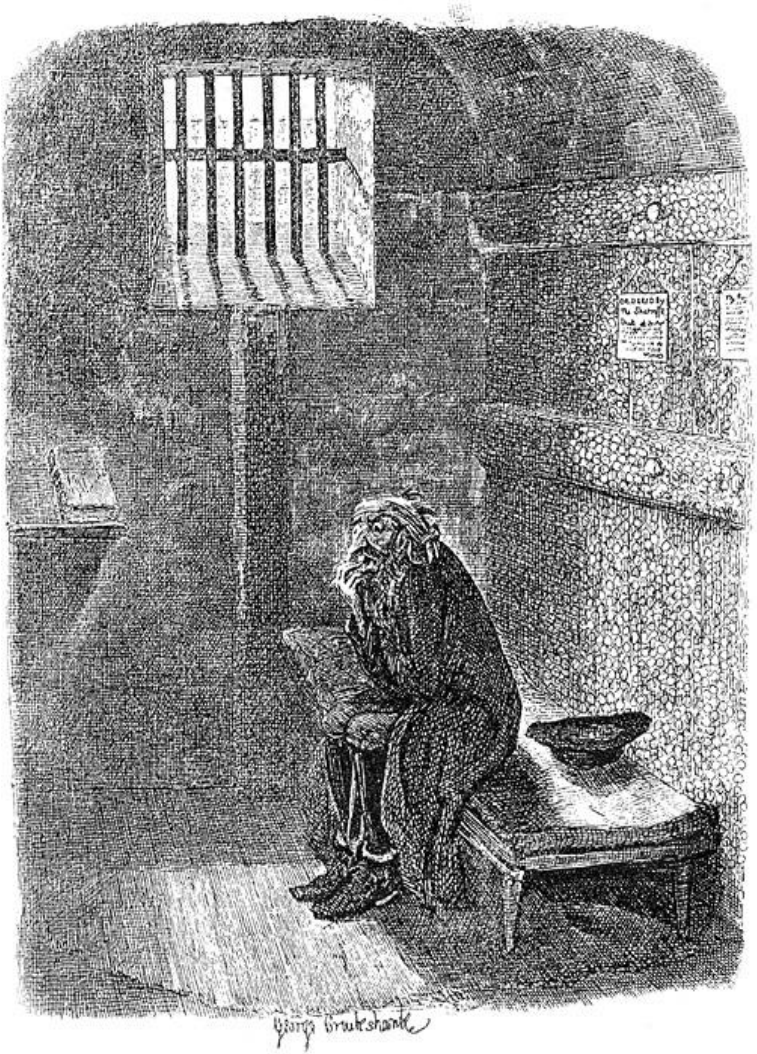

Se aşează pe o bancă de piatră din faţa uşii, care era şi scaun şi pat totodată. Cu ochii afundaţi în orbite, pironindu-şi privirile în pământ, încercă să-şi adune gândurile.

LIII

Şi ultimul

Destinele celor care au avut un rol în povestirea noastră s-au apropiat de un deznodământ. Puținul care a mai rămas de istorisit, povestitorul îl va spune în câteva cuvinte.

N-au trecut nici trei luni, şi Rose Fleming şi Harry Maylie s-au căsătorit, în biserica din sătucul care avea să fie, de atunci înainte, scena pe care tânărul pastor avea să-şi oficieze slujbele şi, tot în acea zi, au intrat în posesia noului şi fericitului lor cămin.

Doamna Maylie veni să locuiască alături de fiul şi de nora ei, ca să se bucure, în zilele tihnite care-i mai rămăseseră, de cea mai mare binecuvântare pe care numai bătrânețea şi virtutea acesteia o pot cunoaşte: fericirea celor cărora le dedicase, fără încetare, de-a lungul unei vieți trăite cumpătat şi cuviincios, cea mai caldă iubire şi grija cea mai tandră.

În urma unei cercetări atente şi complete a reieşit că, în cazul în care ce mai rămăsese din averea pe care pusese mâna Monks (şi pe care atât tânărul, cât şi mama sa o risipiseră în tot acest timp) ar fi fost împărțită în mod egal între el şi Oliver, fiecăruia i-ar fi revenit ceva mai mult de trei mii de lire. Dacă ar fi respectat dorințele tatălui său înscrise în testament, Oliver ar fi avut dreptul, el singur, la întreaga avere. Domnul Brownlow însă, dorind să îi dea o şansă fiului mai mare de a se lepăda de viața sa ticăloasă de până atunci şi de a urma o cale cinstită pe viitor, a propus ca averea să fie împărțită pe jumătate între cei doi frați, propunere pe care micuțul său protejat a primit-o cu mare bucurie.

Monks, ascunzându-se încă în spatele acestui nume fals, îşi luă partea sa şi plecă undeva, departe, în Lumea Nouă, unde, după ce risipi în scurt timp tot ce avea, îşi

reluă vechile obiceiuri. Stătu vreme îndelungată după gratii, pentru alte escrocherii şi pungăşii, iar în cele din urmă căzu pradă unei crize ale vechii sale boli, sfârşindu-şi zilele în închisoare. Şi tot în pribegie, departe de casă, muriră toţi ceilalţi tovarăşi de ticăloşii ai prietenului său, Fagin.

Domnul Brownlow îl făcu pe Oliver fiul său adoptiv. Împreună cu el şi cu bătrâna menajeră, se mută la mai puţin de o milă depărtare de casa parohială unde locuiau dragii lor prieteni şi, astfel, împlini singura dorinţă la care mai tânjea inima caldă şi devotată a lui Oliver - să fie împreună, ca o mică familie, a cărei viaţă era scăldată într-o fericire desăvârşită, cum nu se mai aflase vreodată una în mijlocul acestei lumi în care toate sunt trecătoare.

Curând după căsătoria tinerei perechi, bunul doctor se întoarse la Chertsey unde, lipsit de compania vechilor săi prieteni, s-ar fi simţit foarte nemulţumit, dacă aceasta nu ar fi fost cu totul împotriva firii sale, şi ar fi devenit chiar morocănos, dacă ar fi ştiut cum. Timp de două-trei luni, nu făcu altceva decât să-şi exprime o oarecare temere că aerul din Chertsey a început să nu-i mai priască, după care, convingându-se că acele locuri nu mai erau deloc ceea ce fuseseră, îi lăsă asociatului său în grijă toată clientela, stabilindu-se într-o căsuţă de la marginea sătucului în care era pastor tânărul lui prieten şi unde îşi recăpătă buna dispoziţie ca prin farmec. Aici se ocupa cu grădinăritul, plantatul legumelor, pescuitul, tâmplăria şi altele de acelaşi fel, pe toate făcându-le cu aceeaşi energie de nestăvilit care-i era caracteristică şi devenind cunoscut în tot ţinutul, pentru fiecare îndeletnicire în parte, drept o autoritate de necontestat.

Încă dinainte de a se retrage acolo, legase o strânsă prietenie cu domnul Grimwig, pe care gentlemanul cel excentric i-o împărtăşea pe deplin. Astfel că, după ce se mutase, primea nenumărate vizite, în tot timpul anului, din partea domnului Grimwig, fiecare prilej fiind folosit de

acesta din urmă să se ocupe cu o râvnă nemaipomenită de grădinărit, de tâmplărie, de pescuit, pe toate făcându-le într-un mod cum nu se poate mai original şi nemaipomenit şi susținând, de fiecare dată, cu obişnuita sa vorbă de întărire, că numai aşa trebuie făcute. Nu era duminică în care să nu critice predicile ținute de tânărul pastor, în fața acestuia, însă apoi destăinuindu-i domnului Losberne, între patru ochi, că le socotea absolut extraordinare, dar că nu credea nimerit să recunoască acest lucru în gura mare. Domnului Brownlow îi era nespus de drag să-l tachineze cu vechea sa profeție referitoare la Oliver şi nu scăpa niciun prilej de a-i reaminti acestuia de noaptea în care stătuseră împreună, cu ceasornicul la mijloc, aşteptând întoarcerea băiatului. Dar domnul Grimwig se mulțumea să spună că, în esență, avusese dreptate, căci Oliver, la urma urmei, *chiar nu se întorsese*. Această concluzie era însoțită de fiecare dată de un hohot de râs copios, care-i sporea buna dispoziție.

Cât despre domnul Noah Claypole, primind îndurare din partea Regelui pentru că depusese mărturie împotriva lui Fagin şi socotind că ultima meserie pe care şi-o alesese nu era totuşi atât de sigură pe cât şi-ar fi dorit, se frământă un timp, fără să poată întrezări vreo soluție, despre cum şi-ar putea câştiga traiul fără să trudească prea mult. După ce chibzui îndelung, se făcu informator al poliției, treabă din care scotea un venit frumuşel. Iată cum proceda: ieşea pe stradă, o dată pe săptămână, duminica, în timpul slujbei, însoțit de Charlotte, îmbrăcată ca o femeie respectabilă. Doamna leşina în fața vreunei cârciumi, în vreme ce domnul se ruga de cârciumar să-i dea puțin rachiu, de câțiva gologani, ca s-o readucă în simțiri. A doua zi, se ducea la poliție ca să-l denunțe pe cârciumar pentru vânzare ilegală de alcool, băgând în buzunar jumătate din amendă. Câteodată, leşina domnul Claypole, însă rezultatul era acelaşi.

Domnul şi doamna Bumble, rămaşi fără slujbă, se afundară încetul cu încetul într-o sărăcie şi mizerie lucie, ajungând în cele din urmă printre săracii aceluiaşi azil unde, odată, fuseseră stăpâni peste tot şi toate. Se spune că domnul Bumble a mărturisit că nici măcar de singurul lucru bun care ieşise din toată această decădere şi umilire, acela că era despărțit de soția sa, nu mai avea putere să se bucure.

Cât îi priveşte pe domnul Giles şi Brittles, aceştia mai sunt încă şi acum în vechile lor slujbe, chiar dacă cel dintâi a rămas fără niciun fir de păr în cap, iar cel din urmă a încărunțit de-a binelea. Dorm la casa parohială, însă îi servesc în aceeaşi măsură pe cei de acolo, cât şi pe Oliver, pe domnul Brownlow şi pe domnul Losberne, încât nici până în ziua de astăzi sătenii nu s-au putut dumiri cine le sunt stăpânii.

Jupânul Charley Bates, îngrozit de crima lui Sikes, începu să se gândească dacă nu cumva ar fi mai bine, până la urmă, să ducă o viață cinstită. După ce ajunse la concluzia că în mod sigur aşa era, lăsă în urmă toate nenorocirile din trecut, hotărât să-şi răscumpere greşelile, apucându-se de o nouă îndeletnicire. Pentru o vreme se frământă şi se zbătu într-o grea suferință, cum însă avea o fire veselă şi un țel nobil, izbuti în cele din urmă. După ce se tocmi argat la un fermier, apoi ajutor în cărăuşie, ajunse un tânăr crescător de vite pe picioarele lui, cel mai vesel din Northamptonshire.

Iar acum, când mâna care a aşternut toate aceste cuvinte a început să şovăie, apropiindu-se de sfârşitul povestirii, autorul va continua numai pentru foarte scurt timp şirul acestor aventuri.

Cu câtă bucurie n-aş mai zăbovi alături de cele câteva personaje printre care am petrecut atât de multă vreme, împărtăşindu-le fericirea în încercarea de a o descrie. Aş zugrăvi-o pe Rose Maylie, în toată frumusețea şi împlinirea ei ca tânără femeie căsătorită, răspândind o lumină caldă

şi blândă de-a lungul întregii sale treceri liniştite prin viaţă asupra tuturor celor care i-au rămas alături, încălzindu-le sufletul. Aş arăta cum însufleţea şi umplea de bucurie pe toţi prietenii strânşi în jurul focului pe timp de iarnă, ca şi întâlnirile lor, pline de veselie, sub soarele verii. Aş colinda alături de ea pe câmpurile încinse la vremea amiezii şi i-aş asculta vocea dulce şi domoală, în timpul plimbărilor sub clar de lună. Nu m-aş mai sătura privind-o în toată bunătatea şi dărnicia ei faţă de toţi cei sărmani şi necăjiţi şi cum, mereu cu zâmbetul pe buze, se întorcea acasă, neobosită în a-şi îndeplini toate treburile gospodăriei. Aş înfăţişa dragostea care a legat-o de copilul răposatei sale surori şi cum petreceau ei împreună, ceasuri întregi, depănând amintiri despre prietenii pe care, din păcate, amândoi îi pierduseră. Aş vrea să îmi mai închipui, încă o dată, chipurile mici şi drăgălaşe ale copiilor care i se agăţau de şorţ şi să le aud gânguritul cel voios. Aş vrea să îmi răsune din nou în urechi acel râs limpede şi să văd acele lacrimi de înduioşare strălucindu-i în ochii ei albaştri. Cât aş vrea să mai văd o dată toate acestea, ca şi alte mii şi mii de priviri şi de zâmbete, de îngândurări sau de înseninări.

Aş mai arăta şi cum domnul Brownlow nu înceta, zi de zi, să îmbogăţească mintea fiului său adoptiv cu noi şi noi cunoştinţe şi cum îi devenea din ce în ce mai drag, văzând cum progresa şi cum fiecare sămânţă de cunoaştere pe care o sădea în el dădea roade, întocmai precum îşi dorise. Şi cum găsea de fiecare dată alte şi alte asemănări cu prietenul său din tinereţe, trezindu-i în suflet amintiri de odinioară, umplându-l de tristeţe şi totodată de alinare. Cum cei doi orfani, puşi la grea încercare de soartă, au învăţat şi nu au uitat nicicând să arate milă faţă de ceilalţi, să se iubească unul pe celălalt şi să mulţumească din tot sufletul Celui de Sus, care i-a ocrotit şi le-a arătat bunătate. Dar nici nu mai este nevoie să stăruiesc asupra tuturor acestor amănunte, pentru că am spus deja că

trăiau adevărata fericire. Iar fără bunătate şi omenie, fără recunoştinţă faţă de Dumnezeu, a cărui milă este nesfârşită şi a cărui bunătate este cel dintâi har pe care-l picură în sufletul oricărei fiinţe de pe faţa pământului, adevărata fericire nu este cu putinţă.

În mijlocul altarului din vechea bisericuţă a satului stă aşezată o placă de marmură albă, pe care nu e scris decât un singur cuvânt: „AGNES". Nu se află niciun sicriu în acel mormânt şi fie să treacă mulţi, foarte mulţi ani până când acolo să mai fie adăugat un alt nume! Dar dacă sufletele celor trecuţi în lumea cealaltă se întorc vreodată în aceasta, ca să viziteze locurile în care dragostea - sentimentul pe care moartea nu-l poate nimici - celor pe care i-au cunoscut în viaţă domneşte pretutindeni, atunci sunt încredinţat că umbra sărmanei Agnes pluteşte, uneori, în jurul acelui ungher sacru. Şi cred asta cu toată tăria, chiar dacă altarul acela se află în mijlocul unei biserici, iar Agnes a fost slabă şi supusă greşelii.

SFÂRŞIT